

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2017
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 1

Inhoud

[Zitting van 9 januari 2017](#)
rolnummer 2016/674

[Zitting van 11 januari 2017](#)
rolnummer 2016/500

[Zitting van 23 januari 2017](#)
rolnummer 2016/679
rolnummer 2017/012

[Zitting van 25 januari 2017](#)
rolnummer 2017/009

[Zitting van 27 januari 2017](#)
rolnummer 2016/683
rolnummer 2016/688
rolnummer 2016/698

[Zitting van 3 februari 2017](#)
rolnummer 2017/022

[Zitting van 17 februari 2017](#)
rolnummer 2017/031
rolnummer 2017/038

[Zitting van 1 maart 2017](#)
rolnummer 2017/044
rolnummer 2017/053
rolnummer 2017/054

[Zitting van 3 maart 2017](#)
rolnummer 2017/035
rolnummer 2017/043
rolnummer 2017/046
rolnummer 2017/050
rolnummer 2017/057

[**Zitting van 15 maart 2017**](#)

rolnummer 2017/059

rolnummer 2017/060

rolnummer 2017/063

rolnummer 2017/067

rolnummer 2017/068

[**Zitting van 27 maart 2017**](#)

rolnummer 2016/086

rolnummer 2017/078

rolnummer 2017/080

Zitting van 9 januari 2016

Arrest nr. 3.482 van 16 januari 2017 in de zaak 2016/674

In zake: XXX

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Sabien Lust en advocaat Antoon Lust
kantoor houdend te 8200 Brugge
Burggraaf de Nieulantlaan 14

tegen:

de KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 november 2016, strekt tot vernietiging van de initiële studievoortgangsbeslissing van 17 oktober 2016 en van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 november 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 9 januari 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Gilles Dewulf, die verschijnt voor verzoekende partij, zijn gehoord.

Ter zake bevraagd door de Raad, heeft verwerende partij een aanvullende nota met bijkomende stukken neergelegd. Verzoekster harerzijds heeft eveneens een nieuwe ‘wederantwoordnota’ overgemaakt. Wat de bij deze laatste nota gevoegde nieuwe stukken

betreft, wijst de Raad erop dat artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs voorschrijft dat de verzoekende partij aan het verzoekschrift die overtuigingsstukken kan toevoegen die zij nodig acht, en dat de verzoekende partij naderhand slechts bijkomende stukken aan het dossier kan laten toevoegen voor zover die stukken bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoeker bekend waren. De Raad ziet niet in waarom verzoekster deze stukken, indien zij essentieel worden geacht voor de beoordeling van de vrijstellingsaanvraag, niet eerder heeft verzameld. De bijkomende stukken die verzoekster thans met haar laatste nota voorlegt, werden bovendien niet neergelegd in de interne beroepsprocedure, zodat aan de bestreden beslissing niet kan worden verweten daarmee op gespannen voet te staan. Deze stukken worden in de procedure voor de Raad dan ook buiten het debat gehouden.

III. Feiten

Verzoekster neemt voor het academiejaar 2016-2017 een inschrijving in het voorbereidingsprogramma voor de master in de Architectuur.

Op 11 oktober 2016 dient verzoekster bij de studietrajectbegeleider een aanvraag in tot het bekomen van vijf (deelvrijstellingen), waarbij zij zich beroept op diploma's of getuigschriften: 1ste kandidatuur Architectuur, een professionele bachelor Interieurvormgeving, een academische master Interieurarchitectuur, veiligheidscoördinator niveau A en ‘Projectmanagement basis en gevorderden’.

De aanvraag heeft betrekking op: Architectuur in context, Landschap en omgeving (deel ecologie), Management (mar11), Management (mar32) en Elective stages en keuzemogelijkheden buiten het instituut.

De facultaire assessmentcommissie kent in haar beslissing van 28 oktober 2016 enkel een vrijstelling toe voor één ‘elective’ (keuzeopleidingsonderdeel) en verwerpt de aanvraag voor het overige.

Deze beslissing is als volgt gemotiveerd:

“Vooraf dient opgemerkt te worden dat je bent ingeschreven in het voorbereidingsprogramma naar de master architectuur op basis van je diploma master in

de interieurarchitectuur. Een voorbereidingsprogramma bestaat uit opleidingsonderdelen uit de bacheloropleiding die rechtstreeks toegang verleent tot de masteropleiding (i.c. de bachelor in de architectuur). Het voorbereidingsprogramma is specifiek opgesteld rekening houdend met het curriculum van een bachelor in de interieurarchitectuur. Het voorbereidingsprogramma bevat daarbij niet alle opleidingsonderdelen waarvoor je geen equivalente opleidingsonderdelen hebt verworven. Met andere woorden, een inschrijving in de bachelor architectuur met daarbinnen vrijstellingen op basis van EVK zou voor jou leiden tot een significant groter studieprogramma.

Gedeeltelijke overlappingen tussen door jou gevolgde opleidingsonderdelen en opleidingsonderdelen uit je voorbereidingsprogramma zijn niet uit te sluiten en evenmin vreemd.

Je behaalde het creditbewijs voor een opleidingsonderdeel stage binnen de opleiding bachelor in de interieurvormgeving. Je vraagt een vrijstelling voor het keuzeopleidingsonderdeel stage binnen de master in de architectuur. De stages situeren zich binnen het curriculum van twee opleidingen op een ander kwalificatieniveau en in een ander, maar verwant, vakdomein. De taken en de rol binnen de respectievelijke beroepsprofielen waartoe beide opleidingen voorbereiden, zijn navenant verschillend. De werkform is bij beide opleidingsonderdelen de stage. De loutere overeenkomst van werkform is onvoldoende om de opleidingsonderdelen als equivalent te beschouwen.

Je vraagt een deelvrijstelling voor het OLA ecologie binnen het opleidingsonderdeel barg61 landschap en omgeving. Je verwijst daarvoor naar twee elementen:

- Je behaalde een creditbewijs waarin een deelopleidingsonderdeel ecologie begrepen was. Het deel ecologie woog 1,7 studiepunten. Je vraagt een deelvrijstelling aan voor de onderwijsleeractiviteit (OLA) ecologie binnen het opleidingsonderdeel barg61 Landschap en omgeving. Dit OLA weegt 2 studiepunten. De ECTS-fiche vermeldt als inhoud van dit OLA (docent [H.L.]):

In deze cursus komen de regionale en lokale problemen ter sprake zoals vermeting, vervuiling door materialen en afval, verdroging versus wateroverlast en milieuproblemen het binnenmilieu. Er wordt een grondige analyse gemaakt van de waterketen (integraal waterbeheer) en de materialenketen (integraal waterbeheer en cradle to cradle bouwen) Een andere klemtouw is de interactie tussen de urbane en rurale omgeving: er wordt een pleidooi gehouden voor de lobbenstad waarbij hoogdynamische en laagdynamische functies op een meer ecologische wijze worden geordend dan in de tuinstad of in de compacte, concentrische stad. Er wordt een pleidooi gehouden voor het ontwerpen van rurale én urbane blauwgroen netwerken voor het behoud van biodiversiteit.

Op het moment dat jij het deelopleidingsonderdeel ecologie verwierf werd dit onderwerp door een andere docent ook anders ingevuld.

- Je behaalde het opleidingsonderdeel gebouwentechniek III (Kaho Sint-Lieven, 2007-2008). Je stelt dat bio-ecologisch bouwen hiervan deel uitmaakte. Het opleidingsonderdeel telt 6 studiepunten en omvat inhouden in drie groepen: renovatie, akoestiek en ecologisch bouwen. De inhoudsomschrijving begint: "Er wordt

onderscheid gemaakt tussen de verschillende stromen die een gebouw doorkruisen: ...” Dit is een bouwtechnisch opleidingsonderdeel dat ecologische oplossingen aanreikt voor het bouwen. Dit stemt niet overeen met de veel ruimere doelstelling van het vakgebied ecologie. Er is geen inhoudelijke equivalentie tussen dit deel en het OLA ecologie.

De verworven (delen) van opleidingsonderdelen zijn noch qua omvang noch qua inhoud als equivalent te beschouwen met het OLA ecologie. Een vrijstelling kan niet worden toegestaan.

Je vraagt een vrijstelling voor bar31 architectuur in context B. Dit opleidingsonderdeel bevat twee OLA's: architectuurgeschiedenis van de 20ste eeuw (2 studiepunten) en geschiedenis van de stedenbouw (3 studiepunten).

Voor het OLA architectuurgeschiedenis van de 20ste eeuw verwijs je naar:

- Het cluster geschiedenis (7 studiepunten, bachelor in de architectuur, 2002-2003). Dit cluster omvatte een deel Kunst en cultuur en een deel Architectuur. De inhoudsomschrijvingen:

Kunst en Cultuur : de student wordt vanaf de eerste kandidatuur geconfronteerd met de artistieke ontwikkelingen van de 19de en 20ste eeuw. Hierbij wordt een drietal doelstellingen vooropgesteld. Enerzijds wordt gepoogd om de student inzicht te verschaffen in het bredere historische en maatschappelijke kader van de kunst. Anderzijds worden de artistieke ontwikkelingen aan de orde gesteld als resultaten van een specifieke beeldcultuur. Bijgevolg wordt ook ruime aandacht geschenken aan de vormelijke analyse van kunstwerken. Tenslotte wordt aan de hand van de artistieke ontwikkelingen van vooral de 20ste eeuw (met het fenomeen van de avant-garde) kunst naar voren geschoven als een praxis die voortdurend haar eigen wetmatigheden onderzoekt en onderwijnt en dus stof biedt voor filosofische reflectie in het algemeen. Aan de hand van een kunsthistorisch overzicht wordt dus gepoogd een cultuurkritische reflectie te ontwikkelen op de moderniteit.

Architectuur: vanuit de visie van de architectuur, de stedenbouw en de monumentenzorg wordt een overzicht gegeven van de architectuur in de 19de en de 20ste eeuw. Het betreft hier geen encyclopedische opsomming. De architectuur wordt gezien in de ruimste betekenis en omvat ook het interieur, de volledige ruimtelijke, stedelijke en/of landschappelijke context, de gebouwde omgeving, de stedenbouw en de natuur. Als architectuurgeschiedenis voor architecten gaat een bijzondere aandacht naar de grafische beheersing (namelijk het kunnen tekenen) van ontwerpschema's en structuurprincipes, als een vakeigen vorm van inzicht in de architectuur. In de cursus wordt een ruim deel van de leerstof onder de vorm van architectuurtekeningen weergegeven.

De inhoud van Kunst en cultuur komt niet terug in het opleidingsonderdeel bar31 architectuur in context B. Bij het deel architectuur is er een beperkte inhoudelijke overlapping. De inhouden die je aanbrengt komen nu hoofdzakelijk terug in bar11 architectuur in context A en bar21 denkbeelden, twee opleidingsonderdelen uit het bachelorprogramma architectuur die geen deel uitmaken van jouw voorbereidingsprogramma.

- Het cluster theorievorming en daarbinnen verwijst je specifiek naar architectuuractualia van docent [M.D.]. Dit is niet correct. Het cluster bevatte wel een deel architectuuranalyse door [M.D.]:

Architectuuranalyse: de bedoeling van deze cursus is het brengen van een introductie in de architectuurtheorie voor de eerstejaarsstudenten. De diverse parameters die het ontwerpen en bouwen bepalen, worden gesitueerd binnen een grotere complexiteit. Een analytische benadering gaat verder dan inzicht verwerven in het functioneren van een constructie, zij moet verhelderend zijn om de materiële neerslag beter te begrijpen binnen een steeds muterende samenleving. Met een reeks goed gekozen voorbeelden is het mogelijk om aan te geven, waarom bepaalde realisaties en ontwerpen scharnierpunten zijn in de ontwikkeling van de bouwkunst. De vraagstelling naar de relevante betekenis van wat de mens bedenkt en bouwt is een constant gegeven. Architectuuranalyse gaat verder dan het catalogeren van gebouwen volgens stijlkenmerken. De aandacht voor de maatschappelijke ontwikkeling die resulteert in nieuwe types van gebouwen of hergebruik van bestaande constructies komt hierbij aan bod. Vanaf het eerste college wordt een groot aantal voorbeelden geselecteerd (oud en nieuw) om de architectonische cultuur te illustreren. Wat maakt een gebouw meer dan een loutere opeenstapeling van bouwmaterialen? Tenslotte maken de colleges een begin met de methodologie van de architectuurwetenschappen; zij betreft de basismethodiek voor de studie van bronnen, het gebruik en vermelden ervan, de wegen om zich te documenteren en de basisregels van het schrijven van verhandelingen in de verschillende samenstellende disciplines.

Deze inhouden maken nu deel uit van het programma bachelor in de architectuur in opleidingsonderdeel bar32 methodiek (met de onderdelen methodiek en architectuuranalyse). Het voorbereidingsprogramma bevat Bar32 methodiek niet.

- Architectuuractualia (bachelor in de interieurvormgeving, 7 studiepunten, [M.D.], 2004-2005). Dit opleidingsonderdeel uit een professionele bachelor behandelt de actualia van de architectuur. Dit is inhoudelijk niet equivalent aan de geschiedenis van de architectuur.
- Geschiedenis (bachelor in de interieurvormgeving, 4 studiepunten, [P.P.], 2004-2005). De studiegids vermeldt bij het programma van de bachelor in de interieurvormgeving:

De culturele vorming traceert het veld waarbinnen de beroepsactiviteit een zin krijgt die het individueel handelen overstijgt.

Uitgangspunt is de vervlechting van Interior Design met en in het actuele culturele en maatschappelijke leven. De studie behandelt de maatschappelijke, cultuurfilosofische en- historische perspectieven met al hun enceneringen en zelfrepresentaties. De kunsten vormen een belangrijke focus, als experimenteerdomain van de menselijke verbeelding inzake verleden, heden en toekomst.

Dit past binnen de algemene gerichtheid van de professionele opleiding:

Codex Hoger Onderwijs, Artikel II.58.

§3. Professionele gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en de verwerving van professionele kennis en competenties, gestoeld op de toepassing van wetenschappelijke of artistieke kennis, creativiteit en praktijkkennis.

Meer in het bijzonder hebben professioneel gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van algemene en specifieke kennis en competenties nodig voor de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen.

§4. Academische gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en op de verwerving van academische of artistieke kennis en competenties eigen aan het functioneren in een domein van de wetenschappen of van de kunsten. Academisch gerichte opleidingen zijn op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd.

Meer in het bijzonder hebben de academisch gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, met als doelstelling het doorstromen naar een masteropleiding of het uitstromen naar de arbeidsmarkt.

Studiepunten verworven in een professionele opleiding zijn niet zomaar equivalent met opleidingsonderdelen in een academische opleiding. Je toont niet aan op welke manier dit opleidingsonderdeel equivalent zou zijn met bar31 architectuur in context B. De overeenstemming in de titel (“geschiedenis”) is op zich onvoldoende om equivalent te worden beschouwd.

- Je verwijst naar (onderdelen van) opleidingsonderdelen uit het schakelprogramma van Interieurvormgeving naar de master in de interieurarchitectuur: Geschiedenis en theorievorming 1 & 2 (ecologie 1, interieurarchitectuur, stedenbouw en stedelijkheid, publieke en collectieve interieurs) en uit het masterprogramma interieurarchitectuur (theorie van het interieur, actualia). Geen van deze opleidingsonderdelen behandelen de geschiedenis van de architectuur.

Je vraag werd voorgelegd aan de betrokken docent en hij adviseerde daarin negatief. Voor het OLA geschiedenis van de stedenbouw verwijs je naar:

- Het onderdeel geschiedenis in het cluster Geschiedenis (bachelor in de architectuur, 2002-2003). Dit deelopleidingsonderdeel behandelt de geschiedenis van de stedenbouw maar in heel beperkte mate.
- Het deelopleidingsonderdeel Stedenbouw en stedelijkheid (1,5 studiepunkt, binnen geschiedenis en theorievorming, voorbereidingsprogramma naar de master in de interieurarchitectuur, 2006-2007). Dit opleidingsonderdeel omvat geen geschiedenis van de stedenbouw.

De studiegids omschrijft de inhoud van de opleiding bachelor in de interieurarchitectuur algemeen als:

Het hoofdaccent van het studiedomein ligt op de interieure omgeving van de publieke, openbare sector. Publieke interieurs zijn complex: functionele, technische, maatschappelijke en belevingsaspecten moeten met elkaar in evenwicht worden gebracht en geïntegreerd worden in de externe publieke ruimte. Op gebied van het wonen zijn eerder complexe (collectieve) woonprogramma's en woontypologieën

onderwerp van studie. Het strikt private, kleinschalige domein (de individuele woning) maakt in mindere mate deel uit van de interieurarchitectuur.

Er is een direct verband tussen een ruimteconcept en de tijdsgeest en dus tussen de oorspronkelijke en de toekomstige bestemming van gebouwde omgevingen. De continue veranderingen in de samenleving roepen steeds veranderende noden op en vragen bijgevolg om een veranderend gebruik van de ruimte (exterieur en interieur). Eén van de belangrijkste opgaven voor een interieurarchitect is het vertalen van deze veranderingen naar een innovatief interieurconcept Daarom is het noodzakelijk dat de interieurarchitect in spe nieuwe gebruiksscenario's leert ontwikkelen en dat hij mutaties en transformatieprocessen leert begrijpen.

De aanwezigheid van dit deelopleidingsonderdeel kadert in deze algemene afbakening van de opleiding interieurarchitectuur. Het opleidingsonderdeel behelsde geen geschiedenis van de stedenbouw maar een bespreking van de publieke stedelijke ruimte. Alhoewel evident verwant is dit toch een andere inhoud dan een geschiedenis van de stedenbouw.

- Anthropologie en woonpatronen (bachelor interieurvormgeving). Er is geen inhoudelijke equivalentie tussen dit opleidingsonderdeel en het OLA geschiedenis van de stedenbouw.

Je vraag werd voorgelegd aan de betrokken docent en hij adviseerde daarin negatief. Bij de behaalde creditbewijzen die je aanhaalt is er hoogstens een beperkte overlapping. Anthropologie, woonpatronen, geschiedenis van de architectuur en geschiedenis van de stedenbouw behandelen allemaal de stad en het menselijke gedrag in de stad. Uit het gemeenschappelijke onderwerp volgt niet dat deze vakken allemaal equivalent zijn. Bovendien is het studiegewicht (het aantal studiepunten) waarnaar je kan verwijzen te beperkt om een vrijstelling te verantwoorden voor geschiedenis van de stedenbouw (3 studiepunten). Zowel qua scope, chronologie als behandeling van de materie zijn de opleidingsonderdelen niet equivalent.

Je vraagt een vrijstelling voor marg11 management en marg32 management op basis van volgende elementen:

- Cluster beroepsvorming (3 studiepunten, bachelor in de interieurvormgeving)
- Cluster beroepsvorming 1 (4 studiepunten, bachelor in de interieurvormgeving)
- Cluster beroepsvorming 2 (3 studiepunten, bachelor in de interieurvormgeving)

Deze drie opleidingsonderdelen heb je verworven in de bachelor in de interieurvormgeving, een opleiding met een professionele gerichtheid. De inhoud, het niveau en de gerichtheid van de opleidingsonderdelen past binnen de algemene doelstelling van een professionele bachelor. In het schakelprogramma van de bachelor in de interieurvormgeving naar de master in de interieurarchitectuur is het opleidingsonderdeel barg62 management niet opgenomen. Het pakket beroepsvorming uit de bachelor in de interieurvorming werd als naar omvang en inhoud voldoende ingeschat als voorbereiding op het masterprogramma in de interieurarchitectuur. Het opleidingsonderdeel barg62 management maakt ook geen deel uit van het voorbereidingsprogramma naar de master in de architectuur dat je nu volgt, en dit op basis van – uiteindelijk – deze groep van opleidingsonderdelen uit interieurvormgeving. De inhoud van deze drie opleidingsonderdelen komt grosso modo overeen met die van barg62 management (zie ECTS-fiche):

Management en ondernemen bedrijfsstructuren bedrijfsculturen dynamiseren van het ondernemerschap - zin en onzin van bedrijfsplannen - het inner circle plan - creatief- en ethisch ondernemen.

economisch denken - structuur van de economie - nationaal inkomen - macro-economische indicatoren - verklaring van conjunctuurgolven - bestedingen en economische politiek - economie en bouwsector marktgericht denken - doelstellingen - stappenplan - strategie - marketingmix - marketing en bouwsector

Inleiding tot het recht. Grondbeginselen van het recht - Codex Ruimtelijke ordening - planologisch instrumentarium - Monumentenzorg en VLAREM

Al moet hier ook gewezen worden op een belangrijke leemte. De volgende onderwerpen vormden duidelijk nog geen deel van je opleiding (noch in interieurvormgeving, noch in de master in de interieurarchitectuur): Codex Ruimtelijke ordening - planologisch instrumentarium - Monumentenzorg en VLAREM.

- Cluster beroepspraktijk 2 (7 studiepunten, master in de interieurarchitectuur, 2007-2008). Dit opleidingsonderdeel behandelt de deontologie, de bouweconomie, projectmanagement en het recht binnen de context van de interieurarchitectuur. Een deel van de inhoud (recht) maakt nu deel uit van het bachelorprogramma.
- Theoretische component beroepspraktijk (onderdeel van traject II, master in de interieurarchitectuur, 2 studiepunten). Het onderdeel beroepspraktijk is hier verweven in een ontwerpdracht. Het gaat hier voornamelijk om het activeren en inoefenen van competenties verworven binnen beroepspraktijk 2 via een interieur ontwerpdracht.
- Je verwijst verder naar een opleiding "projectmanagement basis en gevorderden" waarvan je noch het programma, noch het attest toevoegt aan je aanvraag.

Je toont niet aan of je maakt niet aannemelijk dat je de inhouden en de competenties verbonden met marg11 management en marg32 management verworven hebt.

De inhoud van Marg11 management:

Privaat recht - Verbintenisrecht - zakenrecht - eigendom vruchtgebruik - erfdiensbaarheden - recht van opstal. Aannemingsovereenkomsten uitvoering van de overeenkomsten - kostenraming van een project - analytische methode - werkplanning - bureelmanagement - kostenberekening - ereloonberekening muurovername - grondverzet.

De inhoud Marg32 management:

Statuut en deontologie van de architect - architecten- en aannemingsovereenkomsten aansprakelijkheid architect en aannemer - woningbouwwet.

Bedrijfsmanagement - sociaal statuut - ondernemingsvormen - vennootschappen - financiering ondernemingsplan BTW en fiscaliteit.

Samenwerkingsverbanden - toepassingen op overeenkomsten overheidsopdrachten ruimtelijke ordening - veiligheidscoördinatie - verzekeringen - deskundigenonderzoek.

De elementen die je aanbrengt zijn ofwel van een andere niveau (bachelor in de interieurvormgeving), te beperkt in omvang of inhoudelijk niet equivalent. Je verliest in je aanvraag uit het oog dat je een deel van het inleidende programma niet volgt (barg62 management) en dat de inhouden van marg11 en marg32 voor grote delen specifiek

gebonden zijn aan het vakgebied en het beroep van architect. Er zijn evident verwantschappen en beperkte overlappingen tussen het cluster beroepspraktijk (master in de interieurarchitectuur) maar deze zijn te beperkt in omvang en niet afbakenbaar als OLA's om een vrijstelling of een deelvrijstelling te kunnen verantwoorden.

Gebouwentechniek 3 (6 studiepunten) komt in omvang en algemene doelstelling overeen met een elective in het masterprogramma architectuur.

Bij een vrijstellingsaanvraag op basis van EVK kan werkervaring niet in rekening worden gebracht. Als je een EVC (eerder verworven competentie) wil inroepen om een vrijstelling aan te vragen dan volg je hiervoor een andere procedure (<http://www.kuleuven.be/onderwijs/traject/vrijstelling/evc>)."

Het is de eerste bestreden beslissing.

Op 3 november 2016 tekent verzoekster tegen de beslissing van de facultaire assessmentcommissie het volgende intern beroep aan:

"Weerleggen van weigering vrijstellingsaanvragen

BARG61 Landschap en omgeving

Het antwoord van de assessmentcommissie is:

"Je behaalde een creditbewijs waarin een deelopleidingsonderdeel ecologie begrepen was. Het deel ecologie woog 1,7 studiepunten. Je vraagt een deelvrijstelling aan voor de onderwijsleeractiviteit (OLA) ecologie binnen het opleidingsonderdeel barg61 Landschap en omgeving. Dit OLA weegt 2 studiepunten."

De cursus ecologie heb ik destijds gevolgd in het voorbereidingsprogramma van de *masteropleiding interieurarchitectuur* samen met de richting architectuur. Het studiepuntenaantal is opgegeven als reden voor de weigering. Weigeren op basis van (een klein) studiepuntenverschil lijkt mij eerder incorrect, aangezien de cursus gevolgd werd samen met de richting architectuur, waarvoor deze voor 2 studiepunten meetelde.

Dat de cursus destijds door iemand anders gedoceerd werd, lijkt mij ook een ongegronde reden.

MARG 11/MARG32 Management

In het document in de bijlagen staat vermeld dat ik eerder al in de *masteropleiding interieurarchitectuur* kwalificaties behaald heb. Het antwoord hierop is:

"... de inhouden van marg11 en marg32 voor grote delen specifiek gebonden zijn aan het vakgebied en het beroep van architect. Er zijn evident verwantschappen en beperkte overlappingen tussen de cluster beroepspraktijk (master in de interieurarchitectuur)

maar deze zijn te beperkt in omvang en niet afbakenbaar als OLA's om een vrijstelling of een deelvrijstelling te kunnen verantwoorden."

De inhoud van Marg11 is:

"Privaat recht - Verbintenissenrecht - zakenrecht - eigendom - vruchtgebruik - erfdiensbaarheden recht van opstal. Aannemingsovereenkomsten uitvoering van de overeenkomsten - kostenraming van een project - analytische methode - werkplanning - bureelmanagement - kostenberekening ereloonberekening - muurovername - grondverzet."

Deze heb ik in mijn *masteropleiding interieurarchitectuur* (zie bijlage) gevuld zoals in een fragment van onderstaande OLA omschreven wordt:

Bedrijfsbeheer: Starten met een eigen zaak - Startvoorraarden commerciële onderneming (KBO, BTW,...)

Bedrijfsbeheer en beroepskennis (gereglementeerde beroepen) - Verschil tussen hoofden bijberoep en sociaal statuut

Ondernemingsvormen: vennootschappen en eenmanszaak -financiering en steunmaatregelen Ondernemingsplan - Financiering van de onderneming - Aftrekbare bedrijfslasten en BTW Personenbelasting - Vennootschapsbelasting

Bouwmanagement : Overeenkomst opdrachtgever; taken en plichten van de ontwerper, vaststelling van categorieën van bouwwerken; kostprijsberekening, opstellen en verantwoording erelonen; honorering, aansprakelijkheid, bevoegdheden en auteursrechten.

Privaat recht. Verbintenissenrecht. Definitie - soorten verbintenissen - bronnen - de gevolgen verbintenissen uit aansprakelijkheid wegens onrechtmatige daad - de aansprakelijkheid voor eigen fout samenloop van contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid. Zakenrecht: begrippen - zaken en goederen - soorten zaken - onderscheiding van goederen - het bezit - rechtsgevolgen van bezit eigendom - eigendomsverkrijging - mede-eigendom de gewone mede-eigendom - gedwongen mede-eigendom - de gemene muur - ontstaan, bewijs en beëindiging van mandeligheid Burenhinder: veroorzaakt door een fout -foutloze buren hinder - Vruchtgebruik: begrip, voorwerp en vestiging, einde, rechten en plichten van de vruchtgebruiker - rechten en plichten van de blote eigenaar -

Erfdienstbaarheden: begrippen wettelijke erfdiensbaarheden tot privaat en openbaar nut - Recht van opstal - erfrente

En eveneens ook uitgebreid gezien in de cursus *Projectmanagement basis en gevorderden*. Van de basiscursus is het getuigschrift terug te vinden in de bijlagen. Het ontbrekende getuigschrift van de gevorderde is inmiddels opgevraagd bij ie-net. Wegens administratieve redenen is deze nog niet vorhanden.

De inhoud van Marg32 is:

"Statuut en deontologie van de architect - architecten- en aannemingsovereenkomsten aansprakelijkheid architect en aannemer - woningbouwwet.

Bedrijfsmanagement - sociaal statuut - ondernemingsvormen - vennootschappen - financiering ondernemingsplan - BTW en fiscaliteit.

Samenwerkingsverbanden - toepassingen op overeenkomsten - overheidsopdrachten - ruimtelijke ordening - veiligheidscoördinatie - verzekeringen deskundigenonderzoek."

Deze cursus heb ik deels in de *masteropleiding interieurarchitectuur* gezien (zie hierboven).

Ik heb eveneens het diploma *Veiligheidscoördinator A* behaald. Hierbij verwijst ik naar onder andere art.58 van het KB van 25 januari 2001 betreffende Tijdelijke en mobiele bouwplaatsen (B.S. 7.2.2001) en wijzigingen, om aan te tonen dat ik over de gewenste kwalificaties beschik voor vrijstellingen van de opleidingsdelen marg11 en deelvrijstelling voor marg32.

Hierbij wens ik ook te verwijzen naar de bijlagen, voor het voorbereidingsprogramma van master interieurarchitectuur naar master architectuur uit 2009 waar destijds een heel deel deelvrijstellingen bekomen werden voor dit vak op basis van enkel het diploma master in de interieurarchitectuur.

BAR31 architectuur in context B

Voor dit opleidingsonderdeel heb ik reeds de cursus gevolgd in de eerste bachelor architectuur (zie bijlagen).

De assessmentcommissie geeft als antwoord:

"Architectuur: vanuit de visie van de architectuur, de stedenbouw en de monumentenzorg wordt een overzicht gegeven van de architectuur in de 19de en de 20ste eeuw. Het betreft hier geen encyclopedische opsomming. De architectuur wordt gezien in de ruimste betekenis en omvat ook het interieur, de volledige ruimtelijke, stedelijke en/of landschappelijke context, de gebouwde omgeving, de stedenbouw en de natuur. Als architectuurgeschiedenis voor architecten gaat een bijzondere aandacht naar de grafische beheersing (namelijk het kunnen tekenen) van ontwerpschema's en structuurprincipes, als een vakeigen vorm van inzicht in de architectuur. In de cursus wordt een ruim deel van de leerstof onder de vorm van architectuurtekeningen weergegeven."

Bij het deel architectuur zou dit gaan over een beperkte inhoudelijke overlapping en zouden de inhouden die ik aanhaal hoofdzakelijk in architectuur in context A gaan. Echter deze laatst genoemde cursus handelt over "...de Westerse bouwkunst vanaf de klassieke oudheid tot het midden van de 19e eeuw." (onderdeel uit de huidige ECTS-fiche van context A).

Het feit dat de cursus nu door een andere docent gegeven is en inhoudelijke verschillen zou hebben, lijkt mij een ongegronde reden."

Nadat de decaan verzoekster op 15 november 2016 heeft gehoord, komt op 23 november 2016 de volgende beslissing tot stand:

“Je hebt op 11 oktober 2016 een aanvraag voor vrijstellingen binnen het voorbereidingsprogramma naar de master in de architectuur ingediend. Je vroeg een vrijstelling voor

- bar31 architectuur in context B
- bar61 landschap en omgeving (deel ecologie)
- mar11 management
- marg32 management
- electives stage en Keuzemogelijkheden buiten het instituut

Je aanvraag aan de facultaire assessmentcommissie omvatte het aanvraagformulier, een lijst met voorgestelde equivalenties, een getuigschrift (Odisee) en puntenbladen. Je voegde geen diploma's, diplomasupplementen, ECTS-fiches of creditbewijzen toe. Je aanvraag was onvolledig.

De facultaire assessmentcommissie besliste om je een vrijstelling toe staan voor één elective (keuze-opleidingsonderdeel) binnen de master in de architectuur. De commissie oordeelde dat de andere opleidingsonderdelen in inhoud, omvang en/of niveau onvoldoende equivalent zijn om een vrijstelling te verantwoorden.

In de beroepsprocedure heb je je dossier aangevuld met:

- een beroepschrift waarin je ingaat op sommige van de argumenten van de assessmentcommissie,
- het attest van deelname aan de basiscursus Projectplanning en -management (VIK Vorming),
- de aanvraag van de vorming bij je werkgever (AZ Nikolaas),
- een afdruk van de webpagina met de inhoud van deze cursus, -inhoudsopgave van de cursussen Projectplanning en -management basis en gevorderd,
- een overzicht van het voorbereidingsprogramma van bachelor interieurarchitectuur naar master architectuur,
- je diploma master in de architectuur . het diplomasupplement bij het diploma kandidaat in de architectuur

Het attest van deelname aan de cursus Projectplanning en -management voor gevorderden ontbreekt.

Vrijstellingen kunnen alleen worden aangeleverd op basis van attesten die aantonen dat je met succes examens hebt afgelegd. De Codex hoger onderwijs definieert EVK als: “*23° EVK: een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen.*” Attesten die louter een deelname attesteren kunnen niet in aanmerking worden genomen voor het toekennen van vrijstellingen. Deze attesten worden hieronder dan ook niet in rekening gebracht

Je bent ingeschreven in het voorbereidingsprogramma naar de master architectuur op basis van je diploma master in de interieurarchitectuur. De facultaire assessmentcommissie gaf volgende toelichting bij de structuur en de inhoud van een

voorbereidingsprogramma: “Een voorbereidingsprogramma bestaat uit opleidingsonderdelen uit de bacheloropleiding die rechtstreeks toegang verleent tot de masteropleiding (i.c. de bachelor in de architectuur). Het voorbereidingsprogramma is specifiek opgesteld rekening houdend met het curriculum van een bachelor in de interieurarchitectuur. Het voorbereidingsprogramma bevat daarbij niet alle opleidingsonderdelen waarvoor je geen equivalente opleidingsonderdelen hebt verworven. Met andere woorden, een inschrijving in de bachelor architectuur met daarbinnen vrijstellingen op basis van EVK zou voor jou leiden tot een significant groter studieprogramma. Gedeeltelijke overeenkomsten tussen door jou gevolgde opleidingsonderdelen en opleidingsonderdelen uit je voorbereidingsprogramma zijn niet uit te sluiten en evenmin vreemd.”

Hieronder bespreken we de verschillende opleidingsonderdelen die je in je beroepschrift vermeldt:

bar31 architectuur in context B

In haar antwoord ging de facultaire assessmentcommissie in op de opleidingsonderdelen die je als motivering voor een (deel)vrijstelling aangaf:

Je vraagt een vrijstelling voor bar31 architectuur in context B Dit opleidingsonderdeel bevat twee OLA's: architectuurgeschiedenis van de 20ste eeuw en geschiedenis van de stedenbouw.

Voor het OLA architectuurgeschiedenis van de 20ste eeuw verwijs je naar

- Het cluster geschiedenis (7 studiepunten, bachelor in de architectuur, 2002-2003). Dit cluster omvatte een deel Kunst en cultuur en een deel Architectuur. De inhoudsomschrijvingen:

Kunst en Cultuur: de student wordt vanaf de eerste kandidatuur geconfronteerd met de artistieke ontwikkelingen van de 19de en 20ste eeuw. Hierbij wordt een drietal doelstellingen vooropgesteld, Enerzijds wordt gepoogd om de student inzicht te verschaffen in het bredere historische en maatschappelijke kader van de kunst. Anderzijds worden de artistieke ontwikkelingen aan de orde gesteld als resultaten van een specifieke beeldcultuur. Bijgevolg wordt ook ruime aandacht geschenken aan de vormelijke analyse van kunstwerken. Tenslotte wordt aan de hand van de artistieke ontwikkelingen van vooral de 20ste eeuw (met het fenomeen van de avant-garde) kunst naar voren geschoven als een praxis die voortdurend haar eigen wetmatigheden onderzoekt en onderwijst en dus stof biedt voor filosofische reflectie in het algemeen. Aan de hand van een kunsthistorisch overzicht wordt dus gepoogd een cultuurkritische reflectie te ontwikkelen op de moderniteit.

Architectuur: vanuit de visie van de architectuur, de stedenbouw en de monumentenzorg wordt een overzicht gegeven van de architectuur in de 19de en de 20ste eeuw. Het betreft hier geen encyclopedische opsomming. De architectuur wordt gezien in de ruimste betekenis en omvat ook het interieur, de volledige ruimtelijke, stedelijke en/of landschappelijke context, de gebouwde omgeving, de stedenbouw en de natuur: Als architectuurgeschiedenis voor architecten gaat een

bijzondere aandacht naar de grafische beheersing (namelijk het kunnen tekenen) van ontwerpschema's en structuurprincipes, als een vakeigen vorm van inzicht in de architectuur. In de cursus wordt een ruim deel van de leerstof onder de vorm van architectuurtekeningen weergegeven.

De inhoud van Kunst en cultuur komt niet terug in het opleidingsonderdeel bar31 architectuur in context B. Bij het deel architectuur is er een beperkte inhoudelijke overlapping. De inhouden die je aanbrengt komen nu hoofdzakelijk terug in barl 1 architectuur in context A en bar21 denkbeelden, twee opleidingsonderdelen uit het bachelorprogramma architectuur die geen deel uitmaken van jouw voorbereidingsprogramma.

- Het cluster theorievorming en daarbinnen verwijst je specifiek naar architectuuractualia van docent [M.D.]. Dit is niet correct. Het cluster bevatte wel een deel architectuuranalyse door [M.D.]:

Architectuuranalyse: de bedoeling van deze cursus is het brengen van een introductie in de architectuurtheorie voor de eerstejaarsstudenten. De diverse parameters die het ontwerpen en bouwen bepalen, worden gesitueerd binnen een grotere complexiteit. Een analytische benadering gaat verder dan inzicht verwerven in het functioneren van een constructie, zij moet verhelderend zijn om de materiële neerslag beter te begrijpen binnen een steeds muterende samenleving. Met een reeks goed gekozen voorbeelden is het mogelijk om aan te geven, waarom bepaalde realisaties en ontwerpen scharnierpunten zijn in de ontwikkeling van de bouwkunst. De vraagstelling naar de relevante betekenis van wat de mens bedenkt en bouwt is een constant gegeven. Architectuuranalyse gaat verder dan het catalogeren van gebouwen volgens stijlkennmerken. De aandacht voor de maatschappelijke ontwikkeling die resulteert in nieuwe types van gebouwen of hergebruik van bestaande constructies komt hierbij aan bod. Vanaf het eerste college wordt een groot aantal voorbeelden geselecteerd (oud en nieuw) om de architectonische cultuur te illustreren. Wat maakt een gebouw meer dan een loutere opeenstapeling van bouwmateriaal? Tenslotte maken de colleges een begin met de methodologie van de architectuurwetenschappen; zij betreft de basismethodiek voor de studie van bronnen, het gebruik en vermelden ervan, de wegen om zich te documenteren en de basisregels van het schrijven van verhandelingen in de verschillende samenstellende disciplines.

Deze inhouden maken nu deel uit van het programma bachelor in de architectuur in opleidingsonderdeel bar32 methodiek (met de onderdelen methodiek en architectuuranalyse). Het voorbereidingsprogramma bevat bar32 methodiek niet.

- *Architectuuractualia (bachelor in de interieurvormgeving, 7 studiepunten, [M.D.], 2004-2005). Dit opleidingsonderdeel uit een professionele bachelor behandelt de actualia van de architectuur. Dit is inhoudelijk niet equivalent aan de geschiedenis van de architectuur.*
- *Geschiedenis (bachelor in de interieurvormgeving, 4 studiepunten, [P.P.], 2004-2005). De studiegids vermeldt bij het programma van de bachelor in de interieurvormgeving:*

De culturele vorming traceert het veld waarbinnen de beroepsactiviteit een zin krijgt die het individueel handelen overstijgt.

Uitgangspunt is de vervlechting van Interior Design met en in het actuele culturele en maatschappelijke leven. De studie behandelt de maatschappelijke, cultuurfilosofische en historische perspectieven met al hun enceneringen en zelfrepresentaties. De kunsten vormen een belangrijke focus, als experimenteerdomen van de menselijke verbeelding inzake verleden, heden en toekomst.

Dit past binnen de algemene gerichtheid van de professionele opleiding:

Codex Hoger Onderwijs, Artikel II.58.

§3. Professionele gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en de verwerving van professionele kennis en competenties, gestoeld op de toepassing van wetenschappelijke of artistieke kennis, creativiteit en praktijkkennis.

Meer in het bijzonder hebben professioneel gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van algemene en specifieke kennis en competenties nodig voor de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen.

§4. Academische gerichtheid houdt in dat de opleidingen gericht zijn op de algemene vorming en op de verwerving van academische of artistieke kennis en competenties eigen aan het functioneren in een domein van de wetenschappen of van de kunsten. Academisch gerichte opleidingen zijn op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd.

Meer in het bijzonder hebben de academisch gerichte bacheloropleidingen tot doel de studenten te brengen tot een niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, met als doelstelling het doorstromen naar een masteropleiding of het uitstromen naar de arbeidsmarkt.

Studiepunten verworven in een professionele opleiding zijn niet zomaar equivalent met opleidingsonderdelen in een academische opleiding. Je toont niet aan op welke manier dit opleidingsonderdeel equivalent zou zijn met bar31 architectuur in context B. De overeenstemming in de titel ("geschiedenis") is op zich onvoldoende om equivalent te worden beschouwd.

- *Je verwijst naar (onderdelen van) opleidingsonderdelen uit het schakelprogramma van Interieurvormgeving naar de master in de interieurarchitectuur: Geschiedenis en theorievorming. 1 & 2 (ecologie 1, interieurarchitectuur, stedenbouw en stedelijkheid, publieke en collectieve interieurs) en uit het masterprogramma interieurarchitectuur (theorie van het interieur, actualia).*

Geen van deze opleidingsonderdelen behandelen de geschiedenis van de architectuur.

Je vraag werd voorgelegd aan de betrokken docent en hij adviseerde daarin negatief.

Voor het OLA geschiedenis van de stedenbouw verwijs je naar:

- Het onderdeel geschiedenis in het cluster *Geschiedenis (bachelor in de architectuur, 20022003)*. Dit deelopleidingsonderdeel behandelt de geschiedenis van de stedenbouw maar in heel beperkte mate.
- Het deelopleidingsonderdeel *Stedenbouw en stedelijkheid (1,5 studiepunt, binnen geschiedenis en theorievorming, voorbereidingsprogramma naar de master in de interieurarchitectuur, 2006-2007)*. Dit opleidingsonderdeel omvat geen geschiedenis van de stedenbouw.

De studiegids omschrijft de inhoud van de opleiding bachelor in de interieurarchitectuur algemeen als:

Het hoofdaccent van het studiedomein ligt op de interieure omgeving van de publieke, openbare sector.

Publieke interieurs zijn complex: functionele, technische, maatschappelijke en beleefingsaspecten moeten met elkaar in evenwicht worden gebracht en geïntegreerd worden in de externe publieke ruimte.

Op gebied van het wonen zijn eerder complexe (collectieve) woonprogramma's en woontypologieën onderwerp van studie. Het strikt private, kleinschalige domein (de individuele woning) maakt in mindere mate deel uit van de interieurarchitectuur. Er is een direct verband tussen een ruimteconcept en de tijdsgeest en dus tussen de oorspronkelijke en de toekomstige bestemming van gebouwde omgevingen. De continue veranderingen in de samenleving roepen steeds veranderende noden op en vragen bijgevolg om een veranderend gebruik van de ruimte (exterieur en interieur). Eén van de belangrijkste opgaven voor een interieurarchitect is het vertalen van deze veranderingen naar een innovatief interieurconcept. Daarom is het noodzakelijk dat de interieurarchitect in spe nieuwe gebruiksscenario's leert ontwikkelen en dat hij mutaties en transformatieprocessen leert begrijpen.

De aanwezigheid van dit deelopleidingsonderdeel kadert in deze algemene afbakening van de opleiding interieurarchitectuur. Het opleidingsonderdeel behelsde geen geschiedenis van de stedenbouw maar een besprekking van de publieke stedelijke ruimte. Alhoewel evident verwant is dit toch een andere inhoud dan een geschiedenis van de stedenbouw.

- *Anthropologie en woonpatronen (bachelor interieurvormgeving).* Er is geen inhoudelijke equivalentie tussen dit opleidingsonderdeel en het OLA geschiedenis van de stedenbouw.

Je vraag werd voorgelegd aan de betrokken docent en hij adviseerde daarin negatief.

Bij de behaalde creditbewijzen die je aanhaalt is er hoogstens een beperkte overlapping.

Anthropologie, woonpatronen, geschiedenis van de architectuur en geschiedenis van de stedenbouw behandelen allemaal de stad en het menselijke gedrag in de stad. Uit het

gemeenschappelijke onderwerp volgt niet dat deze vakken allemaal equivalent zijn. Bovendien is het studiegewicht (het aantal studiepunten) waarnaar je kan verwijzen te beperkt om een vrijstelling te verantwoorden voor geschiedenis van de stedenbouw (3 studiepunten). Zowel qua scope, chronologie als behandeling van de materie zijn de opleidingsonderdelen niet equivalent.

In je beroepschrift haal je aan dat het feit dat een opleidingsonderdeel door een andere docent gedoceerd wordt onvoldoende reden is om een vrijstelling niet toe te staan. Dat is correct maar dit argument werd in de beoordeling van de vrijstelling door de facultaire assessmentcommissie niet ingeroepen.

In de vergelijking tussen het OLA architectuurgeschiedenis en het deel geschiedenis uit het cluster geschiedenis (2002-2003) wijs je op de overlapping in de periodisering van de twee opleidingsonderdelen en op de omvang van het deel geschiedenis. Zoals de commissie aangaf is er een gedeeltelijke overlapping. De geschiedenis van de architectuur voor de 19de eeuw maakte in 2002-2003 als dusdanig geen deel uit van het curriculum. Van belang is hier ook de rol en de plaats van het opleidingsonderdeel in de programmaopbouw. Je hebt in 2002-2003 het introducerende opleidingsonderdeel architectuurgeschiedenis verworven. In de latere jaren werd de behandeling van de architectuurgeschiedenis van de 19de en de 20ste eeuw verder verdiept. De introducerende cursus (Barg11 architectuur in context A) werd inhoudelijk bijgestuurd richting oudere architectuur. De inhoud van een cursus architectuurgeschiedenis is niet louter gelijk te stellen met de periodisering. De benaderingswijzen en het niveau waarop het onderwerp worden behandeld zijn evenzeer van tel.

De ECTS-fiche van Barg11 architectuur in context A geeft als doelstellingen:

Opleidingsspecifieke competenties:

- *De student heeft een breed historisch inzicht*
- *De student kan historisch materiaal verwerven en verwerken.*
- *De student kan actuele ontwikkelingen in het vakgebied historisch plaatsen.*
- *De student kan een afgebakend (architectuur)ontwerp kritisch situeren.*

De ECTS-fiche van Barg31 architectuur in context B geeft als doelstellingen:

Voortbouwend op de inzichten opgedaan in 'Architectuur en Context 1' situeert dit OPO de geschiedenis van de bebouwde omgeving in een breder historisch, cultureel en maatschappelijk perspectief.

Dit OPO draagt bij tot volgende opleidingsspecifieke competenties:

- *De student kan argumenteerd en kritisch redeneren over de totstandkoming van een ontwerp,*
- *De student heeft een breed historisch inzicht.*
- *De student kan actuele ontwikkelingen in het vakgebied historisch plaatsen.*
- *De student kan historisch materiaal verwerven en verwerken.*
- *De student heeft kennis van en inzicht in structuur.*
- *De student heeft kennis van en inzicht in constructie.*

In je beroepschrift geef je aan dat het opleidingsonderdeel geschiedenis (2002-2003) bestond uit 7 studiepunten waarvan geschiedenis 4 studiepunten voor zijn rekening nam, Dat is niet helemaal correct. Het opleidingsonderdeel viel uiteen in twee gelijke delen.

In je beroepschrift geef je aan dat inhoudelijke verschillen geen gegronde reden voor het niet toe kennen van een vrijstelling kunnen zijn. Dat is vreemd. De vrijstellingsprocedure is net een onderzoek waarbij de equivalentie van opleidingsonderdelen wordt afgetoetst.

Het onderwijs- en examenreglement 2016-2017 schrijft voor:

Artikel 28. Vrijstelling

§1. Equivalentie

Een vrijstelling is de opheffing - op basis van een creditbewijs, studiebewijs of bewijs van bekwaamheid - van de verplichting om over een opleidingsonderdeel examen af te leggen.

Een deelvrijstelling is de opheffing - op basis van een creditbewijs, studiebewijs of bewijs van bekwaamheid - van de verplichting om over een deel van een opleidingsonderdeel examen- af te leggen. Voor alle toepassingen en berekeningen in dit reglement worden deelvrijstellingen niet meegeteld.

De vrijstelling gebeurt op basis van een equivalentiebeoordeling door de faculteit, eventueel na overleg met de betrokken docenten. Voor een vrijstelling kunnen alleen vormen van competenties, kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes worden erkend die ten minste aan de volgende voorwaarden voldoen:

- authentiek: ze geven het presteren van de kandidaat zelf weer
- actueel: ze weerspiegelen het huidige competentieniveau van de kandidaat;
- relevant: ze zijn voldoende toereikend om relevante elementen van een opleiding te dekken.

De omvang van de vrijstelling voor een opleidingsonderdeel wordt in beginsel gelijkgesteld aan het aantal studiepunten van het opleidingsonderdeel waarvoor men vrijstelling verkrijgt tenzij de faculteit de omvang anders bepaalt. De omvang wordt uitgedrukt In gehele studiepunten.

Een deelvrijstelling kan enkel worden toegekend als deze betrekking heeft op een onderwijsleeractiviteit of een afgerond geheel. De omvang van deelvrijstellingen wordt bepaald door de faculteit. [...]

Zoals aangegeven in het antwoord van de facultaire assessmentcommissie werd je vraag voorgelegd aan de betrokken vakdocent (met kennis van het oude en het nieuwe curriculum) en hij adviseerde de vrijstelling niet toe te staan.

De ECTS-fiche van bar31 architectuur in context B geeft als toelichting bij de evaluatieactiviteiten:

Beide onderdelen (architectuurgeschiedenis en geschiedenis van de stedenbouw) worden apart geëxamineerd en tellen mee voor elk 2 studiepunten (i.e. elk weegt

voor 40% in de eindscore); de zelfstudieportfolio (bestaande uit wekelijkse geposte lesvoorbereidingen) telt mee voor 1 studiepunt [i.e. weegt voor 20% in de eindscore]. Richtlijnen hieromtrent worden gegeven aan het begin van het semester.

De beoordeling van het opleidingsonderdeel bestaat uit drie delen waarvan twee afzonderlijk per OLA en één overkoepelend voor de lesvoorbereidingen. De structuur van het opleidingsonderdeel en haar beoordeling laten niet toe een afgerond geheel af te bakenen (cfr. OER 2016-2017, artikel 28). Op basis daarvan kunnen geen deelvrijstellingen binnen dit opleidingsonderdeel worden toegekend.

Je brengt geen nieuwe elementen aan die de equivalentie aantonen tussen het OLA geschiedenis van de stedenbouw en de door jou eerder aangelegde opleidingsonderdelen.

bar61 landschap en omgeving (deel ecologie)

In haar antwoord ging de facultaire assessmentcommissie in op de opleidingsonderdelen die je als motivering voor een (deel)vrijstelling aangaf:

Je vraagt een deelvrijstelling voor het OLA ecologie binnen het opleidingsonderdeel barg61 landschap en omgeving. Je verwijst daarvoor naar twee elementen:

- *Je behaalde een creditbewijs waarin een deelopleidingsonderdeel ecologie begrepen was. Het deel ecologie woog 1, 7 studiepunten. Je vraagt een deelvrijstelling aan voor de onderwijsleeractiviteit (OLA) ecologie binnen het opleidingsonderdeel barg61 Landschap en omgeving. Dit OLA weegt 2 studiepunten. De ECTS-fiche vermeldt als inhoud van dit OLA (docent [H.L.]):*

In deze cursus komen de regionale en lokale problemen ter sprake zoals vermeting, vervuiling door materialen en afval, verdroging versus wateroverlast en milieuproblemen het binnenmilieu. Er wordt een grondige analyse gemaakt van de waterketen (integraal waterbeheer) en de materialenketen (integraal waterbeheer en cradle to cradle bouwen) Een andere klemtoon is de interactie tussen de urbane en rurale omgeving: er wordt een pleidooi gehouden voor de lobbenstad waarbij hoogdynamische en laagdynamische functies op een meer ecologische wijze worden geordend dan in de tuinstad of in de compacte, concentrische stad. Er wordt een pleidooi gehouden voor het ontwerpen van rurale én urbane blauwgroen netwerken voor het behoud van biodiversiteit.

Op het moment dat jij het deelopleidingsonderdeel ecologie verwierf werd dit onderwerp door een andere docent ook anders ingevuld.

- *Je behaalde het opleidingsonderdeel gebouwentechniek III (Kaho Sint-Lieven, 2007-2008). Je stelt dat bio-ecologisch bouwen hiervan deel uitmaakte. Het opleidingsonderdeel telt 6 studiepunten en omvat inhouden in drie groepen: renovatie, akoestiek en ecologisch bouwen. De inhoudsomschrijving begint: "Er wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende stromen die een gebouw doorkruisen: ..." Dit is een bouwtechnisch opleidingsonderdeel dat ecologische oplossingen aanreikt voor het bouwen. Dit stemt niet overeen met de veel ruimere doelstelling van het*

vakgebied ecologie. Er is . geen inhoudelijke equivalentie tussen dit deel en het OLA ecologie.

De verworven (delen) van opleidingsonderdelen zijn noch qua omvang noch qua inhoud als equivalent te beschouwen met het OLA ecologie. Een vrijstelling kan niet worden toegestaan.

Naar aanleiding van je beroep werd jouw vraag voorgelegd aan de opo-coördinator en de betrokken vakdocent. Zij adviseren om de deelvrijstelling voor het OLA ecologie toe te staan op basis van het verworven deelopleidingsonderdeel ecologie en het opleidingsonderdeel gebouwentechniek III (Kaho Sint-Lieven).

Door overmacht werden een aantal geplande vernieuwingen in het curriculum dit academiejaar nog niet doorgevoerd.

Mar11 management en marg32 management

In haar antwoord ging de facultaire assessmentcommissie in op de opleidingsonderdelen die je als motivering voor een (deel)vrijstelling aangaf:

Je vraagt een vrijstelling voor mar11 management en marg32 management op basis van volgende elementen:

- Cluster beroepsvervorming (3 studiepunten, bachelor in de interieurvervormgeving)
- Cluster beroepsvervorming 1 (4 studiepunten, bachelor in de interieurvervormgeving)
- Cluster beroepsvervorming 2 (3 studiepunten, bachelor in de interieurvervormgeving)

Deze drie opleidingsonderdelen heb je verworven in de bachelor in de interieurvervormgeving, een opleiding met een professionele gerichtheid. De inhoud, het niveau en de gerichtheid van de opleidingsonderdelen past binnen de algemene doelstelling van een professionele bachelor.

In het schakelprogramma van de bachelor in de interieurvervormgeving naar de master in de interieurarchitectuur is het opleidingsonderdeel barg62 management niet opgenomen. Het pakket beroepsvervorming uit de bachelor in de interieurvervorming werd als naar omvang en inhoud voldoende ingeschat als voorbereiding op het masterprogramma in de interieurarchitectuur. Het opleidingsonderdeel barg62 management maakt ook geen deel uit van het voorbereidingsprogramma naar de master in de architectuur datje nu volgt, en dit op basis van – uiteindelijk – deze groep van opleidingsonderdelen uit interieurvervormgeving.

De inhoud van deze drie opleidingsonderdelen komt grossso modo overeen met die van bar62 management (zie ECTS-fiche):

Management en ondernemen - bedrijfsstructuren - bedrijfsculturen - dynamiseren van het ondernemerschap - zin en onzin van bedrijfsplannen - het inner circle plan creatief- en ethisch ondernemen.

economisch denken - structuur van de economie - nationaal inkomen - macro-economische indicatoren verklaring van conjunctuurgolven bestedingen en economische politiek -

economie en bouwsector marktgericht denken - doelstellingen - stappenplan - strategie - marketingmix - marketing en

bouwsector

Inleiding tot het recht. GrondbeginseLEN van het recht - Codex Ruimtelijke ordening planologisch instrumentarium - Monumentenzorg en VLAREM

Al moet hier ook gewezen worden op een belangrijke leemte. De volgende onderwerpen vormden duidelijk nog geen deel van je opleiding (noch in interieurvormgeving, noch in de master in de interieurarchitectuur): Codex Ruimtelijke ordening - planologisch instrumentarium - Monumentenzorg en VLAREM.

- *Cluster beroepspraktijk 2 (7 studiepunten, master in de interieurarchitectuur, 2007-2008). Dit opleidingsonderdeel behandelt de deontologie, de bouweconomie, projectmanagement en het recht binnen de context van de interieurarchitectuur. Een deel van de inhoud (recht) maakt nu deel uit van het bachelorprogramma.*
- *Theoretische component beroepspraktijk (onderdeel van traject II, master in de interieurarchitectuur, 2 studiepunten). Het onderdeel beroepspraktijk is hier verweven in een ontwerpopdracht. Het gaat hier voornamelijk om het activeren en inoefenen van competenties verworven binnen beroepspraktijk 2 via een interieur ontwerpopdracht.*
- *Je verwijst verder naar een opleiding "projectmanagement basis en gevorderden" waarvan je noch het programma, noch het attest toevoegt aan je aanvraag.*

Je toont niet aan of je maakt niet aannemelijk datje de inhouden en de competenties verbonden met marg11 management en marg32 management verworven hebt.

De inhoud van Marg11 management:

Privaat /echt - Verbintenissenrecht - zakenrecht - eigendom vruchtgebruik erfdiensbaarheden - recht van opstal. Aannemingsovereenkomsten uitvoering van de overeenkomsten - kostenraming van een project - analytische methode - werkplanning bureelmanagement - kostenberekening ereloonberekening - muurovername grondverzet.

De inhoud Marg32 management:

Statuut en deontologie van de architect - architecten- en aannemingsovereenkomsten aansprakelijkheid architect en aannemer-woningbouwwet.

Bedrijfsmanagement - sociaal statuut ondernemingsvormen - vennootschappen financiering - ondernemingsplan BTW en fiscaliteit,

Samenwerkingsverbanden - toepassingen op overeenkomsten - overheidsopdrachten ruimtelijke ordening - veiligheidscoördinatie - verzekeringen - deskundigenonderzoek.

De elementen die je aanbrengt zijn ofwel van een ander niveau (bachelor in de interieurvormgeving), te beperkt in omvang of inhoudelijk niet equivalent. Je verliest in je aanvraag uit het oog dat je een deel van het inleidende programma niet volgt (barg62 management) en dat de inhouden van marg11 en marg32 voor grote delen specifiek

gebonden zijn aan het vakgebied en het beroep van architect. Er zijn evident verwantschappen en beperkte overlappingen tussen het cluster beroepspraktijk (master in de interieurarchitectuur) maar deze zijn te beperkt in omvang en niet afbakenbaar als OLA's om een vrijstelling of een deelvrijstelling te kunnen verantwoorden.

Hieronder gaan we verder in op de argumenten die je aanbrengt in je beroepschrift.

Zowel marg11 management als marg32 management bestaat uit één OLA. Er zijn geen afgebakende deelopleidingsonderdelen. De toelichting bij de examenvorm van marg32 management vermeldt: "*Evaluatieform: Schriftelijk examen, vertrekend van een case met daaraan gekoppeld een aantal vragen voor ieder vakgebied.*" Artikel 28 stelt: "*Een deelvrijstelling kan enkel worden toegekend als deze betrekking heeft op een onderwijsleeractiviteit of een afgerond geheel.*"

Aangezien noch marg11 management noch marg32 management opgebouwd zijn uit afgeronde gehelen, kan enkel een vrijstelling worden toegekend (of niet) voor het geheel van het opleidingsonderdeel.

Je beroepsdossier bevat nu ook een attest voor de deelname aan de cursus Projectplanning en -management: basiscursus (2008) van VIK Vorming. Dit getuigschrift attesteert enkel een deelname. Het kan daarom zoals hierboven al aangestipt — niet in rekening gebracht worden bij de toekenning van vrijstellingen.

Je verwijst naar het diploma veiligheidscoördinator A. De specifieke inhouden van deze opleiding vormen geen onderdeel van de opleiding master in de architectuur. Wel is een masterdiploma vereist om de opleiding te kunnen volgen. Daaruit ontstaat geenszins de veronderstelling dat alle competenties van de master in de architectuur verworven werden.

Je verwijst naar een document uit 2009 waarin het voorbereidingsprogramma van bachelor in de interieurarchitectuur naar master in de architectuur wordt opgeliist. Aangezien je je niet ingeschreven hebt, noch credits hebt verworven binnen dit programma is dit document hier niet relevant. Het document is ook opgesteld binnen een andere curriculumstructuur. De Permanente onderwijscommissie legt de curricula vast (ook de voorbereidingsprogramma's). De POC kan ook het curriculum aanpassen. Je kan uit oude curricula geen rechten ontleven. Enkel verworven creditbewijzen kunnen in de EVK-procedure in rekening worden gebracht. Daarnaast toont het document alleen aan dat er ook toen overlappingen waren in het programma management tussen de master in de architectuur en de master in de interieurarchitectuur. Dit wordt hier niet bestreden.

Zoals de facultaire assessmentcommissie opmerkte, is een deel van de inhoud van cluster beroepspraktijk 2 specifiek gericht op de interieurarchitectuur. De inhoud van het cluster overlapt telkens gedeeltelijk met barg62 management (dat geen deel uitmaakt van je voorbereidingsprogramma), met marg11 management en met marg32 management. Elementen specifiek gericht op het beroep van architect kwamen niet voor in het cluster.

Op basis van het voorgaande beslist de interne beroepsinstantie dat er onvoldoende equivalentie is om een vrijstelling toe te staan voor barg31 architectuur in context B, marg11 management en marg32 management. Omwille van de structuur van deze

opleidingsonderdelen en van hun examenvorm kunnen binnen deze opleidingsonderdelen geen deelvrijstellingen worden toegekend.

In tegenstelling tot wat de facultaire assessmentcommissie voorheen besliste, beslist de interne beroepsinstantie je een deelvrijstelling toe te kennen voor het OLA ecologie binnen bar61 landschap en omgeving.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Voorafgaande opmerking

Voorafgaand aan het verder onderzoek van het beroep, wil de Raad de bepalingen van artikel II.298 van de Codex Hoger Onderwijs in herinnering brengen.

Dit voorschrift legt in §1 aan de verwerende partij de verplichting op om aan de Raad een administratief dossier over te maken, dat *ten minste* de volgende stukken bevat: (i) een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing, (ii) in voorkomend geval, de examenkopij(en) van of het stagerapport inzake de verzoekende partij, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid, en (iii) het dossier samengesteld naar aanleiding van het in artikel II.283, eerste lid bedoelde intern beroep. De verwerende partij dient deze stukken te bundelen en van een inventaris te voorzien.

Blijft het bestuur in gebreke, dan kan het op grond van §3 van ditzelfde artikel door de voorzitter worden aangemaand om binnen een gestelde termijn alsnog het nodige te doen.

Niet voor het eerst heeft de Raad moeten vaststellen dat aan de zijde van een instelling een bijzonder onvolledig administratief dossier wordt neergelegd, al dan niet geïnspireerd door de stukken die door de verzoekende partij reeds werden neergelegd. *In casu* legde verwerende partij initieel noch de twee bestreden beslissingen, noch het intern beroepsschrift van de verzoekende partij voor. Het dient te worden benadrukt dat de bewijsvoering aan de zijde van de verzoekende partij de verwerende partij niet vrijstelt van haar verplichtingen op grond van artikel II.298 van de Codex Hoger Onderwijs.

Een toepassing van de instructie bedoeld in §3 leidt bovendien tot tijdverlies dat zich moeilijk laat verzoenen met de korte termijnen waarbinnen de Raad uitspraak dient te doen. De Raad

drukt dan ook de verwachting uit dat de verwerende partijen voortaan een volledig administratief dossier neerleggen.

V. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

Wat het voorwerp van het beroep betreft, wijst de Raad *ambtshalve* op het volgende.

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de Raad als administratief rechtscollege uitspraak doet over beroepen die worden ingesteld na uitputting van de interne beroepsprocedure.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing neemt. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Dit leidt tot de vaststelling dat het beroep onontvankelijk is ten aanzien van de eerste bestreden beslissing.

Het beroep is ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

VI. Ten gronde

Verzoekster steunt een enig middel op een schending van de materiële motiveringsplicht, de formele motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij brengt in herinnering dat zij met haar aanvraag beoogde te verkrijgen: (i) een deelvrijstelling voor architectuurgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG 31 architectuur in context B’, (ii) een volledige vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘MARG 11 management’ en (iii) een deelvrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘MARG 32 management’.

Aan de beoordeling in de bestreden beslissing inzake het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’ werpt verzoekende partij het volgende tegen:

- “(...)
- BARG 31 architectuur in context B gaat over architectuurgeschiedenis van de 20^e eeuw (2 studiepunten) en geschiedenis van de stedenbouw (3 studiepunten). Dit geeft aan dat Barg 31 een gewicht heeft van 2 en 3. De evaluatiemethode is niet conform met dit gegeven en spreekt over 2- 2 en 1 studiepunten. Architectuurgeschiedenis als onderdeel van een afgerond geheel wordt ook als een afzonderlijk vak ingeschaald op het uurrooster.
  - Wanneer men de inhoud van architectuurgeschiedenis leest uit mijn eerste kandidatuur was dit uitgebreider hetgeen ook de 4 studiepunten op mijn rapport rechtvaardigt. Men verwijst niet naar de vroegere ECTS fiches van architectuurgeschiedenis uit de cluster geschiedenis. Wanneer men de huidige fiches bekijkt zijn de doelstellingen terug te vinden in de andere vakken van de eerste kandidatuur architectuur of vakken en onderdelen van andere masterdiploma's.
  - Men citeert: “...inhoudelijke verschillen geen gegronde reden voor het niet toekennen van een vrijstelling kunnen zijn...” uit mijn beroepsschrift en men wijst erop dat men dat vreemd vind[t]. Waarschijnlijk is de context verkeerdelijk geïnterpreteerd en komt de interpretatie dus niet overeen waarop werkelijk geduid wordt, namelijk dat docenten de cursus naar eigen wensen zullen inkleden, maar dat dat nog geen reden hoeft te zijn tot weigering van de aanvraag, daar de dezelfde doestellingen door mij behaald zijn. De overeenkomsten kunnen worden aangetoond op basis van het gedoceerde cursusmateriaal.”

Wat de twee management-gerelateerde opleidingsonderdelen betreft, stelt verzoekende partij het volgende:

“(…)

- MARG 11 Management bestaat uit twee aparte schriftelijke examens: bouwmanagement (aannemer, bouwdossier, bureelmanager, planning en kostenberekening) en recht (contracten verbintenissen en eigendom). Voor recht gebruikt men het handboek “Bouwstenen van het recht”. Dit handboek werd eveneens gebruikt in mijn masteropleiding interieurarchitectuur. In de cursus projectmanagement kwam ook zowel recht als management aan bod.
Beide onderdelen worden dagelijks in de praktijk toegepast op mijn werk als projectverantwoordelijke. Ik heb ook een opleiding veiligheidscoördinatie genoten. De kwalificaties van laatstgenoemde staan vermeld in onder andere het KB van 25 januari 2001, waarbij gewezen wordt op de inherente verantwoordelijkheden inzake deze functie in bijlage IV deel A 3°. Daarin staat voor de inhoud van de opleiding vermeld: “De burgerrechtelijke aansprakelijkheid, de strafrechtelijke verantwoordelijkheid en de bevoegdheden van de coördinator en andere tussenkomende partijen”. Er wordt gesteld dat in mijn vorige opleidingen deze materie niet wordt benaderd vanuit de visie van een architect. Voor deze materie zijn er echter geen verschillen (zie ook het document uit 2009, waarbij destijs wel de vrijstelling zou zijn verleend).
- MARG 32 Management bestaat uit bouwrecht (contracten en deontologie), bouwmanagement (overeenkomsten, overheidsopdrachten en ruimtelijke ordening), economie (bedrijfseconomie). Eveneens verwijst ik hierbij naar de verworven kennis en de verantwoordelijkheden van een veiligheidscoördinator en mijn diploma master interieurarchitectuur.
- MARG 11 en MARG 32 Management: het document uit 2009 als onderdeel van het voorbereidingsprogramma geeft duidelijk weer op basis van de voorgestelde vrijstellingen dat de competentie en de inhoud van het vak wel degelijk equivalent is aan de vakken in architectuur, een deel van deze vakken is gelijk met de studenten architectuur gevuld. Er wordt eveneens gesteld dat beiden niet over afgebakende deelopleidingsonderdelen beschikken, terwijl deze clusters daarentegen wel gegeven worden door 2 docenten voor MARG 11, 2 onafhankelijke en afzonderlijke examens worden opgesteld en 3 docenten voor MARG 32. Daarbij stel ik mij de bedenking waarom deelvrijstellingen niet kunnen worden toegestaan.”

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij ten aanzien van deze kritieken vooreerst met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’ het volgende:

“barg31 architectuur in context B

Eerste element: “*Barg31 architectuur in context B gaat over architectuurgeschiedenis van de 20ste eeuw (2 studiepunten) en geschiedenis van de stedenbouw (3 studiepunten). Dit geeft aan dat bar31 een gewicht heeft van 2 en 3. De evaluatiemethode is niet conform met dit gegeven en spreekt over 2, 2 en 1 studiepunkt. Architectuurgeschiedenis*

als onderdeel van een afgerond geheel wordt ook als een afzonderlijk vak ingeschaald op het uurrooster.”

De ECTS-fiche bestaat grosso modo uit drie delen: (1) de doelstellingen en situering van het opleidingsonderdeel binnen de opleiding (doelstellingen, begintermen, volgtijdelijkheidsvoorwaarden,...), (2) onderwijsleeractiviteiten en (3) evaluatieactiviteiten.

De aard en doelstelling van het indelen van een opleidingsonderdeel in OLA's wordt beschreven op de steekkaart “onderwijsleeractiviteiten” (<https://www.kuleuven.be/onderwijs/steekkaarten/context>).

Daarin staat o.a. te lezen: *“Wanneer een opleidingsonderdeel wordt opgesplitst in onderwijsleeractiviteiten is het expliciet niet de bedoeling dat voor elke onderwijsleeractiviteit een afzonderlijke evaluatieactiviteit wordt ingericht. De evaluatieactiviteit is verbonden aan het opleidingsonderdeel en gaat na in welke mate de student de doelstellingen van het opleidingsonderdeel gerealiseerd heeft (zie steekkaart ‘Evalueren’). Twee of meerdere onderwijsleeractiviteiten (bijv. hoorcollege en oefeningen) worden meestal geëvalueerd in één evaluatieactiviteit (bijv. een examen waarin gepeild wordt naar kennis opgedaan in het hoorcollege met één extra vraag verwijzend naar de oefeningen in de oefenzittingen).”*

De onderwijsleeractiviteiten geven de wijze weer waarop het opleidingsonderdeel wordt onderwezen (op basis van inhoudelijke onderdelen, didactische middelen, werkvormen, lokalen, docenten, ...). Een opleidingsonderdeel kan op heel verschillende manieren worden opgedeeld. Dit krijgt dan zijn neerslag in het lessenrooster. De studiepunten geven het studiegewicht weer van de onderwijsleeractiviteit binnen het geheel.

De evaluatieactiviteiten geven weer hoe een opleidingsonderdeel zal worden geëvalueerd. Zoals de steekkaart onderwijsleeractiviteit aangeeft is er niet noodzakelijk een congruentie tussen de onderwijsindeling en de indeling van de evaluatie.

Bij de evaluatievorm hebben de studiepunten ook een andere betekenis. Hier geven ze de weging aan van een bepaalde evaluatie binnen het geheel.

Pas wanneer een deel van een opleidingsonderdeel als een afgerond geheel kan worden afgezonderd kan er een deelvrijstelling voor worden toegekend.

Concreet betekent dit hier dat de lessen van architectuurgeschiedenis afzonderlijk worden georganiseerd (hier weliswaar door dezelfde docent en in hetzelfde lokaal) maar dat de evaluatie minstens gedeeltelijk verstengeld is. De evaluatie (voor een gewicht van een vijfde van het geheel) van de lesvoorbereiding heeft betrekking op beide onderwijsleeractiviteiten.

Tweede element: *“Wanneer men de inhoud van architectuurgeschiedenis leest uit mijn eerste kandidatuur was dit uitgebreider hetgeen ook de 4 studiepunten op mijn rapport rechtvaardigt. Men verwijst niet naar de vroegere ECTS-fiches van architectuurgeschiedenis uit de cluster geschiedenis. Wanneer men de huidige fiches bekijkt zijn de doelstellingen terug te vinden in de andere vakken van de eerste kandidatuur architectuur of vakken en onderdelen van andere masterdiploma's.”*

Het is niet meteen duidelijk wat de student hiermee bedoelt. De zinsnede blijft vaag en er wordt niet concreet aangegeven over welke gelijkenissen of overlappingen het hier precies gaat.

De student gaat in ieder geval niet concreet in op de argumentatie van de interne beroepsinstantie.

Dat dezelfde competenties bij verschillende opleidingsonderdelen als doelstelling worden aangegeven is op zich niet vreemd. Het is niet omdat een competentie in een bepaalde context verworven werd, het ook in alle andere contexten als volledig verworven dient te worden beschouwd. Barg31 Architectuur in context B vermeldt bijvoorbeeld als doelstelling: “De student kan beargumenteerd en kritisch redeneren over de totstandkoming van een ontwerp.” Deze competentie is op haar plaats binnen een opleidingsonderdeel architecturgeschiedenis waarbij de totstandkoming van bestaande projecten wordt besproken. Maar zij is evenzeer op haar plaats in een opleidingsonderdeel ontwerpen waarin het gaat over het beargumenteren van een eigen ontwerp. Zowel het beredeneren van een bestaand project als van een zelf ontworpen project behoort tot de competenties van een architect maar de verschillende toepassingsdomeinen van deze competentie maken dat het verwerven van de competentie in één context nog niet betekent dat zij ook in die andere context actief kan worden ingezet door de student.

In haar derde element geeft de student aan dat de interne beroepsinstantie een zin uit haar beroepschrift fout heeft geïnterpreteerd. Het is niet duidelijk wat het belang is van dit argument in het beroep tegen de bestreden beslissing.

Het vaststellen van inhoudelijke verschillen en gelijkenissen tussen opleidingsonderdelen vormt een onderdeel van het equivalentieonderzoek. Daarnaast bekijkt het equivalentieonderzoek ook de behaalde competenties, de plaats van het opleidingsonderdeel in de curriculumopbouw, de onderwijsvorm, de omvang, het niveau, etc. Uit een inhoudelijke overeenstemming (identieke titel of een identiek handboek, bijvoorbeeld) volgt niet per se dat opleidingsonderdelen equivalent zijn. Uit het feit dat opleidingsonderdelen door andere docenten worden gedoceerd volgt evenmin dat ze niet equivalent kunnen zijn. In haar verzoekschrift stelt de student dat “de overeenkomsten kunnen worden aangetoond op basis van het gedoceerde cursusmateriaal”, maar geeft enkele concrete indicatie op basis waarvan deze gelijkenis zou blijken.”

Wat de management-opleidingsonderdelen MARG 11 en MARG 32 betreft, repliceert verwerende partij het volgende:

“marg11 management en marg32 management

Naar aanleiding van de bijkomende vragen van mevrouw [verzoekster] werd de betrokken docent [K.U.] (telefoongesprekken dd. 6 en 9 december 2016) om toelichting gevraagd bij de inhoud, de organisatie en de examenvorm van marg11 management en marg32 management.

In de argumentatie verwijst de student verschillende keren naar haar beroepservaring. Vrijstellingen op basis van beroepservaring kunnen maar worden toegekend op basis van een EVC-procedure. Bij deze EVK-procedure kunnen alleen eerder verworven kwalificaties in rekening worden gebracht.

[Verzoekster] verwijst ook naar haar diploma veiligheidscoördinator A. Zoals de interne beroepsinstantie schrijft, vormt de inhoud van deze opleiding geen onderdeel van de opleiding master in de architectuur. De toelating tot de opleiding is voorbehouden aan houders van een masterdiploma. Uit de toelating tot de opleiding ontstaat geenszins de veronderstelling dat alle competenties van de master in de architectuur verworven werden. Aspecten van de opleiding komen verspreid voor in de opleidingsonderdelen bouwtechnieken en management in de bachelor en master in de architectuur.

Het cluster Beroepspraktijk II binnen de master in de interieurarchitectuur bestond in 2007-2008 uit ethiek en deontologie (gewicht 1/7), bouweconomie (gewicht 1/7), bouwen en projectmanagement (gewicht 3/7) en burgerlijk recht (gewicht 2/7) (op basis van de organisatielijnen 2007-2008).

Marg11 management bestaat uit twee delen. [K.U.] licht toe dat privaat recht zowel in marg11 management binnen de master in de architectuur als binnen het cluster Beroepspraktijk II (2007-2008) binnen de master in de interieurarchitectuur voorkomt. In de master in de interieurarchitectuur maakte dit deel twee zevenden uit van het opleidingsonderdeel, dus voor een studiegewicht van 2 studiepunten. Binnen de master in de architectuur heeft het privaat recht een groter aandeel (drie vijfde, of een studiegewicht van 3 studiepunten). Dezelfde themata worden in beide delen van opleidingsonderdelen behandeld maar in de opleiding architectuur uitgebreider en met een focus op het domein van de architectuur.

[K.U.] licht toe dat een aantal onderwerpen enkel in de opleiding architectuur aan bod komen (o.a. buitencontractuele aansprakelijkheid). Andere onderwerpen worden binnen de opleiding architectuur omwille van de specifieke beroepscontext grondiger behandeld (o.a. het goederenrecht, erfdienvoorzieningen, gemene muren).

Het deel management binnen Marg11 management behandelt de aannemingsovereenkomsten; de uitvoering van de overeenkomsten; de kostenraming van een project; de analytische methode; de werkplanning; het bureelmanagement; de kostenberekening; de ereloonberekening; de muurovername; het grondverzet. [K.U.] licht toe dat de inhoud van dit deel van het opleidingsonderdeel grondig verschilt van wat in het cluster Beroepspraktijk II was opgenomen. De onderwerpen worden ook steeds in de context van het beroep van architect behandeld.

In haar tweede element wijst [verzoekster] voor de equivalentie met marg32 in het algemeen naar haar verworven kennis, het diploma veiligheidscoördinator A en haar diploma master in de interieurarchitectuur.

Bij vergelijking van de inhoud zoals omschreven op de ECTS-fiche voor marg32 met het eerder verworven creditbewijs blijkt dat volgende elementen in het cluster beroepspraktijk II binnen de master in de interieurarchitectuur niet werden behandeld:

- binnen het deel recht: statuut en deontologie van de architect; architecten en aannemingsovereenkomsten; aansprakelijkheid architect en aannemer; woningbouwwet
- binnen het deel management: samenwerkingsverbanden, toepassingen op overeenkomsten, overheidsopdrachten; ruimtelijke ordening; veiligheidscoördinatie; verzekeringen; deskundigenonderzoek.

Binnen management is er wel een beperkte overlapping op het gebied van: ondernemingsvormen; vennootschappen; financiering; ondernemingsplan; BTW en fiscaliteit. Gevraagd naar deze overlapping wijst [K.U.] erop dat deze materie binnen de opleiding architectuur rechtstreeks is toegespitst op de uitoefening van het beroep van architect wat ook voor deze onderwerpen een duidelijke kleuring geeft aan de inhoud.

Of zoals de interne beroepscommissie in haar besluit schrijft: “*Er zijn evident verwantschappen en beperkte overlappingen tussen het cluster beroepspraktijk (master in de interieurarchitectuur) maar deze zijn te beperkt in omvang en niet afbakenbaar als OLA's om een vrijstelling of een deelvrijstelling te kunnen verantwoorden.*”

In haar derde element verwijst de student naar een document uit 2009 dat aangeeft welke (deel)vrijstellingen aan een houder van het diploma master in de interieurarchitectuur werden toegekend bij de inschrijving in de toenmalige master in de architectuur.

Uit het document blijkt dat dit curriculum van de master in de architectuur niet meer actueel is. Nog in de benaming, nog in de totale omvang van de opleidingsonderdelen, noch in de indeling in deelopleidingsonderdelen stemt dit curriculum overeen met het huidige. Zoals de interne beroepsinstantie opmerkte, toont dit document alleen aan dat er toen inhoudelijke overlappingen waren tussen het programma management in de master in de interieurarchitectuur met dat in de master in de architectuur. Uit dit document op zich kunnen geen rechten worden ontleend. Bij de huidige inschrijving in de Master in de architectuur dient mevrouw Van Schoor te voldoen aan het huidige curriculum. Nog de facultaire assessmentcommissie, noch de interne beroepsinstantie hebben bestreden dat er overlappingen zijn tussen het cluster Beroepspraktijk II en het marg31 management en marg32 management. Deze overlappingen leiden echter niet tot een equivalentie van de opleidingsonderdelen of afgeronde delen daarbinnen met het cluster beroepspraktijk II.”

In haar *wederantwoordnota* gaat verzoekende partij nog in op de drie betrokken opleidingsonderdelen.

Met betrekking tot de vrijstellingsaanvraag voor het deel architectuurgeschiedenis in het vak Barg31, architectuur in context, stelt verzoekster dat er geen enkele reden is om een deelvrijstelling te weigeren, gelet op het aanzienlijke pakket geschiedenis en architectuurgeschiedenis dat zij in haar vorige opleidingen heeft genoten. In repliek op het standpunt van verwerende partij dat een deelvrijstelling enkel kan worden verleend wanneer

een deel van een opleidingsonderdeel als een afzonderlijk geheel kan worden afgezonderd (wat volgens verwerende partij betekent dat dat onderdeel niet alleen afzonderlijk wordt gedoceerd, maar ook afzonderlijk wordt geëvalueerd en dat de evaluatie van de verschillende delen van een vak dus niet “verstengeld” mag zijn), doet verzoekster gelden dat het betrokken opleidingsonderdeel inderdaad beperkt is “verstengeld”, met name in die zin dat de evaluatie voor één studiepunt over beide onderdelen van de cursus samen gaat. Dit sluit volgens verzoekster een deelvrijstelling niet uit, aangezien die moet worden beoordeeld op grond van behaalde competenties en rekening houdend met de vakinhoud. Het verweer dat competenties moeten worden beoordeeld in de context waarbinnen zij werden behaald, overtuigt verzoekster niet. Zij stelt dat zij de competenties waarop ze zich beroept om de deelvrijstelling te bekomen, grotendeels heeft behaald ‘in dezelfde context’ als deze waarin het betrokken vak wordt gegeven, en met name in de context van de architectuur. De cluster geschiedenis en de cluster theorievorming die verzoekster volgde aan St. Lucas in 2002-03 was een cluster in de – toen nog – eerste kandidatuur Architectuur, en dus in dezelfde context als het litigieuze vak, dat zich eveneens in de architecturopoleiding bevindt. Nog steeds met betrekking tot de beoogde deelvrijstelling voor architecturgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG 31 architectuur in context B’, wijst verzoekster nog op de cluster geschiedenis en theorievorming 1,2 en 4 in het voorbereidingsprogramma tot de master interieurarchitectuur en deze master interieurarchitectuur zelf. Ook hier bevinden deze vakken zich volgens verzoekster in de context van de architectuur als zodanig. Verzoekster verwijst ter zake naar de doelstellingen van de opleiding in de interieurarchitectuur, die verwerende partij ook citeert in de bestreden beslissing en in haar nota van antwoord.

Wat de vrijstellingsaanvraag met betrekking tot de opleidingsonderdelen MARG 11 en MARG 32 betreft, volhardt verzoekster in haar vordering. Zij verwijst nogmaals naar haar bijlage 8. Dit document geeft een overzicht van de vrijstellingen die in 2008-09 werden gegeven binnen de master architectuur (en dus niet binnen de master interieurarchitectuur) voor studenten die reeds beschikken over het diploma van master in de interieurarchitectuur. Uit dat document volgt volgens verzoekster dat eertijds probleemloos een vrijstelling werd toegekend voor het onderdeel “bouwmanagement” binnen beroepspraktijk II en voor (o.a.) “burgerlijk recht” binnen beroepspraktijk III, waaruit volgens verzoekster mag worden afgeleid dat verwerende partij er toen alvast vanuit ging dat iemand met het diploma van master in de interieurarchitectuur deze competenties voldoende beheerste.

Ten slotte verwijst verzoekster naar de ECTS-fiche die zij ‘alsnog kon bemachtigen’ en waaruit de inhoud blijkt van het onderdeel ‘burgerlijk recht’ binnen beroepspraktijk III en van het onderdeel ‘bouwmanagement’ binnen beroepspraktijk II. Verzoekster stelt dat zij in 2008-2009 geacht werd alle competenties in die vakdomeinen te hebben behaald, en dat dit relevant is gelet op de inhoud binnen MARG 11. De stelling dat de betrokken materies anders worden behandeld omdat ze in MARG 11 in de context van de architect zouden worden behandeld, houdt voor verzoekster geen steek. De context van interieurarchitectuur en deze van architectuur zijn volgens verzoekster niet dermate verschillend dat de competenties die binnen de ene studie zijn behaald plots niet meer relevant zouden zijn voor de andere studie. Dat ze niet relevant zouden zijn en dat de context waarin het litigieuze vak wordt gegeven derwijze zou verschillen dat een vrijstelling niet meer mogelijk is, wordt in verzoeksters visie alleszins ontkend door het gegeven in stuk 8, en in het bijzonder door het feit dat de opleiding in 2008-2009 deze beweerde verschillende context alvast niet problematisch vond bij het verlenen van een deelvrijstelling voor het vak in de vorm zoals het toen bestond.

Wat ten slotte het opleidingsonderdeel MARG32 betreft, voert verzoekster aan dat verwerende partij zelf aangeeft dat er een overlap is van de behaalde competenties op het gebied van ondernemingsvormen, vennootschappen, financiering, ondernemingsplan, BTW en fiscaliteit. Ook hier evenwel, stelt verwerende partij dat deze overlap niet kan leiden tot een deelvrijstelling omdat de materie in een andere context wordt behandeld en hier zou zijn toegespitst op het beroep van architect. Verzoekster herhaalt haar stelling dat deze context niet dermate verschilt van de context waarin zij de materie behandeld kreeg, dat daardoor een vrijstelling niet mogelijk zou zijn.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat de decreetgever in de artikelen II.242, §2 van de Codex Hoger Onderwijs heeft bepaald dat het onderzoek naar een vrijstelling door het instellingsbestuur wordt gevoerd op basis van stukken. De procedure voor het aanvragen en bekomen van vrijstellingen is verder door artikel II.242, §2 van de Codex Hoger Onderwijs overgelaten aan de bevoegdheid van de hogeronderwijsinstellingen. Zo luidt artikel II.221, §1, 5°, e) van de Codex Hoger Onderwijs dat het onderwijsreglement de voorwaarden bevat waaronder vrijstellingen worden verleend, alsook (15°, b)) de beroepsmodaliteiten ter zake.

Verwerende partij heeft aldus in artikel 28, §1 van haar onderwijs- en examenreglement het volgende bepaald:

“Een vrijstelling is de opheffing - op basis van een creditbewijs, studiebewijs of bewijs van bekwaamheid - van de verplichting om over een opleidingsonderdeel examen af te leggen.

Een deelvrijstelling is de opheffing - op basis van een creditbewijs, studiebewijs of bewijs van bekwaamheid - van de verplichting om over een deel van een opleidingsonderdeel examen af te leggen. Voor alle toepassingen en berekeningen in dit reglement worden deelvrijstellingen niet meegeteld.

De vrijstelling gebeurt op basis van een equivalentiebeoordeling door de faculteit, eventueel na overleg met de betrokken docenten. Voor een vrijstelling kunnen alleen vormen van competenties, kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes worden erkend die ten minste aan de volgende voorwaarden voldoen:

- authentiek: ze geven het presteren van de kandidaat zelf weer;
- actueel: ze weerspiegelen het huidige competentieniveau van de kandidaat;
- relevant: ze zijn voldoende toereikend om relevante elementen van een opleiding te dekken.

De omvang van de vrijstelling voor een opleidingsonderdeel wordt in beginsel gelijkgesteld aan het aantal studiepunten van het opleidingsonderdeel waarvoor men vrijstelling verkrijgt tenzij de faculteit de omvang anders bepaalt. De omvang wordt uitgedrukt in gehele studiepunten.

Een deelvrijstelling kan enkel worden toegekend als deze betrekking heeft op een onderwijsleeractiviteit of een afgerond geheel. De omvang van deelvrijstellingen wordt bepaald door de faculteit.

Bij een verleende vrijstelling wordt het behaalde examencijfer voor het equivalente opleidingsonderdeel niet meer opnieuw in rekening gebracht. In afwijking hiervan worden eerder behaalde examencijfers wel overgenomen als het gaat om opleidingsonderdelen met dezelfde opleidingsonderdeelcode.

Een toegekende vrijstelling is definitief. Een student kan niet terugkomen op een aangevraagde en toegekende vrijstelling.”

Wanneer de student zich steunt, niet op eerder verworven kwalificaties maar op verworven competenties, dient hij de procedure te volgen die is voorgeschreven in artikel 29 van het onderwijs- en examenreglement:

“Artikel 29. Vrijstelling op basis van eerder verworven competenties

Een student die meent aanspraak te kunnen maken op een vrijstelling voor een opleidingsonderdeel of een deel ervan op basis van een EVC (eerder verworven competentie, die niet met een studiebewijs werd bekrachtigd) volgt de Associatiebrede

procedure. Het eventueel uit deze procedure voortvloeiende bewijs van bekwaamheid is onbeperkt geldig.”

en die verwijst naar het ‘Reglement EVC-EVK Associatie K.U. Leuven en reglement algemene voorschriften inzake vrijstellingen’ van 15 februari 2008.

Het staat in de eerste plaats aan de aanvrager van de vrijstelling om het aanvraagdossier afdoende te stofferen. De bestreden beslissing zet ter zake, *prima facie* niet ten onrechte, uiteen dat de aanvraag onvolledig was bij gebreke aan voorlegging van diploma’s, diplomasupplementen, ECTS-fiches of creditbewijzen.

Dit neemt niet weg dat wanneer de verwerende partij vervolgens andere stukken, desgevallend uit eigen beweging en na eigen opzoeken, bijkomend bij het onderzoek van de vrijstellingaanvraag betreft, dit dient te gebeuren met eerbiediging van de regels inzake behoorlijk bestuur, waaronder de motiveringsplicht.

Ter zake stelt de Raad vast dat in de initiële beslissing van de assessmentcommissie ter motivering van het gemis aan voldoende overeenstemming tussen de door verzoekster geclaimde en door de opleidingsonderdelen van het voorbereidingsprogramma beoogde competenties, wordt verwezen naar en gesteund op de volgende stukken (voor zover nog relevant gelet op het voorwerp van het huidige beroep):

- met betrekking tot de vrijstelling voor onderwijsleeractiviteit (verder ook: OLA) Architecturgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’:
  - de inhoud (inhoudsomschrijving) van de cluster geschiedenis (7 studiepunten) in de bachelor in de Architectuur tijdens het academiejaar 2002-2003;
  - de inhoud van Architectuuractualia (7 studiepunten) in de bachelor in de Interieurvormgeving tijdens het academiejaar 2004-2005 (docent M.D.);
  - de inhoud (studiegids) van Geschiedenis (4 studiepunten) in de bachelor in de Interieurvormgeving tijdens het academiejaar 2004-2005 (docent P.P.);
  - de inhoud (studiegids) van deelopleidingsonderdeel Stedenbouw en stedelijkheid (1,5 studiepunt) in het voorbereidingsprogramma naar de master in de Interieurarchitectuur tijdens het academiejaar 2006-2007;

- met betrekking tot de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘MARG11 Management’ en de deelvrijstelling voor het opleidingsonderdeel MARG32 Management:
  - de inhoud van de cluster Beroepspraktijk 2 (7 studiepunten) in de master in de Interieurarchitectuur in het academiejaar 2007-2008.

De bestreden beslissing herneemt de afwegingen van de assessmentcommissie en sluit zich – wat de hierin het geding zijnde beoogde vrijstellingen betreft – daarbij aan, wat betekent dat zij deel uitmaken van de materiële motivering van de bestreden beslissing.

A. Wat betreft de vrijstelling voor onderwijsleeractiviteit Architectuurgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’

In een e-mail van 20 december 2016 aan de Raad stelt verwerende partij dat er voor de eerdere kandidaatopleiding Architectuur geen formele ECTS-fiches blijken te zijn omdat “het huidige concept van de ECTS-fiche pas integraal en ten volle van toepassing is geworden vanaf latere decreten”. Verwerende partij voegt daaraan toe dat “in de eerdere beslissingen werd echter wel gedetailleerd verwezen naar de inhoud van deze opleidingsonderdelen”.

De Raad moet evenwel vaststellen dat noch het initiële administratieve dossier, noch de stukken die naderhand nog door de verwerende partij zijn meegedeeld, enig inzicht bieden in de leerinhouden van (i) de cluster Geschiedenis in de bachelor in de Architectuur tijdens het academiejaar 2002-2003, (ii) Architectuuractualia in de bachelor in de Interieurvormgeving tijdens het academiejaar 2004-2005, (iii) Geschiedenis in de bachelor in de Interieurvormgeving tijdens het academiejaar 2004-2005 of (iv) Stedenbouw en stedelijkheid in het voorbereidingsprogramma naar de master in de Interieurarchitectuur tijdens het academiejaar 2006-2007, laat staan de teksten voorliggen die door de assessmentcommissie werden geciteerd en in de bestreden beslissing zijn overgenomen.

Het is de Raad dan ook geheel onduidelijk uit welk stuk de bestreden beslissing citeert, en de Raad kan ook niet nagaan of dat stuk eventueel ook andere overwegingen bevat die tot een andere of meer genuanceerde beoordeling aanleiding zouden geven.

Uit de studiegids 2006-2007 van het departement Architectuur van Sint-Lucas, kan geen inhoud van opleidingsonderdelen worden afgeleid.

Ten aanzien van de gevraagde vrijstelling voor de OLA Architectuurgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’, schendt de bestreden beslissing dan ook de materiële motiveringsplicht.

Hiermee wil niet gezegd zijn dat de vrijstelling *ipso facto* moet worden toegekend. Het is mogelijk dat het daartoe bevoegde orgaan op overtuigende gronden oordeelt dat verzoekster niet of onvoldoende aantoont de door het opleidingsonderdeel beoogde competenties binnen het voorbereidingsprogramma te hebben bereikt. Die beslissing kan evenwel niet steunen op stukken die door de Raad – en door verzoekende partij – niet kunnen worden geverifieerd.

B. Wat betreft de vrijstelling voor MARG11 Management en de deelvrijstelling voor MARG32 Management

Ten aanzien van deze vrijstellingsaanvraag stelt de bestreden beslissing vooreerst dat beide opleidingsonderdelen uit één onderwijsleeractiviteit bestaan en er geen afgebakende deelopleidingsonderdelen zijn.

Op grond van artikel 28 van het onderwijs- en examenreglement wordt vervolgens geoordeeld dat deelvrijstellingen niet mogelijk zijn. In haar verzoekschrift betwist verzoekster die analyse, stellende dat de clusters ‘bouwmanagement’ en ‘recht’ door verschillende docenten worden onderwezen (MARG11) en er twee afzonderlijke examens worden georganiseerd door drie docenten (MARG32).

Zowel het toevertrouwen van delen van een opleidingsonderdeel aan verschillende docenten als het organiseren van onderscheiden examens *kan* een indicatie zijn dat de afzonderlijk gedoceerde *c.q.* geëxamineerde delen inderdaad als een “afgerond geheel” zouden kunnen beschouwd, in welk geval artikel 28 van het onderwijs- en examenreglement een deelvrijstelling mogelijk maakt.

Een middel ter zake kan evenwel slechts voor de Raad worden opgeworpen wanneer het voorafgaand in het intern beroep werd opgeworpen. Ter zake stelt de Raad vast dat de

assessmentcommissie in de initiële beslissing heeft geoordeeld: “*Er zijn evident verwantschappen en beperkte overlassingen tussen het cluster beroepspraktijk (master in de interieurarchitectuur) maar deze zijn te beperkt in omvang en niet afbakenbaar als OLA’s om een vrijstelling of deelvrijstelling te kunnen verantwoorden.*” Dit is in essentie, zij het summier, de vertaling en toepassing van artikel 28 van het onderwijs- en examenreglement.

In haar intern beroep gaat verzoekster op het aangevoerde gemis aan identificeerbare afgeronde gehelen of OLA’s niet in. Een middel dat daarop betrekking heeft is derhalve in de huidige stand van de procedure te beschouwen als nieuw, en bijgevolg onontvankelijk.

Ten gronde stelt de bestreden beslissing, na de overwegingen van de assessmentcommissie in herinnering te hebben gebracht, het volgende:

“Je verwijst naar het diploma veiligheidscoördinator A. De specifieke inhouden van deze opleiding vormen geen onderdeel van de opleiding master in de architectuur. Wel is een masterdiploma vereist om de opleiding te kunnen volgen. Daaruit ontstaat geenszins de veronderstelling dat alle competenties van de master in de architectuur verworven werden.

Je verwijst naar een document uit 2009 waarin het voorbereidingsprogramma van bachelor in de interieurarchitectuur naar master in de architectuur wordt opgelijst. Aangezien je je niet ingeschreven hebt, noch credits hebt verworven binnen dit programma is dit document hier niet relevant. Het document is ook opgesteld binnen een andere curriculumstructuur. De Permanente onderwijscommissie legt de curricula vast (ook de voorbereidingsprogramma's). De POC kan ook het curriculum aanpassen. Je kan uit oude curricula geen rechten ontnemen. Enkel verworven creditbewijzen kunnen in de EVK-procedure in rekening worden gebracht. Daarnaast toont het document alleen aan dat er ook toen overlassingen waren in het programma management tussen de master in de architectuur en de master in de interieurarchitectuur. Dit wordt hier niet bestreden.

Zoals de facultaire assessmentcommissie opmerkte, is een deel van de inhoud van cluster beroepspraktijk 2 specifiek gericht op de interieurarchitectuur. De inhoud in van het cluster overlapt telkens gedeeltelijk met barg62 management (dat geen deel uitmaakt van je voorbereidingsprogramma), met marg11 management en met marg32 management. Elementen specifiek gericht op het beroep van architect kwamen niet voor in het cluster.

Op basis van het voorgaande beslist de interne beroepsinstantie dat er onvoldoende equivalentie is om een vrijstelling toe te staan voor barg31 architectuur in context B, marg11 management en marg32 management. Omwille van de structuur van deze opleidingsonderdelen en van hun examenvorm kunnen binnen deze opleidingsonderdelen geen deelvrijstellingen worden toegekend.

In tegenstelling tot wat de facultaire assessmentcommissie voorheen besliste, beslist de interne beroepsinstantie je een deelvrijstelling toe te kennen voor het OLA ecologie binnen bar61 landschap en omgeving.”

In haar verzoekschrift werpt verzoekster hieraan in de eerste plaats tegen dat zowel bouwmanagement als recht voorkomen in de dagelijkse arbeidspraktijk als projectverantwoordelijke. Met verwerende partij moet worden vastgesteld dat verzoekster daarmee een beroep doet op een eerder verworven *competentie* (EVC), voor de honorering waarvan een andere procedure ter beschikking staat, die verzoekster (nog) niet heeft ingesteld.

Vervolgens stelt verzoekster dat de competenties ook vervat zitten in de opleiding veiligheidscoördinator die zij heeft gevolgd. Verzoekster legt bij haar verzoekschrift evenwel geen enkel stuk neer waaruit de concrete inhoud van deze opleiding blijkt. Een verwijzing naar de ‘inherente verantwoordelijkheden’ volstaan niet per definitie voor een inhoudelijke beoordeling van een vrijstellingsaanvraag in het raam van een EVK-procedure.

Ten slotte doet verzoekster gelden dat er voor MARG32 Management voldoende overeenkomsten zijn met haar masterdiploma Interieurarchitectuur en dat er vroeger wel vrijstellingen werden verleend. Deze summiere kritiek volstaat niet om de Raad ervan te overtuigen dat de motieven van de bestreden beslissing ontoereikend of materieel onjuist zouden zijn. De Raad houdt daarbij geen rekening met motieven die voor het eerst voorkomen in de antwoordnota van verwerende partij, daar zij vreemd zijn aan de bestreden beslissing.

VII. Anonimisering

Verzoekster vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing in zoverre deze het verzoek tot een deelvrijstelling voor onderwijsleeractiviteit Architectuurgeschiedenis binnen het opleidingsonderdeel ‘BARG31 architectuur in context B’ weigert.**
- 2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoekster een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 25 januari 2017.**
- 3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 16 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Zitting van 11 januari 2017

Arrest nr. 3.483 van 19 januari 2017 in de zaak 2016/500

In zake: Sarah PEREZ
Woonplaats kiezend te 1800 Vilvoorde
Davidstraat 5

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Alain François en Allan Magerotte
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 15 september 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, maar niet gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 9 november 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Allan Magerotte, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

De Raad heeft middels beschikking 2016/II/005 van 12 december 2016 partijen de mogelijkheid geboden standpunt in te nemen omtrent een ambtshalve opgeworpen exceptie.

Verwerende partij heeft een toelichtende nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 januari 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Allan Magerotte, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is sinds academiejaar 2012-2013 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de psychologie’.

Aan het eind van academiejaar 2014-2015 kreeg ze een bindende voorwaarde opgelegd, wegens het niet-behalen van een credit voor het opleidingsonderdeel “Ontwikkelingspsychologie I” na vier examenkansen. De bindende voorwaarde hield in dat verzoekster bij herinschrijving in dezelfde opleiding voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten diende te slagen, waaronder het betrokken opleidingsonderdeel.

Verzoekster behaalde in academiejaar 2015-2016 45 van de 66 opgenomen studiepunten. Zij slaagde na twee bijkomende examenkansen niet voor het opleidingsonderdeel “Ontwikkelingspsychologie I”.

De examencommissie besliste op 9 september 2016 de herinschrijving van verzoekster in de opleiding ‘Bachelor in de psychologie’ te weigeren, gezien zij haar bindende voorwaarde niet was nagekomen.

Verzoekende partij stelde op datum van 9 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 15 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, maar ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat zij akte neemt van het overlijden van de grootvader van verzoekster en hiervoor begrip heeft. Niettemin stelt de interne beroepsinstantie vast dat verzoekster de verplaatsing van het examen ‘Biologische Psychologie II’, gepland op 18 augustus 2016, heeft aangevraagd en bekomen, en pas op 29 augustus examen heeft afgelegd.

Daarnaast was zij op 22 augustus aanwezig op het examen voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijkheids- en gedragsstoornissen’, waarvoor zij wel slaagde met 10/20. Tenslotte stelt de interne beroepsinstantie vast dat verzoekster haar examenkans van de eerste zittijd voor het opleidingsonderdeel ‘Ontwikkelingspsychologie I’ niet heeft benut, hoewel zij wist dat zij in academiejaar 2015-2016 voor dit opleidingsonderdeel diende te slagen. De interne beroepsinstantie is dan ook niet overtuigd dat de ingeroepen familiale context van dien aard is dat het de gebrekkige studievoortgang van het afgelopen academiejaar als geheel verklaart, te meer daar verzoekster diverse examenkansen niet benut heeft, zowel voor het betrokken opleidingsonderdeel ‘Ontwikkelingspsychologie I’ als voor andere opleidingsonderdelen.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat overeenkomstig artikel 85, §2 van het Onderwijs- en Examenreglement 2014-2015 (op grond waarvan de bindende voorwaarde destijds werd opgelegd), aan de student ingeschreven onder diplomacontract een bindende voorwaarde wordt opgelegd indien hij reeds tweemaal voor een bepaald opleidingsonderdeel was ingeschreven en hiervoor geen creditbewijs behaalde. De student dient bij een herinschrijving via diplomacontract voor dezelfde opleiding voor minstens de helft van de opgenomen studiepunten credits te verwerven, waaronder het betrokken opleidingsonderdeel. Wanneer de student niet aan deze bindende voorwaarde voldoet, wordt de inschrijving voor dezelfde opleiding evenals voor opleidingsonderdelen ervan geweigerd (onder welk contracttype ook). De student kan uitzonderlijke omstandigheden laten gelden ter rechtvaardiging van de gebrekkige studievoortgang.

De interne beroepsinstantie stelt op basis van het dossier vast dat verzoekster reeds sinds het academiejaar 2012-2013 als dagstudent ingeschreven is in de opleiding ‘Bachelor in de psychologie’ van 180 studiepunten en dat zij na 4 academiejaren nog steeds 38 studiepunten moet verwerven. De interne beroepsinstantie wijst op de manifest gebrekkige studievoortgang van verzoekster. De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat aan verzoekster reeds bindende voorwaarden werden opgelegd, zodat ze afdoende gewaarschuwd was dat zij voldoende studievoortgang diende te maken teneinde een weigering voor het academiejaar 2016-2017 te ontlopen. Verzoekster was hiervan op de hoogte en heeft dit uitdrukkelijk bevestigd, zoals blijkt uit haar beroepsschrift. De door haar ingeroepen familiale context is verder, en ondanks het begrip dat de interne beroepsinstantie hiervoor enigszins kan opbrengen, niet van dien aard dat het de door de examencommissie genomen beslissing onredelijk, laat staan kennelijk

onredelijk maakt, daar verzoekster er bovendien zelf voor heeft gekozen om bepaalde examenkansen niet te benutten los van deze familiale context.

Ter rechtvaardiging van haar gebrekkige studievoortgang verklaart verzoekster tijdens haar mondelinge toelichting aan de interne beroepsinstantie dat zij lijdt onder faalangst, zelfs in die mate dat verzoekster verklaart zich meermaals tot aan de onderwijsinstelling te hebben verplaatst voor bepaalde examens maar uit angst te zijn teruggekeerd zonder het betrokken examen af te leggen. De interne beroepsinstantie stelt evenwel vast dat, hoewel verzoekster beweert te kampen met faalangst, zij dit op geen enkele wijze aantoon. Bovendien wijst de interne beroepsinstantie erop dat het studiebegeleidingscentrum van de onderwijsinstelling workshops organiseert en hulp aanbiedt in geval van faalangst. Verzoekster geeft zelf toe geen hulp te hebben gezocht bij het studiebegeleidingscentrum. Vermits de thans ingeroepen omstandigheden, waarvoor de interne beroepsinstantie weliswaar enig begrip kan opbrengen, niet ernstig bewezen zijn door verzoekster en zij bovendien tot nu toe geen stappen ondernam om hieraan te remediëren, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk is dat de ingeroepen omstandigheden als niet in die mate bijzonder worden beoordeeld om, ondanks de manifest gebrekkige studievoortgang en het niet-vervullen van de eerder opgelegde bindende voorwaarden, toch nog toegelaten te worden.

De interne beroepsinstantie stelt bovendien vast dat er geen overtuigende elementen worden aangebracht om aan te nemen dat het in het volgende academiejaar beter zal gaan met de studievoortgang van verzoekster. Loutere voornemens van verzoekster volstaan naar het oordeel van de interne beroepsinstantie niet om de weigeringsbeslissing in het gedrang te brengen. Verzoekster geeft slechts aan dat zij, vermits de interne beroepsinstantie haar hierop wees, hulp wil gaan zoeken bij het studiebegeleidingscentrum inzake faalangst. Desondanks wijst de interne beroepsinstantie erop dat verzoekster los hiervan verklaart dat er te veel leerstof is en bepaalde vakken te detaillistisch zijn en dat ze hiermee moeilijkheden ondervindt.

Gelet op al het voorgaande blijkt volgens de interne beroepsinstantie dat verzoekster geen gegronde uitzonderlijke omstandigheden kan laten gelden ter rechtvaardiging van haar gebrekkige studievoortgang en dat een volgende inschrijving bovendien geen positief resultaat zal opleveren. De interne beroepsinstantie is dan ook van oordeel dat de beslissing om verzoekster te weigeren niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk is. Rekening

houdend met de zeer gebrekkige studievoortgang van verzoekster de voorbije jaren, het niet-benutten van examenkansen en de afwezigheid van concrete verbeteringsperspectieven, meent de interne beroepsinstantie dan ook dat het niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk is om de door de examencommissie genomen weigeringsbeslissing te bevestigen.

De interne beroepsinstantie beslist dan ook dat het beroep ontvankelijk, maar niet gegrond is. De bestreden beslissing wordt bevestigd. De interne beroepsinstantie adviseert verzoekster contact op te nemen met de studietrajectbegeleiders om de mogelijkheden tot heroriënteren te bespreken. Zo zou verzoekster een professionele bachelor kunnen volgen en later eventueel door middel van een schakelprogramma opnieuw een academische opleiding trachten aan te vatten.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 22 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 september 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat haar grootvader, met wie zij een heel sterke band en dagelijks contact had, op 17 augustus 2016 (2 dagen voor het examen ‘Ontwikkelingspsychologie I’) is overleden. Tijdens die periode werden verzoekster, haar ouders en broer overdonderd door dit grote verlies en alle praktische gevolgen. Deze overmachtssituatie stelde verzoekster niet in

staat haar voorbereiding voor het examen verder af te werken en haar kennis tijdens het examen te bewijzen.

Door deze overweldigende situatie is verzoekster er niet altijd in geslaagd haar latent aanwezige faalangst onder controle te houden. Door bovenvermelde overmachtssituatie kon zij tijdelijk niet meer normaal functioneren, maar legde ze het examen toch af. Naast faalangst heeft verzoekster ook slaapproblemen en ervaart zij veel stress, waardoor er soms maagklachten rezen. Verzoekster heeft hierover gesproken met haar huisdokter, waarvan zij een brief in bijlage heeft gevoegd.

Verder stelt verzoekster dat zij bereid is contact op te nemen met professor Van Den Broeck om verder advies te vragen over hoe zij het vak ‘Ontwikkelingspsychologie I’ het beste aanpakt en studeert. Ze is eveneens bereid om contact op te nemen met het studiebegeleidingscentrum om aan haar faalangst te werken. Daarnaast wil ze ook verdere verbeteringen aan haar studiemethode aanbrengen. Hiervoor zal verzoekster regelmatig contact opnemen met het studiebegeleidingscentrum voor feedback.

In academiejaar 2015-2016 slaagde verzoekster voor een totaal van 45 studiepunten. Om haar bachelorsdiploma te behalen moet verzoekster nog 38 studiepunten verwerven. Het is de bedoeling van verzoekster om zich dit academiejaar enkel voor deze vakken in te schrijven. Zo verhoogt zij haar slaagkansen in haar laatste bachelorjaar.

Omwille van deze overmachtssituatie, vraagt verzoekster de toelating om zich in te schrijven voor het opleidingsonderdeel ‘Ontwikkelingspsychologie I’. Verzoekster hoopt dat er begrip kan worden opgebracht voor de uitzonderlijke omstandigheden en dat zij de kans krijgt om haar opleiding verder te zetten.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat beslissingen tot het opleggen van maatregelen van studievoortgangsbewaking hun wettelijke grondslag vinden in artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs. Verwerende partij blijft ook na 1 september 2015 bevoegd om bij wijze van studievoortgangsbewakingsmaatregel een bindende voorwaarde op te leggen, bijvoorbeeld de verplichting om in het nieuwe academiejaar voor een bepaald percentage van de opgenomen studiepunten te slagen. Indien de betrokken student niet aan deze bindende studievoortgangsmaatregel voldoet, dan kan verwerende partij de inschrijving

van de student in het daaropvolgende academiejaar weigeren. Dit werd nader geconcretiseerd in artikel 85 van het OER.

Zoals de Raad eerder reeds terecht opmerkte, behoort het beslissen over het al dan niet inschrijven van studenten tot de essentie van de autonomie van elke onderwijsinstelling. Met verwerende partij moet dan ook worden aangenomen dat de examencommissie en de interne beroepsinstantie over een discretionaire bevoegdheid beschikt wanneer zij ten aanzien van studenten maatregelen van studievoortgangsbewaking neemt. In dit verband past het erop te wijzen dat het de Raad – als jurisdictioneel orgaan – niet toekomt dergelijke beslissingen te toetsen op hun opportunitet. De Raad is enkel bevoegd om de wettigheid van de voor hem bestreden beslissingen te toetsen. In gevallen waarin het bestuur over beleidsvrijheid beschikt, zoals te dezen het geval is, wordt enkel een “marginale toetsing” van die beleidsvrijheid aanvaard, waaraan bezwaarlijk kan worden verweten dat het jurisdictioneel orgaan zich daarmee in de plaats van het bestuur zou hebben gesteld. Die marginale toetsing maakt het voor een jurisdictioneel orgaan zoals de Raad mogelijk onredelijke administratieve rechtshandelingen te sanctioneren, maar slechts wanneer de onredelijkheid zo evident is dat het oordeel van de (administratieve) rechter “met een algemeen gedeelde rechtsovertuiging overeenstemt”, *i.e.* wanneer hij geconfronteerd wordt met een beoordeling waartoe geen enkel redelijk denkend mens bij afweging van de betrokken belangen had kunnen komen. Die rechtspraak wordt door de Raad overigens consequent toegepast, niet alleen ten aanzien van examenbeslissingen, maar ook ten aanzien van examentuchtbeslissingen en beslissingen waarbij een maatregel van studievoortgangsbewaking wordt opgelegd. Uit de rechtspraak blijkt dat de Raad zich niet in de plaats mag stellen van het bevoegde bestuur, wat de Raad overigens niet doet, ook niet wanneer voor hem beslissingen worden bestreden waarbij maatregelen van studievoortgangsbewaking worden opgelegd. Tevens blijkt dat wanneer het bestuur overweegt om al dan niet een dergelijke maatregel op te leggen en, in voorkomend geval, wanneer het overweegt welke van de maatregelen het *in concreto* zal opleggen, dit bestuur zich bij het nemen van de beslissing in hoofdzaak laat leiden door de eerder behaalde studieresultaten van de betrokken student. Het staat de student vrij andere elementen aan te voeren, die het bestuur in zijn beoordeling kan betrekken.

In casu is er volgens verwerende partij in de bestreden beslissing geen sprake van een schending van het redelijkheidsbeginsel. Verwerende partij stelt vast dat verzoeker zich op familiale en persoonlijke problemen beroept, die de interne beroepsinstantie ertoe hadden

moeten aanzetten de initiële weigeringsbeslissing te herzien en verzoekster alsnog toe te laten tot de bacheloropleiding. Verzoekster haalt concreet het overlijden van haar grootvader en faalangst aan.

Wat het door verzoekster aangehaalde overlijden van haar grootvader betreft, wil verwerende partij opmerken dat zij vanzelfsprekend begrip kan opbrengen voor dit verlies en de ernst hiervan niet wil betwisten of minimaliseren. Met verwerende partij moet evenwel tegelijk worden vastgesteld dat zij verzoekster reeds tegemoet is gekomen. Verwerende partij heeft immers de verplaatsing van het examen van verzoekster voor het opleidingsonderdeel “Biologische Psychologie II” op 18 augustus naar 29 augustus 2016 toegestaan wegens overmacht, overeenkomstig de procedure vastgelegd in artikel 111 van het OER. Indien verzoekster ook voor het opleidingsonderdeel “Ontwikkelingspsychologie I” een verplaatsing van het examen had gevraagd (dit examen was gepland op 19 augustus), dan zou haar dit ook zijn toegestaan. Verzoekster heeft dit echter nagelaten. Verder moet met verwerende partij worden opgemerkt dat verzoekster op 22 augustus 2016 wél aanwezig was op het examen van het opleidingsonderdeel “Persoonlijkheids- en gedragsstoornissen”, waarvoor zij 10/20 behaalde. Verwerende partij meent op basis hiervan dan ook dat de door verzoekster ingeroepen familiale omstandigheden niet van dien aard zijn dat zij verklaren waarom verzoekster de haar opgelegde bindende voorwaarden niet naleefde, noch dat deze omstandigheden de beslissing van de interne beroepsinstantie onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk zouden maken. Dit temeer verzoekster in eerste zittijd de examenkans voor “Ontwikkelingspsychologie I” onbenut liet, hoewel zij zich ervan bewust was dat hieraan een bindende voorwaarde was verbonden.

Wat betreft de door verzoekster ingeroepen faalangst, moet met verwerende partij worden vastgesteld dat verzoekster geen enkel concreet relevant stuk in haar intern beroep ter staving van deze situatie heeft bijgebracht, op basis waarvan de interne beroepsinstantie diende te oordelen. Het is slechts ter zitting van de interne beroepsinstantie dat verzoekster, naast het door haar aangehaalde overlijden van haar grootvader, mondeling melding maakte van faalangst ter verklaring voor het niet-voldaan hebben aan de haar opgelegde bindende voorwaarden. Dat werd evenwel op geen enkele manier gestaafd. Met verwerende partij moet worden vastgesteld dat wanneer dergelijke situatie ter staving van een verzoek tot herinschrijving naar voor wordt gebracht, het wel aan verzoekster is om de interne beroepsinstantie hiervan te overtuigen. Verzoekster nam tijdens het academiejaar geen enkel

initiatief om verwerende partij van haar situatie op de hoogte te stellen. Verzoekster bracht dit met andere woorden voor het eerst en onverwacht naar voor tijdens de interne beroepsprocedure, zonder enig stavingsstuk. In die omstandigheden meent verwerende partij dat het niet kennelijk onredelijk is dat louter het poneren van het feit dat verzoekster onder faalangst lijdt, de interne beroepsinstantie niet heeft kunnen overtuigen om de initiële weigeringsbeslissing te herzien.

Verwerende partij wil hier nog aan toevoegen dat er ter gelegenheid van het intern beroep geen overtuigende elementen in het dossier van verzoekster aanwezig waren die zouden wijzen op een merkelijke verbetering naar academiejaar 2016-2017 toe. Verzoekster gaf ter zitting van de interne beroepsinstantie zelf toe dat er te veel leerstof is en bepaalde vakken te detailistisch zijn en ze hiermee moeilijkheden ondervindt. Zij stelde toen eveneens slechts mondeling ter zitting dat ze hulp zou gaan zoeken bij het studiebegeleidingscentrum van verwerende partij, maar slechts nadat de interne beroepsinstantie haar op deze mogelijkheid wees. In het kader van het extern beroep verklaart verzoekster nu voor het eerst bereid te zijn contact op te nemen met professor Van Den Broeck voor advies en haar studiemethode verder te willen verbeteren. Zij herhaalt verder contact te willen opnemen met het studiebegeleidingscentrum. Met verwerende partij moet evenwel worden vastgesteld dat loutere voornemens van verzoekster niet volstaan, te meer daar deze bijzonder laattijdig (en, wat de voorgenomen contactname met de titularis betreft, ook onontvankelijk) zijn.

In het kader van haar extern beroep brengt verzoekster voor het eerst een door haar dokter handgeschreven attest bij. Verwerende partij is evenwel van oordeel dat dit stavingsstuk, dat voor het eerst wordt aangehaald in het extern beroep, als onontvankelijk moet worden verworpen. Niets belette verzoekster om dit stuk ter gelegenheid van het intern beroep voor te leggen, wat zij echter heeft nagelaten. Ook de “grief” van verzoekster volgens dewelke zij moeite heeft om in slaap te vallen, grote stress ondervindt en hierdoor “soms” maagklachten heeft wordt voor het eerst aangehaald in het extern beroep. Overeenkomstig de vaste rechtspraak van de Raad kan een middel dat niet in het intern beroep werd opgeworpen, niet op ontvankelijke wijze voor het eerst in de procedure voor de Raad worden aangevoerd. Deze grief moet eveneens als onontvankelijk worden verworpen.

Met verwerende partij moet worden vastgesteld dat verzoekster sinds academiejaar 2012-2013 voor de opleiding “Bachelor in de psychologie” is ingeschreven en thans haar

bachelordiploma nog niet heeft behaald. Zij dient nog altijd 38 studiepunten te behalen met het oog op haar bachelordiploma. Verzoekster is er met andere woorden nog niet. Het kwam aan verzoekster zelf toe om de nodige stappen inzake studiebegeleiding te zetten en om de interne beroepsinstantie aan de hand van concrete inzichten in hoe het volgende academiejaar zou worden aangepakt te overtuigen de initiële weigeringsbeslissing te herzien. Met verwerende partij moet evenwel worden vastgesteld dat verzoekster naliet dit te doen; zij beriep zich slechts op loutere voornemens.

Gelet op het voorafgaande is het volgens verwerende partij niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk dat de interne beroepsinstantie de beslissing van de examencommissie, waar verzoekster werd geweigerd zich opnieuw in te schrijven voor de opleiding “Bachelor in de psychologie”, heeft bevestigd.

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat hij zijn beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar dat hij evenwel nagaat of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat een studievoortgangsbeslissing betreffende het weigeren van een inschrijving betreft.

Inzake de door de decreetgever aan een hoger onderwijsinstelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om bindende voorwaarden op te leggen en een inschrijving te weigeren, heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdende met de gegevens eigen aan de zaak. Aldus dringt een beoordeling *in concreto* door de hoger onderwijsinstelling zich op.

De vaststelling dat instellingen werken met in hun reglementering voorafgaandelijk uitgewerkte richtlijnen en beleidsregels wat de invulling van de bindende voorwaarden en de weigering van inschrijving betreft, doet daaraan geen afbreuk.

De Raad is dan ook van oordeel dat een instelling voldoende rekening moet houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende

studievoortgangsbeslissing.

Daar staat evenwel tegenover dat de student de beroepsinstantie tijdig en onderbouwd in kennis dient te stellen van de bijzondere omstandigheden waarin hij zich bevindt.

In artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs wordt het opleggen van bindende studievoorwaarden voor diplomastudenten gekoppeld aan een minimaal te leveren relatieve studieprestatie. Ingeval een student niet voldoet aan deze bindende voorwaarden, kan het academiejaar nadien een inschrijving worden geweigerd.

De Raad stelt dat bij de beoordeling van een studievoortgangsmaatregel dient rekening te worden gehouden, enerzijds met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, en anderzijds met de informatie over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken.

De Raad stelt *in casu* vast dat beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij ten aanzien van verzoekende partij - waarbij de weigering tot inschrijving van verzoekende partij werd bevestigd - is gebaseerd op de vaststelling dat verzoekende partij voor de derde maal niet slaagde voor het opleidingsonderdeel ‘Ontwikkelingspsychologie I’ en aldus niet voldeed aan de haar opgelegde bindende voorwaarde.

De verplichting om voor het betrokken opleidingsonderdeel te slagen, zat vervat in de studievoortgangsbewakingsmaatregel waarop de weigeringsbeslissing teruggaat.

Artikel 85 § 2 van het OER van verwerende partij bepaalt dat aan een student die al tweemaal voor een opleidingsonderdeel is ingeschreven en hiervoor geen credit behaalde, bindende voorwaarden worden opgelegd.

De Raad leest hieromtrent het volgende:

“Artikel 85 (opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking)

(...)

§2. Aan de student ingeschreven onder diplomacontract wordt een bindende voorwaarde opgelegd wanneer hij reeds tweemaal voor een bepaald opleidingsonderdeel was ingeschreven en hiervoor geen creditbewijs behaalde. De student dient bij een herinschrijving via diplomacontract voor dezelfde opleiding voor minstens de helft van de opgenomen

studiepunten credits te verwerven, waaronder het betrokken opleidingsonderdeel. Wanneer de student niet aan deze bindende voorwaarde voldoet, wordt de inschrijving voor dezelfde opleiding, evenals voor opleidingsonderdelen ervan geweigerd onder welk contracttype ook (...).”

Verzoekende partij kreeg dan ook aan het einde van academiejaar 2014-2015 conform het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij een bindende voorwaarde opgelegd.

Verzoekende partij heeft op het ogenblik dat de betrokken voorwaarde werd opgelegd, niet te kennen gegeven het met de “opgelegde” voorwaarde niet eens te zijn. De beslissing waarbij de voorwaarde werd opgelegd, is bijgevolg definitief geworden. De niet-inlossing van deze voorwaarde heeft vervolgens tot de weigering van inschrijving geleid. Verzoekende partij kan immers worden geacht de voorwaarde te hebben aanvaard. Het bindend karakter van de voorwaarde heeft tot gevolg dat het niet voldoen aan deze voorwaarde, zoals *in casu*, op zich een weigering van inschrijving het academiejaar nadien kan verantwoorden.

Niettegenstaande de Raad dient vast te stellen dat verzoekende partij in huidige procedure voor de Raad evenmin aanvoert van oordeel te zijn dat verwerende partij bij het opleggen van de bindende voorwaarde haar decretaal verleende bevoegdheid heeft overschreden, wenst de Raad ambtshalve een exceptie in te roepen omtrent deze bevoegdheid. De Raad onderzoekt bijgevolg of verwerende partij *in casu* binnen het decretaal kader de “bindende” studievoortgangsbewakende voorwaarde heeft opgelegd. Immers, het niet nakomen van deze voorwaarde door verzoekende partij leidde tot de weigeringsbeslissing die voor de Raad wordt aangevochten.

De Raad herinnert er vooreerst aan de partijen kennis te hebben gegeven van zijn voornemen voormalde bevoegdheidsproblematiek ambtshalve te onderzoeken en hen de kans te hebben geboden hieromtrent schriftelijk en mondeling standpunt in te nemen, hetgeen hij bij het beraad heeft betrokken. Verwerende partij heeft in een aanvullende nota haar standpunt toegelicht. Verwerende partij stelt samengevat dat de initiële studievoortgangsbeslissing (bindende voorwaarde) op 11 september 2015 aan verzoekende partij ter kennis werd gebracht. Verzoekende partij heeft echter geen intern beroep ingesteld tegen deze beslissing, waardoor deze definitief is geworden en niet meer kan worden betwist. Naar het oordeel van verwerende partij kan de na afloop van het academiejaar 2014-2015 opgelegde bindende

voorwaarde thans niet meer in vraag worden gesteld.

Artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs geeft naar het oordeel van de Raad ‘beperkt’ aan wanneer een ‘bindende’ voorwaarde kan worden opgelegd door de onderwijsinstelling.

De Raad leest hieromtrent het volgende:

“*Art. II.246.*

§ 1. Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen :

1° indien een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”

Dit betreft derhalve de situatie waarbij een student een studierendement van minder dan 60% behaalt (verhouding opgenomen en verworven studiepunten).

Aan verzoekende partij – die in het academiejaar 2014-2015 voor 36 van de opgenomen 60 studiepunten (60%) een credit behaalde - werd een ‘bindende’ voorwaarde opgelegd, omdat zij voor het opleidingsonderdeel ‘Ontwikkelingspsychologie I’ reeds tweemaal ingeschreven was en geen credit behaalde.

De Raad is van oordeel dat verwerende partij haar decretaal toegekende beleidsvrijheid, om binnen een strikt vastgelegde decretale grens ‘bindende’ voorwaarden op te leggen, overschreden heeft.

De Raad slaat hierbij acht op het feit dat het opleggen van een bindende voorwaarde binnen de graduele opbouw van artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs zeer zwaarwichtige gevolgen heeft voor een student. Bij het niet voldoen aan deze voorwaarde, kan hij geweigerd worden om zich het volgende academiejaar nog in te schrijven in de betreffende opleiding/instelling. De decreetgever heeft zelf de contouren willen bepalen waarbinnen deze bevoegdheid, die de vrije toegang tot het onderwijs betreft, kan uitgeoefend worden door verwerende partij. Daar staat tegenover dat de decreetgever wel de discretionaire bevoegdheid aan verwerende partij heeft toegekend wat de inhoudelijke invulling van de bindende voorwaarden betreft. *In casu* gaat het echter niet over de invulling van de bindende voorwaarde, maar over het opleggen ervan buiten het decretaal vastgelegde kader.

De Raad oordeelt dat de bevoegdheid van verwerende partij bij het nemen van maatregelen van studievoortgangsbewaking, haar niet toelaat studievoortgangsbewakingsmaatregelen op te leggen buiten de in artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs bedoelde contouren. Dat verzoekende partij door de studievoortgangsbewakingsmaatregel *an sich* niet geweigerd is om zich in te schrijven en dat zij over de kans beschikte de bindende voorwaarden die met haar inschrijving gepaard gingen, na te komen, doet hieraan geen afbreuk.

De Raad weerhoudt de ambtshalve ingeroepen exceptie over de invulling van de bevoegdheid van verwerende partij, die de openbare orde raakt, in het kader van studievoortgangsbewaking en vernietigt de weigeringsbeslissing die voortgaat op de onbevoegd door de verwerende partij genomen maatregel van studievoortgangsbewaking.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 15 september 2016.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk tegen 31 januari 2017 een nieuwe beslissing.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 19 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 23 januari 2017

Arrest nr. 3.484 van 23 januari 2017 in de zaak 2016/679

In zake: Mathias HINNEMAN
                         woonplaats kiezend te 1742 Ternat
                         Sibbekensveldstraat 14

tegen:

de HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 december 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van 30 november 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 januari 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker, de heer Bart Hinneman en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De relevante feiten in deze zaak zijn uiteengezet in het arrest nr. 3.329 van 18 november 2016.

De Raad verwijst naar dat arrest.

Met dat arrest vernietigde de Raad de bestreden beslissing, op grond van de volgende overwegingen:

“De Java-code werd gequoteerd op 9 van de 20 punten. Verwerende partij licht toe dat enkel met de nieuw te schrijven code rekening werd gehouden omdat niet alle studenten tijdens de eerste examenkans even ver waren gevorderd. Zij stelt tevens dat het niet aan de student toekomt om de door de hogeschool gehanteerde evaluatiewijze te beoordelen.

Wat verwerende partij aldus aanvoert komt de Raad *prima facie* niet onjuist over, maar nog daargelaten de vraag of dit ook een afdoende motivering biedt, wijst de Raad erop dat het de beslissing op intern beroep is die de motieven moet bevatten waarop verzoekers intern beroep ongegrond werd verklaard. Ter zake kan de Raad er niet omheen dat verzoeker in zijn intern beroep uitdrukkelijk de proportionaliteit van de berekening der examencijfers in vraag heeft gesteld, met name door te bekritiseren dat de nieuw te schrijven Java-code op 9 van de 20 punten werd gequoteerd.

De bestreden beslissing gaat evenwel op de evenredigheid van de puntenverdeling niet in. De uiteenzetting omtrent de wijze waarop het examencijfer tot stand is gekomen, biedt geen inzicht in de gekozen verhoudingen tussen de verschillende delen van dat uiteindelijke examencijfer.

In die mate is het middel gegrond.”

Aan de verwerende partij werd een termijn gelaten tot 30 november 2016 om ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing te nemen.

Met een e-mail van 30 november 2016 wordt aan verzoeker meegedeeld dat hij op het elektronisch platform een nieuw puntenbriefje kan raadplegen. Tevens wordt aan verzoeker een document overgemaakt met daarin informatie omtrent de verhoudingen tussen de verschillende delen van de evaluatie en omtrent de wijze waarop het examencijfer tot stand is gekomen.

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Bij het onderzoek van de zaak heeft de Raad *ambtshalve* vastgesteld dat het beroep van verzoekende partij niet is ondertekend.

De ondertekening van een beroep door de verzoekende partij of haar raadsman wordt in artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs voorgeschreven op straffe van onontvankelijkheid.

In het licht van de tegensprekelijkheid van het debat is aan partijen gevraagd hieromtrent uiterlijk op 19 januari 2017 standpunt in te nemen.

Standpunt van partijen

In een e-mail van 19 januari 2017 bevestigt verzoeker dat zijn verzoekschrift niet is ondertekend. Hij stelt evenwel dat uit de communicatie naar verwerende partij en naar de Raad blijkt dat er geen twijfel over bestaat dat het aangetekend schrijven van 5 december 2016 (het verzoekschrift) van hem uitgaat. Verder meent verzoeker dat het ontbreken van een handtekening de belangen van de verwerende partij niet schaadt. Verzoeker stelt dat de ondertekening van een extern beroep weliswaar op straffe van onontvankelijkheid is voorgeschreven, maar dat het gebrek aan handtekening nog kan worden geregulariseerd ter zitting of binnen een door de Raad bepaalde termijn.

Verwerende partij neemt in een e-mail van 19 januari 2017 het standpunt in dat in zoverre het origineel van het verzoekschrift niet is ondertekend, het overeenkomstig artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs onontvankelijk is.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft uitdrukkelijk voor dat de ondertekening van het verzoekschrift door de verzoekende partij of haar raadsman, is voorgeschreven op straffe van onontvankelijkheid.

In casu is het verzoekschrift niet ondertekend. Deze vaststelling volstaat om het beroep onontvankelijk te verklaren.

De ondertekening is een vormvoorschrift dat moet worden nageleefd op het ogenblik van het neerleggen van het verzoekschrift, en dat achteraf slechts kan worden geregulariseerd door binnen de beroepstermijn een nieuw, wél ondertekend verzoekschrift neer te leggen.

Na het verstrijken van de beroepstermijn kunnen vormgebreken met betrekking tot de ondertekening van het beroepsschrift niet meer worden hersteld. Zo oordeelde de Raad eerder reeds dat wanneer het beroep wordt ondertekend door een raadsman die geen advocaat is, de volmacht moet blijken samen met de akte van rechtsingang (RStvb. 2 september 2014, nr. 2014/146).

Het beroep is onontvankelijk.

Louter voor de goede orde wijst de Raad erop dat de beroepsmodaliteiten die met de bestreden beslissing aan verzoeker zijn meegedeeld, verwijzen naar de mogelijkheid om een intern beroep in te stellen bij de algemeen directeur. Verder wordt gesteld dat “na uitputting van de interne beroepsprocedure” een beroep kan worden ingesteld bij de Raad.

Het betreft hier een geschil waarin de Raad eerder reeds, bij arrest nr. 3.329 van 18 november 2016, tot nietigverklaring van een beslissing op intern beroep is overgegaan. In de gevallen waarin, zoals te dezen, de instelling in uitvoering van een annulatiearrest een nieuwe beslissing dient te nemen, schrijft artikel II.292, §2 van de Codex Hoger Onderwijs voor dat tegen die nieuwe beslissing niet opnieuw eerst een intern beroep moet worden ingesteld:

“Na vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbeslissing door de Raad vervalt de verplichting om bij de aanvechting van een nieuwe ongunstige studievoortgangsbeslissing genomen in opvolging van de uitspraak van de Raad de interne beroepsprocedure uit te putten vooraleer een beroep in te stellen bij de Raad.”

Door als beroepsmogelijkheid in de eerste plaats opnieuw te verwijzen naar de interne beroepsprocedure, heeft verwerende partij aldus de beroepsmodaliteiten niet correct vermeld, zodat het bepalen van de beroepstermijn waarover verzoeker beschikt, toepassing moet worden gemaakt van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 23 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.496 van 23 januari 2017 in de zaak 2017/012

In zake: Arthur RODENBACH
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 januari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 27 december 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 januari 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij, advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij en Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De relevante feitelijke voorgaanden in deze zaak zijn uiteengezet in het arrest nr. 3.390 van 9 december 2016.

De Raad verwijst naar dat arrest, waarbij de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 oktober 2016 vernietigde. Het tweede onderdeel van het tweede middel werd gegrond verklaard. De Raad overwoog daarbij dat ter motivering van het mondeling examen onvoldoende stukken werden voorgelegd, in het bijzonder bij gemis aan een verslag, uitgaande van de jury, omtrent de vragen die aan verzoeker werden gesteld en de antwoorden die hij heeft gegeven.

Met het voormelde arrest werd aan verwerende partij bevolen dat het daartoe bevoegde orgaan uiterlijk op 23 december 2016 ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing zou nemen, en dat verwerende partij alvorens tot een beslissing te komen, aan verzoeker de verklaring van de docent(en) met betrekking tot de vragen en antwoorden op de mondelinge verdediging ter beschikking stelt, aan wie een termijn van ten minste 48 uur wordt verleend om daaromtrent standpunt in te nemen.

In een brief van 19 december 2016 meldt de directeur onderwijsaangelegenheden aan verzoeker dat de geluidopname die verzoeker maakte van het feedbackgesprek, in strijd is met artikel 47, §5 van het onderwijs- en examenreglement. Aan verzoeker wordt verzocht deze opname, alsook eventuele andere opnames die hij van onderwijsactiviteiten zou hebben gemaakt, onmiddellijk te vernietigen, bij gebreke waaraan een tuchtsanctie kan worden opgelegd.

Met een e-mail van 19 december 2016 maakt verwerende partij aan verzoeker de volgende documenten over: (i) de nota die docente I.C. in het raam van het voorgaand intern beroep opmaakte ten behoeve van de institutionele beroepscommissie en waarin zij een antwoord geeft op een aantal vragen die bij de institutionele beroepscommissie rezen naar aanleiding van de behandeling van dat intern beroep, (ii) de bijlagen bij dat document, (iii) het document ‘Vragen Rodenbach 2^e zittijd’ dat een kladversie is van de vragen die werden voorbereid daags voor de verdediging (met typfouten verwijderd), en (iv) het document ‘Verslag verdediging algemeen’ dat de kladversie bevat van het verslag van de verdediging opgemaakt op de dag van de verdediging zelf (typfouten verwijderd).

Tevens wordt aan verzoeker meegedeeld:

“Ik heb nog eens uitdrukkelijk geïnformeerd naar het xls-bestand waar u over sprak tijdens de zitting van vorige week, maar de docente geeft aan dat dergelijk bestand niet bestaat. Er is enkel het xls-bestand dat in printscreen werd opgenomen in het verweerdocument waarin de deelscores werden gegeven. De student krijgt daar inderdaad voor één item een 0/20 maar dat is niet voor (een aspect van) de presentatie maar voor een deel ‘constructieve aspecten’.”

Op 20 december 2016 zendt de raadsman van verzoeker een e-mail aan de verwerende partij, met enerzijds het ‘aanvullend beroep’ dat naar aanleiding van de hierboven vermelde stukken wordt ingediend, en anderzijds de mededeling dat de eerder reeds opgeworpen argumenten als integraal hernoemen moeten worden beschouwd. Nog in deze e-mail, wordt aan de zijde van verzoeker het volgende gesteld:

“De student heeft de handleiding van bachelorproef van vorig academiejaar teruggevonden (zie bijlage). Hierin wordt nergens verwezen wordt naar het OER artikel 77 dat stelt dat zijn moeder en zijn vriendin niet mee mochten bij de verdediging van zijn bachelorproef. Er staat enkel: “De verdediging is openbaar. Iedereen van binnen of buiten de universiteit mag deze bijwonen. Enkel de juryleden mogen echter vragen stellen en opmerkingen formuleren.”

Verder heeft de student de ECTS-fiche (bijlage) (eind pagina 1, begin pagina 2 onder EINDCOMPETENTIES) en de handleiding (pagina 17 en 18, punt 7: beoordeling) bekeken en hierin staan wel competenties waaraan voldaan moeten worden, maar nergens hoe de punten gegeven worden voor de mondelinge verdediging. Er staat echter wel op pagina 18 van de handleiding, ook onder punt 7, dat er "aan de hand van een beoordelingsformulier en rekening houdend met de verdeelsleutel een eindscore wordt bepaald". Dit is het beruchte Excel-bestand waar het dus over gaat.

Indien de interne beroepscommissie geen aandacht zou willen schenken aan de geluidsopname waarin de docent duidelijk aangeeft dat er wel degelijk dergelijk excel-document bestaat, verzoekt verzoeker dat de getuigen die bij dit gesprek aanwezig waren: Mr. [T.S.], Mr. [B.H.] en Mr. [C.V.d.B.] daaromtrent zouden worden gehoord. Het is onaanvaardbaar dat een docent blijft voorhouden dat dergelijk document niet bestaat terwijl de opname duidelijk aangeeft dat dit wel bestaat. De student behoudt zich het recht voor om verdere (straf)klacht neer te leggen indien de betrokken personen het bestaan van het document zouden blijven ontkennen ondanks de uitdrukkelijke opname.

De student verzoekt dus om een duidelijke uitleg over de totstandkoming van het eindtotaal en de diverse onderverdelingen. Zowel de totstandkoming van het eindtotaal van de mondelinge verdediging als de subonderdelen is kennelijk onredelijk, minstens vooralsnog onvoldoende gemotiveerd, nu het punt van de mondelinge verdediging niet enkel gevormd wordt door de beantwoorde vragen (die overigens beter zijn beantwoord dan wordt voorgehouden) maar ook door andere aspecten. Het is onduidelijk waarom

ook deze overige aspecten slecht zouden zijn geweest. Hieromtrent ligt geen enkel bewijs voor.

Tevens is het onredelijk om enerzijds te stellen dat de papieren versie van de proef van een uitzonderlijke kwaliteit is en anderzijds nog geen 12 te geven voor dit onderdeel. Temeer daar men officieel aangeeft dat men geen rekening heeft gehouden met de wijze van indienen van de paper (op de opname zegt men evenwel dat men daar wel rekening mee zal houden).

Ik dank u alvast dat u proactief bij de docent uitdrukkelijke navraag heeft gedaan m.b.t. het excel-bestand, maar hoop dat de interne beroepscommissie in deze zaak kan en wil zien dat dit document wel degelijk dient te (hebben) bestaan gelet op de duidelijke verwijzingen ernaar tijdens het feedback-gesprek.”

Nog met betrekking tot dit excel-bestand, meldt de verwerende partij op 22 december 2016 dat er ter zake blijkbaar een misverstand is gerezen: de betrokken docente had bij het opvragen van het excel-bestand begrepen dat het ging om het bestand waarin de verschillende items worden gescoord (en wat reeds was meegedeeld). Het blijkbaar bedoelde bestand met de achterliggende quoteringen bestaat eveneens, en wordt aan verzoeker overgemaakt.

In reactie op de mededeling van dit document, wordt aan de zijde van verzoeker nog het volgende meegedeeld:

“Vooreerst herhaalt de student zijn verbazing dat zijn schriftelijk werk als zeer goed (uitzonderlijke kwaliteit) wordt bestempeld in het antwoord van de docent aan de beroepscommissie, maar dat dit zich niet weerspiegeld heeft in het toegekend punt dat slechts 11,1 bedraagt. De student begrijpt deze discrepancie niet. Dat het werk van zeer goede kwaliteit is, blijkt ook uit de toegekende scores op het document dat zonet werd overgemaakt. 7 quoteringen variëren van nipt voldoende tot de hoogste score en slechts 2 quoteringen zijn niet voldoende. Deze onvoldoendes zijn ook weer vreemd in het licht van de verklaring van de uitzonderlijke kwaliteit.

Verder merkt de student het volgende op:

Nu het bestand toch vrijgegeven is, ziet men dat elke docent verzoeker 'slecht' heeft gequoteerd voor het beantwoorden van de vragen en dan begint de volledige discussie opnieuw van hoofdvragen/bijvragen. Quasi alle bijvragen die verzoeker van alle docenten gekregen heeft (en die niet in Mw. [C.] haar bestand opgenomen waren) had verzoeker juist, zelfs als de initiële hoofdvraag misschien was. In het Excel-bestand staat niets over 'hoofd'vragen, maar gewoon 'de gestelde vragen'. Daaronder vallen de 'bij'vragen.

Mr. [H.] heeft verzoeker 1 hoofdvraag gesteld welke verzoeker initieel fout had, maar via een 10-tal bijvragen (zie extern beroep) die verzoeker ALLEMAAL juist had (wat

Mw. [C.] heeft toegegeven in extern beroep), heeft verzoeker uiteindelijk de hoofdvraag juist geantwoord. En toch geeft Mr. [H.] verzoeker een 'slecht'.

In vorig intern en extern beroep heeft verzoeker al aangehaald wat het doel is van bijvragen, als ze geen invloed hebben op de hoofdvraag. In dat geval zou verzoeker meerdere vragen juist moeten gequoteerd krijgen. In ander geval, dat bijvragen wèl een invloed zouden hebben, moeten dan weer andere vragen correct gerekend worden. Daarboven komen nog de 3 van de 14 hoofdvragen die Mw. [C.] zelf als correct heeft beoordeeld en het resultaat kan dan onmogelijk 'slecht' zijn door alle vijf de docenten.

Het valt ook op dat de puntenintervallen onder de 10/20 (slechts twee) veel groter zijn dan deze boven de 10/20 (vier), waardoor minder keuzes zijn onder de 10/20 en dus een minder goede weergave kan gegeven worden van 'minder goede' presentaties.

Men heeft verzoeker ook bijzonder slecht gequoteerd op 'Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven'. Dit is weer extreem subjectief en verzoeker zou dit graag door anderen laten beoordeeld worden (voor zover mogelijk). Verzoeker heeft zijn powerpointpresentatie in bijlage geplaatst. Als dia's 5/25, 10/25, 15/25, 22/25 en 23/25 geen goede en overzichtelijke weergaven zijn van bovenstaande elementen, dan weet verzoeker het ook niet meer.

Vervolgens nog het feit dat houding en taalvaardigheden niet gequoteerd werden. In de handleiding van bachelorproef 2015-2016 staat onder paragraaf '6. Verdediging': "De studenten houden rekening met de tips i.v.m. goede presentaties die zij van mevrouw [L.P.] hebben ontvangen, in tweede ba (Multidisciplinair Ingenieursproject), tijdens Communicatie, module 3a en 3b (uitlegsessie en training van presentatietechnieken). Op Minerva bevindt zich de checklist met belangrijke aandachtspunten voor goede presentaties." Dit is niet terug te vinden in het overgemaakte document.

Tenslotte nog een moeilijk te begrijpen punt, maar bijzonder belangrijk in de zaak: het misverstand omtrent het excel-document. Mw. [C.] heeft namelijk eerder verklaard dat een dergelijk Excel-bestand niet bestaat. Nu is de vraag welk bestand Mw. [C.] dacht dat Mw. Lust bedoelde toen daarom werd gevraagd. Mw. Lust verklaart dat zij heeft gevraagd naar een 'xls-bestand met de puntenberekening'. Mw. [C.] stelt dat zij hieruit had begrepen dat men het bestand bedoelde waarin de verschillende items worden gescoord en dat al in de stukken zat. Waarom zou Mw. [C.] echter eerst beweren dat het bestand niet bestaat, als ze begrepen had dat het een bestand is dat ze reeds heeft gedeeld met verzoeker en met de Raad. Het zou toch logisch zijn dat ze dan stelt dat ze het document reeds heeft meegeleerd.

Verzoeker vraagt dan ook dat hierover wordt nagedacht en dat wordt stilgestaan bij het feit dat de docent blijkbaar niet uit eigen beweging het volledige dossier aan de beroepscommissie heeft bezorgd, maar enkel mits confrontatie met apodictisch bewijs.

Dank alvast om dit alles ook voor te leggen aan de beroepscommissie."

Op 22 december 2016 meldt de raadsman van verzoeker nog een laatste aanvullend argument met het oog op de nieuwe beslissing van de interne beroepsinstantie:

“Ook op de dag van de feedback, maar niet tijdens het feedbackmoment zelf (rond 18u 's avonds is verzoeker nog eens langsgegaan om aan te tonen dat hij zijn bachelorproef wél echt zelf gemaakt had) zei mevrouw [C.]: “doe gewoon uw bachelorproef volgend jaar opnieuw, ik ben zeker dat je een 14-16/20 zou kunnen halen!” Mr. [S.] zat erbij en is hier getuige van.

Anderzijds zei ze in ditzelfde gesprek dat wanneer beslist wordt, door de commissie of de Raad, dat verzoeker gelijk heeft, dat ze (Mw. [C.]) verzoeker dan ook meer punten zou geven. Ook hier zat Mr. [S.] bij. Hier geeft de docent dus aan dat ze misschien wat streng geweest is met de punten.”

Diezelfde dag wordt aan verzoeker meegedeeld dat de interne beroepsinstantie niet daags nadien (23 december) maar in de navolgende week een beslissing zal nemen.

Op 27 december 2016 komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“De student vermeldt in het verzoekschrift de volgende argumenten:

- De bachelorproef ging over een innovatief transportsysteem voor goederen, wat de student niet aansprak. Er was echter ook nog een alternatief, met name een opdracht die uitging van het UZ Gent en die bestond uit het ontwikkelen van een instrument voor het meten van interphalangeale vingergewrichtsomtrekken. De student koos, net zoals vijf andere studenten, voor dat laatste onderwerp. Vermits de groepen uit maximaal vijf studenten mochten bestaan, werd de groep opgedeeld. Hij vormde een groepje met één andere student.
- De communicatie met de begeleiders verliep van in het begin bijzonder slecht. Toen de andere groep na acht weken klaar was met een prototype kwam er een hoop nieuwe informatie vrij. Verzoeker en zijn collega zijn toen opnieuw begonnen.
- Er rezen problemen bij het maken van een prototype. Daarvoor moest gedraaid en gefreesd worden op machines op de campus van de HoGent, waarbij permanent een personeelslid aanwezig moest zijn voor de veiligheid. Deze personeelsleden bleven echter slechts tot 17.00 u. waardoor de student niet verder kon werken. De interne begeleiders gaven aan gewoon te willen zien waar de studenten mee bezig waren, wat ook kon via technische tekeningen. Ze waren enthousiast over de tekeningen die de student indiende.
- Het eindresultaat werkte amper omdat een verkeerde component werd aangekocht. De student en zijn kompaan deden desondanks de eindpresentatie, maar mevrouw [C.] liet weten dat het niet goed was.
- Voor de tweede zittijd werd een remediëringsoptdracht gegeven die een verkorte versie was van de opdracht die de andere groepen reeds tijdens het jaar kregen. Verzoeker moest hier van nul beginnen. Er was geen begeleiding voorzien. Prof. [C.] had wel aangegeven dat de studenten haar mochten mailen maar dat ze niet kon garanderen dat ze tijdens haar vakantie zou antwoorden. Ze antwoordde wel op de mails van de student.

- Verzoeker lag in het ziekenhuis op het ogenblik waarop de remediëringsopdracht moest worden ingediend. Zijn moeder diende de stukken in in zijn plaats. Nadien schoot hem te binnen dat hij iets uit het oog was verloren en dat de lay-out was versprongen. Hij kreeg de toestemming om dit te verhelpen ondanks de deadline was verstrekken.
- Zijn moeder en vriendin gingen mee naar de verdediging om de student te steunen, waarbij prompt drie extra mensen werden opgezocht zodat er vijf personen in het panel zaten in plaats van twee personen, zoals bij de andere studenten. De student kon globaal op alles goed antwoorden. Er werd wel lang doorgevraagd over het remssysteem van een lift, maar in een mail van prof. [C.] staat dat een remssysteem niet moet worden uitgewerkt. Op de feedback zegt prof. [C.] dat alle studenten een vraag kregen over het remssysteem, maar navraag bij zijn medestudenten leert dat dat niet zo is, aldus de student. De student is van mening dat de beoordeling niet correct is gebeurd nu uitgebreid aandacht werd besteed aan een onderdeel dat niet moest worden behandeld.
- De student behaalt voor de bachelorproef 8/20. Op de feedback blijkt dat hij 9,46/20 behaalt, maar slechts 5,7/20 behaalt voor de presentatie, zodat conform de studiefiche kan worden afgeweken van de methode van eindscoreberekening.
- De student denkt dat hij zo weinig punten heeft gekregen en zo hard aangepakt werd omdat hij ervan verdacht wordt zijn opdracht niet zelf te hebben uitgevoerd. Hij verwijst ter zake naar passages uit een opname van het feedbackgesprek.
- De student kreeg van alle studenten de slechtste quatering voor de presentatie, en die quatering was unaniem, wat hij opmerkelijk vindt. Prof. [C.] zelf gebruikte meermaals het begrip “niet oké” wat toch iets anders is dan slecht. Hij acht de motivering van het examencijfer dan ook tegenstrijdig.

De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennisgenomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepsschrift, en van de bijlagen bij dat beroepsschrift. De institutionele beroepscommissie heeft ook kennisgenomen van de bijkomende stukken die verzoeker nog indiende na vernietiging van haar eerdere beslissing door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, en van de bijhorende mailberichten van zijn advocaat.

De institutionele beroepscommissie heeft ook inzage gekregen in de handleiding bachelorproef, de bachelorproef zelf, de remediëringsopdracht, de studiefiche en het e-mailverkeer tussen de student en mevrouw [C.]. Mevrouw [C.] bezorgde de institutionele beroepscommissie ook een toelichting bij het gegeven examencijfer, evenals de vragenlijst die ter voorbereiding van de verdediging werd opgemaakt, het verslag dat na de verdediging werd opgesteld en een bestand met een detail van de puntenberekening.

De institutionele beroepscommissie behandelde dit beroep reeds een eerste maal in haar vergadering d.d. 6 oktober 2016. Het beroep werd toen als ongegrond verworpen. Verzoeker stelde tegen deze beslissing beroep in bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die de beslissing vernietigde op volgende gronden:

- De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen stelt vast dat de vraag of de student terecht aanklaagt dat hij bij de mondelinge verdediging ruimere antwoorden heeft gegeven, die hun weg niet hebben gevonden naar het

dossier dat door de institutionele beroepscommissie werd beoordeeld, moet worden beantwoord aan de hand van de vragen en antwoorden die desgevallend summier maar voldoende duidelijk door de examinator(en) zijn opgetekend. De Raad stelt vast dat een dergelijk verslag uitgaande van de juryleden of van één van hen, niet voorligt. Het verslag werd integraal overgenomen in de beslissing van de institutionele beroepscommissie, doch de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is van mening dat dit niet volstaat in het licht van de materiële motiveringsplicht, aangezien de beslissing van de institutionele beroepscommissie geen element vormt van het dossier dat die commissie dient te beoordelen. De Raad besluit dat hij op basis van de stukken die voorliggen niet kan beoordelen of het deelcijfer voor de mondelinge verdediging op een zorgvuldige wijze tot stand is gekomen en afdoende werd gemotiveerd.

De Raad beveelt vervolgens dat de institutionele beroepscommissie, alvorens tot een nieuwe beslissing te komen, de verklaring van de docent(en) met betrekking tot de vragen en antwoorden op de mondelinge verdediging ter beschikking stelt van de student, die een termijn van minstens 48 uur moet krijgen om daaromtrent standpunt in te nemen.

In navolging van dit bevel heeft de institutionele beroepscommissie via haar juridisch raadgever de betrokken stukken aan de student en diens advocaat bezorgd. Het gaat met name over volgende documenten:

- Een vragenlijst die ter voorbereiding van de mondelinge verdediging werd opgemaakt;
- Een kort verslag dat onmiddellijk na de verdediging werd opgemaakt door de jury;
- Een toelichting die door de verantwoordelijk lesgever aan de institutionele beroepscommissie werd bezorgd, met de daarbij gevoegde bijlagen.

De advocaat van verzoeker heeft bij mail d.d. 20 december 2016 aan de juridisch raadgever van de institutionele beroepscommissie het “aanvullend beroep” van de student bezorgd met zes bijlagen. Dat “aanvullend beroep” beslaat uit drie afzonderlijke documenten die commentaar geven, deels op de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 6 oktober 2016, deels op de antwoordnota die namens de UGent werd ingediend voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, en deels op de stukken die aan verzoeker werden bezorgd na het arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De institutionele beroepscommissie betreurt het dat verzoeker zich niet de moeite heeft getroost om alles in één document samen te brengen en een samenhangend betoog te ontwikkelen, maar zich heeft beperkt tot het geven van verspreide, losse opmerkingen waarvan de institutionele beroepscommissie maar moet raden of ze als argument zijn bedoeld, dan wel louter ter informatie worden meegegeven.

Op donderdag 22 december heeft de juridisch raadgever ook nog het bestand met het detail van de puntenberekening bezorgd aan de student en diens advocaat, waarop de advocaat ook nog heeft gerepliceerd bij mail d.d. 22 december 2016. Alle desbetreffende stukken werden aan het administratief dossier toegevoegd.

Vooraleer in te gaan op de grond van de zaak, merkt de institutionele beroepscommissie op dat de kijtlijnen van het beroep afgebakend worden door het initieel ingediende verzoekschrift. Het kan niet de bedoeling zijn dat verzoeker thans argumenten aanbrengt die geen betrekking hebben op het voorwerp van het initiële beroep.

In zijn beroep heeft verzoeker enkel bezwaren geuit tegen het deelcijfer dat hij kreeg voor de verdediging van zijn bachelorproef. De andere deelcijfers werden niet in vraag gesteld en kunnen dan ook nu niet meer in vraag worden gesteld. In de mate waarin de student thans ook vragen plaats bij het cijfer dat hem is toegekend voor zijn geschreven werkstuk, zijn zijn argumenten onontvankelijk vermits het intern beroep kennelijk werd beperkt tot de quotering van de mondelinge verdediging van de bachelorproef.

In haar beslissing d.d. 6 oktober 2016 heeft de institutionele beroepscommissie vervolgens opgemerkt dat de student een geluidsopname maakte van de feedback die hem werd gegeven. De betrokken lesgever was zich hiervan niet bewust en heeft ook geen toestemming gegeven om dergelijke opname te maken. De institutionele beroepscommissie heeft toen beslist om deze opname uit de debatten te houden vermits deze in strijd met artikel 47 § 5 OER 2015-16 was gemaakt. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft ter zake geoordeeld dat de institutionele beroepscommissie deze opname terecht uit de debatten kon houden. De directeur onderwijsaangelegenheden heeft inmiddels met toepassing van artikel 47 § 5 OER aan de student en diens advocaat gevraagd om de opname te vernietigen. De student heeft laten weten dit te hebben gedaan. Vermits deze opname niet had mogen bestaan en vernietigd dient te worden, beslist de institutionele beroepscommissie om de opname niet enkel uit de debatten te houden, maar ook te verwijderen uit het dossier.

De verantwoordelijk lesgever licht toe dat er voor de bachelorproef twee opdrachten waren, met name een eerste opdracht over een transportsysteem, en een tweede opdracht over een meettoestel voor prof. [V.] en dr. [W.] (UZ Gent). Die tweede opdracht was geen “alternatieve opdracht”, zoals verzoeker opmerkt, maar gewoon één van de twee voorziene opdrachten. Wel was in beide opdrachten de focus anders. Het ene was een virtueel ontwerp van een transportsysteem waarbij het mechanisch deel een belangrijk deel innam. Van het medisch toestel diende een prototype gebouwd dat in een medische context zou ingezet worden. Hier vormde de sturing het overgrote deel van het werk.

De eigenheid van beide opdrachten is bij de aanvang zeer duidelijk geschatst. De studenten waren volledig vrij om voor één van beide opdrachten in te tekenen. De student heeft gekozen om aan de opdracht van prof. [V.] te werken en verwees naar zijn ouders die beiden medisch geschoold zijn. Hij nam daarbij het mechanische deel van de opdracht voor zijn rekening. In de andere groep, die uit vier personen bestond, was er ook slechts één enkele student die instond voor dat mechanische gedeelte.

Blijkens de toelichting van de verantwoordelijk lesgever was de kwaliteit van het mechanisch ontwerp van de groep van de student bijzonder slecht. De andere groep diende wel een zeer kwaliteitsvol werk in, waarmee prof. [V.] ook verder aan de slag zal gaan.

Voor de remediëringsoptocht voor de tweede zittijd lag de focus op het virtueel ontwerp en niet op de praktische realisatie zoals het medisch apparaat waar de student tijdens het jaar aan werkte. De handleiding over de bachelorproef vermeldt dat

studenten voor de tweede zittijd een individuele opdracht toegewezen krijgen die, waar mogelijk, nauw aansluit bij de initiële groepsopdracht. Voor de opdracht waaraan de student werkte, was dat evenwel niet mogelijk. De lesgevers kunnen er immers niet van uitgaan dat de student een draaibank en freesbank ter beschikking heeft en op de campus kunnen de machines om veiligheidsredenen tijdens het verlof niet gebruikt worden. De student werd hier van bij aanvang van het project in de eerste week van het academiejaar op gewezen en heeft verklaard de consequenties hiervan duidelijk in te schatten, aldus de verantwoordelijk lesgever.

De verantwoordelijk lesgever geeft vervolgens aan dat alle studenten eenzelfde opdracht hebben gekregen voor de tweede zittijd, en dat dit voor alle studenten een nieuwe opdracht was waarbij ze van nul moesten beginnen. De institutionele beroepscommissie stelt vast dat verzoeker op dat punt dan ook niet werd benadeeld ten opzichte van de andere studenten.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat thans enkel het examencijfer dat de student behaalde tijdens de tweede zittijd nog aan de orde is. De student gaat in zijn verzoekschrift ook nog in op de opdracht die hij kreeg tijdens de eerste zittijd. Hij betwiste evenwel het examencijfer dat hij tijdens de eerste zittijd kreeg, niet, en kan dat ook nu niet meer op ontvankelijke wijze doen, nu de termijn voor intern beroep reeds ruimschoots is verstrekken.

Wat het gegeven examencijfer betreft, licht de verantwoordelijk lesgever toe dat het geschreven werkstuk van de student voldoende was, zoals ook blijkt uit de scoretabel die aan de institutionele beroepscommissie werd bezorgd:

[...]

De student behaalde voor de scriptie 11,1/20, wat het resultaat is van de deelscores voor de aspecten die in het kader van dit werk aan bod kwamen, rekening houdend met een toegekend gewicht per deelscore.

De score voor de permanente evaluatie is gebaseerd op de groepsscore van de eerste zittijd.

Bij de herrekening van de groepsscore naar een individuele score werd rekening gehouden met

- Het resultaat van de testvermogensberekening - 8/20
- Het resultaat van het theoretische examen op het einde van het academiejaar - 6/20
- De scores van de beide peerassessments.
- Aanwezigheden
- Gepresteerde werk tijdens het academiejaar

De presentatie werd beoordeeld door alle leden van de jury. Het behaalde cijfer (5,7/20) is het rekenkundig gemiddelde van alle scores.

De eindscore is gebeurd op basis van de 7/20-regel zoals voorzien in de ECTS-fiche: vermits de student voor presentatie en verdediging een zeer lage score behaalde, kon de eindscore afwijken van de score zoals berekend volgens de voorziene gewichten. De

jury besliste hier bij consensus om het eindcijfer te herleiden van 9/20 naar 8/20 omdat de verdediging van de bachelorproef zo slecht was.

De institutionele beroepscommissie herhaalt dat de student zijn score voor de geschreven scriptie in zijn initieel verzoekschrift niet heeft betwist waardoor argumenten m.b.t. die score ook thans niet meer ontvankelijk zijn. Het voorwerp van het beroep werd immers beperkt tot de beoordeling van de mondelijke verdediging van de bachelorproef, en dat voorwerp kan naderhand niet uitgebreid worden tot andere beslissingen of delen van beslissingen.

Het is dan ook louter ten titel van inlichting dat de institutionele beroepscommissie vaststelt dat verzoeker thans opmerkt dat hij uiteindelijk maar 11,2/20 heeft gekregen voor zijn scriptie, wat niet rijmt met het feit dat de verantwoordelijk lesgever aangeeft dat het schriftelijk deel van de scriptie van uitzonderlijk hoge kwaliteit is.

De institutionele beroepscommissie merkt in dat verband op dat de scriptie in wezen uit twee delen bestaat, met name enerzijds een vrij theoretisch deel waarin de vermogensberekening, de berekening van de machineonderdelen en de materiaalselectie uitgewerkt worden, en anderzijds een tweede deel dat eerder aanleunt bij meer praktische aspecten zoals productietechnieken, FEM, CAD. Het theoretische gedeelte van de scriptie was inderdaad goed en verzoeker behaalde voor de vermogensberekening 20/20 en voor de berekening van machineonderdelen 16/20, zoals ook blijkt uit de scoretabel. Van zodra het echter iets praktischer van aard werd, was het werk helemaal niet meer goed en op bepaalde punten zelfs ronduit slecht, wat eveneens blijkt uit de scoretabel. Dat verklaart dat het uiteindelijke cijfer voor de scriptie, rekening houdend met alle aspecten van het werk in hun onderlinge gewicht, slechts 11,2/20 was. De institutionele beroepscommissie is, bij nazicht van de bachelorproef, van oordeel dat dit cijfer wel degelijk een correcte weergave is van de prestaties van de student.

Verzoeker merkt ook nog op dat de verantwoordelijk lesgever in de nota die ze bezorgde aan de institutionele beroepscommissie opmerkt dat er “een grote discrepantie [is] tussen de kwaliteit van het schriftelijk deel, waarvoor hij vermoedelijk bijles genomen heeft en het deel dat uitgewerkt werd in NX en waarbij de studenten dienen aan te tonen inzicht te hebben in lagering, uitlijning, tolerantie en passingen, koppelingen, verbindingstechnieken, montagemogelijkheden, smering ...” Hij merkt ter zake op dat “Mw. [C.] beweert dat er zogezegd moet aangetoond worden dat de student inzicht heeft in o.a. uitlijning, tolerantie en passingen en montagemogelijkheden, terwijl deze delen niet eens gequoteerd werden (zie bijlage 4A en 4B)”.

Dit klopt evenwel niet. Blijkens de bijkomende toelichting die de verantwoordelijk lesgever hierover heeft gegeven, werden deze delen gequoteerd binnen de constructieve aspecten, een deel van het werk waarvoor 0/20 werd toegekend. In dit deel wordt geëvalueerd of

- De unit kan gemonteerd worden
- Er smering is voorzien waar nodig
- Of de onderdelen op een economisch verantwoorde wijze kunnen worden vervaardigd worden (bewerking, nabewerking bv. na lassen,...)

- Of de correcte onderdelen geselecteerd werden rekening houdend met de gebruiksomstandigheden (afdichtingen waar nodig, selectie van een correct lagertype, ...)
- Of de onderdelen die aan slijtage onderhevig zijn kunnen vervangen worden
- Of er rekening is gehouden met uitzetting, uitlijning,
- Of er rekening is gehouden met constructieve aspecten betrokken op veiligheid
- of afstel- en instelmogelijkheden voorzien zijn waar noodzakelijk
- of aspecten gerelateerd aan onderhoud en controle meegenomen werden in het ontwerp
- of er constructief rekening is gehouden met de gebruiksomstandigheden (regen, mist, maar ook automatische smering of koeling indien noodzakelijk)
- ...

Ook dit argument is bijgevolg niet enkel onontvankelijk vermits het buiten het voorwerp van het intern beroep ligt, het is ook ongegrond.

Wat de opdracht voor de tweede zittijd betreft, merkt verzoeker op dat de remediëringsopdracht een verkorte versie was van de opdracht die de andere groepen reeds kregen in de loop van het jaar, terwijl hij van nul moest beginnen, bovendien zonder dat begeleiding was voorzien. Thans voegt hij daar nog aan toe dat hij niet zozeer wilde bedoelen dat de oefening niet voor iedereen nieuw was, maar dat andere studenten bevoordeeld waren omdat zij quasi alle berekeningen al hebben moeten maken voor hun project in de eerste zittijd.

Dat argument is thans niet meer aan de orde. Het kwam ook aan bod voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die het in zijn arrest van 9 december 2016 heeft verworpen. De Raad heeft in zijn arrest met gezag van gewijsde vastgesteld dat de opdracht in de tweede zittijd niet strijdig is met enig beginsel van behoorlijk bestuur, dat het de student vrijstond om de hoorcolleges waarin de materie werd toegelicht bij te wonen, en dat verzoeker hoe dan ook aan een test over vermogensberekening heeft deelgenomen. De Raad wijst er ook op dat een vergelijking met andere studenten in examencontentieux niet opgaat.

De institutionele beroepscommissie merkt, louter voor de volledigheid, nog op dat verzoeker hoe dan ook niet aantoont te zijn benadeeld door het feit dat hij de berekeningen nog niet eerder had moeten doen. De commissie stelt ter zake vast dat precies voor die deelaspecten verzoeker 20/20 en 16/20 behaalt. Overigens blijkt dat hij binnen zijn groep in de eerste zittijd vermogensberekeningen heeft gemaakt. De opdracht vermogensberekeningen werd alvast door hem gepost in de dropbox van Minerva.

Verzoeker is van mening dat de mondelinge verdediging niet correct is verlopen en dat hij daar uitzonderlijk hard is aangepakt en vragen heeft gekregen over zaken waarover niet moet worden gewerkt. Hij is ook van mening dat het verslag dat voorligt van de verdediging, niet volledig is en dat verschillende vragen die hij wel heeft beantwoord, niet aan de institutionele beroepscommissie werden gemeld.

Blijkens de vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die door de Raad nog eens in herinnering wordt gebracht in het arrest over voorliggende zaak, moeten van een mondeling examen voor elke

student afzonderlijk de nodige en precieze aantekeningen worden gemaakt over de gestelde examenvragen en de concreet door de student gegeven antwoorden, zodat de uiteindelijke score kan worden gemotiveerd.

De institutionele beroepscommissie ontving van de verantwoordelijk lesgever een document met de voorbereiding van de vragen voor de verdediging en een kort verslag dat onmiddellijk na de verdediging door de jury werd opgemaakt. De verantwoordelijk lesgever bezorgde bovendien nog een uitgebreide nota waarin ze onder meer dieper inging op de gestelde vragen en de gegeven antwoorden.

Verzoeker merkt op dat de vragen- en antwoordenlijst niet volledig is en dus geen correct beeld geeft van het mondelinge examen.

De institutionele beroepscommissie kan enkel vaststellen dat de verantwoordelijk lesgever een uitgebreid relaas geeft over het verloop van het examen en over de gestelde vragen en de gegeven antwoorden. Er kan van de lesgevers niet worden verwacht dat ze alle details van vragen en antwoorden nauwgezet notuleren.

Dat zou immers volledig ingaan tegen de eigenheid van het mondelinge examen en het mondeling examineren volstrekt onhaalbaar maken. Wel moeten de gemaakte notities en de gegeven toelichting een goede en precieze aanduiding geven omtrent wat werd gevraagd en hoe de student hierop antwoordde. De institutionele beroepscommissie is van mening dat het voorliggende verslag hieraan voldoet. Uit niets blijkt dat de notities van de verantwoordelijk lesgever en het naderhand opgemaakte verslag, geen correcte weergave zouden zijn van het examen.

In één van de drie nota's die verzoeker op 20 december 2016 via de juridisch adviseur aan de institutionele beroepscommissie bezorgde, geeft de student een overzicht van vragen die zouden zijn gesteld en antwoorden die daarop zouden zijn gegeven, maar die niet in de notities van de verantwoordelijk lesgever zouden zijn vermeld. Deze vragen blijken bijvragen te zijn die bij enkele van de vragen uit de lijst van de lesgever werden gesteld. Ze komen hierna nog aan bod.

De institutionele beroepscommissie merkt evenwel thans al op dat het tot de ondervragingsmethode van het mondeling examen behoort dat bijvragen worden gesteld. De commissie wijst ter zake naar de beschrijving van het "mondeling examen" in het glossarium van evaluatievormen in het OER:

"Mondeling examen

Varianten: evaluatiegesprek, presentatie.

Een mondeling examen is een gesprek waarin de examinator vragen stelt en de student die mondeling beantwoordt. Bij een mondeling examen is er dus directe communicatie tussen examinator en student, wat doorvragen en het herformuleren van de vragen mogelijk maakt. Het examen kan bestaan uit (een selectie van) de volgende fasen:

- (1) de student bereidt zich (schriftelijk) voor op de voorgelegde vragen,
- (2) de examinator neemt de schriftelijke voorbereiding van de student door,
- (3) de student geeft een mondelinge toelichting waarin hij/ zij de vragen beantwoordt,

(4) de examinator stelt bijvragen om dieper in te gaan op een bepaald onderwerp, om de studenten de kans te geven bepaalde hiaten in hun antwoord aan te vullen of om met aangepaste bijvragen een nauwkeurigere beoordeling te geven.”

Typisch aan een mondeling examen is dat naar aanleiding van een vraag en het daarop gegeven antwoord een gesprek kan ontstaan waarin de examinator dieper ingaat op gegeven antwoorden en bijvragen stelt, teneinde het antwoord van de student correct te kunnen beoordelen en meer precies te kunnen beoordelen of de betrokken student de materie wel degelijk beheerst. De antwoorden op die bijvragen worden niet als zodanig gequoteerd, maar maken deel uit van het antwoord op de hoofdvraag. In die zin acht de institutionele beroepscommissie het niet vereist dat een relaas wordt gegeven van gestelde bijvragen en antwoorden op die bijvragen ter verantwoording van een examencijfer (waarbij de institutionele beroepscommissie opmerkt dat uit de beschrijving van de antwoorden van de student vaak wel blijkt dat en welke bijvragen er werden gesteld). Wel is vereist dat de examinator een beknopt inhoudelijk-relevant beeld geeft van het antwoord dat de student, alles samengenomen, op de uiteindelijke vraag die tot die bijvragen heeft geleid, heeft gegeven. Dat is hier wel degelijk gebeurd. De institutionele beroepscommissie merkt ook op dat het niet is omdat een student de bijvragen correct kan beantwoorden, of aan de hand van de bijvragen tot het besef komt dat hij de eigenlijk vraag waarover het ging miste en zijn antwoord op die vraag alsnog bijstelt in de juiste richting, dan ook alle punten moet krijgen die hij met die vraag had kunnen verdienen. De examinator mag bij het beoordelen van de antwoorden op een vraag wel degelijk rekening houden met het feit dat de student bijvragen en een duwtje in de rug van de examinator nodig heeft gehad om tot het juiste antwoord te komen.

Blijkens de notities en het verslag van de verantwoordelijk lesgever werden de hierna behandelde vragen gesteld, waarbij telkens ook het antwoord van de student wordt weergegeven. Verzoeker heeft op veel van die vragen aanvullende commentaar gegeven. In de mate waarin verzoeker aldus zijn antwoorden verder aanvult, dient te worden opgemerkt dat hiermee geen rekening kan worden gehouden bij het bepalen van de score van de student. Verzoeker kan immers thans de antwoorden die hij gaf op het examen niet meer aanvullen of corrigeren.

Vraag 1

Vraag: De motor is via een koppeling verbonden met de reductiekast. Stel dat je een rem op de installatie zou moeten plaatsen, waar ga je die positioneren tussen de motor en de reductiekast of na de reductiekast.

- Waarom
- Waar dien je als ingenieur extra aandacht aan te besteden?

Antwoord: De student verwijst naar de blackbox op de tekening die een koppeling-rem combinatie voorstelt maar student kan niet aangeven voor welke onderdelen deze positie van de rem specifieke gevolgen heeft.

Op de vraag naar de tijd waarin kan afgeremd worden om het afremmen op een veilige manier te laten gebeuren antwoordt student dat dit niet plots mag. Op de vraag wat hij bedoelt met ‘niet plots’ antwoordt student dat dit in twee seconden wel ok zal zijn. Student verwijst hier naar de tijd die een skilift nodig heeft om te stoppen en maakt tevens melding van het feit dat er vermoedelijk meer dan één remssysteem nodig is. (Ter info we spreken hier over een massa van 13 ton en een snelheid van 7 m/s). Hij vermeldt echter niets over het verband tussen enerzijds de

koppels die gebruikt zijn om de onderdelen te definiëren, het maximaal toegelaten koppel voor de reductiekast en de afremkrachten die toegelaten zijn. Student toont niet aan inzicht te hebben in het verband tussen de grootte van de negatieve versnelling, de massa en de optredende afremkrachten.

Deze vraag die toetst naar basisinzichten werd niet goed beantwoord.

In zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen merkt verzoeker op dat uit deze vraag niet blijkt dat “de simpele tweede wet van Newton gegeven diende te worden”. De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit inderdaad niet bleek uit die vraag, maar dat om de eenvoudige reden dat dit ook niet de vraag was. Verzoeker begrijpt blijkbaar tot op vandaag niet wat de strekking van deze vraag was. Blijkens de toelichting die de verantwoordelijke lesgever nog bijkomend gaf, was het niet haar bedoeling om specifiek naar de tweede wet van Newton te vragen, al had dit een mooie aanzet kunnen vormen om van daaruit een redenering op te bouwen. Het was daarentegen wél een vraag naar de positie van de rem en de gevolgen van deze positie voor de onderdelen. De vraag naar de tijd om af te remmen was een poging om de student te helpen bij zijn redenering, om hem op gang te zetten om een redenering op te bouwen. Zijn antwoord is evenwel geen redenering over zijn eigen ontwerp, waardoor het ook als niet goed werd beoordeeld.

Met betrekking tot deze vraag stelde verzoeker voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen ook nog:

“Mw. [C.] zei dat de lift die verzoeker ontworpen had, nooit in 1-2 seconden kan stoppen, omdat deze installatie de optredende krachten dan niet aankan. Hierop antwoordde verzoeker dat als een skilift dat kan, dan kan elke lift dat indien ze ernaar ontworpen wordt. Verzoeker en zijn medestudenten dienden echter nooit rekening te houden met het remmen (negatieve versnelling) en versnellen (positieve versnelling) van de lift, vandaar dat de installatie niet gedimensioneerd is om ze snel te kunnen stoppen”.

Ook uit deze opmerking blijkt helemaal niet dat verwerende partij het antwoord van de student op deze vraag verkeerd zou hebben ingeschat, nog daargelaten dat uit iets blijkt dat verzoeker dergelijke opmerkingen op het examen zou hebben gemaakt.

Verzoeker merkt thans op dat beweren dat niet werd gevraagd naar de tweede wet van Newton in strijd zou zijn “met wat de verantwoordelijk lesgever schreef in haar versie van vraag-antwoord, namelijk: “Student toont niet aan inzicht te hebben in het verband tussen de grootte van de negatieve versnelling, de massa en de optreden afremkrachten” (de tweede wet van Newton dus).”

Hij wijst er bovendien ook op dat hij bovenstaande vragen (positie en gevolgen) wel zou hebben beantwoord. Hij zou geantwoord hebben dat hij twee remsystemen zou plaatsen om redundantie van het veiligheidssysteem te verzekeren, met name een remstelsel tussen de motor en de reductor en een remstelsel aan de schijf zelf. In de hypothese dat er maar één rem was, zou een blackbox komen, wat zijn antwoord was op de vraag “waar ga je die positioneren”. Hij verduidelijkt verder:

“Men vroeg mij waarom en ik antwoordde dat dit een algemeen gangbare optie is en dat er effectief koppelingen bestaan waar remsystemen in geïntegreerd zitten. De reden dat ik een blackbox gemaakt heb (de gebruikte afmetingen zijn wel degelijk werkelijke afmetingen van het systeem koppeling-rem) in plaats van de werkelijke afmetingen van enkel een koppeling is net omdat ik verder dacht dan mijn neus lang was en dit wou laten zien.

Op de vraag waar extra aandacht moet besteden worden, antwoordde ik dat het remmen niet instantaan mag gebeuren, omdat er anders veel te hoge krachten ontstaan in de assen. De tegenpartij ontkent echter dat ik dit zei. Wie van beide partijen liegt, valt niet te bewijzen en dit laten we aan de Raad over, maar het woord ‘instantaan’ (in de limiet waar t naar 0 nadert) wijst ondubbelzinnig op een oneindige kracht.

Men vroeg mij dan de (bij)vraag wat de tijd is waarin kan afgeremd worden om het afremmen op een veilige manier te laten gebeuren en ik antwoordde dat 1 à 2 seconden wel zou volstaan. Mw. [C.] liet blijken dat dit foutief was. Dit kon ik moeilijk begrijpen en ik vroeg haar dus waarom ze zo afwijzend keek. Mw. [C.] zei dat de lift die ik ontworpen heb, nooit in 1-2 seconden kan stoppen, omdat deze installatie de optredende krachten dan niet aankan. Hierop antwoordde ik enerzijds dat de lift snel moet kunnen stoppen voor het geval dat er een gevvaarlijke situatie dreigt te ontstaan en anderzijds dat als een skilift dat kan, dan kan elke lift dat indien ze ernaar ontworpen wordt. Voor de rest, zie ander bestand (bijlage 1).

Een element hierbij dat trouwens tot twee keer toe straal genegeerd werd door de tegenpartij, is het feit dat een andere student ([B.B.]) een gelijkaardige uitkomst in zijn scriptie heeft geschreven, terwijl hij wel geslaagd is (met 12/20).”

De institutionele beroepscommissie ontving van de verantwoordelijk lesgever, naar aanleiding van deze opmerkingen, nog volgende verduidelijking:

“Wat hier gevraagd wordt is de plaats van de rem en de gevolgen die de keuze van de inbouwplaats van een rem op ander constructieonderdelen heeft. De vraag over de remtijd is een vraag die de student op weg moet helpen om een redenering op te bouwen. Verwijzen naar een skilift is niet relevant, voor personenvervoer gelden andere veiligheidsnormen dan voor goederentransport. Stellen dat in 2 seconden(?) moet afgeremd worden is niet relevant, als er daardoor cruciale onderdelen breken ontstaat er net een heel gevvaarlijke situatie.

Het opgeven van een cijferwaarde voor de remtijd en dan beweren dat dit antwoord goed is omdat een andere student dezelfde cijferwaarde uitkomt is geen goed antwoord, het bewijst immers niet dat de student in staat is om een redenering op te bouwen en inzicht heeft in de materie.

Had student bv. gezegd ‘zo snel als mogelijk rekening houdend met het feit dat tijdens het remmen bepaalde constructieonderdelen extra belast worden en de daardoor optredende spanningen de toelaatbare niet mogen overschrijden’ dan was dit een eerste stap in het opbouwen van een redenering. Van daaruit kon dan geredeneerd worden over welke constructieonderdelen extra zouden belast worden en welke de optredende belastingstypes waren. Vervolgens kon geredeneerd worden over de aard en de grootte van de belastingen in functie van een mogelijk andere positie.”

en

“Student beweert dat hij in zijn ontwerp een koppeling-rem combinatie gebruikt heeft. Nochtans staat in de lijst met koopdelen pagina 55 van de scriptie vermeld:

Gear	Unit	N-EUPEX Type B3,	Siemens	1
SwingBase		grootte 280		

Het betreft hier een koppeling en geen koppeling-rem combinatie zoals student vermeldt tijdens de verdediging.

<https://mall.industry.siemens.com/mall/en/ww/catalog/products/10037924?activeTab=order&regionUrl=/#Technical%20specifications>

Met een antwoord dat dit de meest gangbare manier is om dit te doen bewijst de student niet dat hij in staat is om zelf een redenering op te bouwen over de keuze van de positie en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor andere constructieonderdelen.

Idem voor het antwoord dat het remmen niet plots mag gebeuren.”

en

“Dat, als een skilift kan stoppen in 2 seconden een goederenlift dit ook moet kunnen is geen correcte redenering, voor goederenliften gelden andere veiligheidsregels dan voor personentransport.

Dat iedere lift dit kan als deze er naar ontworpen is is wel een correcte stelling en dan verwachten we een uiteenzetting over wat het betekent ‘er naar ontworpen zijn’ ... maar die redenering wordt door de student niet opgebouwd.”

De institutionele beroepscommissie herhaalt wat ook al werd opgemerkt in de nota van antwoord die de UGent indiende in het raam van de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen: de institutionele beroepscommissie stelt vast dat de student met deze vraagstelling in wezen het antwoord aangeboden krijgt. Het gaat om de optredende krachten, en precies daarover wenste de jury een redenering opgebouwd te zien. Of de installatie goed gedimensioneerd is of niet, is daarbij niet aan de orde. Waar hier naar getoetst wordt is of de student een redenering kan opbouwen over krachten, koppels en hoe die variëren in functie van de variaties in omwentelingssnelheid.

De vraag gaat niet over de grootte en de sterkte van de onderdelen, noch over de tijd om af te remmen; het gaat om het opbouwen van een redenering en die redenering is er blijkens de toelichting van de docente niet gekomen. Verzoeker deed zelfs geen poging om een redenering op te bouwen, getuige overigens ook zijn opmerking dat zijn antwoord was “als een skilift dat kan, dan kan elke lift dat”. Veel redenering zit in dergelijk antwoord alvast niet ...

Ook thans blijft de student beweren dat wel degelijk letterlijk gevraagd zou zijn waar de rem wordt geplaatst, waaraan aandacht moet worden besteed en wat de afremtijd van de lift is. Dat blijkt evenwel nergens uit. De hierboven geciteerde vraag luidt in elk geval anders, en de institutionele beroepscommissie heeft geen enkele reden om eraan te twijfelen dat dit ook de vraag is die aan de student werd voorgelegd. Deze formulering strookt in elk geval ook met de voorbereiding die de docente maakte voor de verdediging.

De institutionele beroepscommissie vindt alvast geen antwoord terug op de vragen “waarom” en “waaraan moet aandacht besteed worden”, wat de vragen zijn die toetsen naar de impact van de positie van de rem. De verantwoordelijk lesgever licht ter zake nog bijkomend toe:

“Nergens vind ik een antwoord waarom hij die rem op een bepaalde positie plaatst tenzij dat het de gangbare manier van werken is om deze in combinatie met de koppeling in te bouwen. Een antwoord als ‘ik doe dit zo omdat anderen dit ook zo doen’ wordt door ons niet als correct aanvaard omdat het niet getuigt van inzicht in de materie.

In het antwoord wordt ook geen melding gemaakt wat de impact is van deze positie op de andere constructieonderdelen. De impact op andere constructieonderdelen is belangrijk om de belastinggevallen te bepalen en dus om de correcte berekeningen voor de onderdelen uit te voeren. Er is immers een groot verschil tussen het correct uitvoeren van een berekening en het uitvoeren van de correcte berekeningen.”

De institutionele beroepscommissie blijft op grond van dit alles bij haar conclusie dat verzoeker de eerste vraag niet goed beantwoordde, en maakt daarbij de motivering van de verantwoordelijk lesgever tot de hare. Verzoeker overtuigt de commissie niet dat zijn antwoord wel juist zou zijn geweest en alle voorliggende stukken wijzen op het tegendeel.

Vraag 2

Vraag: Je gebruikt voor de bepaling van de minimale waarde van de voorspankracht in de kabel de waarde 295 kW, dit is het benodigd vermogen (dus niet het vermogen dat de motor kan leveren). Dit is enkel toegestaan onder welbepaalde voorwaarden, welke ?

Antwoord: Student ziet in dat het vermogen dat de motor maximaal kan leveren groter is maar heeft geen noties hoe hij het systeem tegen overbelasting kan beveiligen. Hij begrijpt wel dat een groter vermogen gevaarlijker is.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

In zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen merkte verzoeker op dat hij deze vraag wel correct zou hebben beantwoord, en dat er bij deze vraag diverse bijvragen werden gesteld, die hij eveneens correct beantwoordde maar die niet aan de beroepscommissie werden meegedeeld. Thans geeft hij ook een overzicht van die bijvragen die zouden zijn gesteld en de antwoorden die erop zijn gegeven.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat de jury met deze vraag een tweede poging heeft willen ondernemen om de student ertoe te brengen een redenering op te bouwen over krachten en koppels. Aangezien hij er ook nu niet in slaagt om dit te doen werden inderdaad nog enkele zeer eenvoudige vragen gesteld in de hoop hem op weg te helpen. Ondanks de pogingen om hem, via eenvoudige vragen, tot een niveau te brengen waarop hij een redenering opbouwt wordt ook dit keer geen redenering opgebouwd en werd de hoofdvraag niet beantwoord, wat verklaart dat deze vraag ook werd beoordeeld als “werd niet goed beantwoord”.

Dat verzoeker enkele van de hulpvragen wel goed beantwoordde, doet hieraan geen afbreuk. Zoals gezegd behoort het immers tot het wezen van een mondeling examen dat naar aanleiding van een vraag en het antwoord op die vraag, bijvragen kunnen worden gesteld teneinde beter te kunnen beoordelen of de student de desbetreffende materie voldoende beheerst. De antwoorden op die bijvragen maken deel uit van het antwoord op de hoofdvraag. Dat enkele van die bijvragen correct werden beoordeeld kan er uiteraard toe leiden dat voor de vraag waarover het uiteindelijk gaat, een hogere quotering wordt gegeven, maar hoe dan ook mag een examinator bij het beoordelen van de prestaties van een student, rekening houden met het feit dat bijvragen nodig geweest zijn om die student tot een correct antwoord op de hoofdvraag te brengen.

Verzoeker is van mening dat hij hoofdvraag en enkele bijvragen correct beantwoordde. Hij merkt op dat er eerst en vooral werd gevraagd hoe de voorspankracht berekend wordt, en dat hij daar correct op antwoordde: “de helft van de som van de askracht en de centrifugaalkracht”. Hij stelt dat hierna werd gevraagd hoe hij de askracht bepaalde en dat hij daarop antwoordde “de som van de trekkrachten van de kabel”. Hij merkt op dat hij daarbij letterlijk vroeg of hij diende uit te leggen van waar deze trekkrachten komen en hoe deze bepaald werden, maar gezegd werd dat dit niet hoefde.

Verzoeker schat aldus zijn antwoorden verkeerd in. Blijkens de toelichting van de verantwoordelijk lesgever is de askracht inderdaad een gevolg van de effectief optredende trekkrachten in de kabel maar de voorspankracht is niet de helft van de kracht die inwerkt op de as. De voorspankracht is een constante, de kracht op de as een variabele in functie van de belasting.

De lesgever licht nog verder toe:

“De student hoefde de krachten inderdaad niet te tekenen, het bepalen van de effectief optredende krachten in de kabel is te complex, we kunnen niet verwachten dat een bachelorstudent dit vlug even op bord tekent. Bovendien kan het niet de bedoeling zijn dat een groot deel van de tijd van een verdediging besteed wordt aan iets wat het niveau overstijgt tenzij een student op dat ogenblik reeds zou bewezen hebben de basiscompetenties verworven te hebben.

De vraag toetst of de student inzicht heeft in het fenomeen slip en of hij doorzicht heeft in nominaal en piekvermogen. Student noemt geen enkel voorwaarde op waaraan dient voldaan te zijn opdat hij de berekening op deze wijze zou mogen uitvoeren.”

Uit dit alles blijkt dat ook deze vraag correct werd beoordeeld. Anders dan de student denkt, waren zijn antwoorden niet correct.

In dat verband houdt verzoeker in een ander document nog volgende bloemlezing van bijvragen die zouden zijn gesteld en antwoorden die daarop zijn gegeven:

Vraag: Hoe heb je de voorspankracht berekend?

Antw: De helft van de som van de askracht en de centrifugaalkracht.

Vraag: Hoe het je de askracht bepaald?

Antw: Som van de trekkrachten in de kabel. Hierbij vroeg ik of ik het stelsel diende op te schrijven voor het berekenen van deze trekkrachten, waarop Mw. [C.] zei dat dit niet hoefde.

Vraag: (veronderstellend dat de aandrijfas op de reductoras geperst is) Hoe kan je de aandrijfas van de reductoras halen?

Antw: De aandrijfas opwarmen en niet te lang wachten om de aandrijfas van de reductoras te schuiven, of de reductoras zelf begint ook op te warmen.

Vraag: Wat heeft invloed op de koppeloverdracht bovenaan de aandrijfas?

Antw: De toleranties van de reductoras en aandrijfas (bovenaan aan de holle zijde). Mw. [C.]: de wat?

Ik: de toleranties.

Mw. [C.]: zeker dat je de toleranties bedoelt?

Ik: Ja, maar waarschijnlijk bedoelt u de passing van de as-naaf verbinding, maar de passing wordt bepaald door de toleranties, dus onrechtstreeks zijn het de toleranties van de assen die invloed hebben op de koppeloverdracht.

Mw [C.] beaamde dit.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat, indien deze vragen effectief werden gesteld, hoe dan ook moet vastgesteld worden dat dit typische bijvragen zijn in een mondeling examen die bedoeld zijn om de student een aanzet te geven tot een correct(er) antwoord op de vraag waar het uiteindelijk om gaat. Dat sommige daarvan correct werden beantwoord heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat aangenomen moet worden dat de vraag waarover het uiteindelijk ging, correct werd beantwoord. Zoals reeds gesteld, blijkt het tegendeel het geval.

De institutionele beroepscommissie verwijst ter zake ook nog naar de bijkomende toelichting die de verantwoordelijk lesgever gaf bij de lijst van vragen die de student de institutionele beroepscommissie nog overhandigde:

“Student wordt gevraagd naar de voorspankracht. Waar in wezen met deze vraag naar getoetst wordt is of de student inziet dat er een minimumwaarde is om slip te voorkomen en dat er een effectief optredende waarde is waar rekening zou moeten mee gehouden worden. Student vermeld enkel de eerste.

De vragen over de perspassing toetsen naar volgende aspecten

1. De constructie.

- De aandrijfas kan niet over de as geschoven worden, student ziet dit ondanks onze vraag niet in.

- De spiebaan is niet correct uitgevoerd, student ziet dit niet wat ons doet twijfelen aan het inzicht dat de student heeft over constructieve aspecten.

De fabrikant voorziet een spie, de student opteert hier voor een perspassing. De student geeft geen verantwoording voor deze keuze, de perspassing werd niet berekend, de wanddikte van de aandrijfas werd niet gecontroleerd (door de aanwezigheid van de spiebaan is dit een plaats waar zeer hoge spanningen zullen optreden).

2. Inzicht in de belastingen

Student ziet een belasting over het hoofd, namelijk de verticale kracht als gevolg van een geladen bakje en het moment dat optreedt doordat het bakje zich op een afstand gelijk aan de straal van de kabelschijf van de aslijn bevindt.

Het optredend moment zal (afhankelijk van de positie van het bakje) een toename van de radiale kracht op de reductoras veroorzaken.

3. Constructieve aspecten

De verticale kracht zou, bij een degelijke constructie door het taatslager opgevangen worden maar zoals de constructie hier uitgewerkt werd (de perspassing tussen de as van de kabelschaaf en de as van de reductor) kan geen uitsluitsel gegeven worden waar de reactiekraft zal opgevangen worden. De reductoras zal veel zwaarder belast worden dan in de scriptie bepaald wordt. Student merkt deze tekortkoming niet op tijdens de verdediging.

Dat een aantal aspecten niet berekend zijn kunnen we begrijpen van een remediëringsopdracht, studenten hebben nu eenmaal minder tijd dan voor de opdracht tijdens het jaar maar de berekeningen die uitgevoerd worden moeten correct en volledig zijn. De student moet inzicht hebben in wat er zou moeten berekend worden en welke aspecten bij deze berekening dienen in rekening gebracht te worden, ook al werd de berekening niet uitgevoerd in de scriptie.”

De institutionele beroepscommissie kan, gelet op dit alles, niet anders dan besluiten dat ook hier de prestaties van de student correct werden ingeschat, en dat de vraag niet correct werd beantwoord.

Vraag 3

Vraag: Je schrijft:

” Volgens bijlage C p58 kan de reductoras een radiale kracht van 78kN opnemen veronderstellend dat deze kracht aangrijpt op de reductoras, zodat de momentverwerking beperkt blijft. In deze situatie is dergelijke benadering gepermitteerd, vermits het halslager onderaan de aandrijfas een tegenmoment teweegbrengt. “

Hoe groot is dit tegenmoment?

Antwoord: In NX wordt de doorsnede van de as getoond. Student stelt dat het buigend moment nul is op het uiteinde van de as maar kan niet correct aangeven welke afstanden in rekening dienen gebracht te worden voor de bepaling van de grootte van dit moment. Verwezen wordt naar de spelling tussen de beide assen en de schuininstelling van de as en hoe dit bepalend is voor de plaats waar de reactiekrachten optreden. Hij heeft geen noties van de belastingen die op de lagering van de motor terecht komen en er wordt geen melding gemaakt van maximale waarden die voorgeschreven worden door de fabrikant.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Ook hier blijkt uit niets dat deze vraag niet correct zou zijn beoordeeld.

Waar verzoeker in zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen aangeeft dat de verantwoordelijk lesgever met haar vraag “hoe groot is dit tegenmoment” aangeeft niet te begrijpen wat verzoeker in zijn werk bedoelde met de opmerking “in deze situatie is dergelijke benadering gepermitteerd, vermits het halslager onderaan de aandrijfas een tegenmoment teweegbrengt”, merkt de institutionele beroepscommissie op dat het niet is omdat een vraag gesteld wordt over een bepaald aspect uit het geschreven werkstuk, dat dit zou betekenen dat er in dat werkstuk een fout staat of dat de beoordelaars niet begrijpen wat de student met een

bepaalde opmerking bedoelt. De vraag wordt en werd i.c. enkel gesteld om na te gaan of de student zelf wel kan verduidelijken wat in het werk opgenomen is. Verzoeker heeft tijdens de verdediging niet verwezen naar de maximaal toegelaten waarden zoals voorgeschreven door de fabrikant. Het feit dat dit in de scriptie opgenomen werd weerlegt deze opmerking niet. Tevens heeft de student tijdens de verdediging onvoldoende kunnen verduidelijken wat hier bedoeld werd. Het feit dat deze verduidelijking in het verzoekschrift voor de Raad wel neergeschreven wordt verandert daar niets aan en kan er niet toe leiden dat de beoordeling van zijn antwoord op de mondelinge verdediging gewijzigd zou moeten worden.

Verzoeker merkt thans op:

“Dit hangt met toeten nog blazen aan mekaar. Zie enerzijds mijn verdediging over deze vraag waar ik aanton dat men deze vraag onmogelijk als ‘niet correct’ kan beoordelen in het ander bestand (bijlage 1). Anderzijds het feit dat de tegenpartij zegt: “er wordt geen melding gemaakt van maximale waarden die voorgeschreven worden door de fabrikant. De aandachtige lezer heeft door dat de vraag hier net mee begint: “Volgens bijlage C p58 kan de reductoras een radiale kracht van 78kN opnemen”. Wat verwachtte men? Dat ik zou inzien dat ik moet zeggen dat bijlage C de datasheet van de fabrikant is en dat deze 78kN de maximale waarde is die de fabrikant voorschrijft? Men zegt ook dat ik geen noties had van de belastingen die op de lagering van de motor reductor terecht komen. Zoals ik in het ander bestand (bijlage 1) probeer aan te tonen, kan geen eenduidige belasting toegekend worden op de lagering van de reductor. Daar ging net de discussie van de passing over. Ondubbelzinnig betekent dit dat ik er net wél notie van had, anders zou die discussie niet ontstaan zijn in eerste plaats. Ten slotte werd de (hoofd)vraag ‘hoe groot is dit tegenmoment’ correct beantwoord.”

De verantwoordelijk lesgever merkt hiertegenover evenwel op:

“De afstanden die de student gebruikt in zijn berekening kloppen niet met de afstanden die in de NX-files opgemeten worden. Dit heeft impact op de grootte van de radiale krachten al is deze impact beperkt. Belangrijker is echter dat student een belasting over het hoofd ziet, namelijk de verticale kracht als gevolg van een geladen bakje en het moment dat optreedt doordat het bakje zich op een afstand gelijk aan de straal van de kabelschaaf van de aslijn bevindt. Het optredend moment zal (afhankelijk van de positie van het bakje) een toename van de radiale kracht op de reductoras veroorzaken. De verticale kracht zou, bij een degelijke constructie door het taatslager opgevangen worden maar zoals de constructie hier uitgewerkt werd (de perspassing tussen de as van de kabelschaaf en de as van de reductor) kan geen uitsluitsel gegeven worden waar de reactiekraak zal opgevangen worden. De reductoras zal veel zwaarder belast worden dan in de scriptie bepaald wordt. Student merkt deze tekortkoming niet op tijdens de verdediging.”

Verzoeker kan ook hier de institutionele beroepscommissie niet overtuigen van zijn gelijk. Uit de toelichting van de verantwoordelijk lesgever blijkt dat het antwoord van de student wel degelijk niet correct was. De institutionele beroepscommissie sluit zich aan bij deze motivering.

Vraag 4

Vraag: Bij de berekening van de statische controle van de as gebruikt de student naast de stootfactor nog een factor 1,5. Begrijpt student waarom deze factor moet in rekening gebracht worden

[...]

Antwoord: Student weet dat dit de verhouding is tussen het aanloopkoppel en het nominaal koppel maar geeft weinig extra informatie waarom dit in de berekening opgenomen is. Deze vraag werd goed beantwoord.

Bij deze vraag geeft verzoeker geen commentaar. Ze werd dan ook correct beantwoord.

Vraag 5

Vraag: Kan student een STEP of Parasolid importeren in NX? Hij gebruikt een groter type lagers omdat deze niet in de bibliotheek zitten (idem voor de motor en reductiekast).

Antwoord: Het importeren van de motor werd niet gedaan, als reden geeft de student op dat je een reeks vragen dient te beantwoorden alvorens je uiteindelijk bij de juiste motor en reductor uitkwam en dat dit te tijdrovend was en dat daarom werd geopteerd om een black box te tekenen. Student heeft geen noties van de types files die kunnen geïmporteerd worden en wat hun onderscheid is nochtans heeft hij deze info van de begeleiders zelf ontvangen. Er is per mail ook gesteld dat de motor diende geïmporteerd te worden en dat een black box niet toegestaan was als de files online voor handen waren.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker betwist de vaststelling dat deze vraag niet correct werd beantwoord, niet. De institutionele beroepscommissie ziet dan ook geen reden om de conclusie van de verantwoordelijk lesgever niet te volgen.

Vraag 6

Vraag: Er werd aan de student gevraagd welke types spanningen er kunnen optreden in een spaak van de ontworpen kabelschijf tijdens normaalbedrijf. Getoetst wordt naar de mogelijk optredende faalmechanismen.

Antwoord: De student geeft aan dat er buiging en druk kan optreden. De student geeft niet aan dat er ook knik kan optreden in de spaak, hoewel er verder in het werk van de student een knikanalyse uitgevoerd werd. De student wordt, doordat hij zelf een knikanalyse uitvoert verondersteld bekend te zijn met het fenomeen ‘knik’.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker geeft in zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen aan dat uit de vraagstelling niet zou blijken dat hij alle mogelijke faalmechanismen uit de doeken zou moeten doen, en in het bijzonder dat hij iets over de knik had moeten zeggen.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat inderdaad niet letterlijk werd gevraagd naar de faalmechanismen, maar dat belet niet dat verzoeker zich er bewust van moest

zijn dat alle faalmechanismen gecontroleerd moesten worden. Hij heeft dat in zijn werk niet gedaan en tijdens de verdediging heeft hij, blijkens de toelichting door de verantwoordelijk lesgever, ook geen blijk gegeven dat hij zich bewust was dat ook op knik diende berekend te worden. Verzoeker kon dit nochtans zeker weten. Bij de toelichtende documenten die op Minerva werden geplaatst, werd immers ook een beknopte handleiding geplaatst voor het uitvoeren van een knikanalyse. Dat document werd daar niet zomaar geplaatst.

Verzoeker herhaalt thans dat hij wel heeft geantwoord op de (hoofd)vraag, namelijk welke spanningen er kunnen optreden en dat hij die vraag juist beantwoordde. Hij geeft toe dat er nog werd gevraagd of er geen knik kan optreden, maar geeft aan dat hij na twijfelen met overtuiging heeft gezegd dat dit wel degelijk kon.

Daargelaten dat niet gecontroleerd kan worden of verzoeker effectief dat antwoord gaf, blijft het een feit dat hij geen faalmechanismen heeft gecontroleerd in zijn werk, wat desastreuze gevolgen kan hebben, en dat hij maar na een uitdrukkelijke vraag daartoe beseft dat een knip kan optreden. De lesgever kan ook worden bijgetreden waar ze stelt dat studenten in staat moeten zijn om alle faalmechanismen te duiden wil een dergelijke vraag als correct beschouwd worden, precies omwille van de desastreuze gevolgen die het niet berekenen van faalmechanismen tot gevolg kunnen hebben.

De institutionele beroepscommissie is dan ook van oordeel dat inderdaad moet worden aangenomen dat het antwoord van de student onvoldoende was om als goed beoordeeld te kunnen worden.

Vraag 7

Vraag: De student voerde een spieberekening uit, hierbij werd de vlaktedruk naafspie en as-spie bepaald. Aan de student werd gevraagd of er anders dan vlaktedruk nog andere faalmechanismes kunnen optreden in de as-naafverbinding.

Antwoord: De student geeft aan dat er verder ook afschuiving optreedt. De student werd gevraagd of deze waarde al dan niet berekend diende te worden. De student geeft aan dat deze “waarschijnlijk niet berekend diende te worden”. Er werd verder gepeild naar het inzicht van de student: er werd gevraagd op welke oppervlakten de vlaktedruk resp. afschuifspanning plaatsgrepen. Er werd gevraagd wat het verband is tussen de optredende vlaktedruk en de afschuifspanning. De student herhaalt wederom dat de afschuifspanning “waarschijnlijk niet diende berekend te worden”.

Er wordt geconcludeerd dat de student na een duidelijke hint tot de oplossing van de vraag niet in staat is om correct te antwoorden. De student heeft geen inzicht in het verband tussen optredende vlaktedruk en afschuifspanningen en de genormeerde afmetingen van een spie. Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker merkt in zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen op dat deze vraag minstens gedeeltelijk correct werd beoordeeld.

Ook hier weerlegt verzoeker de conclusies van de jury niet. De vraag bestaat uit twee delen waarbij de eerste vraag een inleidende vraag is om uiteindelijk tot de tweede vraag te komen met name de vraag of de afschuiving berekend dient te worden. Een

antwoord als “waarschijnlijk niet” toont niet aan dat de student weet of dit faalmechanisme wel of niet berekend moet worden. Ondanks het correcte antwoord op de eerste vraag bleek verzoeker blijkens de toelichting van de verantwoordelijk lesgever niet in staat om de tweede vraag correct te beantwoorden. Ondanks het feit dat hij weet heeft van het bestaan van een faalmechanisme weet hij niet of hij dit in zijn berekeningen dient te controleren. Alleen al daarom werd deze vraag correct beoordeeld als “werd niet goed beantwoord”.

Thans merkt verzoeker op:

“De (hoofd)vraag was hier blijkbaar of de afschuiving berekend diende te worden. Die had ik in mijn scriptie niet berekend. Ik kon niet prompt, à la second, een antwoord geven, maar wist dat er een reden voor was. Ik probeerde dus veilig te zijn door volgend antwoord te geven: “waarschijnlijk niet, anders had ik dat wel gedaan. Op de effectieve reden kan ik momenteel niet komen”. Na de vraag (die volgens Mw. [C.] peilde naar inzicht, zie ‘Antwoord’) op welke oppervlakten de vlaktedruk resp. afschuifspanning plaatsgropen, die ik nota bene correct beantwoord heb, begon ze alsnog over de schuifspanning. Ik zei dat ik alleen maar vermoedde dat de schuifspanning niet hoefde berekend te worden omdat ik vermoedde dat die berekening onrechtstreeks in de berekening van de vlaktedruk vervat zat. Reden hiertoe is dat ik met een genormeerde spie gewerkt heb. Ik vond het onlogisch dat beide berekend zouden moeten worden. Echter kon ik hiervoor kon ik op dat stressvolle moment geen sluitend bewijs vinden. Bijlage 3 (Roloff/Matek) bevestigt dat mijn vermoeden klopt: de schuifspanning is niet kritisch, de vlaktedruk wel. De schuifspanning is namelijk kleiner, vermits dezelfde kracht op een groter oppervlak werkt, althans bij genormeerde spieën, wat bij mij het geval was.

Het feit dat dit enkel een vermoeden was, bewijst dat ik geen papegaai ben die elke letter van een boek vanbuiten leert en voor alles prompt een bewijs kan noteren, maar dat ik effectief kan nadenken en instinctief toch juist kan redeneren.

Dat deze vraag niet als volledig correct wordt beschouwd, valt te begrijpen. Dat deze vraag als ‘niet correct’ wordt bestempeld, is kwaadwillig: de inleidende vraag had ik echter volledig correct, namelijk dat er effectief afschuiving optreedt. De bijvraag ‘op welke oppervlakten de vlaktedruk resp. afschuifspanning plaatsgropen’ was ook volledig correct.”

Ook hierover heeft de institutionele beroepscommissie bijkomende inlichtingen ingewonnen bij de verantwoordelijk lesgever, die de vraag heeft doorgespeeld aan de collega die deze vraag effectief stelde. Ze merkte in dat verband op dat de student de vraag in zijn nieuwe nota wel correct beantwoordt, maar dat voor zover ze zich kan herinneren, verzoeker op de verdediging nooit heeft gezegd dat de berekening van de schuifspanning niet hoefde te gebeuren omdat hij vermoedde dat die berekening onrechtstreeks in de berekening van de vlaktedruk vervat zat.

[W.V.d.S.] bevestigde het vermoeden van de verantwoordelijk lesgever dat verzoeker inderdaad geen dergelijk antwoord gaf op de verdediging. Hij geeft volgend relaas van het antwoord:

“We vroegen welke faalmechanismen op de spie kwamen, Rodenbach zei “oppervlaktespanning”. Vervolgens vroegen we of er verder nog iets optrad, Rodenbach antwoordde dat er ook afschuiving optrad.

We vroegen of de afschuifspanning niet berekend moest worden, "zal waarschijnlijk niet berekend moeten worden", vervolgens gaven we hem een aanzet door te vragen op welke oppervlaktes oppervlaktespanning en afschuifspanningen optrad. Hij probeerde de oppervlaktes met behulp van zijn waterflesje aan te duiden maar, begreep deze duidelijke hint niet en herhaalde nogmaals "zal waarschijnlijk niet berekend moeten worden"."

De institutionele beroepscommissie onderschrijft aldus de conclusie dat minstens het tweede deel van de vraag verkeerd werd beantwoord.

Verzoeker geeft ook hier nog een bloemlezing van bijvragen die zouden zijn gesteld en antwoorden die daarop zouden zijn gegeven:

“Vraag: (Over mijn tabel 22 pagina 40 van mijn scriptie) Aan de hand van welke spanning heb je de spieverbinding gecontroleerd?

Antw: Aan de hand van de spanning in het zwakste materiaal.

Mr. [V.d.S.]: Die van de spie dus?

Ik: (dit toon ik op mijn tabel) De spie was eerst bepalend en kon initieel de gemiddelde vlaktedruk niet aan, daarom heb ik de spie van een sterker materiaal gemaakt. Dan voldeed de spie wel en was de eerstvolgende kleinste toelaatbare vlaktedruk die van de aandrijfas. De toelaatbare vlaktedruk van de aandrijfas is echter groter dan de gemiddelde vlaktedruk, dus volstaat deze materiaalkeuze. Mr. [V.d.S.]: Ah ja, oke, maar ik heb nergens de berekening gezien van de spie en de bus tussen de schijf en de as teruggevonden.

Ik: Toch wel, dat staat in dezelfde tabel rechts, onder de noemer ‘naaf’.

Mr. [V.d.S.]: Ah ja oke, ik zie het. En alles is van hetzelfde materiaal gemaakt?

Ik: neen, zoals ik reeds zei, is de spie van een sterker materiaal omdat de initiële toelaatbare vlaktedruk kleiner was dan de gemiddelde vlaktedruk.

Mr. [V.d.S.]: en waar treedt die vlaktedruk op? En treedt er nog iets anders op dan vlaktedruk? Hetgeen volgt heeft Mw. [C.] uitgeschreven in haar verslag naar de interne beroepscommissie, beginnende met: Vraag: De student voerde een spieberekening uit, hierbij werd de vlaktedruk naaf-spie en as-spie bepaald. Aan de student werd gevraagd of er anders dan vlaktedruk nog andere faalmechanismes kunnen optreden in de as-naafverbinding. Er werd uiteindelijk door haar geformuleerd dat de vraag slecht beantwoord was, terwijl alle voorafgaande vragen van dit onderwerp correct waren.”

De verantwoordelijk lesgever geeft ter zake nog volgende duiding:

“Op pagina 22 van de scriptie staat:

“Het standaard plaat- en profilmateriaal S235 staal volstaat om de krachten en koppels over te brengen. Dit wordt dus gebruikt voor de aandrijfschijf.

...

De spie tussen de aandrijfas en de bus in de aandrijfschijf is op sterkte gecontroleerd en 42CrMo4 is het ‘zwakste’ materiaal dat de gemiddelde vlaktedruk $p_{x7} = 427,4 \text{ N/mm}^2$ kan weerstaan.” + tabel

De student kiest dus voor S235 als materiaal voor aandrijfschijf + naaf. Verderop op pag. 40 in de scriptie leest men echter in de tabel: Spie (42CrMo4 487,4N/mm²), As (25CrMo4 465N/mm²), Naaf (25CrMo4 581,5N/mm²)

Tijdens de verdediging werd gevraagd naar meer info over deze tegenstrijdigheden.

De student heeft de fout in de scriptie kunnen rechtzetten en begrijpt dat vlaktdruk dient gecontroleerd op basis van de mechanische eigenschappen van het zwakste materiaal. Op het tweede deel van de vraag naar andere spanningen (faalmechanismen) die optradën kon hij geen correct antwoord geven.

De vraag die hier rijst is of een vraag correct beantwoord is als één faalmechanisme kan geduid worden of het noodzakelijk is dat alle faalmechanismen kunnen geduid worden. Onze visie is dat een student alle faalmechanismen moet kunnen duiden. Wanneer een faalmechanisme niet gecontroleerd wordt verwachten we dat de student een verantwoording kan geven waarom de berekening niet uitgevoerd werd.”

De institutionele beroepscommissie concludeert dat de inleidende vraag die hier werd gesteld, dan wel correct werd beantwoord, maar dat uit niets blijkt dat de vraag over de afschuiving, waar het uiteindelijk om te doen werd, eveneens correct werd beantwoord. In die zin werd correct geoordeeld dat ook deze vraag globaal genomen niet correct werd beantwoord, ook al was een deel van het antwoord wel juist.

Vraag 8

Vraag : Als bijvraag wordt gevraagd waarom er in de scriptie [19 augustus] verkeerdelijk werd vermeld: “42CrMo4 is het ‘zwakste’ materiaal”. Hiermee werd bedoeld dat de mechanische eigenschappen van het materiaal 42CrMo4 minder goed zijn als deze van 25CrMo4.

Antwoord: De student geeft toe dat dit een fout betreft. Deze vraag werd goed beantwoord.

Verzoeker geeft geen commentaar op deze vraag. Ze werd dan ook correct beantwoord.

Vraag 9

Vraag: De student werd gevraagd hoe het onderste axiaallager in zijn constructie kan vervangen worden indien deze defect is.

Antwoord: De student geeft aan dat daartoe enkel de reductor dient gedemonteerd te worden. De student wordt meegedeeld dat zijn antwoord foutief was. Bij een lagerdefect dient de volledige overkappende constructie, ondersteuningsplaat met motor, koppeling reductor, kabel inclusief hijsbakken, kabelschijf met vastgelaste as en pyloonkop verwijderd te worden.

De student meldt dat als alternatief werkwijze voor de lagerdemontage de pyloon die de kabelschijf draagt kan doorsnijden. Dit betreft een naar economische, ecologische en naar veiligheidsaspecten niet te verantwoorden keuze. Bovendien geeft deze werkwijze geen garantie op mogelijkheid tot hermontage.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker betwist deze vraag niet. De institutionele beroepscommissie ziet geen reden om te twijfelen aan de correcte beoordeling van deze vraag.

Vraag 10

Vraag: De student werd gevraagd hoe het ontwerp van de pyloon tot stand kwam.
Antwoord: De student meldde dat het ontwerp gebaseerd is op een bestaand model van een skilift en dat het door middel van een eindige-elementensimulatie geoptimaliseerd werd. Dit betreft een gangbare en aannemelijke techniek. Deze optimalisatie werd echter niet opgenomen in de scriptie en wordt bijgevolg als niet uitgevoerd beschouwd. (De student heeft na de feedback nog extra files aangeleverd die aantonen dat een deel van deze analyse reeds voor de indiendatum uitgevoerd werd. Nochtans is ook hier geen sprake van een doorgedreven optimalisatieproces)

Verzoeker betwist deze vraag niet. De institutionele beroepscommissie ziet geen reden om te twijfelen aan de correcte beoordeling van deze vraag.

Vraag 11

Vraag: Het type pyloon werd gekozen op basis van “trial and error”, welke types werden geprobeerd? Antwoord: De student bleek maar één type pyloon te hebben bestudeerd, van dat type heeft hij verschillende uitvoeringen bestudeerd. Hij gaf aan dat type te hebben gekozen omdat hij ze kent van op skivakantie. Van een bachelorstudent industriële ingenieurswetenschappen zou echter verwacht mogen worden dat hij/zij een dergelijke keuze baseert op de bestaande literatuur.

Verzoeker betwist deze vraag niet. De institutionele beroepscommissie ziet geen reden om te twijfelen aan de correcte beoordeling van deze vraag.

Vraag 12

Vraag: De student voerde een eindige-elementenanalyse uit op de ontworpen kabelschaaf. De student werd gevraagd of de krachtwerkingen correct en op realistische wijze gemodelleerd werden op de riemschaaf (quod non).

Antwoord: De student kan het aangebrachte wringend moment ter hoogte van de fixering niet verantwoorden. Deze tekortkoming stelt de gesimuleerde spanningen veel kleiner voor dan de werkelijk optredende spanningen.

Verder werd gevraagd of de voorstelling van de kabelkrachten door twee puntkrachten realistisch was en of er geen meer realistisch alternatief bestond in de software genaamd “bearing”.

De student gaf aan dat dhr. Wouters, docent in de opleiding, gemeld heeft dat dit alternatief bestond maar niet in de scope van de bacheloropleiding ligt en daarom ook niet gekend moet zijn. In een gelijkaardige analyse van een ander onderdeel gebruikt de student echter wél het desbetreffende functie “bearing”. Dit houdt in dat de student zichzelf tegenspreekt.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker geeft in zijn extern verzoekschrift aan dat hij de functie “bearing” gebruikt voor een lager, “waarvoor het ook hoort en wat men ook zo geleerd had”, en dat van de student blijkbaar verwacht werd om in te gaan tegen het advies van de docent.

Zoals reeds werd opgemerkt in de nota van antwoord van de UGent in de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, stelt de institutionele beroepscommissie vast dat verzoeker de uitleg van prof. [W.] blijkbaar niet correct heeft begrepen. In de masteropleiding komt een belastingstype aan bod om de belasting van een kabel rond een kabelschaaf te modeleren. Dit behoort verzoeker hier uiteraard niet toe te passen. Maar bearing behoort tot de scope van de bacheloropleiding. Een bearing had hier een betere benadering geweest van de optredende belasting. Maar de initiële vraag was of de krachtwerking op een realistische wijze gemodelleerd werd en daar maakt verzoeker een belangrijke fout. Verzoeker modelleert het wringend moment en de fixering allebei ter hoogte van de kern van de kabelschaaf. Dit geeft geen correct beeld van de optredende spanningen. Verzoeker heeft deze fout niet opgemerkt tijdens de verdediging, reden waarom zijn antwoord op de vraag als niet correct werd beoordeeld.

Verzoeker merkt thans op:

“‘Bearing’ betekent letterlijk ‘lager’ en daarvoor heb ik het ook wel degelijk (correct) gebruikt. De initiële (hoofd?)vraag was echter of de krachtwerkingen correct en op realistische wijze gemodelleerd werden op de riemschaaf. Deze heb ik volledig correct beantwoord met: “neen, ik heb slechts op twee punten een kracht aangelegd, maar in realiteit varieert de kracht rond de kabel exponentieel. Moet ik het exponentieel verband trouwens uitleggen? (het antwoord was neen). Echter we hebben nooit in onze bachelor opleiding een correcte en realistische manier gezien om trekkrachten in kabels te modelleren. Dit was me tijdens het aanleggen van de belasting ook duidelijk; dat is de reden waarom ik Prof. M. [W.] gecontacteerd heb en zijn advies opgevolgd heb, zowel voor het aanleggen van de krachten, als voor het moment”.

Ik citeer Prof. M. [W.] (zie bijlage 4): “trekkracht in kabels hebben jullie nog niet gezien en dat zullen de begeleiders ook wel begrijpen als je dat vereenvoudigd door pracht op een oppervlak.” Uiteraard bedoelt hij ‘kracht’ in plaats van ‘pracht’. Wat betreft het wringend moment betreft, heb ik ook Prof. M. [W.] advies opgevolgd.”

De verantwoordelijk lesgever geeft ter zake nog volgende toelichting:

“Een bearing is een kracht op een oppervlak met een sinusoidaal of hyperbolisch verloop. Als prof. [W.] hier voorstelt om de belasting te vereenvoudigen naar een kracht op een oppervlak veronderstel ik dat hij hier de kracht als gelijkmatig verdeeld over het oppervlak zou modeleren. Ook dat is uiteraard een goede benadering van de realiteit. Student heeft echter twee puntlasten aangebracht en heeft de raadgeving van prof. [W.] dus niet opgevolgd.

En ja, het moment is op een correcte wijze aangebracht en nee we spreken de info van prof. [W.] hier niet tegen, maar de constraints zijn zodanig gemodelleerd dat actie en reactie samenvallen, en dat is verkeerd.”

Ook hier kan de institutionele beroepscommissie, gelet op deze bijkomende toelichting die ze tot de hare maakt, niet anders dan besluiten dat de vraag wel degelijk correct werd beoordeeld en dat de student de vraag niet goed beantwoordde.

Vraag 13.

Vraag: Was de mechanische vermogensberekening een berekening van het piekvermogen of van het nominaal vermogen.

Antwoord: Het antwoord van de student was twijfelend. Hij zei eerst dat het om het nominaal vermogen ging, later bleek het toch om een piekvermogen te gaan. Het feit dat Arthur het nominaal vermogen van de elektrische motor gekozen had op basis van een mechanisch piekvermogen toont aan dat hij onvoldoende inzicht heeft in de werking van elektrische motoren en/of zijn eigen (mechanische) vermogensberekening.

Deze vraag werd niet goed beantwoord.

Verzoeker geeft in zijn verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen toe dat hij deze vraag foutief beantwoordde. Hij merkt evenwel op dat het feit dat hij twijfelde aantoont dat hij wel voldoende inzicht heeft in de werking van elektrische motoren en/of zijn eigen (mechanische) vermogensberekening, en dat hij zijn fout heeft ingezien en toegegeven na doorvragen.

De institutionele beroepscommissie kan enkel vaststellen dat verzoeker deze vraag fout beantwoordde. Dat hij twijfelde aan zijn antwoord, doet hieraan geen afbreuk, en toont alleszins niet aan dat hij voldoende inzicht heeft in de materie, integendeel. Wie voldoende inzicht heeft, twijfelt niet en beantwoordt dergelijke vraag correct.

Verzoeker geeft ook thans toe dat hij de vraag initieel fout beantwoordde, maar stelt dat hij alle bijvragen die hij hierover kreeg, wel correct beantwoordde en na de bijvragen de hoofdvraag wel correct kon beantwoorden. Hij verwijst daarvoor naar een bijlage 1, dat een document blijkt te zijn waarin hij ten behoeve van zijn advocaat commentaar geeft bij de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 6 oktober 2016. Het is de institutionele beroepscommissie niet duidelijk welke passage in dat document verzoeker hier bedoelt, en verzoeker vindt in dit document niets dat erop zou wijzen dat hij de vraag inderdaad correct beantwoordde.

In dit document geeft verzoeker wel nog een bloemlezing van bijvragen die zouden zijn gesteld door dhr. [H.], maar die horen kennelijk thuis bij vraag 14. De institutionele beroepscommissie zal ze daar behandelen.

Vraag 14

Vraag: Welk type elektrische motor werd er geselecteerd

Antwoord: De student kon deze vraag naar behoren beantwoorden.”

Verzoeker geeft geen commentaar bij deze vraag. Hij heeft ze dan ook naar behoren beantwoord.

Hij wijst wel nog op vragen die in het raam van deze vraag zouden zijn gesteld, en geeft die vragen en zijn antwoorden daarop als volgt weer:

“Vraag: Welke motor heb je gekozen? Antw: een asynchrone, 4-polige motor

Vraag: Aan hoeveel toeren draait die motor? Antw: Aan 1489 rpm.

Vraag: Hoe komt dat die niet aan 1500 toeren draait? Het is toch een 4-polige motor? Antw: Het is een asynchrone motor en door slip draait die altijd aan een lager toerental dan 1500 rpm (bij 4-polige motoren). Hier vroeg ik of ik verder diende uit te leggen hoe slip ontstaat in een asynchrone motor, maar Mr. [H.] zei dat dit niet hoefde.

Vraag: Aan hoeveel toeren draaide de eerste motor? Antw: Aan 600 rpm.

Vraag: Welk soort motor was dat?

Antw: een synchrone, permanent magneet motor

Vraag: Was de mechanische vermogensberekening een berekening van het piekvermogen of van het nominaal vermogen.

Het vervolg op deze vraag staat boven reeds vermeld.

Vraag: Waarom heb je drie situaties beschouwd bij de vermogensberekening, je weet toch op zich wat het meest vermogen vereist?

Antw: Ja, dat klopt, maar ik wou niet voor [voldongen] feiten komen staan waar mij gevraagd wordt wat er in andere situaties optreedt. Daarenboven is het niet veel extra werk drie situaties te beschouwen; je doet alles voor één situatie en past hier en daar wat getallen aan.”

De verantwoordelijk lesgever geeft bij deze vragen volgende toelichting:

“Een aantal deelvragen die toetsen naar het type motor en de bijhorende kennis werden door de student goed beantwoord.

De vraag over het vermogen werd niet goed beantwoord

Berekeningen uitvoeren waarvan men vooraf kan inzien dat ze irrelevant zijn lijkt ons niet echt te getuigen van inzicht in de materie al kunnen we begrip hebben voor het feit dat studenten hier op veilig willen spelen.”

Dit staaft de conclusie dat de vraag over de motor naar behoren werd beantwoord, maar dat waar naar het vermogen werd gepeild, wat aansluit bij de vorige vraag, verzoeker inderdaad de mist ingegaan is.

De institutionele beroepscommissie blijft bij haar vaststelling dat de student, anders dan hij zelf heeft ingeschat, op de meeste vragen niet correct kon antwoorden. Zijn antwoorden zijn vaak onvolledig en zelfs onjuist, en missen de kern van de problematiek. De student beantwoordde vooral (gemakkelijke) bijvragen correct en kreeg daardoor blijkbaar de indruk het toch niet zo slecht gedaan te hebben, maar die bijvragen waren precies bedoeld om hem op weg te zetten om de vraag waarover het ging correct te beantwoorden. Maar ondanks die bijvragen bleven de desbetreffende vragen vaak ook onjuist en onvolledig beantwoord.

De commissie is van oordeel dat de mondelinge presentatie correct werd beoordeeld en dat het gegeven examencijfer correct en afdoende werd gemotiveerd, en maakt deze motivering, inclusief de bijkomende toelichting die door de verantwoordelijk lesgever werd gegeven, tot de hare.

De student merkt op dat er geen begeleiding was voorzien tijdens de tweede zittijd. De institutionele beroepscommissie wijst erop dat een gebrek aan begeleiding hoe dan ook geen afbreuk doet aan de prestaties van de student en er niet toe kan leiden dat de student toch geslaagd verklaard zou worden. Overigens stelt de institutionele beroepscommissie, en trouwens ook de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, vast dat de verantwoordelijk lesgever wel degelijk heeft geantwoord op de vragenmails die hij haar stuurde tijdens het zomerreces, en dat hij dan ook wel degelijk de passende begeleiding heeft gekregen. Ook werd op Minerva het nodige materiaal gepost, dat de studenten moest helpen bij het uitwerken van deze opdracht. Het middel is ongegrond.

De student haalt nog aan dat de mondelinge presentatie niet correct zou zijn verlopen, omdat er al te veel aandacht werd besteed aan een vraag over een remssysteem van een lift, daar waar de student geen remssysteem diende te ontwikkelen. De verantwoordelijk lesgever zou op de feedback ook gezegd hebben dat iedereen dezelfde vraag heeft gekregen, maar uit navraag die de student deed bij medestudenten blijkt dat niet correct te zijn.

In de mate dat de student opwerpt dat niet iedereen dezelfde vraag zou hebben gekregen, stelt de institutionele beroepscommissie vast dat dit punt thans niet meer aan de orde is. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft dit argument met gezag van gewijsde verworpen en daaromtrent beslist dat de toelichting van de UGent dat dit niet correct is, alvast als geloofwaardig overkomt en dat het feit dat één of meer andere studenten over een bepaald deelaspect niet zijn bevraagd hoe dan ook niet tot gevolg heeft dat verzoeker daarover niet had mogen worden ondervraagd.

De institutionele beroepscommissie heeft de verantwoordelijk lesgever omtrent dit punt om bijkomende toelichting verzocht. De lesgever gaf volgende toelichting:

“Hij hoofde inderdaad geen remssysteem te ontwerpen maar als student 3° Ba behoort hij wel in staat te zijn om hierover te redeneren. In wezen is de theorie achter een remssysteem identiek aan de theorie waarop zijn berekening van het dynamisch vermogen gestoeld was, iets wat hij trouwens in zijn geschreven werk correct had uitgeschreven. Daar waar je bij een dynamisch vermogen versnelt ga je bij afremmen vertragen. Hij hoofde dezelfde redenering nogmaals op te bouwen maar ditmaal met een negatieve versnelling. Als student dit inzicht niet verworven heeft in een derde jaar bachelor dan is dit schijnend. De vraag betreft inzicht in de mechanica van 1° Ba.

Wat ik gezegd heb over andere studenten die ik dezelfde vraag zou gesteld hebben weet ik niet meer. Als ik ‘dezelfde’ gebruikt heb dan is dat inderdaad niet juist ik heb wel ‘eenzelfde’ vraag gesteld. Iedere student heeft namelijk een vraag gekregen over de vermogensberekening waarbij getoetst werd naar de basiskennis mechanica. Hierbij vertrekken we steeds vanuit het ontwerp dat de student gemaakt heeft aangezien hij/zij daar best mee vertrouwd is. Bij alle studenten is dus dezelfde competentie getoetst op een gelijkwaardige wijze maar niet aan de

hand van dezelfde vraag. Dit laatste zou trouwens niet fair zijn aangezien de studenten die eerst aan de beurt zijn om te verdedigen hierbij zouden benadeeld worden, vragen worden nu eenmaal doorgegeven.”

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat anders dan de student aanvoelt, de kern van de desbetreffende vraag inderdaad niet was hem een remssysteem te laten berekenen of ontwerpen, maar wel na te gaan of hij de theorie waarop zijn berekening van het dynamisch vermogen gestoeld was, ook kon toepassen bij een remssysteem en of hij via redenering vanuit wat hij wel had berekend en beschreven, ook een sluitende redenering kon uitbouwen specifiek m.b.t. een remssysteem.

Dat verzoeker geen remssysteem diende te ontwikkelen, is inderdaad correct, maar er is nooit gesteld dat hier geen vragen over konden worden gesteld. De bedoeling van de vraag was om te toetsen naar de mate waarin de student in staat is om inzichten en kennis uit de basismechanica van de eerste bachelor toe te passen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstelling. Ook al hoeft de student dit deel niet uit te werken dan nog diende hij in staat te zijn om de redenering over een remssysteem op te bouwen en de implicaties voor zijn constructie te duiden. Eén en ander blijkt overigens uit de eerste eindcompetentie op de studiefiche: “1. Theoretische en praktische inzichten uit de basiswetenschappen en de ingenieurswetenschappen innovatief, praktisch en doelgericht toepassen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstelling.”

In wezen is de theorie achter een remssysteem identiek aan de theorie waarop zijn berekening van het dynamisch vermogen gestoeld was, iets wat verzoeker trouwens in zijn geschreven werk correct had uitgeschreven. Daar waar je bij een dynamisch vermogen versnelt ga je bij afremmen vertragen. Bedoeling van de vraag was om verzoeker dezelfde redenering nogmaals te doen opbouwen maar ditmaal met een negatieve versnelling. Dit is iets wat een student uit de derde bachelor moeiteloos moet kunnen, maar wat verzoeker blijkbaar niet kon.

De institutionele beroepscommissie blijft bij haar mening dat dergelijke vraagstelling zeker toegelaten is. Ze peilt immers naar het diepere inzicht van de studenten en naar hun kennis over de behandelde materie. Bij het bevragen van een werkstuk hoeft de vraagsteller zich niet te beperken tot elementen die strikt in het werkstuk zelf zijn behandeld, maar mag men wel degelijk peilen naar het vermogen van de student om de theorie die in het werkstuk wordt behandeld, ook toe te passen in een ruimer kader. Een student die de theorie beheert, is ook in staat om die theorie verder te extrapoleren naar andere situaties.

De student is nog van mening dat hij niet objectief werd beoordeeld en haalt diverse elementen aan die in die richting zouden moeten wijzen. Deze werden alle reeds weerlegd in de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 6 oktober 2016. Verzoeker voert ter zake geen nieuwe elementen aan, en de institutionele beroepscommissie volhardt dan ook in haar eerdere beslissing die ze, volledigheidshalve nogmaals herhaalt:

“Hij merkt vooreerst op dat er op de mondelinge verdediging bij hem vijf personen in het panel zaten, daar waar dat bij de andere studenten maar twee personen waren.

De verantwoordelijk lesgever geeft aan dat er bij de verdediging van de bachelorproef door de student inderdaad vijf personen in de jury zaten. Ze geeft aan dat ze dit veiligheidshalve deed omdat ze niet goed wist hoe ze moest reageren op het gegeven dat de student voor zijn examen vergezeld was door zijn moeder en vriendin. Ze wijst erop dat in de handleiding van de bachelorproef is voorzien dat de verdediging openbaar is, doch dat is in strijd met het OER waarvan artikel 77 uitdrukkelijk stelt:

“De student die dit wenst kan een waarnemer het mondelinge examen laten bijwonen. De waarnemer kan geen student zijn die in datzelfde academiejaar door de betrokken examiner moet worden ondervraagd, evenmin als een bloed- of aanverwant tot in de derde graad, noch iemand waarmee de student een persoonlijke betrokkenheid heeft. De student verwittigt ten minste zeven kalenderdagen vóór het examen de voorzitter van de examencommissie en de facultaire ombudspersoon, die de betrokken examiner onverwijld op de hoogte brengen. De waarnemer kan enkel notities nemen op papieren drager.

De examiner kan een lid van het academisch personeel vragen het mondeling examen bij te wonen, voor zover er tussen de student en dit lid geen onverenigbaarheden zijn.”

De verdediging van een bachelorproef dient inderdaad te worden beschouwd als een mondeling examen. De aanwezigheid van derden op dergelijk examen is enkel toegelaten indien de procedure van artikel 77 OER correct wordt gevuld, wat te dezen niet is gebeurd. De waarnemers mogen ook geen bloed- of aanverwanten zijn, noch iemand waarmee de student een persoonlijke betrokkenheid heeft. Bijgevolg mochten de moeder en de vriendin van de student niet aanwezig zijn op de mondelinge verdediging van de bachelorproef.

De institutionele beroepscommissie kan er begrip voor opbrengen dat de verantwoordelijk lesgever niet goed wist hoe ze op de situatie moest reageren, en dan uiteindelijk beslist heeft drie extra juryleden de verdediging te laten bijwonen. De commissie ziet daarin ook geen probleem. De bevoegd lesgever heeft deze beslissing kennelijk genomen met de bedoeling om de objectiviteit van de verdediging maximaal te garanderen. De aanwezigheid van extra juryleden kon dan ook enkel in het voordeel van de student spelen, en de student toont ook niet aan dat dit anders zou zijn geweest. In elk geval bevestigt dit eerder de objectiviteit van de beoordeling dan dat het erop zou wijzen dat de beoordeling niet objectief is gebeurd.

De student merkt vervolgens op dat hij zo weinig punten heeft gekregen en zo hard aangepakt werd omdat hij ervan verdacht wordt zijn opdracht niet zelf te hebben uitgevoerd. Uit de toelichting van de lesgever blijkt inderdaad dat de lesgever het vermoeden had dat de student bij het uitwerken van zijn bachelorproef geholpen werd door een derde. Er blijkt immers een grote discrepantie te zijn tussen de redelijke kwaliteit van zijn werk en de zwakke mondelinge verdediging. De lesgever geeft evenwel zelf aan dat ze dit niet kan hard maken, en uit de verdere toelichting bij het gegeven examencijfer blijkt ook dat ze de student niet lager gequoteerd heeft omdat ze dat vermoeden had.

Dat de mondelijke verdediging bij de student lang heeft geduurde, was ook helemaal niet abnormaal, en ook andere studenten werden grondig ondervraagd. De lesgever geeft in dat verband nog mee:

“Er is een vermoeden dat de student intensief hulp had gekregen maar dit was uiteraard enkel een vermoeden. Wat we wel kunnen meegeven is dat we tijdens het verlof door een student werktuigbouwkunde van Ugent gecontacteerd werden met de vraag om uitleg over de opdracht al weten we niet of er effectief hulp geboden is door deze persoon en ook niet aan welke student deze hulp dan wel geboden zou zijn. Dit was wel de reden waarom we, tijdens de presentaties, alle studenten zeer intensief bevraagd hebben over hun werk.”

Uit deze toelichting blijkt dat het vermoeden dat er bijstand werd verleend, voor alle studenten gold, en dat de lesgever om die reden alle studenten grondig heeft ondervraagd. Verzoeker is in dat opzicht ook helemaal niet anders behandeld dan de andere studenten, en ook uit het feit dat hij zeer grondig werd ondervraagd, kan allerminst worden afgeleid dat hij niet objectief zou zijn beoordeeld.”

Verzoeker poogt thans de objectiviteit van de beoordeling alsnog in twijfel te trekken door te verwijzen naar het ontbreken van een xls-bestand in de stukken waaruit de scores van de verschillende juryleden moeten blijken. Hij merkt op dat alle juryleden hem zonder onderscheid een 0/20 gaven voor de vragen, en is van mening dat dit niet normaal is en wijst op beïnvloeding door de verantwoordelijk lesgever, die hem naar zijn aanvoelen een onvoldoende wilde geven.

Verzoeker heeft in zijn intern beroep nooit gesproken over een xls-bestand dat zou bestaan en waaruit de scores zouden blijken die de juryleden afzonderlijk hadden gegeven voor de verdediging, wat meteen de reden is waarom de institutionele beroepscommissie, die geen weet had van dergelijk document, dat ook niet had opgevraagd. Dat zo'n bestand zou bestaan, is voor het eerst aan bod gekomen ter zitting bij de behandeling van het extern beroep. De institutionele beroepscommissie heeft de verantwoordelijk lesgever nadien gevraagd naar dat bestand, doch zij liet weten dat ze geen weet had van een bestand waarin deelscores waren vermeld. Na verder contact met de verantwoordelijk lesgever, bleek dit te berusten op een misverstand: ze had begrepen dat een afzonderlijk bestand werd bedoeld, dat inderdaad niet bestond. De afzonderlijke scores stonden wel op een afzonderlijk rekenblad in het bestand met de scoreberekening, waarvan de institutionele beroepscommissie een pdf-print had ontvangen. Bij die print ontbrak dat rekenblad, wat door de verantwoordelijk lesgever niet werd opgemerkt.

De institutionele beroepscommissie heeft inmiddels het volledige document ontvangen en bezorgd aan verzoeker die er ook op heeft gerepliceerd.

Uit dit document blijkt inderdaad dat de vijf leden van de jury allen van oordeel waren dat verzoeker de vragen slecht beantwoordde en hem daarvoor allen de score “slecht” gaven wat resulteert in het cijfer 3/20 (en niet 0/20 zoals de student beweert). Daaruit kan evenwel niet worden afgeleid dat er enige negatieve beïnvloeding was van de verantwoordelijk lesgever. Deze bevinding strookt integendeel met de vaststellingen

hierboven reeds gedaan: verzoeker beantwoordt de vragen over het algemeen niet goed en maakt fundamentele fouten, wat dit cijfer ook rechtvaardigt.

De institutionele beroepscommissie merkt bovendien op dat uit het rekenblad blijkt dat de verantwoordelijk lesgever verzoeker voor de onderdelen “De probleemstelling en doelstelling van het eindwerk worden duidelijk voorgesteld” en “Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven” een hogere score geeft dan de andere juryleden, op één enkel cijfer na. Mocht de verantwoordelijk lesgever werkelijk bevooroordeeld zijn geweest en verzoeker werkelijk een onvoldoende hebben willen geven, dan zou dat ongetwijfeld anders zijn geweest, en zou men mogen verwachten dat ze hem ook op die punten een lage score gaf. Dat doet ze echter niet.

De institutionele beroepscommissie ziet niet in hoe verzoeker uit het rekenblad zou kunnen afleiden dat de verantwoordelijk lesgever bevooroordeeld is geweest en haar collega's ertoe gebracht zou hebben om eveneens lage scores te geven, te meer daar die scores wel stroken met de toelichting die door de verantwoordelijk lesgever werd bezorgd.

De institutionele beroepscommissie merkt bij dat alles nog op dat de beweerde subjectiviteit van de verantwoordelijk lesgever ook aan bod is gekomen voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, en dat verzoeker daar soortgelijke argumenten aanvoerde. De Raad heeft zijn beroep op dit punt verworpen, en heeft ter zake geoordeeld:

“Ten slotte kan de Raad op basis van wat thans voorligt, en gegeven de premissie dat wordt uitgegaan van de objectiviteit en deskundigheid van de examinatoren, niet tot de bevinding komen dat er sprake is van bevooroordeeldheid in hoofde van de juryleden.”

Deze kwestie is dus zelfs helemaal niet meer aan de orde, nu de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen met gezag van gewijsde heeft vastgesteld dat niet is bewezen dat de examinatoren vooringenomen geweest zouden zijn.

Verzoeker is vervolgens nog van mening dat zijn score voor het item “Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven”. Hij behaalde voor dat item een gemiddelde score van 5,6/20 [verwijzing in voetnoot naar de samenstellende cijfers]. Verzoeker is van mening dat zijn presentatie wel overzichtelijk was en verwijst naar zijn PowerPointpresentatie die hij toevoegde aan het dossier.

Ook daarover heeft de institutionele beroepscommissie bijkomende toelichting gevraagd aan de verantwoordelijk lesgever, die deze beoordeling als volgt verklaarde:

“De slides waar student naar verwijst geven dan wel een overzicht van één bepaald aspect, maar het is niet omdat van één bepaald aspect een overzicht gegeven wordt dat het ontwerp globaal overzichtelijk en goed weergegeven wordt. De meeste juryleden bleven met veel vragen zitten na de presentatie (hoe werkt dit? , waarom wordt dit op deze wijze uitgewerkt? , ...). De reden hiervoor is het feit dat het ontwerp constructief niet o.k. is, het geheel kan niet werken, kan zelfs niet gemonteerd worden. Je kan bezwaarlijk spreken van “goed voorgesteld” als het geheel niet te begrijpen is omdat het foutief is. Dat is trouwens ook de reden

waarom ik hier een hogere score gegeven heb. Als verantwoordelijk lesgever had ik alles vooraf uitgezocht en wist ik vooraf de redenen waarom het niet werkte waardoor de presentatie voor mij minder verwarrend was.”

De institutionele beroepscommissie is van mening dat het deelcijfer aldus voldoende is gemotiveerd en maakt deze motivering tot de hare. Wanneer een jury na een presentatie met dermate fundamentele vragen blijft zitten, kan bezwaarlijk worden gesteld dat die presentatie het onderzoek, de studie en de bereikte resultaten goed en overzichtelijk weergeeft.

De student geeft tenslotte nog een eerder verwarrende toelichting omtrent het laattijdig indienen van zijn bachelorproef en wijzigingen die hij daar na het verstrijken van de indiendatum nog aan heeft aangebracht.

Uit de toelichting van de verantwoordelijk lesgever blijkt dat de moeder van de student zich tijdig heeft aangeboden maar uitstel heeft gevraagd omdat haar zoon in het ziekenhuis lag en zij er niet in slaagde om het werk af te drukken, en er een probleem was met het doorsturen van de files. De verantwoordelijk lesgever heeft dat uitstel toegestaan. De student zelf vroeg ook na indiendatum nog om de lay-out van zijn werk te mogen bijwerken en merkte op dat hij iets uit het oog verloren was. De lesgever liet hem toe de lay-out nog bij te werken.

Nadien bleek dat de student heel wat meer heeft gedaan dan de lay-out bij te werken en dat er ook nog belangrijke inhoudelijke aanpassingen werden aangebracht aan het werk, nadat de indiendatum reeds was verstrekken, wat verzoeker thans betwist.

Vermits de student in het ziekenhuis verbleef op het ogenblik waarop het werk moet worden ingediend, en daarvan ook een ziekteattest had ingediend, heeft de lesgever geen rekening gehouden met het gegeven dat méér werd aangepast dan toegestaan. Er werden wel twee berekeningen gemaakt van zijn examencijfer, waarbij bij de ene berekening enkel rekening werd gehouden met het werk in de toestand waarin het zich bevond op het ogenblik waarop de deadline was verstrekken, en een andere berekening op basis van het uiteindelijk ingediende werk. Het is die laatste berekening die in aanmerking werd genomen bij het bepalen van het eindcijfer. Verzoeker heeft dan ook geen belang bij deze grief.

De student voert tenslotte nog aan dat de motivering van het examencijfer tegenstrijdig is, omdat de diverse juryleden hem een beoordeling “slecht” gaven, daar waar de verantwoordelijk lesgever het gewoon had over “niet oké”. De institutionele beroepscommissie ziet daarin geen tegenstrijdigheid. Of men nu het woord “slecht” in de mond neemt, dan wel “niet oké”, beide begrippen wijzen erop dat de prestatie onvoldoende is om te kunnen slagen.

Het intern beroep wordt ongegrond verklaard.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Voorwerp van het geschil

Verwerende partij doet gelden dat het geding enkel betrekking kan hebben op het deelcijfer dat verzoeker kreeg toegekend voor de mondelinge verdediging van de bachelorproef, en binnen die grenzen bovendien enkel op het deelcijfer voor het derde item dat werd beoordeeld, met name “De student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord”.

In zijn wederantwoord betwist verzoeker deze zienswijze niet.

In ogenschouw nemend wat verzoeker in zijn initieel intern beroep heeft uiteengezet, is de Raad van oordeel dat de stelling van verwerende partij dient te worden bijgevalлен, met dien verstande dat verzoeker ook nog op ontvankelijke wijze kan opkomen tegen elementen die in de thans bestreden beslissing voor het eerst als materieel of formeel motief worden aangewend.

VI. De middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een gebrek aan professionaliteit en deskundigheid.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij zet ter zake vooreerst uiteen dat uit een arrest van de Raad van 16 juli 2016 (bedoeld wordt blijkbaar: het arrest nr. 2.971 van 13 juli 2016) zou blijken dat de

Raad bij mondelinge examens verschillende constitutieve voorwaarden bestaan opdat willekeur kan worden uitgesloten, met name: precieze aantekeningen tijdens het examen, een vergelijking tussen de antwoorden en de antwoordsleutel en de uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van de antwoorden van verzoeker.

Verzoeker stelt dat hij na zijn examen nooit precieze aantekeningen van tijdens het examen te zien gekregen en dat die pas na het instellen van het beroep zijn gebleken. Op dit document staan de vragen en de antwoorden van verzoeker uitgeschreven en of verweerster het antwoord correct of onjuist acht, maar verzoeker stipt aan dat een motivering bij het al dan niet correct bevinden van de antwoorden ontbreekt.

Verder stipt verzoeker aan dat hij nooit een antwoordsleutel ter beschikking heeft gekregen, terwijl hij meent dat dit op grond van de voormelde rechtspraak van de Raad wel is vereist. Ook meent verzoeker dat er tot op heden geen uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van de antwoorden van verzoeker plaatsgevonden.

Ook doet verzoeker gelden, dat de rechtspraak van de Raad derwijze luidt dat een *post factum* motivering – waarvan er *in casu* volgens verzoeker sprake is – niet kan worden aangenomen. Verzoeker besluit uit dit alles dat moet worden besloten dat er twijfel bestaat over het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid van de examinator, hetgeen vervolgens tot gevolg moet hebben heeft dat de wijze waarop thans *post factum* de correctheid van de beoordeling in twijfel dient te worden getrokken. Bij die toets mag naar oordeel van verzoeker de specifieke context niet uit het oog worden verloren, met name dat er – nog steeds volgens verzoeker – verschillende aanwijzingen zijn die erop wijzen dat de docent verzoeker verdacht de schriftelijke proef niet zelf te hebben gemaakt. Uit die context en het gemis aan verbetersleutel besluit verzoeker dat zijn antwoorden ‘at random’ werden verbeterd *c.q.* gequoteerd.

Vervolgens is verzoeker het niet eens met de volgende overweging uit de bestreden beslissing: “*De institutionele beroepscommissie kan enkel vaststellen dat de verantwoordelijk lesgever een uitgebreid relaas geeft over het verloop van het examen en over de gestelde vragen en de gegeven antwoorden. Er kan van de lesgevers niet worden verwacht dat ze alle details van vragen en antwoorden nauwgezet notuleren. Dat zou immers volledig ingaan tegen de eigenheid van het mondelinge examen en het mondeling examineren volstrekt onhaalbaar maken. Wel moeten de gemaakte notities en de gegeven toelichting een goede en precieze aanduiding geven omtrent wat werd gevraagd en hoe de student hierop antwoordde. De institutionele beroepscommissie is van mening dat het*

voorliggende verslag hieraan voldoet. Uit niets blijkt dat de notities van de verantwoordelijk lesgever en het naderhand opgemaakte verslag, geen correcte weergave zouden zijn van het examen.”.

Verzoeker stelt ter zake dat een *post factum*-verslag slechts bijkomende verduidelijking kan geven, maar geen motivering op zich. In dat licht is verzoeker van oordeel dat uit het dossier niet blijkt dat de gemaakte notities en de gegeven toelichting een goede en precieze aanduiding geven omtrent wat werd gevraagd en hoe verzoeker hierop antwoordde. Integendeel wordt overwogen dat men zich bepaalde correcte antwoorden van verzoeker niet meer herinnert.

Verzoeker wijst erop dat volgens de beschrijving van het ‘mondeling examen’ in het glossarium van evaluatievormen in het onderwijs- en examenreglement blijkt dat de examinator bijvragen stelt om dieper in te gaan op een bepaald onderwerp, om de studenten de kans te geven bepaalde hiaten in hun antwoord aan te vullen of om met aangepaste bijvragen een nauwkeurigere beoordeling te geven. Een dergelijke nauwkeurige beoordeling is *in casu* volgens verzoeker niet gebeurd. Ter illustratie verwijst hij naar de vragen 7 en 13, die volgens verzoeker deels goed werden beantwoord, maar als ‘niet goed beantwoord’ werden aangemerkt, en verzoeker stelt de vraag hoe die beoordeling zich in punten vertaalt. Al te makkelijk is het, naar oordeel van verzoeker, voor de docent om de bijvragen niet te noteren en uiteindelijk te zeggen dat de vraag niet goed werd beantwoord, terwijl deze wel – minstens deels – correct was, al ligt daarvan geen bewijs voor.

Vervolgens bekritiseert verzoeker ook de overweging: “*De antwoorden op die bijvragen worden niet als zodanig gequoteerd, maar maken deel uit van het antwoord op de hoofdvraag. In die zin acht de institutionele beroepscommissie het niet vereist dat een relaas wordt gegeven van gestelde bijvragen en antwoorden op die bijvragen ter verantwoording van een examencijfer.*” Verzoeker acht dit bijzonder bedenkelijk: enerzijds stelt men dat de antwoorden op bijvragen deel uitmaken van het antwoord op de hoofdvraag, maar anderzijds worden ze niet gequoteerd. Dit gaat voor verzoeker in tegen de rechtszekerheid en redelijk bestuur aangezien de student er vanuit gaat dat elk deel van het antwoord van de hoofdvraag wordt gequoteerd.

Verzoeker gaat vervolgens concreet in op verschillende vragen, antwoorden en de wijze waarop zij in de bestreden beslissing zijn beoordeeld.

In haar *antwoordnota* is verwerende partij vooreerst van oordeel dat het middel niet kan worden aangenomen omdat de ingeroepen beginselen geen rechtsregel uitmaken:

“In een eerste middel beroept verzoeker zich op de schending van het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid.

Alvorens in te gaan op de argumentatie van verzoeker, merkt verwerende partij op dat “het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid” geen rechtsregel is die rechten of plichten inhoudt voor de ene of de andere partij, en dus ook niet als zodanig kan worden geschonden door verwerende partij. Het gaat enkel om een vermoeden, en een vermoeden is niets meer en niets minder dan een bewijstechniek. Het keert de bewijslast om, in die zin dat diegene op wie het vermoeden slaat niet hoeft te bewijzen dat hij/zij – in dit geval – deskundig en professioneel is, maar dat het de andere partij is die desgevallend het tegendeel moet bewijzen van wat het vermoeden als waarheid voorhoudt.

Verwerende partij heeft nergens enig vermoeden van professionaliteit of deskundigheid geschonden of miskend, en alleen al daarom is het eerste middel ongegrond.”

Ten gronde repliceert verwerende partij het volgende:

“Verzoeker merkt met verwijzing naar een arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen d.d. 13 juli 2016 [referentie in voetnoot] (en niet 16 juli 2016, zoals vermeld in het verzoekschrift; op die datum werden geen arresten gewezen) dat volgende documenten aanwezig zouden moeten zijn om willekeur te vermijden:

- Precieze aantekeningen van tijdens het examen;
- Vergelijking tussen de antwoorden en de verbetersleutel;
- Uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van de antwoorden van verzoeker.

Hij merkt op dat hij na zijn examen nooit precieze aantekeningen van tijdens het examen te zien gekregen heeft, en dat op het document dat na het instellen van het beroep van verzoeker “is opgedoken” geen motivatie opgenomen is waarom de gegeven antwoorden niet correct zijn.

Hij merkt ook op dat geen antwoordsleutel ter beschikking werd gesteld.

Deze argumenten houden evenwel geen steek en verzoeker geeft ook niet aan hoe verwerende partij op die wijze “het vermoeden van deskundigheid en professionaliteit” zou hebben geschonden.

Verwerende partij wijst er vooreerst op dat thans niet de beslissing van de lesgever zelf aan de orde is, maar wel de beslissing van de institutionele beroepscommissie over het intern beroep. De “uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van de antwoorden van verzoeker” die verzoeker blijkbaar niet vindt in het relaas van de lesgever over de mondelinge verdediging van de [bachelorproef], moet dan ook niet in eerste instantie in dat relaas worden gezocht, maar wel in de beslissing van de institutionele beroepscommissie. Er kan niet worden ontkend dat de institutionele beroepscommissie

zeer uitgebreid ingaat op de antwoorden van de verzoeker en dat bij elke vraag die door verzoeker werd betwist, uitgebreid vermeld staat wat in zijn antwoord ontbrak of verkeerd was waardoor de vraag als niet correct beantwoord werd beoordeeld, en dat die “uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van de antwoorden van verzoeker” dan ook wel degelijk aanwezig is.

Vervolgens wenst verwerende partij erop te wijzen dat het arrest d.d. 13 juli 2016 in zijn specifieke context moet worden gelezen, en dat daaruit geen algemene regel kan worden afgeleid dat steeds een verbetersleutel aanwezig zou moeten zijn bij elk mondeling examen. Het arrest betrof vooreerst een klassiek mondeling examen over zeer specifieke leerstof, daar waar het hier om een verdediging van een bachelorproef gaat. Het was bovendien een mondeling examen in wat de Raad zelf “een specifieke geladen context” noemde. Het betrof met name een mondeling examen ter afsluiting van een stage in de farmacie, waarbij het resultaat voor het mondeling examen van doorslaggevend belang bleek te zijn voor het slagen voor de stage. Het betrof bovendien een student met functiebeperking waarbij onvoldoende rekening werd gehouden met die functiebeperking. De Raad vernietigde reeds een eerder toegekend examencijfer, en beval daarbij een nieuw mondeling examen af te nemen waarbij de modaliteiten op voorhand moesten worden vastgelegd (arrest nr. 2.877 d.d. 31 maart 2016), waarna er ook nog een discussie ontstond over die modaliteiten die uitmondde op een arrest waarbij de Raad zich onbevoegd verklaarde omdat er geen sprake was van een studievoortgangsbeslissing (arrest nr. 2.944 d.d. 6 juni 2016). In dergelijke context is het begrijpelijk dat gevraagd wordt dat een antwoordsleutel voor handen zou zijn, te meer daar ook aangedrongen werd op de aanwezigheid van een neutraal persoon op het examen.

Wat het voorliggende geval betreft, kan verwerende partij enkel vaststellen wat volgt.

Wat mondelinge examens betreft, is het vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen dat, indien een docent een zuiver mondeling (i.e. zonder schriftelijke voorbereiding) examen organiseert, deze bij gebrek aan stukken de nodige en precieze aantekeningen voor elke student afzonderlijk tijdens het examen zelf dient te maken over de gestelde examenvragen en de *in concreto* door de student gegeven antwoorden om de toegekende score te motiveren [verwijzing naar rechtspraak in voetnoot]. Het is eveneens vaste rechtspraak dat die aantekeningen naderhand door de docent mogen uitgetypt worden in een nota, die beter uitgewerkt en gestructureerd mag zijn dan de nota's die tijdens de verdediging werden gemaakt.

Dergelijke nota's liggen hier wel degelijk voor: de lesgeefster heeft onmiddellijk na de verdediging een beknopt verslag gemaakt van de antwoorden die verzoeker op de gestelde vragen heeft gegeven. Die nota werd verder uitgewerkt in de nota die de lesgever maakte ten behoeve van de institutionele beroepscommissie. Er kan in deze omstandigheden dan ook bezwaarlijk worden ontkend dat er heel wat informatie voor handen is over de gestelde vragen en de antwoorden die daarop werden gegeven.

Er mag daarbij bovendien worden uitgegaan van de deskundigheid en de professionaliteit van de docenten, zodat mag aangenomen worden dat wat werd genoteerd en toegelicht ook de kern van de antwoorden van de student bevat en alle nodige informatie bevat om de student correct te behoordelen.

Verzoeker wijst er meermaals op dat hij op bepaalde vragen antwoorden zou hebben gegeven die ook correct waren maar die niet in de nota's van de lesgever werden opgenomen. Verder dan blote beweringen komt verzoeker hier evenwel niet, en uit niets blijkt dat hij die beweerde antwoorden ook effectief heeft gegeven, dan wel of dat bedenkingen zijn die hij zich achteraf heeft gemaakt en antwoorden waarvan hij achteraf heeft beseft dat dat de antwoorden waren die hij beter had gegeven, en waarmee uiteraard geen rekening kan worden gehouden.

Zoals reeds gezegd, kan ook niet worden ontkend dat er in voorliggend geval wel degelijk een uitdrukkelijke weerlegging voor handen is van de correctheid van de antwoorden van verzoeker. Verwerende partij verwijst daarbij naar de uitgebreide beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 27 december 2016 waarin op elke betwiste vraag uitvoerig wordt ingegaan en telkens duidelijk wordt aangegeven waarom de antwoorden van de student als onvolledig, onvoldoende of fout werden beoordeeld.

Wat de verbetersleutel betreft, stelt verwerende partij vast dat er geen enkele rechtsregel bestaat die een onderwijsinstelling verplicht om een verbetersleutel of modelantwoorden ter beschikking te hebben. Het nut van die *in tempore non suspecto* opgestelde correctiehandleiding is enkel relevant wanneer de juistheid van de verbetering zelf ter discussie staat [verwijzing naar rechtspraak in voetnoot], doch dit is hier niet het geval. Verzoeker betwist nergens op overtuigende wijze de verbetering van zijn antwoorden zoals uiteengedaan door de institutionele beroepscommissie, maar betwist in hoofdzaak enkel dat hij bepaalde antwoorden niet of wel heeft gegeven, wat op zich geen uitstaans heeft met de vraag of de gegeven antwoorden zoals genoteerd door de lesgever op zicht correct werden verbeterd.

Bovendien wijst verwerende partij erop dat het hier niet gaan om een klassiek mondeling examen over een pakket aan gedoceerde leerstof, maar wel om de beoordeling van een bachelorproef. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen oordeelde daarvan al eerder dat er bij de beoordeling van een bachelorproef ruimte is voor persoonlijke appreciatie wat de toekenning van de punten betreft, gelet op de deskundigheid van de evaluator, en dat er in geval van een bachelorproef geen modelantwoord bestaat waaraan het ingediende werk kan getoetst worden [verwijzing naar rechtspraak in voetnoot]. Wel zijn er uiteraard de evaluatiecriteria, die veruitwendig worden in de einddoelstellingen van het vak zoals opgenomen in de ECTS-fiche. In haar motivering van het gegeven examencijfer, die door de institutionele beroepscommissie uitdrukkelijk werd overgenomen en tot de hare gemaakt, stelt de verantwoordelijk lesgever explicet vast dat volgende competenties niet werden behaald:

- “(1) Theoretische en praktische inzichten uit de basiswetenschappen en de ingenieurswetenschappen innovatief, praktisch en doelgericht toepassen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstellingen.
- (2) Innovatief en doelgericht benutten van professionele ondersteunende methodes en technieken.
- (4) Courante modellen, onderzoeksmethoden en -technieken correct gebruiken.
- (6) Blijk geven van zelfstandigheid, nauwkeurigheid, doorzettingsvermogen en kritische reflectie.
- (7) Blijk geven van technisch-wetenschappelijke nieuwsgierigheid.

- (8) Conceptueel, analytisch, systeemgericht en probleemoplossend denken op verschillende abstractieniveaus.
- (10) Wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie correct hanteren.
- (12) Aandacht hebben voor milieu, kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid.”

Dat deze competenties niet werden behaald, blijkt uit de vele foute en onvolledige antwoorden die verzoeker heeft gegeven op de gestelde vragen, zoals uitvoerig toegelicht in de beslissing van de institutionele beroepscommissie. Daarbij dient bovendien nog te worden opgemerkt dat bij de besprekking van de antwoorden van de student door de institutionele beroepscommissie ook wordt vermeld welke antwoorden van de student werden verwacht, wat precies ook is wat in een verbetersleutel gebeurt. Er kan dan ook niet worden ontkend dat er meer dan genoeg informatie voor handen is om na te gaan of de mondelinge verdediging van de student correct werd beoordeeld.

Verzoeker poogt de naleving van “het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid” van de examinator ook nog in vraag te stellen door te wijzen op de context, met name dat er diverse aanwijzingen zouden zijn die erop wezen dat de docent verzoeker betichtte en verdacht van het niet zelf maken van zijn proef. Welke die aanwijzingen zijn, specificeert verzoeker evenwel niet.

Verwerende partij blijft bij haar standpunt dat dit helemaal niet klopt met de realiteit en volstrekt nonsensicaal is. Uit niets blijkt dat de betrokken lesgever specifiek verzoeker ervan verdacht zijn bachelorproef niet zelf te hebben gemaakt. Wel is het zo dat er in de loop van augustus een student uit een andere richting vragen heeft gesteld over de opdracht en daarbij ook aangaf een student te ondersteunen, zonder de naam van die student te noemen. Daaruit bleek duidelijk dat een student tijdens de tweede zittijd werd ondersteund en dat het mogelijk was dat een student zijn werk niet zelf of minstens niet integraal zelf had gemaakt. Wie die student was, en of de “ondersteunende” student het werk inderdaad had gemaakt in de plaats van de student die dat had moeten doen, was echter niet geweten. Het gevolg van deze situatie was evenwel dat de betrokken lesgever heeft beslist om alle studenten op de mondelinge verdediging grondig te ondervragen, teneinde te achterhalen of ze de competenties wel degelijk zelf hebben behaald. Uit die ondervraging is wel gebleken wie de competenties wel behaalde en wie niet, maar niet dat een student zijn of haar werk geheel of gedeeltelijk heeft laten maken door een andere persoon. Ook bij verzoeker is dat niet gebleken en zulks heeft dan ook geen enkele invloed gehad op de beoordeling van het examen door de betrokken lesgever, en al zeker niet door de institutionele beroepscommissie. Mocht dat overigens wel gebleken zijn, dan zou verzoeker geen examencijfer hebben gekregen van de betrokken docente, maar zou zijn dossier doorgestuurd zijn naar de examencommissie in het raam van de regeling inzake examentucht, vermits er dan sprake zou geweest zijn van fraude.

Maar zelfs in een dergelijke context, waarin alle studenten zich mogelijk konden hebben laten helpen door die student uit die andere richting, is er geen enkele reden om aan te nemen dat er dan wel voor elke verdediging een vragenlijst met verbetersleutel aanwezig zou moeten zijn.”

Verder stelt verwerende partij nog, in wat zij blijkbaar als een afzonderlijk middel beschouwt:

“Onder de randnummers IV.1.2, IV.1.3 en IV.1.4 houdt verzoeker een bijzonder onoverzichtelijk betoog waarbij het verwerende partij allerminst duidelijk is welke rechtsregels verzoeker hier geschonden acht. Hij betwist blijkbaar dat het verslag dat voorhanden is van de mondelinge verdediging volledig zou zijn, en dat de beoordeling van zijn prestaties nauwkeurig zou zijn gebeurd.

Voor zover hier al enige rechtsregel zou zijn geschonden, stelt verwerende partij vast dat het betoog van verzoeker geen steek houdt.

Verzoeker betwist vooreerst dat het verslag en de aanvullende toelichting van de betrokken lesgever voldoende duidelijk en volledig zou zijn om een correcte weergave te bieden van de mondelinge verdediging van de [bachelor]proef.

Hoger heeft verwerende partij reeds opgemerkt dat er mag worden uitgegaan van de deskundigheid en de professionaliteit van de docenten, zodat mag worden aangenomen dat wat werd genoteerd en toegelicht ook de kern van de antwoorden van de student bevat en alle nodige informatie bevat om de student correct te beoordelen. Verzoeker slaagt er niet in om aan te tonen dat de betrokken lesgever hier ondeskundig of onprofessioneel te werk zou zijn gegaan.

Hij wijst er weliswaar ook nu opnieuw op dat hij op bepaalde vragen antwoorden zou hebben gegeven die ook correct waren maar die niet in de nota's van de lesgever werden opgenomen en dat ook bepaalde vragen niet in de nota's vermeld zouden zijn. Verder dan blote beweringen komt verzoeker hier evenwel niet, en uit niets blijkt dat hij die beweerde antwoorden ook effectief heeft gegeven, dan wel of dat bedenkingen zijn die hij zich achteraf heeft gemaakt en antwoorden waarvan hij achteraf heeft beseft dat dat de antwoorden waren die hij beter had gegeven, en waarmee uiteraard geen rekening kan worden gehouden.

Hij herhaalt ook nu weer zijn kritiek dat gestelde bijvragen niet steeds zouden zijn vermeld en niet afzonderlijk zouden zijn gequoteerd. Dit heeft evenwel niet tot gevolg dat zou moeten worden aangenomen dat de nota's met verslag en toelichting bij het verloop van het mondelinge examen onvoldoende nauwkeurig zouden zijn om het examen correct te beoordelen.

Verwerende partij verwijst hierbij ook naar het antwoord dat de institutionele beroepscommissie op dit argument gaf in de bestreden beslissing, en dat ook hier relevant is:

“De institutionele beroepscommissie merkt evenwel thans al op dat het tot de ondervragingsmethode van het mondeling examen behoort dat bijvragen worden gesteld. De commissie wijst ter zake naar de beschrijving van het “mondeling examen” in het glossarium van evaluatievormen in het OER:

“Mondeling examen

Varianten: evaluatiegesprek, presentatie.

Een mondeling examen is een gesprek waarin de examinator vragen stelt en de student die mondeling beantwoordt. Bij een mondeling examen is er dus directe communicatie tussen examinator en student, wat doorvragen en het herformuleren

van de vragen mogelijk maakt. Het examen kan bestaan uit (een selectie van) de volgende fasen:

- (1) de student bereidt zich (schriftelijk) voor op de voorgelegde vragen,*
- (2) de examinator neemt de schriftelijke voorbereiding van de student door, (3) de student geeft een mondelinge toelichting waarin hij/ zij de vragen beantwoordt ,*
- (4) de examinator stelt bijvragen om dieper in te gaan op een bepaald onderwerp, om de studenten de kans te geven bepaalde hiaten in hun antwoord aan te vullen of om met aangepaste bijvragen een nauwkeurigere beoordeling te geven.”*

Typisch aan een mondeling examen is dat naar aanleiding van een vraag en het daarop gegeven antwoord een gesprek kan ontstaan waarin de examinator dieper ingaat op gegeven antwoorden en bijvragen stelt, teneinde het antwoord van de student correct te kunnen beoordelen en meer precies te kunnen beoordelen of de betrokken student de materie wel degelijk beheerst. De antwoorden op die bijvragen worden niet als zodanig gequoteerd, maar maken deel uit van het antwoord op de hoofdvraag. In die zin acht de institutionele beroepscommissie het niet vereist dat een relaas wordt gegeven van gestelde bijvragen en antwoorden op die bijvragen ter verantwoording van een examencijfer (waarbij de institutionele beroepscommissie opmerkt dat uit de beschrijving van de antwoorden van de student vaak wel blijkt dat en welke bijvragen er werden gesteld). Wel is vereist dat de examinator een beknopt inhoudelijk-relevant beeld geeft van het antwoord dat de student, alles samengenomen, op de uiteindelijke vraag die tot die bijvragen heeft geleid, heeft gegeven. Dat is hier wel degelijk gebeurd. De institutionele beroepscommissie merkt ook op dat het niet is omdat een student de bijvragen correct kan beantwoorden, of aan de hand van de bijvragen tot het besef komt dat hij de eigenlijk vraag waarover het ging miste en zijn antwoord op die vraag alsnog bijstelt in de juiste richting, dan ook alle punten moet krijgen die hij met die vraag had kunnen verdienen. De examinator mag bij het beoordelen van de antwoorden op een vraag wel degelijk rekening houden met het feit dat de student bijvragen en een duwtje in de rug van de examinator nodig heeft gehad om tot het juiste antwoord te komen.”

Waar verzoeker bij specifieke vragen aangaf dat er bijvragen werden gesteld die niet in de nota's zouden voorkomen, is de institutionele beroepscommissie daar ook uitgebreid op ingegaan, nog daargelaten het feit dat niet is bewezen dat deze bijvragen ook effectief werden gesteld.

Verwerende partij verwijst daarbij naar de toelichting omtrent vragen en antwoorden zoals opgenomen in de bestreden beslissing, en besluit:

“Verwerende partij concludeert dat er, alle stukken van het dossier samengenomen, meer dan voldoende informatie vorhanden is over welke vragen en bijvragen werden gesteld en waarom bepaalde antwoorden wel of niet als goed werden beoordeeld.

Waar verzoeker dit nog probeert te ontkräften door op te merken (blz. 13 van zijn verzoekschrift) dat men “zelfs van correcte antwoorden van verzoeker beweert ‘zich niet te kunnen herinneren dat hij deze zaken heeft gezegd’”, merkt verwerende partij op dat deze opmerking volledig uit zijn context is gerukt en alleszins niet inhoudt dat de lesgever zou toegeven bepaalde informatie niet correct te hebben genoteerd. Uit deze opmerking kan integendeel enkel worden afgeleid dat dit antwoord ook niet is gegeven (en een antwoord dat niet gegeven is moet uiteraard ook niet worden genoteerd), wat

overigens werd bevestigd door een ander jurylid. Verwerende partij geeft ter zake de volledige passage weer uit de bestreden beslissing (blz. 17):

“Ook hierover heeft de institutionele beroepscommissie bijkomende inlichtingen ingewonnen bij de verantwoordelijk lesgever, die de vraag heeft doorgespeeld aan de collega die deze vraag effectief stelde. Ze merkte in dat verband op dat de student de vraag in zijn nieuwe nota wel correct beantwoordt, maar dat voor zover ze zich kan herinneren, verzoeker op de verdediging nooit heeft gezegd dat de berekening van de schuifspanning niet hoeft te gebeuren omdat hij vermoedde dat die berekening onrechtstreeks in de berekening van de vlaktedruk vervat zat.

[W.V.d.S.] bevestigde het vermoeden van de verantwoordelijk lesgever dat verzoeker inderdaad geen dergelijk antwoord gaf op de verdediging. Hij geeft volgend relaas van het antwoord:

“We vroegen welke faalmechanismen op de spie kwamen, Rodenbach zei “oppervlaktespanning”.

Vervolgens vroegen we of er verder nog iets optrad, Rodenbach antwoordde dat er ook afschuiving optrad.

We vroegen of de afschuifspanning niet berekend moest worden, “zal waarschijnlijk niet berekend moeten worden”, vervolgens gaven we hem een aanzet door te vragen op welke oppervlaktes oppervlaktespanning en afschuifspanningen optrad. Hij probeerde de oppervlaktes met behulp van zijn waterflesje aan te duiden maar, begreep deze duidelijke hint niet en herhaalde nogmaals “zal waarschijnlijk niet berekend moeten worden”.”

De institutionele beroepscommissie onderschrijft aldus de conclusie dat minstens het tweede deel van de vraag verkeerd werd beantwoord.”

Conclusie van dit alles is dat er wel degelijk een voldoende duidelijke en precieze weergave voorligt van de mondelinge verdediging van verzoeker.

Verzoeker voert vervolgens een betoog waaruit verwerende partij afleidt dat verzoeker blijkbaar van mening is dat de beoordeling van zijn prestaties niet nauwkeurig zou zijn gebeurd.

Wat de beoordeling van een examen betreft, is het vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen dat hij bevoegd is om te beoordelen of de hem voorgelegde studievoortgangsbeslissing in overeenstemming is met (i) de decretale en reglementaire bepalingen en het onderwijs- en examenreglement en (ii) de algemene administratieve beginselen. De Raad mag zijn appreciatie betreffende de waarde van de verzoeker daarbij niet in de plaats stellen van die van het bestuur of enig orgaan ervan. Hij beschikt, met andere woorden, slechts over een marginaal toetsingsrecht, dat ertoe strekt na te gaan of de bestreden beslissing niet ‘kennelijk’ onredelijk, onevenredig ... is. Aldus kan de Raad geen bescherming bieden tegen strenge beslissingen, enkel tegen onwettige.

Verwerende partij stelt vast dat de enige beslissing die thans nog voorligt, de beslissing is van de institutionele beroepscommissie d.d. 27 december 2016. Wanneer de vraag

rijst of de prestaties van verzoeker correct werden beoordeeld, is het dus niet langer van belang hoe zijn prestaties door de lesgever zelf werden beoordeeld, maar wel hoe de institutionele beroepscommissie die prestaties heeft beoordeeld.

In haar beslissing d.d. 27 december 2016 is de institutionele beroepscommissie zeer uitvoerig ingegaan op de prestaties van verzoeker, en bij elke betwiste vraag werd onderzocht of deze al dan niet correct werd beoordeeld. De institutionele beroepscommissie heeft haar bevindingen daarbij ook telkens uitvoerig gemotiveerd. Teneinde het aantal bladzijden van deze nota van antwoord niet kunstmatig op te drijven, verwijst verwerende partij ter zake naar de beslissing van de institutionele beroepscommissie die aan het dossier is toegevoegd.

Verzoeker weerlegt nergens de bevindingen van de institutionele beroepscommissie, noch maakt hij aannemelijk dat die of bepaalde van die bevindingen niet correct zouden zijn. Wel blijkt uit het betoog van verzoeker dat hij blijkbaar verwacht dat elke vraag afzonderlijk wordt gequoteerd en dat het eindresultaat vervolgens functie is van die afzonderlijke quoteringen.

Dit is evenwel niet wat de institutionele beroepscommissie heeft gedaan en ook niet wat de institutionele beroepscommissie moet doen.

Bij het beoordelen van een examen kan ervoor worden geopteerd om elke vraag afzonderlijk te quoten, doch dat hoeft niet zo te zijn, en is doorgaans niet het geval bij mondelinge verdedigingen van bachelorproeven en masterproeven. Bij dergelijke verdedigingen wordt op het einde van de verdediging een globale beoordeling uitgebracht van de prestaties van de student. Daarbij wordt geëvalueerd of uit de antwoorden van de student en uit de discussies die tijdens de verdediging zijn gevoerd, afdoende blijkt of de eindcompetenties werden behaald. Niets staat eraan in de weg dat zulks gebeurt door middel van een globale beoordeling zonder dat elke vraag afzonderlijk wordt gequoteerd.

Die beoordeling moet uiteraard voldoende onderbouwd en gemotiveerd zijn. In voorliggend geval kan bezwaarlijk worden geoordeeld dat de beoordeling van de prestaties van de student niet behoorlijk is gemotiveerd. Er is op elk van de betwiste vragen uitvoerig ingegaan en telkens is aangegeven waarom het antwoord al dan niet afdoende was, om dan te concluderen dat:

“De institutionele beroepscommissie blijft bij haar vaststelling dat de student, anders dan hij zelf heeft ingeschat, op de meeste vragen niet correct kon antwoorden. Zijn antwoorden zijn vaak onvolledig en zelfs onjuist, en missen de kern van de problematiek. De student beantwoordde vooral (gemakkelijke) bijvragen correct en kreeg daardoor blijkbaar de indruk het toch niet zo slecht gedaan te hebben, maar die bijvragen waren precies bedoeld om hem op weg te zetten om de vraag waarover het ging correct te beantwoorden. Maar ondanks die bijvragen bleven de desbetreffende vragen vaak ook onjuist en onvolledig beantwoord.”

Uit dit alles blijkt dat de beoordeling van verzoeker wel degelijk correct en nauwkeurig is gebeurd.”

In zijn *wederantwoordnota* gaat verzoeker vooreerst in op het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid als rechtsgrond. Ter zake stelt verzoeker dat de argumentatie van verwerende partij niet wegneemt dat op grond van de rechtspraak van de Raad dient te worden aangenomen dat dit vermoeden weerlegd kan worden en zo de willekeur tijdens de beoordeling van de student kan worden aangetoond, hetgeen dan vervolgens een schending van de zorgvuldigheidsplicht betreft. Verder meent verzoeker dat verwerende partij ten onrechte beweert dat de bewijslast wordt omgekeerd, aangezien verzoeker wel degelijk meervoudig bewijs aanlevert van de gebrek aan professionaliteit in hoofde van de docent. Desbetreffend verwijst verzoeker onder meer naar het feit dat verzoeker meermaals diende te vragen naar een excel-bestand dat de puntenverdeling aantoont en dat dit pas na lang aandringen door de docent werd overhandigd aan de interne beroepscommissie.

Aangaande de rechtspraak van de Raad in het geciteerde arrest nr. 2.971 is verzoeker van oordeel dat het feit dat het een “ander soort” mondeling examen ging, niet wegneemt dat de Raad duidelijk stelt dat een *post factum* motivering zoals *in casu* weliswaar verduidelijking kan bieden, maar dat de aanwezigheid van minimale notities en een modelantwoord/verbetersleutel cruciaal is in de bepaling of een beoordeling al dan niet willekeurig is verlopen. Aangezien verweerster dit niet kan voorleggen, is het volgens verzoeker onmogelijk om de willekeur van de beoordeling uit te sluiten.

Met betrekking tot de professionaliteit en deskundigheid doet verzoeker gelden dat verschillende handelingen vragen doen rijzen. Zo is er meermaals door verzoeker op gewezen dat mevrouw C. verschillende belangrijke (juiste) antwoorden op zowel bijvragen als hoofdvragen niet heeft genoteerd, waardoor de presentatie van verzoeker veel slechter wordt voorgesteld dan deze in realiteit is geweest. Alleen al het feit dat de docente verklaart dat zij zich niet kan herinneren welke antwoorden verzoeker heeft gegeven, is voor verzoeker bewijs van een gebrek aan professionaliteit en deskundigheid. Verzoeker wijst in dat verband ook op getuigenissen van medestudenten. De willekeur van de docente straalt naar oordeel van verzoeker ook af op de bestreden beslissing, aangezien die op de beoordeling van de docente steunt. Verzoeker brengt ten slotte het verloop van het feedbackgesprek in herinnering.

Wat het aspect van de verbetersleutel betreft, gaat verzoeker in op de stelling van verwerende partij dat er geen rechtsregel bestaat die een onderwijsinstelling verplicht om een

verbetersleutel ter beschikking te hebben. Deze vaststelling neemt voor verzoeker niet weg dat uit de rechtspraak wel volgt dat een dergelijke verbetersleutel cruciaal is om willekeur uit te sluiten, in het bijzonder wanneer – zoals te dezen – de verbetering wel degelijk ter discussie staat.

Inzake de beoordelingswijze, zet verzoeker in zijn wederantwoordnota het volgende uiteen:

“Verweerster is van mening dat alle stukken van het dossier samengenomen, er meer dan voldoende informatie vorhanden is over welke vragen en bijvragen werden gesteld en waarom bepaalde antwoorden wel of niet als goed werden beoordeeld.

Verzoeker beweert ook niet dat de motivering van de antwoorden die worden behandeld niet uitvoerig werden besproken, maar het is echter zo dat niet alle antwoorden die verzoeker heeft gegeven werden beoordeeld en dat er nergens uit de motivering kan afgeleid worden hoe deze motivering zich verhoudt tot het eindcijfer.

De vragen en antwoorden die werden opgenomen in de beoordeling worden uitvoering besproken en werden beoordeeld als correct of niet correct. In de tweede beoordeling van de interne beroepscommissie werd toegegeven dat verschillende vragen deels correct zijn, echter is het onmogelijk te achterhalen hoe dit zich vertaalde in het eindcijfer.

Het blijkt duidelijk dat – volstrekt begrijpelijk - geen kennis heeft van de materie en dat men gewoon overneemt wat Mw. [C.] zegt. Hier en daar durft men van standpunt veranderen dat het antwoord inderdaad deels correct is, maar men blijft toch onterecht bij dezelfde score.

Dit terwijl er toch tal van elementen in het dossier aanwezig zijn die erop wijzen dat er getwijfeld kan worden aan objectiviteit van de betrokken docent en de manier waarop deze maar mondjesmaat informatie bezorgt aan de interne beroepscommissie. Daar komt nog bij dat verzoeker valide argumenten aanhaalt waarom zijn antwoord toch als juist dient te worden beschouwd, terwijl de docente het als incorrect catalogeert.

Het is duidelijk dat de institutionele beroepscommissie niet op alles correct heeft gereageerd, dat niet alles is uitgeklaard en dat niet alle vragen correct zijn weergegeven, vandaar dat verzoeker dit keer op keer weerlegt. De geformuleerde antwoorden van de institutionele beroepscommissie zijn merendeels niet juist en berusten op verkeerde informatie, waardoor verkeerde conclusies genomen worden.

Zie onder andere de foute interpretatie door de institutionele beroepscommissie van vraag 1:

“Ook thans blijft de student beweren dat wel degelijk letterlijk gevraagd zou zijn waar de rem wordt geplaatst, waaraan aandacht moet worden besteed en wat de afremtijd van de lift is. Dat blijkt evenwel nergens uit.”

Terwijl de vraag, zoals door Mw. [C.] opgesteld luidde:

“Vraag: De motor is via een koppeling verbonden met de reductiekast. Stel dat je een rem op de installatie zou moeten plaatsen, waar ga je die positioneren tussen de motor en de reductiekast of na de reductiekast.

- Waarom

- Waar dien je als ingenieur **extra aandacht** aan te besteden?

*Antwoord: ... Op de vraag naar de **tijd** waarin kan afgeremd worden om het afremmen op een veilige manier te laten gebeuren antwoordt student dat dit niet plots mag.”*

Verzoeker blijft op deze vragen reageren omdat men duidelijk niet inziet dat hij wel degelijk meerdere juiste antwoorden gegeven heeft en deze gewoon genegeerd worden en bewust als foutief worden voorgesteld door de docente aan de beroepscommissie. Verweerster lijkt dit niet te willen toegeven/beseffen door niet meer te antwoorden in hun nota van antwoord op de verdediging van bv. vraag 1, 3, 6, 10, 11. Ook neemt men gewoon het antwoord waarop verzoeker heeft geantwoord over, dit is bijvoorbeeld bij vraag 2, 7 en 13 het geval. Dit zijn de enige vragen waarop verweerster in nota van antwoord antwoordt.

Daarnaast is het ook merkwaardig dat, ook al beoordeelde de interne beroepscommissie ditmaal dat verschillende vragen deels correct werden beantwoord, dit geen effect heeft gehad op de score van verzoeker.

Verzoeker en uw Raad kunnen op geen enkele manier achterhalen hoe de verschillende antwoorden die verzoeker gaf zich vertalen in zijn eindcijfer. Op deze manier kan niet nagegaan worden hoe verzoeker werd beoordeeld en kan er niet van een gemotiveerde, laat staan redelijke beoordeling worden gesproken.”

Beoordeling

De Raad begrijpt het eerste middel als een beroep op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel. Het verweer van verwerende partij omtrent een gemis aan rechtsgrond wordt verworpen.

In het arrest nr. 3.390 van 9 december 2016 heeft de Raad geoordeeld dat hij, op basis van wat toen voorlag, en gegeven de premissie dat wordt uitgegaan van de objectiviteit en deskundigheid van de examinatoren, niet tot de bevinding kon komen dat er sprake is van bevooroordelheid in hoofde van de juryleden.

De Raad ziet geen redenen om het thans anders te zien. Ook uit de nadere toelichting die werd gegeven over de vragen en de antwoorden die verzoeker daarop – volgens de betrokken examinatoren – heeft gegeven, blijkt niet dat er sprake is van een bevooroordelde houding of een gemis aan objectieve beoordeling van verzoeker. De Raad valt daarbij het standpunt bij dat examinatoren, omwille van een vermoede tussenkomst van een student werktuigbouwkunde ten voordele van ‘een’ student, bij de mondelinge examens van elke

student extra aandacht hebben besteed aan de correlatie tussen het schriftelijke en het mondelinge deel. Uit wat de Raad is voorgelegd, kan niet worden afgeleid dat verzoeker daarbij in het bijzonder zou zijn geviseerd of dat er aanwijzingen zijn dat verzoeker ook in dit opzicht niet met de vereiste objectiviteit zou zijn beoordeeld.

Verder is het niet zo dat bij elk mondeling examen is vereist dat op voorhand een verbetersleutel wordt opgesteld, waaraan vragen en antwoorden achteraf kunnen worden getoetst. Terecht wijst verwerende partij er ter zake op dat het door verzoeker geciteerde arrest nr. 2.971, wat zijn overwegingen betreft, niet los kan worden gezien van de specifieke feitelijke omstandigheden die er aan de basis van liggen.

Uit het loutere gegeven dat nota's die tijdens het examen werden genomen, achteraf nader worden uitgewerkt ter motivering van het examencijfer, kan evenmin worden besloten dat de examenbeslissing onregelmatig is. Integendeel luidt de rechtspraak van de Raad dat naast de aantekeningen over de gestelde vragen en de gegeven antwoorden die tijdens het examen worden gemaakt (RStvb. 7 augustus 2014, nr. 2014/112), ook acht kan worden geslagen op aantekeningen die naderhand door de docent worden uitgetypt in een nota. Die nota vormt om die reden alleen, niet een *post factum* motivering die buiten beschouwing moet worden gelaten (RStvb. 11 december 2014, nr. 2014/371). Het enkele feit dat een dergelijke nota pas na het instellen van een beroep aan de student wordt meegedeeld, is voor de Raad niet van aard om aan de waarachtheid ervan te twijfelen.

Toegepast op het voorliggende geschil, ziet de Raad geen reden om de weergave van de vragen en antwoorden die verwerende partij neerlegt, buiten beschouwing te laten. Met verwerende partij moet worden aangenomen dat verzoeker in de beroepsprocedure de antwoorden op het examen niet kan wijzigen of aanvullen, en dat dit gewis niet kan aan de hand van een eigen verklaring over welke vragen (en bijvragen) er zouden zijn gesteld en welke antwoorden daarop zouden zijn gegeven. Het feit dat de docente zich voor één bijvraag het antwoord van verzoeker niet meer herinnert, kan niet leiden tot de conclusie dat het gehele examencijfer onvoldoende betrouwbaar zou zijn, in het bijzonder niet in het licht van de toelichting die uit de bestreden beslissing blijkt over het onderlinge gewicht, toegekend aan de hoofdvragen en bijvragen. Ofschoon er ongetwijfeld andere manieren zijn om die vragen tegenover elkaar af te wegen om tot een eindcijfer te komen – ook inzake het al dan niet

afzonderlijk quoteren van hoofdvragen en bijvragen – is de Raad van oordeel dat de door verwerende partij gehanteerde en gehandhaafde werkwijze niet onzorgvuldig is.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op een schending van artikel II.225, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

Standpunt van partijen

Verzoeker betoogt in zijn verzoekschrift het volgende:

“In verschillende bronnen uit de rechtspraak van de Raad lezen we het volgende:

“De Codex Hoger Onderwijs laat toe dat een hoger onderwijsinstelling opteert voor een andere beoordelingswijze dan een numeriek[e] score op 20 om aan te geven in welke mate een persoon de leerresultaten heeft verworven. De keuze voor een andere beoordelingswijze, zoals een pass-failsysteem, moet in voorkomend geval wel expliciet worden gemotiveerd en vermeld (zie artikel II.225, §1 Codex Hoger Onderwijs).”

“Het is een belangrijk gegeven voor een student om te kunnen nagaan wat het gewicht van de verschillende subonderdelen in de eindscore is.”

Wanneer we de studiefiche van de Bachelorproef van verzoeker bekijken vinden we hier of elders in het dossier nergens een expliciete motivering terug omtrent een andere beoordelingswijze, in tegenstelling tot de wettelijke bepalingen hieromtrent. Het is ook net de beoordelingsvorm die verweerster heeft gehanteerd die verzoeker (en uw Raad) niet in staat stelt de motieven achter zijn beoordeling te begrijpen. Verweerster geeft als enige motivatie/ beoordeling : “Deze vraag werd niet goed beantwoord” of slechts het antwoord van verzoeker.

Deze beoordeling mist elke vorm van motivatie omtrent waarom de vraag niet correct werd beantwoord en welk antwoord wel gegeven diende te worden.

Er kan op geen enkele manier worden afgeleid welke vraag op welk aantal punten staat, ondanks de verplichting hiertoe (aangezien nergens melding werd gemaakt van een alternatieve beoordeling).

Tevens geeft deze “vorm” van beoordeling verzoeker geen inzicht in het gewicht van de verschillende subonderdelen ten opzichte van de eindscore.

Waarom het schriftelijke verslag van de verdediging van verzoeker, dat geen cijfers bevat, zich vertaal[t] in een 5,7/20 blijft tot op heden een mysterie.

Ook hier komt het vermoeden van willekeur terug naar boven.

Deze beoordeling kan niet als redelijk worden aanzien en zorgt daarbij voor een schending van het motiveringsbeginsel.

Opmerkelijk rond deze kwestie is dat verweerster op p. 27 schrijft:

“De student voert tenslotte nog aan dat de motivering van het examencijfer tegenstrijdig is, omdat de diverse juryleden hem een beoordeling “slecht” gaven, daar waar de verantwoordelijk lesgever het gewoon had over “niet oké”.

De institutionele beroepscommissie ziet daarin geen tegenstrijdigheid. Of men nu het woord “slecht” in de mond neemt, dan wel “niet oké”, beide begrippen wijzen erop dat de prestatie onvoldoende is om te kunnen slagen!

Het is net zo dat door de beoordelingswijze van verweerster een wereld van verschil tussen “niet oké” en “slecht” betekent. De institutionele beroepscommissie ziet dit louter als “de prestatie is onvoldoende om te kunnen slagen”, maar hier gaat het om het onderdeel “de student beantwoordt de vragen”, waar hij een 3/20 voor gekregen heb. De quotatie “onvoldoende” is, zoals de naam zegt, ook onvoldoende, maar leunt vél dichter bij niet oké dan “slecht”. Ook hier komt weer het belang van een gedetailleerde beoordeling aan bod.”

Verwerende partij harerzijds stelt in haar *antwoordnota* het volgende:

“Artikel II.225 § 1 Codex Hoger Onderwijs bepaalt:

“§1. Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.

Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatbepaling heeft vastgelegd. Een student kan niet verzaken aan een creditbewijs.”

Verzoeker wijst in dat verband naar rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen waaruit blijkt dat wanneer een instelling opteert voor een andere beoordelingswijze dan een numerieke score op 20, zij dat expliciet moet motiveren en vermelden. Verwerende partij leidt hieruit af dat verzoeker blijkbaar van mening is dat zij voor het litigieuze vak een andere dan numerieke scoremethode gebruikt zonder dat dit is [vermeld] in de studiefiche en zonder dat dit werd gemotiveerd.

Dit middel is kennelijk ongegrond.

De resultaatbepaling van het opleidingsonderdeel “bachelorproef” gebeurt wel degelijk op numerieke wijze, zoals ook blijkt uit de bestreden beslissing: verzoeker behaalt 8/20 voor dit opleidingsonderdeel, wat ontgensprekelijk een numerieke score is.

Verzoeker leest in artikel II.225 § 1 Codex Hoger Onderwijs blijkbaar een verplichting om binnen een examen elke vraag afzonderlijk numeriek te quoteren. Dit wordt evenwel door artikel II.225 § 1 Codex Hoger Onderwijs helemaal niet vereist. Uit deze bepaling kan enkel worden afgeleid dat de scorebepaling van een opleidingsonderdeel

in principe op numerieke wijze gebeurt, doch niet dat alle onderdelen van een evaluatie binnen een opleidingsonderdeel, laat staan alle vragen binnen elk onderdeel van een evaluatie, eveneens numeriek moeten worden gescoord.

Dat verwerende partij geen concrete cijfers toekende per vraag die op de mondelinge presentatie werd gesteld, is dan ook geenszins strijdig met deze bepaling, laat staan dat dergelijke manier van werken uitdrukkelijk zou moeten zijn vermeld en gemotiveerd in de ECTS-fiche en/of bijhorende documenten.

Er bestaat ook geen enkele andere rechtsregel die een evaluator zou verplichten om voor elke vraag afzonderlijk een score toe te kennen.

Overigens werd in voorliggend geval wel degelijk een score toegekend voor het beantwoorden van de vragen [op] de mondelinge verdediging, weze het dan niet per vraag afzonderlijk maar één cijfer voor het vragengedeelte in zijn geheel. Dat cijfer wordt uitvoerig gemotiveerd, waar de institutionele beroepscommissie betwiste vraag per betwiste vraag aangeeft waar de student al dan niet in de fout ging.”

Beoordeling

Artikel II.225, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

§ 1. Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.

Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatsbepaling heeft vastgelegd.

Verzoeker is voor het betrokken opleidingsonderdeel gequoteerd met een examencijfer bestaande uit een geheel getal, uitgedrukt op een noemer van twintig. Van een niet-numerieke quatering is geen sprake. Dat de beoordeling van afzonderlijke vragen niet of niet altijd gebeurt aan de hand van een numerieke deelscore, leidt – in afwezigheid van een reglementaire regel houdende een niet-numerieke resultaatsbepaling – niet tot een schending van artikel II.225, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

Aan de hand van de notities van de examinatoren en de toelichting die aan de Raad wordt voorgelegd, is de Raad van oordeel dat de beoordeling en quatering afdoende zijn verantwoord.

Evenmin is de Raad voldoende overtuigd door verzoekers betoog omtrent het beweerde verschil tussen ‘niet oké’ en ‘slecht’. Daargelaten dat er mogelijk een gradatie tussen beide denotaties kan bestaan, is de Raad van oordeel dat beide uitdrukkingen aangeven dat de prestatie van verzoeker onvoldoende was.

Het middel is ongegrond.

Derde middel

In zijn derde middel beroept verzoeker zich op een fout in de berekening van het examencijfer.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat wanneer zijn score wordt nagerekend aan de hand van de deelpunten van de presentatie per docent – zijnde het laatst meegedeelde excel-bestand – het resultaat van het rekenkundig gemiddelde een cijfer geeft van 6,9/20 in plaats van 5,7/20.

Verwerende partij repliceert in haar *antwoordnota* het volgende:

“Verzoeker heeft vooreerst geen belang bij dit middel. Zelfs indien verzoeker 6,9/20 zou behaald hebben voor zijn mondelinge verdediging, zou hij voor de bachelorproef nog steeds slechts 9,8 hebben behaald, welk cijfer blijkens de studiefiche naar beneden zou zijn aangepast nu verzoeker nog steeds voor een onderdeel van de bachelorproef geen 7/20 behaalde. Hij zou dus hoogstens 9/20 hebben behaald, wat nog steeds een niet delibereerbaar cijfer zou zijn, enerzijds omdat het niet zijn enige tekort is (hij behaalde ook nog 8/20 voor een ander opleidingsonderdeel, en zou aldus in het totaal nog steeds 19 gewogen buispunten hebben), en anderzijds omdat een tekort op de bachelorproef niet delibereerbaar is.

Vervolgens is de berekening wel degelijk correct gebeurd, en bij zijn eigen berekening heeft verzoeker kennelijk geen rekening gehouden met de gewichten die werden gehanteerd (en overigens voor alle studenten op dezelfde wijze werden gehanteerd).

De scoreberekening is als volgt:

Voor de mondelinge verdediging werden drie onderdelen gescoord, met volgende gewichten:

- De probleemstelling en doelstelling van het eindwerk worden duidelijk voorgesteld: 23 % van de totaalscore
- Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven: 23 % van de totaalscore
- De student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord: 56 % van de totaalscore

De student behaalde volgende scores:

- De probleemstelling en doelstelling van het eindwerk worden duidelijk voorgesteld: 23 % van de totaalscore
[I.C.] 12/20, [W.V.d.S.]: 10/20, [T.S.]: 12/20, [C.V.d.B.]: 12/20 en [B.H.]: 14/20, wat een gemiddelde score oplevert van 12/20
- Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven: 23 % van de totaalscore
[I.C.]: 10/20, [W.V.d.S.]: 3/20, [T.S.]: $(0.5 \times 3/20) + (0.5 \times 7/20) = 5/20$, [C.V.d.B.]: $(0.5 \times 3/20) + (0.5 \times 7/20) = 5/20$ en [B.J.]: $(0.5 \times 3/20) + (0.5 \times 7/20) = 5/20$, wat een gemiddelde score oplevert van 5,6/20
- De student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord: 56 % van de totaalscore
[I.C.] 3/20, [W.V.d.S.]: 3/20, [T.S.]: 3/20, [C.V.d.B.]: 3/20 en [B.H.]: 3/20, wat een gemiddelde score oplevert van 3/20.

Gewogen score: $((12 * 23) + (5,6 * 23) + (3 * 56)) / 100 = 5,728$, afgerond 5,7.

De score werd dus wel degelijk correct berekend.”

In zijn *wederantwoordnota* kan verzoeker de standpunten van verwerende partij niet bijvallen. Hij betwist daarbij vooreerst de stelling van verwerende partij als zou hij bij dat aspect van het middel geen belang hebben. Daar waar wordt overwogen: “*Verzoeker heeft vooreerst geen belang bij dit middel. Zelfs indien verzoeker 6,9/20 zou behaald hebben voor zijn mondelinge verdediging, zou hij voor de bachelorproef nog steeds slechts 9,8 hebben behaald welk cijfer blijkens de studiefiche naar beneden zou zijn aangepast nu verzoeker nog steeds voor een onderdeel van de bachelorproef geen 7/20 behaalde. Hij zou dus hoogstens 9/20 hebben behaald.*”, stelt verzoeker dat deze stelling “niet volledig correct” is. Verzoeker argumenteert dat “de regel van 7” weliswaar de vrijheid verleent om bij consensus punten toe te kennen, maar geen automatisme vormt: “*Indien nochtans op één van de onderscheiden delen van het opleidingsonderdeel 7 of minder op 20 wordt behaald, kan worden afgeweken van deze rekenkundige berekening van de eindquotatie van het opleidingsonderdeel en kunnen de punten bij consensus worden toegekend.*” Verzoeker wijst erop dat de motivering waarom men deze mogelijkheid gebruikt, niet voorligt. Het stelt bovendien:

“Verder stelt verweerster dat de berekening wel degelijk correct gebeurd is, en dat verzoeker bij *zijn eigen berekening kennelijk geen rekening heeft gehouden met de gewichten die werden gehanteerd (en overigens voor alle studenten op dezelfde wijze werden gehanteerd).*”

Mw. [C.] zei nochtans wel degelijk (Stuk 5): “*De presentatie werd beoordeeld door alle leden van de jury. Het behaalde cijfer van 5,7/20 is het rekenkundig gemiddelde van alle betreffende scores.*”

Het rekenkundig gemiddelde is de som van de scores gedeeld door het aantal scores, wat hier dus op 6,9/20 uitkomt. Wanneer men echter gelooft dat Mw. [C.] het gewogen gemiddelde bedoelde, is het trouwens bijzonder vreemd dat men 23%, 23% en 56% gebruikt voor de gewichten. In tegenstelling tot wat verweerster beweert, worden cijfers vanaf 9,51/20 naar boven afgerond, zoals Mw. [C.] overigens beaamde op de feedback. Het is vreemd dat hier dergelijke vreemde gewichten gekozen worden en dat verzoeker uiteindelijk uitkomt op 9,46/20.

Verzoekende partij merkt op dat men beweert dat alle studenten volgens dezelfde (vreemde) wijze werden gequoteerd, echter is daar geen enkel uitvoerig bewijs voor te vinden (en is het perfect mogelijk dat Mw. [C.] zomaar een aantal waarden uit de lucht heeft gegrepen voor het stelsel van 1 vergelijking $((12 * x) + (5,6 * y) + (3 * z)) / 100 = 5,7$ met 3 onbekenden (x, y en z).)

Waar deze waarden plots vandaan komen en welke de achterliggende reden daarvoor is, blijft voor verzoeker een raadsel.”

Beoordeling

Het uitgangspunt in ’s Raads rechtspraak is dat de instelling *c.q.* de docent over een ruime autonomie beschikt bij het opstellen van de vragen en bepalen het relatieve gewicht dat in voorkomend geval aan vragen wordt toegekend (RStvb. 11 december 2014, nr. 3014/371); aldus is het niet uitgesloten dat de ene vraag op het examen zwaarder doorweegt dan een andere (RStvb. 4 december 2014, nr. 2014/368).

Verlaat men evenwel het niveau van de concrete vraagstelling en gaat het om beoogde competenties of bij voorbaat vastgelegde clusters van vragen, dan liggen de zaken anders. Zo oordeelde de Raad eerder reeds dat wanneer aan een bepaald subonderdeel niet bij voorbaat een groter belang is toegekend (bijvoorbeeld in de studiegids), het minder evident is om dat belang alsnog met doorslaggevend gewicht te verrekenen bij de eindbeoordeling. De Raad aanvaardde meer bepaald niet dat een quotering van 8/20 werd gegeven aan een student die op de twee subonderdelen van het opleidingsonderdeel respectievelijk 8/20 en 16/20 behaalde (RvStvb. 16 augustus 2005, nr. 2005/006). In dezelfde geest kan weliswaar worden aanvaard dat bij twee deelcijfers het laagste van beide in aanmerking wordt genomen (RStvb. 26

november 2015, nr. 2.654), of dat een initieel rekenkundig berekend gemiddelde alsnog wordt bijgesteld op basis van een ‘kwalitatieve beoordeling’ (RStvb. 31 juli 2014, nr. 2014/089), maar enkel wanneer de student op voorhand van die evaluatiewijze op de hoogte is.

In casu geeft de studiefiche (stuk 8 administratief dossier) aan dat de eindscoreberekening van de bachelorproef bestaat uit (i) de waarde van het afstudeerproject, (ii) de mondelinge presentatie en verdediging en (iii) de permanente evaluatie. Terecht wordt ook het aandeel van die componenten in de studiefiche vermeld (respectievelijk 50%, 30% en 20%).

“Eindscoreberekening

Waarde van het afstudeerproject: 50%

Mondelinge presentatie en verdediging: 30%

Permanente evaluatie: 20%

De beoordeling en het tot stand komen van de eindquotatie van opleidingsonderdelen gebeurt via het wiskunde gemiddelde volgens de toegekende coëfficiënten. Indien nochtans op één van de onderscheiden delen van het opleidingsonderdeel 7 of minder op 20 wordt behaald, kan worden afgeweken van deze rekenkundige berekening van de eindquotatie van het opleidingsonderdeel en kunnen de punten bij consensus worden toegekend.

(...)"

Blijktens de antwoordnota bestaat het deel ‘mondelinge presentatie en verdediging’ op zijn beurt eveneens uit op voorhand onderscheiden delen, met name (i) ‘probleemstelling en doelstelling van het eindwerk’, (ii) ‘onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven’ en (iii) ‘de student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord’.

Samen met verzoeker moet de Raad vaststellen dat er zich in het dossier geen reglementaire bepaling bevindt waaruit volgt dat de quotering voor die subonderdelen bij de mondelinge presentatie niet middels een gewoon rekenkundig gemiddelde worden berekend. De wegingsfactoren van 23% voor ‘probleemstelling en doelstelling van het eindwerk’, 23% voor ‘onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven’ en 54% (ter zitting meldt verwerende partij dat in de antwoordnota verkeerdelyk melding wordt gemaakt van 56%) voor ‘de student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord’, blijken uit geen enkel stuk dat aan de Raad is voorgelegd. Een dergelijke gewogen berekening blijkt alleszins niet uit het – zeer laattijdig – binnen de

tweede interne procedure aan verzoeker overgemaakte stuk 20 van het administratief dossier. Evenmin is aangetoond dat een dergelijke weging mondeling aan de studenten werd meegedeeld; ter zitting ontkent verzoeker overigens zulk een communicatie.

In die omstandigheden is de Raad, aansluitend bij de voormelde rechtspraak, van oordeel dat slechts een gewone rekenkundige berekening kan worden gemaakt voor de totstandkoming van de deelscore voor de mondelinge presentatie. Verwerende partij spreekt niet tegen dat een dergelijke berekening leidt tot een cijfer van 6,9/20.

Wanneer het deelcijfer van 6,9/20 aldus wordt betrokken bij de berekening van het examencijfer, geeft dit op basis van de ECTS-fiche het volgende resultaat:

- Permanente evaluatie: $11/20 \times 20\% = 220/400$
- Scriptie: $11,1/20 \times 50\% = 555/1000$
- Presentatie: $6,9/20 \times 30\% = 207/600$

hetzij 982/2000 of 49,1/100 of 9,82/20.

Terecht stelt verwerende partij dat verzoeker daarmee nog niet *ipso facto* geslaagd is, maar die vaststelling volstaat te dezen niet om aan verzoeker het rechtens vereiste belang bij het middel te ontfangen. Uit de studiefiche blijkt immers niet dat het examencijfer voor de bachelorproef in geval van tekort *ipso facto* wordt uitgesloten van de gebruikelijke afrondingscijfers. Het is met andere woorden niet bij reglement uitgesloten dat een 9,82/20 zou worden afgerond naar 10/20. Verzoeker heeft in dat opzicht belang bij het middel.

Daar staat tegenover dat die afronding ook geen automatisme is. Meer nog, het cijfer van 9,82/20 is door verzoeker nog niet definitief verworven. Immers, in geval van een score lager dan 7/20 voor een onderdeel – een situatie waar verzoeker ook met 6,9/20 dus in verkeert – valt het toe aan de beoordeelaren om al dan niet van het rekenkundig gemiddelde af te wijken.

Dat verzoeker met een deelscore lager dan 7/20 per definitie niet-geslaagd kan worden verklaard, overtuigt de Raad dan ook niet. Uit de hierboven geciteerde bepaling van de studiefiche blijkt immers dat in geval van een deelscore van minder dan 7/20 voor één van de drie onderscheiden delen, *kan* worden afgewezen van een rekenkundige berekening van de eindquatering. Deze discretionaire bevoegdheid veronderstelt een motivering. Daar er tussen 5,7/20 en 6,9/20 niet alleen op zich een relevant verschil is, maar verzoeker met dat laatste

cijfer ook zeer dicht bij de gestelde grens van 7/20 komt, is de Raad van oordeel dat in die omstandigheden concreet moet worden gemotiveerd welk examencijfer aan verzoeker uiteindelijk, gelet op alle voorliggende elementen, moet worden toegekend.

Het middel is gegrond.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent van 27 december 2016.**
- 2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 3 februari 2017.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 23 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Zitting van 25 januari 2017

Arrest nr. 3.505 van 25 januari 2017 in de zaak 2017/009

In zake: Sigourney WILLEMSSENS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Quinten Matsijslei 34
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 december 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 december 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 25 januari 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Muzisch werken 5-6’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20. Zij wordt niet gedelibereerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 19 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 29 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 voor dit opleidingsonderdeel is gebeurd, dat het cursusmateriaal uit een reader van verschillende documenten bestaat, dat dit materiaal ter beschikking staat op Blackboard, dat op de studiewijzer die op Blackboard stond werd vermeld dat deze betrekking had op academiejaar 2014-2015 en dat de student nooit specifiek aan de lectoren heeft gesigneerd dat ze geen of onvoldoende materiaal ter beschikking had. Ze benadrukt dat het opleidingsonderdeel Muzisch werken geen op zich staand opleidingsonderdeel is, maar deel uitmaakt van een verticale leerlijn en dus doorheen de opleiding verder bouwt op competenties die tijdens de voorgaande jaren in diverse andere opleidingsonderdelen werden ontwikkeld. De interne beroepscommissie is ook van oordeel dat in dit opleidingsonderdeel andere competenties dan tijdens de stage worden getoetst (nl. onder andere inzichten over het muzische schema, het muzisch handelen en functioneren), zodat het slagen voor andere opleidingsonderdelen van hetzelfde opleidingsjaar geen garantie biedt op slagen voor Muzisch Werken 5-6.

Verder merkt de interne beroepscommissie op dat de toelichting over de opdracht/begeleiding duidelijk is en dat de opdracht tijdig werd gecommuniceerd via Blackboard. De interne beroepscommissie stipt aan dat de lectoren op 7 juli 2016 een infomoment hebben georganiseerd als voorbereiding op de tweede examenperiode. De betrokken studente was hierop evenwel niet aanwezig, terwijl dit haar de mogelijkheid had gegeven om gerichter bepaalde werkpunten bij te sturen en feedback te vragen. Volgens de interne beroepscommissie was er bovendien voldoende ruimte tot het stellen van vragen tijdens de contactmomenten van dit opleidingsonderdeel tijdens het academiejaar. Daarnaast stelt de interne beroepscommissie ook dat er voorbeelden aan studenten werden gegeven en dat er workshops werden gepland, waaraan de studente slechts één keer heeft deelgenomen, hoewel de data van deze momenten op voorhand werden gecommuniceerd. De interne

beroepscommissie stelt nog vast dat de student op geen enkel ogenblik heeft gevraagd om extra begeleiding te voorzien.

Vervolgens wijst de interne beroepscommissie erop dat de opdracht steeds wordt uitgevoerd in kleuterscholen, waar per definitie een diversiteit is in leeftijd en er dus ook peuters in de klas kunnen zitten. Ze stelt vast dat de opleiding niettemin in januari 2016 per mail aan de studenten specifieke richtlijnen heeft verspreid met betrekking tot de uitvoering van de opdracht bij peuters en jonge kleuters. Deze informatie werd overigens ook op Blackboard vermeld. De interne beroepscommissie is daarnaast van oordeel dat er voldoende bronnenmateriaal door de lectoren werd aangeleverd. Zo werd tijdens de coaching- en begeleidingsmomenten uitvoerig gebruik gemaakt en verwezen naar o.a. het handboek van [K.C.]. De interne beroepscommissie wijst er ook nog op dat de lectoren haar map toch digitaal hebben bekeken, ondanks het feit dat zij geen schriftelijke weerslag van haar map heeft afgegeven. Volgens haar werd de inhoud van de USB-stick bij afgifte ook onmiddellijk gekopieerd en bleek deze toen reeds onvolledig, zodat het argument met betrekking tot de ‘gewijzigde’ USB-stick niet kan worden aanvaard. Tenslotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat uit het dossier blijkt dat er consequent op mails van betrokken studenten werd geantwoord door de titularis, behalve uiteraard tijdens de vakantieperiode.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van – zo blijkt uit het dossier – 28 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.413 van 14 december 2016 in de zaak 2016/525 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad leest in de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5-6” dat de evaluatie in de tweede examenperiode geschiedt door middel van een projectopdracht (100%). Hierbij geeft de ECTS-fiche de toelichting dat een mondeling examen plaatsvindt (15%/student).

Eerst in de studiefiche voor het academiejaar 2016-2017 voegt verwerende partij eraan toe dat het een presentatie en een bevraging betreft. Tevens wordt pas in 2016-2017 toegevoegd

dat de mondelinge presentatie wordt ondersteund met (audio)visueel en schriftelijk materiaal. Er is pas in deze laatste studiefiche opgenomen dat daarenboven sprake moet zijn van gerichtheid op de leerdoelen en de leerinhoud op niveau 3 en de attitudes.

De Raad betreurt het gebrek aan eenduidigheid van de ECTS-fiche, waarvan ook verwerende partij zich bewust lijkt, blijkens de wijzigingen aan de studiefiche (zie: ECTS-fiche 2016-2017). De Raad verwijst hierbij naar het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij, met name naar art. 15.1, waarin vermeld staat dat de examenvormen worden meegedeeld via de ECTS-fiche.

De Raad moet evenwel vaststellen dat de evaluatie verder wordt toegelicht in het document “Opgave muzisch werken met de kleuters”. Het document is de student ter beschikking gesteld. De Raad kan aldus bijvoorbeeld niet aannemen dat het voor verzoekster onduidelijk was dat zij haar presentatie diende te ondersteunen met audiovisueel materiaal. Aan de hand van de stukken van het dossier kan de Raad, niettegenstaande het gebrek aan eenduidigheid in de ECTS-fiche, niet vaststellen dat verzoekster onvoldoende geïnformeerd zou zijn geweest over de wijze waarop zij geëvalueerd zou worden tijdens de tweede examenzittijd. Dit belet niet dat de Raad met klem wijst op het belang de evaluatiewijze met zorg te omschrijven in de studiefiche. Ten overvloede geeft de Raad tevens mee verrast te zijn door het feit dat verzoekster een map dient voor te bereiden en af te geven bij het begin van de presentatie, nu hier slechts in een beperkt aantal gevallen rekening mee wordt gehouden.

Wat dit betreft, kan de Raad in de beslissing van de interne beroepsinstantie, waarbij de aan verzoekster toegekende score wordt bevestigd, geen onregelmatigheid aantreffen noch vaststellen dat de beslissing onvoldoende gemotiveerd is of blijk zou geven van onredelijkheid. De Raad stelt vast dat verwerende partij in de beslissing op intern beroep de door verzoekster – in plaats van een map – aangegeven “USB-stick” bedoelt. De Raad leest dat de interne beroepsinstantie overweegt dat het argument van verzoekster met betrekking tot de gewijzigde USB-stick niet kan worden aanvaard en dat de inhoud van de USB-stick bij afgifte onmiddellijk is gekopieerd en toen reeds onvolledig bleek. Ook wat de met betrekking tot de USB-stick door verzoekster aangehaalde elementen betreft, acht de Raad de motiveringsplicht niet geschonden. De Raad stipt hierbij aan in het dossier geen elementen aan te treffen die het aannemelijk maken dat door verwerende partij wijzigingen zijn aangebracht aan de inhoud van de USB-stick.

De Raad stelt tevens vast dat, in overeenstemming met het beoordelingskader, in casu rekening diende te worden gehouden met de inhoud van de map/USB-stick. De Raad leest in

het voormalde document “Opgave muzisch werken met de kleuters”: “De map die afgegeven wordt, wordt enkel bij studenten die een cijfer tussen 8/20 en 10/20 hebben ingekomen en dit kan het eindcijfer in positieve of negatieve zin beïnvloeden (met een maximum van 2 punten).”.

In casu behaalde verzoekende partij voorafgaande aan de correctie een score van 8,5 op 20. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie volgt dat de map toch digitaal is bekeken door de lectoren, ondanks het feit dat verzoekster geen papieren versie van de map heeft afgegeven. Voor het overige is het voor de Raad, op basis van de aangevochten beslissing, niet duidelijk geconcretiseerd hoe en om welke redenen, in het licht van de beoogde eindcompetenties, de digitale “map” – behoudens de overweging dat zij niet volledig was – op de eindevaluatie heeft gewogen.

De Raad stelt daarenboven vast dat de interne beroepscommissie vaststelt dat de ECTS-fiche is nageleefd bij de evaluatie. De Raad treft in de aangevochten beslissing echter geen enkele verwijzing aan naar elementen die toelaten vast te stellen welke met het opleidingsonderdeel beoogde eindcompetenties verzoekster niet heeft bereikt en waarom.

De Raad kan vanuit dit oogpunt niet vaststellen dat de aan verzoekster toegekende score afdoende is gemotiveerd. Op basis van de loutere vermelding dat de interne beroepsinstantie heeft vastgesteld dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 is gebeurd, kan de Raad niet aannemen dat verzoekster door de interne beroepsinstantie voldoende inzicht is gegeven in de redenen waarom de interne beroepsinstantie de door haar bij dit intern beroepsorgaan aangevochten score heeft bevestigd. Wat dit betreft, is de Raad van oordeel dat de interne beroepsinstantie de materiële motiveringsverplichting heeft geschonden. De Raad kan aldus niet vaststellen of de beslissing de score van verzoekster te bevestigen, rechtmatig is en niet de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

Wat de overeenstemming van de beoordeling met de leerdoelen uit de ECTS-fiche betreft, tast de Raad op basis van de aangevochten beslissing in het duister. Zo kan de Raad niet uitmaken waarom de interne beroepsinstantie stelt dat de beoordeling overeenkomstig de studiefiche heeft plaatsgevonden, hetgeen naar het oordeel van de Raad ook inhoudt dat de in de studiefiche opgenomen eindcompetenties ook vertaald zijn in de totstandkoming van het door de interne beroepsinstantie bevestigde resultaat van de evaluatie. De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie weliswaar dat in het OLOD andere competenties worden getoetst dan tijdens de stage en zij verwijst hierbij onder andere naar inzichten over het muzische schema, het muzisch handelen en functioneren. Evenwel laat de beroepsinstantie

na deze competenties in verband te brengen met de in de studiefiche vermelde eindcompetenties. Evenmin geeft de aangevochten beslissing aan waarom en in welke mate deze competenties niet zijn bereikt om aldus de aan verzoekster toegekende score te verduidelijken. De Raad treft in het dossier weliswaar een beoordelingsschema aan, doch ziet niet in de beslissing of en welke elementen eruit de interne beroepsinstantie in zijn overwegingen integreert, noch hoe deze instantie door integratie in haar beslissing van elementen eruit de bevestiging van de aan verzoekster toegekende score verduidelijkt.

De Raad stelt met verzoekster vast dat het in de ECTS-fiche vermelde studiemateriaal een cursus betreft die verplicht aan te kopen is voor 3 euro. In weervil van de ECTS-fiche is via het elektronisch leerplatform gratis leermateriaal ter beschikking gesteld van de studenten. Deze benadering heeft het de student geenszins bemoeilijkt de met het opleidingsonderdeel beoogde eindcompetenties te bereiken. De Raad kan dan ook niet beslissen dat de evaluatie van verzoekster, door de andere wijze waarop het leermateriaal ter beschikking is gesteld, niet langer een valide meting van de door haar bereikte competenties zou toelaten en in die zin de rechtmatigheid van de beoordeling zou aantasten. Vanuit dit oogpunt kan de Raad het evenmin aanmerken als een vorm van gebrekige begeleiding van de student. Dat de terbeschikkingstelling van het studiemateriaal in deze omstandigheden afwijkt van de in de ECTS-fiche voorziene wijze, kan de Raad evenmin doen besluiten dat het hieromtrent ontwikkelde motief in de beslissing van de interne beroepsinstantie in rechte niet ter verantwoording van de aangevochten handeling in aanmerking kan worden genomen. De Raad leest in het beoordelingsformulier weliswaar beoordelingscriteria waarvan op het eerste gezicht niet gesteld lijkt te worden dat zij afwijken van de eindcompetenties in de studiefiche, minstens niet derwijze dat een aan de hand ervan gemaakte beoordeling onrechtmatig zou zijn, doch tast, ook vanuit deze invalshoek, op basis van de aangevochten beslissing in het duister over de vraag waarom de interne beroepsinstantie overweegt dat de beoordeling conform de ECTS-fiche is verlopen.

Wat de via de elektronische leeromgeving ter beschikking gestelde ‘studiewijzer’ betreft, stelt de Raad vast dat de interne beroepsinstantie overweegt dat op de frontpagina duidelijk vermeld is dat deze betrekking had op het academiejaar 2014-2015. Het is de Raad op basis van de aangevochten beslissing evenwel niet duidelijk wat het statuut van de studiewijzer was, nu hij wel in de elektronische leeromgeving van het opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5-6” was opgenomen, en er geen andere studiewijzer was voorzien. Het is de Raad dan ook niet duidelijk of het niet langer de bedoeling was dat studenten bij de voorbereiding van hun werk met deze studiegids rekening zouden houden en – indien niet – of elders op het leerplatform ermee overeenkomstige actuele soortgelijke actuele informatie was opgenomen.

De Raad leest in de aangevochten beslissing dat de opdracht waartoe de aangevochten evaluatiebeslissing aanleiding heeft gegeven steeds wordt uitgevoerd in kleuterscholen, waar per definitie steeds een diversiteit is in leeftijd en er dus ook peuters in de klas kunnen zitten. Tevens merkt de interne beroepsinstantie op dat de opleiding niettemin in januari 2016 per mail aan de studenten specifieke richtlijnen heeft verspreid met betrekking tot de uitvoering van de opdracht bij peuters en jonge kleuters en dat deze informatie ook op Blackboard is vermeld. Rekening houdend met het feit dat het document dat de opdracht verduidelijkt (“Opgave muzisch werken met de kleuters”) uitdrukkelijk vermeldt dat de opdracht tijdens de eindstage bij voorkeur in een derde (of tweede) kleuterklas wordt uitgevoerd, is het de Raad, bij gebrek aan verdere overwegingen in de aangevochten beslissing, niet voldoende duidelijk in hoeverre het feit dat de opdracht geconcipieerd is voor kleuters de mate waarin verzoekster het bereiken van de beoogde eindcompetenties heeft aangetoond negatief kan hebben beïnvloed.

Ten overvloede merkt de Raad op dat hij op het eerste gezicht niet kan vaststellen dat verwerende partij haar beslissing, in zoverre zij betrekking heeft op de begeleiding van verzoekster tijdens de tweede examenkans, niet afdoende zou hebben gemotiveerd.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.413 van 14 december 2016 in de zaak 2016/525 heeft de interne beroepsinstantie op 23 december 2016 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepscommissie heeft het dossier – in het licht van het arrest van de Raad – opnieuw ter hand genomen, en heeft de score, aan de hand van de leerdoelen en de beoordelingscriteria vermeld in de ECTS-fiche, opnieuw beoordeeld. Zij verwijst naar DLR 1, DLR 2, DLR 5 en DLR 8, waarvoor verzoekster respectievelijk een score van 19/50, 19/50, 14/30 en 0/20 behaalde. De interne beroepscommissie geeft per DLR schematisch de toetsingscriteria, de score alsook de motivering voor de beoordeling weer. Zij stelt dat bij de optelling van al deze deelscores de totaalscore 72/200 wordt, zodat – met een correcte afronding – terecht een cijfer van 7/20 werd toegekend.

Vervolgens verduidelijkt de interne beroepscommissie dat de studiewijzers gebruikt kunnen worden om de studenten een leidraad te bieden bij de doelen, leerinhouden, leeractiviteiten en evaluatievormen van een opleidingsonderdeel. Ze stipt aan dat lectoren niet verplicht zijn om een studiewijzer ter beschikking te stellen van de studenten. Indien ze dat wel doen,

vermelden de lectoren dit in de ECTS-fiche. De interne beroepscommissie stelt vast dat de ECTS-fiche Muzisch werken 5-6 van het academiejaar 2015-2016 geen melding maakt van een studiewijzer en dat de studiewijzer die op het elektronische leerplatform Blackboard te vinden was, de studiewijzer van het vorige academiejaar was. Ze stelt dat de lectoren nooit naar dit document hebben verwezen, vermits ze in het academiejaar 2015-2016 geen gebruik maakten van een studiewijzer. Volgens de interne beroepscommissie werd gedurende het academiejaar 2015-2016 wel soortgelijke actuele informatie aan de studenten bezorgd, met name: (1) de opdrachtfiche, (2) de evaluatieformulieren die alle studenten vooraf kregen en (3) een lesvoorbereiding, ter illustratie en inspiratie (bezorgd aan alle studenten die een onvoldoende behaalden tijdens de eerste examenkans).

Daarna wijst de interne beroepscommissie op een bericht van 8 januari 2016 op het elektronisch platform dat voor alle studenten die stage lopen bij jongere kleuters of peuters verduidelijkt wat er van hen wordt verwacht. In dit bericht worden tevens aanwijzingen gegeven op welke manier deze studenten hun eindcompetenties met betrekking tot dit opleidingsonderdeel kunnen aantonen. De interne beroepscommissie stelt vast dat de criteria waarop de student werd beoordeeld niet anders zijn voor een situatie met kleuters of voor peuters. Ze merkt op dat de studente voor haar stage geslaagd was en dat de beoordeling die hier ter discussie staat niet “rechtstreeks” was, maar indirect – via een presentatie over het uitgevoerde project. Volgens haar wordt de factor kleuters/peuters daarbij uitgeschakeld. De interne beroepscommissie benadrukt dat de studente op dezelfde wijze werd beoordeeld als alle andere studenten in deze situatie, en dat de opleiding na de eerste examenkans extra feedback- en remediëring heeft aangeboden, waarvan de studente geen gebruik heeft gemaakt.

De interne beroepscommissie stelt aldus opnieuw vast dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 voor dit betrokken opleidingsonderdeel is gebeurd. Zij ziet ook geen redenen om de score te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 23 december 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 december 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Bij e-mail van 20 januari 2017 deelt verwerende partij, na door te zijn gevraagd haar administratief dossier neer te leggen, vermits dit niet binnen de vooropgestelde termijn was gebeurd, mee dat de hogeschool de bestreden beslissing heeft ingetrokken en dat de interne beroepscommissie een nieuwe beslissing heeft genomen.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van de intrekking.

Huidig beroep van verzoekende partij wordt onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 25 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Zitting van 27 januari 2017

Arrest nr. 3.535 van 8 februari 2017 in de zaak 2016/683

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Woonplaats kiezend te 1050 Elsene
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 december 2016, strekt tot nietigverklaring van beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 december 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 januari 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Meester Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en mevrouw Karin Goossens, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de Rechten”.

Voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20. Verzoekende partij wordt niet geslaagd verklaard voor de opleiding “Master in de Rechten”.

Verzoekende partij stelde op datum van 14 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 30 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

Wat betreft de bewering dat geen duidelijkheid zou bestaan over wie in de examencommissie zetelt, merkt de interne beroepsinstantie op dat de samenstelling van de commissie online kan worden geraadpleegd door eenieder op my.vub.ac.be. Deze grief mist dus feitelijke grondslag.

Verzoekster haalt in haar intern verzoekschrift de “weigering om over te gaan tot deliberatie” aan. Betreffende hetgeen verzoekster beweert over de deliberatiemogelijkheden, verwijst de interne beroepsinstantie naar de bepalingen in het Onderwijs- en Examenreglement en in het bijzonder naar artikel 140 en artikel 142§2. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de examencommissie binnen de perken van deze bevoegdheid wel degelijk is overgegaan tot deliberatie en besloten heeft verzoekster niet geslaagd te verklaren omwille van het tekort op het opleidingsonderdeel Internationaal Privaatrecht, gelet op het uniek karakter van dit opleidingsonderdeel. Verzoekster beweert dat het algemeen geweten is dat 2 tekorten van 8/20 en 9/20 wél worden gedelibereerd, ongeacht het aantal studiepunten. De interne beroepsinstantie dient evenwel vast te stellen dat deze “deliberatieregels” relevantie missen voor de thans voorliggende betwisting, daar zij enkel van toepassing zijn op het eerste jaar van het modeltraject van de bachelor.

De examencommissie beoordeelt elk dossier *in concreto*. Overeenkomstig artikel 142§2 van het OER kan de examencommissie in uitzonderlijke omstandigheden verklaren dat een student geslaagd is voor het geheel van de opleiding. Verzoekster haalt in haar verzoekschrift een aantal persoonlijke omstandigheden aan. Bij navraag bij de titularis blijkt evenwel dat noch aan de toezichters, noch aan de titularis gemeld is dat verzoekster zich onwel voelde tijdens het examen. Ter zitting verklaart de raadsman van verzoekster dat hier geen bewijs van kan geleverd worden. Gezien er niet echt sprake was van een ziekte, maar eerder van

misselijkheid, heeft verzoekster geen dokter geconsulteerd. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat deze argumenten niet van die aard zijn dat zij de beslissing tot niet-deliberatie kennelijk onredelijk maken. De interne beroepsinstantie wijst er ten overvloede op dat het de keuze van verzoekster is om diverse stages/activiteiten en studie te combineren en om reeds een stageovereenkomst te sluiten zonder het vereiste diploma effectief te hebben behaald.

Tevens merkt verzoekster op dat uitzonderlijke omstandigheden niet enkel betrekking hebben op de persoonlijke omstandigheden, maar ook te maken kunnen hebben met het doorlopen studietraject, waaruit redelijkerwijze kan worden afgeleid dat de vereiste globale doelstellingen voor de opleiding behaald werden. *In casu* behaalde verzoekster voor alle opleidingsonderdelen van de masteropleiding een credit, evenwel met uitzondering van het opleidingsonderdeel "Internationaal Privaatrecht" (5 studiepunten). Verzoekster behaalde voor dat opleidingsonderdeel afgerond 7/20. Zij behaalde een gewogen gemiddelde van 58%. Wat de studievoortgangsbeslissing zelf betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat verzoekster zowel kwantitatief (7/20) als kwalitatief niet geslaagd is. In de opleidingsfiche van het betrokken opleidingsonderdeel worden de leerresultaten vermeld. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de leerresultaten van het opleidingsonderdeel "Internationaal Privaatrecht" niet gecompenseerd worden door deze van andere opleidingsonderdelen, noch in de bacheloropleiding, noch in de masteropleiding, om de globale opleidingsdoelstellingen te behalen. Het opleidingsonderdeel "Internationaal Privaatrecht" heeft een unieke plaats binnen de opleiding, aangezien er in het curriculum, zowel van de bachelor- als van de masteropleiding, geen enkel ander opleidingsonderdeel de kennis en het inzicht van het internationaal privaatrecht beoogt. Ter zitting heeft verzoekster, bij monde van haar raadsman, trouwens verklaard dat Internationaal Privaatrecht essentieel is in de beroepsuitoefening van elke jurist.

Het middel is ongegrond.

In het intern verzoekschrift wordt eveneens "bewarend beroep" ingediend voor wat het examencijfer zelf betreft. Verzoekster beklaagt zich over de gang van zaken voor wat betreft het inzagemoment na afloop van de eerste zittijd, maar betwist niet dat de titularis haar schriftelijke feedback gegeven heeft. Voor wat de tweede zittijd betreft was het feedbackmoment nog niet vastgesteld. Bij het verzoekschrift werd als stavingsstuk een e-mail dd. 6 september 2016 aan de titularis gevoegd met de vraag of er een inzagemoment zou

gepland worden voor het examen Internationaal Privaatrecht. Ter zitting verklaart de raadsman namens verzoekster explicet dat het examencijfer thans niet betwist wordt.

De interne beroepsinstantie beslist dat het beroep van verzoekster ontvankelijk, maar niet gegrond is. De beslissing wordt bevestigd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 30 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 5 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.335 van 21 november 2016 in de zaak 2016/503 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad behandelt vooreerst het tweede middel van verzoekster dat betrekking heeft op het cijfer van 7/20 voor het opleidingsonderdeel Internationaal Privaatrecht, waartegen verzoekster een (bewarend) intern beroep heeft ingesteld.

Verzoekster grieft dat het ‘patere legem beginsel’ werd geschonden. Verweerde zou niet gehandeld hebben conform artikel 114 §2 van het OER (bijlage 2 van verweerde) dat betrekking heeft op het inzagerecht. Het middel betreft in fine de schending van de rechten van verdediging.

De Raad stelt vooreerst dat, voor zover het betrekking zou hebben op de inzage tijdens de eerste zittijdperiode, dit middel niet ontvankelijk is. Verzoekster heeft tegen deze beslissing na de eerste zittijd geen intern beroep ingesteld en inmiddels is er een nieuwe evaluatie gebeurd over het betreffende opleidingsonderdeel, met een nieuw cijfer tot gevolg.

De Raad onderzoekt dit middel verder wat de inzage na de tweede zittijd betreft.

De Raad wijst in eerste instantie op artikel II.277 van de Codex Hoger Onderwijs. Het bestuur van de onderwijsinstellingen treedt ten aanzien van de studenten op als bestuursinstantie wat de toepassing betreft van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur. De regels van dit decreet verhinderen in principe dat de onderwijsinstelling beperkingen stelt aan de inzagemogelijkheden voor de studenten. Dit impliceert dat er dus

ook inzage mag worden gevraagd na de vijfde dag na de bekendmaking van de resultaten, en ook vóór die datum. Wanneer er pas inzage wordt verleend na de vervaltermijn voor het intern beroep, dan moet de student de kans krijgen om in de loop van dat intern beroep nog alle bijkomende middelen op te werpen die kunnen volgen uit de effectieve kennisname van het dossier.

De Raad is van oordeel dat, om de rechten van verdediging te respecteren, in principe vereist is dat een student inzage heeft kunnen nemen van alle relevante stukken alvorens in het raam van het intern beroep een standpunt te kunnen innemen. De student moet alleszins in de mogelijkheid worden gesteld om tijdens de interne beroepsprocedure na inzage van de examenkopij alle relevante argumenten aan te vullen.

Artikel 114, §2 van het OER (stuk 2 van verweerde) bepaalt in die zin dat inzage moet worden gegeven in de kopij van een schriftelijk examen gedurende een termijn van vijf kalenderdagen na de bekendmaking van de resultaten.

Het betreffende artikel luidt:

“Artikel 114 (openbaarheid examens, inzagerecht en feedback)

(....)

§2. De openbaarheid van het schriftelijk tentamen/examen wordt verzekerd door de student na elke examenperiode inzage in de kopij te verlenen gedurende een termijn van vijf 5 kalenderdagen na bekendmaking van de resultaten overeenkomstig artikel 145-artikel 147 van dit reglement.

Elke faculteit bepaalt in haar aanvullend facultair onderwijs- en examenreglement hoe de inzage georganiseerd wordt.

De examinator bewaart gedurende één jaar de schriftelijke kopijen.

§3. Met het oog op een pedagogisch verantwoorde begeleiding kan de student een toelichting vragen van de resultaten van tentamens en examens, en dit tot uiterlijk vijf kalenderdagen na de bekendmaking van de resultaten (vervaltermijn).”

Wat de inzage tijdens de tweede zittijd betreft diende verzoekster normaliter conform artikel 114, §2 van het OER ten laatste op 14 september 2016 (proclamatie op 9 september 2016) een inzagemoment aangeboden te worden van haar examen vooraleer de interne beroepsprocedure moet worden opgestart. Uit het dossier blijkt echter dat het gebruikelijke inzagemoment pas is doorgegaan op 20 september 2016 (zie bijlage 8 van verweerde).

Verzoekster kon op dat moment niet aanwezig zijn (wegen geplande reis naar Azië van 15 september tot 27 september 2016). Doordat verweerde niet conform zijn eigen reglement een

inzagedatum heeft vastgelegd, kon verzoekster in haar initieel verzoekschrift geen inhoudelijke bezwaren formuleren. Verzoekster heeft van haar kant wel de academische kalender gerespecteerd.

Verzoekster kon ook in eigen persoon tijdens het verloop van het intern beroep geen inzage meer hebben, om zodoende haar intern beroepschrift zo nodig aan te vullen. De Raad merkt in dit verband op dat het OER van verweerde een aanvulling van documenten tijdens het verloop van de interne procedure ook niet explicet voorziet in haar procedure.

Verzoekster formuleert in haar intern beroepschrift van 14 september 2016 geen enkele inhoudelijke grief wat het cijfer van 7/20 betreft. Zij vraagt wel uitdrukkelijk om een inzage van het examen ‘IPR’. Op de hoorzitting bevestigt haar raadsman, die verzoekster tijdens haar afwezigheid vertegenwoordigd heeft, blijkens de interne beroepsbeslissing dat verzoekster in de huidige stand geen inhoudelijke bezwaren formuleert wat deze evaluatie betreft.

De Raad stelt tot slot vast dat verzoekster uiteindelijk op haar verzoek (zie bijlage 9 van verweerde partij) een nieuw inzagemoment kreeg op 8 oktober 2016, na instelling van haar extern beroep.

Zoals bij elk rechtsmiddel zal verzoekster bij inroeping van de schending van de rechten van verdediging een persoonlijk en actueel belang moeten aantonen. Verzoekster blijkt herhaaldelijk te hebben verzocht om een inzage te krijgen van haar examen (op 21 augustus, op 6 september 2016 (zie bijlage 3 en 9 van verweerde partij). Verzoekster heeft op deze mail van 6 september 2016 blijkens het dossier ook geen antwoord gekregen. Verzoekster heeft in haar intern beroepschrift ook uitdrukkelijk voorbehoud geformuleerd wat de toekenning van het examencijfer betreft tot haar een inzagemoment werd verleend. Zij heeft in haar verzoekschrift ook gemeld dat zij wegens een geplande reis naar Azië afwezig was tot 27 september 2016 (normaliter zou zij op 1 oktober 2016 starten met haar baliestage).

De Raad is van oordeel dat verweerde niet conform zijn OER heeft gehandeld en dat hierdoor de rechten van verdediging werden geschonden, gezien er slechts mogelijkheid tot inzage was nadat de termijn voor het intern beroep was verstrekken, met name op 20 september 2016. Op dat ogenblik was de interne beroepstermijn reeds verstrekken en was het in principe niet meer mogelijk om nog inhoudelijke argumenten toe te voegen aan het intern beroepschrift. Dat verzoekster na deze reglementair bepaalde periode tussen 15 en 27 september 2016 een reis had gepland, kan haar in deze in het licht van de reglementering niet ten kwade worden genomen. Gezien verweerde zelf in de fout was gegaan door haar reglement niet na te leven

bij het vaststellen van het inzagemoment en in het licht van het openbaarheidsdecreet, diende verweerde de beslissing op intern beroep uit te stellen tot nadat verzoekster effectief inzage had kunnen hebben van haar examen, met de mogelijkheid om haar argumenten aan te vullen. Het decreet (artikel II.294 §1 van de Codex Hoger Onderwijs) laat expliciet toe dat een beslissing op intern beroep ook kan genomen worden nadat de termijn van 20 kalenderdagen is verstreken, mits de student hiervan op de hoogte wordt gebracht. Verzoekster heeft er zeker belang bij om dit examen inhoudelijk na te kijken. Zelfs ingeval zij 8/20 zou behalen in plaats van 7/20, kan dit mogelijk reeds impact hebben op de deliberatiebeslissing van verwerende partij.

Doordat verweerde een datum van inzage niet heeft aangeboden, terwijl dit zeer uitdrukkelijk en herhaaldelijk wordt gevraagd in het intern beroepschrift, heeft hij in het licht van zijn eigen vooropgestelde regels niet redelijk gehandeld en niet conform de vermelde regelgeving.

Uit het feit dat de raadsman van verzoekster blijkens verweerde tijdens de hoorzitting meldt thans het examencijfer niet te betwisten, kan niet afgeleid worden dat verzoekster niet langer een inzage wenst van haar examen en afstand doet van haar (bewarend) beroep wat het examencijfer betreft. De Raad stelt vast dat verzoekster in het extern beroepschrift nog steeds geen afstand heeft gedaan van haar (bewarend) beroep.

Doordat de inzage uiteindelijk slechts effectief plaats had op 8 oktober 2016, nadat de interne beroepsprocedure en ook de vervaltermijn voor het extern beroep was verstreken, heeft verzoekster geen enkele inhoudelijke grief over het examencijfer kunnen formuleren in haar intern beroep en evenmin voldoende inhoudelijk verweer kunnen voeren in het huidige extern beroep, dat is ingesteld op 5 oktober 2016.

Het middel is gegrond.

De Raad is van oordeel dat verzoekster in het licht van deze omstandigheden haar (bewarend) intern beroep ingesteld op 14 september 2016 wat het examencijfer voor IPR betreft, zo gewenst nog kan aanvullen met inhoudelijke grieven op basis van haar inzage op 8 oktober 2016 (ingeval deze effectief is doorgegaan) of nadat ze door de interne beroepsinstantie in kennis wordt gesteld van alle relevante gegevens. De interne beroepsinstantie zal vervolgens op basis van dit aanvullend beroepschrift een nieuwe beslissing nemen ten aanzien van verzoekster wat het toegekende examencijfer betreft en wat de mogelijkheid van een eventuele deliberatie betreft.

Het eerste middel van verzoekster heeft betrekking op een niet-afdoende motivering van de interne beroepsinstantie wat het verzoek tot deliberatie en het geslaagd verklaren voor de opleiding op basis van de globale doelstellingen betreft. De behandeling van dit middel is op dit ogenblik voorbarig, gezien het toegekende cijfer en meer bepaald de evaluatie wat het litigieuze opleidingsonderdeel betreft nog niet definitief is vastgelegd zolang de beroepsprocedure loopt. Een nieuwe evaluatie van dit opleidingsonderdeel kan doorslaggevend zijn bij de beoordeling of verzoekster zich eventueel in de omstandigheden bevindt om gedelibereerd te worden.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.335 van 21 november 2016 in de zaak 2016/503 heeft de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsbeslissing stelt dat de raadsman van verzoekster het bewarend beroep bij e-mail van 25 november 2016 heeft aangevuld met inhoudelijke grieven. De interne beroepsinstantie heeft deze inhoudelijke opmerkingen voorgelegd aan de titularis van het betrokken opleidingsonderdeel, die bij e-mail van 29 november 2016 heeft gereageerd.

Overeenkomstig artikel 142 §1 van het Onderwijs- en examenreglement 2015-2016 heeft de examencommissie geen bevoegdheid om tijdens de deliberatie examencijfers aan te passen, behoudens een materiële vergissing, een grove onregelmatigheid of een kennelijke onredelijkheid. De interne beroepsinstantie is niet bevoegd om haar appreciatie in de plaats te stellen van het lid van het Zelfstandig Academisch Personeel dat het opleidingsonderdeel doceert en daarover examen afneemt. Ze kan, in navolging van de examencommissie, enkel oordelen over een eventuele materiële vergissing, grove onregelmatigheid of kennelijke onredelijkheid. De interne beroepsinstantie heeft kennis genomen van de aanvullende argumenten van verzoekster, evenals van de titularis van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht”. Deze argumentatie van de titularis is van die aard dat geen materiële vergissing, noch een grove onregelmatigheid of een kennelijke onredelijkheid kan worden vastgesteld. Wat betreft het eerste middel in het initiële verzoekschrift, waarvan geen afstand werd gedaan, volstaat het om te verwijzen naar de beoordeling die werd gemaakt in de beslissing van 30 september 2016 en die hierbij integraal wordt hernomen.

Om deze redenen beslist de interne beroepsinstantie dat het beroep van verzoekster ontvankelijk, maar niet gegrond is. De bestreden beslissing wordt bevestigd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 5 december 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 9 december diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidbeginsel, het vertrouwens- en het rechtszekerheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster is van oordeel dat de bestreden beslissing op verschillende niveaus diverse rechtsprincipes schendt. De interne beroepsinstantie stelt dat de leerresultaten van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” niet gecompenseerd worden door deze van andere opleidingsonderdelen, om de globale opleidingsdoelstellingen te behalen. Verwerende partij toont echter niet aan over welke globale opleidingsdoelstellingen zij het dan wel in het bijzonder heeft. Zonder deze aan te halen of te duiden is het onmogelijk te toetsen of verzoekster hieraan heeft voldaan. Evenmin toont de beslissing welke andere opleidingsonderdelen zij heeft bekeken om na te gaan of er van enige compensatie sprake zou zijn. Deze *andere* opleidingsonderdelen blijven onbesproken: het is onmogelijk voor verzoekster om op basis van voorliggende motivering na te gaan of dit argument steek houdt. De motivering blijkt dan ook in gebreke. De huidige beslissing laat verzoekster niet toe de beslissing te begrijpen of na te gaan of de interne beroepsinstantie de juiste afweging heeft gemaakt. Verder poneert de interne beroepsinstantie dat geen enkel ander

opleidingsonderdeel de kennis en het inzicht van het internationaal privaatrecht beoogt. Hoewel ook dit argument niet wordt onderbouwd, dient te worden vastgesteld dat het vermeend uniek karakter van het opleidingsonderdeel *an sich* geen motivatie inhoudt om niet tot deliberatie over te gaan. Elk opleidingsonderdeel zal immers in meer of mindere mate een zekere eigenheid hebben: anders was het geen apart opleidingsonderdeel geweest, maar onder- of samengebracht in een ander opleidingsonderdeel. De vermeende uniciteit dient daarentegen wel *in concreto* te worden aangetoond en dient te worden afgetoetst aan het geheel van de globale doelstellingen van de opleiding. Enkel op basis van dergelijke vergelijking kan worden beoordeeld wat de uniciteit is van het opleidingsonderdeel. Deze motieven liggen niet voor. Zelfs indien daaruit een uniek karakter zou blijken – *quod non* – wil dit overigens nog niet betekenen dat een deliberatie niet mogelijk kan zijn, maar dient men *in concreto* aan te geven waarom dit in het individuele geval van verzoekster geen aanleiding kan geven tot enige deliberatie. Deze afweging/oefening is niet gemaakt door de interne beroepsinstantie, minstens kan verzoekster deze niet terugvinden in de bestreden beslissing en bijgevolg kan ook de Raad de redelijkheid van deze motieven niet achterhalen. Het intern beroep van verzoekster vraagt nochtans heel duidelijk dat deze afweging zou gebeuren. Nu deze afweging niet *in concreto* is gebeurd, faalt de bestreden beslissing in haar motivering. Voor de volledigheid merkt verzoekster op dat er sinds 2014 gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten zijn voor de opleiding “Master in de rechten”. Hieruit blijkt alleszins niet dat het betrokken opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” een doorslaggevend specifiek karakter zou kunnen kennen.

Verzoekster heeft trouwens tal van vakken gehad waar internationale aspecten (in meer of mindere mate) aan bod kwamen: Europees Recht, Internationale Bescherming van de Rechten van de Mens, Internationaal Recht, International Comparative and Economic Law, Introduction to Common Law and Legal English en Monetair en Financieel Recht. Bovendien wordt in de ECTS-fiches van de opleidingsonderdelen ‘Arbeidsrecht’ en ‘Grondwettelijk Recht’ een expliciete verwijzing gemaakt naar een internationale context. Uiteraard worden in bijna alle vakken regelmatig internationale linken gelegd. Wat betreft het opleidingsonderdeel “Economisch Overeenkomstenrecht” werd dit opgedeeld in 2 delen: bijzondere economische overeenkomsten en transportrecht, wat uiteraard een internationaal aspect heeft en waar ook enkele internationaal privaatrechtelijke verwijzingen aan bod kwamen. In de ECTS-fiche wordt echter enkel over dit eerste luik gesproken, hoewel beide delen elk op 50% van de punten stonden. Verzoekster verwijst tevens naar haar Masterproef, waarin ook duidelijk

internationale aspecten besproken werden. Zij heeft in haar Masterproef een rechtsvergelijking gemaakt tussen het Belgisch Recht en dat van het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Op basis van haar kennis en behaalde credits voor deze vakken heeft verzoekster een verbredende en diepgaande kennis en inzicht in het Belgisch, internationaal en Europees recht, begrijpt ze de samenhang hiertussen en kan ze juridische problemen grensoverschrijdend analyseren. Deze elementen hadden door verwerende partij in overweging moeten worden genomen.

De vraag rijst dan ook waarom dit ene vak zo doorslaggevend is voor de kennis van verzoekster dat ze op basis hiervan niet geslaagd kan zijn, terwijl alle doelstellingen uit de opgelegde leerresultaten zijn behaald. De bestreden beslissing motiveert dit niet.

Verwerende partij toont niet aan waarom dit ene aspect een doorslaggevend belang zou hebben ten aanzien van alle andere. Het is duidelijk dat verzoekster in haar curriculum op verschillende manieren met internationale – ook pravaatrechtelijke – aspecten is geconfronteerd. Naar analogie met het secundair onderwijs zou kunnen worden gesteld dat een C-attest op basis van één tekort misschien mogelijk is, maar enkel mits er een grondige motivering voorligt die aantoonbaar waarom dat specifieke vak een dergelijk gewicht krijgt. Deze afweging blijft onbeantwoord door verwerende partij, hoewel ze explicet werd gesteld in het intern beroep. Om die reden faalt verwerende partij in haar motiveringsplicht.

De internationale aspecten in de andere vakken hebben hun relevantie: het internationale aspect is immers wel een globale doelstelling van de domeinspecifieke leerresultaten. Dit in tegenstelling tot *pravaatrechtelijke* grensoverschrijdende conflicten, die volstrekt niet voorkomen in de globale doelstellingen. De term ‘pravaatrechtelijk’ komt in de domeinspecifieke leerresultaten nergens voor. Verwerende partij stelt dat het resultaat van het vak ‘Internationaal Pravaatrecht’ niet gecompenseerd kan worden door een ander vak, omwille van het “unieke karakter”. Enige verduidelijking betreffende dat unieke karakter is echter niet terug te vinden in de bestreden beslissing en wordt tegengesproken door de lezing van de globale opleidingsdoelstellingen. Daarin wordt nergens melding gemaakt van de specifieke kennis over het internationale *pravaatrecht*. Verwerende partij legt dus ten onrechte alle nadruk op dit aspect van het vak, terwijl dit aspect niet terug te vinden is in de globale doelstellingen, domeinspecifieke of zelf opleidingspecifieke leerresultaten en dit terwijl verzoekster de doelstellingen die wel vereist zijn, duidelijk heeft behaald. Het doorslaggevend/uniek karakter van ‘Internationaal Pravaatrecht’ en de vermeende unieke band

met de opleidingsdoelstellingen blijkt met andere woorden nergens uit en kan niet worden weerhouden.

Bij de beslissing om een student al dan niet te delibérereren, moet rekening worden gehouden met de gekende bijzondere omstandigheden die voorliggen in het dossier en dient men op basis van de bestreden beslissing te kunnen begrijpen op welke manier deze een impact hebben op de uiteindelijke beslissing. Verzoekster is ervan overtuigd de materie onder de knie te hebben en de onvoldoende op een deelonderdeel is dan ook slechts een momentopname. Bijgevolg meent verzoekster dat haar prestaties bij deze onvoldoende niet haar volledige kunnen reflecteren, zoals dit daarentegen wel blijkt uit alle andere cijfers die zij heeft behaald doorheen de opleiding (zelfs binnen dit opleidingsonderdeel). Uitzonderlijke omstandigheden hebben ook betrekking op de persoonlijke omstandigheden die reeds aan bod kwamen in het schrijven van verzoekster. Zo heeft zij het in het intern beroep over extra stages die zij heeft gedaan, bijlessen die zij gaf, internationale ervaring die zij opdeed... Met betrekking tot deze elementen stelt de bestreden beslissing dat deze de weigering tot delibératie niet onredelijk maken, maar men argumenteert niet hoe deze aspecten in overweging zijn genomen en waarom deze geen andere beslissing kunnen rechtvaardigen. Uitzonderlijke omstandigheden kunnen, zoals *in casu*, nochtans ook te maken hebben met het studietraject dat een student doorlopen heeft en waaruit redelijkerwijze kan worden afgeleid dat de betrokken student, ondanks het tekort, geacht kan worden de voor de opleiding vereiste globale doelstellingen te hebben behaald (of zelfs deze voor het specifieke opleidingsonderdeel). Ook dit heeft verzoekster in haar intern beroep opgeworpen. Zeker de internationale stages en ervaringen die verzoekster aanhaalt, hebben hun belang bij de afweging of het betrokken vak (met een internationale insteek) de doorslag dient te geven. Het niet-behalen van het diploma brengt voor verzoekster enorme gevolgen met zich mee. Zij verwijst hierbij ook naar de eedaflegging en stage op een advocatenkantoor die haar reeds was toegezegd. De gevolgen van het niet-behalen zijn met andere woorden disproportioneel.

Van enig onderzoek naar de leerdoelstellingen en een mogelijke compensatie is volgens verzoekster geen enkel spoor terug te vinden in de beslissing van de interne beroepsinstantie. De beroepsinstantie stelt vooreerst eenvoudig dat verzoekster zowel kwantitatief als kwalitatief niet geslaagd is en somt daaronder de leerresultaten voor het betrokken vak op. Vervolgens poneert de bestreden – hernomen – beslissing dat van enige compensatie geen sprake zou zijn, zonder aannemelijk te maken waarom er geen compensatie kan zijn. De

bestreden beslissing vermeldt zelfs de globale doelstelling niet waaraan men het bewust opleidingsonderdeel getoetst heeft, zodat het zowel voor verzoekster als voor de Raad onmogelijk is te achterhalen wat de afweging/het onderzoek/de motieven van de beroepsinstantie zijn. Hierdoor vindt er volgens verzoekster wel degelijk een schending van de materiële motiveringsplicht plaats, gezien deze inhoudt dat elke administratieve rechtshandeling moet steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren bewezen is en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen. Dit is *in casu* niet het geval, aangezien verwerende partij de motieven waarop de beslissing steunt niet heeft bewezen en zelfs niet aanhaalt, maar zich enkel tevreden stelt met de mededeling dat de doelstellingen (zowel wat betreft het opleidingsonderdeel als de globale doelstellingen) niet bereikt zijn, zonder te motiveren waarom dit zo is. Door deze gebrekige motivering is het voor de Raad onmogelijk om de redelijkheid daarvan af te wegen. Verzoekster verwijst dienaangaande naar een gelijkaardig geval bij de Raad (ook tegen verwerende partij) van 19 november 2015 (arrest nummer 2015/494). Ook *in casu* is het onmogelijk om de redelijkheid van de beslissing na te gaan, gelet op het ontbreken van een afdoende motivering. Verzoekster vraagt niet naar ‘de motieven van de motieven’, maar meent wel dat uit de bestreden beslissing duidelijk zou moeten blijken op welke wijze de afweging van het ene opleidingsonderdeel ten opzichte van de globale opleidingsdoelstellingen *in concreto* is gebeurd. Bij gebreke daaraan is het voor verzoekster immers onmogelijk om de beslissing te begrijpen en ziet zij zich geconfronteerd met vage *passe-partout* formuleringen.

Voor zover verwerende partij zou stellen dat de vraag welke globale opleidingsdoelstellingen dan wel niet gehaald zijn, niet zou voorkomen in het intern beroep, stelt verzoekster dat dit ook niet hoeft. Verzoekster heeft in het intern beroep gemeend dat zij (al) de globale doelstellingen heeft behaald. De beroepsinstantie meent dat dit niet het geval is, maar laat na aan te geven welke globale doelstellingen dan wel niet gehaald zouden zijn en verduidelijkt evenmin waarom dit niet het geval is. Verwerende partij lijkt te menen dat verzoekster zich maar tevreden dient te stellen met de beweringen die de beroepsinstantie poneert. In tegenstelling tot wat verwerende partij beweert, wordt de motiveringsplicht in geval van betwisting echter ruim opgevat en dient verwerende partij wel degelijk een bevattelijke beslissing te nemen die verzoekster in staat stelt de genomen beslissing te begrijpen. Ook de Raad van State oordeelt in vaste rechtspraak dat op het bestuur een ruimere motiveringsplicht

rust wanneer de student een intern beroep instelt, teneinde een preciezere verantwoording van de deliberatiebeslissing te bekomen.

In haar *antwoordnota* wenst verwerende partij vooreerst op te merken dat de examencommissie nooit geweigerd heeft te delibereren, doch een deliberatie gehouden heeft betreffend verzoekster en geweigerd heeft het tekort van 7/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Internationaal Privaatrecht’ als minimaal te beschouwen en verzoekster geslaagd te verklaren. Verder dient erop gewezen te worden dat de interne beroepsinstantie zich in haar beslissing van 5 december 2016 niet vergenoegd heeft de argumentatie van de eerder aangevochten beslissing te hernemen, doch wel in een beslissing van 10 bladzijden omstandig is ingegaan op de – thans in het verzoekschrift niet hernoemd – aanvullende grieven van verzoekster en vervolgens middels verwijzing naar de beslissing van 30 september 2016 de redenen betreffende de oorspronkelijke middelen van verzoekster heeft hernoemd.

Verwerende partij meent dat het beroep als niet-ontvankelijk, minstens als ongegrond moet worden verworpen. Verwerende partij kan in het extern verzoekschrift één middel lezen tegen de bestreden beslissing: schending van de motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel. Het middel is opgedeeld in 4 onderdelen. Dit middel is, behoudens in de mate dat het een schending van de motiveringsverplichting betreft, dermate onduidelijk en dus onontvankelijk, gezien het niet aangeeft in welke mate of op welke wijze het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwens- en het rechtszekerheidsbeginsel zijn geschonden. Verzoekster vergenoegt zich deze beginselen op te sommen. Van een verzoekende partij bijgestaan door een raadsman, dient te worden verwacht dat op concrete wijze wordt aangegeven waarin de schending bestaat. Het omgekeerde aannemen maakt het voor verwerende partij trouwens onmogelijk om zich tegen deze middelen te verweren.

In zoverre de Raad toch zou oordelen dat dit middel ontvankelijk is, is het middel in al zijn onderdelen ongegrond. In het eerste middelonderdeel poneert verzoekster dat in de bestreden beslissing niet werd aangegeven om welke globale opleidingsdoelstellingen het dan wel gaat. Vooreerst blijkt dat de redenering van verzoekster uitgaat van de verkeerde veronderstelling dat het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” een internationaal opleidingsonderdeel betreft. Internationaal Privaatrecht heeft in essentie betrekking op grensoverschrijdende privatrechtelijke conflicten. Internationaal Publiekrecht heeft daarmee

geen uitstaans, gezien het in essentie de relaties betreft tussen staten en/of internationale instellingen en verhoudingen van de burger t.a.v. staten en/of internationale organisaties. Verder kon met het “min of meer aan bod komen van internationale aspecten” niet worden aangetoond dat het tekort voor het bewuste opleidingsonderdeel gecompenseerd is. Verzoekster heeft trouwens een stelplicht om aan te tonen dat het betrokken opleidingsonderdeel gecompenseerd of getolereerd wordt door de aangehaalde opleidingsonderdelen in haar verzoekschrift. Niet alleen faalt verzoekster in haar stelplicht, ze werpt ten onrechte op dat de bestreden beslissing niet gemotiveerd is. De bestreden beslissing is immers op voldoende wijze met redenen omkleed, doordat deze aangeeft dat de leerresultaten van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” niet gecompenseerd worden door deze van andere opleidingsonderdelen, noch in de bacheloropleiding, noch in de masteropleiding, om de globale opleidingsdoelstellingen te behalen. De bestreden beslissing geeft hiermee te kennen dat na onderzoek van leerdoelstellingen een dergelijke compensatie niet kan gevonden worden. Wederom vraagt verzoekster ten onrechte om de motieven van de motieven weer te geven. Verzoekster geeft verder ten onrechte aan dat in de bestreden beslissing zou moeten worden aangegeven waarom geen deliberatie mogelijk kan zijn indien een opleidingsonderdeel een uniek karakter vertoont. De interne beroepsinstantie kan immers enkel beoordelen of de student geslaagd is, dan wel of de globale leerdoelstellingen gehaald werden. Uit het unieke karakter van het opleidingsonderdeel volgt noodzakelijkerwijze de vereiste om ook te slagen voor dit ene opleidingsonderdeel. Verzoekster werpt tenslotte op dat haar masterproef “internationale aspecten” bevat en “rechtsvergelijkend” is. Opnieuw stelt verwerende partij vast dat verzoekster daarmee niet aantoont “Internationaal Privaatrecht” te kennen en te begrijpen, zoals in de leerresultaten van de opleidingsfiche van het betrokken opleidingsonderdeel vermeld wordt. Verzoekster verwart ten onrechte de domeinspecifieke leerresultaten met de opleidingsspecifieke leerresultaten. De opleidingsspecifieke leerresultaten dienen uiteraard afgestemd te zijn op de domeinspecifieke leerresultaten. De student dient evenwel de opleidingsspecifieke leerresultaten te behalen, die eventueel ruimer kunnen zijn dan de domeinspecifieke. Het is dus aan de opleidingsspecifieke leerresultaten dat de toetsing dient verricht te worden of de globale doelstellingen al dan niet bereikt werden. Verwerende partij haalt vervolgens de voor deze zaak relevante opleidingsspecifieke leerresultaten van de opleiding “Master in de rechten” aan. Om geslaagd te worden verklaard, is verwerende partij van oordeel dat de toch wel zeer specifieke regels van het “Internationaal Privaatrecht” gekend moeten zijn en dat de student de unieke problematiek van de

privaatrechtelijke grensoverschrijdende conflicten en de specifieke methodologie van het Internationaal Privaatrecht kan doorgonden. Het middelenonderdeel is dus ongegrond.

In het tweede middelenonderdeel werpt verzoekster diverse elementen op, zonder veel verband met elkaar. Een examen is inderdaad slechts een momentopname. Noch de titularis, noch de examencommissie, noch de interne beroepsinstantie, noch de Raad kunnen bij de beoordeling van een examencijfer rekening houden met de kennis of het inzicht die verzoekster op een ander ogenblik zou hebben gehad. Verzoekster toont trouwens niet aan op welk ogenblik zij dan wél de kennis en het inzicht zou hebben gehad en waarom deze op het ogenblik van het examen dan plots was verdwenen. Ten overvloede wijst verwerende partij er op dat verzoekster naar aanleiding van de andere examenkansen 6/20 heeft behaald en tweemaal afwezig was. Ook hieruit kan men dus geen beheersing van de leerresultaten afleiden. Verwerende partij herhaalt dat het opdoen van ‘ervaring’ tijdens een internationale stage, het geven van bijlessen in een niet nader gespecificeerde materie en een extra stage niet aantonen dat verzoekster de leerresultaten van het betrokken opleidingsonderdeel heeft behaald. Ten overvloede wijst verwerende partij er op dat deze ‘ervaringen’ helemaal niet het voorwerp waren van enige objectieve toetsing en certificering, zodat de mate van het opdoen van ervaring ook niet gekwantificeerd of gekwalificeerd kan worden. Het is overduidelijk dat deze elementen dus geen impact hadden. De interne beroepsinstantie heeft daarover uitdrukkelijk overwogen dat “*De commissie (...) van oordeel is dat deze argumenten niet van die aard zijn dat zij de beslissing tot niet-deliberatie kennelijk onredelijk maken.*” Het is uiteraard niet vereist dat in de interne beroepsbeslissing gemotiveerd wordt waarom deze elementen geen andere beslissing kunnen rechtvaardigen, gezien in de bestreden beslissing wordt gemotiveerd waarom deze ‘persoonlijke omstandigheden’ niet in aanmerking konden worden genomen. Tenslotte kan het volgen van een niet-beoordeelde ‘internationale stage’ op geen enkele wijze concreet aantonen dat de globale leerdoelstellingen werden behaald. De impact van het niet-slagen, hoe erg dit ook mag zijn, is op zich geen element om de bestreden beslissing kennelijk onredelijk te maken. Het middelenonderdeel is ongegrond.

Het derde middelenonderdeel is volgens verwerende partij grotendeels een herhaling van het eerste onderdeel. Wat de verwijzing naar het arrest nr. 2015/494 van de Raad betreft, kan men niet stellen dat het gaat om een gelijkaardig geval. Ten eerste vermeldt de Raad in zijn arrest nr. 2015/494 dat er niet minder dan vier elementen zijn waarmee men rekening hield in het toen betrokken geval. Verzoekster vermeldt in haar verzoekschrift slechts één element en

poneert dan een vergelijkbaarheid tussen gevallen. Dit gaat uiteraard niet op. Ten tweede gaat volgens verwerende partij ook op feitelijk niveau de vergelijking tussen beide gevallen niet op. In het huidige geval van verzoekster blijkt dat het afgelegde studietraject ruim verschilt van het studietraject van het geval wat aanleiding gaf tot het arrest nr. 2015/494. Verzoekster volgde de Masteropleiding Rechten, was reeds vijf jaar hiervoor ingeschreven en reeds tweemaal ingeschreven voor het betrokken opleidingsonderdeel (vier examenkansen), waarbij ze tweemaal haar examenkans niet benutte. Ze behaalde een gewogen gemiddelde van 55% in het schakelprogramma en tot nu toe 58% in de Master. In het geval dat aanleiding gaf tot het arrest nr. 2015/494 was de student ingeschreven voor een Master na Master opleiding, was zij één jaar ingeschreven en eenmaal voor het betrokken opleidingsonderdeel, benutte haar twee examenkansen en behaalde ze een onderscheiding in de vooropleiding Master in de rechten (meer dan 68%). In dit geval ging het om een behoorlijk afgelegd studietraject. Men kan dus bezwaarlijk spreken van een ‘gelijkaardig’ geval. Het middelonderdeel is ongegrond.

Het vierde middelonderdeel is volgens verwerende partij een herhaling van het eerste onderdeel. De bestreden beslissing geeft met overname van de motieven van de beslissing van 30 september 2016 formeel aan dat de te bereiken leerresultaten van het opleidingsonderdeel uniek zijn en dat het gebrek ook niet gecompenseerd wordt door de leerresultaten van andere opleidingsonderdelen, zowel van de bachelor- als van de masteropleiding. De motivering van de bestuurshandeling moet draagkrachtig zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen voldoende moeten zijn om de beslissing te schrageren. Door aan te geven dat de te behalen leerresultaten uniek zijn in een opleiding, geeft men noodzakelijkerwijze aan dat de globale leerdoelstellingen niet zijn behaald. De bestreden beslissing geeft verder aan dat de leerresultaten van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” niet gecompenseerd worden door deze van andere opleidingsonderdelen, noch in de bacheloropleiding, noch in de masteropleiding om de globale opleidingsdoelstellingen te behalen. De motieven van de bestreden beslissing zijn dus meer dan loutere stijlformules en schrageren de beslissing. Verzoekster wijst ten onrechte naar het arrest nr. 137.642 van 25 november 2004. In deze zaak had de examencommissie zich er immers toe beperkt het examencijfer en een verwijzing naar het reglement als gevolg van de klacht van de student te herhalen. In de thans bestreden beslissing heeft de interne beroepsinstantie echter uitgebreid en afdoende geantwoord op de bezwaren van verzoekster. Ook het tweede door verzoekster aangehaalde arrest (23 april 2009, nr. 192.583) mist in deze relevantie. Het betrof immers eveneens een geval waarin een

deliberatiecommissie zich beperkte tot een verwijzing naar het deliberatiereglement om haar beslissing te motiveren. Het middelonderdeel is ongegrond.

Volgens verwerende partij is het enig middel dus niet-ontvankelijk, dan wel ongegrond.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verwerende partij in haar antwoordnota blijft volhouden dat er een deliberatie heeft plaatsgevonden omtrent het cijfer van verzoekster. In tegenstelling tot wat verwerende partij meent, is er tot op heden geen enkel bewijs van deze deliberatie terug te vinden in het dossier van verzoekster. Een loutere vermelding dat deze deliberatie heeft plaatsgevonden, volstaat niet om dit aan te tonen. Het louter poneren dat men gedelibereerd heeft, gaat regelrecht in tegen de vaste rechtspraak die stelt dat op het bestuur een ruimere motiveringsplicht rust wanneer de student een intern beroep instelt teneinde een preciezere verantwoording van de deliberatiebeslissing te bekomen. Dit werd zowel in het intern als in het extern verzoekschrift reeds aangehaald. Er is echter nog steeds geen spoor van deze motivering van de deliberatie terug te vinden. Het feit dat de rechtspraak uit de geciteerde arresten geen identieke situaties betreft, doet geen afbreuk aan het feit dat zowel deze Raad als de Raad van State van mening is dat er een ruimere motiveringsplicht op het bestuur rust omtrent de verduidelijking van een deliberatie wanneer er een intern beroep werd ingediend.

Nog steeds meent verwerende partij geen motieven te moeten aanhalen omtrent welke globale doelstellingen niet werden behaald en is zij van mening dat dit vragen is naar de motieven van de motieven, dit allemaal in tegenstelling tot de rechtspraak van deze Raad en die van de Raad van State. Van de kwalitatieve beoordeling die verwerende partij diende te maken tijdens de deliberatie, en dus in de bestreden beslissing, is geen spoor terug te vinden. Men blijft zich in de bestreden beslissing blindstaren op het ‘privaatrechtelijke’ aspect van het opleidingsonderdeel. Deze kwalitatieve beoordeling werd anderzijds reeds wel meermaals door verzoekster gemaakt en hierbij werd telkens aangetoond dat de globale doelstellingen wel degelijk behaald werden. Verwerende partij stelt overigens ten onrechte in haar antwoordnota dat verzoekster niet zou voldaan hebben aan haar ‘stelplicht’. Na enige evolutie mag de rechtspraak van de Raad aangaande deliberaties intussen als vaststaand worden beschouwd en heeft dit tot gevolg dat een instelling moet delibereren wanneer een student voldoet aan de globale opleidingsdoelstellingen. Dit wordt *in casu* nog steeds geweigerd. Er kan *in casu* niet worden voorgehouden dat verzoekster dit niet uitdrukkelijk gevraagd heeft en

niet uitdrukkelijk heeft aangetoond op welke wijze zij meent dat de globale doelstellingen reeds behaald zijn.

Ook de door verwerende partij aangehaalde elementen in de bestreden beslissing omtrent het niet-behalen van de doelstellingen, werden reeds meermaals door de Raad weerlegd. Het is pas in de antwoordnota dat verwerende partij het voor het eerst explicet heeft over de globale doelstellingen. In de bestreden beslissing heeft men het enkel over het specifieke opleidingsonderdeel. Reeds deze vaststelling dient ertoe te nopen de beslissing als ongemotiveerd te catalogeren. Verwerende partij merkt dan in de antwoordnota nog op dat verzoekster misschien wel zou voldoen aan de globale domeinspecifieke doelstellingen, maar niet aan de opleidingsspecifieke doelstellingen. Dit is niet correct. Zelfs indien men de opleidingsspecifieke resultaten Master in de rechten bij verwerende partij bekijkt – die overigens inhoudelijk niet heel erg verschillen van de domeinspecifieke doelstellingen – kan men hieruit afleiden dat de student internationale kennis van het recht moet bezitten op 2 vlakken, namelijk:

- De studenten hebben verbredende en diepgaande kennis en inzicht in het Belgische, internationaal en Europees recht;
- De studenten kennen en begrijpen de samenhang tussen het Belgische, het Europese en het internationaal recht en kunnen juridische problemen grensoverschrijdend analyseren.

Elke opleiding moet beschikken over een lijst met domeinspecifieke leerresultaten, die bepalen wanneer een student geslaagd is voor een bepaalde opleiding. Zoals eerder vermeld stelt verwerende partij dat het resultaat van het vak ‘Internationaal Privaatrecht’ niet kan gecompenseerd worden door een ander vak, omwille van het ‘unieke karakter’ ervan. Enige verduidelijking betreffende dat unieke karakter is echter niet terug te vinden in de bestreden beslissingen en zelfs in de antwoordnota blijft dergelijke argumentatie nog steeds achterwege. Deze stelling wordt in twijfel getrokken door bovenstaande globale opleidingsdoelstellingen. Wanneer men de doelstellingen over de internationale kennis van een student bekijkt, wordt er immers nergens melding gemaakt van de specifieke kennis over het internationaal *privaatrecht*. Er zijn nog tal van andere vakken waarbij de studenten kennis over het internationaal recht vergaren, zoals vereist door de opleidingsspecifieke doelstellingen. Zo zijn er de vakken Inleiding tot het internationaal en Europees recht, Internationale bescherming van de rechten van de mens en Europees recht. Ook in het arbeidsrecht en

strafrecht komen internationale elementen voor. Wanneer men de ECTS-fiches van deze vakken bekijkt, kan men afleiden dat de credits die behaald zijn voor deze vakken ervoor zorgen dat verzoekster voldoet aan de doelstellingen uit de lijst met opleidingsspecifieke leerresultaten.

In tegenstelling tot de mening van verwerende partij, is de rechtspraak uitvoerig en unaniem: er dient wel degelijk een grondige deliberatie te gebeuren waarbij men de motieven dient te kunnen achterhalen, zodat een redelijkheidstoets mogelijk wordt. Het is duidelijk dat de Raad de voorbije jaren verschillende malen heeft geoordeeld in een zin die de onderwijsinstellingen wel degelijk dwingt tot een onderzoek ten gronde in elke zaak. Tevens staat het vast dat de interne beroepsinstantie wel degelijk steeds gehouden is te motiveren waarom de gemelde omstandigheden niet als bijzondere omstandigheden aangemerkt worden. Zo niet, wordt de motiveringsplicht toch geschonden. Eerder besloot de Raad een beslissing van een onderwijsinstelling te vernietigen, aangezien deze had nagelaten over te gaan tot een correcte deliberatie (arrest nr. 2016/459 van 9 november 2016). Op basis van al het bovenstaande en de eerdere stukken uit het dossier van verzoekster kan worden aangenomen dat verwerende partij zich schuldig maakt aan het schenden van de motiveringsplicht, minstens een schending van het gelijkheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel tot gevolg.

Beoordeling

1. De Raad stelt vooreerst vast dat met huidig extern verzoekschrift verzoekster niet langer *an sich* het cijfer van 7/20 voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” betwist.

Wat nu nog voorligt, is het feit dat verzoekster niet geslaagd wordt verklaard voor de opleiding “Master in de Rechten”.

De grief van verzoekster heeft betrekking op de toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs. Dit artikel regelt de taken van de examencommissie in het kader van het toekennen van een diploma. Ingeval er geen sprake is van een automatische deliberatie, zoals *in casu*, gaat de examencommissie na of een student alsnog voor het geheel van de opleiding kan geslaagd verklaard worden, omdat zij van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal zijn verwezenlijkt.

In het kader van de toepassing van dit artikel heeft de examencommissie een discretionaire bevoegdheid. De Raad kan zijn appreciatie niet in de plaats stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze is tot stand gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad vraagt in dit verband wel dat de onderwijsinstellingen een gedegen onderzoek uitvoeren ingeval een dergelijk deliberatieverzoek aan hen wordt voorgelegd en dus om elk dossier waarin bijzondere omstandigheden worden aangebracht op eigen merites te onderzoeken. Het is echter aan de student om zijn verzoek tot uitzonderlijke deliberatie te onderbouwen met een goed inhoudelijk geargumenteerd dossier met de nodige stavingsstukken.

De Raad is verder van oordeel dat de toepassing van artikel II.229, lid 1 van de Codex Hoger Onderwijs¹ het cumulatief afzetten van twee elementen veronderstelt: zijn er bijzondere persoonlijke of studiegerelateerde omstandigheden en vervolgens heeft de student - niettegenstaande het tekort - toch de globale opleidingsdoelstellingen behaald.

2. Uit het verzoekschrift leidt de Raad af dat verzoekster als enig middel *in fine* de niet afdoende motivering inroeft van de weigering tot deliberatie in uitvoering van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, in samenhang met de onredelijkheid hiervan.

De Raad moet verweerde vooreerst bittreden waar hij stelt dat verzoekster in deze een belangrijke ‘stelplicht’ heeft. Zoals hoger aangehaald, is de Raad van oordeel dat verzoekster in belangrijke mate de bewijslast draagt ingeval zij van oordeel is dat zij in aanmerking komt voor een globale deliberatie welke tot de discretionaire bevoegdheid van verweerde behoort. Zij dient hiertoe reeds in het kader van het intern beroep, voor zover zij over de noodzakelijke gegevens beschikt, een gedegen onderbouwd en gestaafd dossier voor te leggen. Het is dus niet voldoende om in het kader van het intern beroep de vraag naar een onderzoek voor een globale deliberatie te stellen. De student die kennis heeft van de leerresultaten, zowel op

---

¹ “De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwesenlijkt zijn”.

opleidingsniveau als op specifiek niveau van de opleidingsonderdelen via de ECTS- fiches, moet zijn verzoek tot deliberatie ook concreet inhoudelijk staven.

Het is in het licht van deze contouren dat de Raad nagaat of verweerder *in casu* in voldoende mate aan de motiveringsplicht heeft voldaan.

Bij het onderzoek van het door verzoekster ingeroepen middel naar een afdoende motivering van de interne beroepsbeslissing, zal de Raad de motivering van de interne beroepsinstantie dus toetsen in het licht van de in het intern beroepschrift aangebrachte argumenten en neergelegde stukken.

De Raad merkt voorafgaand op dat de nieuwe middelonderdelen en stukken die verzoekster in het kader van het extern beroepschrift inroeft en neerlegt die de inhoudelijke onderbouwing in het kader van het globaal delibereren betreffen, *prima facie* laattijdig zijn aangebracht en niet ontvankelijk zijn, gezien niets verzoekster weerhield - zowel de globale doelstellingen van de opleiding als de doelstellingen van de diverse opleidingsonderdelen zijn bekend bij aanvang van het onderwijsraject en via de ECTS-fiches voor elke student raadpleegbaar - om deze in het kader van het intern beroepschrift reeds aan te brengen *In casu* stelt de Raad vast dat in het aanvullend intern beroepschrift (zie stuk 8 van verweerder) wel aanvullend wat de deliberatiebeslissing betreft wordt verwezen naar het dossier neergelegd in het kader van het extern beroep.

De Raad moet vaststellen dat de nieuwe interne beroepsbeslissing van 5 december 2016 wat de deliberatiebeslissing betreft integraal verwijst naar de eerder genomen beslissing van 30 september 2016 en geen antwoord geeft op de bijkomende middelen en stavingstukken waarnaar in het aanvullend beroep verwezen wordt wat het globaal delibereren betreft. In de aangevulde motivering brengt verzoekster op onderbouwde wijze aanvullende middelonderdelen aan om aan te tonen dat ze wel degelijk de globale doelstellingen van de opleiding heeft bereikt. De Raad is van oordeel dat deze aangebrachte aanvullende middelen wat het globaal delibereren betreft echter laattijdig zijn. In zijn vernietigingsbesluit heeft de Raad zich uitdrukkelijk beperkt tot het bewarend beroep waarmee verzoekster de individueel behaalde score op het betreffende opleidingsonderdeel heeft aangevochten. De initiële deliberatiebeslissing werd niet gewijzigd gezien het initieel toegekende cijfer ook werd behouden, wat verzoekster niet langer betwist. De aanvullende middelen die verzoekster tegen de deliberatiebeslissing ontwikkeld heeft zijn bovendien niet afhankelijk van de discussie

omtrent het examencijfer, zodat deze reeds *ab initio* bij het instellen van het initieel intern beroep dienden ontwikkeld te worden.

Dit aanvullend intern beroepschrift moet dus enkel in rekening worden gebracht wat de argumenten betreft welke het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” *an sich* betreffen. Dit betreft echter niet langer een voorwerp van het huidig extern beroep.

De Raad stelt vast dat verzoekster volgende argumenten en omstandigheden inroeft in haar intern beroepschrift van 14 september 2016 (zie stuk 1 van verzoekster) wat haar verzoek tot deliberatie betreft. Van verweerde kan verwacht worden dat de interne beroepsinstantie - voor zover dit dragende motieven betreffen - deze onderzoekt en hierop een antwoord formuleert.

Verzoekster beroeft zich op volgende bijzondere omstandigheden:

- Onwel worden tijdens het examen;
- Extra-curriculaire ervaringen: een stage in China tijdens de opleiding rechtspraktijk; het geven van bijlessen aan medestudenten (bijleskantoor My Sherpa); lid van de delegatie VUB MUN team; oud-leidster jeugdbeweging KSA Antwerpen; assisteren in de zaak van haar vader ACE-lighting; stages in het advocatenkantoor Hechtrecht;
- Problemen voor de toekomstige carrière: aanvang stage aan de balie en stageovereenkomst.

Wat de opleidingsgebonden omstandigheden betreft, beroeft verzoekster zich op volgende: het betreft slechts een tekort op één opleidingsonderdeel met een minimale studieomvang van 5 studiepunten.

Verder vraagt verzoekster in algemene bewoordingen om haar globaal te delibereren. Zij stelt dat het tekort op het ene opleidingsonderdeel kan gecompenseerd worden door de andere opleidingsonderdelen waarvoor zij geslaagd is. Het betreffende opleidingsonderdeel heeft geen dermate unieke band met de opleidingsdoelstellingen om niet gedelibereerd te worden. Het opleidingsonderdeel leidt evenmin tot een creditbewijs en dit staat zo vermeld op het diplomasupplement. Een opleidingsonderdeel waarvoor een 8 of een 9 wordt gegeven, wordt gedelibereerd. Omwille van 0,5 punt kan ze niet afstuderen (een 7,5 wordt afgerond naar 8).

De Raad stelt vast dat verweerde overeenkomstig artikel 142 §2 van het OER (dat uitvoering geeft aan de voormelde decretale bepaling) heeft onderzocht in hoeverre verzoekster op basis van uitzonderlijke omstandigheden voor het geheel van de opleiding kan geslaagd verklaard worden. Zoals blijkt uit de interne beroepsbeslissing acht verweerde de ingeroepen omstandigheden niet in die mate bijzonder en stelt hij dat het opleidingsonderdeel ‘Internationaal Privaatrecht’ wel degelijk een uniek karakter heeft.

De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing van 5 december 2016 (stuk 3 van verzoekster) aangeeft dat zij kennis heeft genomen van de aanvullende argumenten die verzoekster in haar intern beroepschrift heeft verwoord, evenals van de argumenten van de titularis van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht”. De interne beroepsinstantie geeft aan dat zij van oordeel is dat de argumentatie van de titularis niet van die aard is dat er sprake is van een materiële vergissing, een grove onregelmatigheid of een kennelijke onredelijkheid. De beroepsinstantie verwijst verder wat de deliberatiebeslissing betreft naar de beoordeling die werd gemaakt in de beslissing van 30 september 2016 en neemt deze integraal over.

De interne beroepsbeslissing van 30 september 2016 argumeert wat de deliberatiebeslissing betreft namelijk als volgt:

- verzoekster behaalde voor alle opleidingsonderdelen van de masteropleiding een credit, evenwel met uitzondering van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” (5 studiepunten);
- verzoekster behaalde voor dat opleidingsonderdeel afgerond 7/20;
- verzoekster behaalde een gewogen gemiddelde van 58%;
- de leerresultaten van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” kunnen niet gecompenseerd worden door deze van andere opleidingsonderdelen, noch in de bacheloropleiding, noch in de masteropleiding, om de globale opleidingsdoelstellingen te behalen. Het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” heeft een unieke plaats binnen de opleiding, aangezien er in het curriculum, zowel van de bachelor- als van de masteropleiding, geen enkel ander opleidingsonderdeel de kennis en het inzicht van het internationaal privaatrecht beoogt;
- het belang van het opleidingsonderdeel voor de beroepspraktijk, wat bevestigd wordt door de raadsman van verzoekster.

De Raad stelt ook vast dat de initiële interne beroepsbeslissing (stuk 2 van verzoekster) de leerresultaten opgenomen in de fiche van het betrokken opleidingsonderdeel *expressis verbis* opneemt:

“ Het I.P.R. kennen en kunnen toepassen is de algemene doelstelling van het opleidingsonderdeel. Aldus wordt de juridische opleiding van de student vervolledigd met een internationaal luik nl. de oplossing van privaatrechtelijke vraagstukken met extraneïteitselement.

Dit betekent:

- *in hoofdorde dat de student internationale conflicten uit de rechtspraktijk moet kunnen oplossen aan de hand van de geëigende IPR-methode en met gebruikmaking van de specifieke vakterminologie;*
- *subsidiair: dat de student een wetenschappelijk gefundeerd betoog -mondeling en schriftelijk- moet kunnen voeren over de theoretische aspecten van het IPR.”*

De Raad onderzoekt hierna of deze motivering in het licht van de door verzoekster in het intern beroepschrift aangebrachte argumenten en stukken afdoende is en de toets van de redelijkheid kan doorstaan.

Wat de aangebrachte persoonlijke omstandigheden betreft, is de Raad van oordeel dat verweerde deze voldoende heeft onderzocht en niet onredelijk heeft gehandeld door deze niet als in die mate bijzonder te beschouwen. Wat de extra-curriculaire ervaringen betreft, toont verzoekster onvoldoende concreet aan hoe deze hebben bijgedragen tot het verwerven van de globale doelstellingen van de opleiding. De Raad treedt verweerde ook bij in de gedachtegang dat het feit dat verzoekster ervoor gekozen heeft om reeds een stageovereenkomst aan te gaan zonder over het nodige diploma te beschikken, een risico betreft dat zij zelf heeft genomen en waarvoor zij zelf de verantwoordelijkheid draagt. Ook het feit dat verzoekster tijdens het examen van het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” onwel is geworden, komt de Raad niet overtuigend over en wordt bovendien onvoldoende onderbouwd met de nodige stavingstukken.

Verder is de Raad van oordeel dat opleidingsonderdelen zoals een stage of een masterproef uniek zijn in de mate dat zij *an sich* een opleidingsdoelstelling kunnen inhouden. Het niet-slagen voor overige opleidingsonderdelen - zelfs één opleidingsonderdeel - kan ook tot gevolg

hebben dat een student niet globaal geslaagd wordt verklaard, maar dan in een ruimere context van kwantitatieve en kwalitatieve elementen.

Wat het onderzoek naar de studiegerelateerde omstandigheden betreft in het kader van het globaal geslaagd verklaren, stelt de Raad vast dat verweerder zich baseert op volgende kwantitatieve elementen en een kwalitatief element: (1) het betreffende opleidingsonderdeel heeft een studieomvang van 5 studiepunten, waarvoor verzoekster geen credit heeft behaald; (2) verzoekster behaalt een cijfer van 7/20, waaruit duidelijk blijkt dat zij de competenties niet heeft bereikt; (3) de reeds behaalde studieresultaten van verzoekster geven een globaal gewogen gemiddelde van 58 %; (4) het unieke belang van het opleidingsonderdeel, dat blijkt uit de leerresultaten van het opleidingsonderdeel.

De Raad is van oordeel dat verweerder *in casu* het unieke karakter van het opleidingsonderdeel in voldoende mate aantoont aan de hand van de in de interne beroepsbeslissing opgenomen leerresultaten, welke aan verzoekster bekend zijn via de ECTS-fiche bij aanvang van het academiejaar. Op basis van dit unieke karakter, in samenlezing met andere kwantitatieve argumenten zoals een niet-tolereerbaar tekort van 7/20 op een verplicht opleidingsonderdeel van 5 studiepunten en een zeer matig globaal resultaat van 58%, acht de Raad deze deliberatiebeslissing niet kennelijk onredelijk. Zoals gesteld ligt de bewijslast in grote mate bij de student, om in het kader van zijn beroep de vakken aan te dragen waarvan hij van mening is dat ze dezelfde opleidingsdoelstellingen nastreven als het vak waarvoor er een tekort is en ook om voldoende concreet aan te tonen hoe de niet-bereikte doelstellingen verbonden aan het specifieke opleidingsonderdeel waarvoor men niet geslaagd is, worden gecompenseerd in het licht van de globale opleidingsdoelstellingen.

Verzoekster poneert in haar initieel intern beroepschrift van 14 september 2016 (zie stuk 1 van verzoekster) echter enkel algemene beweringen, maar toont op geen enkelvlak aan dat ze de betreffende competenties wel degelijk heeft bereikt via andere opleidingsonderdelen. Ze toont ook op geen enkele wijze in dit intern beroepschrift aan op welke wijze ze de globale opleidingsdoelstellingen heeft bereikt. In het licht van deze vage argumentatie is de interne beroepsbeslissing ook voldoende gemotiveerd.

Op basis van deze overwegingen en in het licht van de door verzoekster slechts zeer algemeen ingeroepen argumenten, is de Raad binnen de grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid van oordeel dat verweerder de mogelijkheid om verzoekster al dan niet globaal geslaagd te

verklaren voldoende heeft onderzocht en gemotiveerd en dat het niet-delibereren in het licht van deze beschouwingen niet als kennelijk onredelijk kan worden beschouwd.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 8 februari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Henri Verhaaren bijzitter

Jean Goossens bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.509 van 27 januari 2017 in de zaak 2016/688

In zake:

[REDACTED]
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eric Van der Mussele
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Stoopstraat 1, bus 10
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 december 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 december 2016 waarbij de herinschrijving van verzoekster in academiejaar 2016-2017 onder bepaalde voorwaarden toegelaten wordt.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 januari 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de geneeskunde’.

Op 15 september 2016 wordt aan verzoekster de herinschrijving in deze opleiding voor het academiejaar 2016-2017 geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 19 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 30 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente bij aanvang van vorig academiejaar '15-'16 al een uitzonderlijke toestemming heeft gekregen (na een eerste weigering) en dat ze in dat academiejaar opnieuw niet voldeed aan de opgelegde studievoortgangsmaatregel. Ze beslist dat een tweede uitzondering niet wordt toegestaan.

De interne beroepsinstantie stipt verder ook aan dat de studente na vier inschrijvingen voor het opleidingsonderdeel 'portfolio miv autopsies' (en de uren begeleiding die ze hiervoor heeft gekregen) nog steeds geen credit heeft behaald. Ze benadrukt dat dit opleidingsonderdeel samen met het klinisch examen en de masterproef het eindproduct van de opleiding vormt, waarin alle competenties die ervoor vergaard werden samenkommen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 3 oktober 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.375 van 30 november 2016 in de zaak 2016/531 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(...)”

De Raad gaat vooreerst na of verwerende partij conform het decreet en de reglementaire bepalingen heeft gehandeld. Uit het dossier blijkt dat verzoekster onder studievoortgangsbewaking (bindende voorwaarde) werd geplaatst met ingang van het academiejaar 2014-2015. In het academiejaar 2014-2015 behaalde zij niet de vereiste 50% studie-efficiëntie, maar zij werd toch toegelaten om zich opnieuw in te schrijven op basis van een overmachtssituatie (ziekte). Zij kreeg opnieuw een waarschuwing waaraan een bindende voorwaarde was gekoppeld. Zij diende in het academiejaar 2015-2016 voor minstens 60% van de studiepunten te slagen, zo niet was een inschrijving in de master in de geneeskunde in het academiejaar 2016-2017 niet langer toegelaten.

In de beslissing van 15 september 2016 staat vermeld dat verzoekster in het academiejaar 2015-2016 slechts 9 van de opgenomen 60 studiepunten behaalde. Gezien verzoekster slechts

een studiesucces van 15% behaalde, werd zij geweigerd. Verder studeren aan de Universiteit Antwerpen was enkel nog mogelijk in geval van een heroriëntatie naar een andere opleiding. (zie bijlage 1 van verwerende partij)

Verzoekster heeft in casu de reglementair opgelegde bindende voorwaarde (60% studieefficiëntie behalen) niet aangevochten waardoor deze in principe een definitief karakter heeft gekregen. Prima facie kon verwerende partij verzoekster een volgende inschrijving in de opleiding geneeskunde in academiejaar 2016-2017 weigeren, vermits verzoekster niet voldeed aan deze opgelegde bindende voorwaarde.

Het eerste middelonderdeel van verzoekster betreft de regelmatigheid van de interne beroepsbeslissing (zie bijlage 3 van verwerende partij) en de schending van de formele motiveringsverplichting, gezien de integrale beslissing van de studieloopbaancommissie tot op heden niet is meegedeeld.

De Raad leest in het dossier dat de studieloopbaancommissie in het kader van het intern beroep de oorspronkelijke weigeringsbeslissing heeft bevestigd. De inhoud van de beslissing van de studieloopbaancommissie van 30 september 2016 werd via e-mail van de studietrajectbegeleider (de heer [K.U.]) van 3 oktober 2016 aan verzoekster meegedeeld. Daarin werd als motivering opgegeven dat: (1) verzoekster niet voldeed aan de opgelegde studievoortgangsmaatregel; (2) een tweede uitzondering niet wordt toegestaan; (3) verzoekster voor het opleidingsonderdeel portfolio miv autopsies – dat samen met het klinische examen en de masterproef het eindproduct van de opleiding, waarin alle competenties samenkommen, vormt – na 4 inschrijvingen (en de uren begeleiding die ze heeft gekregen) nog steeds geen credit heeft behaald. Voor meer informatie werd doorverwezen naar de leden van de studieloopbaancommissie, zijnde prof. [V.R.J], prof. [D.W.] en/of prof. [H].

De Raad moet vooreerst met verzoekster vaststellen dat de beslissing van de studieloopbaancommissie, die via e-mail van 3 oktober 2016 bij monde van de studietrajectbegeleider aan verzoekster werd meegedeeld (zie bijlage 3 van verwerende partij), niet aan de formele vereisten voldoet en bovendien slechts zeer summier is gemotiveerd in het licht van de door verzoekster aangehaalde bijzondere omstandigheden. Het is onduidelijk of dit de integrale beslissing betreft van de studieloopbaancommissie. Een verwijzing voor meer informatie naar de leden van de commissie volstaat niet.

Het middelonderdeel is gegrond.

De Raad onderzoekt verder of de weigering van inschrijving als gevolg van het niet voldoen aan de opgelegde bindende voorwaarden, in casu in het licht van de door verzoekster ingeroepen omstandigheden, ook de toets van de redelijkheid kan doorstaan, met andere woorden of er zich bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan die verschonen waarom verzoekster niet aan deze bindende voorwaarden heeft kunnen voldoen. Ingeval een student zich hierop beroept – zoals in casu – is het aan de interne beroepsinstantie om de ingeroepen omstandigheden te onderzoeken.

De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van een weigering tot inschrijving als gevolg van een studievoortgangsmaatregel, rekening moet worden gehouden met de door verzoekster geboekte studievoortgang – eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren – enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekster in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad kan echter, prima facie, uit de summiere motivering van de studieloopbaancommissie (zie hoger weergegeven) niet afleiden of de door verzoekster aangebrachte persoonlijke omstandigheden in het kader van het intern beroep afdoende werden onderzocht.

De Raad neemt bij de besluitvorming in deze zaak hiernavolgende vaststellingen en overwegingen in beraad:

- *Verzoekster beroept zich op een overmachtssituatie. Zij maakt gedurende twee jaar een ziekteperiode door, waarvoor zij in behandeling is. De ziekteperiode is volgens verzoekster van tijdelijke aard. Verzoekster legt hiertoe een duidelijk medisch attest neer in het kader van het extern beroep. Uit dit medisch attest blijkt inderdaad dat verzoekster tijdens het academiejaar in behandeling was en dat ze in 2015 en begin 2016 absoluut niet over al haar mogelijkheden kon beschikken om haar studies verder af te werken wegens een medische terugval. Momenteel blijkt verzoekster wel aan de beterhand te zijn. De Raad stelt vast dat dit medisch attest echter geen deel uitmaakt van het interne dossier, zodat – prima facie – verwerende partij ook niet ten kwade kan worden genomen dat zij hier geen rekening mee heeft gehouden. Verzoekster heeft wel, zoals blijkt uit het dossier, voorafgaand aan de interne beroepsprocedure aan verwerende partij gemeld (bij e-mail van 29 augustus 2016) dat zij ziek was, waardoor zij niet aan de tweede zittijd heeft kunnen deelnemen. De Raad leest in haar intern beroepsschrift ook dat verzoekster heeft aangeboden om medische attesten neer te leggen, indien dit nog nodig bleek te zijn. De interne beroepsinstantie is hierop niet ingegaan. Ter zitting meldt verzoekster dat zij,*

gezien de studieloopbaancommissie op basis van gegevens uit de afgelopen academiejaren voldoende ingelicht was over haar medische toestand en zij geen respons kreeg op haar aanbod, hieromtrent geen verdere documenten heeft meegeleerd.

Uit het dossier blijkt niet duidelijk of verzoekster reeds eerder tijdens het academiejaar 2015-2016 haar medische toestand had vermeld. De Raad stelt wel vast dat verzoekster op basis van haar medische situatie reeds eerder een procedure studievoortgangsbewaking heeft doorlopen en dat de universiteit wel op de hoogte was van haar medische toestand. Ook het hierboven vermelde e-mailbericht aan de studietrajectbegeleider van 29 augustus 2016 is duidelijk wat het lopende academiejaar betreft. In dat opzicht acht de Raad het niet redelijk dat verzoekster niet de kans werd geboden om de nodige medische attesten bij te brengen in het kader van het intern beroep, wat zij ook heeft aangeboden. De Raad is van oordeel dat de studieloopbaancommissie in de gegeven context, door deze bijzondere omstandigheden niet nader te bevragen, geen afdoende onderzoek heeft gedaan, noch een bijhorende motivering heeft gegeven. De ziektoestand van verzoekster is in de gegeven omstandigheden wel degelijk een dragend motief dat de studieloopbaancommissie bij het nemen van de studievoortgangsbeslissing in overweging diende te nemen. Een beslissing die in dat verband enkel stelt dat een tweede uitzondering niet wordt toegestaan voldoet niet.

- *De Raad stelt verder ook vast dat verzoekster reeds een zeer ver gevorderd traject heeft afgelegd. Zij heeft immers reeds 6,5 jaar succesvol gestudeerd en zij moet enkel haar laatste masterjaar nog afwerken. Ook met dit aspect werd naar het oordeel van de Raad onvoldoende rekening gehouden door de studieloopbaancommissie bij het nemen van deze zeer verregaande beslissing, waarbij verzoekster wordt geweigerd om haar studies na al die jaren verder te zetten en waarbij zij wordt aangemaand om te heroriënteren. Het betreft in casu geen bachelorstudent die wat aanmoddert en niet de juiste keuze blijkt te hebben gemaakt.*
- *De in casu bijzonder strenge studievoortgangsbeslissing (verplichting tot heroriëntatie op het einde van een opleiding in de geneeskunde) knelt des te meer gezien verzoekster op basis van het dossier duidelijk blijkt te beschikken over de nodige intellectuele capaciteiten om de studie succesvol te kunnen afronden. Ook dit aspect is niet terug te vinden in de motivering van de studieloopbaancommissie. De Raad stelt vast dat verzoekster voor het toelatingsexamen bij de eerste deelname slaagde, dat het afstuderen voor de bachelor in de geneeskunde zonder vertraging en met een graad van onderscheiding gebeurde en dat ook de eerste twee jaren van de master zonder problemen werden afgerond. Verzoekster behaalde bovendien goede prestaties tijdens de reeds afgelegde specialisatiestage (zie bijlagen 3c en 3d van verzoekster).*

- *Verzoekster geeft ook aan hoe zij haar toekomst als arts verder wenst te zetten, mede rekening houdend met haar gezondheidstoestand. Zij kiest voor de specialisatie arbeidsgeneeskunde, die goed verenigbaar is met haar zwakkere gezondheidstoestand. Uit het dossier blijkt niet dat haar medische toestand verzoekster in de toekomst verder zou verhinderen om een medisch beroep naar behoren uit te oefenen.*
- *Verzoekster geeft ook een aantal concrete omstandigheden (medische redenen) aan die moeten verschonen waarom zij niet slaagde voor de opleidingsonderdelen portfolio en masterproef, waardoor zij niet aan de bindende voorwaarde kon voldoen. Zoals hoger gesteld, heeft de studieloopbaancommissie deze niet in haar onderzoek betrokken, terwijl zij hiervan wel op de hoogte was.*
- *De Raad stelt ten slotte eveneens vast dat verzoekster op het portfolio eerder een cijfer van 8/20 heeft behaald en dat zij voor dit opleidingsonderdeel wegens ziekte slechts tweemaal een examenkans heeft benut. De Raad is van oordeel dat hieruit evenmin blijkt dat verzoekster niet capabel zou zijn om dit opleidingsonderdeel binnen een redelijke termijn tot een goed einde te kunnen brengen.*

De Raad is van oordeel dat de door verzoekster aangehaalde omstandigheden dragende motieven zijn die door verwerende partij onvoldoende zijn onderzocht en zijn meegenomen in haar overwegingen. Dit blijkt alleszins niet uit de summiere motivering.

De Raad stelt vast dat verzoekster met het oog op het behalen van haar masterdiploma nog drie examens dient af te leggen: masterproef, portfolio en vervolgens het klinische examen. De Raad erkent dat dit nog een zware opdracht betreft.

De Raad acht het echter onredelijk om, – in het bijzonder – gezien (1) de duidelijke intellectuele capaciteiten van verzoekster, (2) het reeds dermate vergevorderd stadium van haar studieloopbaan in de geneeskunde, (3) de moeilijke ziekteperiode die het niet voldaan hebben aan de bindende voorwaarden kan verantwoorden en (4) de betere vooruitzichten, verzoekster de verdere toegang tot het laatste masterjaar te ontzeggen.

Het is vervolgens aan verwerende partij om een nieuwe studievoortgangsbeslissing te nemen, waaraan zij vanzelfsprekend meer specifiek, ingaand op de concrete situatie van verzoekster, die het academiejaar ook pas later kan starten, aangepaste voorwaarden kan koppelen.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.375 van 30 november 2016 in de zaak 2016/531 heeft de interne beroepsinstantie op 5 december 2016 een nieuwe beslissing genomen.

De studieloopbaancommissie heeft beslist om een herinschrijving in academiejaar 2016-2017 onder diplomacontract master geneeskunde toe te laten. Het te volgen studietraject van studente is als volgt:

- Portfolio miv autopsies (10 studiepunten)
- Klinisch examen (15 studiepunten)
- Masterproef (11 studiepunten)
- Oriëntatie, capita selecta en palliatieve zorgen (15 studiepunten)

De studieloopbaancommissie koppelt hieraan volgende afspraken:

- PORTFOLIO: deadline voor indienen is 31/01/2017 (procedure van indienen is conform eerdere academiejaren);
- KLINISCH EXAMEN: deelname is mogelijk begin juni 2017, indien een voldoende werd behaald voor portfolio;
- MASTERPROEF: deadline zoals alle studenten 4de master (indienen 08/05/2017 – verdediging masterproef en casussen 07/06/2017);
- ORIËNTATIE, CAPITA SELECTA EN PALLIATIEVE ZORGEN: co-schap arbeidsgeneeskunde was in orde, de opdracht palliatieve zorgen ontbreekt. Deelname aan lessen (17/01 en 19/01) en meedoen aan evaluatie;
- Bindende voorwaarden met betrekking tot de herinschrijving 2017-2018: studiesucces moet 100% zijn.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 5 december 2016, en vervolgens nogmaals per e-mail van 7 december 2016, aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 13 december 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Bij e-mails van 23 december 2016 en 5 januari 2017 deelt verwerende partij mee dat de interne beroepsinstantie de bestreden beslissing ondertussen heeft ingetrokken en heeft vervangen door een nieuwe beslissing. Bij e-mails van dezelfde data bevestigt verzoekende

partij de nieuwe beslissing van de studievoortgangscommissie te hebben ontvangen, met intrekking van de beslissing die voor betwisting bij de Raad is aangebracht, zodat het hangende beroep kan worden doorgedaald.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van de intrekking.

Huidig beroep van verzoekende partij wordt onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest,

de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.510 van 27 januari 2017 in de zaak 2016/698

In zake: Kristof JACOBS
Woonplaats kiezend te 3001 Heverlee
Armand-Thiérylaan 21, bus 0201

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 21 december 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 december 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 januari 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Karin Goossens, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in voor het voorbereidingsprogramma tot de Master of Laws in de rechten, alsook voor de opleiding Master of Laws in de rechten.

Voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsfiscaliteit” dient verzoekende partij een aanvraag tot vrijstelling in. Bij beslissing van 14 november 2016 werd deze geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 18 november 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 14 december 2016 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat overeenkomstig artikel 153 van het onderwijs- en examenreglement 2016-2017 het beroep moet worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze van de proclamatie. Het beroep wordt ingesteld door middel van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de Voorzitter van de betrokken beroepsinstantie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep. De voorzitter stelde vervolgens vast dat het verzoekschrift niet werd ondertekend, zodat het beroep onontvankelijk is.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 15 december 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 21 december 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij stelt vast dat het extern beroep van verzoeker werd voorafgegaan door een intern beroep, gericht tegen de beslissing van de decaan van 14 november 2016 (en dezelfde dag per e-mail aan verzoeker ter kennis gebracht). Zij merkt op dat het intern beroep, conform artikel 153 van het OER, werd ingesteld binnen een termijn van zeven kalenderdagen, ingaand op de dag na de kennisname van de beslissing tot weigering van de vrijstelling.

Verwerende partij verwijst vervolgens naar artikel II. 284, tweede lid Codex Hoger Onderwijs, dat bepaalt dat een beslissing op intern beroep aan de student ter kennis wordt gebracht binnen een termijn van twintig kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze waarop

het beroep is ingesteld. Volgens verwerende partij betreft het geen vervaltermijn, doch een termijn van orde. Een beslissing kan derhalve nog na het verstrijken van deze termijn worden genomen en ter kennis gebracht, zoals *in casu* is gebeurd.

Verwerende partij is van oordeel dat het feit dat niet binnen de termijn van twintig dagen een beslissing aan verzoekende partij ter kennis werd gebracht, wel gevolgen heeft voor verzoeker wat het indienen van een beroep bij de Raad betreft. Zij verwijst hiervoor naar artikel II. 294, §1, derde lid Codex Hoger Onderwijs en artikel 155, §1, derde lid van het OER. Verwerende partij verduidelijkt dat het intern beroep van verzoekende partij per aangetekend schrijven werd ingesteld op 18 november 2016 en dat uiterlijk op 8 december 2016 de bestreden beslissing aan verzoekende partij ter kennis had moeten worden gebracht. Volgens verwerende partij diende verzoeker, bij gebreke aan deze tijdige kennisgeving, uiterlijk op 15 december 2016 beroep bij de Raad in te stellen. Verwerende partij heeft immers niet vóór het verstrijken van de twintig dagen-termijn aan verzoekende partij meegedeeld op welke latere datum zij uitspraak zou doen.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker evenwel geen (bewarend) beroep indiende bij de Raad, maar hij wachtte de kennisgeving van de bestreden beslissing af. De bestreden beslissing werd op 15 december 2016 per e-mail aan verzoekende partij bekendgemaakt en verzoeker stelde vervolgens bij verzoekschrift van 21 december 2016 beroep in bij de Raad tegen de bestreden beslissing. Verwerende partij merkt op dat de postdatum van het verzoekschrift haar niet bekend is, maar zij is van oordeel dat het voorliggende beroep *ratione temporis* onontvankelijk is.

In zijn *wederantwoordnota* gaat verzoeker hier niet verder op in.

Beoordeling

Uit het dossier blijkt, naar het oordeel van de Raad, dat verzoeker – anders dan verwerende partij voorhoudt – geen extern beroep heeft willen instellen tegen het uitblijven van de interne beroepsbeslissing, doch dat zijn extern beroep gericht is tegen de beslissing die de interne beroepsinstantie op 14 december 2016 heeft genomen.

Wat de termijn voor het instellen van een beroep bij de Raad betreft, dient aldus te worden verwezen naar artikel II.294, §1, eerste lid Codex Hoger Onderwijs, dat het volgende bepaalt:

“§1. De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”.

Verzoeker stelde op 21 december 2016 een beroep in tegen de interne beroepsbeslissing van 14 december 2016, die hem op 15 december 2016 ter kennis werd gebracht. Het beroep bij de Raad werd tijdig ingesteld.

B. Intern beroep

Of de bestreden beslissing het intern beroep al dan niet terecht onontvankelijk heeft verklaard, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Enig middel

Verwerende partij heeft bij beslissing van 14 december 2016 het intern beroep onontvankelijk verklaard wegens niet-ondertekening. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 14 december 2016 terecht het intern beroep als onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij een vrijstelling heeft aangevraagd voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsfiscaliteit” omdat hij reeds credits aan de KU Leuven heeft behaald voor vakken die de materie van het vak ondernemingsfiscaliteit behelzen. Hiertegen heeft hij intern beroep aangetekend, maar dat werd onontvankelijk verklaard. Verzoeker merkt daarnaast op dat het zeer lang, met name een maand, duurde vooraleer hij uitsluitsel kreeg omtrent zijn intern beroep. Dit is echter nefast voor de studievoortgang en voor de academische planning als werkstudent. Verzoeker wijst er ook op dat het intern beroep onontvankelijk werd verklaard door de commissie, maar de commissie is zelf te laat met de onontvankelijkheidsbeslissing van dit beroep, zodat de VUB ter zake haar eigen reglement – en meer bepaald artikel 153, §3 – niet respecteert.

In haar *antwoordnota* stipt verwerende partij aan dat het verzoekschrift op intern beroep van 14 november 2016 niet, conform artikel 153, § 1 OER, door verzoekende partij werd ondertekend. Zij stelt vast dat verzoeker in zijn verzoekschrift voor de Raad de materiële

vaststelling van de Voorzitter van de Interne Beroepscommissie dat het verzoekschrift niet ondertekend werd, niet betwist. Evenmin betwist verzoeker dat het intern beroep op grond van de niet-ondertekening kon worden afgewezen. Volgens verwerende partij kan men dan ook enkel besluiten dat de op straffe van niet-ontvankelijkheid voorgeschreven vorm in het OER niet werd nageleefd, zodat het intern beroep niet op ontvankelijke wijze werd ingeleid.

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker op dat hij, nadat hij de interne beroepsbeslissing had ontvangen, een e-mail heeft gestuurd waarbij hij uitdrukkelijk de originele kopij van zijn verzoekschrift heeft opgevraagd. Op deze mail heeft hij echter geen antwoord ontvangen. Volgens verzoeker is dit van cruciaal belang vermits er geen zekerheid was dat zijn verzoekschrift niet ondertekend was. Hij stelt dat men nu wel makkelijk een kopij kan bijbrengen via copy paste waarop de handtekening niet te onderkennen is. Bovendien brengt men ook het origineel stuk niet bij. Verzoeker is van oordeel dat men moeilijk kan stellen dat opvolging en bewijs van de niet-ondertekening werden geleverd, vermits niet werd ingegaan op zijn e-mail.

Daarnaast wijst verzoeker erop dat de data van antwoord op het intern beroep niet werden gerespecteerd. Verwerende partij heeft hem immers niet van de beslissing in kennis gesteld binnen een termijn van vijftien dagen. Verzoeker stelt vast dat dat dit nu ook uit het examenreglement is genomen. Volgens verzoeker heeft hij aldus wel degelijk conform hun beslissing beroep ingesteld op basis van artikel 153 OER 2016-2017.

Beoordeling

Een beroep bij de Raad kan pas ingesteld worden nadat het intern beroep regelmatig is ingesteld en uitgeput conform de artikelen II.283 t.e.m. 285 van de Codex Hoger Onderwijs. Met uitzondering van de verplichting om een intern beroep in te stellen en de termijnen voor het instellen en het behandelen van het intern beroep laat de decreetgever het aan de instellingen over om in het onderwijs- en examenreglement te bepalen welke vormvereisten – al dan niet met sancties – moeten worden nageleefd om een regelmatig intern beroep in te stellen.

In casu stelt de Raad vast dat artikel 153, §1, lid 3 van het onderwijs- en examenreglement 2016-2017 (stuk 2 van verwerende partij) uitdrukkelijk bepaalt dat het verzoek ondertekend

moet zijn door de verzoeker. Er wordt eveneens uitdrukkelijk bepaald dat deze vormvereiste op straffe van onontvankelijkheid moet worden nageleefd.

In zijn wederantwoordnota stelt verzoeker dat er geen zekerheid was omtrent de niet-ondertekening en dat het bewijs van de niet-ondertekening ook niet werd geleverd. Bij het administratief dossier dat aan de Raad werd bezorgd, heeft verwerende partij echter het intern beroepsschrift van verzoeker gevoegd. De Raad stelt *in casu* zelf vast dat het intern beroepsschrift niet is ondertekend door verzoeker (stuk 5 van verwerende partij). Uit het dossier noch ter zitting blijkt overigens dat verzoeker een gerechtelijke procedure inzake valsheid in geschrifte heeft opgestart of wenst op te starten. De Raad ziet ook geen reden om de echtheid van het neergelegde intern verzoekschrift in vraag te stellen.

Hoewel het decreet – in tegenstelling tot de verplichting van een handtekening op straffe van onontvankelijkheid zoals bepaald in artikel II.294, §2, lid 2 Codex Hoger voor het ‘extern’ beroep – niet uitdrukkelijk voorschrijft dat het ‘intern’ beroepsschrift moet zijn ondertekend, acht de Raad het niet ontrecht dat dit als een substantiële vormvereiste wordt beschouwd. Op die manier wordt op een duidelijke manier de garantie geboden dat de verzoeker zelf het schriftelijk beroep heeft ingesteld. *A fortiori* is een niet-ondertekend intern beroep onregelmatig wanneer de ondertekening uitdrukkelijk op straffe van niet-ontvankelijkheid is voorgeschreven in het onderwijs- en examenreglement, zoals *in casu* in artikel 153, §1, lid 3 OER 2016-2017.

De Raad leidt voorts uit het dossier af dat verzoeker wel degelijk op de hoogte kon zijn van deze substantiële vormvereiste. Op de beslissing tot weigering van de vrijstellingsaanvraag wordt immers de vereiste van de ondertekening van het intern beroepsschrift explicet vermeld. Daarnaast wordt er ook verwezen naar het betreffende artikel 153 van het onderwijs- en examenreglement 2016-2017.

De Raad stelt dan ook vast dat verwerende partij het intern beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard wegens de niet-ondertekening ervan.

Het middel is niet gegrond.

Voor de goede orde merkt de Raad wel op dat uit artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet volgt dat de beroepstermijn voor een voor beroep vatbare beslissing slechts begint te lopen wanneer op die beslissing of de individuele kennisgeving ervan de beroeps mogelijkheden en de modaliteiten voor het beroep correct zijn vermeld.

Hij herinnert eraan dat – sinds de inwerkingtreding van de wijziging op 1 oktober 2016 – artikel II.283, lid 2 van de Codex Hoger Onderwijs het volgende bepaalt:

“De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op:

1° in het geval van een examenbeslissing: de dag na deze van de proclamatie;

2° in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student.”

De Raad stelt vast dat de beslissing tot weigering van de vrijstellingsaanvraag van verzoeker weliswaar de beroeps mogelijkheid en de – modaliteiten vermeldt, doch dat deze niet volledig correct zijn. De Raad leest er immers het volgende: *“Indien u meent dat deze studievoortgangsbeslissing is aangetast door een schending van het recht, kan u hiertegen schriftelijk beroep aantekenen bij de Voorzitter van de betrokken beroepscommissie, en dit binnen een vervaltermijn van vijf kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze van de proclamatie of bij ontstentenis van een proclamatie na de dag van kennisname van de beslissing.”*. Zoals hoger gesteld, is deze bepaling recent gewijzigd. Sinds 1 oktober 2016 bedraagt de vervaltermijn zeven kalenderdagen en gaat deze *in casu* in de dag na die van de kennisgeving van de studievoortgangsbeslissing.

Vermits de beroeps mogelijkheden en – modaliteiten niet op regelmatige wijze aan verzoeker ter kennis zijn gebracht, heeft dit overeenkomstig artikel 35 Openbaarheidsdecreet tot gevolg dat de termijn om het intern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van de beslissing. De termijn om rechtsgeldig intern beroep in te stellen lijkt derhalve nog niet te zijn verstrekken.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 januari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Zitting van 3 februari 2017

Arrest nr. 3.524 van 3 februari 2017 in de zaak 2017/022

In zake: Laurens FRANÇOIS
                      woonplaats kiezend te 1755 Kester
                      Cypriaan Verhavertstraat 20

tegen:

de UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 14 januari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 23 december 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 3 februari 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en de heer Martin François, die verschijnt voor de verzoekende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is sinds het academiejaar 2014-2015 ingeschreven in de opleiding Bachelor of Science in de bio-ingenieurswetenschappen.

Na een oorspronkelijke inschrijving voor 48 studiepunten, schrijft verzoeker in februari 2015 uit voor twee opleidingsonderdelen ten belope van samen tien studiepunten. Binnen het aldus tot 38 studiepunten herleide studieprogramma neemt verzoeker in de eerste examenzittijd deel aan drie examens, zonder een credit te behalen, en in de tweede examenzittijd aan geen enkel examen.

Nadat verzoeker daardoor geen enkele credit behaalt, wordt hem voor het academiejaar 2015-2016 een bindende voorwaarde opgelegd, die ertoe strekt dat hij bij een volgende inschrijving minstens voor 50% van de opgenomen studiepunten credits moet behalen. Wanneer de student niet slaagt voor 50% van het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding, dan geldt – bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding – bovendien als bindende voorwaarde dat hij voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot dat eerste deliberatiepakket credits moet verwerven.

Verzoeker schrijft in het academiejaar 2015-2016 enkel in voor vakken uit het eerste deliberatiepakket (drie vakken ten belope van 18 studiepunten), zodat verzoeker 75% van de opgenomen studiepunten dient te behalen. In de eerste examenzittijd neemt verzoeker deel aan twee examens, en behaalt hij één credit (6 studiepunten). In de tweede examenzittijd neemt verzoeker deel aan de beide resterende examens, doch zonder een credit te behalen.

Met 6 van de 18 studiepunten, behaalt verzoeker een studierendement van 33%. Doordat hij aldus niet tegemoetkomt aan de bindende voorwaarde die werd opgelegd, wordt de verdere inschrijving aan verzoeker geweigerd.

Op 17 september 2016 tekent de vader van verzoeker een intern beroep aan tegen de weigeringsbeslissing. In dit schrijven wordt aangevoerd dat verzoeker sinds december 2014 te kampen heeft gehad met fysische en emotionele uitputtingsverschijnselen en dat hij om gezondheidsredenen in de januarizittijd aan slechts een deel van de examens heeft deelgenomen (met medisch attest) en in het tweede semester bepaalde practica heeft moeten missen. Verder wordt gesteld dat verzoeker na diagnostisering zijn studies in het tweede semester van het academiejaar 2014-2015 volledig heeft moeten stopzetten (ook hier wordt verwezen naar een medisch attest). Gelet op de medische beperkingen werd op advies van de behandelend geneesheer in het academiejaar 2015-2016 slechts een beperkt studieprogramma opgenomen, maar het herstel is onvoldoende gebleken om te kunnen aanknopen met positieve

studieresultaten. Verzoeker stelt dat op basis van die gegevens de behaalde studieresultaten niet als representatief kunnen worden beschouwd, zodat de weigering tot verdere inschrijving niet gerechtvaardigd is. Verzoeker vraagt de interne beroepsinstantie om opnieuw toelating tot inschrijving te verlenen, en kondigt aan ook een procedure tot terugvordering van leerkrediet op grond van overmacht te zullen instellen.

In aanvulling hierop zendt verzoeker op 28 september 2016 een aanvullend aangetekend schrijven, waarbij hij attesten van zijn klinisch psycholoog en psychotherapeut voegt.

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 6 oktober 2016, en overweegt het volgende:

“Uit een vergelijking van het aantal verworven studiepunten met het aantal opgenomen studiepunten blijkt dat de student aan de universiteit Gent een zeer beperkte studievoortgang heeft geboekt en dat de norm die het OER hanteert voor de beoordeling van de vraag of uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren, werd overschreden.

De commissie neemt akte van de persoonlijke omstandigheden die de student in het beroepsschrift aanvoert ter verrechtingvaardiging van het gebrek aan studievoortgang, en onderkent dat die omstandigheden problemen kunnen veroorzaakt hebben bij de studies. Zij is evenwel van mening dat die omstandigheden niet van die aard zijn dat ze doen vermoeden dat bindende voorwaarden opleggen wel zinvol is en dat de studievoortgang in het nieuwe academiejaar aanmerkelijk zal verbeteren. De commissie somt hieronder de argumenten op om de weigering te handhaven:

- De examens waar de student aan deelneemt, zijn niet goed te noemen. De commissie kan aannemen dat het ziektebeeld hier een rol in speelt maar stelt op basis van de resultaten vast dat de studies een zware tol eisen van de student.
- De gekozen studies lijken op dit ogenblik niet de correcte keuze van de student. De commissie adviseert een heroriëntering hetzij binnen de UGent hetzij naar een hogeschoolopleiding.

Uit de studieloopbaan en de gerealiseerde studievoortgang blijkt volgens de commissie manifest dat alsnog de toelating geven om in te schrijven met bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

De commissie stelt dat de weigering tot inschrijving voor de betrokken opleiding geen eindpunt hoeft te zijn. De weigering geldt enkel voor de opleiding bio-ingenieurswetenschappen wat betekent dat de student hetzij aan een andere opleiding aan de UGent hetzij voor een andere opleiding aan andere hogeronderwijsinstellingen wel kan toegelaten worden. Hij beschikt nog over voldoende leerkrediet en de commissie raadt hem dan ook aan om te heroriënteren aangezien de commissie op basis van de zwakke studievoortgang besluit dat bio-ingenieurswetenschappen op dit ogenblik wellicht niet de juiste richting is voor de student.

Het intern beroep wordt ongegrond verklaard. De weigering tot inschrijving aan de opleiding wordt bekrachtigd.”

Bij arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 vernietigt de Raad deze beslissing, in de mate dat zij ertoe strekt de herinschrijving van verzoeker in de bacheloropleiding bio-ingenieurswetenschappen te weigeren vanaf het academiejaar 2017-2018.

De Raad overweegt daarbij het volgende:

“Wil zij een redelijke en pertinente verantwoording vinden, dan moet de (uitvoering van een) maatregel van studievoortgangsbewaking die een student verdere inschrijving weigert omwille van een ontoereikend studierendement, steunen op relevante feitelijke elementen.

Het loutere gemis aan credits volstaat daarbij niet, vermits daaraan uiteenlopende oorzaken ten grondslag kunnen liggen. Zo zal de instelling uit het herhaaldelijk in normale omstandigheden deelnemen aan examens en daarop falen, gewis kunnen afleiden of de student voldoende kansen heeft om het in de toekomst beter te doen. Behalve de student evenwel geen credits omdat hij niet aan de examens heeft kunnen deelnemen, dan kan de instelling daaruit bezwaarlijk conclusies trekken omtrent de capaciteiten van de student. Gaat het daarbij om afwezigheden wegens examenstress of andere studiegerelateerde elementen, dan kan de instelling die gegevens wel betrekken bij de afweging of de student, los van zijn capaciteiten, voldoende aannemelijk maakt dat hij bij latere pogingen meer kans maakt om te slagen, in voorkomend geval met gebruik van ondersteunende maatregelen of redelijke aanpassingen. Houdt de afwezigheid daarentegen met de studies op geen enkele wijze verband, dan valt niet in te zien welke voorspellende kracht uit het gemis aan credits kan uitgaan om de latere slaakkansen van de student in te schatten.

Te dezen wordt niet betwist dat verzoeker in het academiejaar 2014-2015 voor 36 studiepunten was ingeschreven, en dat hij voor geen enkel opleidingsonderdeel de twee examenkansen heeft kunnen benutten. Daargelaten of verzoeker een procedure tot teruggave van leerkrediet zal instellen, stelt de Raad vast dat de klinisch psycholoog van verzoeker op 8 april 2015 heeft geattesteerd dat het stipt volgen van het les- en practicumschema omwille van het ziektebeeld niet wenselijk en niet mogelijk is, en dat voor verschillende examens een medisch attest werd ingeleverd, wat *prima facie* doet besluiten dat verzoeker omwille van overmacht niet aan die examens kon deelnemen.

In het licht van de bovenstaande overwegingen acht de Raad het niet redelijk en in strijd met een correcte feitenvinding om het gemis aan credits in het academiejaar 2014-2015 in rekening te brengen als een gebrek aan studierendement binnen de procedure van studievoortgangsbewaking.

In het academiejaar 2015-2016 behaalde verzoeker credits voor 6 van de 18 opgenomen studiepunten. Uit de attesten van de klinisch psycholoog van 27 september 2016 en de neuropsycholoog van 28 september 2016 blijkt dat de beperkte studieresultaten niet los

kunnen worden gezien van zijn medische toestand. Ook die vaststelling dient bij de beoordeling te worden betrokken.

Dat er op korte termijn onvoldoende zicht op beterschap is, is niet langer relevant voor de beoordeling van het geschil gelet op de wijze waarop verzoekers belang, en dus ook het voorwerp van het beroep, hierboven is bepaald.”

Verwerende partij werd opgedragen om in uitvoering van het arrest uiterlijk op 23 december 2017 een nieuwe beslissing te nemen ten aanzien van verzoeker.

De interne beroepsinstantie van verwerende partij neemt op 23 december 2016 de volgende beslissing:

“(…)

De Institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het verzoekschrift.

De institutionele beroepscommissie heeft reeds een eerste keer over dit beroep vergaderd op 6 oktober 2016. De commissie verklaarde het beroep toen ongegrond.

De student stelde tegen deze beslissing beroep in bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die de beslissing van de commissie vernietigde in zijn arrest nr. 3.387 d.d. 9 december 2016, echter enkel voor zover zij ertoe strekt de herinschrijving van verzoeker in de bacheloropleiding bio-ingenieurswetenschappen te weigeren vanaf het academiejaar 2017-2018. De weigering voor het academiejaar 2016-2017 wordt niet ongedaan gemaakt.

De Raad is van oordeel dat een beslissing waarbij een student wordt geweigerd op grond van een ontoereikend studierendement, moet steunen op relevante feitelijke elementen. Het louter gemis aan credits volstaat daarbij niet, aldus de Raad, omdat dat gemis het gevolg kan zijn van uiteenlopende zaken. Als een student geen credits behaalde omdat hij aan de examens niet kon meedoen, dan kan een instelling daaruit immers geen conclusies trekken over de capaciteiten van een student. De Raad acht aldus de weigeringsbeslissing onvoldoende gemotiveerd.

Wanneer uitspraak wordt gedaan over het al dan niet opleggen van een studievoortgangsbewakingsmaatregel, zijn twee aspecten van belang. Vooreerst kan een studievoortgangsbewakingsmaatregel enkel worden opgelegd als blijkt dat een student onvoldoende studievoortgang heeft gemaakt, vervolgens moet het ook duidelijk zijn dat het toelaten van de student, zelfs onder bindende voorwaarden, momenteel geen optie is omdat onvoldoende blijkt dat de situatie van de student in die zin is geëvolueerd dat een betere studievoortgang kan worden verwacht.

De student vroeg in zijn intern beroep enkel om terug ingeschreven te kunnen worden voor het academiejaar 2016-2017, en de institutionele beroepscommissie heeft zich dan ook enkel over een inschrijving voor dat jaar uitgesproken.

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen leest in deze beslissing blijkbaar dat de weigering *ad infinitum* is uitgesproken en ook voor de navolgende academiejaren geldt, doch dit is niet het geval. Verzoeker kan zich in het academiejaar 2017-2018 terug aanbieden aan de UGent en, zo nodig via de institutionele beroepscommissie, terug om herinschrijving verzoeken, waarna zijn dossier opnieuw bekeken zal worden met het oog op het al dan niet inschrijven in dat nieuwe academiejaar.

Uit het arrest van de Raad vloeit evenwel voort dat de Raad de institutionele beroepscommissie aanmaant om ook reeds een beslissing te nemen voor het academiejaar 2017-2018.

De institutionele beroepscommissie kan op vandaag niet om de vaststelling heen dat de student in het verleden maar een zeer beperkte studievoortgang heeft gemaakt. Deze beperkte studievoortgang blijkt evenwel het gevolg te zijn van medische problemen van de student, die beperkt worden gestaafd door medische attesten en die de student verder heeft toegelicht in de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de beperkte studievoortgang aldus niet ten kwade van de student kan worden geduid, en dat dit alleen geen grond kan vormen voor een weigering tot de opleiding.

Anderzijds kan de institutionele beroepscommissie er op vandaag ook niet omheen dat de student ook geen reële vooruitzichten biedt op verbetering naar de toekomst toe. Uit het verslag van de psycholoog d.d. 27 september 2016 dat hij toevoegde aan zijn intern beroep, blijkt dat “de concentratie en de mogelijkheden tot aangehouden taakinspanning (...) zich uiterst langzaam [herstellen], zowel op vlak van duur als op vlak van intensiteit”. Veel meer dan een hoop dat er opnieuw grenzen verlegd kunnen worden en een adequatere balans bereikt kan worden, drukt de therapeut vooralsnog niet uit.

De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de toestand van verzoeker doorheen het lopende academiejaar mogelijk verder zal verbeteren, maar of deze onvoldoende verbeterd zal zijn om met kans op slagen een studie op universitair niveau te hernemen, is op vandaag volstrekt onduidelijk en kan uit niets worden afgeleid. De institutionele beroepscommissie beslist dan ook om de weigeringsbeslissing voor dat academiejaar vooralsnog te handhaven.

De commissie wijst erop dat niets hem belet om na afloop van het huidige academiejaar een nieuwe vraag tot toelating in te dienen bij de Ugent, zo nodig bij de institutionele beroepscommissie, en op dat moment de nodige bewijsstukken voor te leggen waaruit blijkt dat zijn situatie in die zin is gewijzigd dat hij opnieuw in staat is om studies op universitair niveau te hernemen.

Het intern beroep wordt ongegrond verklaard. De weigering tot inschrijving aan de opleiding wordt ook voor het academiejaar 2017-2018 bekrachtigd.”

Deze beslissing wordt met een e-mail van 3 januari 2017 aan verzoeker betekend.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep.

Zij voert aan dat het verzoekschrift aan de rector van de Universiteit Gent is gericht en dat kopie van die brief aan de Raad is meegedeeld, zodat het volgens verwerende partij kennelijk niet verzoekers bedoeling is geweest om een extern beroep in te stellen tegen de beslissing van 23 december 2016. Volgens verwerende partij heeft verzoeker enkel aan de rector willen melden dat hij die beslissing ‘onontvankelijk’ acht en dat zijn gezondheidstoestand merkelijk is gewijzigd.

In zijn *wederantwoordnota* gaat verzoeker op deze exceptie niet in.

Beoordeling

In overeenstemming met de wil van de decreetgever (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25*), is het formalisme bij het instellen van een beroep bij de Raad zeer beperkt.

Uit de stukken die verzoeker aan de Raad heeft overgemaakt, kan de Raad voldoende duidelijk afleiden dat verzoeker de regelmatigheid van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 december 2016 bestrijdt. Dit volstaat om het beroep in dat opzicht ontvankelijk te verklaren.

Uit de voormelde stukken blijkt tevens dat verzoeker ten minste één middel opwerpt, met name dat de bestreden beslissing ‘onontvankelijk’ is omdat zij laattijdig werd genomen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Voorafgaande opmerking

In de bestreden beslissing wordt gesteld (pagina 3, derde alinea) dat de initiële studievoortgangsbeslissing en de voorheen genomen beslissing op intern beroep van 6 oktober

2016 niet tot strekking had om verzoeker de inschrijving te weigeren voor het academiejaar 2017-2018.

Er zij vooreerst op gewezen dat de mededeling op de initiële studievoortgangsbeslissing (stuk 5 administratief dossier) luidde: “*Je kunt je niet meer herinschrijven voor deze opleiding*”. Die mededeling steunt op artikel 24, §1 van het onderwijs- en examenreglement 2015-2016, waarvan de tekst luidt als volgt:

“ARTIKEL 24 Inschrijving en studievoortgangsbewaking

§1. Bij een diplomadoelcontract wordt aan de student die niet voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits heeft behaald, een bindende voorwaarde opgelegd. De student dient bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits te verwerven. Ingeval de student niet geslaagd is voor 50% van het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding, dan geldt – bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding – bovendien als bindende voorwaarde dat hij/zij voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot dat eerste deliberatiepakket credits dient te verwerven.

Wanneer de student vervolgens niet aan de opgelegde bindende voorwaarde voldoet, wordt de inschrijving via een diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding, of voor het desbetreffende gemeenschappelijke aanloopstuk tot verschillende opleidingen, geweigerd.”

De Raad leest in deze bepaling, samen met de redactie van de initiële studievoortgangsbeslissing, alvast niet dat de weigering tot inschrijving enkel voor het academiejaar 2016-2017 zou zijn opgelegd.

Bovendien luidt het in de thans bestreden beslissing – de Raad komt hier onderstaand op terug – vervolgens dat de weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 wordt “bekrachtigd”. Het is voor de Raad niet spontaan duidelijk hoe de beroepsinstantie een beslissing kan bekraftigen die zij ontkennt te hebben genomen. De beroepsinstantie lijkt aldus te dwalen in haar eigen overwegingen.

VI. De middelen

Enig middel van verzoeker

In een enig middel beroeft verzoeker zich op de laattijdigheid van de bestreden beslissing.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet uiteen dat de Raad in het arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 aan de verwerende partij had opgelegd dat de interne beroepsinstantie uiterlijk op 23 december 2016 een nieuwe beslissing diende te nemen, en dat deze beslissing weliswaar op die datum werd genomen maar hem pas op 3 januari 2017 ter kennis werd gebracht.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij dat de thans bestreden beslissing inderdaad buiten de gestelde termijn aan verzoeker ter kennis is gebracht, maar dat daaruit niet volgt dat het institutionele beroepsorgaan zijn bevoegdheid tot beslissen zou hebben verloren. Bovendien, zo voegt verwerende partij daaraan toe, heeft verzoeker bij dit middel geen belang, omdat een eventuele vernietiging van de bestreden beslissing op basis van de aangevoerde kritiek, er enkel toe kan leiden dat de institutionele beroepscommissie opnieuw een nieuwe beslissing moet nemen. Verzoeker verwerft door een dergelijke nietigverklaring geen recht op inschrijving.

Verzoeker handhaaft in zijn *wederantwoordnota* zijn argumentatie dat de bestreden beslissing omwille van haar laattijdigheid ‘onontvankelijk’ is, en drukt zijn verbazing uit over het standpunt van verwerende partij inzake het behoud van bevoegdheid van de institutionele beroepscommissie.

Beoordeling

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat bij gebreke aan andersluidende rechtsregel, een instellingsorgaan zijn bevoegdheid tot beslissen ten aanzien van de student niet verliest wanneer de beslissing of de mededeling ervan geschiedt buiten de termijn die daarvoor was toegestaan.

Dit geldt ongeacht of het gaat om een termijn die wordt opgelegd door de Codex Hoger Onderwijs of in het beschikkend gedeelte van een arrest van de Raad (zie o.a. R.Stvb. 10 februari 2011, nr. 2011/009; R.Stvb. 10 februari 2011, nr. 2011/008; R.Stvb. 25 januari 2011, nr. 2011/003).

Het middel is ongegrond.

Ambtshalve middel

Ambtshalve werpt de Raad op dat de bestreden beslissing het gezag van gewijsde van het arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 schendt.

Ten einde de tegenspraak omtrent dit ambtshalve middel te waarborgen, is met een e-mail van 30 januari 2017 aan partijen gevraagd om standpunt in te nemen omtrent de twee volgende vragen: (i) houdt de bestreden beslissing van 23 december 2016 een schending in van het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad nr. 3.387 van 9 december 2016, en zo ja in welk mate, en (ii) raakt het gezag van gewijsde van een arrest van de Raad aan de openbare orde?

Standpunt van partijen

Verzoeker heeft schriftelijk geen standpunt ingenomen.

In haar *antwoordnota* doet verwerende partij het volgende gelden.

Ten aanzien van de eerste vraag stelt verwerende partij dat de bestreden beslissing geen schending inhoudt van het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad nr. 3.387 d.d. 9 december 2016. Verwerende partij brengt de motivering van voormeld arrest in herinnering, en stelt dat de met dat arrest vernietigde beslissing betrekking had op een weigering tot inschrijving voor de opleiding tot bachelor of science in de bio-ingenieurswetenschappen voor het academiejaar 2015-2016. Deze weigering, zo zet verwerende partij uiteen, was uitsluitend gesteund op de zwakke studieresultaten van verzoeker in de twee afgelopen academiejaren, uit welke resultaten de institutionele beroepscommissie afleidde dat de studierichting voor verzoeker wellicht te hoog gegrepen was en een inschrijving in het volgende academiejaar niet wenselijk was.

Verwerende partij betoogt verder:

“De Raad heeft deze beslissing gedeeltelijk vernietigd, en heeft er daarbij op gewezen dat een beslissing om een inschrijving te weigeren op grond van een ontoereikend studierendement, gesteund moet zijn op relevante feitelijke elementen. De Raad was van oordeel dat het loutere gemis aan credits daarbij niet volstaat, vermits daaraan uiteenlopende oorzaken ten grondslag kunnen liggen. De Raad merkte daarbij op dat als de afwezigheid op examens met de studies op geen enkele wijze verband houdt, er niet valt in te zien welke voorspellende kracht uit het gemis aan credits kan uitgaan om de latere slaagkansen van de student in te schatten. Wat specifiek verzoeker betreft, wees de Raad op het verslag van de klinisch psycholoog waaruit volgens de Raad *prima facie* bleek dat verzoeker omwille van overmacht aan bepaalde examens niet kon deelnemen.

De Raad besloot dat hij het in het licht van zijn overwegingen niet redelijk en in strijd met een correcte feitenvinding achtte om het gemis aan credits in het academiejaar 2014-15 in rekening te brengen als een gebrek aan studierendement binnen de procedure voor studievoortgangsbewaking en geeft aan dat ook de vaststelling dat de beperkte studieresultaten van verzoeker niet los gezien kunnen worden van zijn medische toestand bij de beoordeling diende te worden betrokken.

Verwerende partij heeft daaruit afgeleid dat zij zich niet, en dus anders dan zij deed op 6 oktober 2016, louter mag baseren op het gemis aan credits om een studievoortgangsbewakingsmaatregel te nemen, maar dat ook rekening moest worden gehouden met het gegeven dat de slechte prestaties van verzoeker verklaard konden worden door zijn medische toestand, en dus het gevolg waren van overmacht.

De institutionele beroepscommissie heeft het dossier van verzoeker vervolgens opnieuw onderzocht en heeft op 23 december 2016 een nieuwe beslissing genomen. De commissie besliste om verzoeker niet toe te laten om zich opnieuw in te schrijven in de geambieerde richting met ingang van 2017-18 op grond van volgende overwegingen:

“Wanneer uitspraak wordt gedaan over het al dan niet opleggen van een studievoortgangsmaatregel, zijn twee aspecten van belang. Vooreerst kan een studievoortgangsbewakingsmaatregel enkel worden opgelegd als blijkt dat een student onvoldoende studievoortgang heeft gemaakt, vervolgens moet het ook duidelijk zijn dat toelaten van de student, zelfs onder bindende voorwaarden, momenteel geen optie is omdat onvoldoende blijkt dat de situatie van de student in die zin is geëvolueerd dat een betere studievoortgang kan worden verwacht.

De student vroeg in zijn intern beroep enkel om terug ingeschreven te kunnen worden voor het academiejaar 2016-17, en de institutionele beroepscommissie heeft zich dan ook enkel over een inschrijving voor dat jaar uitgesproken.

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen leest in deze beslissing blijkbaar dat de weigering *ad infinitum* is uitgesproken en ook voor navolgende academiejaren geldt, doch dit is niet het geval. Verzoeker kan zich in het academiejaar 2017-18 terug aanbieden aan de UGent en, zo nodig via de institutionele beroepscommissie, terug om herinschrijving verzoeken, waarna zijn dossier opnieuw bekeken zal worden met het oog op het al dan niet inschrijven in dat nieuwe academiejaar.

Uit het arrest van de Raad vloeit evenwel voort dat de Raad de institutionele beroepscommissie aanmaant om ook reeds een beslissing te nemen voor het academiejaar 2017-18.

De institutionele beroepscommissie kan op vandaag niet om de vaststelling heen dat de student in het verleden maar een zeer beperkte studievoortgang heeft gemaakt. Deze beperkte studievoortgang blijkt evenwel het gevolg te zijn van medische problemen van de student, die beperkt worden gestaafd door medische attesten en die de student verder heeft toegelicht in de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de beperkte studievoortgang aldus niet ten kwade van de student kan worden geduid, en dat dit alleen geen grond kan vormen voor een weigering tot de opleiding.

Anderzijds kan de institutionele beroepscommissie er op vandaag ook niet om heen dat de student ook geen reële vooruitzichten biedt op verbetering naar de toekomst toe. Uit het verslag van de psycholoog d.d. 27 september 2016 dat hij toevoegde aan zijn intern beroep, blijkt dat “de concentratie en de mogelijkheden tot aangehouden taakinspanning (...) zich uiterst langzaam [herstellen], zowel op vlak van duur als op vlak van intensiteit”. Veel meer dan een hoop dat er opnieuw grenzen verlegd kunnen worden en een adequatere balans bereikt kan worden, drukt de therapeut vooralsnog niet uit.

De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de toestand van verzoeker doorheen het lopende academiejaar mogelijk verder zal verbeteren, maar of deze voldoende verbeterd zal zijn om met kans op slagen een studie op universitair niveau te hernemen, is op vandaag volstrekt onduidelijk en kan uit niets worden afgeleid. De institutionele beroepscommissie beslist dan ook om de weigeringsbeslissing voor dat academiejaar vooralsnog te handhaven.

De commissie wijst er de student op dat niets hem belet om na afloop van het huidige academiejaar een nieuwe vraag tot toelating in te dienen bij de UGent, zo nodig bij de institutionele beroepscommissie, en op dat moment de nodige bewijsstukken voor te leggen waaruit blijkt dat zijn situatie in die zin is gewijzigd dat hij opnieuw in staat is om studies op universitair niveau te hernemen.”

De institutionele beroepscommissie heeft zich aldus gehouden aan het gezag van gewijsde van de beslissing van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Uit het gezag van gewijsde dat aan het vernietigingsmotief toekomt, volgt dat de institutionele beroepscommissie bij het nemen van een nieuwe beslissing de inschrijving niet opnieuw mocht weigeren op grond van het louter gebrek aan studierendement en dat het gemis aan credits in het academiejaar 2014-15 niet zonder meer in rekening mocht worden gebracht, maar dat bij de beoordeling van het dossier rekening moest worden gehouden met het gegeven dat dit gemis aan credits veroorzaakt werd door medische overmacht.

De institutionele beroepscommissie heeft in dat verband geoordeeld dat zij “kan aannemen dat de beperkte studievoortgang aldus niet ten kwade van de student kan worden geduid, en dat dit alleen geen grond kan vormen voor een weigering tot de opleiding”, en heeft de weigeringsbeslissing bijgevolg niet zonder meer gestoeld op het

ontbreken van studierendement, al kon de institutionele beroepscommissie natuurlijk ook niet om het feitelijk gegeven heen dat verzoeker slechts een beperkt studierendement had.

Vermits de Raad aangaf dat het beperkte studierendement door de medische overmacht onvoldoende voorschijnspelend was voor de toekomst, heeft de institutionele beroepscommissie vervolgens dat beperkte studierendement niet meer meegenomen in zijn beoordeling van de toekomstperspectieven van verzoeker. De institutionele beroepscommissie diende zich ook over dit aspect te buigen, nu uit artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs volgt dat een weigering van inschrijving enkel kan als onvoldoende blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs positief resultaat kan opleveren.

Bij die beoordeling heeft de institutionele beroepscommissie gewezen op het verslag van de psycholoog waaruit bleek dat verzoeker maar traag vooruitgang maakt. De institutionele beroepscommissie heeft daaruit afgeleid dat uit de voor handen zijnde informatie niet blijkt dat verzoeker bij de start van het academiejaar 2017-18 in die mate hersteld zal zijn dat hij zijn studies zal kunnen hervatten met een redelijke kans op slagen.

Op die wijze heeft de institutionele beroepscommissie maximaal rekening gehouden met de op het ogenblik van de bestreden beslissing beschikbare gegevens omtrent de medische situatie van verzoeker, en heeft de institutionele beroepscommissie gedaan wat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen haar heeft gevraagd, met name het betrekken bij haar beoordeling van het feit dat de beperkte studieresultaten van verzoeker niet los gezien kunnen worden van zijn medische toestand.”

Verder zet verwerende partij uiteen dat ook de vraag of het feit dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie laattijdig aan de verzoekende partij werd betekend een schending zou uitmaken van het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad nr. 3.387 d.d. 9 december 2016, ontkennend dient te worden beantwoord. Ter zake argumenteert verwerende partij dat de Raad verwerende partij heeft bevolen om uiterlijk op 23 december 2016 ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing te nemen. Verwerende partij heeft dat ook gedaan, en de institutionele beroepscommissie heeft zich op 23 december 2016 opnieuw over het dossier van verzoeker gebogen en er een beslissing over genomen. Daarmee heeft de institutionele beroepscommissie het bevel van de Raad naar oordeel van verwerende partij correct uitgevoerd, aangezien de Raad de institutionele beroepscommissie niet heeft bevolen om haar beslissing ook op 23 december 2016 te betekenen aan verzoeker.

Wat de vraag betreft of het gezag van gewijsde van een arrest van de Raad raakt aan de openbare orde, neemt verwerende partij onder verwijzing naar rechtsleer (P. TAELEMAN, *Het*

gezag van het rechterlijk gewijsde. Een begrippenstudie, Diegem, Kluwer, 2001, 44 e.v.) het volgende standpunt in:

“Prof. Piet Taelman definieert het begrip “gezag van gewijsde” als volgt:

“een – om reden van een dwingende maatschappelijke noodwendigheid (lites finiri oportet) – door de wet aan een rechterlijke beslissing ten gunste van de procespartijen toegekende eigenschap, ter bescherming van de bindende kracht van de uitspraak”

Wat die eigenschap is verduidelijkt hij verderop in zijn werk:

“Deze eigenschap bestaat hierin dat, zo er door een partij (terecht) een beroep op wordt gedaan, er verhinderd zal worden dat wat het voorwerp van deze beslissing heeft uitgemaakt – in hetzelfde geding of in een navolgende procedure – andermaal wordt berecht, onder voorbehoud van de werking van de (gewone en buitengewone) rechtsmiddelen”.

Hij licht verder toe:

“Het gezag van gewijsde is een concept dat principieel uitsluitend *ten dienste staat van hen die partij waren bij de totstandkoming van de beslissing* die met dit gezag is bekleed. Onder voorbehoud van een afwijkende wettelijke regeling (zie infra randnrs. 370-395) kunnen alleen zij er zich op beroepen en ze kunnen dit alleen tegenover de andere (toenmalige) gedingvoerende partijen. Wordt terecht een beroep gedaan op het gezag van gewijsde, dan mag de rechter dit – op straffe van schending van art. 23 e.v. Ger.W. – evident niet miskennen. Laten partijen na een beroep te doen op het gezag van gewijsde, dan komt het de rechter niet toe dit in hun plaats te doen.”

De regel dat een rechterlijke uitspraak bekleed is met gezag van gewijsde vertoont aldus alle kenmerken van een regel die als van dwingend recht kan worden beschouwd echter zonder de openbare orde te raken: het is een regel die het algemeen belang raakt, en die in eerste instantie is bedoeld ter bescherming van de potentieel zwakkere persoon. Het gevolg hiervan is dat de miskenning van de regel weliswaar leidt tot de nietigheid van de betrokken handeling/beslissing, maar die nietigheid is een relatieve nietigheid: ze kan enkel worden ingeroepen door de beschermde partij en niet door de rechter ambtshalve, eens het recht is verworven is afstand mogelijk, en de miskenning van de regel moet in beginsel *in limine litis* worden opgeworpen.

Het Gerechtelijk wetboek heeft alvast erkend dat de regel dat een rechterlijke uitspraak bekleed is met het gezag van gewijsde, niet de openbare orde raakt. Artikel 27 Ger.W. stelt omtrent de exceptie van gewijsde weliswaar dat de exceptie van gewijsde in elke stand van het geding kan worden voorgedragen voor de feitenrechter voor wie de vordering werd ingesteld, maar ook dat zij door de rechter niet ambtshalve kan worden opgeworpen.

Er is geen enkele reden om aan te nemen dat dit voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen anders zou zijn en dat de regel dat een arrest van de Raad bekleed is met gezag van gewijsde hier wel de openbare orde zou raken, te meer daar de

geschillen die aan de Raad worden voorgelegd in essentie geschillen zijn die zich afspelen binnen een contractuele relatie tussen de student en een instelling van hoger onderwijs.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker zich niet heeft beroepen op de schending van het gezag van gewijsde. Ze neemt aan dat de Raad de hoger genoemde vragen heeft gesteld vanuit het voornemen om ambtshalve de schending van het gezag van gewijsde op te werpen.

Nu de regel dat rechterlijke beslissingen bekleed zijn met gezag van gewijsde de openbare orde niet raakt, kan de Raad evenwel niet ambtshalve de miskenning van dit gezag inroepen, nog daargelaten het feit dat hierboven is gebleken dat verwerende partij het gezag van gewijsde niet heeft miskend.

En zelfs mocht de Raad van oordeel zijn dat de openbare orde hier wel wordt geraakt, dan nog kan de miskenning van die regel niet zonder meer ambtshalve worden ingeroepen.

De Raad van State heeft met betrekking tot regels van openbare orde al meermaals beslist dat ook middelen die de openbare orde raken in het verzoekschrift moeten worden ontwikkeld teneinde de rechten van verdediging van de andere partijen te vrijwaren, tenzij de grondslag ervan pas nadien aan het licht is kunnen komen, in welk geval die middelen in het eerst mogelijke in de procedureregeling voorziene processtuk moeten worden opgeworpen. Te dezen was de grondslag van een eventuele miskenning van het gezag van gewijsde wel degelijk al van bij de aanvang van het geding bekend, en was er voor verzoeker niets dat hem belette dit middel reeds in te roepen in zijn verzoekschrift. Verzoeker heeft dat niet gedaan en kan zich ook nu niet meer geldig op dit middel beroepen. Er is geen reden om aan te nemen dat de Raad wel nog zou kunnen wat een verzoeker niet meer kan en op die wijze een nalatige verzoeker alsnog te hulp zou kunnen schieten door in zijn plaats dergelijk middel naar voor te brengen.”

Beoordeling

De Raad is door de decreetgever opgericht als administratief rechtscollege (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 5; artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs*). Het gegeven dat het contentieux van de Raad zich naar oordeel van de decreetgever situeert op het domein van de politieke rechten (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 18*) en dat de rechtspositie van de student (minstens ten dele) door de decreetgever is aangemerkt als zijnde contractueel van aard (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 10*) wijzigt daaraan niets, en heeft alleszins niet tot gevolg dat de Raad onder te brengen zou zijn bij de justitiële rechtbanken en hoven. Op deze laatste is het Gerechtelijk Wetboek zonder meer van toepassing.

De bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek zijn op de procedures voor administratieve rechtscolleges in principe eveneens van toepassing, doch slechts in zoverre zij met die rechtspleging verenigbaar zijn. Om de redenen die hieronder nader worden uiteengezet, is de Raad van oordeel dat artikel 27 van het Gerechtelijk Wetboek niet verenigbaar is met de rechtspleging voor de Raad als administratief rechtscollege.

De vraag of een verzoekende partij ook middelen die raken aan de openbare orde steeds in het verzoekschrift moet opwerpen, zoals verwerende partij betoogt, is te dezen niet relevant.

Daargelaten of een dergelijke visie staande kan worden gehouden in het licht van de vaststelling dat de rechter argumenten die raken aan de openbare orde desnoods ambtshalve moet opwerpen – en zij derhalve in elk geval in het geding worden betrokken – is de Raad van oordeel dat niet kan worden betwist dat de administratieve rechter de bevoegdheid heeft om ambtshalve middelen op te werpen, waaronder ook de schending van het gezag van gewijsde van zijn eigen arresten.

Bij zijn oprichting is de Raad, voor een aantal van zijn bevoegdheden, de bodemrechter geworden die voorheen de Raad van State was – bijvoorbeeld wat de examenbeslissingen *sensu stricto* betreft.

Bij gebreke aan andersluidende overwegingen in de Codex Hoger Onderwijs of de parlementaire voorbereiding, is de Raad van oordeel dat hij als administratief rechtscollege met een annulatiebevoegdheid (*Parl. St. VI. Parl 2003-2004, nr. 1960/1, 5*) op dezelfde wijze optreedt als de Raad van State dat voorheen deed, en dat de annulatiearresten van de Raad bekleed zijn met een gezag van gewijsde dat een *erga omnes*-werking heeft.

Dit gezag van gewijsde blijft niet beperkt tot het *dictum* van het arrest, maar strekt zich bovendien uit tot de motieven die aan het dispositief van het arrest ten grondslag liggen en er de noodzakelijke ondersteuning van uitmaken (RvS 21 februari 1955, nr. 4.099, Matthys; RvS 27 maart 1975, nr. 16.690, Colard; RvS 4 juli 1990, nr. 35.383, Gogneau; RvS 7 december 1992, nr. 41.293, Dewilde; A. Wirtgen, *Raad van State, afdeling Wetgeving. Middelen en het ambtshalve aanvoeren van middelen in het bijzonder*, Brugge, die Keure, 2004, nr. 187).

Net zoals de Raad van State meermaals heeft overwogen en omstandig heeft uiteengezet in het arrest Zoete (RvS 8 juli 1982, nr. 22.446, Zoete), is ook de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen van oordeel dat de handhaving van het gezag van gewijsde van een van zijn arresten waarbij een administratieve beslissing wordt vernietigd, de openbare orde aanbelangt en dat hij derhalve ambtshalve de uitwerking van een uitgesproken vernietigingsarrest bij de beoordeling van een hangende zaak moet betrekken (RvS 21 oktober 1981, nr. 21.484, Lebacq; RvS 7 december 1992, nr. 41.293, Dewilde).

Te dezen heeft de Raad in zijn arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Universiteit Gent van 6 oktober 2016 vernietigd, op grond van de overweging dat er geen deugdelijke en wettige motieven vorhanden zijn om verzoeker het recht op inschrijving in de studie Bachelor of Science in de bio-ingenieurswetenschappen te ontzeggen voor het academiejaar 2017-2018. De precieze uiteenzetting van de motieven die de Raad tot die beslissing hebben gebracht, is bovenstaand weergegeven.

Anders dan verwerende partij het ziet, heeft de Raad in voormeld arrest niet geoordeeld dat een weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 onvoldoende formeel was gemotiveerd. Integendeel heeft de Raad overwogen dat er voor een dergelijke weigering geen afdoende materiële elementen in het administratief dossier vorhanden zijn. De verwijzing naar de materiële motiveringsplicht volgt duidelijk uit de volgende overwegingen:

“Wil zij een redelijke en pertinente verantwoording vinden, dan moet de (uitvoering van een) maatregel van studievoortgangsbewaking die een student verdere inschrijving weigert omwille van een ontoereikend studierendement, steunen op relevante feitelijke elementen.

Het loutere gemis aan credits volstaat daarbij niet, vermits daaraan uiteenlopende oorzaken ten grondslag kunnen liggen.”

De thans bestreden beslissing steunt kennelijk op dezelfde feitelijke gegevens in het administratief dossier om opnieuw een weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 op te leggen. Deze vaststelling volstaat om te besluiten tot een schending van het gezag van gewijsde van ’s Raads voormeld arrest.

Bovendien en ten overvloede is de Raad van oordeel dat wanneer, zoals de Raad in het arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 heeft geoordeeld, abstractie moet worden gemaakt van het

gemis aan verworven credits omwille van de medische toestand van de student, evenmin een dienstig motief kan worden gevonden in de louter speculatieve overweging dat de student in het door hem beoogde academiejaar voor inschrijving, onvoldoende zal zijn hersteld om wél studievoortgang te boeken.

Het ambtshalve middel is gegrond.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de Universiteit Gent van 23 december 2016, voor zover zij ertoe strekt de herinschrijving van verzoeker in de bacheloropleiding bio-ingenieurswetenschappen te weigeren vanaf het academiejaar 2017-2018.**
- 2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 15 februari 2017.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 3 februari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Zitting van 17 februari 2017

Arrest nr. 3.550 van 22 februari 2017 in de zaak 2017/031

In zake: Stephanie VAN HOE
                 Woonplaats kiezend te 9700 Oudenaarde
                 Jagerij 8

Tegen: ARTEVELDEHOGESCHOOL
                 Woonplaats kiezend te Hoogpoort 15
                 9000 Gent

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 21 januari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 9 januari 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 februari 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster, de heer Jurgen Du-Tré en mevrouw Veerle Van Raemdonck, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage 3” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 23 december 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 9 januari 2017 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat in artikel 127 van het studiecontract 2016-2017 o.m. wordt voorgeschreven dat het beroepsschrift ondertekend dient te zijn door de student die het beroep aantekent of door zijn raadsman. Bedoeld artikel 127 is geënt op artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs, waarin wordt voorgeschreven dat het verzoekschrift dient te worden gedagtekend en, *op straffe van onontvankelijkheid*, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman. *In casu* stelt de interne beroepsinstantie vast dat het aangetekend schrijven dd. 23 december 2016 niet is ondertekend door verzoekster, noch door haar raadsman. Aangezien niet aan alle voorwaarden uit artikel 127 van het studiecontract 2016-2017 is voldaan, beoordeelt de interne beroepsinstantie het beroep van verzoekster als onontvankelijk *ratione materiae*. Bijgevolg dient men ook niet verder in te gaan op de gegrondheid van de zaak.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 12 januari 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 21 januari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij verwijst in haar *antwoordnota* naar artikel II. 294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs, dat stelt dat “*de beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing*”. In toepassing van dit wetsartikel werd in het studiecontract 2016-2017 van verwerende partij artikel 130 ingevoegd, dat stelt dat de student tegen de studievoortgangsbeslissing beroep kan aantekenen bij de Raad voor betwistingen inzake

studievoortgangsbeslissingen. Dit beroep dient te worden verzonden per aangetekend schrijven, uiterlijk de zevende dag na de kennisgeving van deze beslissing. Aangezien de kennisgeving van de beslissing van de interne beroepsinstantie gebeurde per aangetekend schrijven dd. 12 januari 2017, diende het beroep – conform de voormelde bepaling uit de Codex Hoger Onderwijs en uit het Studiecontract 2016-2017 – uiterlijk te worden verzonden per aangetekend schrijven dd. 19 januari 2017.

Verzoekster verzond haar beroepsschrift echter per aangetekend schrijven dd. 21 januari 2017. In haar beroepsschrift stelt zij dat zij pas op 17 januari 2017 kennisgenomen heeft van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Gelet op voormelde artikelen uit de Codex Hoger Onderwijs en het Studiecontract is het niet alleen niet meer relevant te onderzoeken wanneer de kennisname effectief gebeurde – hetgeen overigens niet wordt bewezen – bovendien kan worden gesteld dat – in geval van kennisname op 17 januari 2017 – verzoekster voldoende gelegenheid gehad heeft om het beroepschrift alsnog tijdig – zij het uiterlijk op 19 januari 2017 – te verzenden, wat ze niet heeft gedaan. Door het laattijdig verzenden van het beroepsschrift buiten de wettelijk voorziene vervaltermijn van 7 kalenderdagen, dient het beroep van verzoekster aldus als onontvankelijk te worden beschouwd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij van mening is dat haar aangetekend schrijven, in tegenstelling tot wat verwerende partij beweert, wel degelijk binnen de wettelijke termijn verzonden is. De afgifte aan de postdiensten door verwerende partij op 12 januari 2017 + 3 werkdagen (zie artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek) is dinsdag 17 januari 2017 + 7 kalenderdagen om beroep aan te tekenen. Verzoekster moest naar haar oordeel dan ook reageren voor dinsdag 24 januari 2017. Haar aangetekend schrijven werd verstuurd op zaterdag 21 januari 2017. Verzoekster verwijst hierbij naar artikel 53bis, 2° van het Gerechtelijk Wetboek:

‘Ten aanzien van de geadresseerde, en tenzij de wet anders bepaalt, worden de termijnen die beginnen te lopen vanaf een kennisgeving op een papieren drager berekend:

(...)

2° wanneer de kennisgeving is gebeurd bij aangetekende brief of bij gewone brief, vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst;’

Beoordeling

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van [7] kalenderdagen, die ingaat de dag na die van [kennisgeving] van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na *kennisgeving* van de bestreden beslissing.

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, *in casu* op 13 januari 2017) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 14 januari 2017, om te verstrijken op vrijdag 20 januari 2017. Verzoekster diende een verzoekschrift in bij de Raad bij aangetekend schrijven van 21 januari 2017 tegen de beslissing op intern beroep van 9 januari 2017.

Het beroep van 21 januari 2017 werd derhalve niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

De Raad stelt ten overvloede dat het wettelijk vermoeden waarnaar verzoekster verwijst op grond waarvan naar analogie met artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek een aangetekende zending geacht wordt te zijn ontvangen op de derde werkdag die volgt op de verzending ervan (zie RvS 19 oktober 2006, nr. 163.785 en KB van 24 mei 2011 (*BS* 15 juni 2011)) een weerlegbaar vermoeden betreft. *In casu* wordt dit niet toegepast, omdat de effectieve precieze datum van eerste aanbieding - namelijk 13 januari 2017 - via Webtracker¹ met zekerheid kan worden vastgesteld.

In casu blijkt uit het dossier dat er evenmin sprake is van een overmachtssituatie waaruit zou blijken dat verzoekster niet binnen de beroepstermijn of slechts op de laatste dag van de

---

¹ *Via de barcode (010541288500452621220170759027) zoals aangeduid op het bewijs van aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing (stuk 3 van verwerende partij), blijkt uit de site van bpost dat de betreffende zending op 13 januari 2017 eerst bij verzoekster thuis werd aangeboden. Dit blijkt ook uit bijlage 4 bij de wederantwoordnota van verzoekster.*

termijn over de zending kon beschikken, waardoor de normale uitoefening van het beroepsrecht zou worden uitgehouden. De zending is na de eerste aanbieding ter beschikking gesteld op een afhaalpunt op zaterdag 14 januari 2017.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 22 februari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.549 van 17 februari 2017 in de zaak 2017/038

In zake: Jordanka IVANOVA
Woonplaats kiezend te 8500 Kortrijk
Elfde-Julilaan 9/21

Tegen: RHIZO
Woonplaats kiezend te 8500 Kortrijk
Doorniksesteenweg 145

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 31 januari 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 27 januari 2017 waarbij verzoekster niet geslaagd wordt verklaard voor de module ‘MIV’.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 17 februari 2017.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het schooljaar 2016-2017 ingeschreven in de HBO 5-opleiding verpleegkunde.

Voor de module ‘MIV’ wordt verzoekende partij niet geslaagd verklaard.

Bij aangetekend schrijven van 31 januari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – bevoegdheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, of voorliggend beroepschrift ingesteld tegen een beslissing genomen door het “Rhizo” binnen zijn bevoegdheid valt.

Uit het samenlezen van de artikelen II.285 en II.291 Codex Hoger Onderwijs en uit de algemene doelstelling van de betreffende Codex en meer bepaald het hoofdstuk III van titel V “De rechtspositie en medezeggenschap van de student” volgt dat de Raad enkel bevoegd is om kennis te nemen van beroepen tegen studievoortgangsbeslissingen betreffende het hoger onderwijs, ingesteld door studenten of daarmee gelijkgestelden.

Uit het toepassingsgebied en het begrippenkader in de artikelen I.2., I.3, 59° en 69° van de Codex Hoger Onderwijs volgt bovendien dat enkel beslissingen van hogescholen en universiteiten en de erkende instellingen voor het post-initieel hoger onderwijs (artikel I.2 §3) een studievoortgangsbeslissing zijn.

Verder stelt de Raad vast dat het Decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs van 30 april 2009 (*B.S.* 20 juli 2009) in artikel 50 bepaalt dat een opleiding van het hoger beroepsonderwijs wordt aangeboden in het kader van een samenwerkingsverband waar ook een hogeschool deel van uitmaakt als inhoudelijk coördinerende instelling.

De administratief beherende instelling is evenwel steeds het centrum voor volwassenenonderwijs of een secundaire school.

De student schrijft zich in aan de administratief beherende instelling.

Het samenwerkingsverband, zoals bepaald in artikel 51 van hetzelfde decreet, staat in voor de gezamenlijke organisatie van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs, alsook het vastleggen van de gezamenlijke onderwijs- en examenregeling en het evaluatiereglement voor deze opleidingen.

Uit het rapport blijkt bovendien dat de examenbeslissing is genomen door de klassenraad en niet door de hogeschool.

Aangezien het voorliggend beroep klaarblijkelijk gericht is tegen een examenbeslissing van het Rhizo, een beslissing genomen door een school van het voltijds secundair onderwijs in het kader van het hoger beroepsonderwijs, een onderwijsinstelling die niet onder het systeem van rechtsbescherming van de Codex Hoger Onderwijs valt, is de Raad niet bevoegd.

Aangezien de exceptie ambtshalve is opgeworpen, is aan partijen ter zitting de mogelijkheid gegeven om hieromtrent standpunt in te nemen. Geen van de partijen verschijnt evenwel ter zitting.

Het bij de Raad ingestelde beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 17 februari 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest,

de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 1 maart 2017

Arrest nr. 3.559 van 1 maart 2017 in de zaak 2017/044

In zake: Mathias HINNEMAN
                      woonplaats kiezend te 1742 Ternat
                      Sibbekensveldstraat 14

tegen:

de HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 30 november 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De heer Bart Hinneman, verzoeker en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Toegepaste Informatica’.

Bij de tweede examenkans behaalt verzoeker een examencijfer van 7/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Projecten-workshops I’. Op 15 september 2016 tekent verzoeker tegen deze quitering intern beroep aan. De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 30 september 2016 en verklaart het ongegrond.

De beslissing op intern beroep van 30 september 2016 werd vernietigd bij arrest nr. 3.329 van de Raad van 18 november 2016, omwille van een schending van de formele motiveringsplicht.

Op 30 november 2016 neemt de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing, waarbij het examencijfer van 7/20 voor het voormelde opleidingsonderdeel gehandhaafd blijft. De beroepsinstantie neemt deze beslissing op basis van de volgende motivering, die ook aan verzoeker ter kennis is gebracht:

“Motivering van het examencijfer van Mathias Hinneman
(...)

Overeenkomst tussen de evaluatie en de deelcompetenties

Deelcompetentie 1: oplossingen leren uitwerken voor deeltaken binnen een overkoepelend project

- 1.1. *Kan gegevens verzamelen en organiseren*
- 1.2. *Kan het project splitsen in taken en deeltaken*
- 1.3. *Kan samenwerken in teamverband*

Deze deelcompetentie 1 wordt in gelijke mate beoordeeld in de procesevaluatie en de presentatie met demo en verdediging.

Deelcompetentie 2: de verworven kennis leren toepassen en uitbreiden

- 2.1. *gebruikt object georiënteerd ontwerpen en programmeren op een correcte manier*
- 2.2. *kent databanksystemen om gegevens met toepassingen uit te wisselen*
- 2.3. *kan werken met een ontwikkelingsomgeving*
- 2.4. *kan compilatiefouten en logische fouten opsporen*
- 2.5. *kan documenteren*

2.1 wordt beoordeeld bij de productevaluatie: Klassendiagram en implementatie in Java
2.2 wordt beoordeeld bij de productevaluatie: EERD en databank MySQL en implementatie in Java

2.3 wordt beoordeeld bij de productevaluatie: implementatie in Java
2.4 wordt beoordeeld bij de productevaluatie: implementatie in Java

2.5 wordt in gelijke mate beoordeeld in de productevaluatie (zowel de voorbereidende fase als de implementatiefase)

Deelcompetentie 3: Het eigen functioneren kritisch te evalueren en bij te sturen

- 3.1. kan opdrachten uitvoeren met doorzettingsvermogen, verantwoordelijkheidszin en stressbestendigheid
- 3.2. kan ideeën ontwikkelen en evalueren
- 3.3. roept tijdig externe deskundigheid in

Deze deelcompetentie 3 wordt als procesevaluatie geëvalueerd door middel van de peer assessment.

Samenstelling van het cijfer

Presentatie	/5
Klassendiagram	/5
EERD en databank in MySQL	/1
Geïmplementeerde spelregels: – 2 kleuren verwijderd uit het spel – Elke speler ontvangt 2 kleurkaarten bij aanvang – Opbouw van de kaartenrijen bij elke ronde	/3 /3 /3
TOTAAL	

De studiefiche vermeldt dat de eindbeoordeling rekening houdt met

- presentatie en verdediging
- procesevaluatie: de individuele inbreng, samenwerken in groep
- het eindproduct (productevaluatie)

Het onderdeel “*presentatie met demo en verdediging*” staat op 25% van de punten (5/20). Tijdens de presentatie bespreekt de student hoe hij het project heeft aangepakt en demonstreert hij het programma. De docenten stellen vragen waarmee kan worden nagegaan of het programma effectief correct functioneert. Ook gaan de docenten op die manier na of de student het werk zelf heeft gedaan.

Het onderdeel *procesevaluatie* wordt in grote mate beoordeeld door middel van de peer assessment. Verder in deze tekst vindt u de getoetste indicatoren (onder andere, doorzettingsvermogen, verantwoordelijkheidszin, stressbestendigheid, tijdig externe deskundigheid inroepen, enz.). Als een student het peer assessment document niet of onvolledig invult, wordt het eindcijfer met 20% verminderd. Dit is consequent met de waarde die in het beroepsveld wordt gehecht aan stiptheid, opvolgen van instructies, aandacht voor kwaliteit en een professionele attitude.

De *productevaluatie* wordt beoordeeld met 75% van het eindcijfer (15/20). Hiermee wordt de centrale Deelcompetentie (deelcompetentie 2, zie studiefiche) beoordeeld.

Globaal onderscheiden we 2 grote delen, namelijk de evaluatie van de "voorbereidende fase" en de evaluatie van de "implementatie". De voorbereidende fase kan worden vergeleken met het werk van de architect die een huis concipieert. In de implementatiefase worden deze voorbereidingen gebruikt om het programma in Java te schrijven, zoals een aannemer het huis bouwt op basis van de plannen van de architect.

Wat betreft de voorbereidende fase worden de volgende documenten en bestanden beoordeeld: Klassendiagram, EERD en databank in MySQL. Voor de implementatie wordt de java code beoordeeld die de student heeft geschreven.

Om de opdracht voor de tweede examenkans te kunnen uitwerken moet de student het groepsproject in de 'eindfase van zittijd 1' brengen. De instructie is: "de bestaande opdracht verder af te werken tot en met iteratie 4". Nadat de student het project in de "eindfase van zittijd 1" tot en met iteratie 4 heeft gebracht dient hij het spel aan te passen zodat het ook met 2 spelers kan worden gespeeld. Bovendien moeten de spelregels aangepast worden om het spel te spelen met 2 spelers.

De voorbereidende fase wordt beoordeeld op 6/20 punten, de implementatiefase op 9/20 punten.

Binnen de deelcompetentie 2 (de centrale deelcompetentie) wordt de voorbereidende fase weerspiegeld in indicatoren 2.1, 2.2 en 2.5. De implementatiefase wordt weerspiegeld in deze drie indicatoren, en bovendien uitsluitend in indicatoren 2.3 en 2.4. Door de voorbereidende fase op 6 punten en de implementatiefase op 9 punten te beoordelen wordt hun onderlinge verhouding cijfermatig gerespecteerd.

Het cijfer van Mathias Hinneman

Bij de presentatie stelden de docenten vast dat Mathias de java code die hij indiende zelfstandig schreef. Hij implementeerde echter de nieuwe spelregels niet. Mathias heeft ervoor gekozen de opdracht uit zittijd 1 volledig te herbeginnen en heeft ervoor gekozen volledig nieuwe java code te schrijven, ook al was dit niet gevraagd. De gevraagde regelaanpassingen heeft hij niet geïmplementeerd. Hij kon dan ook niet de correcte demonstratie geven van het spel met 2 spelers.

Het Klassendiagram was goed opgesteld en bevatte slechts een klein aantal fouten.

EERD en databank in MySQL waren in orde.

De gevraagde spelregels werden niet geïmplementeerd. Er kan dan ook enkel een score nul worden toegekend.

De totstandkoming van de groepsscore 90%

Voor de peerassessments wordt de peerassessment applicatie in de elektronische leeromgeving chamilo van de HoGent gebruikt. De leden van de groep geven elkaar een score volgens een schaal van 1 (veel minder dan het gemiddelde van de groep) tot 5 (veel beter dan het gemiddelde van de groep) op een breed aantal elementen gelieerd aan de deelcompetenties (leerresultaten), voornamelijk de deelcompetenties 1 en 3.

De getoetste elementen voor het eerste peer assessment:

Hieronder kan je de vragen vinden die de studenten zullen gebruiken om elkaar te beoordelen

- Is aanwezig tijdens de projecturen (beoordeling reeks: 1-5)
- Is gemotiveerd tijdens het projectwerk (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan de projectgroep motiveren (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan samenwerken in teamverband (beoordeling reeks: 1-5)
- Houdt zich stipt aan de gemaakte afspraken (beoordeling reeks: 1-5)
- Werkt stipt en nauwkeurig (beoordeling reeks: 1-5)
- Neemt spontaan taken op zich (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan leidinggeven (beoordeling reeks: 1-5)
- Neemt initiatief (beoordeling reeks: 1-5)
- Gedraagt zich flexibel (beoordeling reeks: 1-5)
- Overlegt met de anderen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan gegevens verzamelen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan gegevens organiseren (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan plannen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan organiseren (beoordeling reeks: 1-5)
- Roept tijdig externe deskundigheid in (beoordeling reeks: 1-5)
- Toont doorzettingsvermogen om opdrachten uit te voeren (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan opdrachten uitvoeren met verantwoordelijkheidszin (beoordeling reeks: 1-5)
- Is stressbestendig bij het uitvoeren van de opdrachten (beoordeling reeks: 1-5)
- Begrijpt de opdracht (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan een klassendiagram maken (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan werken met NetBeans (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan programmeren volgens de principes van OO (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan compilatiefouten verbeteren (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan logische fouten opsporen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan werken met Visual Paradigm (beoordeling reeks: 1-5)

De getoetste elementen voor het tweede peer assessment:

Hieronder kan je de vragen vinden die de studenten zullen gebruiken om elkaar te beoordelen

- Is aanwezig tijdens de projecturen (beoordeling reeks: 1-5)
- Is steeds gemotiveerd tijdens het projectwerk (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan een GUI maken in Java FX (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan een datamodel voor een databank opstellen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan een datamodel implementeren in MySQL Workbench (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan een databank gebruiken in Java (beoordeling reeks: 1-5)

- Gebruikt OO Programmeren op een correcte manier (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan compilatiefouten opsporen (beoordeling reeks: 1-5)
- Kan logische fouten opsporen (beoordeling reeks: 1-5)
- Roeft tijdig externe deskundigheid .in (beoordeling reeks: 1-5)

Bij onvolledig of niet invullen van een peerassessment wordt de totale score van de student vermenigvuldigd met een factor 0.8.

Peer Assessment 1 Projecten I
gepland: Tue, 15th March, 2016 at 9:00 - Fri, 18th March, 2016 at 23:45
student antwoorden: 49 / 61

Scoreblad

Algoritme: webpa.	100%
Straf bij niet vervolledigen:	20%
Score: Numerisch (%)	

Peer Assessment 2 Projecten I
gepland: Mon, 2nd May, 2016 at 0:30 - Wed, 11th May, 2016 at 23:45
student antwoorden: 53 / 61

Scoreblad

Algoritme: webpa.	100%
Straf bij niet vervolledigen:	20%
Score: Numerisch (%)	

De resultaten van peerassessment I van de groep waartoe Mathias behoorde:

Overall group mark: 100%

Naam	Web-PA score	Gemiddelde score	Straf bij niet indienen	Uiteindelijke score
[...]	1.00	100.00%		100.00
[...]	0.97	96.55%		96.55
Hinneman, Mathias	1.03	100.00%	-20%	80.00

De resultaten van peerassessment II van de groep waartoe Mathias behoorde:

Overall group mark: 100%.

Naam	Web-PA score	Gemiddelde score	Straf bij niet indienen	Uiteindelijke score
[...]	0.78	78.49%		78.49
[...]	0.65	64.54%		64.54
Hinneman, Mathias	1.57	100.00%		100.00

Het rekenkundig gemiddelde van beide scores (80% en 100%) is 90%.

De details van de punten van Mathias Hinneman:

Presentatie	3/5
Klassendiagram	4/5
EERD en databank in MySQL	1/1
Geïmplementeerde spelregels:	
- 2 kleuren verwijderd uit spel	0/3
- Elke speler ontvangt 2 kleurkaarten bij aanvang	0/3
- Opbouw van de kaartenrijen	0/3

bij elke rond	
TOTAAL	8/20

Het eindcijfer van Mathias Hinneman is $8/20 * 90\% = 7/20.$ "

Zoals aangestipt in het arrest nr. 3.484 van 23 januari 2017, werden de beroepsmodaliteiten bij de kennisgeving van die beslissing niet correct vermeld, zodat er grond is tot toepassing van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Voorafgaande opmerking

Er zij op gewezen dat naast de algemene regel van artikel 870 van het Gerechtelijk Wetboek, waaruit volgt dat iedere partij bewijs moet leveren van de feiten die zij aanvoert, de decreetgever in de Codex Hoger Onderwijs ten aanzien van de partijen ook een specifieke plicht inzake de bewijsvoering heeft opgelegd.

Wat de verzoekende partij betreft, stelt artikel II.295 van deze Codex dat zij haar overtuigingsstukken bij het verzoekschrift dient te voegen, en dat zij op een later punt in de procedure slechts stukken aan het dossier kan laten toevoegen voor zover die stukken bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoekende partij bekend waren.

Ten aanzien van de verwerende partij schrijft artikel II.298, §1 van dezelfde Codex voor dat het neer te leggen administratief dossier ten minste dient te bevatten: (i) een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing, (ii) in voorkomend geval, de examenkopij(en), het stagerapport of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek, en (iii) het dossier samengesteld naar aanleiding van het intern beroep.

Deze voorschriften zijn van toepassing op elke procedure, waarmee wordt bedoeld elk beroep waaraan een afzonderlijk rolnummer is toegekend. Niet voor het eerst moet de Raad vaststellen dat wanneer na een voorgaande vernietiging door de Raad tegen de navolgende beslissing van de instelling een nieuw beroep wordt ingesteld, partijen in gebreke blijven om een volledig dossier neer te leggen. Het is nochtans niet de bedoeling van de decreetgever geweest, noch is het praktisch haalbaar gelet op de korte termijnen waarbinnen de Raad uitspraak moet doen, dat de Raad zelf in reeds afgesloten dossiers – die overigens het voorwerp kunnen uitmaken van een cassatievoorziening voor de Raad van State, in welk geval de Raad het dossier der rechtspleging uit handen geeft – op zoek gaat naar stukken die ook in een navolgend beroep relevant kunnen zijn.

In casu vermeldt verzoeker op zijn verzoekschrift onder de hoofding ‘referenties’ een aantal stukken, die niet voorkomen op de inventaris bij het verzoekschrift en die niet samen met het verzoekschrift werden neergelegd. Verwerende partij harerzijds, voegt niet de ECTS-fiche, noch het dossier van het intern beroep.

De Raad slaat bij de beoordeling van het beroep enkel acht de stukken die hem, in het licht van de voormelde voorschriften, op ontvankelijke wijze zijn voorgelegd.

VI. De middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op het redelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker brengt in herinnering dat de opdracht voor de tweede zittijd luidde als volgt:

“Eerst en vooral dien je de bestaande opdracht verder af te werken (tot en met iteratie 4).

Indien een of meerdere van jouw groepsgenoten ook een tekort hadden, dan mag je hiervoor met hen samenwerken.

Daarna dien je de extra opdracht uit te werken: een aanpassing aan de spelregels die het mogelijk maakt om het spel ook met 2 spelers te spelen. Deze regelaanpassingen zijn toegevoegd achteraan de opdracht. Deze opdracht dient individueel uitgevoerd te worden.”

Aldus bestond de opdracht voor de tweede examenzittijd er volgens verzoeker voornamelijk uit om de bestaande opdracht verder af te werken tot iteratie 4, wat verzoeker stelt ook te hebben gedaan, met inbegrip van de extra opdracht, met dien verstande evenwel dat verzoeker de drie nieuwe spelregels niet heeft opgemerkt en dus ook niet heeft uitgevoerd.

Verzoeker bekritiseert dat in de tweede examenzittijd 45% van het totaal van de punten wordt gequoteerd op deze drie bijkomende spelregels, waardoor hij voor het onderdeel ‘implementatie in Java’ geen punten kreeg toegekend.

Dat gewicht binnen het geheel van de quatering is voor verzoeker niet evenredig met de daar tegenover staande inspanning binnen het geheel van de opdracht. Voorts wijst verzoeker erop dat de gehanteerde berekenings- en evaluatiemethode pas na de tweede examenzittijd bekend werd gemaakt, met inbegrip van de toepassing van het peer assessment. Ter zake stelt verzoeker dat de studiefiche 2015-2016 enkel de deelcompetenties vermeldt.

In de motivering bij de thans bestreden beslissing overigens, zo vervolgt verzoeker, wordt evenmin een duidelijk inzicht gegeven in de reden waarom voor de criteria inzake ‘implementatie van Java’ enkel wordt geoordeeld op basis van de bijkomende opdracht. Verzoeker besluit hieruit dat de beslissing ertoe strekt te stellen dat hij, door zijn nulscore, de betrokken competenties geheel niet heeft bereikt, terwijl de motivering stelt dat de student wordt beoordeeld op ‘de’ javacode die hij heeft geschreven. Een en ander klemt voor verzoeker des te meer, nu in de motivering wordt gesteld dat voor de voorbereidende fase van deelindicatoren 2.1, 2.2 en 2.5 het volledige project werd beoordeeld, terwijl er voor de implementatiefase voor deelcompetentie 2 enkel rekening is gehouden met de drie bijkomende spelregels.

De toelichting die tijdens de feedback werd gegeven, kan verzoeker niet overtuigen. Als reden voor de beoordeling van enkel de bijkomende opdracht, werd gesteld dat dit de enige manier is om elke student op dezelfde wijze en dus individueel te beoordelen, omdat er zekerheid over bestond dat die javacode nog moest worden uitgeschreven. Verzoeker stelt dat

dit in contrast staat met de evaluatiemethode van de eerste zittijd, waar de implementatie als groepswerk werd beoordeeld. Tevens stipt verzoeker aan dat de studiefiche voor beide zittijden als evaluatiemethode vermeldt: “100% niet periode gebonden evaluatie”.

Ofschoon hij erkent de bijkomende opdracht met betrekking tot de spelregels niet te hebben uitgevoerd, betwist verzoeker dat het door hem ontworpen spel daardoor niet met twee spelers kon worden gespeeld. Die bewering in de motivering bij de bestreden beslissing is volgens verzoeker gedeeltelijk onjuist of minstens onvolledig, omdat het door hem ontworpen spel wel degelijk met twee spelers kon worden gespeeld, zij het dan zonder de aangepaste spelregels.

Verzoeker zet vervolgens technisch uiteen waarom de beoordeling van enkel de bijkomende opdracht naar zijn oordeel onevenredig is om zijn competenties inzake java te beoordelen, ook gelet op het feit dat de moeilijkheidsgraad van de opdracht in de tweede examenzittijd volgens verzoeker in belangrijke mate afhankelijk was van het werk dat al dan niet reeds in de eerste zittijd werd geleverd – een ogenblik waarop verzoeker weinig tot geen medewerking van zijn teamgenoten heeft gekregen.

Ten slotte betwist verzoeker het standpunt dat tijdens de feedback door de instelling zou zijn ingenomen, met name dat er geen verplichting bestaat om de berekeningswijze of puntenverdeling in de studiefiche of het examenreglement op te nemen dan wel op een of andere wijze te publiceren. Zulks strijd volgens verzoeker met het voorschrift van artikel II.201, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

Verzoeker vat samen als volgt:

“De studenten 2^e zittijd vertrekken bijna altijd vanuit een ongelijke beginsituatie. De quoteringsregels en/of evaluatiecriteria waren niet beschikbaar voor de evaluatie 1^e of 2^e zittijd en dus ook niet bij de ondertekening van het studiecontract. Dat men [] voor het gedeelte ‘implementatie in Java’ of 45% van de eindscore enkel rekening zou houden met de implementatie van de 3 bijkomende spelregels uit de extra opdracht werd tot voor de evaluatie aan de studenten nooit meegedeeld. Hierdoor werden mij 45% van de punten niet toegekend. Deelcompetentie 3 (procesevaluatie/peer assessment) verminderde bovendien het eindresultaat van deelcompetentie 1 en 2 nog eens met 10% wat eveneens niet vermeld staat in de studiefiche.”

De volledige evaluatie 2^e zittijd diende op dezelfde wijze te gebeuren als bij de 1^e zittijd en dus niet alleen wat betreft de voorbereidende fase maar ook wat de implementatiefase betreft.”

In de *antwoordnota* herinnert verwerende partij er vooreerst aan dat de Raad zijn appreciatie niet in de plaats kan stellen van die van het Hogeschoolbestuur en dat de Raad enkel een beslissing kan vernietigen in de mate dat de (betwiste) beslissing(en) niet reglementair zouden zijn genomen of kennelijk onredelijk zouden zijn.

Verder betoogt verwerende partij dat *in casu* de betwiste quotering voor het opleidingsonderdeel Projectenworkshops I met bijhorende motivering wel degelijk regelmatig werd genomen én dat deze beslissing deze geenszins als ‘kennelijk onredelijk’ kan worden beschouwd. Zij zet ter zake uiteen:

“In het tussengekomen arrest, waarbij de beslissing van de Interne beroepscommissie werd vernietigd, werd voorgehouden dat ‘in de bestreden beslissing van de Interne beroepscommissie niet werd ingegaan op de evenredigheid van de puntenverdeling’.

De Raad stelde nog dat hetgeen de verwerende partij in haar antwoordnota en ter zitting had aangevoerd prima facie niet onjuist voorkwam, doch wees erop dat dit niet terug te vinden was in de beslissing van de Interne Beroepscommissie, ‘die de motieven moet bevatten waarop verzoekers intern beroep ongegrond werd verklaard’.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partij voorhoudt biedt de toelichting/motivering die aan de student inmiddels werd bezorgd wel degelijk de nodige uitleg, zoals verzocht werd door de Raad.

Vooreerst wordt hierbij verwezen naar de studiefiche om aan de hand van de evaluatieform die wordt voorgescreven deze toe te passen op de verschillende (3) deelcompetenties die de studenten dienen te bereiken.

Zie studiefiche m.b.t. de te behalen eindcompetenties:

- Deelcompetentie 1: oplossingen leren uitwerken voor deeltaken binnen een overkoepelend project (opgedeeld in 3 indicatoren)
- Deelcompetentie 2: de verworven -kennis leren toepassen en uitbreiden (opgedeeld in 5 indicatoren)
- Deelcompetentie 3: het eigen functioneren kritisch te evalueren en bij te sturen (opgedeeld in 3 indicatoren)

Bij de eindbeoordeling dient rekening te worden gehouden met de volgende elementen:

- Presentatie en verdediging;
- Procesevaluatie: de individuele inbreng, samenwerken in groep;
- Het eindproduct (productevaluatie).

De verwerende partij geeft vervolgens verduidelijking omtrent de samenstelling van de quatering: 25 % (5/20) wordt toegekend op het onderdeel ‘presentatie met demo en verdediging’, de procesevaluatie wordt in grote mate beoordeeld door middel van de peer assessment (op basis hiervan kan het eindcijfer met maximaal 20 % verminderd worden) en de productevaluatie tot slot wordt beoordeeld voor 75 % (15/20).

Deze evaluatiwijze wordt in de beide examenkansen op dezelfde wijze in rekening gebracht, en dit conform de studiefiche.

In dit laatste onderdeel productevaluatie worden twee delen onderscheiden, zijnde enerzijds de voorbereidende fase en anderzijds de evaluatie van de implementatie.

Deze voorbereidende fase wordt gequoteerd op 6 punten (klassendiagram en EERD en databank in MySQL) en de implementatie op 9 punten.

Alwaar in de voorbereidende fase binnen de deelcompetentie 2 de indicatoren 2.1 (gebruikt object georiënteerd ontwerpen en programmeren op een correcte manier), 2.2 (kent databanksystemen om gegevens met toepassingen uit te wisselen) en 2.5 (kan documenteren) worden beoordeeld, worden in de implementatiefase niet alleen deze drie onderdelen doch bovendien de indicatoren 2.3 (kan werken met een ontwikkelingsomgeving) en 2.4 (kan compilatiefouten en logische fouten opsporen) beoordeeld.

Alwaar derhalve voor de voorbereidende fase met beoordeling van 3 indicatoren 6 punten worden toegekend, wordt aan de implementatiefase, waaraan 2 beoordelingen worden toegevoegd 9 deelpunten toegekend hetgeen, zoals terecht gesteld wordt, volkomen in verhouding staat.

De vermeende verklaring of de uitleg die de verzoekende partij in zijn bezwaarschrift weergeeft met betrekking tot de quatering voor deze fase, alwaar hij het cijfer 0/9 betwist, is niet correct.

Zo kon, door het feit dat de spelregels niet in de code waren opgenomen, de verzoekende partij ook niet de correcte demonstratie geven van het spel met 2 spelers.

De opdracht is ook niet tweevoudig (i.e. herwerk het spel voor twee spelers EN pas de regels aan) maar wel enkelvoudig: de gewijzigde regels zijn noodzakelijk om het spel met twee spelers te kunnen spelen (zie opdracht van de tweede examenkans: "variant voor 2 spelers. Het spel kan ook gespeeld worden met 2 spelers. Hiervoor zijn er de volgende regelaanpassingen nodig: . . .

De vereiste wijzigingen raken aan heel wat delen van de implementatie die complex zijn. De vereisten zijn ook zo gekozen dat de student ermee zijn competenties kan bewijzen.

Zo moet de student om deze wijzigingen te implementeren:

Inzicht hebben in de verschillende algoritmes die het spel bevat, meer bepaald de schijnbaar-willekeurige-maar-eigenlijk-niet-willekeurige opstart van het spel en de spellogica m.b.t. het einde van een ronde, aangezien deze algoritmes aangepast moeten worden aan de nieuwe spelregels.

- De implicaties van de nieuwe vereisten op het ontwerp (klassendiagram) begrijpen en hiervoor de nodige wijzigingen doorvoeren.
- Een grafische user interface kunnen opbouwen, aangezien de vereisten ook gevolgen hadden voor de user interface en ook deze moest aangepast worden.

Aangezien de spelregels niet werden geïmplementeerd kon de verzoekende partij derhalve ook niet de correcte demonstratie geven van het spel met 2 spelers, waardoor hij ook niet kon aantonen dat hij de vereiste competenties had verworven,

Volledigheidshalve herhaalt de verwerende partij nog dat, nu het uiteraard de bedoeling is alle studenten voor de tweede zittijd op dezelfde wijze te beoordelen (en er sommige studenten wel en anderen dan weer niet hun project al tot iteratie 4 volbracht hebben tijdens de eerste examenkans) beslist werd om zich voor wat betreft het onderdeel java-code enkel te baseren op de java-code van de extra opdracht.

Omdat evenwel de opgave voor de tweede zittijd een uitbreiding is van het project uit de eerste zittijd, dienen de studenten als beginvoorraad hun project tot aan iteratie 4 vooreerst te brengen, zij dienen m.a.w. vooraf het vorige project af te werken.

De studiefiche is omtrent de tweede examenkans ook zonder meer duidelijk: er is sprake van een nieuwe taak die zal worden bezorgd (en derhalve geen bijkomende of aanvullende taak), die zelfstandig dient te worden uitgewerkt.

De beoordeling van het klassendiagram, EERD en databank MySQL werd geëvalueerd voor het totale project.

De presentatie hield rekening met de opbouw, de inhoud en de wijze van naar voor brengen.

Er is, zoals door de verzoekende partij verkeerdelijk wordt voorgehouden, geen enkele discrepantie tussen de wijze van beoordelen enerzijds en de ter zake geldende reglementeringen anderzijds.

De evaluatie geschiedde, zoals hierboven geschatst, conform hetgeen vermeld staat in de studiefiche, hetgeen op geen enkele wijze in strijd is met de OER noch met de Codex Hoger Onderwijs.

Hierbij wezen het ten andere opgemerkt dat niet de OER 2016-2017 (waaruit geciteerd wordt) van toepassing is, doch wel de OER 2015-2016.”

In zijn *wederantwoordnota* zet verzoeker het volgende uiteen:

“Betreffende punt 1

De Raad wees er inderdaad op dat hetgeen door HoGent in haar antwoordnota en ter zitting aanvoerde prima facie niet onjuist overkwam maar vroeg zich tegelijk ook af of dit wel afdoende motivering bood.

Betreffende punt 2

De toelichting waarnaar ik in het extern verzoekschrift d.d. 03/02/2017 verwees was ‘de schriftelijke toelichting van Mevr. [P.] en niet het ‘Antwoord vanuit opleiding_motivering 201-11-28’ waarnaar Meester Bral wellicht verwijst. Dit laatste document werd ook pas op 30/11/2016 naar aanleiding van de nieuwe studievoortgangsbeslissing aan mij bezorgd. Ze bevat inderdaad de ontbrekende informatie over de toegepaste puntenverdeling welke echter nooit eerder beschikbaar werd gesteld. Maar, zoals reeds in mijn extern beroep opgeworpen, wordt er nog steeds niet in gemotiveerd waarom deze tot voordien onbekende beoordelingsmethode werd toegepast.

De door Meester Bral beschreven evaluatiewijze zelf staat echter niet in de studiefiche van academiejaar 2015-16. Dat op basis van de peer assessment het eindcijfer met maximaal met 20% kan verminderd worden is een gegeven dat pas een eerste keer in de antwoordnota van Meester Bral d.d. 10/01/2017 werd vermeld. Deze correctiefactor zorgt er bovendien voor dat men enkel punten kan verliezen indien men hierop geen score 100% behaalde.

Betreffende punt 3

Voor de productevaluatie (75% of 15/20) - werden er dus niet minder dan 3/5 of 9 punten toegekend aan enkel en alleen de implementatie van de bijkomende spelregels (30 lijnen java-code) en slechts 2/5 of 6 punten aan de voorbereidende fase (het klassendiagram en EERD en databank in MySQL).

Ik merk op dat na het brengen tot iteratie 4, wat volgens sommige stellingen NIET de nieuwe opdracht 2e zittijd was, er slechts een minimale correctie diende te gebeuren in slechts 1 van de 3 lagen binnen het klassendiagram. Na het brengen tot iteratie 4 moest geen enkele wijziging in de databank of EERD gebeuren.

Betreffende punt 4

Mijn cijfer van 0/9 voor de implementatiefase is wel degelijk enkel en alleen te wijten aan het niet implementeren van de 3 nieuwe [] spelregels. Dit werd door de docenten tijdens de feedback van 02/12/2016 bevestigd. De reden die Mevr. [P.] hiervoor opgaf was dat men enkel zeker was dat dit stukje code door iedereen zou moeten geschreven worden. Men kon geen rekening houden met de andere java-code die de ene student nog wel en de andere niet meer diende te schrijven.

Nochtans merkte Mevr. [P.] tegelijk ook op het dankzij het ontwerp van mijn programma was dat ik slechts een 30-tal lijnen code en een anderhalf uur nodig had om de 3 extra spelregels alsnog te implementeren. Andere studenten hadden daarvoor, nog steeds volgens Mevr. [P.], misschien wat meer tijd nodig indien hun project anders was gestructureerd. Hieruit volgt logischerwijs nogmaals dat zelfs voor alleen maar het implementeren van enkel de bijkomende 3 spelregels niet iedereen dezelfde inspanningen diende te leveren om deze 9 punten te verdienen omdat men in 2e zittijd tenslotte allemaal van een andere basis vertrekt.

Waarom men bij de implementatiefase enkel rekening houdt met de [] 3 bijkomende spelregels uit de extra opdracht en bij voorbereidende fase met het volledig project werd tot op vandaag nog steeds niet verduidelijkt.

Dat de opdracht niet tweevoudig maar enkelvoudig was wordt zowel in de aankondiging op Chamillo ("bestaande opdracht af te werken"), de schriftelijke toelichting van Mevr. P ("de extra opdracht") en nadien nog in het "Antwoord vanuit opleiding_motivering 201-11-28" naar aanleiding van de nieuwe evaluatie tegengesproken.

In tegenstelling van wat in de antwoordnota beweerd wordt, raakten de vereiste wijzigingen niet aan de Graphical User Interface (GUI) en persistentielaaag maar slechts enkel aan de domeinlaag.

Dat men, zoals zowel tijdens de feedback van 2/12/2016 als in de antwoordnota gesteld, enkel bij correcte demonstratie van het spel met 2 spelers (en 3 bijkomende spelregels) kan aantonen dat men de vereiste deelcompetenties bezit staat nergens in de studiefiche noch in de toelichting van Mevr. [P.].

Betreffende punt 5

Dat er wat betreft het onderdeel java-code beslist werd om zich enkel te baseren op de javacode van de extra opdracht werd nooit naar de studenten gecommuniceerd. Mevr. [P.] heeft tijdens feedback ook bevestigd dat ik bij mijn intern beroep de puntenverdeling niet wist en was zelfs van mening dat gezien ik niet op feedback 2e zittijd aanwezig was zij me de puntenverdeling ook nooit meer had moeten geven. De studiefiche heeft het inderdaad over een nieuwe taak die zelfstandig moet worden uitgewerkt, dit in tegenstelling tot de aankondiging op Chamilo waarin staat: "daarna dien je een extra opdracht uit te werken". In dezelfde aankondiging staat bovendien dat er voor het eerste deel van de opdracht eventueel samengewerkt mag worden.

Betreffende punt 6:

De studiefiche bevat weinig of geen informatie omtrent de toegepaste evaluatiemethode (100% niet-periode gebonden). In mijn extern verzoekschrift van 03/02/2017 werd correct verwezen naar artikel 45 van het OER 2015-2016.

Conclusie:

De benodigde inspanning om zelfs alleen de bijkomende opdracht uit te werken was voor de verschillende studenten niet noodzakelijk dezelfde, zelfs niet nadat het project tot iteratie 4 werd gebracht.

Het is nog steeds niet duidelijk waarom er bij de tweede zittijd voor het gedeelte implementatie java-code enkel met de code van de 3 bijkomende spelregels wordt rekening gehouden terwijl er voor de andere deelcompetenties het totale project werd bekeken. Dit in tegenstelling tot de evaluatie 1^e zittijd.

De toegepaste evaluatiemethode, puntenverdeling maar ook de correctiefactor uit de peerassessment waren op geen enkel ogenblik voor de evaluatie zelf gekend door de studenten. Uit niets bleek dat enkel de bijkomende spelregels zouden geëvalueerd worden wat betreft de implementatie java-code.

Hieruit blijkt dus wel degelijk de onredelijkheid van de beslissing.”

Beoordeling

De verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het middel zoals het door verzoeker in zijn verschillende aspecten wordt ontwikkeld.

Daar verzoeker de huidige kritiek in belangrijke mate pas kon formuleren nadat hij kennis had genomen van de motivering die bij de thans bestreden beslissing is gevoegd, is de Raad van oordeel dat het middel ontvankelijk is, in de mate zoals hieronder aangegeven.

Beide examenkansen worden luidens de ECTS-fiche voor het academiejaar 2015-2016 (bijlage 6 van verzoeker) beoordeeld op basis van niet-periodegebonden evaluatie. Deze bepaling is niet miskend. Uit de motivering bij de bestreden beslissing blijkt dat voor de quatering van de tweede examenkans rekening wordt gehouden met de procesevaluatie zoals beoordeeld tijdens het academiejaar – de Raad komt hier onderstaand nog op terug – en met de opdracht voor de tweede examenkans, die de student conform de ECTS-fiche tijdens de vakantieperiode zelfstandig moest uitwerken. Het loutere feit dat de demonstratie en verdediging van die opdracht tijdens de derde examenperiode werden georganiseerd (partijen verschaffen omtrent de precieze datum geen duidelijkheid) leidt er naar oordeel van de Raad niet toe dat de evaluatie zou moeten worden beschouwd als een periodegebonden evaluatie zoals bedoeld in artikel 45, §1, 2° van het onderwijs- en examenreglement. Bovendien laat artikel 44, §2 van het onderwijs- en examenreglement toe dat beide evaluatievormen worden gecombineerd.

In de mate dat het middel ertoe strekt te bekritiseren dat prestaties uit de eerste examenkans nog bij de beoordeling van de tweede examenkans worden betrokken, is het middel ongegrond.

De ECTS-fiche vermeldt immers uitdrukkelijk: “de evaluatie voor samenwerking in groep wordt altijd overgenomen uit de 1ste examenkans.”

De Raad is het met verzoeker eens dat de ECTS-fiche duidelijker zou kunnen zijn wat betreft de wijze waarop de verschillende aspecten worden gewogen in het examencijfer – en verwerende partij lijkt tot eenzelfde inzicht te zijn gekomen, gelet op de redactie van de ECTS-fiche voor het academiejaar 2016-2017 – maar stelt vast dat verzoeker die grief niet heeft opgeworpen in een beroep tegen het examencijfer uit de eerste examenperiode, noch in het intern beroep van 15 september 2016 tegen het examencijfer van de tweede examenperiode.

De Raad ziet geen reden waarom verzoeker, kennis hebbend van de ECTS-fiche, ervan verhinderd zou zijn geweest om dat middel reeds in het intern beroep op te werpen. Verzoeker wist op basis van de ECTS-fiche immers dat de beoordeling uit verschillende componenten zou bestaan (de fiche vermeldt als beoordelingselementen: het eindproduct, de individuele

inbreng, de presentatie, de houding tijdens het verloop van de projectwerking en de vorderingen, en het samenwerken in groep). Een gemis aan weergave van een weging van die verschillende onderdelen had verzoeker derhalve toen reeds kunnen opmerken.

De ECTS-fiche stelt dat de student met het oog op de tweede examenkans een nieuwe taak ontvangt, die hij zelfstandig moet uitvoeren. De individuele opdracht luidde als volgt (bijlage 4 van verzoeker):

“Eerst en vooral dien je de bestaande opdracht verder af te werken (tot en met iteratie 4). Indien een of meerdere van jouw groepsgenoten ook een tekort hadden, dan mag je hiervoor met hen samenwerken.

Daarna dien je een extra opdracht uit te werken: een aanpassing aan de spelregels die het mogelijk maken om het spel ook met twee spelers te spelen. Deze regelaanpassingen zijn toegevoegd achteraan de opdracht. Deze opdracht dient *individueel* uitgewerkt te worden.

(...)

Tijdens het voorziene examenmoment kom je dan je resultaat demonstreren en verdedigen. De planning hiervoor zal enkele dagen voor het examen worden aangekondigd.”

In het raam van de extra opdracht worden vier regelaanpassingen opgegeven – waarvan er drie als extra spelregel worden geduid – die het volgens de opgave mogelijk maken het spel met twee spelers te spelen. Verzoeker betwist niet dat hij deze drie bijkomende spelregels niet heeft toegepast. De Raad ziet derhalve geen reden om de nulquotering voor elk van deze spelregels als onrechtmatig te beschouwen.

Waar verzoeker aanvoert dat aan de beoordeling van die drie nieuwe spelregels een buitensporig gewicht wordt toegekend binnen de berekening van het examencijfer (9 van de 20 punten, hetzij 45%), is de Raad van oordeel dat die stelling niet overtuigt.

De nieuwe opdracht (implementatie van drie nieuwe spelregels) wordt daarbij gequoteerd op negen punten, de mondelinge toelichting wordt gequoteerd op vijf punten. Die verdeling kan de Raad niet onredelijk of onevenredig bevinden. Wat de uit te werken programmatuur betreft, ligt het zwaartepunt van de opdracht voor de tweede examenzittijd immers bij de uitwerking en implementatie van de drie nieuwe spelregels. Het tot stand brengen van de vertrekbasis – met name: de voorgaande opdracht tot iteratie vier – was een werk uit de eerste examenkans en diende bovendien niet op individuele basis te worden uitgevoerd. Enkel de

extra opdracht voor de tweede examenkans wordt aangemerkt als verplicht individueel uit te voeren.

Dat er voor de vertreksituatie geen bijkomende punten worden toegekend, is in die omstandigheden niet onredelijk: die verstreksituatie behoort niet tot de eigenlijke opdracht van de tweede examenkans en moest evenmin door de student alleen worden gemaakt, zodat verzoeker niet kan worden gevuld in zijn stelling dat het komen tot het in de eerste examenkans beoogde eindpunt, als een belangrijk deel van de opdracht bij de tweede examenkans moet worden beschouwd.

Wat het gelijkheidsbeginsel betreft, wijst de Raad vooreerst op zijn vaste rechtspraak dat studenten in beginsel niet in een concurrentiële of vergelijkende positie tegenover elkaar staan, zodat zelfs een aangetoonde ongelijke behandeling in beginsel niet *ipso facto* leidt tot een onregelmatige beslissing. De vraag is immers in de eerste plaats of de verzoekende partij zelf correct is bejegend, niet of andere studenten – al dan niet terecht of met rechtvaardiging – een andere behandeling hebben gekregen.

Bovendien is hierboven reeds aangegeven dat het voorafgaand voleindigen van de opdracht uit de eerste zittijd niet noodzakelijk door de student alleen moet worden afgewerkt.

De Raad kan begrip opbrengen voor de perceptie van verzoeker, en wil met deze beslissing niet gezegd hebben dat er geen beperkingen moeten gelden met betrekking tot de wijze waarop de gemeten prestaties voor de eerste en tweede examenkans door elkaar lopen. De instelling heeft de vrijheid om op gemotiveerde wijze te bepalen of opleidingsonderdelen of deelaspecten daarvan al dan niet voor een tweede examenkans in aanmerking komen, zodat het niet is uitgesloten dat prestaties die bij de eerste examenkans zijn geleverd, bij de berekening van het examencijfer van de tweede examenkans behouden blijven.

Van een andere orde is dat de student *de facto* eerst het examen van de eerste zittijd moet voleindigen – en in het meest extreme geval: volledig herdoen – alvorens hij de tweede examenkans kan benutten. In dit concrete geval is de Raad evenwel van oordeel dat voldoende logische verantwoording is gegeven voor het ‘voortbouwen’ op de opdracht van de eerste examenzittijd, en dat de bijkomende inspanning die verzoeker diende te leveren, in het licht van de bovenstaande overwegingen, noch onredelijk, noch discriminatoir is.

Alle bovenstaande middelonderdelen zijn, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Wat het peer assessment betreft, voert verzoeker ten aanzien van het examenresultaat van de tweede examenkans aan dat de verrekening ervan in het beste geval leidt tot een bevestiging van de initiële quatering, en voor het overige deze quatering enkel naar onderen kan bijstellen, ook wat deelcompetenties 1 en 2 betreft. Tevens stelt verzoeker dat deze berekeningswijze – in zijn geval een vermenigvuldiging met 90% – pas na de evaluatie werd gepubliceerd.

Verwerende partij antwoordt niet op deze grief.

Dit middelonderdeel treft doel.

Wat het peer assessment betreft, vermeldt de ECTS-fiche het volgende:

“De eindbeoordeling houdt niet alleen rekening met het eindproduct, maar ook met de individuele inbreng, de presentatie, de houding tijdens het verloop van de projectwerking en de vorderingen gemaakt door de individuele student. Daarnaast wordt ook het samenwerken in groep geëvalueerd.”

Samen met verzoeker stelt de Raad vast dat de wijze waarop het peer assessment wordt verrekend, niet blijkt uit de ECTS-fiche.

Vooralsnog daargelaten de vraag of die vaststelling op zich reeds moet leiden tot een onregelmatigheid, stelt de Raad vast dat het quotiënt dat naar aanleiding van het peer assessment werd berekend (90%), in de bestreden beslissing wordt toegepast op het integrale resultaat voor de tweede examenkans. Nochtans stelt de motivering bij de bestreden beslissing dat enkel deelcompetentie 3 wordt geëvalueerd door middel van peer assessment, en dat het individuele werk dat verzoeker bij de tweede examenkans diende te leveren, gerelateerd is aan de productevaluatie die in deelcompetentie 2 wordt beoogd. In dat opzicht ontgaat het de Raad op welke grond een coëfficiënt die betrekking heeft op samenwerking tijdens de eerste examenkans, ook kan worden toegepast op de louter individuele prestatie die tijdens de tweede examenkans werd geleverd en die in de plaats treedt van een collectieve opdracht in het raam van de eerste examenkans.

In het licht daarvan is de Raad dan ook van oordeel dat de correctiefactor van 90% alleszins niet kan worden toegepast op de presentatie (3/5) en op de implementatie van de spelregels (0/9).

Bovendien spreekt verwerende partij niet tegen – en lijkt de weergave van de resultaatberekening in de motivering te bevestigen – dat de studenten elkaar in het peer assessment een score van 1 tot 5 kunnen geven (waarbij 1 staat voor ‘veel minder dan het gemiddelde van de groep’ en 5 staat voor ‘veel beter dan het gemiddelde voor de groep’), maar dat bovengemiddelde scores geen aanleiding geven tot een opwaartse aanpassing van het examencijfer. Zo werd, voor zover de Raad uit de stukken kan opmaken, in het tweede peerassessment de peer assessmentscore van verzoeker van 1,57 niet verrekend in zijn eindresultaat. In elk geval is de toepassing van het peer assessment, mede in rekening nemend dat de berekening niet op voorhand kenbaar is gemaakt, onvoldoende duidelijk en transparant om te kunnen standhouden.

Om die reden oordeelt de Raad dat de correctiefactor van 90% niet kan worden toegepast op de door verzoeker in beide zittijden behaalde resultaten.

Het middel is in dat opzicht gegrond.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van 30 november 2016 waarbij aan verzoeker voor het opleidingsonderdeel Projecten-Workshops I een examencijfer van 7/20 wordt toegekend.**
- 2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 17 maart 2017.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 1 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.560 van 1 maart 2017 in de zaak 2017/053

In zake: Laurens FRANÇOIS
                      woonplaats kiezend te 1755 Kester
                      Cypriaan Verhavertstraat 20

tegen:

de UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 7 februari 2017.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 1 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De heer Martin François, verzoeker en Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is sinds het academiejaar 2014-2015 ingeschreven in de opleiding Bachelor of Science in de bio-ingenieurswetenschappen.

Na een oorspronkelijke inschrijving voor 48 studiepunten, schrijft verzoeker in februari 2015 uit voor twee opleidingsonderdelen ten belope van samen tien studiepunten. Binnen het aldus tot 38 studiepunten herleide studieprogramma neemt verzoeker in de eerste examenzittijd deel aan drie examens, zonder een credit te behalen, en in de tweede examenzittijd aan geen enkel examen.

Nadat verzoeker daardoor geen enkele credit behaalt, wordt hem voor het academiejaar 2015-2016 een bindende voorwaarde opgelegd, die ertoe strekt dat bij een volgende inschrijving minstens voor 50% van de opgenomen studiepunten credits moet behalen. Wanneer de student niet slaagt voor 50% van het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding, dan geldt – bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding – bovendien als bindende voorwaarde dat hij voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot dat eerste deliberatiepakket credits moet verwerven.

Verzoeker schrijft in het academiejaar 2015-2016 enkel in voor vakken uit het eerste deliberatiepakket (drie vakken ten belope van 18 studiepunten), zodat verzoeker 75% van de opgenomen studiepunten dient te behalen. In de eerste examenzittijd neemt verzoeker deel aan twee examens, en behaalt hij één credit (6 studiepunten). In de tweede examenzittijd neemt verzoeker deel aan de beide resterende examens, doch zonder een credit te behalen.

Met 6 van de 18 studiepunten, behaalt verzoeker een studierendement van 33%. Doordat hij aldus niet tegemoetkomt aan de bindende voorwaarde die werd opgelegd, wordt de verdere inschrijving aan verzoeker geweigerd.

Op 17 september 2016 tekent de vader van verzoeker een intern beroep aan tegen de weigeringsbeslissing. In dit schrijven wordt aangevoerd dat verzoeker sinds december 2014 te kampen heeft gehad met fysische en emotionele uitputtingsverschijnselen en dat hij om gezondheidsredenen in de januarizittijd aan slechts een deel van de examens heeft deelgenomen (met medisch attest) en in het tweede semester bepaalde practica heeft moeten missen. Verder wordt gesteld dat verzoeker na diagnostisering zijn studies in het tweede semester van het academiejaar 2014-2015 volledig heeft moeten stopzetten (ook hier wordt verwezen naar een medisch attest). Gelet op de medische beperkingen werd op advies van de behandelend geneesheer in het academiejaar 2015-2016 slechts een beperkt studieprogramma opgenomen, maar het herstel is onvoldoende gebleken om te kunnen aanknopen met positieve

studieresultaten. Verzoeker stelt dat op basis van die gegevens de behaalde studieresultaten niet als representatief kunnen worden beschouwd, zodat de weigering tot verdere inschrijving niet gerechtvaardigd is. Verzoeker vraagt de interne beroepsinstantie om opnieuw toelating tot inschrijving te verlenen, en kondigt aan ook een procedure tot terugvordering van leerkrediet op grond van overmacht te zullen instellen.

In aanvulling hierop zendt verzoeker op 28 september 2016 een aanvullend aangetekend schrijven, waarbij hij attesten van zijn klinisch psycholoog en psychotherapeut voegt.

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 6 oktober 2016, en overweegt het volgende:

“Uit een vergelijking van het aantal verworven studiepunten met het aantal opgenomen studiepunten blijkt dat de student aan de universiteit Gent een zeer beperkte studievoortgang heeft geboekt en dat de norm die het OER hanteert voor de beoordeling van de vraag of uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren, werd overschreden.

De commissie neemt akte van de persoonlijke omstandigheden die de student in het beroepsschrift aanvoert ter verrechtingvaardiging van het gebrek aan studievoortgang, en onderkent dat die omstandigheden problemen kunnen veroorzaakt hebben bij de studies. Zij is evenwel van mening dat die omstandigheden niet van die[n] aard zijn dat ze doen vermoeden dat bindende voorwaarden opleggen wel zinvol is en dat de studievoortgang in het nieuwe academiejaar aanmerkelijk zal verbeteren. De commissie somt hieronder de argumenten op om de weigering te handhaven:

- De examens waar de student aan deelneemt, zijn niet goed te noemen. De commissie kan aannemen dat het ziektebeeld hier een rol in speelt maar stelt op basis van de resultaten vast dat de studies een zware tol eisen van de student.
- De gekozen studies lijken op dit ogenblik niet de correcte keuze van de student. De commissie adviseert een heroriëntering hetzij binnen de UGent hetzij naar een hogeschoolopleiding.

Uit de studieloopbaan en de gerealiseerde studievoortgang blijkt volgens de commissie manifest dat alsnog de toelating geven om in te schrijven met bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

De commissie stelt dat de weigering tot inschrijving voor de betrokken opleiding geen eindpunt hoeft te zijn. De weigering geldt enkel voor de opleiding bio-ingenieurswetenschappen wat betekend dat de student hetzij aan een andere opleiding aan de UGent hetzij voor een andere opleiding aan andere hogeronderwijsinstellingen wel kan toegelaten worden. Hij beschikt nog over voldoende leerkrediet en de commissie raadt hem dan ook aan om te heroriënteren aangezien de commissie op basis van de zwakke studievoortgang besluit dat bio-ingenieurswetenschappen op dit ogenblik wellicht niet de juiste richting is voor de student.

Het intern beroep wordt ongegrond verklaard. De weigering tot inschrijving aan de opleiding wordt bekrachtigd.”

Bij arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 vernietigt de Raad deze beslissing, in de mate dat zij ertoe strekt de herinschrijving van verzoeker in de bacheloropleiding bio-ingenieurswetenschappen te weigeren vanaf het academiejaar 2017-2018.

De Raad overweegt daarbij het volgende:

“Wil zij een redelijke en pertinente verantwoording vinden, dan moet de (uitvoering van een) maatregel van studievoortgangsbewaking die een student verdere inschrijving weigert omwille van een ontoereikend studierendement, steunen op relevante feitelijke elementen.

Het loutere gemis aan credits volstaat daarbij niet, vermits daaraan uiteenlopende oorzaken ten grondslag kunnen liggen. Zo zal de instelling uit het herhaaldelijk in normale omstandigheden deelnemen aan examens en daarop falen, gewis kunnen afleiden of de student voldoende kansen heeft om het in de toekomst beter te doen. Behalve de student evenwel geen credits omdat hij niet aan de examens heeft kunnen deelnemen, dan kan de instelling daaruit bezwaarlijk conclusies trekken omtrent de capaciteiten van de student. Gaat het daarbij om afwezigheden wegens examenstress of andere studiegerelateerde elementen, dan kan de instelling die gegevens wel betrekken bij de afweging of de student, los van zijn capaciteiten, voldoende aannemelijk maakt dat hij bij latere pogingen meer kans maakt om te slagen, in voorkomend geval met gebruik van ondersteunende maatregelen of redelijke aanpassingen. Houdt de afwezigheid daarentegen met de studies op geen enkele wijze verband, dan valt niet in te zien welke voorspellende kracht uit het gemis aan credits kan uitgaan om de latere slaakkansen van de student in te schatten.

Te dezen wordt niet betwist dat verzoeker in het academiejaar 2014-2015 voor 36 studiepunten was ingeschreven, en dat hij voor geen enkel opleidingsonderdeel de twee examenkansen heeft kunnen benutten. Daargelaten of verzoeker een procedure tot teruggave van leerkrediet zal instellen, stelt de Raad vast dat de klinisch psycholoog van verzoeker op 8 april 2015 heeft geattesteerd dat het stipt volgen van het les- en practicumschema omwille van het ziektebeeld niet wenselijk en niet mogelijk is, en dat voor verschillende examens een medisch attest werd ingeleverd, wat *prima facie* doet besluiten dat verzoeker omwille van overmacht niet aan die examens kon deelnemen.

In het licht van de bovenstaande overwegingen acht de Raad het niet redelijk en in strijd met een correcte feitenvinding om het gemis aan credits in het academiejaar 2014-2015 in rekening te brengen als een gebrek aan studierendement binnen de procedure van studievoortgangsbewaking.

In het academiejaar 2015-2016 behaalde verzoeker credits voor 6 van de 18 opgenomen studiepunten. Uit de attesten van de klinisch psycholoog van 27 september 2016 en de neuropsycholoog van 28 september 2016 blijkt dat de beperkte studieresultaten niet los

kunnen worden gezien van zijn medische toestand. Ook die vaststelling dient bij de beoordeling te worden betrokken.

Dat er op korte termijn onvoldoende zicht op beterschap is, is niet langer relevant voor de beoordeling van het geschil gelet op de wijze waarop verzoekers belang, en dus ook het voorwerp van het beroep, hierboven is bepaald.”

Verwerende partij werd opgedragen om in uitvoering van het arrest uiterlijk op 23 december 2017 een nieuwe beslissing te nemen ten aanzien van verzoeker.

De interne beroepsinstantie van verwerende partij neemt op 23 december 2016 de volgende beslissing:

“(…)

De Institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het verzoekschrift.

De institutionele beroepscommissie heeft reeds een eerste keer over dit beroep vergaderd op 6 oktober 2016. De commissie verklaarde het beroep toen ongegrond.

De student stelde tegen deze beslissing beroep in bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die de beslissing van de commissie vernietigde in zijn arrest nr. 3.387 d.d. 9 december 2016, echter enkel voor zover zij ertoe strekt de herinschrijving van verzoeker in de bacheloropleiding bio-ingenieurswetenschappen te weigeren vanaf het academiejaar 2017-2018. De weigering voor het academiejaar 2016-2017 wordt niet ongedaan gemaakt.

De Raad is van oordeel dat een beslissing waarbij een student wordt geweigerd op grond van een ontoereikend studierendement, moet steunen op relevante feitelijke elementen. Het louter gemis aan credits volstaat daarbij niet, aldus de Raad, omdat dat gemis het gevolg kan zijn van uiteenlopende zaken. Als een student geen credits behaalde omdat hij aan de examens niet kon meedoen, dan kan een instelling daaruit immers geen conclusies trekken over de capaciteiten van een student. De Raad acht aldus de weigeringsbeslissing onvoldoende gemotiveerd.

Wanneer uitspraak wordt gedaan over het al dan niet opleggen van een studievoortgangsbewakingsmaatregel, zijn twee aspecten van belang. Vooreerst kan een studievoortgangsbewakingsmaatregel enkel worden opgelegd als blijkt dat een student onvoldoende studievoortgang heeft gemaakt, vervolgens moet het ook duidelijk zijn dat het toelaten van de student, zelfs onder bindende voorwaarden, momenteel geen optie is omdat onvoldoende blijkt dat de situatie van de student in die zin is geëvolueerd dat een betere studievoortgang kan worden verwacht.

De student vroeg in zijn intern beroep enkel om terug ingeschreven te kunnen worden voor het academiejaar 2016-2017, en de institutionele beroepscommissie heeft zich dan ook enkel over een inschrijving voor dat jaar uitgesproken.

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen leest in deze beslissing blijkbaar dat de weigering *ad infinitum* is uitgesproken en ook voor de navolgende academiejaren geldt, doch dit is niet het geval. Verzoeker kan zich in het academiejaar 2017-2018 terug aanbieden aan de UGent en, zo nodig via de institutionele beroepscommissie, terug om herinschrijving verzoeken, waarna zijn dossier opnieuw bekeken zal worden met het oog op het al dan niet inschrijven in dat nieuwe academiejaar.

Uit het arrest van de Raad vloeit evenwel voort dat de Raad de institutionele beroepscommissie aanmaant om ook reeds een beslissing te nemen voor het academiejaar 2017-2018.

De institutionele beroepscommissie kan op vandaag niet om de vaststelling heen dat de student in het verleden maar een zeer beperkte studievoortgang heeft gemaakt. Deze beperkte studievoortgang blijkt evenwel het gevolg te zijn van medische problemen van de student, die beperkt worden gestaafd door medische attesten en die de student verder heeft toegelicht in de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de beperkte studievoortgang aldus niet ten kwade van de student kan worden geduid, en dat dit alleen geen grond kan vormen voor een weigering tot de opleiding.

Anderzijds kan de institutionele beroepscommissie er op vandaag ook niet omheen dat de student ook geen reële vooruitzichten biedt op verbetering naar de toekomst toe. Uit het verslag van de psycholoog d.d. 27 september 2016 dat hij toevoegde aan zijn intern beroep, blijkt dat “de concentratie en de mogelijkheden tot aangehouden taakinspanning (...) zich uiterst langzaam [herstellen], zowel op vlak van duur als op vlak van intensiteit”. Veel meer dan een hoop dat er opnieuw grenzen verlegd kunnen worden en een adequatere balans bereikt kan worden, drukt de therapeut vooralsnog niet uit.

De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat de toestand van verzoeker doorheen het lopende academiejaar mogelijk verder zal verbeteren, maar of deze onvoldoende verbeterd zal zijn om met kans op slagen een studie op universitair niveau te hernemen, is op vandaag volstrekt onduidelijk en kan uit niets worden afgeleid. De institutionele beroepscommissie beslist dan ook om de weigeringsbeslissing voor dat academiejaar vooralsnog te handhaven.

De commissie wijst erop dat niets hem belet om na afloop van het huidige academiejaar een nieuwe vraag tot toelating in te dienen bij de Ugent, zo nodig bij de institutionele beroepscommissie, en op dat moment de nodige bewijsstukken voor te leggen waaruit blijkt dat zijn situatie in die zin is gewijzigd dat hij opnieuw in staat is om studies op universitair niveau te hernemen.

Het intern beroep wordt ongegrond verklaard. De weigering tot inschrijving aan de opleiding wordt ook voor het academiejaar 2017-2018 bekrachtigd.”

Deze beslissing wordt met een e-mail van 3 januari 2017 aan verzoeker betekend. Bij arrest nr. 3.524 van 3 februari 2017 vernietigt de Raad ook die beslissing. Overwogen wordt, in een

ambtshalve middel, dat de beslissing het gezag van gewijsde van het arrest nr. 3.387 van 9 december 2016 schendt.

Op 7 februari 2017 neemt de institutionele beroepscommissie een derde beslissing ten aanzien van verzoeker. Zij luidt in essentie als volgt:

“De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de student bij zijn extern beroep bijkomende stukken voegde, met name een puntenbrief waaruit blijkt dat zijn studie bij Syntra Brussel (cursus herborist) goed verloopt – hij slaagde in januari voor alle opgenomen vakken – en een verslag van de behandelende psycholoog waaruit blijkt dat ook zijn gezondheidstoestand aanmerkelijk is verbeterd.

In deze omstandigheden is de institutionele beroepscommissie van mening dat de weigering vanaf het academiejaar 2017-18 kan worden opgeheven en dat de student zich met ingang van het academiejaar 2017-18 opnieuw kan inschrijven voor de opleiding tot bachelor of science in de bio-ingenieurswetenschappen.

Vermits de student bij zijn vorige inschrijving geen studievoortgang maakte, weze het dat dit deels te verklaren valt door zijn gezondheidsproblemen, is de institutionele beroepscommissie van mening dat het zinvol is om een student een bijkomende prikkel op te leggen die hem ertoe moet aanzetten een curriculum te kiezen dat voor hem haalbaar is en zich voldoende in te spannen om zijn studies maximaal ter harte te nemen en ook effectief aan de examens deel te nemen. De institutionele beroepscommissie beslist dan ook om de student bij zijn eerstvolgende inschrijving een bindende voorwaarde op te leggen. De inhoud van de bindende voorwaarde wordt bepaald in het Onderwijs- en examenreglement geldig voor het academiejaar waarin de student de eerstvolgende keer inschrijft voor deze opleiding.”

Dit is de thans bestreden beslissing. Zij vormt het voorwerp van huidig beroep in de mate dat aan verzoeker een maatregel van studievoortgangsbewaking wordt opgelegd.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep.

Zij voert aan dat het verzoekschrift niet is ondertekend en derhalve op grond van artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs onontvankelijk moet worden verklaard.

Beoordeling

Het verzoekschrift zoals het bij de Raad is toegekomen, draagt de handtekening van verzoeker.

De exceptie wordt verworpen.

V. De middelen

Enig middel

In een enig middel beroepert verzoeker zich, blijkens de feitelijke elementen die hij aanvoert, op een schending van artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de maatregel van studievoortgangsbewaking wordt opgelegd omdat hij in de academiejaren 2014-2015 en 2015-2016 onvoldoende studieresultaten behaalde, terwijl het gebrek aan studievoortgang te wijten is aan zijn gezondheidsproblemen en bijgevolg die omstandigheden niet representatief zijn voor de inschatting van zijn studiepotentieel.

Tevens hekelt verzoeker dat in de bestreden beslissing kan worden gelezen dat de gekozen studierichting voor hem niet haalbaar zou zijn, dat hij zich in het verleden onvoldoende zou hebben ingespannen en dat hij zonder rechtvaardiging afwezig is gebleven op examens. Hij voegt eraan toe dat de opgelegde maatregel geenszins als een ‘prikkel’ wordt ervaren, doch integendeel als een – te vermijden – bijkomende druk.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij als volgt:

“De bestreden beslissing is gebaseerd op artikel 24, §1 al. 1 OER 2015-16. Deze bepaling luidt:

“§1. Bij een diplomadoelcontract wordt aan de student die niet voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits heeft behaald, een bindende

voorwaarde opgelegd. De student dient bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits te verwerven.

Ingeval de student niet geslaagd is voor 50% van het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding, dan geldt – bij een volgende inschrijving via diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding – bovendien als bindende voorwaarde dat hij/zij voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot dat eerste deliberatiepakket credits dient te verwerven.

Wanneer de student vervolgens niet aan de opgelegde bindende voorwaarde voldoet, wordt de inschrijving via een diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding, of voor het desbetreffende gemeenschappelijke aanloopstuk tot verschillende opleidingen, geweigerd."

Artikel 24 OER is op zijn beurt de implementatie en specificatie in het OER van artikel II.246, §1 Codex Hoger Onderwijs:

§1. Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:
1° indien een student geen 60 % van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.

Artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs laat aldus de instellingen toe om aan studenten bindende voorwaarden op te leggen van zodra blijkt dat ze niet slaagden voor 60% van de verworven studiepunten. De UGent is op dat vlak iets minder streng, en legt pas bindende voorwaarden pas toe als studenten slagen voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten.

De betrokken instelling is niet verplicht om in deze omstandigheden aan een student bindende voorwaarden op te leggen. Ze kan oordelen dat er voldoende vooruitzichten op substantiële verbetering zijn en beslissen om een student ondanks zijn zwakke prestaties in het voorgaande academiejaar toch opnieuw in te schrijven zonder bindende voorwaarde. De beslissing om een student al dan niet bindende voorwaarden op te leggen behoort daarbij tot de discretionaire beoordelingsbevoegdheid van de Institutionele beroepscommissie. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft hierop slechts marginaal toezicht en kan een dergelijke beslissing maar vernietigen indien zou blijken dat ze kennelijk onredelijk is.

De bedoeling van het opleggen van een bindende voorwaarde, is dat studenten vol doende zouden worden geprikkeld enerzijds om niet meer studiepunten op te nemen dan voor hen haalbaar is gelet op hun persoonlijke situatie, en anderzijds om zich ten volle in te zetten voor de opgenomen vakken, zodat ze op het einde van het jaar ook de desbetreffende credits behalen en geen leerkrediet verliezen.

Verzoeker kan dergelijke prikkel zeker gebruiken, zoals blijkt uit zijn studiecurriculum. In zijn eerste studiejaar nam hij geen volledig curriculum op. Hij nam een inschrijving voor 48 studiepunten, en zette zijn studies in het tweede semester stop ten belope van 12 studiepunten. Hij behield een curriculum van 36 studiepunten. Hij legde in de januarizittijd drie examens af maar behaalde geen credits. Voor de overige examens meldde hij zich ziek.

Verzoeker behaalde aldus geen enkele credit, en kreeg een bindende voorwaarde opgelegd, die hij niet aanvocht.

In het academiejaar 2015-16 nam hij vervolgens andermaal een beperkt curriculum op, dit keer een curriculum van 18 studiepunten. In de eerste zittijd nam hij deel aan twee van de drie examens en behaalde één credit, in de tweede zittijd nam hij deel aan de twee resterende examens maar slaagde niet.

Vermits hij niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde, werd hij geweigerd voor de opleiding, doch deze weigering werd ondertussen ongedaan gemaakt na vernietiging door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en nadat bijkomende stukken werden ingediend waaruit blijkt dat de gezondheidstoestand van verzoeker een stuk verbeterd is en er terug vooruitzichten zijn op een betere studievoortgang.

Dat belet evenwel niet dat het opleggen van een bindende voorwaarde nog steeds op zijn plaats is teneinde de verzoeker er blijvend toe aan te zetten een studieprogramma op te nemen dat voor hem haalbaar is, en zich ten volle voor zijn studies in te zetten.

Verwerende partij wil bij dit alles ook opmerken dat verzoeker de afgelopen twee academiejaren het bijzonder statuut had aangevraagd en gekregen als topsporter [verwijzing in voetnoot weggelaten] (waardoor hij overigens ook gebruik kon maken van faciliteiten zoals examenspreiding en verplaatsing van examens, zo nodig zelfs buiten de reguliere examenperiodes), en ook actief aan topsport doet, waarbij hij in februari 2016 op het Belgisch kampioenschap nog vice-kampioen werd op de 200 meter bij de beloften en in april 2016 een persoonlijk record liep, en in februari 2017 Belgisch kampioen werd bij de 4x200 meter. Verwerende partij juicht natuurlijk toe dat haar studenten aan topsport doen, maar weet ook uit ervaring dat de combinatie van studeren en topsport niet altijd gemakkelijk is en dat topsporters hun studies al te vaak op de tweede plaats zetten.

Verzoeker is van mening dat, vermits zijn slechte resultaten te wijten zijn aan gezondheidsproblemen, ze niet in ogenschouw mogen worden genomen en hem geen bindende voorwaarden mogen worden opgelegd. Verwerende partij volgt die redenering niet. Verwerende partij heeft weliswaar alle begrip voor de moeilijke situatie van verzoeker. Dat hij mentale problemen heeft en last heeft van uitputting, is evenwel geen reden om geen bindende voorwaarden op te leggen, wel integendeel. Voor een student met gezondheidsproblemen is het des te belangrijker om goed te overwegen hoe zwaar

hij zijn eigen studieprogramma zal maken, en als die student daar zelf onvoldoende in slaagt (wat voor verzoeker alvast is gebleken in het verleden), dan past het om een bijkomende prikkel te geven om die student daartoe aan te zetten.”

In zijn *wederantwoordnota* zet verzoeker nog de volgende argumenten uiteen in repliek op het standpunt van verwerende partij:

“Ik heb de antwoordnota van UGent van 20/2/17 goed ontvangen maar kan hier niet akkoord mee gaan.

Ik werd aanvankelijk door UGent geweigerd omdat ik niet voldeed aan de door hen opgelegde bindende voorwaarden.

Gezien inmiddels de weigering tot herinschrijving door de Raad alsook door UGent werd vernietigd lijkt het mij vanzelfsprekend dat de redenen in casu de bindende voorwaarden welke aan de grondslag liggen van deze weigering ook teniet zouden worden gedaan.

Deze bindende voorwaarden werden mij immers ten onrechte opgelegd, gezien mijn slechte studieresultaten van 2014-2015 en 2015-2016 een rechtstreeks gevolg zijn van mijn gezondheidsproblemen.

Anderzijds ben ik verrast dat UGent dit nu linkt met mijn topsportstatuut. Dit werd ten andere tot op heden nooit aangehaald noch in de voorbije twee zittingen van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, noch in de diverse uitgebreide antwoordnota's van UGent en is mijns inziens ook niet ter zake.

Ik geniet sinds mijn inschrijving aan UGent van een topsportstatuut maar het is niet omdat het in het verleden fout liep bij bepaalde studenten met een dergelijk statuut dat dit door UGent moet worden veralgemeend.

Ik heb mijn statuut enkel aangewend om van een gunstiger uurrooster te kunnen genieten. Ik heb dit statuut echter niet gebruikt voor een mogelijke examenspreiding gezien:

1. dit normaliter enkel toegelaten is in geval van stages of wedstrijden wat in mijn geval niet van toepassing was,
2. ik had gedurende die hele periode te kampen met gezondheidsproblemen waardoor een spreiding of verschuiving van examens géén enkele meerwaarde had.

Wat mijn sportprestaties betreft wens ik te benadrukken dat ik in 2015 slechts aan 2 of 3 wedstrijden heb deelgenomen gezien ik fysiek en mentaal niet in staat was tot het leveren van inspanningen. In 2016 heb ik de trainingen hervat en deelgenomen aan een tiental wedstrijden. (NB: in een normaal atletiekseizoen bedraagt het aantal wedstrijden makkelijk het dubbele)

In tegenstelling met wat wordt gesuggereerd in de antwoordnota van UGent van 20/2/17 heb ik in de voorbije twee jaar dus zeker géén voorrang verleend aan mijn sport.

Integendeel zowel studies als sportprestaties hadden te lijden onder mijn gezondheidsproblemen.

Wel kan ik bevestigen dat mijn herstel momenteel in de goede richting gaat zowel qua studies (cfr. mijn gunstige examenresultaten van Syntra) alsook qua sport.

Mij bijkomende “bindende voorwaarden” opleggen omwille van mijn sportstatuut is volkomen onlogisch én ongegrond en zou in mijn specifiek geval géénszins stimulerend werken.

Daarom verzoek ik de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen om ook de "bindende voorwaarden" gehandhaafd door UGent teniet te doen.”

Beoordeling

Bij de invoering van het zogenaamde Flexibiliseringssdecreet van 30 april 2004 heeft de decreetgever aangegeven dat de instelling bij het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking beschikt over een ruime autonomie (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004*, nr. 2154/1, 25, 28-29). Dat beginsel is bevestigd door de minister van Onderwijs (Vraag om uitleg van de heer Jean-Jacques De Gucht tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het weigeren van Vlaamse universiteiten om nog langer studenten in te schrijven, *Hand. VI. Parl. 2010-2011*, 9 november 2010, nr. C57-OND6, 22-24) en in de toelichting bij Onderwijsdecreet XXV (*Parl. St. VI. Parl. 2014-2015*, nr. 325/1, 3 en 36).

Die autonomie is evenwel niet onbegrensd. De maatregelen van studievoortgangsbewaking kunnen enkel worden opgelegd in de door de decreetgever omschreven gevallen (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004*, nr. 2154/1, 11 en 29), en met name wanneer het studietraject ‘ontspoort’ (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004*, nr. 2154/1, 25).

Niet alleen bij de finale uitvoering van een dergelijke maatregel (zoals de navolgende weigering tot inschrijving omdat de gestelde voorwaarden niet werden nageleefd), maar ook bij het opleggen van de bindende voorwaarde dient de instelling rekening te houden met de concrete omstandigheden. Zo werd er bij de verantwoording van een amendement bij de initiële bepaling uit het Flexibiliseringssdecreet op gewezen dat “het ontwerp van decreet in een aantal gevallen, waarin na lange tijd nog steeds geen diploma werd behaald, de instellingsbesturen verplicht om aan de betrokken student een maatregel van studievoortgangsbewaking op te leggen” en dat dit “meestal verantwoord [is], doch er []

uitzonderingsgevallen denkbaar [zijn] (meestal ten gevolge van overmacht), waarin van dit principe moet kunnen worden afgeweken” (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-2004, nr. 2154/3, 22). Ook de minister van Onderwijs heeft aangestipt dat het decretale raamwerk “ook de ruimte laat aan de instellingen om met uitzonderlijke persoonlijke omstandigheden van studenten, bijvoorbeeld langdurige ziekte, een sterfgeval in de familie of andere dingen die echt persoonlijk zijn, rekening te houden” (Vraag om uitleg van de heer Jean-Jacques De Gucht tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het weigeren van Vlaamse universiteiten om nog langer studenten in te schrijven, *Hand. VI.* Parl. 2010-2011, 9 november 2010, nr. C57-OND6, 22-24).

Ook bij de beoordeling die de instelling in die gevallen dient te maken, gelden de beginselen van behoorlijk bestuur.

In casu blijkt dat verzoeker in het academiejaar 2014-2015 ten belope van achttien studiepunten aan examens heeft deelgenomen, maar dat hij wegens overmacht (ziekte) niet kon deelnemen aan de tweede examenkans. In het administratief dossier bevinden zich medische attesten die verzoekers afwezigheid wegens ziekte attesteren van 12 tot en met 16 januari 2015, van 11 mei tot en met 30 juni 2015 en van 1 juli tot en met 31 augustus 2015. Verzoeker heeft daardoor aan minstens één examen in januari 2015 niet kunnen deelnemen (‘wetenschappelijk programmeren’ op 16 januari 2015) en was vervolgens gedurende de tweede en derde examenperiode afwezig wegens medische redenen. Verwerende partij is daarvan tijdig in kennis gesteld.

Voor het academiejaar 2015-2016 was verzoeker ingeschreven voor acht opleidingsonderdelen. Voor zes daarvan heeft hij omwille van ziekte de tweede examenkans niet kunnen benutten; bij drie opleidingsonderdelen nam hij aan de eerste examenkans deel, voor twee vakken was hij ziek en voor een zesde vak was verzoeker ‘afwezig’. Voor ‘Wiskunde 1: algebra en analytische meetkunde’ faalde verzoeker in beide zittijden, voor ‘Wiskunde 2: differentiaal- en integraalrekening’ was verzoeker afwezig bij de eerste examenkans, en haalde hij vervolgens geen credit bij de tweede examenkans. Ook in dit academiejaar was verwerende partij op de hoogte van verzoekers gezondheidstoestand.

De bestreden beslissing kan, gelet hierop, redelijkerwijze niet worden gevolgd waar zij overweegt dat het gebrek aan studievoortgang in hoofde van verzoeker “deels te verklaren

valt door zijn gezondheidsproblemen”. De Raad ziet immers in het dossier vooralsnog enkel medische redenen voor verzoekers afwezigheid.

Verzoekers studieloopbaan wordt gekenmerkt door langdurige afwezigheden wegens ziekte. In elk van beide academiejaren lijkt verzoeker telkens voor slechts één opleidingsonderdeel beide examenkansen te hebben kunnen benutten. Daarbij werd voor het opleidingsonderdeel Fysica 2: elektriciteit en magnetisme (6 studiepunten) een credit behaald (11/20).

In het licht van de hierboven in herinnering gebrachte uitgangspunten van de decreetgever bij de beoordeling van omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van maatregelen inzake studievoortgangsbewaking, is de Raad van oordeel dat verzoeker door zijn langdurige ziekte het bewijs levert van uitzonderlijke persoonlijke omstandigheden. Het niet behalen van credits kan in die omstandigheden niet aan verzoeker worden toegeschreven, en biedt derhalve ook geen gedegen basis voor een prospectieve inschatting van verzoekers studiecapaciteiten.

In die omstandigheden is de bestreden beslissing onredelijk.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de Universiteit Gent van 23 december 2016, voor zover zij aan verzoeker een maatregel van studievoortgangsbewaking oplegt.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 17 maart 2017.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 1 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.561 van 1 maart 2017 in de zaak 2017/054

In zake: Arthur RODENBACH
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van 1 februari 2017.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij en Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De relevante feitelijke voorgaanden in deze zaak zijn uiteengezet in de arresten nr. 3.390 van 9 december 2016 en nr. 3.496 van 23 januari 2017.

De Raad verwijst naar die arresten. Met het laatstgenoemde arrest vernietigde de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 december 2016, op grond van een foutieve berekening van het examencijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Bachelorproef’.

Op 1 februari 2017 neemt de institutionele beroepscommissie een nieuwe beslissing ten aanzien van verzoeker. Deze luidt als volgt:

“De student vermeldt in het verzoekschrift de volgende argumenten:

- De bachelorproef ging over een innovatief transportsysteem voor goederen, wat de student niet aansprak. Er was echter ook nog een alternatief, met name een opdracht die uitging van het UZ Gent en die bestond uit het ontwikkelen van een instrument voor het meten van interphalangeale vingergewichtsomtrekken. De student koos, net zoals vijf andere studenten, voor dat laatste onderwerp. Vermits de groepen uit maximaal vijf studenten mochten bestaan, werd de groep opgedeeld. Hij vormde een groepje met één andere student.
- De communicatie met de begeleiders verliep van in het begin bijzonder slecht. Toen de andere groep na acht weken klaar was met een prototype kwam er een hoop nieuwe informatie vrij. Verzoeker en zijn collega zijn toen opnieuw begonnen.
- Er rezen problemen bij het maken van een prototype. Daarvoor moest gedraaid en gefreesd worden op machines op de campus van de HoGent, waarbij permanent een personeelslid aanwezig moest zijn voor de veiligheid. Deze personeelsleden bleven echter slechts tot 17.00 u. waardoor de student niet verder kon werken. De interne begeleiders gaven aan gewoon te willen zien waar de studenten mee bezig waren, wat ook kon via technische tekeningen. Ze waren enthousiast over de tekeningen die de student indiende.
- Het eindresultaat werkte amper omdat een verkeerde component werd aangekocht. De student en zijn kompaan deden desondanks de eindpresentatie, maar mevrouw [C.] liet weten dat het niet goed was.
- Voor de tweede zittijd werd een remediëringsoptdracht gegeven die een verkorte versie was van de opdracht die de andere groepen reeds tijdens het jaar kregen. Verzoeker moest hier van nul beginnen. Er was geen begeleiding voorzien. Prof. [C.] had wel aangegeven dat de studenten haar mochten mailen maar dat ze niet kon garanderen dat ze tijdens haar vakantie zou antwoorden. Ze antwoordde wel op de mails van de student.
- Verzoeker lag in het ziekenhuis op het ogenblik waarop de remediëringsoptdracht moest worden in gediend. Zijn moeder diende de

stukken in in zijn plaats. Nadien schoot hem te binnen dat hij iets uit het oog was verloren en dat de lay-out was versprongen. Hij kreeg de toestemming om dit te verhelpen ondanks de deadline was verstrekken.

- Zijn moeder en vriendin gingen mee naar de verdediging om de student te steunen, waarbij prompt drie extra mensen werden opgezocht zodat er vijf personen in het panel zaten in plaats van twee personen, zoals bij de andere studenten. De student kon globaal op alles goed antwoorden. Er werd wel lang doorgevraagd over het remssysteem van een lift, maar in een mail van prof. [C.] staat dat een remssysteem niet moet worden uitgewerkt. Op de feedback zegt prof. [C.] dat alle studenten een vraag kregen over het remssysteem, maar navraag bij zijn medestudenten leert dat dat niet zo is, aldus de student. De student is van mening dat de beoordeling niet correct is gebeurd nu uitgebreid aandacht werd besteed aan een onderdeel dat niet moest worden behandeld.
- De student behaalt voor de bachelorproef 8/20. Op de feedback blijkt dat hij 9,46/20 behaalt, maar slechts 5,7/20 behaalt voor de presentatie, zodat conform de studiefiche kan worden afgeweken van de methode van eindscoreberekening
- De student denkt dat hij zo weinig punten heeft gekregen en zo hard aangepakt werd omdat hij ervan verdacht wordt zijn opdracht niet zelf te hebben uitgevoerd. Hij verwijst ter zake naar passages uit een opname van het feedbackgesprek.
  - De student kreeg van alle studenten de slechtste quotering voor de presentatie, en die quotering was unaniem, wat hij opmerkelijk vindt. Prof. [C.] zelf gebruikte meermalen het begrip "niet oké" wat toch iets anders is dan slecht. Hij acht de motivering van het examencijfer dan ook tegenstrijdig.

De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepsschrift, en van de bijlagen bij dat beroepsschrift. De institutionele beroepscommissie heeft ook kennis genomen van de bijkomende stukken die verzoeker nog indiende na vernietiging van haar eerdere beslissing door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, en van de bijhorende mailberichten van zijn advocaat, evenals van het mailbericht van zijn advocaat d.d. 30 januari 2017 waarin deze de institutionele beroepscommissie vraagt om de normale afronding toe te passen en de student geen punten af te nemen.

De institutionele beroepscommissie heeft ook inzage gekregen in de handleiding bachelorproef, de bachelorproef zelf, de remedieringsopdracht, de studiefiche en het e-mailverkeer tussen de student en vrouw [C.]. Mevrouw [C.] bezorgde de institutionele beroepscommissie ook een toelichting bij het gegeven examencijfer, evenals de vragenlijst die ter voorbereiding van de verdediging werd opgemaakt, het verslag dat na de verdediging werd opgesteld en een bestand met een detail van de puntenberekening.

De institutionele beroepscommissie behandelde dit beroep reeds een eerste maal in haar vergadering d.d. 6 oktober 2016. Het beroep werd toen als ongegrond verworpen. Verzoeker stelde tegen deze beslissing beroep in bij de Raad voor

bewistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, die de beslissing vernietigde op volgende gronden:

- De Raad voor bewistingen inzake studievoortgangsbeslissingen stelt vast dat de vraag of de student terecht aanklaagt dat hij bij de mondelinge verdediging ruimere antwoorden heeft gegeven, die hun weg niet hebben gevonden naar het dossier dat door de institutionele beroepscommissie werd beoordeeld, moet worden beantwoord aan de hand van de vragen en antwoorden die desgevallend summier maar voldoende duidelijk door de examinator(en) zijn opgetekend. De Raad stelt vast dat een dergelijk verslag uitgaande van de juryleden of van één van hen, niet voorligt. Het verslag werd integraal overgenomen in de beslissing van de institutionele beroepscommissie, doch de Raad voor bewistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is van mening dat dit niet volstaat in het licht van de materiële motiveringsplicht, aangezien de beslissing van de institutionele beroepscommissie geen element vormt van het dossier dat die commissie dient te beoordelen. De Raad besluit dat hij op basis van de stukken die voorliggen niet kan beoordelen of het deelcijfer voor de mondelinge verdediging op een zorgvuldige wijze tot stand is gekomen en afdoende werd gemotiveerd.

De Raad beveelt vervolgens dat de institutionele beroepscommissie, alvorens tot een nieuwe beslissing te komen, de verklaring van de docent(en) met betrekking tot de vragen en antwoorden op de mondelinge verdediging ter beschikking stelt van de student, die een termijn van minstens 48 uur moet krijgen om daaromtrent standpunt in te nemen.

In navolging van dit bevel heeft de institutionele beroepscommissie via haar juridisch raadgever de betrokken stukken aan de student en diens advocaat bezorgd. Het gaat met name over volgende documenten:

- Een vragenlijst die ter voorbereiding van de mondelinge verdediging werd opgemaakt;
- Een kort verslag dat onmiddellijk na de verdediging werd opgemaakt door de jury;
- Een toelichting die door de verantwoordelijk lesgever aan de Institutionele beroepscommissie werd bezorgd, met de daarbij gevoegde bijlagen.

De advocaat van verzoeker heeft bij mail d.d. 20 december 2016 aan de juridisch raadgever van de Institutionele beroepscommissie het “aanvullend beroep” van de student bezorgd met zes bijlagen. Dat “aanvullend beroep” [bestaat] uit drie afzonderlijke documenten die commentaar geven, deels op de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 6 oktober 2016, deels op de antwoordnota die namens de UGent werd ingediend voor de Raad voor bewistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, en deels op de stukken die aan verzoeker werden bezorgd na het arrest van de Raad voor bewistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De institutionele beroepscommissie betreurt het dat verzoeker zich niet de moeite heeft getroost om alles in één document samen te brengen en een samenhangend betoog te ontwikkelen, maar zich heeft beperkt tot het geven van verspreide, losse opmerkingen waarvan de institutionele

beroepscommissie maar moet raden of ze als argument zijn bedoeld, dan wel louter ter informatie worden meegegeven.

Op donderdag 22 december heeft de juridisch raadgever ook nog het bestand met het detail van de puntenberekening bezorgd aan de student en diens advocaat, waarop de advocaat ook nog heeft gerepliceerd bij mail d.d. 22 december 2016. Alle desbetreffende stukken werden aan het administratief dossier toegevoegd.

De institutionele beroepscommissie heeft vervolgens op 27 december 2016 een nieuwe beslissing genomen over het intern beroep van verzoeker. De institutionele beroepscommissie verklaarde het beroep andermaal ongegrond en besloot dat niet bleek dat de student de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel had behaald en dat hem terecht het examencijfer 8/20 werd gegeven.

Verzoeker stelde ook tegen deze beslissing beroep in bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Bij arrest nr. 3.496 d.d. 23 januari 2017 verklaarde de Raad het beroep andermaal gegrond en vernietigde de Raad de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 27 december 2017. Waar verzoeker aanvoerde dat het zorgvuldigheidsbeginsel zou zijn geschonden, heeft de Raad het middel van verzoeker over de hele lijn als ongegrond verworpen. De Raad zag geen reden om te twijfelen aan de objectiviteit en deskundigheid van de examinatoren, en stelt vast dat niet blijkt dat er sprake is van een bevooroordeelde houding of een gemis aan objectieve beoordeling van verzoeker.

De Raad was ook van mening dat de door de institutionele beroepscommissie gehanteerde en gehandhaafde werkwijze om verzoeker te quoteren niet onzorgvuldig was [en] veroordeelde de beoordeling van de verdediging van de bachelorproef niet.

De enige reden op grond waarvan de Raad tot vernietiging van de bestreden beslissing overging, was de vaststelling dat de gewichten die werden gebruikt voor de drie gehanteerde beoordelingscriteria voor de beoordeling van de mondelinge verdediging met name “Probleemstelling en doelstelling van het eindwerk worden duidelijk voorgesteld”, “Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven” en “De student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord”, niet ter kennis van de studenten werden gebracht, zodat slechts een gewone rekenkundige berekening kan worden gemaakt voor de totstandkoming van de deelscore voor de mondelinge presentatie. De Raad stelt vervolgens vast dat dergelijke berekening leidt tot een cijfer van 6,9/20, wat het eindresultaat brengt op 9,82/20. De Raad bevestigt dat dit cijfer naar boven afgerond kan worden maar dat de studiefiche ook een bijstelling naar onder mogelijk maakt, en merkt daarbij op dat concreet moet worden gemotiveerd welk examencijfer aan verzoeker uiteindelijk moet worden toegekend, gelet op alle voorliggende elementen.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat blijkens de studiefiche het eindcijfer voor de bachelorproef als volgt wordt berekend:

- Permanente evaluatie: 20 %. De student kreeg hiervoor 11/20

- Scriptie: 50 %. De student kreeg hiervoor 11,1/20
- Mondelinge presentatie: 30%. De student behaalt voor dit gedeelte 6,9/20, cf. de uitspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.

Rekening houdend met de gewichten van deze drie onderdelen behaalt de student aldus 9,82/20.

Wat de eindscoreberekening betreft, vermeldt de ECTS-fiche vervolgens nog:

“De beoordeling en het tot stand komen van de eindquotatie van opleidingsonderdelen gebeurt via het wiskundig gemiddelde volgens de toegekende coëfficiënten. Indien nochtans op één van de onderscheiden delen van het opleidingsonderdeel 7 of minder op 20 wordt behaald, kan worden afgeweken van deze rekenkundige berekening van de eindquotatie van het opleidingsonderdeel en kunnen de punten bij consensus worden toegekend.”

Opdat de afronding van het eindcijfer zonder meer naar boven zou moeten gebeuren, dient de student bijgevolg voor alle onderdelen van de beoordeling meer dan 7/20 (en dus minstens 7,1/20) te behalen. Behaalt hij of zij voor één van de onderdelen 7 of minder dan 7 dan kan een lager eindcijfer worden toegekend.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat verzoeker voor zijn mondelinge verdediging 6,9/20 behaalt, wat minder is dan 7,1/20. De afronding naar boven van zijn eindresultaat is dus geen automatisme, en de institutionele beroepscommissie dient zich erover te beraden of de student al dan niet kan slagen ondanks het slechte cijfer voor de mondelinge verdediging.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat hij in zijn vorige beslissing reeds tot de conclusie kwam dat verzoeker de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel niet heeft behaald. De commissie ziet geen reden om daar nu anders over te oordelen, wat nochtans wel haar oordeel zou zijn indien ze het examencijfer 10/20 zou toekennen.

De institutionele beroepscommissie stelt wat de mondelinge verdediging betreft, vast dat ook al is 6,9/20 meer dan 5,7/20 en komt dat cijfer al dichter in de buurt van “meer dan 7/20”, het nog steeds een zeer laag cijfer is. Binnen die score haalt hij bovendien enkel een slaagcijfer voor het beoordelingscriterium “de probleemstelling en doelstelling van het eindwerk worden duidelijk vooropgesteld”. Voor de criteria “Onderzoek, studie en bereikte resultaten worden goed en overzichtelijk weergegeven” en “De student heeft voldoende inzicht in de materie en de gestelde vragen worden goed beantwoord” haalt hij zeer zwakke cijfers met name resp. 5,6/20 en 3/20.

Verzoeker behaalde ook geen goed cijfer voor zijn scriptie en evenmin voor de permanente evaluatie. Voor beide delen slaagt hij weliswaar, doch slechts nipt, en uit de toelichting van de docente blijkt dat hij de theorie weliswaar beheert, doch zeer slecht presteert waar hij met die theorie aan de slag moet gaan.

De institutionele beroepscommissie komt tot de conclusie dat de student de einddoelstellingen van het opleidingsonderdeel niet heeft behaald, en meer in het bijzonder volgende einddoelstellingen niet behaalt:

- (1) Theoretische en praktische inzichten uit de basiswetenschappen en de ingenieurswetenschappen innovatief, praktisch en doelgericht toepassen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstellingen.
- (2) Innovatief en doelgericht benutten van professionele ondersteunende methodes en technieken.
- (4) Courante modellen, onderzoeksmethoden en -technieken correct gebruiken.
- (6) Blijk geven van zelfstandigheid, nauwkeurigheid, doorzettingsvermogen en kritische reflectie.
- (7) Blijk geven van technisch-wetenschappelijke nieuwsgierigheid.
- (8) Conceptueel, analytisch, systeemgericht en probleemoplossend denken op verschillende abstractieniveaus.
- (10) Wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie correct hanteren.
- (12) Aandacht hebben voor milieu, kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid

De commissie licht haar conclusies als volgt toe, en betrekt daarbij ook het schriftelijk werkstuk (waarvan de punten door de student niet werden betwist) in haar beoordeling:

De student toont in zijn werk niet aan inzicht te hebben in technische systemen. Hij beheert onvoldoende de basiskennis uit de mechanica of, hij heeft het zelf ontworpen systeem onvoldoende grondig geanalyseerd, waardoor hij fundamentele aspecten over het hoofd ziet. De vertaling van de praktische situatie, zoals hij die virtueel uitgetekend heeft, naar een theoretisch model, rekening houden met ontwerptechnische aspecten, vertoont meerdere fundamentele fouten. Krachten worden niet correct bepaald of worden op de verkeerde positie aangebracht en

belangrijke belastinggevallen worden over het hoofd gezien. Ook al zijn de berekeningen correct uitgevoerd, ze zijn niet bruikbaar aangezien de resultaten niet met de realiteit overeenstemmen wat in de praktijk resulteert in gevaarlijke situaties

of in een overmaat aan materiaalgebruik. Verzoeker toont aldus aan de eindcompetenties 1, 6, 7, 8 en 12 niet verworven te hebben.

Zowel bij de berekening van de pyloon als van de as gaat de student uit van schattingen. De student beschikt nochtans over alle informatie nodig om een correcte berekening te maken. De gegevens van de koopdelen staan vermeld in de technische informatiebrochures die raadpleegbaar zijn op de websites van de fabrikanten. De gegevens over de zelf ontworpen onderdelen (massa, gewicht, traagheidsgrootheden, ligging zwaartepunt, ...) zijn opvraagbaar binnen de CAD-software. Er mag worden

verwacht dat de student voldoende nauwkeurig de aangeleverde informatie van de leverancier naleest en aantoonbaar is in staat te zijn om de betreffende data, voor de door hem ontworpen onderdelen, in de software op te vragen. Een student dient zich bewust te zijn van de impact van geschatte waarden op aspecten zoals veiligheid en energie- en materiaalgebruik. Ook al is de tijd beperkt en is een student wegens tijdsgebrek niet in staat een tweede, meer correcte berekening uit te voeren, dan nog dient hij de geschatte waarden af te toetsen aan de effectief optredende waarden en correcte besluiten te formuleren, wat de student onvoldoende heeft gedaan. Hieruit blijkt dat de student de eindcompetenties 2, 4, 6 en 7 niet heeft verworven.

De student maakt gebruik van zeer doorgedreven vereenvoudigingen bij de eindige elementenanalyse waardoor het resultaat bezwaarlijk als correct beschouwd kan worden. Nochtans beschikt de student over een mail waarin prof. Wouters duidelijk stelt hoe hij, op basis van de reeds verworven kennis, het probleem kan analyseren. De student toont aldus aan de eindcompetenties 1, 4, 6 en 7 niet te hebben verworven.

Bij het modeleren van de belasting In het eindig elementenpakket brengt de student de belastingen en constraints niet op een correcte wijze aan. De student zou voldoende inzicht moeten hebben in de materie om zelf de conclusie te trekken dat de wijze waarop hij het probleem modelleert onmogelijk in een correct resultaat kan resulteren. Dit toont aan dat de student de eindcompetenties 1, 4 en 8 niet heeft verworven.

De student toont in dit werk niet aan productietekeningen te kunnen maken van de onderdelen die hij ontworpen heeft. Zo tekent hij een lassamenstelling waarop geen informatie over de lassen terug te vinden is. Hij heeft geen noties van ruwheidswaarden, algemene toleranties of gaat daar in zijn werk zodanig slordig mee om, dat dit in de praktijk zou resulteren in onderdelen die functioneel niet bruikbaar zijn. Ook hieruit blijkt dat hij de eindcompetenties 1, 4 en 6 niet behaalt.

De student toont niet aan inzicht te hebben in technische constructies. Hij tekent onderdelen die vrijwel niet te vervaardigen zijn, tenzij op werelds meest geavanceerde machines, waardoor ze extreem duur zijn, dit terwijl er zeer eenvoudige en goedkope alternatieven voor handen zijn die dagdagelijks in de machinebouw toegepast worden. De student behaalt aldus de eindcompetenties 4, 6, 7 en 8 niet.

De student vermeldt in zijn werk niets over corrosie. Gezien de materialen die hij voor zijn constructie voorschrijft is dit echter een niet te verwaarlozen fenomeen. In de handleiding van de bachelor werd een duidelijke verwijzing naar dit fenomeen opgenomen. De student behaalt aldus de eindcompetenties 7 en 12 niet.

Van de studenten mag worden verwacht dat ze realistische keuzes maken en een gefundeerde verantwoording geven voor de keuzes die in het kader van het ontwerp gemaakt worden. In de berekening van de pylonen benoemt de student de kracht als '*Grootste-Deel-Overschat-Gewicht*'. De waarden die gebruikt worden zijn te groot en blijkbaar is de student zich hiervan bewust gezien de naamgeving. De student beschikt echter over alle tools die nodig zijn om de optredende belastingen te bepalen. Een constructie ontwerpen die vele malen te zwaar is, is dan wel veilig maar

getuigt niet van technisch-wetenschappelijk inzicht en voldoet niet aan de voorwaarde van de opdracht om materiaalefficiënt te ontwerpen.

Binnen zijn berekening, meer bepaald bij de eindig elementenanalyses toont de student niet aan de basisinzichten die meegegeven worden binnen de opleiding te kunnen toepassen binnen een praktische probleemstelling. Bij het optimaliseren van de pyloon gaat hij steeds verder op de ingeslagen weg zonder zich vragen te stellen of dit wel de meest efficiënte manier van werken is. Hij bekomt daardoor een constructie die +/- 8 keer overgedimensioneerd is naar spanning toe en dit enkel om de vervormingen binnen de perken te houden. De student ziet niet in dat het naar materiaalgebruik veel effectiever is om na te denken over de constructieve aspecten en de constructie stijver en dus vormvaster te maken. Door minimale wijzigingen in de constructie kan het materiaalverbruik namelijk drastisch dalen. Ook hier weer blijkt dat de student de competenties 1, 6, 8 en 12 niet heeft verworven.

De student toont niet aan in staat te zijn om nauwkeurig te werken en kritisch te reflecteren over het eigen werk. Zo benadrukt hij in zijn geschreven werk het belang van duurzaam en milieubewust ontwerpen. Hij voert voor één van de onderdelen een LCA-analyse uit waarbij hij de C02-uitstoot berekent en maakt vervolgens een vergelijking met de uitstoot van een personenwagen. Als toekomstig ingenieur zou hij moeten inzien dat een uitstoot van 150 g C02 per 100 km geen realistische waarde is voor een personenwagen. Een dergelijke grove fout zou eventueel een schrijffout kunnen zijn, maar als een student dan effectief een berekening maakt met deze waarde en de conclusie trekt dat een personenwagen in wezen een grote uitstoot heeft als hij die vergelijkt met de uitstoot als gevolg van de constructie van de pyloon dan getuigt dit van een gebrek aan inzicht of aan een ontbreken van interesse in de materie. De student behaalt de eindcompetenties 6, 7 en 12 niet.

Constructief is het werk totaal onvoldoende. Een aantal onderdelen kunnen niet vervaardigd worden of kunnen fysiek niet gemonteerd worden. Onderdelen die aan slijtage onderhevig zijn kunnen niet vervangen worden. In het ontwerp worden niet de correcte onderdelen ingeladen ondanks het feit dat de betreffende files door de fabrikanten online aangeboden worden. Ter vervanging tekent de student een benaderende vorm zonder rekening te houden met inbouwvoorschriften, afstel- en regel mogelijkheden, ... De overkapping van de constructie is een conceptuele vorm die technisch niet uitgewerkt werd. Aspecten gerelateerd aan onderhoud en controle werden niet meegenomen in het ontwerp. De lagering werd niet correct uitgewerkt. Onderdelen worden ontworpen met hoge eisen voor maat- en vormtoleranties en worden daarna gelast, een bewerking waardoor ze kunnen/zullen vervormen, nochtans wordt hier in het werk niet dieper op ingegaan. Hier zijn de eindcompetenties 1, 2, 4, 6, 7 en 8 aan de orde, die de student dus niet haalt.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat uit het relaas van de mondelinge verdediging die haar ter beschikking werd gesteld en uit de wijze waarop de vragen werden beantwoord ook blijkt dat de student deze vele tekortkomingen in zijn schriftelijk werkstuk niet heeft kunnen rechtzetten tijdens de presentatie van zijn

bachelorproef en dat hij ook daar soortgelijke fundamentele fouten blijft maken. De institutionele beroepscommissie merkt daarbij nog op dat, daar waar de student in zijn geschreven werkstuk de wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie wel correct weet te hanteren, hij dat niet meer doet op de mondelinge verdediging en daar wel terminologische fouten maakt.

De institutionele beroepscommissie benadrukt dat het zeker niet zo is dat alle aspecten van de bachelorproef onvoldoende zijn, wat ook blijkt uit de deelcijfers. Voor het meer theoretisch georiënteerde deel mag worden aangenomen dat de student dit voldoende tot zelfs zeer goed beheerst. De problemen rijzen evenwel ten volle van zodra het werk een meer praktische wending neemt. Gezien de aard van de opleiding “industrieel ingenieur” is het echter noodzakelijk dat de studenten ook dit aspect voldoende beheersen.

De institutionele beroepscommissie concludeert dat de student niet aantoon de eindcompetenties van de bachelorproef te hebben verworven, en mitsdien niet slaagt voor de bachelorproef. De commissie beslist eenparig om het examencijfer van de student naar beneden af te ronden. De student behaalt 9/20 voor de bachelorproef.

Het Intern beroep wordt deels gegrond verklaard en het examencijfer van de student wordt, rekening houdend met het feit dat de score voor de mondelinge verdediging foutief was berekend, bijgesteld tot 9/20.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op een schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Verzoeker wijst erop dat hij voor het betrokken opleidingsonderdeel een (rekenkundig bepaald) examencijfer van 9,82/20 behaalde, en brengt de bepaling van de ECTS-fiche in herinnering met betrekking tot de mogelijkheid tot afwijking van de rekenkundige berekening wanneer de student 7 of minder op 20 behaalt voor een deel van het opleidingsonderdeel.

Verzoeker bevestigt dat hij voor de mondelinge verdediging 6,9/20 behaalde en dat de beroepscommissie zich aldus diende te beraden over de vraag of verzoeker al dan niet geslaagd kon worden verklaard. Van een dergelijke beraadslaging is evenwel, zo stelt verzoeker, in de bestreden beslissing niets terug te vinden. Integendeel wordt enkel steun gezocht in de eigen bewering van de beroepsinstantie dat “gezien de praktische aard van de opleiding ‘industrieel ingenieur’ het noodzakelijk is dat de studenten ook het praktische aspect voldoende beheersen.” Die ‘praktische aard’ is volgens verzoeker immers een criterium dat nergens is bepaald.

Het middel bestaat vervolgens uit vier middelonderdelen.

Standpunt van partijen

In een *eerste middelonderdeel* wijst verzoeker op de domeinspecifieke leerdoelstellingen van de opleiding, zoals weergegeven op de website van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (verder: NVAO). Verzoeker citeert deze als volgt:

1. Diepgaande, toepassingsgerichte kennis, inzicht en praktische vaardigheden hebben met betrekking tot wiskunde en de natuurwetenschappen met het oog op ingenieurstoepassingen.
2. Toepassingsgerichte kennis, inzicht en vaardigheden hebben op het gebied van de ingenieurswetenschappen en ingenieurstechnieken.
3. Vanuit inzicht in de basistheorie en —methoden voor het schematiseren en modelleren van processen of systemen, praktische ingenieurstechnische problemen oplossen.

4. Implementatiegericht en analytisch probleemoplossend denken, ontwerpen, ontwikkelen en creatief innoveren met aandacht voor de operationele implicaties van de specifieke casus.
5. Doelgericht wetenschappelijke en technische informatie opzoeken, evalueren en verwerken, en er correct naar refereren.
6. Uitgaande van het verworven inzicht, onderzoek-, onderwerp- en oplossingsmethoden selecteren, adequaat toepassen en de resultaten ervan wetenschappelijk en doelmatig verwerken.
7. Binnen een afgelijnd kader een probleemstelling formuleren en zelfstandig een ingenieursproject plannen en uitwerken, met aandacht voor de randvoorwaarden voor de technische realisatie ervan.
8. Blijk geven van een onderzoeksattitude: nauwkeurigheid, kritische reflectie, wetenschappelijke en technische nieuwsgierigheid, verantwoording van gemaakte keuzes.
9. Blijk geven van een ingenieursattitude: aandacht voor planning, voor technische, economische en maatschappelijke randvoorwaarden en voor bedrijfskundige implicaties, inschatting van risico's en haalbaarheid van de voorgestelde benadering of oplossing, gerichtheid op resultaat en het bereiken van effectieve oplossingen, innovatief denken.
10. Wetenschappelijke en discipline-eigen terminologie correct hanteren in de voor de opleiding relevante talen.
11. Resultaten van technisch en wetenschappelijk werk zowel schriftelijk als mondeling als grafisch communiceren en presenteren aan de peergroep.
12. Functioneren als lid van een team in verschillende rollen en inzicht hebben in het eigen functioneren; medeverantwoordelijkheid opnemen voor het bepalen en behalen van de doelstellingen van het team.
13. Ethisch en maatschappelijk verantwoord handelen met aandacht voor technische, economische, humane en duurzaamheidsaspecten.”

Hieruit leidt verzoeker af dat het theoretische aspect minstens op gelijke voet staat met het technische aspect en dat niet is aangetoond dat binnen de opleiding een groter gewicht zou zijn toegekend aan de praktische benadering.

In een *tweede middelonderdeel* zet verzoeker uiteen dat het extra belang dat de bestreden beslissing volgens hem geeft aan het praktische gedeelte van de opleiding, ook niet blijkt uit de opleidingspecifieke leerdoelstellingen zoals die zijn opgenomen in de studiegids. Verzoeker stipt daarbij nog aan dat de opleiding een ‘academische’ bachelor is, en dat een grotere nadruk op praktische aspecten van de opleiding eerder aansluit bij een professionele bachelor.

In een *derde middelonderdeel* bekritiseert verzoeker de weging van de quoteringen. Ter zake zet verzoeker uiteen dat uit de rechtspraak van de Raad blijkt dat wanneer het niveau van de

concrete vraagstelling wordt verlaten en gaat het om beoogde competenties of bij voorbaat vastgelegde clusters van vragen, niet zonder meer gewichten kunnen worden gehanteerd die niet waren voorzien. Verzoeker haalt ter zake het voorbeeld aan van de verrekening van een subonderdeel waaraan niet bij voorbaat een groter gewicht is toegekend. In dat licht is het volgens verzoeker niet aan de beroepsinstantie om bij de beoordeling van de afronding plots een extra gewicht te geven aan het praktische zijde van de opleiding, wanneer daarover nergens bepalingen terug te vinden zijn. Verzoeker besluit wat dit middelonderdeel betreft dat de bestreden beslissing geen enkel gegrond motief bevat dat verklaart waarom het cijfer van verzoeker niet naar boven kan worden afgerond.

In een *vierde middelonderdeel* zet verzoeker uiteen waarom naar zijn oordeel de motieven die wél in de bestreden beslissing zijn opgenomen, de afronding naar 9/20 evenmin kunnen schrageren. In die motivering leest verzoeker immers enkel het overlopen van de tekorten en de niet behaalde competenties, terwijl een loutere opsomming van onderdelen waarop hij niet is geslaagd, voor verzoeker geen motivering inhoudt van de afronding naar beneden, omdat de impact van de niet-behaalde competenties zich reeds in de cijfers heeft vertaald. Voor verzoeker ligt er dan ook slechts één vraag voor: waarom wordt hij alsnog niet geslaagd verklaard? Ter zake ziet verzoeker in de bestreden beslissing slechts één motivering:

“De institutionele beroepscommissie benadrukt dat het zeker niet zo is dat alle aspecten van de bachelorproef onvoldoende zijn, wat ook blijkt uit de deelcijfers. Voor het meer theoretisch georiënteerde deel mag worden aangenomen dat de student dit voldoende tot zelfs zeer goed beheerst. De problemen rijzen evenwel ten volle van zodra het werk een meer praktische wending neemt. Gezien de aard van de opleiding ‘industrieel ingenieur’ is het echter noodzakelijk dat de studenten ook dit aspect voldoende beheersen.”

Evenwel, zo besluit verzoeker, vormt het niet voldoende beheersen van het ene of het andere onderdeel van de bachelorproef (hetzij in het werkstuk, hetzij in de mondelinge verdediging) geen afdoende motivering voor het afronden van het cijfer naar beneden, omdat de niet behaalde competenties zich reeds hebben vertaald en reeds een gewicht hebben gekregen.

Verwerende partij repliceert in haar *antwoordnota* ten aanzien van de verschillende middelonderdelen samen het volgende:

“Vooreerst merkt verwerende partij op dat verzoeker er verkeerdelyk vanuit gaat dat zij verschillende gewichten heeft gehanteerd voor het aspect theorie en het aspect techniek,

wat verzoeker vertaalt als “praktijk”. Dit is geenszins een correcte voorstelling van de feiten.

Opdat een student zou kunnen slagen voor een opleidingsonderdeel, dient hij aan te tonen de eindcompetenties van dat opleidingsonderdeel te hebben verworven.

De einddoelstellingen van het opleidingsonderdeel “bachelorproef” zijn als volgt gespecificeerd in de ECTS-fiche:

- (1) Theoretische en praktische inzichten uit de basiswetenschappen en de ingenieurswetenschappen innovatief, praktisch en doelgericht toepassen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstellingen.
- (2) Innovatief en doelgericht benutten van professionele ondersteunende methodes en technieken.
- (3) Doelgericht technische en wetenschappelijk informatie opzoeken, evalueren, verwerken en er correct aan refereren.
- (4) Courante modellen, onderzoeksmethoden en -technieken correct gebruiken.
- (5) Experimenten, processen en/of systemen schematiseren en modelleren en testen in een reële context.
- (6) Blijk geven van zelfstandigheid, nauwkeurigheid, doorzettingsvermogen en kritische reflectie.
- (7) Blijk geven van technisch-wetenschappelijke nieuwsgierigheid.
- (8) Conceptueel, analytisch, systeemgericht en probleemoplossend denken op verschillende abstractieniveaus.
- (9) Schriftelijk, mondelijk en grafisch rapporteren over eigen werk.
- (10) Wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie correct hanteren.
- (11) Concrete opdrachten in team planmatig uitwerken, met aandacht voor de randvoorwaarden bij de technische realisatie.
- (12) Aandacht hebben voor milieu, kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid.

Wanneer zoals ten dezen moet worden nagegaan of een student slaagt voor een opleidingsonderdeel, moet worden onderzocht of die student de einddoelstellingen van dat opleidingsonderdeel in voldoende mate heeft behaald. De institutionele beroepscommissie heeft dat onderzoek ook gevoerd, en is tot de conclusie gekomen dat de student 8 van de 12 vooropgestelde einddoelstellingen niet heeft behaald:

“De institutionele beroepscommissie komt tot de conclusie dat de student de einddoelstellingen van het opleidingsonderdeel niet heeft behaald, en meer in het bijzonder volgende einddoelstellingen niet behaalt:

- (1) Theoretische en praktische inzichten uit de basiswetenschappen en de ingenieurswetenschappen innovatief, praktisch en doelgericht toepassen binnen een ingenieurswetenschappelijke probleemstellingen.
- (2) Innovatief en doelgericht benutten van professionele ondersteunende methodes en technieken.
- (4) Courante modellen, onderzoeksmethoden en -technieken correct gebruiken.

- (6) Blijk geven van zelfstandigheid, nauwkeurigheid, doorzettingsvermogen en kritische reflectie.
- (7) Blijk geven van technisch-wetenschappelijke nieuwsgierigheid.
- (8) Conceptueel, analytisch, systeemgericht en probleemplossend denken op verschillende abstractieniveaus.
- (10) Wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie correct hanteren.
- (12) Aandacht hebben voor milieu, kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid

De commissie licht haar conclusies als volgt toe, en betrekt daarbij ook het schriftelijk werkstuk (waarvan de punten door de student niet werden betwist) in haar beoordeling:

De student toont in zijn werk niet aan inzicht te hebben in technische systemen. Hij beheerst onvoldoende de basiskennis uit de mechanica of, hij heeft het zelf ontworpen systeem onvoldoende grondig geanalyseerd, waardoor hij fundamentele aspecten over het hoofd ziet. De vertaling van de praktische situatie, zoals hij die virtueel uitgetekend heeft, naar een theoretisch model, rekening houden met ontwerptechnische aspecten, vertoont meerdere fundamentele fouten. Krachten worden niet correct bepaald of worden op de verkeerde positie aangebracht en belangrijke belastinggevallen worden over het hoofd gezien. Ook al zijn de berekeningen correct uitgevoerd, ze zijn niet bruikbaar aangezien de resultaten niet met de realiteit overeenstemmen wat in de praktijk resulteert in gevaarlijke situaties of in een overmaat aan materiaalgebruik. Verzoeker toont aldus aan de eindcompetenties 1, 6, 7, 8 en 12 niet verworven te hebben.

Zowel bij de berekening van de pyloon als van de as gaat de student uit van schattingen. De student beschikt nochtans over alle informatie nodig om een correcte berekening te maken. De gegevens van de koopdelen staan vermeld in de technische informatiebrochures die raadpleegbaar zijn op de websites van de fabrikanten. De gegevens over de zelf ontworpen onderdelen (massa, gewicht, traagheidsgrootheden, ligging zwaartepunt, ...) zijn opvraagbaar binnen de CAD-software. Er mag worden verwacht dat de student voldoende nauwkeurig de aangeleverde informatie van de leverancier naleest en aantoon in staat te zijn om de betreffende data, voor de door hem ontworpen onderdelen, in de software op te vragen. Een student dient zich bewust te zijn van de impact van geschatte waarden op aspecten zoals veiligheid en energie- en materiaalgebruik. Ook al is de tijd beperkt en is een student wegens tijdsgebrek niet in staat een tweede, meer correcte berekening uit te voeren, dan nog dient hij de geschatte waarden af te toetsen aan de effectief optredende waarden en correcte besluiten te formuleren, wat de student onvoldoende heeft gedaan. Hieruit blijkt dat de student de eindcompetenties 2, 4, 6 en 7 niet heeft verworven.

De student maakt gebruik van zeer doorgedreven vereenvoudigingen bij de eindige elementenanalyse waardoor het resultaat bezwaarlijk als correct beschouwd kan worden. Nochtans beschikt de student over een mail waarin prof. Wouters duidelijk stelt hoe hij, op basis van de reeds verworven kennis, het probleem kan analyseren. De student toont aldus aan de eindcompetenties 1, 4, 6 en 7 niet te hebben verworven.

Bij het modeleren van de belasting in het eindig elementenpakket brengt de student de belastingen en constraints niet op een correcte wijze aan. De student zou voldoende inzicht moeten hebben in de materie om zelf de conclusie te trekken dat de wijze waarop hij het probleem modelleert onmogelijk in een correct resultaat kan resulteren. Dit toont aan dat de student de eindcompetenties 1, 4 en 8 niet heeft verworven.

De student toont in dit werk niet aan productietekeningen te kunnen maken van de onderdelen die hij ontworpen heeft. Zo tekent hij een lassamenstelling waarop geen informatie over de lassen terug te vinden is. Hij heeft geen noties van ruwheidswaarden, algemene toleranties of gaat daar in zijn werk zodanig slordig mee om, dat dit in de praktijk zou resulteren in onderdelen die functioneel niet bruikbaar zijn. Ook hieruit blijkt dat hij de eindcompetenties 1, 4 en 6 niet behaalt.

De student toont niet aan inzicht te hebben in technische constructies. Hij tekent onderdelen die vrijwel niet te vervaardigen zijn, tenzij op werelds meest geavanceerde machines, waardoor ze extreem duur zijn, dit terwijl er zeer eenvoudige en goedkope alternatieven voor handen zijn die dagdagelijks in de machinebouw toegepast worden. De student behaalt aldus de eindcompetenties 4, 6, 7 en 8 niet.

De student vermeldt in zijn werk niets over corrosie. Gezien de materialen die hij voor zijn constructie voorschrijft is dit echter een niet te verwaarlozen fenomeen. In de handleiding van de bachelor werd een duidelijke verwijzing naar dit fenomeen opgenomen. De student behaalt aldus de eindcompetenties 7 en 12 niet.

Van de studenten mag worden verwacht dat ze realistische keuzes maken en een gefundeerde verantwoording geven voor de keuzes die in het kader van het ontwerp gemaakt worden. In de berekening van de pylonen benoemt de student de kracht als ‘*Grootste-Deel-Overschat-Gewicht*’. De waarden die gebruikt worden zijn te groot en blijkbaar is de student zich hiervan bewust gezien de naamgeving. De student beschikt echter over alle tools die nodig zijn om de optredende belastingen te bepalen. Een constructie ontwerpen die vele malen te zwaar is, is dan wel veilig maar getuigt niet van technisch-wetenschappelijk inzicht en voldoet niet aan de voorwaarde van de opdracht om materiaalefficiënt te ontwerpen.

Binnen zijn berekening, meer bepaald bij de eindig elementenanalyses, toont de student niet aan de basisinzichten die meegegeven worden binnen de opleiding te kunnen toepassen binnen een praktische probleemstelling. Bij het optimaliseren van de pyloon gaat hij steeds verder op de ingeslagen weg zonder zich vragen te stellen of dit wel de meest efficiënte manier van werken is. Hij bekomt daardoor een constructie die +/- 8 keer overgedimensioneerd is naar spanning toe en dit enkel om de vervormingen binnen de perken te houden. De student ziet niet in dat het naar materiaalgebruik veel effectiever is om na te denken over de constructieve aspecten en de constructie stijver en dus vormvaster te maken. Door minimale wijzigingen in de constructie kan het materiaalverbruik namelijk drastisch dalen. Ook hier weer blijkt dat de student de competenties 1, 6, 8 en 12 niet heeft verworven.

De student toont niet aan in staat te zijn om nauwkeurig te werken en kritisch te reflecteren over het eigen werk. Zo benadrukt hij in zijn geschreven werk het belang van duurzaam en milieubewust ontwerpen. Hij voert voor één van de onderdelen een LCA-analyse uit waarbij hij de CO₂-uitstoot berekent en maakt vervolgens een vergelijking met de uitstoot van een personenwagen. Als toekomstig ingenieur zou hij moeten inzien dat een uitstoot van 150 g CO₂ per 100 km geen realistische waarde is voor een personenwagen. Een dergelijke grove fout zou eventueel een schrijffout kunnen zijn, maar als een student dan effectief een berekening maakt met deze waarde en de conclusie trekt dat een personenwagen in wezen een grote uitstoot heeft als hij die vergelijkt met de uitstoot als gevolg van de constructie van de pyloon dan getuigt dit van een gebrek aan inzicht of aan een ontbreken van interesse in de materie. De student behaalt de eindcompetenties 6, 7 en 12 niet.

Constructief is het werk totaal onvoldoende. Een aantal onderdelen kunnen niet vervaardigd worden of kunnen fysiek niet gemonteerd worden. Onderdelen die aan slijtage onderhevig zijn kunnen niet vervangen worden. In het ontwerp worden niet de correcte onderdelen ingeladen ondanks het feit dat de betreffende files door de fabrikanten online aangeboden worden. Ter vervanging tekent de student een benaderende vorm zonder rekening te houden met inbouwvoorschriften, afstel- en regelmogelijkheden, ... De overkapping van de constructie is een conceptuele vorm die technisch niet uitgewerkt werd. Aspecten gerelateerd aan onderhoud en controle werden niet meegenomen in het ontwerp. De lagering werd niet correct uitgewerkt. Onderdelen worden ontworpen met hoge eisen voor maat- en vormtoleranties en worden daarna gelast, een bewerking waardoor ze kunnen/zullen vervormen, nochtans wordt hier in het werk niet dieper op ingegaan. Hier zijn de eindcompetenties 1, 2, 4, 6, 7 en 8 aan de orde, die de student dus niet haalt.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat uit het relaas van de mondelinge verdediging die haar ter beschikking werd gesteld en uit de wijze waarop de vragen werden beantwoord ook blijkt dat de student deze vele tekortkomingen in zijn schriftelijk werkstuk niet heeft kunnen rechtzetten tijdens de presentatie van zijn bachelorproef en dat hij ook daar soortgelijke fundamentele fouten blijft maken. De institutionele beroepscommissie merkt daarbij nog op dat, daar waar de student in zijn geschreven werkstuk de wetenschappelijke en discipline-eigen technische terminologie wel correct weet te hanteren, hij dat niet meer doet op de mondelinge verdediging en daar wel terminologische fouten maakt.”

Het valt daarbij bovendien op dat verzoeker al deze bevindingen in zijn extern verzoekschrift niet bewist.

Het is allesbehalve onredelijk te stellen dat een student die acht van de twaalf einddoelstellingen van een opleidingsonderdeel niet blijkt te beheersen, niet kan slagen voor dat opleidingsonderdeel, en dat is ook wat de institutionele beroepscommissie in de thans bestreden beslissing heeft gesteld.

De institutionele beroepscommissie heeft de student niettemin niet helemaal willen ontmoedigen, en in het raam hiervan moet de opmerking worden gezien dat:

“De institutionele beroepscommissie benadrukt dat het zeker niet zo is dat alle aspecten van de bachelorproef onvoldoende zijn, wat ook blijkt uit de deelcijfers. Voor het meer theoretisch georiënteerde deel mag worden aangenomen dat de student dit voldoende tot zelfs zeer goed beheert. De problemen rijzen evenwel ten volle van zodra het werk een meer praktische wending neemt. Gezien de aard van de opleiding “industrieel ingenieur” is het echter noodzakelijk dat de studenten ook dit aspect voldoende beheersen.”

Uit die opmerking evenwel afleiden dat de institutionele beroepscommissie de opleiding tot industrieel ingenieur blijkbaar ziet als een praktijkgerichte opleiding, en het aspect praktijk de bovenhand laat halen in haar beoordeling, is wel zeer kort door de bocht.

In de informatie die ter beschikking is in het opleidingsprogramma omrent de betrokken opleiding, kan het volgende worden gelezen met betrekking tot het profiel van de opleiding (nadruk toegevoegd):

“Profiel van de opleiding

**Profiel van de Bachelor of Science in de industriële wetenschappen:
elektromechanica**

Een Bachelor of Science in de industriële wetenschappen: elektromechanica is iemand met

- een brede basiswetenschappelijke vorming in wiskunde, fysica, chemie,
- een polyvalente toegepaste technisch-wetenschappelijke vorming in algemene ingenieursdisciplines zoals informatica, statistiek, systeem- en signaalanalyse, mechanica, materialen, elektriciteit, elektronica, stromings- en energieleer,
- een grondige domeinspecifieke vorming in de toegepaste disciplines van de elektromechanica,
- een algemeen maatschappelijke vorming.

Het diploma van Bachelor of Science in de industriële wetenschappen: elektromechanica is in de eerste plaats bedoeld als een doorstroomkwalificatie naar aansluitende masters. Indien gewenst kan de houder van het bachelordiploma aan de slag in het bedrijfsleven.

Inhoud

De opleiding start in de eerste drie semesters met een toepassingsgerichte vorming in wiskunde, algemene wetenschappen en industriële wetenschappen. Daarop volgt een toegepaste technisch-wetenschappelijke vorming in het specifieke vakdomein van de elektromechanica. In overeenstemming met de masteropleiding en afstudeerrichting die zal gevuld worden, kan in het laatste semester een major (keuzepakket) elektromechanica, elektrotechniek of automatisering gekozen worden.”

De toegepaste kennis is in de opleiding industriële wetenschappen zeer belangrijk – wat overigens ook blijkt uit de domeinspecifieke leerresultaten en de opleidingsspecifieke leerdoelstellingen die verzoeker zelf citeert – en onderscheidt haar van de opleiding burgerlijk ingenieur. Het is in dat kader dat ook met de bachelorproef diverse einddoelstellingen worden nastreefd die betrekking hebben op het kunnen toepassen van de opgedane kennis. Maar dat maakt de opleiding daarom nog niet tot een professionele opleiding, die in eerste instantie gericht is op het klaarstomen van

studenten voor het beroepsleven [voetnoot weggelaten]. Bij de opleiding industriële wetenschappen blijft het even belangrijk dat studenten ook de achtergrondkennis beheersen die nodig is om tot praktische vaardigheden te komen. Beide aspecten zijn van wezenlijk belang binnen de opleiding.

Wat verzoeker betreft blijkt inderdaad uit zijn bachelorproef niet dat hij de theoretische achtergrond mist, maar loopt het wel fout waar hij die theoretische achtergrond moet toepassen in concrete projecten. Dat is ook gebleken uit de vele einddoelstellingen die verzoeker niet behaalt.

Door verzoeker in die omstandigheden niet te laten slagen, miskent verwerende partij helemaal niet de eigenheid van een academische opleiding, noch geeft zij daarmee een groter gewicht aan de praktische benadering. Zij schat integendeel beide aspecten van de opleiding naar (gelijke) waarde en laat een student niet slagen die duidelijk aantoon één van beide aspecten onvoldoende te beheersen.”

In zijn *wederantwoordnota* dupliceert verzoeker ten aanzien van het standpunt van verwerende partij nog het volgende:

“Verweerster meent dat verzoeker er verkeerdelyk vanuit gaat dat zij verschillende gewichten heeft gehanteerd voor het theoretische en het praktijk aspect.

Toch dient er opgemerkt te worden dat dit wel degelijk zo blijkt uit de beslissing van de Interne Beroepscommissie en in haar antwoordnota haalt verweerster geen gegronde elementen aan om dit te weerleggen.

Vooreerst wordt in het eerste punt van het eigenlijke verweer (punt 3) de tekst integraal overgenomen uit de bestreden beslissing.

Verder stelt verweerster dat het allesbehalve onredelijk is te stellen dat een student die acht van de twaalf einddoelstellingen van een opleidingsonderdeel niet blijkt te beheersen, niet kan slagen voor dat opleidingsonderdeel.

Als verzoeker echter effectief slechts acht van de twaalf einddoelstelling zou beheersen, is het natuurlijk zeer vreemd dat verzoeker slechts 0,2 van een punt te kort komt om te slagen.

Zoals reeds uiteengezet werd in het verzoekschrift heeft echter de loutere opsomming van de niet behaalde competenties geen enkele meerwaarde en heeft deze zich immers reeds in de cijfers vertaald. Dit betreft dan ook geen motivering.

De enige vraag die voorlag was dan ook: waarom wordt het uiteindelijke cijfer naar beneden afgerond of waarom wordt de student alsnog niet geslaagd verklaard.

In de wederantwoordnota van verweerster is hierop nog steeds geen antwoord op te vinden.

Uit het profiel van de opleiding mag dan wel volgens verweerster blijken dat de toegepaste kennis ‘zeer belangrijk’ is, dit neemt niet weg dat dit profiel slechts informatie op de website betreft en dat de opleidings- en domeinspecifieke

leerdoelstellingen officiële richtlijnen zijn, waaruit blijkt dat de theoretische en praktische aspecten minstens op gelijke voet staan.

Kortom: zelfs in de antwoordnota kan geen draagkrachtige motivering gevonden worden voor de keuze om het cijfer naar beneden af te ronden.”

Beoordeling

Ten aanzien van het *eerste middelonderdeel* wijst de Raad erop dat de beroepscommissie in de bestreden beslissing geroepen was om uitspraak te doen over de quotering voor het opleidingsonderdeel ‘Bachelorproef’ en niet over de vraag of verzoeker de generieke competenties van een bachelor in de industriële wetenschappen heeft bereikt.

Terecht dan ook, steunt de motivering van de bestreden beslissing op de analyse of verzoeker al dan niet de einddoelstellingen van het opleidingsonderdeel heeft behaald.

De domeinspecifieke leerdoelstellingen die verzoeker aanhaalt zijn daarbij op het eerste gezicht niet onmiddellijk relevant; alleszins kunnen zij bij de ‘deliberatie’ over de bachelorproef niet de plaats innemen van de beoogde eindcompetenties van dat specifieke opleidingsonderdeel, zoals die zijn weergegeven op de ECTS-fiche. Daarin komen de praktische inzichten en technische toepassingen ruim aan bod.

De Raad leest doorheen de motivering van de bestreden beslissing niet dat aan die praktische componenten een groter, laat staan decisief gewicht werd toegekend. Gelet op de aard van de bachelorproef, die door verzoeker als dusdanig niet wordt betwist, kan redelijkerwijze niet worden voorgehouden dat bij de beoordeling ervan abstractie kan worden gemaakt van de wijze waarop de theoretische kennis in de praktijk wordt toegepast.

Zoals verzoeker met het citaat van de domeinspecifieke leerdoelstellingen zelf aangeeft, staan theoretische kennis en de competenties inzake de praktische toepassing ervan binnen de gehele opleiding op gelijke voet. Zoals hiervoor is overwogen, kan uit de aard van de bachelorproef zelf niet worden afgeleid dat voor dat opleidingsonderdeel, de technische uitvoering minder belangrijk zou zijn.

Voor zover zij bij de beoordeling van de bachelorproef al rechtstreeks kunnen worden betrokken, miskent de bestreden beslissing niet de domeinspecifieke leerdoelstellingen van de opleiding.

Het eerste middelonderdeel is ongegrond.

In het *tweede middelonderdeel* voert verzoeker aan dat ook de opleidingsspecifieke leerdoelstellingen niet wettigen dat een extra belang wordt toegekend aan het praktische gedeelte van de opleiding.

Eenzelfde beoordeling als bij het eerste middelonderdeel dringt zich op: de beroepscommissie heeft zich uitgesproken over het al dan niet behalen van de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘bachelorproef’ en niet over de vraag of verzoeker de competenties van de bacheloropleiding in haar geheel heeft bereikt.

Voor zover dit al begrepen zou kunnen worden als behorend tot de grief van het middelonderdeel, is de Raad van oordeel dat de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘bachelorproef’ niet strijden met de opleidingsspecifieke leerdoelstellingen en dat zij in voldoende mate de praktische uitwerking en technische uitvoering betrekken.

Het tweede middelonderdeel is ongegrond.

In het *derde middelonderdeel* voert verzoeker aan dat bij gebreke aan voorafgaande kennisgeving aan de student, aan bepaalde subonderdelen niet een groter c.q. doorslaggevend belang kan worden toegekend bij de beoordeling van het opleidingsonderdeel.

De situaties die in de rechtspraak van de Raad zijn besproken en waar verzoeker naar verwijst, doen zich hier niet voor, noch identiek noch naar analogie.

In de ECTS-fiche is bepaald dat het examencijfer in principe louter cijfermatig wordt berekend overeenkomstig de wegingsfactoren die in de fiche zijn opgegeven voor respectievelijk (i) ‘waarde van het afstudeerproject’, (ii) ‘mondelinge presentatie en verdediging’ en (iii) ‘permanente evaluatie’, maar dat wanneer de student op één van die aspecten een deelscore kleiner dan of gelijk aan 7 behaalt, van die rekenkundige berekening

kan worden afgewezen en de punten bij consensus kunnen worden toegekend. Met andere woorden, wanneer de student in belangrijke mate uitvalt op één van die drie aspecten, is dat tekort de katalysator van een specifieke beoordeling waarbij de student niet langer een afdwingbaar recht heeft op een rekenkundige berekening van het examencijfer.

Anders dan wat verzoeker stelt, wordt in de bestreden beslissing niet ‘plots’ een groter gewicht toegekend aan de praktische zijde van de opleiding. De beroepscommissie gaat aan de hand van de verschillende beoogde eindcompetenties na of verzoeker ze in voldoende mate heeft bereikt, en of verzoeker voor al die competenties op gelijkmatige wijze scoort, dan wel of verzoeker op bepaalde aspecten duidelijk tekortschiet. Dit laatste is naar oordeel van de beroepsinstantie het geval voor verschillende competenties.

Toepassing van de voormelde regel betekent dat de tot quoteren bevoegde instantie de premissie van de rekenkundige berekening verlaat, om op basis van alle voorliggende elementen *in concreto* het examencijfer te bepalen.

De Raad meent dat de formele motivering van de bestreden beslissing bezwaarlijk kan worden betwist, en is binnen zijn appreciatiebevoegdheid van oordeel dat afdoende is gemotiveerd om welke redenen het examencijfer niet op 10/20, maar wel op 9/20 wordt vastgelegd. Die redenen koppelen terug naar de eindcompetenties en laten de praktijkgerichte onderdelen daarvan niet op onredelijke of onevenredige wijze prevaleren.

Het derde middelonderdeel is ongegrond.

Wat het *vierde middelonderdeel* betreft, vertrekt verzoeker vooreerst van de verkeerde veronderstelling dat abstractie moet worden gemaakt van alle motieven van de bestreden beslissing, met uitzondering van de paragraaf die verzoeker in dit middelonderdeel citeert. Uit de bespreking van de drie voorgaande middelonderdelen blijkt dat dit uitgangspunt onjuist is. De premissie dat beoordeling van de motivering van de bestreden beslissing beperkt moet worden tot de voormelde paragraaf, faalt derhalve in rechte.

Overigens valt niet in te zien waarom de motivering van een examencijfer niet tot stand zou kunnen komen middels een oplijsting van de competenties die de student *niet* heeft behaald. Nergens is voorgescreven dat enkel kan worden gemotiveerd vanuit het uitgangspunt van de

wél behaalde competenties. Ook in dat opzicht is de bestreden beslissing niet onregelmatig. Bovendien gaat de motivering van de bestreden beslissing duidelijk verder dan ook loutere opsomming van ontbrekende competenties. Telkens wordt *in concreto* uiteengezet waar verzoeker tekortschiet. Die motieven blijven evenwel in verzoekers betoog buiten beschouwing.

Ten slotte kan verzoeker niet worden bijgetreden in zijn stelling dat aan een welbepaald aspect of onderdeel van de bachelorproef een te groot gewicht wordt toegekend. Zoals hierboven reeds in herinnering is gebracht, heeft verzoeker in een rekenkundige berekening de credit niet behaald, en scoorde hij bovendien dermate zwak op één van de onderdelen (6,9/20 voor de mondelinge verdediging) dat de beroepscommissie van de louter cijfermatige beoordeling kon afstappen om het uiteindelijke examencijfer te bepalen. Eens van dat mechanisme toepassing wordt gemaakt, spreekt het voor zich dat bepaalde aspecten zwaarder doorwegen in de eindbeslissing. Dat is immers de essentie van het verlaten van de rekenkundige berekening. Door aldus te handelen, schendt de bestreden beslissing geen rechtsnorm. Evenmin wordt overigens *post factum* aan bepaalde aspecten een ander gewicht toegekend: het gaat om een globale beoordeling van het opleidingsonderdeel.

Het vierde middelonderdeel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 1 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Zitting van 3 maart 2017

Arrest nr. 3.577 van 28 maart 2017 in de zaak 2017/035

In zake: Sigourney WILLEMSSENS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 januari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 januari 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, doch gedeeltelijk gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtingen, die hebben plaatsgevonden op 15 februari 2017 en op 3 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Manon Lafere, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Wim Van Caenegehem, advocaat Evi Van Rossem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Muzisch werken 5-6’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20. Zij wordt niet gedelibereerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 19 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 29 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 voor dit opleidingsonderdeel is gebeurd, dat het cursusmateriaal uit een reader van verschillende documenten bestaat, dat dit materiaal ter beschikking staat op Blackboard, dat op de studiewijzer die op Blackboard stond werd vermeld dat deze betrekking had op academiejaar 2014-2015 en dat de student nooit specifiek aan de lectoren heeft gesigneerd dat ze geen of onvoldoende materiaal ter beschikking had. Ze benadrukt dat het opleidingsonderdeel Muzisch werken geen op zich staand opleidingsonderdeel is, maar deel uitmaakt van een verticale leerlijn en dus doorheen de opleiding verder bouwt op competenties die tijdens de voorgaande jaren in diverse andere opleidingsonderdelen werden ontwikkeld. De interne beroepscommissie is ook van oordeel dat in dit opleidingsonderdeel andere competenties dan tijdens de stage worden getoetst (nl. onder andere inzichten over het muzische schema, het muzisch handelen en functioneren), zodat het slagen voor andere opleidingsonderdelen van hetzelfde opleidingsjaar geen garantie biedt op slagen voor Muzisch Werken 5-6.

Verder merkt de interne beroepscommissie op dat de toelichting over de opdracht/begeleiding duidelijk is en dat de opdracht tijdig werd gecommuniceerd via Blackboard. De interne beroepscommissie stipt aan dat de lectoren op 7 juli 2016 een infomoment hebben georganiseerd als voorbereiding op de tweede examenperiode. De betrokken studente was hierop evenwel niet aanwezig, terwijl dit haar de mogelijkheid had gegeven om gerichter bepaalde werkpunten bij te sturen en feedback te vragen. Volgens de interne beroepscommissie was er bovendien voldoende ruimte tot het stellen van vragen tijdens de contactmomenten van dit opleidingsonderdeel tijdens het academiejaar. Daarnaast stelt de interne beroepscommissie ook dat er voorbeelden aan studenten werden gegeven en dat er workshops werden gepland, waaraan de studente slechts één keer heeft deelgenomen, hoewel de data van deze momenten op voorhand werden gecommuniceerd. De interne

beroepscommissie stelt nog vast dat de student op geen enkel ogenblik heeft gevraagd om extra begeleiding te voorzien.

Vervolgens wijst de interne beroepscommissie erop dat de opdracht steeds wordt uitgevoerd in kleuterscholen, waar per definitie een diversiteit is in leeftijd en er dus ook peuters in de klas kunnen zitten. Ze stelt vast dat de opleiding niettemin in januari 2016 per mail aan de studenten specifieke richtlijnen heeft verspreid met betrekking tot de uitvoering van de opdracht bij peuters en jonge kleuters. Deze informatie werd overigens ook op Blackboard vermeld. De interne beroepscommissie is daarnaast van oordeel dat er voldoende bronnenmateriaal door de lectoren werd aangeleverd. Zo werd tijdens de coaching- en begeleidingsmomenten uitvoerig gebruik gemaakt en verwezen naar o.a. het handboek van [K.C.]. De interne beroepscommissie wijst er ook nog op dat de lectoren haar map toch digitaal hebben bekeken, ondanks het feit dat zij geen schriftelijke weerslag van haar map heeft afgegeven. Volgens haar werd de inhoud van de USB-stick bij afgifte ook onmiddellijk gekopieerd en bleek deze toen reeds onvolledig, zodat het argument met betrekking tot de ‘gewijzigde’ USB-stick niet kan worden aanvaard. Tenslotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat uit het dossier blijkt dat er consequent op mails van betrokken studenten werd geantwoord door de titularis, behalve uiteraard tijdens de vakantieperiode.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van – zo blijkt uit het dossier – 28 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.413 van 14 december 2016 in de zaak 2016/525 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad leest in de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5-6” dat de evaluatie in de tweede examenperiode geschiedt door middel van een projectopdracht (100%). Hierbij geeft de ECTS-fiche de toelichting dat een mondeling examen plaatsvindt (15%/student).

Eerst in de studiefiche voor het academiejaar 2016-2017 voegt verwerende partij eraan toe dat het een presentatie en een bevraging betreft. Tevens wordt pas in 2016-2017 toegevoegd

dat de mondelinge presentatie wordt ondersteund met (audio)visueel en schriftelijk materiaal. Er is pas in deze laatste studiefiche opgenomen dat daarenboven sprake moet zijn van gerichtheid op de leerdoelen en de leerinhoud op niveau 3 en de attitudes.

De Raad betreurt het gebrek aan eenduidigheid van de ECTS-fiche, waarvan ook verwerende partij zich bewust lijkt, blijkens de wijzigingen aan de studiefiche (zie: ECTS-fiche 2016-2017). De Raad verwijst hierbij naar het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij, met name naar art. 15.1, waarin vermeld staat dat de examenvormen worden meegedeeld via de ECTS-fiche.

De Raad moet evenwel vaststellen dat de evaluatie verder wordt toegelicht in het document “Opgave muzisch werken met de kleuters”. Het document is de student ter beschikking gesteld. De Raad kan aldus bijvoorbeeld niet aannemen dat het voor verzoekster onduidelijk was dat zij haar presentatie diende te ondersteunen met audiovisueel materiaal. Aan de hand van de stukken van het dossier kan de Raad, niettegenstaande het gebrek aan eenduidigheid in de ECTS-fiche, niet vaststellen dat verzoekster onvoldoende geïnformeerd zou zijn geweest over de wijze waarop zij geëvalueerd zou worden tijdens de tweede examenzittijd. Dit belet niet dat de Raad met klem wijst op het belang de evaluatiewijze met zorg te omschrijven in de studiefiche. Ten overvloede geeft de Raad tevens mee verrast te zijn door het feit dat verzoekster een map dient voor te bereiden en af te geven bij het begin van de presentatie, nu hier slechts in een beperkt aantal gevallen rekening mee wordt gehouden.

Wat dit betreft, kan de Raad in de beslissing van de interne beroepsinstantie, waarbij de aan verzoekster toegekende score wordt bevestigd, geen onregelmatigheid aantreffen noch vaststellen dat de beslissing onvoldoende gemotiveerd is of blijk zou geven van onredelijkheid. De Raad stelt vast dat verwerende partij in de beslissing op intern beroep de door verzoekster – in plaats van een map – aangegeven “USB-stick” bedoelt. De Raad leest dat de interne beroepsinstantie overweegt dat het argument van verzoekster met betrekking tot de gewijzigde USB-stick niet kan worden aanvaard en dat de inhoud van de USB-stick bij afgifte onmiddellijk is gekopieerd en toen reeds onvolledig bleek. Ook wat de met betrekking tot de USB-stick door verzoekster aangehaalde elementen betreft, acht de Raad de motiveringsplicht niet geschonden. De Raad stipt hierbij aan in het dossier geen elementen aan te treffen die het aannemelijk maken dat door verwerende partij wijzigingen zijn aangebracht aan de inhoud van de USB-stick.

De Raad stelt tevens vast dat, in overeenstemming met het beoordelingskader, in casu rekening diende te worden gehouden met de inhoud van de map/USB-stick. De Raad leest in

het voormalde document “Opgave muzisch werken met de kleuters”: “De map die afgegeven wordt, wordt enkel bij studenten die een cijfer tussen 8/20 en 10/20 hebben ingekomen en dit kan het eindcijfer in positieve of negatieve zin beïnvloeden (met een maximum van 2 punten).”.

In casu behaalde verzoekende partij voorafgaande aan de correctie een score van 8,5 op 20. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie volgt dat de map toch digitaal is bekeken door de lectoren, ondanks het feit dat verzoekster geen papieren versie van de map heeft afgegeven. Voor het overige is het voor de Raad, op basis van de aangevochtenen beslissing, niet duidelijk geconcretiseerd hoe en om welke redenen, in het licht van de beoogde eindcompetenties, de digitale “map” – behoudens de overweging dat zij niet volledig was – op de eindevaluatie heeft gewogen.

De Raad stelt daarenboven vast dat de interne beroepscommissie vaststelt dat de ECTS-fiche is nageleefd bij de evaluatie. De Raad treft in de aangevochtenen beslissing echter geen enkele verwijzing aan naar elementen die toelaten vast te stellen welke met het opleidingsonderdeel beoogde eindcompetenties verzoekster niet heeft bereikt en waarom.

De Raad kan vanuit dit oogpunt niet vaststellen dat de aan verzoekster toegekende score afdoende is gemotiveerd. Op basis van de loutere vermelding dat de interne beroepsinstantie heeft vastgesteld dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 is gebeurd, kan de Raad niet aannemen dat verzoekster door de interne beroepsinstantie voldoende inzicht is gegeven in de redenen waarom de interne beroepsinstantie de door haar bij dit intern beroepsorgaan aangevochten score heeft bevestigd. Wat dit betreft, is de Raad van oordeel dat de interne beroepsinstantie de materiële motiveringsverplichting heeft geschonden. De Raad kan aldus niet vaststellen of de beslissing de score van verzoekster te bevestigen, rechtmatig is en niet de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

Wat de overeenstemming van de beoordeling met de leerdoelen uit de ECTS-fiche betreft, tast de Raad op basis van de aangevochtenen beslissing in het duister. Zo kan de Raad niet uitmaken waarom de interne beroepsinstantie stelt dat de beoordeling overeenkomstig de studiefiche heeft plaatsgevonden, hetgeen naar het oordeel van de Raad ook inhoudt dat de in de studiefiche opgenomen eindcompetenties ook vertaald zijn in de totstandkoming van het door de interne beroepsinstantie bevestigde resultaat van de evaluatie. De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie weliswaar dat in het OLOD andere competenties worden getoetst dan tijdens de stage en zij verwijst hierbij onder andere naar inzichten over het muzische schema, het muzisch handelen en functioneren. Evenwel laat de beroepsinstantie

na deze competenties in verband te brengen met de in de studiefiche vermelde eindcompetenties. Evenmin geeft de aangevochten beslissing aan waarom en in welke mate deze competenties niet zijn bereikt om aldus de aan verzoekster toegekende score te verduidelijken. De Raad treft in het dossier weliswaar een beoordelingsschema aan, doch ziet niet in de beslissing of en welke elementen eruit de interne beroepsinstantie in zijn overwegingen integreert, noch hoe deze instantie door integratie in haar beslissing van elementen eruit de bevestiging van de aan verzoekster toegekende score verduidelijkt.

De Raad stelt met verzoekster vast dat het in de ECTS-fiche vermelde studiemateriaal een cursus betreft die verplicht aan te kopen is voor 3 euro. In weerwil van de ECTS-fiche is via het elektronisch leerplatform gratis leermateriaal ter beschikking gesteld van de studenten. Deze benadering heeft het de student geenszins bemoeilijkt de met het opleidingsonderdeel beoogde eindcompetenties te bereiken. De Raad kan dan ook niet beslissen dat de evaluatie van verzoekster, door de andere wijze waarop het leermateriaal ter beschikking is gesteld, niet langer een valide meting van de door haar bereikte competenties zou toelaten en in die zin de rechtmatigheid van de beoordeling zou aantasten. Vanuit dit oogpunt kan de Raad het evenmin aanmerken als een vorm van gebrekige begeleiding van de student. Dat de terbeschikkingstelling van het studiemateriaal in deze omstandigheden afwijkt van de in de ECTS-fiche voorziene wijze, kan de Raad evenmin doen besluiten dat het hieromtrent ontwikkelde motief in de beslissing van de interne beroepsinstantie in rechte niet ter verantwoording van de aangevochten handeling in aanmerking kan worden genomen. De Raad leest in het beoordelingsformulier weliswaar beoordelingscriteria waarvan op het eerste gezicht niet gesteld lijkt te worden dat zij afwijken van de eindcompetenties in de studiefiche, minstens niet derwijze dat een aan de hand ervan gemaakte beoordeling onrechtmatig zou zijn, doch tast, ook vanuit deze invalshoek, op basis van de aangevochten beslissing in het duister over de vraag waarom de interne beroepsinstantie overweegt dat de beoordeling conform de ECTS-fiche is verlopen.

Wat de via de elektronische leeromgeving ter beschikking gestelde ‘studiewijzer’ betreft, stelt de Raad vast dat de interne beroepsinstantie overweegt dat op de frontpagina duidelijk vermeld is dat deze betrekking had op het academiejaar 2014-2015. Het is de Raad op basis van de aangevochten beslissing evenwel niet duidelijk wat het statuut van de studiewijzer was, nu hij wel in de elektronische leeromgeving van het opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5-6” was opgenomen, en er geen andere studiewijzer was voorzien. Het is de Raad dan ook niet duidelijk of het niet langer de bedoeling was dat studenten bij de voorbereiding van hun werk met deze studiegids rekening zouden houden en – indien niet – of elders op het leerplatform ermee overeenkomstige actuele soortgelijke actuele informatie was opgenomen.

De Raad leest in de aangevochten beslissing dat de opdracht waartoe de aangevochten evaluatiebeslissing aanleiding heeft gegeven steeds wordt uitgevoerd in kleuterscholen, waar per definitie steeds een diversiteit is in leeftijd en er dus ook peuters in de klas kunnen zitten. Tevens merkt de interne beroepsinstantie op dat de opleiding niettemin in januari 2016 per mail aan de studenten specifieke richtlijnen heeft verspreid met betrekking tot de uitvoering van de opdracht bij peuters en jonge kleuters en dat deze informatie ook op Blackboard is vermeld. Rekening houdend met het feit dat het document dat de opdracht verduidelijkt (“Opgave muzisch werken met de kleuters”) uitdrukkelijk vermeldt dat de opdracht tijdens de eindstage bij voorkeur in een derde (of tweede) kleuterklas wordt uitgevoerd, is het de Raad, bij gebrek aan verdere overwegingen in de aangevochten beslissing, niet voldoende duidelijk in hoeverre het feit dat de opdracht geconcipieerd is voor kleuters de mate waarin verzoekster het bereiken van de beoogde eindcompetenties heeft aangetoond negatief kan hebben beïnvloed.

Ten overvloede merkt de Raad op dat hij op het eerste gezicht niet kan vaststellen dat verwerende partij haar beslissing, in zoverre zij betrekking heeft op de begeleiding van verzoekster tijdens de tweede examenkans, niet afdoende zou hebben gemotiveerd.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.413 van 14 december 2016 in de zaak 2016/525 heeft de interne beroepsinstantie op 23 december 2016 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepscommissie heeft het dossier – in het licht van het arrest van de Raad – opnieuw ter hand genomen, en heeft de score, aan de hand van de leerdoelen en de beoordelingscriteria vermeld in de ECTS-fiche, opnieuw beoordeeld. Zij verwijst naar DLR 1, DLR 2, DLR 5 en DLR 8, waarvoor verzoekster respectievelijk een score van 19/50, 19/50, 14/30 en 0/20 behaalde. De interne beroepscommissie geeft per DLR schematisch de toetsingscriteria, de score alsook de motivering voor de beoordeling weer. Zij stelt dat bij de optelling van al deze deelscores de totaalscore 72/200 wordt, zodat – met een correcte afronding – terecht een cijfer van 7/20 werd toegekend.

Vervolgens verduidelijkt de interne beroepscommissie dat de studiewijzers gebruikt kunnen worden om de studenten een leidraad te bieden bij de doelen, leerinhouden, leeractiviteiten en evaluatievormen van een opleidingsonderdeel. Ze stipt aan dat lectoren niet verplicht zijn om een studiewijzer ter beschikking te stellen van de studenten. Indien ze dat wel doen, vermelden de lectoren dit in de ECTS-fiche. De interne beroepscommissie stelt vast dat de

ECTS-fiche Muzisch werken 5-6 van het academiejaar 2015-2016 geen melding maakt van een studiewijzer en dat de studiewijzer die op het elektronische leerplatform Blackboard te vinden was, de studiewijzer van het vorige academiejaar was. Ze stelt dat de lectoren nooit naar dit document hebben verwezen, vermits ze in het academiejaar 2015-2016 geen gebruik maakten van een studiewijzer. Volgens de interne beroepscommissie werd gedurende het academiejaar 2015-2016 wel soortgelijke actuele informatie aan de studenten bezorgd, met name: (1) de opdrachtfiche, (2) de evaluatieformulieren die alle studenten vooraf kregen en (3) een lesvoorbereiding, ter illustratie en inspiratie (bezorgd aan alle studenten die een onvoldoende behaalden tijdens de eerste examenkans).

Daarna wijst de interne beroepscommissie op een bericht van 8 januari 2016 op het elektronisch platform dat voor alle studenten die stage lopen bij jongere kleuters of peuters verduidelijkt wat er van hen wordt verwacht. In dit bericht worden tevens aanwijzingen gegeven op welke manier deze studenten hun eindcompetenties met betrekking tot dit opleidingsonderdeel kunnen aantonen. De interne beroepscommissie stelt vast dat de criteria waarop de student werd beoordeeld niet anders zijn voor een situatie met kleuters of voor peuters. Ze merkt op dat de studente voor haar stage geslaagd was en dat de beoordeling die hier ter discussie staat niet “rechtstreeks” was, maar indirect – via een presentatie over het uitgevoerde project. Volgens haar wordt de factor kleuters/peuters daarbij uitgeschakeld. De interne beroepscommissie benadrukt dat de studente op dezelfde wijze werd beoordeeld als alle andere studenten in deze situatie, en dat de opleiding na de eerste examenkans extra feedback- en remediëring heeft aangeboden, waarvan de studente geen gebruik heeft gemaakt.

De interne beroepscommissie stelt aldus opnieuw vast dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 voor dit betrokken opleidingsonderdeel is gebeurd. Zij ziet ook geen redenen om de score te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 23 december 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 december 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Naar aanleiding van deze procedure deelde verwerende partij – na door de Raad te zijn gevraagd haar administratief dossier neer te leggen, vermits dit niet binnen de vooropgestelde termijn was gebeurd – aan de Raad mee dat zij de bestreden beslissing heeft ingetrokken en dat de interne beroepscommissie een nieuwe beslissing heeft genomen.

De Raad heeft kennis genomen van deze intrekking en heeft het beroep in de zaak 2017/009 onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp bij arrest nr. 3.505 van 25 januari 2017.

De nieuwe beslissing van de interne beroepscommissie dateert van 12 januari 2017. Zij benadrukt dat zij het dossier – in het licht van het arrest van de Raad – opnieuw ter hand heeft genomen, en zij heeft de score, aan de hand van de leerdoelen en de beoordelingscriteria vermeld in de ECTS-fiche, opnieuw beoordeeld. Zij merkt op dat zij reeds op 23 december 2016 een nieuwe beslissing had genomen, maar bij de behandeling van het extern beroep hiertegen is gebleken dat er een materiële vergissing is geslopen in de berekening. Daarom is de interne beroepscommissie opnieuw samengekomen en heeft ze beslist haar beslissing van 23 december 2016 integraal in te trekken en een nieuwe beslissing te nemen.

Vervolgens verwijst de interne beroepscommissie naar DLR 1, DLR 2, DLR 5 en DLR 8, waarvoor verzoekster respectievelijk een score van 34/100, 19/40, 14/30 en 5/20 behaalde. De interne beroepscommissie geeft per DLR schematisch de toetsingscriteria, de score alsook de motivering voor de beoordeling weer. Zij stelt dat bij de optelling van al deze deelscores de totaalscore 72/190 wordt, zodat – met een correcte afronding – een cijfer van 7,57/20 of 8/20 moet worden toegekend.

Daarna verduidelijkt de interne beroepscommissie dat de studiewijzers gebruikt kunnen worden om de studenten een leidraad te bieden bij de doelen, leerinhouden, leeractiviteiten en evaluatievormen van een opleidingsonderdeel. Ze stipt aan dat lectoren niet verplicht zijn om een studiewijzer ter beschikking te stellen van de studenten. Indien ze dat wel doen, vermelden de lectoren dit in de ECTS-fiche. De interne beroepscommissie stelt vast dat de ECTS-fiche Muzisch werken 5-6 van het academiejaar 2015-2016 geen melding maakt van een studiewijzer en dat de studiewijzer die op het elektronische leerplatform Blackboard te vinden was, de studiewijzer van het vorige academiejaar was. Ze stelt dat de lectoren nooit naar dit document hebben verwezen, vermits ze in het academiejaar 2015-2016 geen gebruik maakten van een studiewijzer. Volgens de interne beroepscommissie werd gedurende het academiejaar 2015-2016 wel soortgelijke actuele informatie aan de studenten bezorgd, met

name: (1) de opdrachtfiche, (2) de evaluatieformulieren die alle studenten vooraf kregen en (3) een lesvoorbereiding, ter illustratie en inspiratie (bezorgd aan alle studenten die een onvoldoende behaalden tijdens de eerste examenkans).

Verder wijst de interne beroepscommissie op een bericht van 8 januari 2016 op het elektronisch platform dat voor alle studenten die stage lopen bij jongere kleuters of peuters verduidelijkt wat er van hen wordt verwacht. In dit bericht worden tevens aanwijzingen gegeven op welke manier deze studenten hun eindcompetenties met betrekking tot dit opleidingsonderdeel kunnen aantonen. De interne beroepscommissie stelt vast dat de criteria waarop de student werd beoordeeld niet anders zijn voor een situatie met kleuters of voor peuters. Ze merkt op dat de studente voor haar stage geslaagd was en dat de beoordeling die hier ter discussie staat niet “rechtstreeks” was, maar indirect – via een presentatie over het uitgevoerde project. Volgens haar wordt de factor kleuters/peuters daarbij uitgeschakeld. De interne beroepscommissie benadrukt dat de studente op dezelfde wijze werd beoordeeld als alle andere studenten in deze situatie, en dat de opleiding na de eerste examenkans extra feedback en remediëring heeft aangeboden, waarvan de studente geen gebruik heeft gemaakt.

De interne beroepscommissie stelt aldus opnieuw vast dat de evaluatie conform de bepalingen van de ECTS-fiche 2015-2016 voor dit betrokken opleidingsonderdeel is gebeurd. Zij beslist om de studente een score van 8/20 toe te kennen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 17 januari 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 24 januari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekster bij aangetekend schrijven van 17 januari 2017 in kennis werd gesteld van de beslissing van de interne beroepscommissie van 12 januari 2017. Volgens verwerende partij kon verzoekster derhalve uiterlijk op 24 januari

2017 tijdig extern beroep aantekenen. Vermits het beroep bij de Raad werd geregistreerd op 26 januari 2017 is het *prima facie* niet tijdig ingesteld.

Verzoekster merkt in haar *wederantwoordnota* op dat verweerster ten onrechte meent dat het verzoekschrift laattijdig werd ingediend en daardoor onontvankelijk is. Ze wijst erop dat de enveloppe van het verzoekschrift dat per aangetekend schrijven werd verzonden wel degelijk een stempel vertoont, die aantoont dat het verzoekschrift werd afgestempeld op 24 januari 2017.

Beoordeling

De Raad stelt op basis van het dossier vast dat de kennisgeving van de interne beroepsbeslissing aan verzoekster van 17 januari 2017 dateert. Vermits de aangetekende zending van verzoekster houdende het extern beroep dateert van 24 januari 2017, werd het beroep tijdig ingesteld. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Verzoekster beroeft zich op de schending van (i) de materiële motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel, (ii) het redelijkheids- en het rechtszekerheidsbeginsel en (iii) de motiveringsplicht, het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

In een eerste middel stelt verzoekster dat verwerende partij in haar nieuwe beslissing de bepalingen uit het arrest van de Raad negeert. Zij is van oordeel dat er rekening dient te worden gehouden met de inhoud van de map/usb die zij heeft bezorgd, vermits zij aan de hand van de beoordeling in de nieuwe beslissing het cijfer 8/20 behaalt. Volgens haar is echter nergens in de beslissing duidelijk geconcretiseerd hoe en om welke redenen, in het licht van de beoogde eindcompetenties, de digitale map op de eindevaluatie heeft gewogen.

Daarnaast stelt verzoekster vast dat verwerende partij in de nieuwe beslissing exact dezelfde motivering heeft gebruikt als op het beoordelingsformulier van haar mondelinge presentatie. Volgens verzoekster is het enige verschil dat men de volgorde van de verschillende toetsingscriteria heeft veranderd en dat men deze in een tabel heeft geplaatst. Verzoekster vindt het bovendien merkwaardig dat verschillende toetsingscriteria twee- tot driemaal

worden herhaald én worden beoordeeld, wat een vertekend beeld van haar score geeft. Ze is ook van oordeel dat ze in de nieuwe beslissing niet op dezelfde elementen wordt beoordeeld als haar medestudenten. Zo worden de technische aspecten van de presentatie bijvoorbeeld niet meer beoordeeld, en wordt ze slechts op één van de zeven elementen betreffende ‘de attitude van de student’ beoordeeld.

Verzoekster wijst er ten slotte op dat de ECTS-fiche geen beoordelingscriteria bevat, in tegenstelling tot wat in de nieuwe beslissing wordt vermeld. Volgens haar is het volstrekt onduidelijk hoe de gehanteerde toetsingscriteria overeenstemmen met de eindcompetenties uit de ECTS-fiche, aangezien dezelfde beoordelingscriteria en motivering in een andere lay-out worden weergegeven.

In een tweede middel wijst verzoekster erop dat zij op basis van een arbitraire keuze van criteria wordt beoordeeld, waarbij men dan nog verschillende malen op dezelfde criteria heeft beoordeeld, met een foutieve berekening van haar score tot gevolg. Ze stelt dat er geen motivering waarop deze “andere” beoordeling is gebaseerd, is terug te vinden.

Verzoekster is ten slotte, in een derde middel, van oordeel dat de talrijke bezwaren die zij in het kader van het intern en extern beroep heeft geuit in de bestreden beslissing nog steeds worden genegeerd. Zij gaat in op de motivering die per DLR in de beslissing wordt weergegeven. Volgens haar toont deze motivering op geen enkele wijze aan dat zij de competenties niet zou hebben behaald. Verzoekster overloopt hiervoor elk toetsingscriterium dat per DLR in de motivering wordt aangehaald en geeft telkens argumenten ter weerlegging.

Wat DLR 1 betreft, merkt verzoekster op dat de toetsingscriteria niet overeenkomen met de volgens de ECTS-fiche gevraagde eindcompetenties. Ze stelt ook dat er geen duidelijke motivering is waarom zij de competenties van de ECTS-fiche niet heeft bereikt en dat er fouten (zoals herhaling van beoordelingen) in de toetsingscriteria staan. Volgens haar wordt één leerdoel zelfs helemaal niet meer beoordeeld, terwijl studenten dit volgens de ECTS-fiche wel degelijk moeten behalen. Wat DLR 2 betreft, verwijst verzoekster naar de eindcompetentie, met name “*waardeert en respecteert muzische keuzes van kleuters*”. Verzoekster stelt dat zij dit gedaan heeft door de kleuters eigen creaties te laten maken, door ze zelf te laten nadenken over de impressies en door hen niets op te leggen. Ze stipt aan dat de lessen wel een inhoud en een bepaalde doelstelling hebben, maar volgens haar wil dat niet zeggen dat ieder kind dit op dezelfde manier moet invullen. Ze wijst erop dat de

eindcompetentie niet is of zij al dan niet het muzisch schema volgt, of dat haar lessen aan een bepaald criterium voldoen. Volgens verzoekster staat in de beoordeling bovendien nergens vermeld of zij de kleuters hun keuzes waardeert of respecteert, zodat de eindcompetentie niet juist is getoetst.

Verzoekster merkt verder op dat ook de beoordelingen bij DLR 5 niet aangeven of zij al dan niet voldoet aan de eindcompetenties. Wat DLR 8 betreft, verwijst verzoekster tevens naar de eindcompetentie, met name “*selecteert en raadpleegt diverse bronnen met betrekking tot de gekozen culturele impressie en muzische vorming, waaronder externen*”. Verzoekster stelt vast dat haar hiervoor een onvoldoende score wordt toegekend omdat zij geen muzische bronnen gebruikt heeft, doch zij wijst erop dat zij een aantal cursussen van muziek, beeld, beweging, ... heeft gebruikt om zich verder te verdiepen in sommige activiteiten.

Verzoekster stelt vervolgens dat soms dezelfde toetsingscriteria – met dezelfde beoordeling – worden gebruikt. Waar aangehaald wordt dat zij een terechte score van 8/20 op het mondelinge deel heeft gekregen, stelt verzoekster dat zij initieel 8,5/20 had gekregen. Volgens haar klopt de puntentelling dan ook niet en strookt die niet met de originele beoordeling. Verzoekster is tevens van oordeel dat de toetscriteria niet de juiste eindcompetenties toetsen, zodat zij niet correct beoordeeld is geweest. Volgens haar komen de beoordelingen bij de toetscriteria vaak ook niet overeen en stroken de punten niet met de gegeven motivering.

Verzoekster stipt daarna aan dat de studiewijzer 2014-2015 op Blackboard stond voor het academiejaar 2015-2016. Volgens haar werd door de lectoren vermeld dat alle nodige, te gebruiken documenten steeds op Blackboard zouden staan. Ze vraagt zich af waarom de studiewijzer op Blackboard stond als er toch geen rekening mee moest worden gehouden. Verder merkt verzoekster op dat de ECTS-fiche voor academiejaar 2016-2017 volledig werd gecorrigeerd. Ze stelt ook vast dat in de bestreden beslissing geen antwoord wordt gegeven op de vraag van de Raad betreffende het belang van de map, aangezien die in vele gevallen niet wordt nagekeken.

Verzoekster ziet ten slotte dat het verslag van de interne beroepscommissie enkel door [P.D.G.] is ondertekend en vraagt zich af of zij mandaat heeft om de hele beroepscommissie te vertegenwoordigen. Verzoekster merkt ook op dat zij steeds examen heeft afgelegd bij twee lectoren. Bij de eerste zittijd was dit bij mevrouw [D.] en meneer [J.]. Toen zij haar examen

ging inkijken was enkel meneer [J.] aanwezig, doch hij kon geen feedback geven vermits mevrouw [D.] haar had beoordeeld. Bij de tweede examenperiode heeft zij examen afgelegd bij mevrouw [D.] en mevrouw [H.], terwijl op de beoordeling enkel de handtekening van mevrouw [D.] staat.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat alle leerdoelen correct en op dezelfde wijze als bij de andere studenten zijn geanalyseerd (zie stuk 17). Ze merkt op dat de ECTS-fiche voor dit opleidingsonderdeel duidelijk vermeldt dat er voor dit opleidingsonderdeel geen tolereerbaarheid mogelijk is voor een resultaat van minder dan 10/20, zodat verzoekster dit dient te hernemen in een later academiejaar. Verwerende partij benadrukt ook dat het gegeven dat de opdracht werd uitgevoerd bij peuters in plaats van kleuters geen invloed kan hebben gehad op het examenresultaat van verzoekster, omdat de studenten duidelijke richtlijnen hadden ontvangen met betrekking tot de uitvoering van de opdracht bij peuters en jonge kleuters.

Verder is verwerende partij van oordeel dat de interne beroepscommissie het arrest duidelijk heeft opgevolgd, vermits zij in haar beslissing van 12 januari 2017 uitgebreid verwijst naar de elementen die toelaten vast te stellen welke met het opleidingsonderdeel beoogde competenties verzoekster niet heeft bereikt en waarom. Verwerende partij merkt op dat de eindcompetenties die verzoekster in het kader van het opleidingsonderdeel dient te behalen staan opgesomd in de ECTS-fiche. Ze verduidelijkt dat “Muzisch werken 5-6” geen op zich staand opleidingsonderdeel is, maar deel uitmaakt van een verticale leerlijn en dus voortbouwt op competenties die tijdens de voorgaande jaren in diverse andere opleidingsonderdelen werden ontwikkeld. Daarom dienden de competenties binnen DLR 1, DLR 2, DLR 5 en DLR 8 ook op niveau 3 behaald te worden.

Verwerende partij stelt dat deze eindcompetenties vertaald werden in het beoordelingsformulier, dat reeds bij de aanvang van het opleidingsonderdeel aan verzoekster ter beschikking werd gesteld. Volgens haar is het overigens perfect mogelijk dat er in de verschillende DLR's toetsingscriteria terug te vinden zijn die gelijkaardig zijn, daar deze uitmaken van een horizontale leerlijn. Aangezien het om een horizontale leerlijn gaat, zullen deze echter niet exact dezelfde zijn, zodat het argument van verzoekster dat zij verschillende malen op dezelfde criteria werd beoordeeld, geen steek houdt. Verwerende partij verwijst naar het schema dat de interne beroepscommissie in haar beslissing heeft geïntegreerd. Zij is van

oordeel dat hieruit kan worden afgeleid dat de vaststelling van de score van verzoekster rechtmatig is gebeurd en binnen de grenzen van de redelijkheid ligt.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat het beoordelen van verzoekster tot de autonomie van de examinatoren, en niet tot de bevoegdheid van de Raad, behoort. Daarom gaat zij ook niet in op de stelling van verzoekster dat de bezwaren die zij heeft geuit volstrekt worden genegeerd en geen antwoord verkrijgen. Waar verzoekster aanhaalt dat er wel degelijk rekening moet worden gehouden met de inhoud van de map/USB die zij heeft bezorgd, stelt verwerende partij dat de map van verzoekster wel degelijk werd ingekijken, maar dat deze niet volledig bleek te zijn. Ze benadrukt dat het feit dat verzoekster – tegen de richtlijnen in – een USB-stick in plaats van een papieren versie wenste af te geven, de verantwoordelijkheid van verzoekster zelf is, zodat haar argument dat de USB-stick bij haar wel volledig was, niet kan worden aanvaard. Verwerende partij stipt aan dat in de eindbeoordeling van verzoekster geen rekening werd gehouden met de map/USB, vermits die niet volledig bleek te zijn.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vast dat stuk 17, waarnaar verwerende partij verwijst, een schema bevat met allerlei verschillende onderverdelingen en dat enige aanwijzing van bron, auteur of aard van het document ontbreekt. Ze is van oordeel dat de relevantie van dit document onduidelijk blijft. Ze merkt ook op dat de samenhang met de andere beoordelingsdocumenten niet wordt aangetoond en dat dit een voor haar onbekend document is. Volgens haar kan dit document dan ook op geen enkele manier een basis zijn om aan te nemen dat alle leerdoelen correct en op dezelfde wijze bij de andere studenten werden geanalyseerd.

Verzoekster stelt dat er aanwijzingen zijn die doen uitschijnen dat zij op een andere wijze beoordeeld werd dan haar medestudenten. Zo staat de manier waarop zij in de interne beroepsbeslissing werd beoordeeld haaks op het beoordelingsformulier aan de hand waarvan zowel zijzelf initieel als de andere studenten werden beoordeeld. Ze vindt het onredelijk dat zij in de bestreden beslissing tot driemaal toe voor dezelfde competentie werd beoordeeld. Verzoekster merkt op dat in het beoordelingsformulier helemaal geen gelijkaardige beoordelingscriteria terugkomen, maar dat het allemaal verschillende beoordelingscriteria betreffen. Volgens haar komen enkel in de nieuwe beoordeling – in de bestreden beslissing – plots bepaalde criteria tot driemaal terug.

Vervolgens wijst verzoekster erop dat zij een score van 8,5/20 kreeg voor haar presentatie, en dat zij pas na aftrek van 1,5 punt voor haar map een eindscore van 7/20 behaalde. Volgens haar is verwerende partij nog steeds niet correct met betrekking tot de punten, aangezien zij eerst een score van 8,5/20 heeft behaald voor haar presentatie. Nu krijgt ze een score van 7,5/20, wat herleid wordt naar 8/20, waardoor men nog steeds niet het originele punt van 8,5/20 bekomt (herleid zou dit een score van 9/20 zijn).

Verzoekster vraagt zich ook af wie haar examinatoren zijn. Zij kreeg immers eerst een score van 8,5/20 van de examinatoren voor haar presentatie, maar van de interne beroepscommissie krijgt ze plots nog maar een score van 7,5/20. Ze benadrukt dat de interne beroepscommissie zelf alles gaat aanpassen, terwijl het beoordelen tot de autonomie van de examinatoren behoort (*dixit* de antwoordnota). Volgens verzoekster gaat het hier dus niet om een materiële vergissing, maar om het aanpassen van reeds bestaande documenten.

Verzoekster merkt verder nog op dat de bewering dat zij niet aanwezig kon zijn ingevolge haar rooster volstrekt niet waar is. Zij kon immers niet aanwezig zijn doordat mevrouw [G.] en mevrouw [V.D.V.] een extra stage hadden opgelegd, die niet in de ECTS-fiche of in het OER staat. Verzoekster wijst er tevens op dat de volledige inhoud van de opdracht pas op 8 februari op Blackboard is gekomen, waardoor er te weinig tijd was om nog aanpassingen te maken in de thema's en lesvoorbereidingen van de stages. De thema's alsook de lessen en rode draden waren immers al besproken met de mentor. Daarom heeft verzoekster op dat moment besloten om de opdracht niet te doen tijdens haar eindstage, maar later op het jaar. Verzoekster benadrukt dat de studenten verschillende keren zelf hebben moeten informeren om informatie te krijgen over de opdracht.

Verzoekster werpt op dat een student feedback moet kunnen krijgen tijdens het inzagmoment. Vermits dit niet is gebeurd, is zij naar het departementshoofd gestapt. Verzoekster heeft haar gevraagd om meer informatie van de lectoren i.v.m. de verwachtingen, tips, voorbeelden, etc. op Blackboard te laten posten. Verzoekster stipt aan dat er een extra feedbackmoment gepland werd op 6 juli, maar dat ze hier – door de late verwittiging – niet naartoe kon gaan, omdat haar reis al geboekt was. Volgens haar was er voordien ook nooit sprake van een mogelijk feedbackmoment in de zomervakantie. Verzoekster heeft vervolgens gemeld aan het departementshoofd dat ze niet aanwezig kon zijn, waarna ze slechts één lesvoorbereiding heeft ontvangen.

Verzoekster is ten slotte van oordeel dat het opstellen van een ‘beoordelingsmatrix’ die niet overeenstemt met het originele evaluatieformulier nog steeds niet toelaat vast te stellen welke eindcompetenties zij niet heeft bereikt en waarom. Volgens haar is het gewoon een kader waarin enkele toetsingscriteria staan en de bijhorende motivering, maar wordt nergens vermeld waarom deze toetsingscriteria bij een bepaald eindcriterium horen en waarom verzoekster daarvoor niet geslaagd is, zodat er geen correcte terugkoppeling is naar de ECTS-fiche.

D. Beoordeling van alle middelen samen

Alvorens zich te buigen over de door verzoekende partij ontwikkelde middelen, stelt de Raad vast dat verzoekende partij, niettegenstaande zij als gevolg van een beslissing van de examencommissie van verwerende partij daterend van ná de indiening van het verzoek bij de Raad geslaagd is verklaard voor de door haar gevolgde opleiding ondanks het tekort voor het opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5 – 6”, haar persoonlijk en actueel belang bij de aanvechting van de examenbeslissing voor dit opleidingsonderdeel niet heeft verloren door de deliberatiebeslissing.

Tijdens de zitting van 15 februari 2017 verklaarde verwerende partij dat verzoekende partij door de examencommissie zeer kort vóór de zitting geslaagd was verklaard voor de opleiding “Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs”. Hierop werd de zaak verdaagd naar de openbare zitting van 3 maart 2017, teneinde de raadsman van verzoekende partij – die intussen langdurig in het buitenland verbleef – de kans te bieden verzoekende partij te vragen of zij de procedure wenste voort te zetten. Op de zitting van 3 maart 2017 bevestigde verzoekende partij, via haar raadsman, de behandeling van het door haar ingediende beroep voortgezet te willen zien.

De Raad overweegt dat een student voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij als geslaagd wordt verklaard en hij derhalve aantoonbaar de betreffende leerresultaten te hebben verworven, een creditbewijs verwerft. Het is onbeperkt geldig en kan mogelijk ook gevalideerd worden in het kader van een andere opleiding via een vrijstellingsprocedure. Ingeval de student de studiepunten verwerft, zal ook, los van het al dan niet behalen van het diploma, zijn ingezet leerkrediet opnieuw toegevoegd worden aan zijn saldo. In het licht van deze overwegingen is de Raad van oordeel dat verzoekende partij, niettegenstaande zij geslaagd is verklaard voor de

opleiding die zij volgde, wel degelijk het juridisch vereiste belang heeft. De Raad onderzoekt bijgevolg hierna de gegrondheid van haar verzoek.

De Raad leest in de antwoordnota van verwerende partij het volgende:

“Verder stelt de studente nog dat er thans wel degelijk rekening moet worden gehouden met de inhoud van de map/USB die zij bezorgde.

De Artesis Plantijn Hogeschool heeft echter reeds eerder verduidelijkt dat – ondanks het feit dat de studente geen schriftelijke map heeft afgegeven, maar een USB-stick – de map van studente wel degelijk werd ingekijken, maar dat deze niet volledig bleek te zijn. (stuk 10)

Dat de studente in plaats van een papieren versie een USB-stick wenste af te geven, tegen de richtlijnen in, is haar eigen verantwoordelijkheid zodat het argument dat de stick bij haar wel volledig was, niet kan aanvaard worden.

Uw Raad heeft reeds geoordeeld dat er in dit dossier geen elementen werden aangetroffen die het aannemelijk maken dat door de Artesis Plantijn Hogeschool wijzigingen zouden zijn aangebracht aan de inhoud van de USB-stick.

Gezien de map/USB niet volledig bleek te zijn, werd er in de eindbeoordeling van de studente geen rekening gehouden met deze map. Niet in negatieve zin, en ook niet in positieve zin.”
(eigen onderlijning)

De Raad kan uit de tekst van de interne beroepsbeslissing niet afleiden dat geen rekening zou zijn gehouden met de map/USB van de verzoekende partij omdat deze niet volledig bleek te zijn.

De Raad treft in de aangevochten beslissing – behoudens de overweging dat de Raad van oordeel is dat er in het dossier geen elementen kunnen worden aangetroffen die het aannemelijk zouden maken dat de opleiding wijzigingen zou hebben aangebracht aan de USB-stick van de studente – geen enkele verwijzing aan naar de map/USB van verzoekende partij, in welke zin ook.

In het arrest dat aan de nieuwe, voor de Raad aangevochten, beslissing van de interne beroepsinstantie ten grondslag ligt, overwoog de Raad hetgeen volgt :

“In casu behaalde verzoekende partij voorafgaande aan de correctie een score van 8,5 op 20. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie volgt dat de map toch digitaal is bekeken door de lectoren, ondanks het feit dat verzoekster geen papieren versie van de map heeft afgegeven. Voor het overige is het voor de Raad, op basis van de aangevochten beslissing, niet duidelijk geconcretiseerd hoe en om welke redenen, in het licht van de beoogde

eindcompetenties, de digitale “map” – behoudens de overweging dat zij niet volledig was – op de eindevaluatie heeft gewogen”.

De Raad moet vaststellen dat de aangehaalde onduidelijkheid in de huidige beslissing niet is weggenomen.

Nochtans wijst de Raad op het document “Opgave muzisch werken met de kleuters”. Daarin schrijft verwerende partij dat de student naar aanleiding van de presentatie een “map” maakt. Deze map wordt afgegeven. Enkel bij studenten die een cijfer tussen 8/20 en 10/20 hebben, wordt deze map ingekeken en kan dit het eindcijfer beïnvloeden in positieve of negatieve zin (met een maximum van twee punten).

Al deze elementen samen genomen blijft het voor de Raad ook in de nieuwe beslissing en de eraan gegeven motivering allerminst onduidelijk hoe verwerende partij is omgegaan met de beoordelingsregels die zij zichzelf heeft opgelegd (zie het aangehaalde document “Opgave muzisch werken met de kleuters”). De Raad vindt in de beslissing van verwerende partij geen indicatie dat aan zijn eerder arrest gevolg is gegeven. Evenmin ziet de Raad hoe verwerende partij bij de totstandkoming van de eindscore van verzoekende partij – die op 8 op 20 werd vastgesteld – de map het eindcijfer van verzoekende partij al dan niet laten beïnvloeden, t.t.z. dat verwerende partij de map heeft ingekeken en op basis van haar vaststellingen eventueel de score heeft aangepast en waarom (niet).

In het licht van de bewoordingen van het eerdere arrest van de Raad kan de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij dan ook niet standhouden en dient zij te worden vernietigd.

Ten overvloede stipt de Raad aan dat hij in zijn eerdere beslissing overwoog niet te kunnen aannemen dat verzoekende partij voldoende inzicht was gegeven in de redenen waarom de interne beroepsinstantie de door verzoekende partij bij het intern beroepsorgaan aangevochten score heeft bevestigd. De Raad achtte de materiële motiveringsplicht geschonden. De Raad overwoog tevens in het duister te tasten wat de overeenstemming van de beoordeling met de leerdoelen uit de ECTS-fiche betreft. Hij heeft evenmin kunnen vaststellen dat de in de studiefiche opgenomen eindcompetenties vertaald zijn in de totstandkoming van het door de interne beroepsinstantie bevestigde resultaat van de evaluatie.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie in de huidige beslissing de aantekeningen aangebracht op het beoordelingsformulier van 12 september 2016 goeddeels heeft overgenomen in een tabel die deel uitmaakt van de aangevochtenen beslissing.

De Raad stelt tevens vast dat de interne beroepsinstantie, zonder verdere toelichting, uit de tekst “eindcompetenties”, zoals opgenomen in de ECTS-fiche, DLR’s of domeinspecifieke leerresultaten afzondert. Deze worden opgesplitst in “(deel)leerdoelen”, waaraan de interne beroepsinstantie, zonder hieromtrent verdere verduidelijking te verschaffen, toetscriteria verbint. Elk van deze toetscriteria voorziet de interne beroepscommissie van een score op 10. Ter verantwoording van deze scores herneemt de interne beroepsinstantie in essentie de opmerkingen die zijn opgenomen in het document “Muzisch werken 5 + 6: muzisch project met kleuters (peuters) (semester 6) – Mondelinge presentatie met bewijsmateriaal en toelichting over het muzisch handelen en de didactische aspecten van de activiteiten uitgevoerd met kleuters (peuters)”.

Zo leest de Raad bijvoorbeeld het volgende in de aangevochtenen beslissing van de interne beroepsinstantie:

“DLR 1 is opgesplitst in drie (deel)leerdoelen, met name (a) ‘Didactisch werken/benut muzische ontwikkelingskansen in interactie met kleuters’ enerzijds, en anderzijds een ‘Rijke leef- en leeromgeving creëren’, opgesplitst in (b) ‘kiest een authentieke impressie ter voorbereiding van het muzisch werken’ en (c) ‘kiest leermiddelen en past ze aan of maakt er zelf in functie van muzische vorming bij kleuters’.

De Raad merkt op dat de voor DLR 1 bepaalde “toetscriteria” in essentie overeenkomen met de concretisering van de beoogde “individuele vaardigheden” die in het initiële scoreformulier het bereiken van de beoogde “leerdoelen” moeten waarborgen. In het initiële scoreformulier lijken de eindcompetenties die de student moet bereiken dan ook veeleer de vet gedrukte beoogde individuele vaardigheden. Deze beoogde competenties dragen er op hun beurt toe bij dat de opleiding waarborgt dat de “DLR’s” in voldoende mate worden bereikt.

Ten overvloede stipt de Raad dan ook aan in de aangevochtenen beslissing van de interne beroepsinstantie geen klarheid aan te treffen omtrent de concretisering van de “eindcompetenties”, zoals deze moeten blijken uit de ECTS-fiche, die de student met het

opleidingsonderdeel “Muzisch werken 5-6” moet bereiken. Hierbij komt nog dat de Raad moet vaststellen dat de “EK’s” die hij aantreft in het initiële scoreformulier en die ook in de ECTS-fiche terug lijken te komen, door de interne beroepsinstantie niet onmiddellijk lijken te worden verbonden met de “leerdoelen”.

De Raad stipt, eveneens ten overvloede, aan niet onmiddellijk in te zien waarom de interne beroepsinstantie niet alle elementen uit de ECTS-fiche in de evaluatietabel lijkt te hebben overgenomen en hier in elk geval geen informatie over heeft verschafft (bijv. bij DLR 1: “zet multimedia functioneel in tijdens de verschillende fasen van het muzisch proces”).

Ten overvloede stelt de Raad vast in de beslissing van de interne beroepsinstantie geen toelichting te ontwaren bij de keuze elk van de toetsingscriteria te scoren op 10 en bij de “waging” van de diverse DLR’s bij de berekening van de eindscore, die een onmiskenbaar gevolg is van het aantal weerhouden toetsingscriteria. Hierbij komt dat de Raad – ten overvloede en *prima facie* – moet vaststellen dat, zonder verdere toelichting, “toetscriteria” en dus scores een toegenomen gewicht krijgen door hen aan meerdere “DLR’s” te verbinden. Dit springt in het bijzonder in het oog nu de interne beroepsinstantie een totaal ander scoringssysteem lijkt te hebben gehanteerd dan het scoringssysteem dat blijkt uit het in het dossier opgenomen scoreformulier.

Ten overvloede leest de Raad in de beoordeling door de interne beroepsinstantie eveneens dat de wijze waarop “attitudes” in de beoordeling zijn betrokken verschillend is van de wijze die uit het initiële scoreformulier blijkt. De Raad stelt immers vast dat elementen die het al dan niet bereikt hebben van de beoogde attitudes uitdrukken, als “toetsingscriteria” zijn gescoord. Zo is “levenslang leren” bijvoorbeeld middels “DLR 5” voor 10 van 190 te behalen punten in de beoordeling meegenomen in het criterium “De student stelt zich leergierig, betrokken en nieuwsgierig op”. Voor de Raad is het trouwens evenmin duidelijk in hoeverre de overige criteria onder “DLR 5” toelaten te bepalen of de beoogde attitude (“levenslang leren”) in voldoende mate aanwezig is. Over de selectie van de aangehaalde elementen om attitudes te meten verschafft de beslissing van de interne beroepsinstantie evenmin toelichting. In het initiële scoreformulier kan het onvoldoende bereikt hebben van de beoogde attitudes dan weer tot een aftrek van maximum 25% leiden. De Raad stipt hierbij ook aan dat bij de beoordeling van “DLR 8” door de interne beroepsinstantie, zonder verdere toelichting, “criteria” zijn gehanteerd die bijna letterlijk overeenstemmen met deze die in het initieel scoreformulier aan

“DLR 1”/“DLR 2” zijn verbonden. Tenslotte merkt de Raad op niet onmiddellijk in te zien hoe de interne beroepsinstantie, tegen de achtergrond van de ECTS-fiche, de in het initiële scoreformulier vermelde “taaldoelen” bij de beoordeling heeft betrokken.

De Raad kan in het licht van hetgeen voorafgaat en tegen de achtergrond van de overwegingen van zijn eerdere arrest, waarmee verwerende partij werd verzocht rekening te houden bij het nemen van een nieuwe beslissing, niet tot het besluit komen dat de nieuwe beslissing kan standhouden. Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

Aangezien de overige middelonderdelen niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden, worden zij hier niet verder behandeld.

De Raad houdt, vanuit zijn zorg om een spoedige en definitieve beslechting van het geschil dat aan de procedure voor de Raad ten grondslag ligt, verwerende partij bij het nemen van een nieuwe beslissing nog een aantal overwegingen voor. Deze zijn ook ingegeven door het feit dat verzoekende partij reeds geruime tijd in het buitenland verblijft en te kennen heeft gegeven haar verblijf in het buitenland nog aanzienlijke tijd te willen voortzetten.

Indien de interne beroepsinstantie van oordeel is dat de nieuwe beslissing, rekening houdend met de hierboven door de Raad ontwikkelde overwegingen, door een nieuwe beoordeling van het werk, m.i.v. de eersteds door verzoekende partij afgegeven USB/map, van verzoekende partij voorafgegaan dient te worden, dan zal verwerende partij, in het belang van een definitieve beslechting van het geschil, deze beoordeling laten plaatsvinden in het licht van de in de ECTS-fiche geformuleerde eindcompetenties door evenveel, doch andere, beoordelaars als er beoordelaars hebben deelgenomen aan de initiële evaluatie van verzoekende partij. Verwerende partij waakt erover dat in hoofde van de beoordelaars geen enkele vorm van afhankelijkheid of partijdigheid hun evaluatie van de eindcompetenties van verzoekende partij kan beïnvloeden. Tevens waakt verwerende partij erover beoordelaars te gebruiken die over de nodige deskundigheid beschikken om de door verzoekende partij bereikte eindcompetenties te beoordelen. Hiertoe zal verwerende partij desgevallend beroep doen op beoordelaars die een soortgelijk opleidingsonderdeel verzorgen in een soortgelijke opleiding aan een andere Vlaamse hoger onderwijsinstelling. De plaats en het tijdstip van de herbeoordeling zal vastgelegd worden door verwerende partij in overleg met verzoekende partij, waarbij enerzijds een spoedige beslechting van het geschil voor ogen zal worden

gehouden en anderzijds verzoekende partij de kans geboden zal worden zich te organiseren op een nieuwe beoordeling van haar werk.

De Raad heeft evenwel begrip voor het feit dat de organisatie desgevallend bemoeilijkt kan worden door het feit dat verzoekende partij, zoals tijdens de hoorzitting is gebleken, langdurig in het buitenland verblijft. Verwerende partij kan ertoe beslissen de presentatie via een vorm van videoconferencing te laten verlopen. Zo verwerende partij echter van oordeel is dat – indien zij ervoor zou kiezen de nieuwe beslissing door een nieuwe presentatie te laten voorafgaan – de presentatie in fysieke aanwezigheid van verzoekende partij dient plaats te vinden, zal zij, weliswaar binnen een door verzoekende partij voorgestelde tijdspanne van twee weken (buiten periodes waarin de diensten van verwerende partij gesloten zijn) een evaluatiemoment bepalen.

De Raad herinnert er hierbij aan dat de nieuwe beoordeling desgevallend het in het kader van de tweede examenkans ter beoordeling voorgelegde werk aan een nieuwe evaluatie zal onderwerpen. Dit betekent dat zij noch de map, noch de ondersteunende presentatie e.d.m. zal wijzigen met het oog op de nieuwe evaluatie.

Aangezien de Raad ook acht slaat op de chronologie van het dossier en op het belang van beide partijen bij een definitieve beslechting van het geschil, doch aangezien de Raad tevens in overweging neemt dat verzoekende partij inmiddels voor haar opleiding geslaagd is verklaard en niet langer in België maar in Japan verblijft, oordeelt de Raad dat verwerende partij vóór 13 april 2017 dient te beslissen of een nieuwe presentatie zich opdringt. Deze beslissing brengt zij binnen de daarop volgende week ter kennis van verzoekende partij.

Indien een nieuwe presentatie met fysieke aanwezigheid van verzoekende partij zich opdringt, zal verzoekende partij binnen de week na kennisgeving van deze beslissing de tijdspanne van twee weken aanduiden waarin zij zich hiertoe ter beschikking kan houden. Deze tijdspanne moet zich situeren vóór 15 juni 2017. Binnen de week nadat de nieuwe evaluatie desgevallend plaatsvond, dient verwerende partij een nieuwe beoordelingsbeslissing te treffen en een score toe te kennen aan verzoekende partij.

Indien verwerende partij kiest voor een nieuwe presentatie d.m.v. videoconferencing, dan bepaalt zij, in overleg met verzoekende partij, het tijdstip hiervoor. Het tijdstip moet zich

desgevallend situeren binnen een periode van vier weken, volgend op de beslissing tot een nieuwe presentatie. De nieuwe beoordelingsbeslissing volgt binnen de week op de bedoelde videoconferentie.

Indien verwerende partij de beslissing treft dat een nieuwe presentatie zich niet opdringt, zal zij uiterlijk op 2 mei 2017 een nieuwe beoordelingsbeslissing treffen en een score toekennen aan verzoekende partij.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 12 januari 2017.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt een nieuwe beslissing, rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen en het hierboven vermelde tijdspad.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 28 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.562 van 3 maart 2017 in de zaak 2017/043

In zake: Solaïman AMARCHOUE
Woonplaats kiezend te 2100 Deurne
Dordrechtlaan 10 bus b

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32 bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 1 februari 2017 waarbij aan de verzoeker een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Werkplekleren 1 Profiel C’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Wim Van Caeneghem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Werkplekleren 1 Profiel C” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Volgens de stukken die verzoeker bij zijn wederantwoordnota voegde, heeft verzoeker klaarlijkelijk op datum van 6 februari 2017 middels aangetekend schrijven een intern beroep ingesteld bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 6 februari 2017 diende verzoeker tegelijkertijd een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

1. Uitputting interne beroepsmogelijkheden

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker geen intern beroep aantekende. Het Onderwijs- en Examenreglement 2016-2017, departement Onderwijs en Training van verwerende partij stelt onder meer in artikel 22.7:

“ De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 5 kalenderdagen die ingaat op:

- a) In het geval van een examenbeslissing: de dag na deze van de formele bekendmaking van de examenresultaten.*
- b) In het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na deze waarop de student kennis heeft genomen van de genomen beslissing.*

Hij richt zijn verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing aan de algemeen directeur, de voorzitter van de interne beroepscommissie, schriftelijk, met redenen omkleed en met de overtuigingsstukken die de student nodig acht.

De student geeft het verzoekschrift tegen ontvangstbewijs af aan het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure, Lange Nieuwstraat 101, 2000 Antwerpen, op werkdagen tussen 9 u en 16 uur.

Indien de 5de kalenderdag van de beroepstermijn een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, dan wordt de termijn verlengd tot de eerste daarop volgende werkdag.

Het verzoekschrift is slechts ontvankelijk indien het voldoet aan de volgende vormvereisten :

- a) *Het verzoekschrift is binnen de gestelde termijn tegen ontvangstbewijs ingediend bij het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure;*
- b) *Het verzoekschrift is gedagtekend en ondertekend door de student of zijn raadsman*
- c) *Het verzoekschrift vermeldt ten minste de naam en het adres van de student, de bestreden studievoortgangsbeslissing en een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren.”*

Verzoeker heeft geen intern beroep aangetekend overeenkomstig het OER 2016-2017. Het rechtsgeldig uitputten van de interne beroepsmogelijkheden is een vereiste om op ontvankelijke wijze extern beroep bij de Raad te kunnen aantekenen. Verwerende partij verwijst hierbij onder meer naar rechtspraak van de Raad, die stelt:

“Verzoekende partij heeft het intern beroep niet ingesteld en uitgeput.

De Raad stelt dat conform artikel II.24 en II.13 Aanvullingsdecreet een beroep bij de Raad slechts ontvankelijk is na uitputting van de interne beroepsprocedure.”

(Arr. Raad Studievoortgangsbeslissingen 2013/088, 2013/161, 2013/189, 2013/191)

Nu vastgesteld moet worden dat niet overeenkomstig het OER 2016-2017 op rechtsgeldige wijze intern beroep is aangetekend, moet worden vastgesteld dat de interne beroepsmogelijkheden niet werden uitgeput door verzoeker. Het extern beroep dient derhalve onontvankelijk te worden verklaard.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de beweringen van verwerende partij volledig onjuist zijn. Volgens verzoeker volstaat het om de bewijsstukken van aangetekende zending te lezen om vast te stellen dat in het aangiftebewijs van aangetekende zending wel degelijk gespecificeerd is dat op 3 februari 2017 een brief werd geschreven aan mevrouw [P.D.], algemeen directeur en dat in het aangiftebewijs van aangetekende zending wel degelijk gespecificeerd is dat op 6 februari 2017 een brief werd geschreven aan de interne beroepsprocedure. In dit geval is er volgens verzoeker onttegensprekelijk een schijn van correct en tijdig indienen van een verzoekschrift dat de integraliteit van de ernstige betwistingen bij een studievoortgangsbeslissing van verzoeker beheert, hierin begrepen de gerechtelijke fases. In de context van het correct indienen was verzoeker perfect gerechtigd om verwerende partij te confronteren en dagvaarden, zoals gebeurd is.

Beoordeling

De Raad wijst er op dat, conform artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs, het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad.

Hoewel uit de stukken die verzoeker bij zijn wederantwoordnota voegt, blijkt dat verzoeker middels aangetekend schrijven van 6 februari 2017 klaarblijkelijk een intern beroep opgestart heeft, heeft hij echter zonder het resultaat van deze beroepsprocedure af te wachten en vooraleer de termijn waarbinnen de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling een beslissing zou moeten nemen of moeten meedelen wanneer deze dan wel genomen zou worden, verstreken is, tegelijkertijd een extern beroep bij de Raad ingesteld.

Het bij de Raad ingestelde beroep is dan ook voorbarig en daarom niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Henri Verhaaren bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.578 van 28 maart 2017 in de zaak 2017/046

In zake: Eva VAN HERCK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 19 januari 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, en gedeeltelijk gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Manon Lafere, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Wim Van Caeneghem, advocaat Evi Van Rossem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de Verpleegkunde”.

Voor het opleidingsonderdeel “Klinisch Onderwijs 3.2: Managementstage” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 6/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 29 juni 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 7 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt vooreerst dat de student tijdens de stage wordt beoordeeld op basis van dagreflecties van de student enerzijds en mondelinge feedback van de stageafdeling anderzijds. De dagreflecties worden aangevuld met feedback van de mentor en worden ondertekend door de mentor. De interne beroepsinstantie benadrukt dat deze dagreflecties door de student zelf worden geschreven en dat de student zelf verantwoordelijk is om op basis van deze reflecties de verworven competenties aan te tonen. Ze merkt op dat de dagreflecties van de student niet steeds positief zijn en dat er daarin door de student zelf een aantal problemen worden aangegeven. Verder benadrukt de interne beroepsinstantie dat de mondelinge feedback door het vast personeel van de stageafdeling ook steeds wordt genoteerd op het online platform van de stagebegeleiding, en dat op verschillende momenten. Volgens haar geeft deze feedback, die uitgebreider is dan de dagreflecties van de student zelf, zowel positieve als negatieve elementen aan en kan ze een negatieve evaluatie staven.

De interne beroepsinstantie stelt evenwel vast dat de beoordeling niet overeenkomstig het vooropgestelde evaluatieformulier in het klinisch onderwijs is gebeurd. Volgens haar kunnen de scores voor de volgende competenties: ‘het verzamelen van gegevens’ (stage zelf), ‘de student leeft de richtlijnen na betreffende de organisatie van de stage en de afspraken met de stagebegeleider’ en ‘de student leeft de richtlijnen na met betrekking tot het voortgangsverslag, het stageportfolio en de vereiste documenten’ (stageboek) niet gestaafd worden aan de hand van de documenten. De interne beroepsinstantie merkt op dat wanneer de student voor deze hoger vermelde competenties de maximumscore behaalt, ze een totaalscore

van 40/100 of 8/20 voor het opleidingsonderdeel behaalt. Ze beslist dan ook de score aan te passen naar 8/20.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.053 van 8 september 2016 in de zaak 2016/211 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(...) De Raad neemt kennis van de ECTS-fiche voor het opleidingsonderdeel “Klinisch Onderwijs 3.2: managementstage”. In het bijzonder slaat de Raad acht op de erin vermelde eindcompetenties en ‘leerdoelen’. De Raad slaat daarenboven acht op de evaluatielijstjes die zijn toegelicht in het document “Toetsing klinisch onderwijs” en de erin toegelichte evaluatielijstjes. De Raad leest in dit document daarenboven dat het opleidingsonderdeel waarop de betwisting betrekking heeft voor 70% wordt getoetst op de werkvoer tijdens een managementstage van 8 weken en voor 30% door de neerslag/verwerking van de student achteraf.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie weliswaar dat de dagreflecties van de student niet steeds positief zijn en dat in deze dagreflecties door de student zelf een aantal problemen worden aangegeven, doch ziet in de beslissing geen elementen die voorts verduidelijken hoe deze “problemen” in relatie staan tot de score die verzoekende partij heeft behaald.

Dergelijke verduidelijking van de totstandkoming van de score is ook relevant in het licht van de overweging van de interne beroepsinstantie, die het intern beroep gedeeltelijk grondvorm verklaart en de student een score van 8 op 20 toekent, dat wanneer de student voor een aantal competenties (namelijk “het verzamelen van gegevens”, “de student leeft de richtlijnen na betreffende de organisatie van de stage en de afspraken met de stagebegeleider” en “de student leeft de richtlijnen na met betrekking tot het voortgangsverslag, het stageportfolio en de vereiste documenten”) de maximumscore behaalt, zij voor het opleidingsonderdeel 8/20 behaalt. Deze scorewijziging – oorspronkelijk behaalde verzoekende partij 6/20 – houdt volgens verwerende partij verband met het ontbreken van documenten waarop de score voor de betrokken competentiegebieden is gebaseerd. Nu verzoekende partij voor de betrokken gebieden de maximumscore krijgt toegekend, zoekt de Raad in de aangevochten beslissing tevergeefs hoe de door de interne beroepsinstantie in acht genomen tekorten in het bereiken van de

eindcompetenties in de overige door het opleidingsonderdeel bestreken competenties tot de aangevochten score hebben geleid.

De Raad leest dat ook de feedback van het vast personeel van de stageafdeling zowel “positieve als negatieve elementen” aangeeft, die een negatieve evaluatie kunnen staven. Ook wat dit betreft, ontbeert de Raad informatie die toelaat na te gaan welke positieve en negatieve elementen tot de score hebben geleid. Evenmin treft de Raad in de beslissing van het beroepsorgaan aan welke negatieve elementen in concreto in de beoordeling zijn betrokken, noch hoe en waarom zij derwijze de beoordeling hebben beïnvloed dat de verzoekende partij de aangevochten score bekomt. Ook treft de Raad in de beslissing van het interne beroepsorgaan niet aan hoe deze afweging van negatieve en positieve elementen, alsook hun reflectie in de door verzoekende partij behaalde score, zich verhouden tot de eindcompetenties en de leerdoelen.

Verwerende partij beaamt dat het intern beroepsorgaan niet punt per punt de argumentatie van verzoekende partij beantwoordt in de beslissing. Zij geeft hierbij aan dat de interne beroepsinstantie, na de dagreflecties en de feedback van de stageafdeling grondig te hebben bestudeerd, het oordeel was toegedaan dat de feedback door het vast personeel van de stageafdeling in casu een negatieve evaluatie kan staven.

Het komt de Raad niet toe de beoordeling van de stage van verzoekende partij over te doen. Daarentegen dient de Raad wel na te gaan of de aangevochten beslissing voldoende elementen in zich draagt om de beslissing te schrageren en de totstandkoming van de beslissing te verduidelijken. De Raad kan er niet omheen dat niets belet dat de beroepsinstantie terecht van oordeel kan zijn geweest, na grondig de dagreflecties en de feedback van de stageafdeling te hebben bestudeerd, dat de negatieve beoordeling van de verzoekende partij gehandhaafd kon blijven. Niettemin vindt de Raad in de beslissing geen spoor dat het beslissingsproces van de interne beroepsinstantie documenteert. Bijgevolg kan de Raad niet vaststellen welke concrete elementen tot de beslissing hebben geleid en hoe deze elementen tot de beslissing hebben geïnspireerd. Aldus kan de Raad niet vaststellen of deze elementen de beslissing in redelijkheid kunnen dragen.

Verwerende partij verwijst ook naar een online digitaal platform, waarop de feedback die gedurende het werkplekleren werd gegeven, werd bijgehouden. Zij stipt aan dat het platform toegankelijk werd gemaakt voor de directeur nursing, de hoofdverpleegkundige, de stagementoren, de stagebegeleiders en de stagecoördinatoren. Het platform fungeert, zo stipt verwerende partij aan, als een soort van dagboek waarin het functioneren van de studenten uitgebreid werd besproken door de desbetreffende begeleidende personen die met de studenten in kwestie gewerkt hadden. Tevens geeft verwerende

partij aan dat aan verzoekster ook toegang is verleend tot het platform, middels een aan haar toegestuurde link.

De inhoud van het platform daargelaten – met name de vraag of de positieve en negatieve feedback die erin is opgenomen, in de onderlinge afweging ervan en in het licht van de met het opleidingsonderdeel beoogde competenties, de beslissing van verwerende partij rechtvaardigt – ziet de Raad niet hoe uit de aangevochten beslissing blijkt op welke wijze de interne beroepsinstantie deze inhoud in concreto in (de totstandkoming van) haar beslissing heeft geïntegreerd. Dat verzoekende partij toegang had tot de inhoud van het hierboven vermelde online platform, kan er niet aan verhelpen dat verzoekende partij, hoewel haar via dit platform kennis wordt verschaft van de feedback op haar functioneren tijdens de stage, niet uit de aangevochten beslissing kan opmaken hoe deze feedback zich verhoudt tot het eindcijfer dat zij heeft gekomen, als uitdrukking van de mate waarin zij de beoogde eindcompetenties al dan niet heeft bereikt. Dat, zoals verwerende partij aangeeft, verzoekende partij – zo zij de link zou hebben gevuld – op het werkplekleren-overlegplatform kennis zou hebben gekregen van de gegeven feedback en dus op de hoogte zou zijn geweest van de werkpunten, verschaft de Raad niet meer inzicht over de mate waarin en de wijze waarop de interne beroepsinstantie de feedback bij de aangevochten beslissing betrok.

Evenmin acht de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie op zichzelf voldoende gemotiveerd in het licht van de gegeven score voor de “managementstage” om de door verwerende partij aangehaalde reden dat verzoekende partij in de dagreflecties eveneens een aantal problemen heeft aangegeven. De Raad sluit niet uit dat de dagreflecties werkpunten bevatten die de toegekende score rechtvaardigen, maar treft in de aangevochten beslissing geen begin van verduidelijking aan betreffende de vraag welke concrete en geconcretiseerde werkpunten deze score dragen en waarom deze werkpunten ertoe hebben geleid te besluiten dat de eindcompetenties in de in de betwiste score tot uitdrukking gebrachte mate niet zijn bereikt. Zoals reeds aangegeven, beperkt de interne beroepsinstantie zich ertoe van deze dagreflecties, die niet steeds positief zijn en waarin door de student zelf een aantal problemen worden aangegeven, melding te maken. Hetzelfde geldt, zoals reeds aangegeven, voor de feedback van het vast personeel van de stageafdeling, waarvan de interne beroepsinstantie gewoon overweegt “dat hij zowel positieve als negatieve elementen aangeeft, die een negatieve evaluatie kunnen staven”. Voorts overweegt de interne beroepsinstantie dat deze feedback uitgebreider is dan de dagreflecties van de student zelf, opnieuw zonder de betekenis van deze overweging voor de bevestiging van het oordeel over de stageprestatie te verduidelijken.

Dat de argumentatie van verzoekende partij in het intern beroepsschrift niet punt per punt is beantwoord, hoeft er – zoals verwerende partij aangeeft – niet ipso facto toe te leiden dat de motiveringsplicht is geschonden. Evenwel is de Raad van oordeel dat in het voorliggende dossier de

concrete elementen, uit voormalde dagreflecties en uit de feedback op het online platform, zelfs niet op minieme wijze in de aangevochten beslissing worden geëxpliciteerd in het licht van de behaalde score.

Het is weliswaar correct voor te houden dat een opleidingsonderdeel zelfstandig wordt geëvalueerd, rekening houdend met de prestaties van verzoekende partij in het kader van dit opleidingsonderdeel. Aldus raken prestaties van verzoekende partij, in het kader van eerder in het studietraject gevuld opleidingsonderdelen, de mate waarin de student de beoogde competenties van het huidige opleidingsonderdeel heeft bereikt, niet. In casu is het pertinent dat een stage in het laatste bachelorjaar een hogere standaard vooropstelt dan een stage in een lager modeltrajectjaar. Dit belet, nogmaals, niet dat de aangevochten beroepsbeslissing voldoende moet duiden waarom de student – wiens prestaties in een vorige stage weliswaar beter kunnen zijn geweest – het vooropgestelde niveau van de met het in het huidig academiejaar gevuld opleidingsonderdeel beoogde competenties, niet heeft weten te bereiken.

De Raad merkt nog op dat de rechtzetting die verwerende partij heeft gedaan ten aanzien van de score, omwille van het ontbreken van de vereiste documenten om de score te kunnen staven, misschien wel kan betekenen dat de interne beroepsinstantie het bezwaar van verzoekende partij grondig heeft bestudeerd – althans wat de rechtzetting van de score voor de betrokken competentiegebieden aangaat – doch niet zonder meer toelaat te concluderen dat het dossier wat de andere competentiegebieden betreft even grondig werd bestudeerd, nu de motivering die van het bestuderen van het dossier blijkt kan geven zo summier is.

Wewiswaar is verzoekende partij een document ter hand gesteld, waarin feedback – met inbegrip van negatieve feedback en de (positieve) evolutie die verzoekende partij met betrekking tot de betrokken punten al dan niet heeft doorgemaakt – is opgenomen. Het document is volgens verwerende partij een schriftelijke weergave van de mondelinge toelichting die de studenten bij de eindevaluatie hebben gekregen. De Raad wil niet uitsluiten dat de in deze feedback opgenomen werkpunten de score eventueel zouden kunnen dragen, doch is niet in de mogelijkheid zulks te beoordelen omwille van de uiterst summiere wijze waarop de interne beroepsinstantie dit “voortgangsverslag per stageperiode” in zijn beslissing heeft betrokken. Zo wordt, meer in het bijzonder, onvoldoende in concreto verduidelijkt hoe het voortgangsverslag zich verhoudt tot de input ervoor, met name de tussentijdse opmerkingen en het er door verzoekende partij eventueel aan gegeven gevolg. Zulks is onder meer van belang tegen de achtergrond van de tussentijdse evaluatie (19/5 – “In begin ongemotiveerd en ongeïnteresseerd. Grijpt haar leerkansen niet o.w.v. [faalangst]. Geeft de indruk te weten waar ze mee bezig is (medicatie) Plantrekker Heel onzeker, heeft veel bevestiging nodig. Gaf aan in het begin inderdaad niet gemotiveerd te zijn, dit is nu wel het geval.”). De Raad acht dit in het bijzonder relevant omwille van het feit dat verzoekende partij van oordeel is dat heel wat opmerkingen weerlegd

dienen te worden, daar zij oordeelt dat deze niet met de werkelijkheid of de eraan gegeven interpretatie overeenstemmen. Bovendien oordeelt verzoekende partij dat de beoordeling niet in overeenstemming is met tussentijdse opmerkingen.

Onder meer rekening houdend met de inhoud van het online stageplatform, kan de Raad als dusdanig niet beslissen dat de aangevochten beslissing naar recht voldoende gemotiveerd is, doch komt het de Raad prima facie voor dat verzoekende partij tijdens de stage voldoende begeleiding en feedback heeft gekregen. In ieder geval komt het de Raad niet voor dat een eventuele tekortkoming in de begeleiding dermate apert en zwaarwichtig zou zijn dat zij de validiteit van de beoordeling van verzoekende partij in het gedrang brengt. In deze context vermeldt de Raad ook de voorbereidende documenten die de studenten ter beschikking worden gesteld (o.a. de nota “Toetsing Klinisch Onderwijs 2015-2016”, het model “Evaluatieformulier” en het “Stagereglement”, alsmede het stagedraaiboek voor studenten voor de betrokken leerwerkplaats).

Wat het “Evaluatieformulier” betreft, stipt de Raad nog aan in de aangevochten beslissing geen informatie aan te treffen over de wijze waarop de punten van kritiek die zijn opgenomen in de dossierstukken zich vertalen in de “gewogen” scores (de evaluatiemeter is, zo stelt de Raad vast, beperkt tot 0, 1 of 2) op de 20 criteria (“kennis”, “vaardigheden” en “attitude”) die zijn opgeliist in het betrokken formulier. Ook treft de Raad in de aangevochten beslissing niet aan hoe de volgens deze “weging” bekomen score is weerspiegeld in de eindscore, in het bijzonder ook in het licht van de aangepaste score voor “het verzamelen van gegevens” (betreft de stage zelf [inonderheid “kennis”], waarbij verzoekende partij blijkens het in het dossier opgenomen evaluatieformulier 2 kreeg op een schaal van 0 tot 2) en voor “de student leeft de richtlijnen na betreffende de organisatie van de stage en de afspraken met de stagebegeleider” en “de student leeft de richtlijnen na met betrekking tot het voortgangsverslag, het stageportfolio en de vereiste documenten” (stageboek). Hierbij merkt de Raad op dat hoewel de “weging” toelaat op basis van de diverse deelscores – waarvoor een beperkte scoringsschaal wordt gehanteerd (0,1 of 2) – het aan de diverse doelstellingen toegeschreven belang cijfermatig uit te drukken, het in het voorliggend geval van belang blijft dat de beslissing inzicht verschafft in de redenen die tot de deelscores hebben geleid. Bij een opleidingsonderdeel waarvoor een holistische evaluatie geëigend is, zoals de “managementstage” in het voorliggende dossier, dient de motivering van de beslissing ook toe te laten te beoordelen of de door de wegingsformule bekomen eindscore een verantwoordbare cijfermatige weerspiegeling is van de mate waarin de student globaal de doelstellingen van het opleidingsonderdeel heeft bereikt, behoudens indien uit de toelichting bij de negatieve deelscore op één dan wel meerdere items reeds blijkt dat de student de met het opleidingsonderdeel beoogde doelstellingen onvoldoende heeft bereikt.

De middelen zijn in de aangegeven mate gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.053 van 8 september 2016 in de zaak 2016/211 heeft de interne beroepsinstantie op 20 september 2016 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt vooreerst dat de student tijdens de stage wordt beoordeeld op basis van dagreflecties van de student enerzijds en mondelinge feedback van de stageafdeling anderzijds. De dagreflecties worden aangevuld met feedback van de mentor en worden ondertekend door de mentor. De interne beroepsinstantie benadrukt dat deze dagreflecties door de student zelf worden geschreven en dat de student zelf verantwoordelijk is om op basis van deze reflecties de verworven competenties aan te tonen. Ze merkt op dat de dagreflecties van de student niet steeds positief zijn en dat er daarin door de student zelf een aantal problemen worden aangegeven. Verder benadrukt de interne beroepsinstantie dat de mondelinge feedback door het vast personeel van de stageafdeling ook steeds wordt genoteerd op het online platform van de stagebegeleiding, en dat op verschillende momenten. Volgens haar zorgt deze dagelijkse opvolging ervoor dat alle begeleiders goed op de hoogte blijven en dat tijdig kan worden ingegrepen bij problematische situaties. Ze merkt op dat deze feedback ook steeds mondeling aan de student werd gegeven en dat de student bij mail van 20 april 2016 een link kreeg toegestuurd om toegang te krijgen tot dit digitaal platform. De student heeft hier bij aanvang van de stage evenwel geen gebruik van willen maken. Volgens de interne beroepsinstantie heeft de student pas op 11 mei een poging ondernomen om toegang te krijgen tot het platform, dat op dat moment reeds offline was gehaald, vermits de studenten hadden aangegeven hiervan geen gebruik te willen maken. De interne beroepsinstantie stipt aan dat deze feedback, die uitgebreider is dan de dagreflecties van de student zelf, zowel positieve als negatieve elementen aangeeft en een negatieve evaluatie kan staven.

Verder werpt de interne beroepsinstantie op dat zij reeds in haar vorige beslissing had vastgesteld dat de beoordeling niet overeenkomstig het vooropgestelde evaluatieformulier in het klinisch onderwijs is gebeurd, en meer bepaald voor de volgende competenties: ‘het verzamelen van gegevens’ (stage zelf), ‘de student leeft de richtlijnen na betreffende de organisatie van de stage en de afspraken met de stagebegeleider’ en ‘de student leeft de richtlijnen na met betrekking tot het voortgangsverslag, het stageportfolio en de vereiste documenten’ (stageboek) niet gestaafd worden aan de hand van de documenten. Daarom werd voor elk van deze competenties het evaluatieformulier aangepast in een score van 2 op 2, wat na weging heeft geleid tot respectievelijk 6 punten, 14 punten en 10 punten. De interne

beroepsinstantie stelde vast dat de beoordeling voor het overige volledig conform het vooropgesteld evaluatieformulier is gebeurd.

De interne beroepsinstantie benadrukt vervolgens dat de student bij aanvang van het academiejaar kennis en toelichting heeft gekregen van zowel de ECTS-fiche als het stagereglement, als van het document ‘Toetsing Klinisch Onderwijs 2015-2016’, alsook over de wegingsmethodiek van het evaluatieformulier. Volgens de interne beroepsinstantie lichten deze documenten toe dat het betreffende opleidingsonderdeel enerzijds wordt getoetst op de werkvloer (92%) en anderzijds door de neerslag/verwerking van de student achteraf in een stageboek (8%). De interne beroepsinstantie stelt vast dat het evaluatieformulier de door de opleiding vastgestelde weging van de in de ECTS-fiche opgenomen leerdoelen aangeeft. Ze stelt daarnaast ook vast dat de student voor het onderdeel werkplekleren/evaluatie stage, na bovenvermelde correctie, een totaalscore haalt van 30/92 en voor haar stageboek een totaalscore van 8/8. Gelet op de 92/8 verhouding bedraagt de score van de student 38/100, wat resulteert in 8/20.

Ten slotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat in het evaluatieformulier van het werkplekleren uitgebreid wordt gemotiveerd op welke wijze de score van 30/92 werd bekomen. Zo geeft kolom b de twintig items weer volgens dewelke de student wordt beoordeeld, en wordt per item in de kolommen d, e en f de link met de eindcompetenties, het competentiegebied en de rol weergegeven. In het geel werd in kolommen c, d of g gemarkeerd welke score de student behaalde en de motivatie voor de score is terug te vinden in kolommen h en i. Volgens de interne beroepsinstantie is de weging van de twintig items gebaseerd op een verdeling van 70 punten over de twintig items, met een zwaardere weging voor de rollen van manager, samenwerker en student, conform de leerdoelen van de managementstage. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat uit dit beoordelingsformulier onder meer blijkt dat de student, na bovenvermelde correctie, nog steeds een onvoldoende haalt op 8 van de 20 beoordelingscriteria (waarvan 3 met een zware weging), dat zij slechts op één beoordelingscriterium beter dan gemiddeld scoort en dat zij op de 11 andere beoordelingscriteria, waarvan verschillende met een zware weging, slechts 1 op 2 scoort. De interne beroepsinstantie stipt ook nog aan dat de uitgebreide motivatie die per criterium in het beoordelingsformulier is opgenomen overeenstemt met de commentaren in de verschillende stukken van het dossier. De wijziging van de score van 6/20 naar 8/20 blijft aldus

gehandhaafd en de interne beroepsinstantie zit geen argumenten om de scores opnieuw aan te passen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 26 september 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.470 van 20 december 2016 in de zaak 2016/427 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(...) Hoewel de Raad, zoals verwerende partij aanhaalt, van oordeel is dat het niet punt per punt beantwoorden van de argumentatie van verzoekende partij niet ipso facto tot gevolg heeft dat de motiveringsplicht is geschonden, dient de beslissing de elementen in zich te dragen die de beslissing kunnen dragen.

De Raad kan uit de beslissing van 20 september 2016, die verwerende partij heeft getroffen nadat de Raad een eerdere beslissing inzonderheid omwille van de schending van de motiveringsplicht heeft vernietigd, evenwel nog steeds niet afleiden welke concrete elementen tot de specifieke scores op de diverse, in het erbij gevoegde evaluatieformulier opgenomen, beoordelingscriteria hebben geleid.

Hierbij overweegt de Raad niet dat deze specifieke elementen niet in het dossier kunnen zijn vervat, zoals bijvoorbeeld de dagreflecties van de student en de feedback van de stageafdeling. Deze laatste werd bijgehouden op een platform, waarvan verwerende partij in haar antwoordnota aangeeft dat het als een dagboek fungeert waarin het functioneren van de studenten uitgebreid besproken werd door de begeleidende personen die met de studenten in kwestie hadden gewerkt. Dat de feedback die bij de beoordeling is afgewogen op een online platform is opgenomen en dat de student een link ter beschikking zou zijn gesteld om toegang te krijgen tot het platform – dat vervolgens offline is gehaald nadat de studenten hadden aangegeven dat ze er geen gebruik van wensten te maken daar zij een facebookgroep hadden opgericht om hun vragen met elkaar te bespreken – doet niets aan voormelde vaststelling af. Hetzelfde geldt voor de opmerking dat verzoekende partij de op het platform vermelde feedback ook mondeling heeft gekregen. Dit geldt ook voor het feit dat de student in de dagreflecties zelf punten van aandacht heeft opgenomen.

De Raad sluit niet uit dat de feedback ten aanzien van verzoekende partij, samen met haar dagreflecties, van dien aard kunnen zijn dat verzoekende partij de met de stage beoogde competenties

onvoldoende heeft bereikt. Evenwel treft de Raad de wijze waarop al deze elementen in concreto in de evaluatiebeslissing zijn geïntegreerd onvoldoende aan in de aangevochten beslissing.

De Raad leidt tevens uit de beslissing van de interne beroepsinstantie af dat verzoekende partij volgens het in het dossier opgenomen rekenblad “Evaluatieformulier Stage 2015-2016” op het luik “klinisch onderwijs” een niet-gewogen score behaalde van 13. Rekening houdend met de weging behaalde verzoekende partij 46 op 140. Op het luik “Stageboek: administratie” behaalde verzoekende partij een niet-gewogen score van 8 op 8. Gewogen komt deze score overeen met 48 op 48. Omgerekend komt deze score bij een verhouding van 8/100sten voor het luik “stageboek administratie” en 92/100sten voor het luik “stage” neer op een score van 38 op 100.

Het is de Raad evenwel niet duidelijk hoe de gebruikte weging van het luik “administratie” enerzijds en het luik “stage” anderzijds zich verhoudt met het document “Toetsing Klinisch Onderwijs” dat door verwerende partij is bijgebracht.

De Raad leest in dit document op pagina 5 het volgende :

“Het OLOD klinisch onderwijs (1.1, 2.1, 2.1*, 3.1, 3.2, 3.3 en 3.3*) wordt getoetst op de werkvlloer (70%), en deels (30%) door de neerslag/verwerking van de student achteraf. De toetsing gebeurt door permanente evaluatie zonder examen. Hierbij worden zowel de prestaties tijdens de stage als een praktijkopdracht beoordeeld.

De toetsing gebeurt [aan] de hand van een beoordelingsdocument dat door de opleiding werd opgesteld.”

Evenwel leest de Raad in hetzelfde document tevens het volgende: “Per geplande stage wordt een stage-beoordeling opgemaakt. De stage-beoordeling is de synthese van de dagevaluaties van de stagementor(en), de reflecties van de studenten en de evaluaties van de stagebegeleider, en omvat de evaluatie van de competenties (70%) en die van het stageboek (30%) (22% opdracht en 8% administratie en voorbereiding). Niet alle stages vereisen een stage-opdracht, in die gevallen wordt de score voor evaluatie van de competenties opgetrokken tot 92%.”.

In casu lijkt de score conform de verdeelsleutel 92%/8% te zijn vastgesteld. De Raad acht dit correct omdat geen stage-opdracht in het opleidingsonderdeel is opgenomen.

Het is de Raad evenwel niet duidelijk hoe dit zich verhoudt met volgende overweging uit de beslissing van het interne beroepsorgaan :

- “dat kolom b de 20 items weer geeft volgens dewelke de student wordt beoordeeld, en per item in kolommen d, e en f de link met de eindcompetenties, het competentiegebied en de rol worden weergegeven; in het geel werd in kolommen c, d, of g gemarkeerd welke score de student behaalde en de motivatie voor de score is terug te vinden in kolommen h en i; de weging van de 20 items is gebaseerd op een verdeling van 70 punten over de 20 items met een zwaardere weging aan de rollen van manager, samenwerker en student, conform de leerdoelen van de managementstage;”.

De Raad stelt immers vast dat een student op de 20 voornoemde criteria maximum 40 niet-gewogen punten kan verdienen of 140 gewogen punten, die vervolgens met de score op het stageboek worden verrekend volgens een verdeelsleutel - 70/30 dan wel 92/8 - om het eindtotaal te bekomen.

De Raad stelt vast dat verwerende partij in haar antwoordnota vermeldt dat het beoordelingsformulier van verzoekende partij, met name stuk 8 van verwerende partij, bij de beslissing van de interne beroepscommissie van 20 september 2016 is gevoegd om de motivering te ondersteunen. Het aan de Raad bezorgde stuk 8 is een excel-bestand dat is aangemaakt op 14 september 2016.

Het bestand valt uiteen in meerdere bladen. De beslissing van de interne beroepsinstantie vermeldt dat als bijlage het “Evaluatieformulier klinisch onderwijs” is meegestuurd. Het betreft slechts een afdruk van (het scoreblad voor de 20 items van het stageluk uit) het rekenblad “score” uit voormeld bestand. Het bevat “scoringsitems”, “ongewogen scores”(0-1-2), “gewogen scores”, “wegingsfactoren” en “competenties”. Daarentegen ziet de Raad niet dat een afdruk van het blad “KO 3.2” aan verzoekende partij is bezorgd. Dit bevat veel meer, en naar het prima facie oordeel van de Raad, relevante informatie, zonder dewelke het voor de Raad onduidelijk is welke concrete elementen door de beroepsinstantie op welke wijze zijn geïntegreerd in de aangevochten beslissing, met betrekking tot de motieven die tot de voor de Raad aangevochten beslissing hebben geleid.

Zo treft de Raad er “scoringsitems” aan die onder meer gelinkt zijn aan “competentiegebieden”. Tevens zijn de scores er gelinkt aan een kolom “bron”, waarin is aangegeven welke elementen uit de dagreflecties en de feedback de score hebben bepaald, en een kolom “conclusie” waarin de elementen tegen elkaar worden afgewogen en geïntegreerd in een score 0 (competentie is niet bereikt), 1 (competentie is bereikt) en 2 (beter dan verwacht).

Bij gebrek aan deze informatie ziet de Raad niet hoe verzoekende partij middels de beslissing van de interne beroepsinstantie en de bijlage (een deel van het scoreblad van het “Evaluatieformulier klinisch onderwijs”, namelijk een scoreoverzicht voor 20 scoringscriteria) zicht kon krijgen op de

elementen die tot de haar toegekende score hebben gevoerd. De loutere toevoeging van het document als bijlage bij de beslissing in beroep maakt in casu niet dat deze beslissing afdoende is gemotiveerd, nu het zeer onduidelijk is of deze bijlage de verzoekende partij tijdig heeft bereikt. Het overzichtsblad met de diverse scoringscriteria, de scores en de erbij horende toelichting, is niet in elektronische vorm aan verzoekende partij bezorgd. De Raad kan daarenboven niet met zekerheid vaststellen dat het document was opgenomen in de aan verzoekende partij en door haar afgehaalde aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing. Verzoekende partij brengt enkel de door haar raadsman ontvangen elektronische kennisgave van de beslissing van de interne beroepscommissie mee. De Raad is in de onmogelijkheid vast te stellen wat verwerende partij precies aan verzoekende partij bij aangetekende zending heeft toegestuurd. Dit is in casu relevant aangezien de elektronische zending van de beslissing aan de raadsman van verzoekende partij in elk geval het betrokken “uitgebreide” rekenblad niet bevat. Een kennisname van dit document tijdens de procedure voor de Raad kan dit euvel niet verhelpen. De Raad kan dan ook het standpunt van verwerende partij dat het eventueel niet hechten van laatstvermeld rekenblad aan de beslissing van de interne beroepscommissie geen probleem kan vormen aangezien verwerende partij van oordeel is haar verplichtingen ten aanzien van de student te hebben nagekomen, dan ook niet bittreden. Daarenboven, hoewel prima facie overvloedig en gedetailleerd gemotiveerd, blijkt niet welke evaluator het document heeft opgesteld.

Ten overvloede merkt de Raad op dat, hoewel hij vaststelt dat verzoekende partij zich geen toegang heeft verschafft, of heeft kunnen verschaffen, tot het vermelde elektronisch platform enerzijds en dat verwerende partij het platform offline heeft gehaald in de loop van de stageperiode anderzijds, het hem, rekening houdend met de door de partijen aangebrachte elementen, niet toeschijnt dat verzoekende partij onvoldoende feedback heeft gekregen. In ieder geval kan de Raad niet vaststellen dat sprake is van een onvoldoende begeleiding die van aard is de validiteit van de evaluatie in het gedrang te brengen. De Raad stipt hierbij aan dat uit de opmerkingen op het elektronisch platform blijkt dat de er vermelde aandachtspunten, niettegenstaande verzoekende partij dit betwist, ook met haar zijn besproken tijdens de stage, weze het niet noodzakelijk op formele feedbackmomenten.

Dat de feedback niet louter uit aandachtspunten bestond, maakt hem niet minder waardevol, aangezien feedback in het kader van een stage ook een aanmoedigend karakter in zich kan dragen. Bovendien blijkt ook uit de dagreflecties dat verzoekende partij zich van werkpunten bewust was en moeilijk kan beweren dat de verwachtingen met betrekking tot de stage op basis waarvan is beslist of zij al dan niet kon slagen voor haar een volkomen verrassing waren. Ook van de aandachtspunten met betrekking tot haar functioneren lijkt verzoekende partij niet in redelijkheid te kunnen beweren dat zij een complete verrassing voor haar waren. Wat dit betreft, dient de Raad ook acht te slaan op de aan de studenten met betrekking tot het opleidingsonderdeel ter beschikking gestelde documenten waarin de verwachtingen met betrekking tot het opleidingsonderdeel zijn verduidelijkt.

In die context overweegt de Raad op basis van de dossierelementen ten overvloede prima facie niet te kunnen besluiten dat de stagebegeleider en stagementoren bij de begeleiding van verzoekende partij tijdens haar leerproces en bij de beoordeling het stagereglement hebben geschonden, nog daargelaten dat de beweerde schending de evaluatie in het gedrang zou brengen.

Niettemin stipt de Raad aan dat de toegankelijkheid, het terug afsluiten en de onduidelijkheid betreffende de precieze inhoud van het studentenplatform waarop verzoekende partij onder meer de weerslag van de haar gegeven feedback zou kunnen volgen, hem ernstige zorgen baart. Het staat onderwijsinstellingen vrij om elektronische evaluatiesystemen te organiseren, maar zij dienen hierbij voldoende zorgvuldig te werk te gaan. Het op de wijze zoals in voorliggend dossier bijvoorbeeld gedurende de onderwijsactiviteit laten verdwijnen van het platform acht de Raad zeer zorgwekkend.

Tenslotte stipt de Raad, weliswaar ten overvloede, aan met verwerende partij te moeten vaststellen dat verzoekende partij geen elementen aandraagt om haar bewering betreffende een uitspraak van een docent op 19 september jongstleden over een klacht met betrekking tot een stageresultaat te stofferen. Dit belet niet dat mocht de uitspraak zijn gedaan, de Raad deze minstens als zeer zorgwekkend aanmerkt.

Eveneens stelt de Raad vast dat het overschrijden van de in een arrest van de Raad opgenomen ordettermijn voor het nemen van een nieuwe beslissing, de geldigheid van de beslissing – die in casu is genomen op dinsdag 20 september 2016 terwijl deze op 16 september 2016 had moeten zijn genomen – niet automatisch aantast.

Omwille van de bovenstaande, samengelezen, overwegingen kan de aangevochten beslissing niet gehandhaafd blijven.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.470 van 20 december 2016 in de zaak 2016/427 heeft de interne beroepsinstantie op 19 januari 2017 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt vooreerst dat de student tijdens de stage wordt beoordeeld op basis van dagreflecties van de student enerzijds en mondelinge feedback van de stageafdeling anderzijds. De dagreflecties worden aangevuld met feedback van de mentor en worden ondertekend door de mentor. De interne beroepsinstantie benadrukt dat deze dagreflecties door de student zelf worden geschreven en dat de student zelf verantwoordelijk

is om op basis van deze reflecties de verworven competenties aan te tonen. Ze merkt op dat de dagreflecties van de student niet steeds positief zijn en dat er daarin door de student zelf een aantal problemen worden aangegeven. Verder benadrukt de interne beroepsinstantie dat de mondelinge feedback door het vast personeel van de stageafdeling ook steeds wordt genoteerd op het online platform van de stagebegeleiding, en dat op verschillende momenten. Volgens haar zorgt deze dagelijkse opvolging ervoor dat alle begeleiders goed op de hoogte blijven en dat tijdig kan worden ingegrepen bij problematische situaties. Ze merkt op dat deze feedback ook steeds mondeling aan de student werd gegeven en dat de student bij mail van 20 april 2016 een link kreeg toegestuurd om toegang te krijgen tot dit digitaal platform. De student heeft hier bij aanvang van de stage evenwel geen gebruik van willen maken. Volgens de interne beroepsinstantie heeft de student pas op 11 mei een poging ondernomen om toegang te krijgen tot het platform, dat op dat moment reeds offline was gehaald, vermits de studenten hadden aangegeven hiervan geen gebruik te willen maken. De interne beroepsinstantie stipt aan dat deze feedback, die uitgebreider is dan de dagreflecties van de student zelf, zowel positieve als negatieve elementen aangeeft en een negatieve evaluatie kan staven.

Verder werpt de interne beroepsinstantie op dat zij reeds in haar vorige beslissing had vastgesteld dat de beoordeling niet overeenkomstig het vooropgestelde evaluatieformulier in het klinisch onderwijs is gebeurd, en meer bepaald voor de volgende competenties: ‘het verzamelen van gegevens’ (stage zelf), ‘de student leeft de richtlijnen na betreffende de organisatie van de stage en de afspraken met de stagebegeleider’ en ‘de student leeft de richtlijnen na met betrekking tot het voortgangsverslag, het stageportfolio en de vereiste documenten’ (stageboek) niet gestaafd worden aan de hand van de documenten. Daarom werd voor elk van deze competenties het evaluatieformulier aangepast in een score van 2 op 2, wat na weging heeft geleid tot respectievelijk 6 punten, 14 punten en 10 punten. De interne beroepsinstantie stelde vast dat de beoordeling voor het overige volledig conform het vooropgesteld evaluatieformulier is gebeurd.

De interne beroepsinstantie benadrukt vervolgens dat de student bij aanvang van het academiejaar kennis en toelichting heeft gekregen van zowel de ECTS-fiche als het stagereglement, als van het document ‘Toetsing Klinisch Onderwijs 2015-2016’, alsook over de wegingsmethodiek van het evaluatieformulier. Volgens de interne beroepsinstantie lichten deze documenten toe dat het betreffende opleidingsonderdeel enerzijds wordt getoetst op de werkvlloer (92%) en anderzijds door de neerslag/verwerking van de student achteraf in een

stageboek (8%). De interne beroepsinstantie stelt vast dat het evaluatieformulier de door de opleiding vastgestelde weging van de in de ECTS-fiche opgenomen leerdoelen aangeeft. Zij stelt eveneens vast dat de student werd beoordeeld op 20 items met een score 0, 1 of 2 volgens een bepaalde weging.

De interne beroepsinstantie stipt aan dat als bijlage bij deze beslissing een Excel document wordt toegevoegd om de toegekende scores te verklaren. Zij heeft dit document, aan de hand van het dossier en na bespreking, geverifieerd en zij heeft de motivatie tot de hare gemaakt. De interne beroepsinstantie merkt op dat de individuele scores van de student, gekoppeld aan de weging per item, terug te vinden zijn in het tabblad ‘score’ en dat het tabblad ‘KO 3.2’ weergeeft hoe de score (0, 1 of 2) per item is tot stand gekomen op basis van dagreflecties en de gesprekken en feedback zoals beschreven op het platform.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat het document als volgt is opgebouwd: kolom b geeft de twintig items weer volgens dewelke de student wordt beoordeeld, en per item wordt in de kolommen d, e en f de link met de eindcompetenties, het competentiegebied en de rol weergegeven. Ze stipt aan dat als de student de eindcompetenties niet heeft bereikt een score ‘0’ wordt toegekend, als de student de eindcompetenties wel heeft bereikt een score ‘1’ wordt toegekend en als de student op een hoger niveau presteert dan de competentie verwacht een score ‘2’ wordt toegekend. Vervolgens werd in het geel in kolommen c, d of g gemarkeerd welke score de student behaalde (0, 1 of 2) – en dus of zij al dan niet de competenties bereikt heeft – en de motivatie voor de score is terug te vinden in kolommen h en i.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat uit dit beoordelingsformulier onder meer blijkt dat de student, na bovenvermelde correctie, nog steeds een onvoldoende haalt op 8 van de 20 beoordelingscriteria (waarvan 3 met een zware weging), dat zij slechts op één beoordelingscriterium beter dan gemiddeld scoort en dat zij op de 11 andere beoordelingscriteria, waarvan verschillende met een zware weging, slechts 1 op 2 scoort. De interne beroepsinstantie merkt op dat de weging van de twintig items is gebaseerd op een verdeling van 70 punten over de twintig items, met een zwaardere weging voor de rollen van manager, samenwerker en student, conform de leerdoelen van de managementstage, waarna de score op 70 wordt herleid naar een score op 92 voor deze stage.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student voor het onderdeel werkplekleren/evaluatie stage, na bovenvermelde correctie, een totaalscore haalt van 30/92, en dat in het evaluatieformulier van het werkplekleren uitgebreid wordt gemotiveerd op welke wijze deze score werd bekomen. Ze stelt tevens vast dat de uitgebreide motivatie die per criterium in het beoordelingsformulier is opgenomen overeenstemt met de commentaren in de verschillende stukken van het dossier.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt verder nog hoe de evaluatie van het stageboek is gebeurd: de student werd beoordeeld op vier items met een score 0 of 2 volgens een bepaalde weging. De individuele scores gekoppeld aan de weging per item zijn terug te vinden in het tabblad ‘score’ en het tabblad ‘KO 3.2’ geeft weer hoe de score 0 of 2 per item tot stand is gekomen: kolom b geeft vier items weer volgens dewelke de student wordt beoordeeld, kolommen e en g geven aan welke score de student behaalde en de motivatie voor de score is terug te vinden in kolom h. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student zodoende voor haar stageboek een totaalscore van 8/8 behaalde. De totaalscore voor het opleidingsonderdeel bedraagt 38/100, wat resulteert in een score van 8/20.

Ten slotte stipt de interne beroepsinstantie nog aan dat de student door drie stagebegeleiders van de hogeschool werd beoordeeld, met name [K.S.], [J.V.V.] en [W.L.].

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 24 januari 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 6 februari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij stipt aan dat de beslissing van de interne beroepscommissie van 19 januari 2017 door middel van een aangetekend schrijven van 24 januari 2017 aan de studente ter kennis werd gebracht. Vermits het beroep bij de Raad werd geregistreerd op 8 februari 2017 werd het *prima facie* niet tijdig ingesteld.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat, na het traceren van de barcode van het aangetekend schrijven, wordt aangetoond dat dit aangetekend schrijven pas op 30 januari 2017 aan huis werd afgeleverd. Verzoekende partij wijst erop dat verwerende partij ook zelf het verloop van haar aangetekende zendingen kan traceren. Verzoekende partij begrijpt dit argument dan ook niet, en vindt het tergend.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt zowel de interne beroepsbeslissing van 19 januari 2017, samen met de begeleidende brief van 24 januari 2017, als het bewijs van aangetekende zending bevat. De Raad heeft op basis hiervan, net zoals verzoekende partij, kunnen vaststellen dat de aangetekende zending op 24 januari 2017 werd verzonden en dat deze op 30 januari 2017 aan huis werd afgeleverd. De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint dus te lopen op 31 januari 2017. Dit is immers de dag die volgt op de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, wat *in casu* gebeurde op 30 januari 2017) van de interne beroepsbeslissing. Het beroep bij de Raad dateert van 6 februari 2017 en werd dus tijdig ingesteld.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op de schending van de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, B.S. 12 september 1991 en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij merkt vooreerst op dat zij reeds in haar vorige verzoekschrift op zeer concrete en gedetailleerde wijze heeft uiteengezet waarom de eindevaluatie geen hout snijdt. Ze benadrukt dat ze opnieuw *in concreto* de beoordelingen weerlegt en dat ze hiervoor duidelijk verwijst naar de tussentijdse feedback, die de eindbeoordeling flagrant tegenspreekt, alsook naar specifieke – feitelijke – elementen in de eindevaluatie die niet kloppen. Zo wordt in de eindevaluatie plots aangehaald dat zij geen teamplayer is, wat zij in het intern beroep betwist, maar waarop zij geen antwoord krijgt. Verzoekende partij is dan ook van mening dat de bestreden beslissing op geen enkele wijze antwoordt op de diverse vragen en argumenten

die zij heeft opgeworpen in haar beroepsschrift. Ze wijst er immers op dat, naast de teamplayer-kwestie, ook op haar argumenten betreffende volgende aspecten: ‘ongeïnteresseerde en ongemotiveerde houding’, ‘werktempo’, ‘onvoldoende vaardigheid en bekwaamheid op vlak van verpleegtechnische vaardigheden’, ‘onvoldoende schriftelijke rapportage’ en ‘dagreflecties’ niet werd geantwoord.

Verzoekende partij vindt het verder bijzonder verwonderlijk dat in de bestreden beslissing op geen enkele manier enige referentie is terug te vinden naar de competenties zoals die staan beschreven in de ECTS-fiches. Ze merkt op dat men blijkbaar een aantal fouten heeft ontdekt in de wijze waarop de mentoren de competenties hebben gescoord, maar in de bestreden beslissing heeft men het over andere begrippen dan de competenties waarop zij diende te worden beoordeeld conform de ECTS-fiche. Volgens verzoekende partij blijkt ook niet op welke wijze men het geheel van de – verkeerde – beoordeling van de mentor heeft getoetst aan haar kritiek, noch is duidelijk waarom bepaalde elementen wel en andere niet worden gehanteerd om haar score te wijzigen van 6/20 naar 8/20.

Daarnaast stelt verzoekende partij vast dat er plots wordt verwezen naar een mysterieus online platform waarop mentoren meer feedback zouden geven dan deze die aan verzoekster tijdens de stage zou zijn gegeven. Ze benadrukt dat verwerende partij met een loutere verwijzing naar een online platform niet de concrete elementen weerlegt die zij op tafel legt.

Ten slotte betwist verzoekende partij concreet enkele onderdelen van de puntenverdeling, en de motivatie hieromtrent. Ze gaat meer bepaald in op volgende onderdelen: ‘feedback’ (punt 3), ‘zelfreflectie’ (punt 4), ‘aandacht voor patiënt’ (punt 8), ‘samenwerken’ (punt 12), ‘omgang met patiënten, omgeving en team’ (punt 13), ‘opnemen verantwoordelijkheid’ (punt 17), ‘persoonlijke interesse, stiptheid en motivatie’ (punt 19), ‘initiatief nemen’ (punt 20).

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat de Raad in zijn arrest nr. 3.053 van 8 september 2016 terecht heeft geoordeeld dat het niet punt per punt beantwoorden van de argumentatie van verzoekster, er niet *ipse facto* toe hoeft te leiden dat de motiveringsplicht geschonden is. Ze benadrukt dat de interne beroepsinstantie, na grondige bestudering van de dagreflecties en de feedback van de stageafdeling, van oordeel was dat de feedback door het vaste personeel van de stageafdeling *in casu* een negatieve evaluatie kan staven. Ze stipt aan dat deze feedback werd bijgehouden op een online digitaal leerplatform dat fungeert als een

soort dagboek waarin het functioneren van de studenten uitgebreid werd besproken door de begeleidende personen. Overigens stelt verwerende partij dat verzoekende partij deze feedback ook steeds mondeling kreeg. Verwerende partij meent tevens dat verzoekster via e-mail van 20 april 2016 een link naar dit online platform werd doorgestuurd zodat zij de gegeven feedback hier had kunnen herlezen. Volgens verwerende partij heeft verzoekster echter pas op 11 mei 2016 een poging ondernomen om toegang te krijgen, terwijl het digitaal platform op dat moment reeds offline was gehaald, nadat de studenten zelf hadden aangegeven dat ze er geen gebruik van wensten te maken. Verwerende partij is van oordeel dat verzoekster op de hoogte was van eventuele werkpunten of zij had dat op zijn minst moeten zijn. Hierbij merkt verwerende partij op dat in de dagreflecties – die door de studenten zelf worden geschreven en door de mentor worden aangevuld met feedback en door hem worden ondertekend – door verzoekende partij een aantal problemen worden aangegeven.

Verder benadrukt verwerende partij dat elk opleidingsonderdeel zelfstandig geëvalueerd moet worden, in functie van de evaluatiecriteria die eigen zijn aan dat opleidingsonderdeel. Volgens haar stelt een stage in het laatste bachelorjaar een hogere standaard voorop dan een stage in een lager modeltrajectjaar en hebben de voortgangsverslagen van vorige stages die verzoekende partij bijbrengt in deze zaak dan ook geen enkele waarde.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat de interne beroepsinstantie het dossier grondig heeft bestudeerd, vermits zij een rechtzetting heeft gedaan met betrekking tot drie competenties omdat de beoordeling hiervoor niet was gebeurd overeenkomstig het vooropgestelde evaluatieformulier en deze scores niet gestaafd konden worden aan de hand van documenten. Zij merkt op dat de toetsing van het opleidingsonderdeel is neergeschreven in de handleiding, waaraan de evaluatielijnen zijn gehecht. Ze benadrukt dat het evaluatieformulier een vertaling is van de eindcompetenties waaraan de studenten moeten voldoen, zoals opgenomen in de ECTS-fiche. Er wordt tevens in beschreven welk gewicht wordt toegekend aan de verschillende competenties en het document wordt ook toegelicht tijdens de stage-infomomenten. Verwerende partij merkt op dat de studenten bij de eindevaluatie een mondelinge toelichting en een schriftelijke weergave in het document ‘feedback eindevaluatie’ hebben gekregen.

Ten slotte stelt verwerende partij dat de interne beroepsinstantie in de bestreden beslissing heeft verduidelijkt hoe de score tot stand is gekomen. Dit deed ze door te verwijzen naar het

evaluatieformulier. Verwerende partij stipt aan dat verzoekende partij werd beoordeeld op 20 items met een score 0, 1 of 2 volgens een bepaalde weging. Om de toegekende scores te verklaren werd bij de interne beroepsbeslissing een Excel-document als bijlage toegevoegd. Daarna herhaalt verwerende partij de verduidelijking die de interne beroepsinstantie bij dit document heeft gegeven. Zo geeft kolom b de twintig items weer volgens dewelke de student wordt beoordeeld, en per item wordt in de kolommen d, e en f de link met de eindcompetenties, het competentiegebied en de rol weergegeven. Als de student de eindcompetenties niet heeft bereikt, wordt een score ‘0’ toegekend, als de student de eindcompetenties wel heeft bereikt, wordt een score ‘1’ toegekend en als de student op een hoger niveau presteert dan de competentie verwacht, wordt een score ‘2’ toegekend. Vervolgens werd in het geel in kolommen c, d of g gemarkeerd welke score verzoekende partij behaalde (0, 1 of 2) – en dus of zij al dan niet de competenties bereikt heeft – en de motivatie voor de score is terug te vinden in kolommen h en i. Verwerende partij wijst nog op de eindconclusie van de interne beroepsinstantie. Ze merkt tevens op dat het beoordelingsformulier van verzoekende partij bij de interne beroepsbeslissing van 19 januari 2017 werd gevoegd om de beslissing te ondersteunen. De aangetekende zending bevatte bovendien uitdrukkelijk de melding dat verzoekende partij onmiddellijk per e-mail contact diende op te nemen indien het uit vier bladzijden bestaande evaluatieformulier niet gevoegd was.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat zij nooit negatieve commentaar heeft ontvangen die een negatieve evaluatie kan staven. Volgens haar is er daarnaast nog steeds nergens enig bewijs terug te vinden dat deze negatieve feedback bevestigt. Waar verwerende partij verder aanhaalt het dossier grondig te hebben bestudeerd, merkt verzoekende partij op dat een aanpassing van enkele competenties niet automatisch met zich meebrengt dat alle andere competenties op rechtmatische wijze werden beoordeeld.

B. Tweede middel

Verzoekster beroeft zich in een tweede middel op een schending van het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vast dat bij de nieuwe beslissing een document werd gevoegd waarin de competenties van de stage worden gelinkt aan de eindcompetenties uit de studiefiche. Deze competenties worden gevolgd door de motivering van het verkregen cijfer, en verder zijn er de onderverdelingen ‘bron’ en ‘conclusie’. Verzoekende partij kan evenwel niet akkoord gaan met de gegeven motivering. Ze stipt aan dat de conclusies met betrekking tot de te behalen competenties worden gelinkt aan bronnen, maar volgens haar kunnen deze niet aan elkaar worden gelinkt wanneer deze bronnen worden vergeleken met de gemaakte conclusies, vermits de gegeven motivering niet is terug te vinden in de aangehaalde bron. Verzoekende partij gaat vervolgens in op verscheidene van de aangehaalde conclusies.

Daarnaast wijst verzoekende partij erop dat in het arrest nr. 3.470 de Raad stelde dat uit het bijgevoegde evaluatiedocument niet bleek welke evaluator dit document had opgesteld. Verzoekende partij merkt op dat op het document met de feedback nog steeds geen concrete verwijzing is terug te vinden naar de evaluator van het document, hoewel verwerende partij stelt dat uit de feedback van de evaluatie, het bijgevoegde A3 document, zou blijken wie haar heeft beoordeeld.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst dat uit de mondelinge feedback, waarvan een schriftelijke weerslag te vinden is op het online platform, blijkt dat verzoekende partij wel degelijk gewezen werd op bepaalde werkpunten en dat zij hierin onvoldoende verbetering maakte. Verwerende partij is overigens van mening dat het online digitaal platform bijdraagt aan de rechtszekerheid, vermits men zo controle kan uitoefenen op de verschillende begeleidende medewerkers en tot een juiste evaluatie kan komen.

Verwerende partij stipt vervolgens aan dat er geen bewijs van gebrekkige begeleiding voorligt. Ze benadrukt dat de ECTS-fiche duidelijk de eindcompetenties bevat waaraan de studenten dienen te voldoen, zodat verzoekende partij moeilijk kan voorhouden dat zij niet wist wat er van haar verwacht werd op het einde van de stage. Ze merkt ook op dat verzoekende partij tijdens de stage steeds werd begeleid door het aanwezige personeel en dat ze steeds een dagreflectie diende op te maken, die aangevuld werd met feedback van de mentor en ondertekend werd door de mentor. Volgens verwerende partij is er allerminst bewijs voor een gebrekkige begeleiding en is verzoekster zelf onzorgvuldig geweest door de schriftelijke weerslag van de gegeven mondelinge feedback niet na te lezen via het online digitaal platform.

Verwerende partij verwijst verder naar arrest nr. 3.053 waarin de Raad reeds heeft geoordeeld dat het hem in ieder geval niet voorkomt dat een eventuele tekortkoming in de begeleiding dermate apert en zwaarwichtig zou zijn dat zij de validiteit van de beoordeling van verzoekster in het gedrang brengt. Hiervoor verwijst de Raad naar de voorbereidende documenten die de studenten ter beschikking werden gesteld.

Waar verzoekende partij aanhaalt dat het gegeven cijfer incorrect wordt gemotiveerd, omdat de in het evaluatieformulier vermelde conclusies en bronnen niet aan elkaar kunnen worden gelinkt, werpt verwerende partij op dat uit het evaluatieformulier en de toelichting van de interne beroepsinstantie blijkt dat verzoekende partij de vooropgestelde einddoelen van het opleidingsonderdeel op onvoldoende wijze heeft behaald. Ten slotte stipt verwerende partij nog aan dat de interne beroepscommissie heeft vastgesteld dat verzoekende partij door drie stagebegeleiders werd beoordeeld, met name [K.S.], [J.V.V.] en [W.L.].

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij het verweer van verwerende partij inzake een gebrekkige begeleiding niet te begrijpen, vermits zij zich hierop nergens in dit middel heeft beroepen. Volgens haar laat verwerende partij bovendien na om te antwoorden op de middelen die zij wel aanhaalt.

C. Derde middel

In een derde middel beroept verzoekende partij zich op een schending van het stagereglement en het *patere legem quam ipse fecisti*-beginsel.

Standpunten van de partijen

Verzoekende partij verwijst naar artikel 23 van het stagereglement en stipt aan dat de haar gegeven beoordeling alsook de aangevochten beslissing strijdig is met het stagereglement, dat de tussentijdse evaluatie haar volstrekt onbekend is (of het zou de opmerking dienen te zijn betreffende haar ogenschijnlijke ongemotiveerdheid) en dat de bestreden beslissing niet is gebaseerd op “concrete voorbeelden”. Ze stelt dat het ontbreken van concrete voorbeelden des te meer wringt nu zij de algemeenheden die geponeerd maar niet bewezen worden, wel weerlegt met concrete casussen, getuigenverklaringen en dagreflecties.

In haar *antwoordnota* benadrukt verwerende partij dat het online digitaal platform de adequate opvolging van de studenten gedurende het werkplekleren mogelijk maakt, vermits op die manier verschillende personen op alle mogelijke tijdstippen kunnen ingrijpen. Tevens stelt ze dat de studenten wel degelijk werden bijgestuurd, voornamelijk mondeling, maar dat een schriftelijke weerslag op het online platform terug te vinden was. Ten slotte merkt ze op dat de studenten een draaiboek hebben ontvangen met betrekking tot de leerwerkplaats en dat aan de stagebegeleiders richtlijnen werden verstrekt. Volgens verwerende partij werd aldus een degelijke begeleiding verstrekt en werd het leerproces conform het stagereglement bewaakt.

In haar *wederantwoordnota* wijst verzoekende partij erop dat het online platform offline werd gehaald, zodat er niet meer kon worden ingegrepen. Volgens haar is de bewering van verwerende partij dat verschillende personen via het online platform op alle mogelijke tijdstippen kunnen ingrijpen dan ook absurd. Ze merkt tevens op dat in het stagereglement niets over dit online platform wordt vermeld, zodat het gebruik hiervan niet conform het stagereglement is.

D. Beoordeling van alle middelen samen

De Raad slaat vooreerst acht op het document dat bij de aangevochten nieuwe beslissing van de interne beroepsinstantie is gevoegd. Het document verbindt de “eindcompetenties” in het document aan criteria waarop de student een score heeft ontvangen. De mogelijke score is 0, 1 of 2. In de tabel gaat de score gepaard met een “motivatie”. Deze valt uiteen in de weergave van een “conclusie” betreffende een scoringsgebied en de “bron” waarop de conclusie teruggaat.

De Raad merkt hierbij op dat het hem niet toekomt de beoordeling van verzoekende partij over te doen. Dit behoort immers tot de autonomie van verwerende partij, die over hiertoe gekwalificeerde evaluatoren beschikt. De Raad onderzoekt daarentegen of de score in overeenstemming met de toepasselijke regelgeving tot stand is gekomen, op een zorgvuldige wijze gemotiveerd is en/of de beslissing niet de grenzen van de redelijkheid kennelijk te buiten gaat. Slechts vanuit dit oogpunt kan de Raad een door de instelling gehanteerde werkwijze, waarbij deze aantoont dat de totstandkoming van de score plaatsvindt in functie van de eindcompetenties die met het opleidingsonderdeel gerealiseerd moeten worden en

waarbij feitelijke elementen worden bijgebracht die *in concreto* verduidelijken waarom bepaalde competenties al dan niet zijn bereikt, beoordeelen.

Verwerende partij bedeelt bij de beoordeling van de verzoekende partij een belangrijke rol toe aan het digitaal platform werkplekleren, alsmede aan de dagreflecties. De Raad leest in het voormelde document inzake het criterium “kennis”, waar verzoekende partij de score 1 voor krijgt, dat de conclusie het volgende vermeldt:

“Eva beschikt over voldoende theoretische kennis maar niet beter of meer dan wat er verwacht wordt van een derdejaarsstudent.

Dat ze over deze kennis beschikt komt niet altijd tot uiting tijdens de benadering van patiënten (vb.: avondmedicatie in de ochtend plannen)”.

Als bron voor deze conclusie haalt verwerende partij aan:

“Dagreflecties en platform doorlopend.

Anderzijds merkte Eva wel op dat een bepaalde medicatie maar éénmaal per week mocht toegediend worden, ze had een fout opgemerkt die door het team over het hoofd werd gezien (platform 11/6)”.

Bij gebrek aan verduidelijking is het voor de Raad niet duidelijk welke elementen uit de aangehaalde bron precies tot de eindconclusie zouden geïnspireerd hebben.

Voor het derde beoordelingscriterium, namelijk het feit of verzoekster feedback vraagt en hier rekening mee houdt, krijgt verzoekende partij de score 0. Zij scoort onvoldoende. Deze score wordt verantwoord door de conclusie:

“Eva kreeg regelmatig feedback, bv. over haar verbale onrespectvolle uitlatingen over patiënten ”Die stinkt weer”, ”Hij heeft weer gekakt”.

Hier meldde Eva dat ze weet dat dit een werk punt is. Ondanks de regelmatige feedback kan ze haar zorgsituatie op basis van de gekregen feedback niet echt optimaliseren, aangezien de feiten zich meerdere malen voordeden, zelfs nog op het einde van de stage.”.

Als bron wordt aangehaald: *“Dagreflecties en platform doorlopend”*.

De Raad neemt kennis van deze dagreflecties en van het platform. Niettegenstaande verzoekende partij aanhaalt tot zesmaal toe te zijn gecomplimenteerd m.b.t. haar omgang met de patiënten, kan de Raad niet vaststellen dat – niettegenstaande verwerende partij niet heeft geëxpliciteerd op welke passages uit het online platform haar conclusie voortbouwt – in de

evolutie van de feedback op het platform niet voldoende elementen vorhanden zijn om de conclusie te dragen dat de omgang van verzoekende partij met feedback niet voldoet.

Ook wat het criterium “zelfreflectie” betreft, scoort verzoekende partij onvoldoende (score = 0). Op basis van de dagreflecties en het platform (doorlopend) komt verwerende partij tot de volgende conclusie:

“Eva kan zichzelf moeilijk bijsturen daardoor kan ze haar zorgsituaties niet echt optimaliseren door zelfreflectie.

Dit blijkt uit het feit dat ze op het einde van de stage nog steeds onrespectvolle uitingen deed t.o.v. patiënten en haar medestudenten en zelfs het vaste team liet opdraaien voor taken die zij op dat moment weigerde te doen. (voeding, verschonen patiënten, watertoer) en zich hier schijnbaar niet echt van bewust is.”.

Verwerende partij omschrijft zelfreflectie als de durf het handelen in vraag te stellen en zichzelf bij te sturen. De Raad treft hieromtrent geen specifieke commentaren aan in de door verwerende partij aangehaalde bronnen. Niettemin acht de Raad de conclusie die verwerende partij op basis van de dossierstukken omtrent het vermogen tot zelfreflectie uit – naar de Raad binnen zijn beoordelingsbevoegdheid kan vaststellen in redelijkheid aannemelijk gemaakte – voorvalen voldoende gemotiveerd.

Inzake het vermogen tot systematisch plannen en organiseren krijgt verzoekende partij de score 1. Vanzelfsprekend doet de Raad de beoordeling van verzoekende partij terzake niet over. De score is gemotiveerd aan de hand van de volgende conclusie:

“Bij het gezamenlijk plannen en organiseren van de zorgen stuurt Eva dit veelal en tracht dit naar haar hand te zetten”.

Verwerende partij beperkt zich ertoe deze conclusie, met een onmiskenbaar negatieve ondertoon, met betrekking tot dit beoordelingscriterium terug te voeren op de bron: *“dagreflecties en platform doorlopend”*. Bij gebrek aan verdere toelichting kan de Raad uit het voorgaande niet afleiden of verwerende partij redelijkerwijs tot het veralgemenend besluit is kunnen komen dat verzoekende partij de zorgplanning en zorgorganisatie veelal stuurt en naar haar hand tracht te zetten. De Raad houdt hierbij ook rekening met het niet eenduidige karakter van de vermeldingen in de “bron” in zoverre zij op dit punt betrekking kunnen hebben. De Raad houdt hierbij ook rekening met het feit dat verwerende partij niet aangeeft

welke elementen zij precies uit welke bron integreert – en welke betekenis zij er hierbij aan toekent – wanneer zij de geformuleerde conclusie vormt.

Voor het criterium “werktempo” krijgt verzoekende partij een voldoende score, namelijk 1. Onder werktempo begrijpt verwerende partij het kunnen omgaan met werkdruk en het werken in een redelijke tijdsperiode. Verwerende partij formuleert hieromtrent de volgende conclusie: *“Eva werktempo is traag doch acceptabel. Ze geeft zelf aan veel stress te ervaren en erg moe te zijn tijdens de leerwerkplek”.*

Als bron verwijst verwerende partij naar een aantal dagreflecties. De Raad leest hieromtrent het volgende:

“Aan je tempo kan gewerkt worden (dagreflectie 4/5)

Tempo nog een beetje verhogen (dagreflectie 8/5)

Vlotte ochtendzorgen gedaan, patiënten goed afgeremd zonder hulp van iemand van het vaste team (dagreflectie 8/5).

Je tempo is goed, je bent ook minder gespannen dan in het begin van je stage (dagreflectie 14/5)”.

Binnen zijn beoordelingsbevoegdheid lijkt de Raad op het eerste gezicht niet te kunnen vaststellen dat de conclusie van verwerende partij en de eraan verbonden score, rekening houdend met deze elementen uit de dagreflecties kennelijk onredelijk zou zijn, ware het niet dat bepaalde elementen – zonder dat hiervoor een verklaring wordt gegeven door verwerende partij – (bijv. uit het platform werkplekleren – bijv. 7 & 8 mei 2016 “ligt haar tempo ook hoog genoeg”) die relevant kunnen zijn, onvermeld zijn gebleven, waarbij het voor de Raad onduidelijk is of en zo ja, in welke mate zij bij de beoordeling zijn betrokken. Tevens is het voor de Raad niet duidelijk in hoeverre de evolutie die verzoekende partij op dit punt heeft doorgemaakt in de scoretoekenning is meegenomen.

Inzake “kwaliteit van het werk” (het tonen van vaardigheden en bekwaamheden) scoort verzoekende partij 1. De voldoende score vloeit voort uit de volgende conclusie:

“Eva toont onvoldoende vaardigheid en bekwaamheid op vlak van verpleegtechnische vaardigheden. Ze neemt heel veel tijd, of heeft heel veel tijd nodig om bepaalde handelingen uit te voeren (bv. bloedname), waardoor medestudenten het gevoel hebben er voor bepaalde taken alleen voor te staan. Met de gekregen bijsturingen tijdens de tussentijdse evaluatie hierover wordt weinig gedaan.

Ze kan de specifieke noden van de zorgvrager niet gebruiken om een zorg op maat te leveren.”.

De Raad heeft kennis genomen van de dagreflecties en het platform (doorlopend). Tevens stelt de Raad vast dat verwerende partij geen specifieke elementen aanhaalt uit de door haar aangehaalde bronnen waarop voorgaande conclusie is gebaseerd. Rekening houdend met de inhoud van de dagreflecties en het platform kan de Raad niet vaststellen of verwerende partij in redelijkheid tot de bovenvermelde conclusie is kunnen komen.

Voor het criterium “Uitvoering met aandacht voor patiënt”, wat de vraag betreft of de student tijdens de zorguitvoering gepaste aandacht heeft voor de patiënt en zijn omgeving, scoort verzoekende partij onvoldoende, met name 0. Als bron wordt verwezen naar de dagreflecties en het platform (doorlopend). Heel specifiek stipt verwerende partij als bron het volgende aan:

“Dagreflecties en platform doorlopend.

Ik bewonder je kalmte en rust die je overbrengt op dementerende patiënten doe vaak aggressief uit de hoek komen (dagreflectie 14/5).

Je bent lief en vriendelijk naar de patiënt toe dat is al een pluspunt (dagreflectie 1/5).

Als je het lastig vindt dat de patiënt pas om 11u kan je misschien de patiënt eerst laten eten vooralleer je de patiënt wast (dagreflectie 19/5)”.

In het licht van de aangehaalde “bron” leest de Raad als conclusie:

“Eva kan niet handelen in functie van de interactie tussen het ziekteproces en waarden en normen van de zorgvrager. Dit blijkt uit het feit dat Eva een aantal keer een patiënt in eigen ontlasting liet zitten en naliet de bevuilde omgeving op te ruimen of hiervoor het nodige initiatief te nemen.

Zij handelt niet in functie van de noden en behoeften van de zorgvrager.

Er is in deze situatie geen sprake van de nodige integriteit en empathie, eerder een gebrek aan respect voor de patiënt en zijn omgeving.

De rol van belangenbehartiger werd niet opgenomen en de zorg werd niet afgestemd op de behoeften en noden van de patiënt.

Hier werd het recht van de patiënt op een goede, zorgvuldige en kwaliteitsvolle dienstverlening geschonden.

Tevens werden de morele waarden van de patiënt in deze situatie niet gerespecteerd.

Eva stelt de patiënt niet centraal in haar zorgen, noch in haar communicatie.

Ze gaat niet op een adequate manier om met de patiënten.

Gelet op de rechten van de patiënt “Ontvangen van een kwaliteitsvolle dienstverstrekking”, en gelet op de lijst der verpleegkundige verstrekkingen “A-handelingen”, het voortdurend bijstaan, uitvoeren

en helpen uitvoeren van handelingen, waardoor de verpleegkundige het behoud, de verbetering en het herstel van de gezondheid van gezonde en zieke personen en groepen beoogt.

Elke patiënt ontvangt volgens zijn behoeften de best mogelijke dienstverstrekking in functie van de medische kennis en van de beschikbare technologie. Deze diensten worden verstrekt met respect voor de menselijke waardigheid en voor de autonomie van elke patiënt, zonder enig onderscheid op basis van sociale klasse, seksuele geaardheid of filosofische overtuiging.

De zorg met het oog op het voorkomen, behandelen en verzachten van lichamelijke en psychische pijn maakt integraal deel uit van de behandeling van de patiënt”.

De Raad stelt vast dat de ferme bewoording waarin verwerende partij concludeert dat verzoekende partij niet voldoet aan het criterium sterk afsteken tegen de positieve elementen die verwerende partij expliciteert bij de weergave van de “bron”.

De bewoordingen van de conclusie en het schrille contrast met de elementen die zijn geëxpliciteerd onder “bron” laten uitschijnen dat “voorvallen” met betrekking tot een patiënt die zich onlastte cruciaal zijn in de conclusie dat verzoekende partij voor dit criterium, ja zelfs voor het hele opleidingsonderdeel, niet voldoet. De prestaties van verzoekende partij lijken – minstens met betrekking tot dit criterium – volledig door het voorval/de voorvallen aan het einde van de stageperiode ondergesneeuwd.

De Raad leest hieromtrent in de weergave van de feedback op het platform werkplekleren het volgende:

“11 juni 2016

Eva bemerkte tijdens het schrijven van boeken dat zo vermelde ze het, een bepaalde patiënt “hij stinkt” omwille van een vuile broek, ze zegde dit reeds tweemaal en deed zelf geen moeite om hier iets aan te doen, [...] die in de buurt zat reageerde ook niet, niet gehoord of te druk bezig. Geen van beiden nam het initiatief om hier iets aan te doen, zodoende hebben ik en [...] hem verschoond, het was ook bijna bezoekuur en we wilden niet dat de vrouw hiermee geconfronteerd werd. Anderzijds merkte Eva wel op dat een bepaalde medicatie maar éénmaal per week mocht toegediend worden, ze had een fout opgemerkt die door het team over het hoofd werd gezien.

13 juni 2016

Volgens [K.] was er vrijdag opnieuw een incidentje met Eva. Ze gaf opnieuw ongepaste opmerkingen over de patiënten ('Hij heeft weer gekakt'). Het vuile werk liet ze opnieuw over aan anderen. Toen [G.] haar hierover aansprak zei ze 'Ik weet dat dit een werk punt is'. (ze werkt hier blijkbaar niet zo heel hard aan?).".

In de dagreflecties, met name van 10 juni 2016, leest de Raad dat [G.] het volgende opmerkte
“*Vlot gewerkt met de Late; kan goed samen werken met mede collega's. Probeer nog wel wat op je taalgebruik te letten, ik denk dat je het soms onbewust doet*”.

De Raad houdt rekening met de verschillen in de opmerkingen op het platform en de dagreflecties, aangaande draagwijdte en chronologie. Tot de bijzondere kenmerken van het dossier behoort ook de vaststelling dat de opmerking op 13 juni 2016 niet teruggaat op waarnemingen van degene die de opmerking maakte. Daarnaast stelt de Raad vast dat 10 juni 2016, de dag waarop een opmerking betreffende een incident waarnaar de conclusie verwijst, een vrijdag was en dat de vrijdag waarop verzoekende partij zich “opnieuw” onaangepast zou hebben geuit (opmerking van 13 juni 2016) eveneens 10 juni 2016 is en dat geen andere elementen aanwezig zijn om het ongepast taalgebruik te documenteren. In deze specifieke context komt de Raad tot de conclusie dat de aangebrachte elementen niet toelaten vast te stellen dat in redelijkheid tot de hier aangehaalde conclusie, in het bijzonder rekening houdend met de toon en draagwijde ervan, kon worden gekomen door verwerende partij.

Wat het criterium “rapportage” betreft scoort verzoekende partij “voldoende”, met name 1. De evaluatie gaat terug op de volgende “conclusie”:

“Eva kan de zorgsituatie in een interprofessioneel overleg mondeling rapporteren, al vergeet ze soms belangrijke zaken te melden.bv: veranderingen in patiëntenbeleid.

Haar schriftelijke rapportage is onvoldoende; ze schenkt te weinig aandacht aan het invullen van verpleegdossiers om deze als werkinstrument te kunnen gebruiken. Deze competentie werd onvoldoende bereikt.”.

De Raad stelt vast dat verwerende partij voor deze conclusie volgende bron aanhaalt:

“Zeker in het patiëntendossier noteren en rapporteren (dagreflectie 1/5)

Inderdaad blijven opletten tijdens de briefing met de arts. Verder vond ik dat het goed verlopen was (dagreflectie 11/5)”.

Het betreft twee dagreflecties van de verzoekende partij in de beginfase van de stage. De Raad kan, rekening houdend met deze specifieke omstandigheid, niet vaststellen dat deze bron toelaat vast te stellen dat verwerende partij in redelijkheid tot de aangehaalde conclusie is kunnen komen.

Wat veiligheid betreft, krijgt verzoekende partij eveneens de score 1 – voldoende – toegekend. Het criterium betreft de mate waarin verzoekende partij haar eigen veiligheid en die van de patiënt heeft bewaakt. De verwerende partij geeft aan op basis van de dagreflecties en het platform (doorlopend) tot de “conclusie” te zijn gekomen dat patiënten in hun stoelgang laten zitten en de leefruimte besmeurd laten niet getuigt van ethisch correct handelen in het belang van de zorgvraager(s).

De Raad stelt vast dat uit de door verwerende partij bijgebrachte tabel blijkt dat het criterium veiligheid aan de eindcompetentie “ethisch en correct handelen bewaken in het belang van de zorgvraager” is gekoppeld. Voor de Raad ligt deze koppeling, bij gebrek aan toelichting ter zake, niet voor de hand.

Ook de “conclusie” is duidelijk aan voormelde eindcompetentie gelinkt. Het is dan ook voor de Raad, rekening houdend met de grenzen van zijn bevoegdheid, op basis van deze motivering niet mogelijk te concluderen dat verwerende partij in redelijkheid tot de betrokken evaluatie is kunnen komen. Daarbij komt nog het reeds aangestipte gebrek aan eenduidigheid van het voorval dat bepalend is voor de conclusie. Tevens moet de Raad wijzen op het feit dat het voorval is vermeld op het online platform, dat op het ogenblik van de rapportering op het platform reeds geruime tijd offline was gehaald voor verzoekende partij.

Voor het criterium “materiaal” (beheer en nazorg), met name de mate waarin de student zorgvuldig en deskundig met materiaal omspringt, krijgt verzoekende partij een voldoende score (1). Het is, bij gebrek aan duiding terzake door verwerende partij, niet duidelijk hoe het criterium de eindcompetentie “De student kan de zorgsituatie aanpassen in functie van het beschikbare personeel, materiaal en tijd” waaraan het is gekoppeld, tot uitdrukking brengt. Voor de beoordeling van het criterium verwijst de verwerende partij naar “dagreflecties en platform doorlopend”, waarop de volgende conclusie is gebaseerd: “Feedbackmomenten platform. Motivatie evaluatie (evaluatie leerwerkplek)”. De Raad kan op basis van deze

informatie bezwaarlijk worden geacht te kunnen vaststellen of verwerende partij redelijkerwijze tot de in de score uitgedrukte evaluatie is kunnen komen.

Het criterium “samenwerken” leidt tot een onvoldoende score (0). Het criterium betreft het kunnen samenwerken met leden van het eigen team en andere disciplines en het durven delegeren indien dit nodig is. De “conclusie” die tot deze score leidde, luidt als volgt:

“Eva is geen teamplayer, dit is te merken aan opdrachten uit handen geven of taken verschuiven naar een andere shift. Ze merkt zaken op en meldt deze in groep maar onderneemt zelf geen actie, zodat medestudenten, die hun verantwoordelijkheid wel opnemen, deze taak dan wel uitvoeren. Er werd meerdere malen hulp aan personeel of medestudenten geweigerd. Wanneer er zorgen gezamenlijk moeten worden gepland en georganiseerd tracht Eva dit steeds naar haar hand te zetten, wat getuigt van weinig collegialiteit. Taken en/of opdrachten delegeren dient echter op een correcte wijze te gebeuren.”.

De Raad acht het niet mogelijk vast te stellen of de verwerende partij redelijkerwijs tot deze conclusie is kunnen komen, te meer nu verwerende partij zich ertoe beperkt volgende “bron” aan te geven voor de conclusie:

“Blijven opletten tijdens briefing arts (dagreflectie 11/5)”.

Hierbij houdt de Raad rekening met andere, andersluidende, elementen in het dossier – in het bijzonder in de dagreflecties en de opmerkingen op het platform waarnaar verwerende partij verwijst – die ontbreken onder de hoofding “bron” en waarvan het niet duidelijk is in hoeverre zij tot de door verwerende partij gemaakte conclusie hebben gevoerd. Dit is in het bijzonder belangrijk nu de aangehaalde dagreflectie betrekking heeft op het begin van de stageperiode en de beoordeelde competentie in de loop van de stageperiode moet zijn bereikt.

Ook voor het criterium “omgang met patiënt, zijn omgeving en team”, dat betrekking heeft op de mate waarin verzoekende partij empathie toont en beleefd, vriendelijk en luisterbereid is, krijgt verzoekende partij een score 0. Zij krijgt aldus de evaluatie “onvoldoende”. De score is gebaseerd op de conclusie:

“Er is weinig sprake van inlevingsvermogen wanneer je patiënten, die niet kunnen aangeven waar ze nood aan hebben, in hun onlastiging laat zitten net voor het bezoekuur. Onrespectvol praten over patiënten getuigt eveneens niet van een begripvolle ,vriendelijke en respectvolle houding. Eva is niet in staat om de zorgvrager en zijn omgeving te motiveren tot een levenswijze op maat.”.

Als “bron” duidt verwerende partij hierbij de dagreflecties en het platform (doorlopend) aan en in het bijzonder de reeds aangehaalde opmerking in de dagreflectie van 10 juni 2016 van [G.]. Deze luidt :

“Probeer nog wel wat op je taalgebruik te letten, ik denk dat je het soms onbewust doen (dagreflectie 10/6)”.

Vooreerst merkt de Raad op, rekening houdend met hetgeen verwerende partij als “bron” heeft aangegeven en na kennisname van de dagreflecties en het platform, niet in staat te zijn te besluiten dat verwerende partij in redelijkheid tot de conclusie is gekomen dat verzoekende partij niet in staat is de zorgvrager en zijn omgeving te motiveren tot een levenswijze op maat. Dit houdt verband met het feit dat het voor de Raad evenmin mogelijk is de precieze, concrete betekenis en draagwijdte van deze passage te vatten. De Raad stelt daarenboven vast dat de betrokken passage verwijst naar de eindcompetentie die, naar het oordeel van verwerende partij, wordt afgedekt door het hier beoordeelde criterium. De eerder vermelde onduidelijkheid laat de Raad evenmin toe vast te stellen of het door verwerende partij aangegeven criterium toelaat vast te stellen in hoeverre de betrokken eindcompetentie is verworven.

Het is voor de Raad duidelijk dat de conclusie van verwerende partij is ingegeven door het reeds aangehaalde voorval betreffende een patiënt die zich onlast had. Omtrent dit voorval verwijst de Raad naar hetgeen hierboven reeds overwogen is. Zoals reeds aangehaald, is de Raad van oordeel dat het beweerde voorval de merkbaar positieve evolutie van verzoekende partij tijdens de stage volledig lijkt te overschaduwen. Hoewel de Raad opmerkt dat verwerende partij weliswaar verwijst naar de “dagreflecties” en het “platform” *doorlopend*, kan de Raad, bij gebrek aan verdere toelichting betreffende de “bron” en omwille van de formulering van de conclusie, niet vaststellen in hoeverre andere, meer positieve, elementen in de beoordeling zijn geïntegreerd. Dit alles voert ertoe dat de Raad, rekening houdend met zijn beoordelingsbevoegdheid, niet kan vaststellen of verwerende partij in redelijkheid tot de betwiste evaluatie is kunnen komen.

Inzake “innovatie” krijgt verzoekende partij de score “voldoende”. Verwerende partij beperkt er zich toe als bron de dagreflecties en het platform te vermelden, doch formuleert geen conclusie, waardoor het voor de Raad niet mogelijk is de redelijkheid van de evaluatie vast te stellen.

Inzake het criterium “zelfvertrouwen” – door verwerende partij verbonden aan de eindcompetentie “De student kan op een sociaal vaardige wijze communiceren binnen het intra- en interprofessionele team. De student kan deelnemen als partner binnen dit interprofessioneel overleg.” – krijgt verzoekende partij een voldoende score. Verwerende partij hanteert hiervoor als bron het platform en de dagreflecties (doorlopend) en formuleert de volgende conclusie:

“Eva komt onzeker over en heeft veel nood aan bevestiging. Dit erkende ze zelf en geeft aan last te hebben van faalangst. Ze kan, indien ze wil op een sociaal vaardige wijze communiceren binnen het intra -en interprofessioneel team. Ze zal zich echter extra moeten inzetten en uit haar comfortzone moeten treden om een gezonde dosis zelfvertrouwen te krijgen. ”.

De Raad kan, hoewel verwerende partij de elementen uit de dagreflecties en het platform waarnaar verwerende partij verwijst, helaas niet expliciteert, na lectuur ervan, niet tot de kennelijke onredelijkheid van deze betrokken conclusie besluiten.

Wat het criterium “assertiviteit” betreft, stelt de Raad vast dat verzoekende partij voor deze competentie een voldoende score heeft behaald. Verwerende partij omschrijft het criterium als het tonen van gepast, t.t.z. niet onvoldoende en niet te veel, zelfvertrouwen. Het criterium wordt gekoppeld aan de competentie “De student kan in samenspraak met de zorgvrager, zijn belangen binnen het intra-professioneel team behartigen”. Als bron voor de beoordeling verwijst verwerende partij naar de dagreflecties en platform (doorlopend), waarbij verwerende partij tot de volgende conclusie komt:

“Eva komt onvoldoende op om de belangen van de patiënten te behartigen en overtuigt anderen niet om als belangenbehartiger op te treden. Ze kan voldoende opkomen voor haar eigen mening. ”.

De Raad betreurt dat verwerende partij niet preciseert op welke elementen die zich tijdens de stage hebben voorgedaan en die gedocumenteerd zijn in de dagreflecties en het platform, zij haar conclusie baseert. Evenwel kan de Raad, die tevens acht slaat op de relatie tussen het beoordelingscriterium en de beoogde eindcompetentie, op basis van de bronnen in hun algemeenheid en de erop gesteunde conclusie van verwerende partij, niet concluderen dat verwerende partij niet in redelijkheid de score “voldoende” (1 op 2) kon geven.

Wat het criterium “opnemen verantwoordelijkheid” betreft, door verwerende partij gekoppeld aan de beoogde eindcompetentie “De student kan de verschillende rollen van de verpleegkundige ten aanzien van andere hulpverleners hanteren.”, scoort verzoekende partij 0. Het criterium waarvoor verzoekende partij een onvoldoende score krijgt, betreft de vraag of zij eerlijk is over haar eigen handelen en of zij zich ervan bewust is dat taken en/of plichten naar behoren uitgevoerd dienen te worden.

Als bron haalt verwerende partij volgende passages uit het platform werkplekleren (daterend van 3 juni 2016, 11 juni 2016 [doch onder meer verwijzend naar iets dat zich op zondag 15 mei 2016 zou hebben voorgedaan], en 13 juni 2016) aan:

“Eva stond vandaag in voor de voeding, maar vond niet dat ze de watertoer nog moest doen, dit was een taak van de ‘late’. Ik had tegen Eva tijdens de tussenevaluatie gezegd dat ik het zou proberen te regelen dat zij op het dagziekenhuis een aantal infusen mocht gaan prikken. Blijkbaar is er op facebook beslist dat ook [S.] infusen mocht gaan prikken. Ik wist hier niets van. Eva had vrijdag de voeding. [Ge.] had geregeld dat zij (en [S.]?) op vrijdag naar het dagziekenhuis mochten gaan. Uiteindelijk bleek dat de infusen al geprikt waren. Aangezien er een aantal studenten ziek waren, heeft Eva beslist om op de gang te helpen. Ze had hier niets over tegen [O.] gezegd. Dus [O.] zag haar plots uit de gang komen, terwijl [O.] dacht dat Eva in het dagziekenhuis was. Ook ‘s middags begon Eva niet aan de voeding. [K.] en [O.] hebben dit uiteindelijk gedaan. In de namiddag is [S.] infusen gaan prikken in het dagziekenhuis. Het is niet oké dat de studenten beslissen dat de voeding door [O.] moet worden gedaan. De voeding behoort ook tot hun takenpakket. Dus ook als er zieken zijn moeten zij daar samen met hun groep een oplossing voor zoeken. Ook al zijn er zieken, ze zijn nog steeds met genoeg om dit aan te kunnen. In nood moeten wij natuurlijk helpen, maar dit moet in overleg gebeuren en mag niet eenzijdig door de studenten worden beslist. Eva vroeg of zij vandaag (ma 6/6) infusen mocht gaan prikken maar ik heb dit geweigerd. Ik wilde hier eerst graag met de stagecoördinatoren over praten en ik wist ook niet wat er met het dagziekenhuis is afgesproken. Ik vind ook dat Eva haar kansen heeft verspild en dat dit opnieuw ook getuigt van weinig motivatie (platform 3/6).

Eva tijdens de late van zondag 15 mei had een patiënt in zijn broek stoelgang gedaan waardoor een groot deel van de dagzaal en de kamer van de patiënt helemaal vol hing. [K.] begon dit proper te maken, Eva zat erbij en keek er naar. Zelfs toen [K.] vroeg aan Eva om te helpen heeft ze niet geholpen. Volgens [I.] en [K.] laat Eva het ook heel duidelijk zien als ze geen zin heeft om iets te doen of als ze iets niet graag doet (platform 11/6).

Eva bemerkte tijdens het schrijven van boeken dat zo vermelde ze het, een bepaalde patiënt “hij stinkt” omwille van een vuile broek, ze zegde dit reeds tweemaal en deed zelf geen moeite om hier iets aan te doen, [D.] die in de buurt zat reageerde ook niet, niet gehoord of te druk bezig. Geen van

beiden nam het initiatief om hier iets aan te doen, zodoende hebben ik en [E.] hem verschoond, het was ook bijna bezoekuur en we wilden niet dat de vrouw hiermee geconfronteerd werd. Anderzijds merkte Eva wel op dat een bepaalde medicatie maar éénmaal per week mocht toegediend worden, ze had een fout opgemerkt die door het team over het hoofd werd gezien (platform 11/6).

Volgens [K.] was er vrijdag opnieuw een incidentje met Eva. Ze gaf opnieuw ongepaste opmerkingen over de patiënten ('Hij heeft weer gekakt'). Het vuile werk liet ze opnieuw over aan anderen. Toen [G.] haar hierover aansprak zei ze 'Ik weet dat dit een werk punt is' (ze werkt hier blijkbaar niet zo heel hard aan?) (platform 13/6) .”.

Niettegenstaande het feit dat de Raad het soms eerder tendentieuze karakter van de aangehaalde opmerkingen betreurt, vaststelt dat over de beweerde feiten in het licht van het opnemen van verantwoordelijkheid zo goed als niets is opgenomen in de dagreflecties en vaststelt dat opmerkingen die in de beoordeling zijn opgenomen niet teruggaan op vaststellingen die persoonlijk zijn gedaan door degene die de opmerking heeft gemaakt, beslist de Raad, in de concrete bijzondere omstandigheden van het dossier, dat de beoordeling op het betrokken criterium niet kennelijk onredelijk is en *in casu* gehandhaafd kan blijven.

Inzake voorkomen scoort verzoekende partij “voldoende”, wat betekent dat verzoekende partij een correct fysisch voorkomen heeft en een gepaste lichaamstaal toont. Verwerende partij verwijst naar de dagreflecties en het platform (doorlopend) om de volgende conclusie, die tot de beoordeling leidde, te ondersteunen:

“In het begin van de stage was Eva niet geïnteresseerd en gemotiveerd wat duidelijk merkbaar was aan haar houding. Ze erkende dit wanneer ze hierover werd aangesproken. Ze trachtte aan deze houding te werken. Wanneer Eva geen zin heeft om een taak uit te voeren is dit duidelijk merkbaar aan haar non-verbale communicatie. (vb.: ogen wegdraaien, zuchten of puffen)”.

De Raad heeft kennis genomen van de door verwerende partij aangegeven bronnen en kan op basis daarvan niet vaststellen dat verwerende partij in redelijkheid tot de aan verzoekende partij gegeven beoordeling kon komen. De Raad houdt hierbij in het bijzonder rekening met het feit dat verwerende partij de beoordeling motiveert aan de hand van een conclusie die is gesteund op feitelijke elementen die in de hiervoor gehanteerde bronnen niet zijn terug te vinden. Het is voor de Raad bijgevolg niet duidelijk waarop deze elementen gebaseerd zijn en of zij redelijkerwijs als aannemelijk mogen worden beschouwd.

Op het criterium “Persoonlijke interesse, stiptheid en motivatie” is verzoekende partij een onvoldoende score toegekend. Het criterium houdt verband met de mate waarin de student in alle opzichten stipt is, geïnteresseerd is in het werk, regelmatig vragen stelt, naar achtergronden zoekt en werkt aan het eigen leerproces.

De Raad stelt vast dat verwerende partij voor de beoordeling van verzoekende partij de volgende bronnen aanhaalt:

“Soms misschien een beetje ongeïnteresseerd (dagreflectie 11/5)

Over het algemeen vind ik Eva iets te afwachtend waardoor ze soms niet gemotiveerd overkomt (dagreflectie 27/5)

Eva is een gemotiveerd iemand, voornamelijk naar de echte verpleegkundige taken, zoals administratie, controle medicatie, infusen enz... maar heb de indruk dat ze voeding net iets minder belangrijk vindt (platform 2/5)

Met Eva heb ik vandaag persoonlijk gewerkt. We hebben samen een team van 6 cliënten geholpen bij de ochtendzorgen. Eva komt bij mij ongemotiveerd over alhoewel ze veel tijd besteedt aan onze cliënten en ze ook oog heeft voor de nazorgen. Heb vandaag aan haar gevraagd of ze het zag zitten om de dienst met de andere studenten over te nemen van ons. Ze zei me wel ja, maar vond het toch niet zo overtuigend. Ik krijg van Eva op dit ogenblik nog geen hoogte (platform 4/5)

Eva is helemaal aan het open bloeien, erg aangenaam om mee te werken en is veel meer gemotiveerd als in het begin van de stage. Ik ([A.J]) heb vorige week samengewerkt met Eva als hoofd [Ge.] had me gevraagd haar goed op te volgen aangezien ze in het begin van de stage weinig interesse had getoond. Hier heb ik niets van gemerkt. Ze heeft haar taken grondig en correct uitgevoerd en toonde interesse (platform 13/5).

Eva Van Herck In begin ongemotiveerd en ongeïnteresseerd. Grijpt haar leerkansen niet o.w.v. faalangst. Geeft de indruk te weten waar ze mee bezig is (medicatie) plantrekker. Heel onzeker, heeft veel bevestiging nodig. Gaf aan in het begin inderdaad niet gemotiveerd te zijn, dit is nu wel het geval (platform 19/5).

Vandaag is Eva hoofd. Ze heeft zelf nog niet aan mij gevraagd wanneer ze infusen mag prikken in het dagziekenhuis (was afgesproken met [J.J]). Toen ik haar hierover aansprak zei ze dat ze maar weinig vroeges heeft en er daarom nog niet naar gevraagd had. Dit komt niet gemotiveerd over. Verder gaat het hoofd zijn op zich wel goed (platform 27/5). ”.

De Raad stelt vast dat verwerende partij op dit criterium tot de volgende conclusie komt:

“In het begin van de stage toonde Eva een ongeïnteresseerde houding wat bleek uit haar lichaamstaal en was weinig gemotiveerd. Dit erkende ze zelf. Eva heeft leerkansen onvoldoende benut of gegrepen. Ze had een aantal verpleegtechnische vaardigheden nog niet onder de knie (sonderen, infusen

prikken) maar wanneer deze kansen zich voordeden om deze vaardigheden uit te voeren liet ze deze kansen liggen of gaf deze uit handen. Ze nam eerder een afwachtende houding aan.

Zo kreeg ze meerdere malen de kans om infusen te prikken, maar liet dit over aan anderen. Ook wanneer ze na duidelijke afspraken de kans kreeg om in het dagziekenhuis infusen te gaan prikken, aangezien op de afdeling waar ze stage liep deze technieken niet veelvuldig voorkomen, gaf ze haar beurt af aan een medestudente. Hierdoor werkte ze te weinig aan het eigen leerproces.”.

Hoewel de Raad het betreurt dat verwerende partij in de conclusie verwijst naar een in de bron niet als dusdanig teruggevonden element (“lichaamstaal”) is de Raad van oordeel dat voor het betrokken criterium, waarbij evolutie die de student maakt niet genegeerd is, in het licht van de gegeven motivering de beoordeling misschien wel streng is, maar niet kennelijk onredelijk.

Wat – ten slotte – het criterium “initiatief nemen” betreft, krijgt verzoekende partij eveneens een onvoldoende score (0). Het criterium toetst of de student zich inspant om extra opdrachten te bekomen, opdrachten niet ontwijkt, zelf voorstellen formuleert en gepast initiatief neemt.

De Raad stelt vast dat verwerende partij de volgende bronnen hanteert bij de beoordeling :

“Je neemt ook het initiatief over de werking van de dienst (dagreflectie 4/5)

Probeer zeker alle kansen te grijpen om technieken in te oefenen (dagreflectie 30/4)

Als je even niets kan doen is het inderdaad nuttig om iets met de patiënten te ondernemen of een praatje te slaan (dagreflectie 14/5)

Eva had mij verteld nog nooit of zelden een blaassonde te hebben gestoken. Nu net op zaterdag 7/5 moest er bij een mannelijke patiënt op onze afdeling een blaassonde herstoken worden. Eva heeft deze niet geplaatst maar is enkel gaan kijken en ik vind dat persoonlijk voor haar een gemiste kans.

Voor de rest werkt Eva wel goed, ligt haar tempo ook hoog genoeg maar soms laat ze kansen schieten en dat is wel jammer (platform 7/5-8/5).

Eva is al heel wat positiever, maar neemt leermomenten nog steeds niet echt op. Vooral bij verpleegtechnische handelingen blijft zij zeer onzeker en neemt ze een afwachtende houding aan. Bij mij kwam Eva neutraal over. Ze deed wat ze moest doen (platform 17/5),

Na de tussentijdse evaluatie heeft Eva toch meer aandacht voor het uitoefenen van technieken, heeft zelf voorgesteld om een éénmalige sondage uit te voeren voor een staalname bij een man, is zeer goed gelukt (platform 20/5). ”.

Op basis van deze elementen formuleert verwerende partij de volgende conclusie, die tot de aangehaalde beoordeling heeft geleid:

“Eva nam deze stageperiode te weinig initiatief om bv. aan haar verpleegtechnische vaardigheden te werken. Ze ontweek of negeerde opdrachten (patiënt verschonen, dag meelopen in het dagziekenhuis om verpleegtechnische vaardigheden onder de knie te krijgen.”.

Niettegenstaande de Raad moet vaststellen dat verwerende partij bij de conclusie verwijst naar het verschonen van een patiënt, zonder daar in de aangehaalde bron naar te verwijzen, is de Raad *in casu* van oordeel dat de evaluatie, rekening houdend met de “bron” bij het betrokken criterium, in het licht van de eraan gegeven motivering, misschien wel streng is, doch niet kennelijk onredelijk.

Alle aspecten van de beoordelingstabel, die een dragende rol heeft in de aangevochten beslissing, in overweging nemend, komt de Raad tot de conclusie dat de beslissing niet afdoende is gemotiveerd om te kunnen standhouden. De Raad kan op basis van de door verwerende partij bijgebrachte motivering nog steeds niet vaststellen of de beoordeling regelmatig is en niet kennelijk de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

De Raad acht het verzoek dan ook in de hierboven aangegeven mate gegrond.

Ten overvloede merkt de Raad op de rol van het platform werkplekleren – dat reeds vroeg in de stageperiode voor de studenten offline is gehaald – bij de beoordeling te betreuren. Hierbij stipt de Raad ten overvloede aan dat onvoldoende duidelijk is wat de rol van degene die de werkplekcommentaren op het platform noteren bij de eindbeoordeling van de student is. Tevens stelt de Raad ten overvloede vast dat verwerende partij zijn beoordeling voortbouwt op elementen die verzoekende partij uitdrukkelijk betwist en dat zij bij de beoordeling aan deze betwisting voorbij gaat. Het verdient aanbeveling bijzonder oog te hebben voor het aannemelijk maken van feitelijke elementen die de beoordeling in belangrijke mate beïnvloeden, in het bijzonder nu verzoekende partij deze elementen betwist en moet worden vastgesteld dat ook in de dagreflecties er geen melding van wordt gemaakt, of ten minste geen melding waaruit de beweerde ernst van de feitelijkheden blijkt. De Raad merkt ten overvloede op dat dit te meer klemt in zoverre het feitelijke elementen betreft waarvan de Raad vaststelt dat zij een zeer belangrijke schaduw op de globale beoordeling blijken te werpen.

De Raad, rekening houdend met het feit dat de stagebeoordeling van verzoekende partij reeds tot meerdere procedures bij de Raad heeft geleid, dat beide partijen – nu de stage reeds geruime tijd achter hen ligt – gebaat zijn bij een definitieve beëindiging van de betwisting en een zeer nauwkeurige beoordeling van de stage van verzoekende partij, gelast verwerende partij, bij het maken van een nieuwe beslissing bijzondere aandacht te besteden aan de hierboven en de in de eerdere arresten met betrekking tot de stagebeoordeling gemaakte overwegingen en er bij de eindbeoordeling van de stage rekening mee te houden.

Tevens gelast de Raad verwerende partij bij de aangehaalde bronnen te verduidelijken van wie de betrokken opmerking uitgaat en wat de rol van de betrokken in het stage(-evaluatie)proces is.

Indien de verwerende partij beslist bepaalde elementen uit de dagreflecties of van op het platform werkplekleren niet bij de beoordeling te betrekken, hoewel deze er relevant voor kunnen zijn, zal de verwerende partij deze keuze in de nieuwe beslissing aangeven.

De Raad beslist tevens dat verwerende partij in de nieuwe beslissing duidelijk de conformiteit ervan met het regelgevend kader voor de stagebeoordeling zal toelichten en – in het bijzonder – de aannemelijkheid zal verduidelijken van de door verzoekende partij systematisch betwiste elementen die in de beoordeling zijn betrokken. Tenslotte zal verwerende partij niet enkel bepalen welke competenties ieder beoordelingscriterium wil meten, maar er ook over waken dat voor verzoekende partij de band tussen het beoordelingscriterium en de te evalueren eindcompetentie duidelijk wordt gemaakt.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt beslissing van de interne beroepscommissie van 19 januari 2017.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 20 april 2017 een nieuwe beslissing.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 28 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyveld	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.563 van 3 maart 2017 in de zaak 2017/050

In zake: Solaïman AMARCHOUE
Woonplaats kiezend te 2100 Deurne
Dordrechtlaan 10 bus b

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32 bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 3 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 1 februari 2017 waarbij aan de verzoeker een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Werkplekleren 1 Profiel C’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Wim Van Caeneghem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Werkplekleren 1 Profiel C” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Volgens de stukken die verzoeker bij zijn wederantwoordnota voegde, heeft verzoeker klaarblijkelijk op datum van 3 februari 2017 middels aangetekend schrijven een intern beroep ingesteld bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 3 februari 2017 diende verzoeker tegelijkertijd een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

“§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.”

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoekers verzoekschrift niet is ondertekend.

Het beroep is derhalve onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Henri Verhaaren bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.564 van 3 maart 2017 in de zaak 2017/057

In zake: xxx

Tegen: CVO Antwerpen
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Marc Stommels
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Amerikalei 220 bus 14
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 14 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van “de studievoortgangsbeslissing genomen op 07/02/2017 en de beslissing intern beroep genomen op 14/02/2017”.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jan Fransen (*loco* Marc Stommels), die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het schooljaar 2016-2017 ingeschreven in de HBO5-opleiding Boekhouden.

Voor de module “Bank- en beurswezen” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 0/60.

Bij aangetekend schrijven van 14 februari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij op artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs. De kopie van het verzoekschrift die verwerende partij van de Raad mocht ontvangen, blijkt niet ondertekend te zijn. Het beroep is volgens verwerende partij dan ook onontvankelijk.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

“§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.”

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeksters verzoekschrift niet is ondertekend en dat zij niet antwoordt op de ter zake door verwerende partij opgeworpen exceptie.

De exceptie dient dan ook gegrond te worden bevonden.

Het beroep is derhalve onontvankelijk.

V. Anonimisering

Verzoekster vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Henri Verhaaren bijzitter

Piet Versweyveld bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Zitting van 15 maart 2017

Arrest nr. 3.568 van 17 maart 2017 in de zaak 2017/059

In zake: Lauranne PARMENTIER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Herman Buelens
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Amerikalei 191
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 15 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 30 januari 2017 waarbij aan de verzoekster telkens een score van 8 op 20 werd toegekend voor de opleidingsonderdelen “Budgetteren” en “Cost accounting”, alsook voor het deelopleidingsonderdeel “Registratie- en erfbelasting” (deel van het opleidingsonderdeel “Indirecte belastingen”) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 februari 2017 waarbij het intern beroep van verzoekster niet ontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 15 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaten Herman Buelens en Isabelle Parmentier, die verschijnen voor de verzoekende partij en advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het Bedrijfsmanagement”.

Voor de opleidingsonderdelen “Budgetteren” en “Cost accounting” en voor het deelopleidingsonderdeel “Registratie- en erfbelasting” (deel van het opleidingsonderdeel “Indirecte belastingen”) bekomt verzoekende partij telkens een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 7 februari 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 14 februari 2017 werd het intern beroep niet ontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat een intern beroepschrift in navolging van artikel 4.4.4.1 van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement binnen een welbepaalde termijn dient te worden verstuurd en aan welomschreven vormvereisten dient te voldoen:

“Wil de student beroep aantekenen?

- De student vraagt de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid een heroverweging van de beslissing via e-mail aan regels-klachten@kdg.be
- Bij een examenbeslissing doet hij dit binnen de zeven kalenderdagen na de bekendmaking van de punten via e-studentservice. In een ander geval doet hij dit binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de genomen beslissing.
- Het beroep moet een handtekening bevatten van de student of van zijn raadsman. Is die raadsman niet ingeschreven als advocaat(-stagiair)? Dan voegt de student een schriftelijke machtiging toe.
- Daarnaast vermeldt de student minstens: zijn identiteit, de bestreden studievoortgangsbeslissing of weigering van individuele maatregelen en de feitelijke bezwaren die hij inroeft.

Ontvankelijkheidsprocedure

Bevat de e-mail deze elementen niet? Of verstuurde de student de e-mail pas na de termijn van zeven kalenderdagen?

Dan verklaart de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid het beroep onontvankelijk.”

Aangezien verzoekster haar verzoekschrift te laat indiende (publicatiedatum van de punten was 30/01/2017, waardoor de indienperiode eindigde op 06/02/2017) en ze het verzoekschrift niet indiende via e-mail aan regels-klachten@kdg.be, kan de interne beroepsinstantie dit intern beroep niet ontvankelijk verklaren.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 14 februari 2017 en per e-mail van 15 februari 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 15 februari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Uitputting interne beroepsmogelijkheden

Verzoekende partij heeft het intern beroep ingesteld en uitgeput.

Of de interne beroepsinstantie dit beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verwerende partij heeft bij beslissing van 14 februari 2017 het intern beroep onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 14 februari 2017 terecht het intern beroep onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het huidig beroep onontvankelijk is, wegens een onregelmatig ingesteld intern beroep.

De Raad heeft het extern beroep geregistreerd op 16 februari 2017. Het extern beroep werd aldus tijdig ingesteld. Een beroep bij de Raad kan echter pas worden ingesteld nadat het intern beroep regelmatig is ingesteld en uitgeput, conform artikelen II.294 en II.283 van de Codex Hoger Onderwijs.

Artikel 4.4.4.1 van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement 2016-2017 stelt volgende vereisten in het kader van het instellen van intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing:

“*Wil de student beroep aan te kennen?*

- *De student vraagt de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid een heroverweging van de beslissing via e-mail aan regels-klachten@kdg.be.*
- *Bij een examenbeslissing doet hij dit binnen de zeven kalenderdagen na de bekendmaking van de punten via e-studentservice. In een ander geval doet hij dit binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de genomen beslissing.*
- *Het beroep moet een handtekening bevatten van de student of van zijn raadsman. Is die raadsman niet ingeschreven als advocaat(-stagiair)? Dan voegt de student een schriftelijke machtiging toe.*
- *Daarnaast vermeldt de student minstens: zijn identiteit, de bestreden studievoortgangsbeslissing of weigering van individuele maatregelen en de feitelijke bezwaren die hij inroeft.*

Ontvankelijkheidsprocedure: Bevat de aangetekende of persoonlijk overhandigde brief deze elementen niet? Of verstuurde of overhandigde de student de brief pas na de termijn van zeven kalenderdagen? Dan verklaart de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid het beroep onontvankelijk.”

De beroeps mogelijkheden staan bovendien ook duidelijk vermeld op de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing.

In casu richtte verzoekster op dinsdag 7 februari 2017 een e-mail en een aangetekende brief aan de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid tot aanvechting van de studievoortgangsbeslissing d.d. 30 januari 2017. Het intern beroepschrift werd aldus één dag te laat verzonden, rekening houdend met de regels vooropgesteld in het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement en tevens vermeld in de betwiste studievoortgangsbeslissing. De directeur Onderwijs- en Studentenbeleid ging dan ook over tot de gehele ontvankelijkheidverklaring van het intern beroep.

In de zaak nr. 2013/089 oordeelde de Raad reeds dat de interne beroepsinstantie het intern beroep terecht onontvankelijk verklaarde daar waar het intern beroep laattijdig werd ingesteld, hoewel de beroepsmogelijkheid en de modaliteiten correct werden aangegeven op de studievoortgangsbeslissing. Verzoekster erkent in haar verzoekschrift voor de Raad zelf dat het intern beroep laattijdig werd ingesteld en voert geen enkel element aan op grond waarvan de beslissing van de directeur Onderwijs- en Studentenbeleid onterecht zou zijn. Bij gebrek aan aanvechting van de beslissing ingevolge de interne beroepsprocedure, kan dezelfde problematiek niet zomaar het voorwerp vormen van een procedure voor de Raad.

Weliswaar vermeldt verzoekster terecht dat zij haar intern beroep op 7 februari 2017 niet alleen per aangetekende brief, maar ook per e-mail had ingestuurd. Onderzoek heeft uitgewezen dat deze e-mail omwille van de vermelding van een facebooklink werd tegengehouden door de spamfilter van verwerende partij. Dat aspect mag niet ten nadele van verzoekster worden ingeropen. Echter, dat doet geen afbreuk aan de laattijdigheid van het intern beroep.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij op 7 februari 2017 een verzoekschrift tot intern beroep verzonden heeft aan de Directeur Onderwijs- en Studentenbeleid. Een kopie van dit schrijven werd toegestuurd aan regels-klachten@kdg.be. De datum waarop dit intern beroep werd ingesteld, was volgens verzoekster wel degelijk tijdig. Verzoekster verbleef op het moment waarop de punten werden vrijgegeven op e-studentenservice niet in België, maar in de Dominicaanse Republiek bij haar zus. Wegens het uurverschil nam verzoekster slechts een dag later dan haar medestudenten kennis van de studievoortgangsbeslissing. Daarnaast was het STIP op vrijdag 03/02/2017 uitzonderlijk vroeger gesloten, waardoor verzoekster bij het ophalen van de examenkopijen voor een gesloten deur stond. Dit is een geval van overmacht: het enkel feit dat het STIP vroeger zijn deuren heeft gesloten, is een vreemde

oorzaak die niet aan verzoekster kan worden toegerekend. Verzoekster was aanwezig op de dag van afspraak, maar de vroegtijdige sluiting deed zich plotseling voor en kon niet worden voorzien door verzoekster. Het nazicht van de examens was dat weekend gepland met de deskundigen, maar moest bijgevolg worden uitgesteld naar maandag 6 februari 2017. Als bewijs van deze uitzonderlijk vroege sluiting eist verzoekster van verwerende partij dat de tijdsregistratie van de STIP-medewerkers wordt meegedeeld dd. 03/02/2017. Aangezien verzoekster later dan haar medestudenten kennis heeft genomen van de studievoortgangsbeslissing en het feit dat het STIP gesloten was op de afgesproken dag dd. 03/02/2017, is het intern beroep door verzoekster op rechtmatige wijze tijdig ingesteld en uitgeput conform artikel II.283, 2° Codex Hoger Onderwijs en conform artikel 4.4.4.1 van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement 2016-2017.

Indien de Raad van mening zou zijn dat het beroep te laat zou zijn ingesteld, *quod certe non*, beroeft verzoekster zich op uitzonderlijke omstandigheden om haar gelijke kans op een deliberatie te verkrijgen op grond van art. 4.4.4.2 HOE: “*Na bovenstaande interne beroepsprocedure kan de student nog beroep aantekenen bij de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen, [...]*”. In uitzonderlijke omstandigheden kan de Raad omstandigheden aannemen die het overschrijden van de normale beroepstermijn rechtvaardigen. *In casu* wist verzoekster dat zij de ernstige feiten van het viseren, het intimideren en de psychologische agressie moet aantonen via deskundigen om haar intern beroep kracht te kunnen bijzetten. Het nazicht van de deskundigen toont aan dat van verzoekster het onmogelijke wordt verwacht vanwege haar docenten en is het duidelijk dat verzoekster ontrecht 8/20 scoorde op haar examens. Verwerende partij hamert in haar antwoordnota op de onontvankelijkheid, terwijl de onontvankelijkheid door haarzelf gecreëerd is wegens de vroegtijdige sluiting van het STIP. Dat verwerende partij haar gehele verdediging steunt op de onontvankelijkheid, toont de ernst van de feiten en de ernst van de behandeling van verzoekster aan, die zich in een uitzonderlijke situatie bevindt. Deze omstandigheden zijn ernstig genoeg om uitzonderlijk de overschrijding van de normale beroepstermijn te rechtvaardigen en verzoekster een waardige kans te geven de ontrecte studievoortgangsbeslissingen aan te vechten.

Volgens verzoekster werd de interne beroepsprocedure aldus ontrect onontvankelijk verklaard door de Directeur Onderwijs- en Studentenbeleid dd. 14/02/2017 wegens laattijdigheid. Dit antwoord bevat een onwaarheid, aangezien een kopie van het verzoekschrift

wel degelijk aan regels-klachten@kdg.be werd verzonden. Verzoekster heeft het intern beroep regelmatig ingesteld en uitgeput en heeft op regelmatige wijze het extern beroep ingesteld naar de vereisten die de Codex Hoger Onderwijs en het HOE opleggen om de onontvankelijkheid van de beslissing van de Directeur Onderwijs- en Studentenbeleid dd. 14/02/2017 te vernietigen.

Beoordeling

De Raad onderzoekt vooreerst of de interne beroepsinstantie het beroep terecht als onontvankelijk heeft beschouwd.

De Raad stelt vast dat de termijn voor het instellen van het intern beroep op dwingende wijze is geregeld door de decreetgever in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs. Het betreft een vervaltermijn. Een laattijdig intern beroep is derhalve onontvankelijk. Gezien het een regel van openbare orde betreft, onderzoekt de Raad dit desnoods ook ambtshalve.

In casu betreft het voorwerp een examenbeslissing en gaat de vervaltermijn van 7 kalenderdagen in op de dag na deze van de proclamatie, d.i. de bekendmaking van de resultaten wat *in casu* is gebeurd op 30 januari 2017 (stuk 1 verwerende partij).

De Raad stelt ook vast dat op de mededeling van het puntenblad in het studievoortgangsdossier de noodzakelijke beroepsmodaliteiten zijn meegedeeld, zodat de beroepstermijn effectief aanvangt de dag na de bekendmaking, wat *in casu* op 31 januari 2017 is. De uiterste datum om een tijdig beroep in te stellen is derhalve maandag 6 februari 2017.

Verzoekende partij dient pas een intern beroep in bij e-mail en bij aangetekend schrijven van dinsdag 7 februari 2017 (stuk 4 en stuk 5 verwerende partij). De Raad moet derhalve concluderen dat het intern beroep *prima facie* niet tijdig is ingesteld.

Verzoekster geeft dit bovendien ook zelf aan in haar extern verzoekschrift, waar zij op p. 1 stelt: “*Verzoekster was een dag te laat met het indienen van haar verzoekschrift tot intern beroep.*” Op p. 4 stelt zij: “*Verzoekster heeft het intern beroep correct maar helaas één dag te laat uitgeput*”. Verzoekster voert in haar initieel verzoekschrift voor de Raad verder ook geen argumenten aan om het overschrijden van deze vervaltermijn te verantwoorden. Dat

verzoekster later dan haar medestudenten kennis zou hebben genomen van de studievoortgangsbeslissing en dat het STIP op de afgesproken dag dd. 03/02/2017 vroeger gesloten zou zijn geweest, alsook de vraag aan de Raad om uitzonderlijke omstandigheden aan te nemen die het overschrijden van de normale beroepstermijn rechtsvaardigen, wordt voor het eerst opgeworpen in de wederantwoordnota en komt dan ook voor als een nieuw en bijgevolg onontvankelijk middel, omdat niet valt in te zien waarom dit niet eerder in het verzoekschrift kon worden opgenomen.

Verzoekster erkent ter zitting ook dat het intern beroep één dag te laat werd ingesteld.

Het intern beroep werd aldus terecht onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid.

De Raad kan zich niet verder buigen over de grond van de examenbetwisting, gezien het intern beroep niet regelmatig is ingesteld en uitgeput.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 17 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Jean Goossens	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.584 van 4 april 2017 in de zaak 2017/060

In zake: Evy RAES
Woonplaats kiezend te 2100 Deurne
Schotensesteenweg 105

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 februari 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 februari 2017 waarbij aan verzoekster een score van 9/20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproject Fotografie’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 15 maart 2017.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Evi Van Rossem en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de beeldende kunsten’.

Voor het opleidingsonderdeel “Masterproject Fotografie” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 juli 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat de student enkel uit artistieke promotoren kan kiezen, en dat de door haar voorgestelde persoon daar niet toe behoorde. Ze benadrukt dat een andere keuze niet mogelijk was, vermits er dit academiejaar slechts twee artistieke promotoren ter beschikking waren. De interne beroepsinstantie stelt vervolgens dat uit het dossier blijkt dat er verschillende begeleidingsmomenten zijn georganiseerd, waarop de student evenwel vaak niet aanwezig was. Zo bleef ze afwezig op een aantal verplichte ateliers, een lezing, een presentatie en twee studiereizen. Volgens de interne beroepsinstantie wordt de bewering dat de docenten onbereikbaar waren of voorrang zouden hebben gegeven aan hun internationale projecten tegengesproken door de neergelegde kalender met geplande afspraken. Daarnaast benadrukt de interne beroepsinstantie dat er op 15/12 masterpresentaties waren voor de hele groep studenten en het voltallige docentenkorps, waar ook feedback werd gegeven; dat er op 21/04 een pre-jury was waar feedback werd gegeven door externe juryleden en dat er op 26/04 een nabesprekking was van dit pre-jurymoment.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat op toonmomenten alle praktijkdocenten aanwezig zijn, maar dat het ‘toonmoment’ waarnaar de student verwijst een tentoonstelling betreft die ze op eigen initiatief heeft opgezet. Ze merkt ook op dat de verplaatsing van de werken van de student werd ingegeven door het gegeven dat de ruimte erg klein was en de student niet aanwezig was op het moment waarop de docent met alle studenten had afgesproken om samen naar de exposuiting te gaan en er de werken op te stellen. De student bleek reeds op voorhand haar werken geïnstalleerd te hebben, zonder rekening te houden met de andere studenten.

De interne beroepsinstantie is ook van oordeel dat voor het overige, de feitelijke beweringen van de student met betrekking tot vooringenomenheid en/of negatieve beoordelingen niet worden aangetoond, tegengesproken worden door het dossier en ontkend worden door de

docenten. Ze merkt op dat volgens de docenten de student niet openstaat voor adviezen en richtlijnen.

Volgens de interne beroepsinstantie blijkt uit het dossier dat de artistieke jury wel degelijk heeft geoordeeld over alle vooropgestelde competenties. Zo wordt ingegaan op de locatie en op het ‘Wunderkammer-effect’. De jury stelde dat er zeker sprake is van ondersteunend onderzoek, maar dit wordt onvoldoende artistiek verwerkt tot een persoonlijk standpunt en het geheel blijft beperkt tot een louter illustratief resultaat. Ze is ook van oordeel dat het werk niet goed communiceert en dat er sprake is van een conceptuele verwarring tussen een aantal uitgangspunten. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de jury de experimenten met materialen en technieken zeker heeft geapprecieerd, maar dat deze onvoldoende zijn doorgedreven om te resulteren in sterke beelden. De interne beroepsinstantie stelt vast dat uit het dossier blijkt dat de interne en externe jury tot dezelfde conclusie zijn gekomen en dezelfde punten hebben toegekend. Ze verduidelijkt tenslotte dat de interne jury, in het bijzonder na grondige evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar, tot de conclusie kwam dat de student de omschakeling van het commerciële opdrachtgerichte veld naar een autonome artistieke praktijk, wat de kern is van wat een master in de beeldende kunst/fotografie beoogt, niet heeft gemaakt.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.057 van 14 september 2016 in de zaak 2016/233 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“Verzoekende partij vecht de beslissing van de interne beroepsinstantie waarbij haar score voor het opleidingsonderdeel “Masterproject fotografie” (30 studiepunten) wordt gehandhaafd, aan.

In eerste instantie werpt verzoekende partij op dat de artikelen 6, 7 en 8 van het juryreglement zijn geschonden. Overeenkomstig artikel 6 van het Juryreglement worden voor het opleidingsonderdeel Masterproject naast de interne juryleden ook externe juryleden

uitgenodigd. Tevens vermeldt het artikel dat de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en deze van de interne juryleden eveneens voor 50% meetelt. Artikel 6 bepaalt daarnaast dat elke groep bij de beoordeling te werk gaat zoals bij de bachelorbeoordeling.

De Raad kan op het juryblad vaststellen dat het document “Jury_MASTERS_Fotografie_15_16 – JURYBLAD EINDEVALUATIE – niet voor studenten!” (hierna: “Juryblad eindevaluatie”), waarin de evaluatie van het werk van verzoekende partij is weergegeven en commentaar is opgenomen (boven de tabel leest de Raad: “Jury eindevaluatie overzicht commentaren + akkoord juryleden”) in de kolommen “algemeen commentaar”, “masterproject fotografie” en “ondersteunend onderzoek fotografie”, door zowel interne als externe juryleden op 17 juni 2016 is ondertekend voor akkoord.

Aldus blijkt het betrokken document door zowel de interne als de externe juryleden gedragen. De Raad kan op basis van dit formulier evenwel niet vaststellen of de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en deze van de interne juryleden eveneens voor 50% meetelt. Dat alle juryleden bij de totstandkoming van de evaluatie betrokken zijn, betekent immers nog niet dat de beoordeling van elk van de twee “groepen” (interne jury enerzijds en externe jury anderzijds) voor 50% meetelt.

De antwoordnota geeft aan dat zowel de interne jury als de externe jury verzoekende partij hebben beoordeeld en dat zij na beraadslaging beide tot dezelfde evaluatie kwamen. De Raad stelt vast dat de interne en externe juryleden tot een gezamenlijke score kwamen. De Raad stelt vast dat het oordeel van de jury volgens artikel 7 van het juryreglement wordt uitgedrukt in commentaar- of adviesvorm en in punten in gehele getallen op 20. De Raad sluit niet uit dat beide groepen ook initieel dezelfde score in gedachten hadden of dat beide groepen in een beraadslaging, waarin het gewicht van hun beider stem een 50%-aandeel vertegenwoordigde, tot deze score gekomen zijn, doch vindt hiervoor geen indicatie in het dossier. Dat alle juryleden de evaluatie voor akkoord ondertekenden, betekent nog niet dat de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en de beoordeling van de interne juryleden voor 50% heeft meegeteld. De stem van of de evaluatie door één van beider kan zwaarder hebben doorgewogen in de totstandkoming van het eindresultaat dan de evaluatie van de andere.

De Raad ziet op het document met de eindevaluatie van de jury wel een quatering van 9 op 20 staan, maar kan niet vaststellen of en hoe dit examencijfer door het samenspel van de beoordelingen door de interne en externe jury, zoals beoogd in artikel 6 van het juryreglement, tot stand is gekomen. Op basis van het dossier tast de Raad ter zake in het

duister. Bijgevolg kan hij uit de motivering van de beslissing onvoldoende afleiden dat het vermelde artikel uit het juryreglement is nageleefd.

Verwerende partij wijst de Raad ook op een “eindevaluatie” die de feedback van de (beide) jury(’s) samenbrengt. Het komt de Raad voor als een samenvattend document, dat teruggaat op het document “Juryblad Eindevaluatie” van 17 juni 2016. De Raad kan moeilijk vaststellen van wie het niet-ondertekende document “Feedback eindevaluatie” precies uitgaat. Hoewel het document verwijst naar de datum van de jurypresentatie (MA, 17/06/2016) is het voor de Raad niet duidelijk of dit document op deze dag is opgesteld en indien niet, wanneer wel. Evenmin kan de Raad aan de hand van dit document vaststellen of het aangehaalde artikel 6 van het juryreglement is nageleefd. Uit niets in het document blijkt aan welke “groep” welke elementen in de evaluatie zijn toe te schrijven, nog daargelaten welk gewicht de evaluatie – die trouwens in geen van de documenten aan een (nog daargelaten in een cijfer uitgedrukt) eendoordeel van de beide respectieve groepen verbonden is – van elk van de groepen heeft gehad.

De interne beroepsbeslissing stelt dat uit de toelichting in het dossier blijkt dat de interne en de externe juryleden na beraadslaging tot dezelfde conclusie zijn gekomen en identieke punten hebben toegekend. Niettegenstaande deze stelling is het de Raad bij lezing van het dossier niet duidelijk of de beoordeling van de “interne” en de “externe” juryleden elk voor 50% heeft meegeteld voor de beoordeling van het “Masterproject” en of, conform art. 6, b van het juryreglement, binnen elke groep een beoordeling heeft plaatsgevonden. Het aangehaalde artikel bepaalt immers:

“b. Master:

- Voor de beoordeling van het opleidingsonderdeel ‘Masterproject’ worden naast de interne juryleden ook externe juryleden uitgenodigd. De beoordeling van de externe juryleden telt voor 50% mee en die van de interne juryleden voor 50%. Binnen elke groep gaat men te werk zoals bij de bachelorbeoordeling.”.

Wat dit betreft, herneemt de Raad het document “Feedback eindevaluatie” dat enkel opmerkingen betreffende het “Masterproject Fotografie” bevat. Bij “Algemene commentaar” en “Ondersteunend onderzoek Fotografie” treft de Raad geen opmerkingen aan. De Raad leest meer bepaald het volgende in dit document, dat goeddeels wordt hernomen in de aangevochten beslissing:

“De locatie biedt geen meerwaarde aan het project. De betekenis en context van het kasteel worden genegeerd. De projectie op het plafond overtuigt niet – de beeldkeuze lijkt arbitrair en

inwisselbaar, het aanwezige daglicht vertrouebelt de projectie en de beelden zijn niet erg zichtbaar.

Het ‘Wunderkammer’-effect blijkt steken in een versnipperd geheel. Er is zeker sprake van ondersteunend onderzoek maar dit wordt onvoldoende artistiek verwerkt tot een persoonlijk standpunt en het geheel blijft steken in een louter illustratief resultaat.AF9

Het werk communiceert niet goed: de installatie heeft uitleg nodig want visueel komt het niet over. Welke plaats krijgt de toeschouwer in deze ‘wunderkammer’?

Er is sprake van conceptuele verwarring tussen een aantal uitgangspunten: wil de fotografe de perceptie aanreiken die patiënten met dementie ervaren, of is het eerder de bedoeling om een scala van technieken waarbij de grenzen van fotografie verkend worden, te presenteren? De experimenten met materialen en technieken worden zeker geapprecieerd, maar zijn onvoldoende doorgedreven om te resulteren in sterke beelden, het geheel blijft steken in een opeenstapeling van studies en tests.”.

In het document “Juryblad Eindevaluatie”, waar de interne beroepsbeslissing bovendien niet naar verwijst en dat eerst tijdens de procedure voor de Raad wordt bijgebracht, treft de Raad in de kolom “Masterproject Fotografie” de volgende opmerkingen aan:

- “problematisch
- is dit masterwaardig ?
- de ATTITUDE is problematisch
- verouderde taal
- geen proces afgelegd
- er zit iets geforceerd in
- weinig gevoeligheid
- Het werkt gaat te letterlijk om met de problematiek v. dementie
- Het werk communiceert niet.”

Niettegenstaande bepaalde overeenkomsten tussen beide documenten is het de Raad niet onmiddellijk duidelijk of het document “Feedback eindevaluatie”, waarvan de Raad niet kan uitmaken van wie het precies uitgaat, de feedback van beide jury’s louter samenbrengt.

De Raad neemt ook kennis van de in het document “Juryblad Eindevaluatie” vermelde opmerkingen in de kolom “Algemene commentaar”. De Raad leest het volgende:

“<WUNDERKAMMER>

Jury begrijpt het werk niet. De bezoeker heeft geen plaats. Wat ze wil vertellen overtuigt visueel niet.

ROOKMACHINE geslaagd (DIMENSIE/DEMENTIE)

INSTALLATIE heeft uitleg nodig – geplooide Textielprints-/Communicatieprobleem.

Ze heeft geen keuze gemaakt – ‘special effects’ – niet genereus/wat gun je de toeschouwer”.

Tevens leest de Raad in de kolom “Ondersteunend onderzoek Fotografie”, dat trouwens betrekking lijkt te hebben op een afzonderlijke opleidingsonderdeel (15 studiepunten) waarvoor verzoekende partij een creditbewijs behaalde (13 op 20):

“(...) Is te veel verlaten waardoor lijnen en aanknopingspunten (kapstokken) verdwijnen”.

Ook indien deze opmerkingen in overweging worden genomen blijft het onduidelijk hoe zij zich precies verhouden tot het document “Feedback Eindevaluatie”.

Bovendien is het voor de Raad evenmin duidelijk hoe de opmerkingen in de beide hierboven aangehaalde documenten zich verhouden tot de eindcompetenties die met het opleidingsonderdeel worden beoogd. De Raad brengt de eindcompetenties, zoals vermeld in de ECTS-fiche, hieronder in herinnering. Zij luiden als volgt:

“De student(e)

- maakt een bewuste keuze uit verworven artistieke inzichten en vaardigheden en past deze toe in het autonome onderzoeksproject – verwezenlijkt een eindproject: de masterproef
- kan een artistiek project concipiëren, organiseren, documenteren, presenteren en argumenteren voor deskundigen uit het werkveld
- ontwikkelt inzichten in diverse verschijningsvormen van de beeldcultuur
- beschikt over een brede kennis en gefundeerd inzicht in de traditionele en actuele (audiovisuele) kunsten
- is vaktechnisch, theoretisch en inzichtelijk voorbereid om als kunstenaar, vormgever, leraar of deskundige het werkveld te betreden.

Het bereikte gespecialiseerde niveau wordt gewaardeerd door het culturele werkveld en het bredere publiek.

Na de opleiding is de student voorbereid om als autonoom kunstenaar aan de slag te gaan. Velen kiezen ook voor toegepaste fotografie (architectuurfotografie, mode, documentaire of journalistieke opdrachten...). Een aantal van onze studenten komt ook in het onderwijs terecht en geeft les in kunsthistoria's, het deeltijds of hoger kunsonderwijs.”.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat uit het dossier blijkt dat de artistieke jury over alle vooropgestelde competenties heeft geoordeeld. Het is de Raad op basis van de evaluatiedocumenten niet mogelijk vast te stellen of dit het geval is. Evenmin kan de Raad uit deze documenten afleiden welke eindcompetenties door verzoekende partij niet zijn bereikt en waarom zulks het geval is. De Raad merkt wat dit betreft nochtans op dat in het juryverslag de in de ECTS-fiche beoogde eindcompetenties van het opleidingsonderdeel als referentiekader wordt gebruikt. Ten overvloede merkt de Raad op dat ook de scores die

verzoekende partij voor de andere opgenomen opleidingsonderdelen, waaronder de “masterclasses”, de relevantie van de verduidelijking van het onvoldoende behaald hebben van de beoogde eindcompetenties kunnen illustreren. Het is de Raad op basis van de dossiergegevens allerminst mogelijk vast te stellen dat aan deze in artikel 7 van het juryreglement vervatte verplichting is voldaan. Ook wat dit betreft, kan verwerende partij niet volstaan met de in de interne beroepsbeslissing opgenomen overweging dat uit het dossier blijkt dat de artistieke jury wel degelijk over alle vooropgestelde competenties heeft geoordeeld. Hierbij is het voor de Raad niet duidelijk of de artistieke jury de interne dan wel de externe juryleden, of beide groepen betreft. De onduidelijkheid voor de Raad situeert zich tegen de achtergrond van artikel 1 van het juryreglement. Dit artikel bepaalt dat de interne leden van de jury personeelsleden zijn die belast zijn met onderwijsactiviteiten aan de betrokken student of belast met onderwijsactiviteiten binnen de betreffende afstudeerrichting en/of keuzediscipline. De externe leden zijn personen – al dan niet in dienst van de verwerende partij – die omwille van hun expertise in het werkveld in staat zijn de domeinspecifieke competenties van de studenten te beoordelen. Het onderscheid strookt met de ratio van artikel 6 van het juryreglement. Het laat de mogelijkheid open dat beide jury's een verschillende beoordeling zouden kunnen formuleren en dan vervolgens tot een gezamenlijk eindcijfer komen. Bij de totstandkoming van het eindcijfer weegt het oordeel van elk van de jury's gelijk door.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie tevens dat, in het bijzonder na grondige evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar, de interne jury tot de conclusie kwam dat de student de omschakeling niet gemaakt heeft van het commercieel opdrachtgerichte veld naar een autonome artistieke praktijk, wat de kern is van wat de master in de beeldende kunst/fotografie beoogt.

De Raad ziet niet hoe de door de interne beroepsinstantie aangehaalde algemene conclusie van de interne jury terug te voeren is op de zich in het dossier bevindende evaluatieliedocumenten. Deze overweging spruit klaarblijkelijk voort uit het document “Toelichting op verzoekschrift [verzoekende partij] – beroep interne beroepscommissie inzake de studievoortgangsbeslissing”. De Raad tast in het duister over het ontstaan en de context van de evaluatie en de conclusie waartoe zij leidde. Evenmin ziet de Raad hoe deze overweging zich tot de te bereiken eindcompetenties verhoudt. Bovendien ziet de Raad, bij gebrek aan toelichting, niet in hoeverre een “evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar” de evaluatie van het Masterproefproject schraagt, in het bijzonder in zoverre de evaluatie betrekking heeft op een vorig academiejaar, waarin verzoekende partij het opleidingsonderdeel waarop de betwisting betrekking heeft overigens niet heeft gevuld.

Het document verwijst in dit verband naar het voordeel van de twijfel dat bij de eindpresentatie van het schakeljaar van verzoekende partij aan verzoekster is gegeven betreffende de vraag of er sprake was van een geslaagde omschakeling van een professionele naar een academische bachelorgraad, welk voordeel de interne jury verzoekster bij de masterpresentatie niet heeft gegeven.

Tenslotte blijkt voor de Raad niet uit het dossier hoe de in de ECTS-fiche bedoelde toon-/controlemomenten, die plaatsvinden tijdens het academiejaar, overeenkomstig deze ECTS-fiche in de quoteringen zijn meegenomen. Daarenboven treft de Raad in het dossier geen enkel stuk aan dat verwijst naar de toonmomenten en de tussentijdse evaluaties die bij die gelegenheid zouden hebben plaatsgevonden.

Ten overvloede merkt de Raad op evenmin uit het dossier te kunnen afleiden waar de overweging van de interne beroepsinstantie dat de student, naar het oordeel van de docenten, niet open staat voor adviezen en richtlijnen, maar steeds haar eigen weg wenst te bewandelen, op terug te voeren is. Nergens wordt precies aangegeven welke adviezen en richtlijnen verstrekt zijn en vervolgens genegeerd werden. Evenmin is het duidelijk in hoeverre deze inschatting tot de handhaving van de eindevaluatie door de interne beroepsinstantie heeft bijgedragen.

De Raad slaat tenslotte acht op het door verwerende partij bijgebrachte document “Toelichting op verzoekschrift [verzoekende partij] – beroep interne beroepscommissie inzake de studievoortgangsbeslissing”, waarvan het de Raad niet duidelijk is van wie het uitgaat, wanneer het is opgesteld en hoe het in de beslissing van de interne beroepsinstantie is geïntegreerd. De Raad treft er daarenboven, in de beschrijving van de totstandkoming van het resultaat (bij “3) Vanuit deze evaluatiecriteria kunnen wij stellen dat de studente [verzoekende partij] niet aan alle criteria heeft voldaan.”, en dan meer bepaald bij het eerste punt van deze beschrijving: “Artistieke kwaliteit (creativiteit + authenticiteit)”), geen afdoend antwoord in aan op de onduidelijkheden waarmee hij geconfronteerd wordt betreffende de inbreng van de beide jurygroepen – intern en extern – in de totstandkoming van de eindbeoordeling. Uit deze beschrijving schijnt het de Raad minstens toe dat het zwaartepunt van de beoordeling, in strijd met de uitdrukkelijke tekst van het juryreglement, bij de externe juryleden ligt. De Raad leest er immers: “drie professionele actoren uit het werkveld hebben – los van enige beïnvloeding of vermeende vooringenomenheid van het docentenkorps – de eindpresentatie van [verzoekende partij] een onvoldoende als eindbeoordeling gegeven”. In elk geval vindt de Raad er geen indicatie dat het beoordelingsproces in overeenstemming is met het juryreglement. Wat de evaluatie van verzoekende partij in het licht van de

eindcompetenties, geformuleerd in de ECTS-fiche betreft, stelt de Raad wel vast dat de structuur van het document hiernaar verwijst en dat wordt toegelicht waarom verzoekende partij de betrokken competenties niet zou hebben bereikt. De Raad is echter van oordeel dat de door de juryleden ondertekende evaluatie en het samenvattende verslag de basis van de evaluatie vormen en dat het niet duidelijk is hoe de toelichting op het verzoekschrift zich hiermee verhoudt en in het bijzonder hierop terug te voeren is. Het is de Raad op basis van het betreffende stuk dan ook een raadsel of de in het niet identificeerbare document geformuleerde uitlatingen een weergave vormen van de elementen die de interne en externe juryleden tot hun (respectievelijke) beoordeling hebben gevoerd en door hen gedragen zijn, dan wel veeleer de persoonlijke reflecties van een anoniem gegriefd jurylid. Bovendien brengt het document geen klaarheid in betwiste punten als de rol van de toonmomenten in de beoordeling en bevat het ook elementen die niet onmiddellijk met de jurybeoordeling van het eindwerk van verzoekende partij in verband zijn te brengen.

De voorgaande overwegingen brengen de Raad tot het besluit dat de motivering van de aangevochten beslissing niet stand houdt. De motivering laat de Raad immers niet toe vast te stellen dat de aangevochten beslissing niet kennelijk onredelijk is. Evenmin kan de Raad op basis van de motivering de door verzoekende partij aangehaalde schendingen van de regelgeving, in het bijzonder van het juryreglement van verwerende partij, beoordelen.

Het middel is gegrond.

De overige middelen kunnen niet tot een verdere vernietiging leiden en dienen bijgevolg niet te worden onderzocht.

Rekening houdend met art. II.292, § 1, 2° Codex Hoger Onderwijs, met het belang van beide partijen bij een spoedige en definitieve afwikkeling van de aan de basis van de procedure voor de Raad liggende betwisting betreffende de studievoortgangsbeslissing met betrekking tot het “Masterproject Fotografie” in het licht van de start van het nieuwe academiejaar, met de overwegingen die de Raad tot een vernietiging hebben gebracht en om iedere mogelijke vooringenomenheid bij de beoordeling te vermijden, vraagt de Raad verwerende partij om, voorafgaand aan het nemen van een nieuwe beslissing, het werk van verzoekende partij aan een nieuwe beoordeling (conform haar juryreglement) door een anders samengestelde examenjury te onderwerpen.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.057 van 14 september 2016 in de zaak 2016/233 heeft de interne beroepsinstantie op 20 september 2016 een nieuwe beslissing genomen, waarbij zij aan de opleiding de opdracht geeft om, in overleg met de studente, een nieuw jurymoment met een anders samengestelde jury vast te leggen voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproject Fotografie’, en vervolgens een nieuwe gemotiveerde beslissing te nemen vóór 15 oktober 2016.

Op 5 oktober 2016 heeft het nieuw jurymoment plaatsgevonden en op 6 oktober 2016 ontvangt verzoekster bij schrijven een nieuw rapport. Zij behaalt een examencijfer van 8/20 voor het ‘Masterproject Fotografie’.

Bij aangetekend schrijven van 17 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.481 van 11 januari 2017 in de zaak 2016/573 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad stelt vast dat de aan verzoekende partij meegedeelde beslissingen zich beperken tot de beslissing van de interne beroepscommissie van 20 september 2016 houdende een “opdracht” aan de opleiding en de mededeling van een examenresultaat op 6 oktober 2016, dat werd vastgesteld na het nieuwe presentatiemoment van 5 oktober 2016.

Hoewel verzoekende partij in de brief van 6 oktober 2016 tevens werd meegedeeld dat de beslissing van de interne beroepscommissie haar diezelfde dag, met name op 6 oktober 2016, zou worden toegestuurd, is van dergelijke beslissing, behoudens indien het deze van 20 september 2016 zou betreffen, geen spoor aan te treffen in het dossier voor de Raad.

Uit een e-mail van 12 oktober 2016 van het diensthoofd administratie en organisatie leidt de Raad af dat de mededeling op de brief van 6 oktober 2016 waarmee verzoekende partij het puntenblad is toegestuurd op een vergissing berustte en dat geen zending meer zou volgen.

De Raad dient het verzoek dan ook te beoordelen in het loutere licht van het aan verzoekende partij bezorgde puntenblad. Andere elementen die de score verduidelijken zijn aan verzoekende partij niet bezorgd. Dat verzoekende partij in de aangehaalde e-mail is meegedeeld dat zij de feedback met betrekking tot het nieuwe jurymoment dat tot de

aangevochten score leidde na afspraak kon gaan inzien, voert de Raad niet tot een andere vaststelling.

De Raad merkt op dat verwerende partij weliswaar elementen aandraagt betreffende de nieuwe beoordeling en de motivering ervan, doch de Raad treft hiervan geen enkel spoor aan in de aangevochten beslissing. De Raad oordeelt dat toelichting bij de beslissing in het kader van de procedure voor de Raad niet van aard is een eventueel motiveringsgebrek in de procedure te verhelpen.

Op basis van de aan verzoekende partij meegedeelde beslissing tast de Raad dan ook volkomen in het duister met betrekking tot de wijze waarop (behoudens na de organisatie van een nieuw jurymoment) zij tot stand is gekomen en de motieven die ertoe hebben geleid. De Raad is bijgevolg in de onmogelijkheid vast te stellen dat het gezag van gewijsde van de beslissing van 14 september 2016 is gerespecteerd in de nieuwe beslissing. Evenmin kan de Raad vaststellen dat de beslissing niet kennelijk onredelijk en in overeenstemming met de toepasselijke regelgeving is.

In het licht van de opmerkingen in het verzoekschrift betreffende de nieuwe examenjury vindt de Raad het treffend in het dossier geen spoor te kunnen aantreffen van het overleg waaromtrent de Raad in het arrest van 14 september 2016 verzocht. De Raad beval – in het licht van de elementen die hem tot zijn beslissing van 14 september 2016 hebben gebracht – immers om, rekening houdend met de overwegingen van de Raad en in overleg met verzoekende partij, een datum en de modaliteiten te bepalen van een nieuw presentatiemoment, voorafgaand aan de door het bevoegde orgaan te treffen nieuwe beslissing betreffende de score voor “Masterproject Fotografie”.

Hoewel de Raad in zijn beslissing van 14 september 2016 wees op het belang te verduidelijken in hoeverre de scoretoekenning toelaat de evaluatie van het werk van verzoekende partij te koppelen aan de met het opleidingsonderdeel beoogde eindcompetenties (blijkens de ECTS-fiche), dient de Raad – in het licht van de opmerkingen van verzoekende partij over de verhouding tussen de beoordeling van haar werk en de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel – vast te stellen dat de verwerende partij zich in haar beslissing beperkt tot het toekennen van een cijfer, zonder enige verdere toelichting. Dat verzoekende partij de kans is geboden feedback te krijgen en met name het juryverslag kon inkijken, brengt de Raad in casu niet tot een andere conclusie. Het is voor de Raad immers onduidelijk hoe de inhoud van dit verslag in de aangevochten beslissing is geïntegreerd.

De Raad ziet in casu niet hoe sprake kan zijn van een beslissing waarvan de motivering toelaat vast te stellen dat zij een, in functie van de beoogde eindcompetenties, redelijke evaluatie in zich draagt. Tevens acht de Raad het een raadsel hoe hij aan de hand van de jurybeslissing van 5 oktober 2016 kan beoordelen of deze beslissing in overeenstemming is met zijn arrest van 14 september 2016. In het bijzonder kan de Raad niet vaststellen of bij het nemen van de nieuwe beslissing gevolg is gegeven aan het verzoek rekening te houden met de overwegingen uit voornoemd arrest. Wat het zonder meer toekennen van een cijfer aan verzoekende partij betreft, oordeelt de Raad dat dit te meer klemt nu verzoekende partij bij de herbeoordeling van haar werk wordt geacht in mindere mate de opleidingsdoelstellingen te hebben bereikt. Verzoekende partij kreeg initieel 9 op 20 en de nieuwe score luidt nu 8 op 20.

De Raad is dan ook van oordeel dat de aangevochten beslissing niet in overeenstemming met zijn beslissing van 14 september 2016 tot stand is gekomen. Minstens is het voor de Raad niet mogelijk, op basis van de loutere toekenning van een cijfer aan verzoekende partij, vast te stellen dat deze beslissing volledig conform is met de initiële vernietigingsbeslissing.

In het onmiddellijke verlengde van de opmerkingen van verzoekende partij betreffende de jurysamenstelling merkt de Raad ook op dat uit de beslissing niet blijkt dat bij de beoordeling de bepalingen van het Juryreglement (inzonderheid de artikelen 6 en 7) zijn nageleefd. De Raad herinnert er in deze context aan deze opmerking ook in zijn overwegingen in het arrest van 14 september 2016 ten aanzien van de initiële evaluatie van het masterproject van verzoekende partij te hebben geïntegreerd.

De Raad stelt vast dat de antwoordnota van verwerende partij hieromtrent het volgende overweegt: “Deze jury heeft de masterproef van de studente volledig opnieuw beoordeeld en kwam unaniem tot hetzelfde resultaat van 8/20. Alle juryleden hebben de vaststelling van het resultaat en de motivering ondertekend.”. De Raad stelt vast dat alle juryleden het document “Jury eindevaluatie overzicht commentaren + akkoord juryleden” van 5 oktober 2016 hebben ondertekend. De Raad stelt wat dit betreft geen wezenlijk verschil vast met het op 16 juni 2016 door alle juryleden ondertekende document “Jury eindevaluatie overzicht commentaren + akkoord juryleden”. Op basis van de stukken van het dossier kan de Raad bijgevolg niet anders dan vaststellen dat het hem nog steeds niet duidelijk is waaruit moet blijken dat bij de beoordeling het juryreglement is nageleefd. Het document laat de Raad niet toe vast te stellen dat bij de nieuwe beslissing met de overwegingen hieromtrent in het arrest van 14 september 2016 rekening is gehouden en aldus het gezag van gewijsde van de beslissing in acht is genomen.

Ten overvloede leest de Raad in het onderwijs- en examenreglement weliswaar dat het examencijfer definitief wordt vastgesteld door de verantwoordelijke voor het opleidingsonderdeel, maar hij ziet er tegelijk dat indien het beroep ontvankelijk en gegrond wordt verklaard, de interne beroepscommissie in de plaats van de betrokken verantwoordelijke voor het opleidingsonderdeel, examencommissie, toelatingscommissie of examentuchtcommissie een nieuwe beslissing neemt.

De Raad kan in het dossier echter geen elementen aantreffen waaruit blijkt dat de interne beroepscommissie de in haar beslissing van 20 september 2016 bedoelde gemotiveerde beslissing van de opleiding, na de samenstelling door deze opleiding van een nieuwe jury in overleg met de student, als instantie met “volheid van bevoegdheid” tot de hare heeft gemaakt door deze te bekrachtigen of in een beslissing van haar op enigerlei wijze te integreren. De Raad ziet bijgevolg niet dat de beslissing om een score van 8/20 aan verzoekende partij toe te kennen, uitgaat van het hiervoor bevoegde orgaan van verwerende partij.

Al deze elementen in acht genomen is de Raad genoodzaakt de bestreden beslissing te vernietigen.

De Raad gelast het bevoegde orgaan van verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen. Het instellingsbestuur zal, conform art. II.292 Codex Hoger Onderwijs, een nieuwe beslissing nemen in overeenstemming met de dragende redenen die hebben geleid tot de uitspraken van de Raad.

De Raad slaat tevens acht op art. II.292, § 1, 2° Codex Hoger Onderwijs. Hij leest er dat de behandeling van het verzoekschrift door de Raad kan leiden tot

“2° de gemotiveerde vernietiging van de onrechtmataig genomen studievoortgangsbeslissing, in welk geval de Raad het bestuur kan bevelen een nieuwe beslissing te nemen, onder door de Raad te stellen voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen inhouden dat:

- a) een nieuwe examen(tucht)beslissing afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw examen of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren;
- b) een nieuwe beslissing houdende toekenning van een bewijs van bekwaamheid in voorkomend geval afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw bekwaamheidsonderzoek of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren,
- c) welbepaalde onregelmatige of onredelijke motieven bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing niet worden betrokken;
- d) welbepaalde regelmatige en redelijke motieven bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing

kennelijk in ogenschouw moeten worden genomen.”.

De Raad slaat tevens acht op de historiek van de betwisting die tot de huidige procedure voor de Raad heeft geleid en met name de duurtijd van het geschil, zodat de Raad van oordeel is dat een zo spoedig mogelijk definitief einde van het geschil in het belang van beide partijen zich opdringt.

Tevens slaat de Raad acht op het feit dat het werk van verzoekende partij door een nieuw samengestelde jury is beoordeeld en dat het minstens onduidelijk blijft in hoeverre hiermee tegemoet is gekomen aan de door de Raad in het arrest van 14 september 2016 en in het huidige arrest geuite bekommernissen. Daarenboven kan de Raad niet heen om het wantrouwen dat in de relatie tussen verwerende partij en verzoekster is geslopen. De Raad herinnert hierbij aan het reeds in het arrest van 14 september 2016 aangehaalde belang om iedere mogelijke vooringenomenheid bij de jury te vermijden.

Tevens slaat de Raad acht op het belang van de naleving van de toepasselijke bepalingen uit het juryreglement.

Om die reden beveelt de Raad verwerende partij de nieuwe beoordeling van het Masterproject van verzoekende partij door het hiertoe bevoegde orgaan van verwerende partij te laten voorafgaan door een nieuwe presentatie van het werk door verzoekende partij aan een nieuw samengestelde jury.

Verwerende partij zal bij de samenstelling van de jury waarborgen dat geen enkele vooringenomenheid de beoordeling kan beïnvloeden noch dat hiertoe in redelijkheid de schijn zou kunnen ontstaan. Bij de samenstelling van de jury zal erover gewaakt worden dat de deskundige juryleden voldoende affiniteit hebben met de doelstellingen van het “masterproject”, de betrokken discipline en het werk van verzoekende partij, om op ernstige wijze te beoordelen in welke mate verzoekende partij de eindcompetenties van het “masterproject” heeft behaald. De jury zal worden samengesteld in overleg met verzoekende partij.

Bij de totstandkoming van de score moet de naleving van het juryreglement, in het bijzonder wat de respectievelijke bijdrage van de interne en de externe jury tot de totstandkoming van de evaluatie betreft, worden gewaarborgd en deze naleving moet in de beslissing tot uitdrukking komen.

Indien de verwerende instantie geen nieuwe jury kan samenstellen met interne leden waaraan geen enkele schijn van vooringenomenheid kan kleven en die de nodige deskundigheid en affiniteit aan de dag kunnen leggen om het werk te beoordelen, kan de verwerende partij de interne jury samenstellen met personeelsleden uit andere instellingen, belast met onderwijsactiviteiten in een opleiding in hetzelfde competentiedomein als de door verzoekende partij gevuld opleiding.

De nieuwe externe leden dienen omwille van hun expertise in staat te zijn de domeinexpertise van verzoekende partij te beoordelen. Zij dienen in het werkveld actief te zijn en zullen niet aan de verwerende partij gebonden zijn en evenmin mag in hun hoofde van enige, zelfs schijnbare, vooringenomenheid sprake kunnen zijn.

Aangezien de presentatie van het eindwerk reeds voor de tweede keer moet worden overgedaan zal bij het vastleggen van hetgeen aangeleverd moet worden door verzoekende partij en het bepalen van de datum maximaal overleg worden gewaarborgd.

Het middel is gegrond.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.481 van 11 januari 2017 in de zaak 2016/573 heeft de interne beroepsinstantie op 13 februari 2017 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepscommissie stelt vast dat op 2 februari 2017 een – in overleg met de studente – nieuw samengestelde jury is samengekomen. Volgens haar werd aan alle formaliteiten voldaan. Ze merkt op dat, om het correct verloop van de jurering te waarborgen, er bovendien een neutrale waarnemer werd ingeschakeld. De interne beroepscommissie herneemt vervolgens het juryverslag. Zij stelt vast dat de nieuwe jurering conform de door de Raad opgelegde richtlijnen is verlopen, en dat de beoordeling door een volstrekt objectieve jury is gebeurd, met een duidelijke motivering die verwijst naar de beoogde eindcompetenties. De interne beroepscommissie is van oordeel dat zij niet anders kan dan het oordeel van de jury te onderschrijven en te bekraftigen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 14 februari 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 februari 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op de schending van het onpartijdigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat er sprake is van een vage puntensamenstelling, dat de beoordeling van een aantal competenties ontbreekt en dat er een aantal leugens zijn. Zij merkt vooreerst op dat het bepalen van de locatie en de samenstelling van de jury heel moeizaam verliepen. Zo stuurde ze zelf een lijst met suggesties door, omdat men moeite had met het vinden van juryleden, maar hierop heeft zij geen antwoord gekregen. Nadien heeft verzoekster een suggestie voor een extra jurylid moeten weigeren, omdat dit niet aan de vooropgestelde criteria voldeed.

Verzoekende partij heeft in een e-mail van 29 januari 2017 explicet naar de verwachtingen van de jury gevraagd, maar ze heeft hier geen antwoord op gekregen. Ze stipt aan dat, omdat ze niet de nodige informatie kreeg, ze zelf probeerde in te schatten wat belangrijk was. Ze besliste om de blackbox te tonen, in plaats van een toelichting via reproducties. Ze gaf ook een korte introductie via een Powerpointpresentatie om haar evolutie te duiden.

Verzoekende partij stelt dat zij op 24 januari telefoon kreeg van de directeur [E.U.], die zijn beklag deed over de korte termijn voor de nieuwe jury en het gebrek aan kennis van de fotografiewereld om juryleden te vinden. Verzoekende partij vindt dit gedrag ongepast en volgens haar wekt dit een vermoeden van intimidatie. Zij heeft dit tevens gemeld aan de algemene directrice [P.D.G.]. Op de dag van de juryverdediging, 2 februari, vroeg

verzoekende partij naar het resultaat en het verdere verloop van het delen van de punten, maar juryvoorzitter [G.B.] wou geen punten meedelen.

Verzoekende partij is van oordeel dat zij uit de beslissing van de jury nergens kan afleiden welke opmerking bij welke competentie hoort. Volgens haar zijn de uitspraken vooral subjectieve opvattingen, die inhoudelijk niet gestaafd zijn met argumenten of feiten. Ze benadrukt ook dat het juryoordeel “oppervlakkig, formalistisch en clichématig” in fel contrast staat met de mening van het Museum Dr. Guislain, die haar masterproef in september 2017 presenteert. Verzoekende partij stelt dat zij de argumentatie van de academie en het bijhorende negatief resultaat niet kan aanvaarden, omdat veel mensen uit het culturele veld wél in haar werk en visie geloven. Ze stelt zich ook vragen over de bekwaamheid van één van de juryleden, vermits haar werk wel duidelijk was voor enkele studenten ergotherapie, maar niet voor een jurylid die docent is in ergotherapie.

Volgens verzoekende partij begint het juryverslag met leugens. Ze stipt aan dat bij de Powerpointpresentatie kabels hingen voor werk dat onderdeel uitmaakte van de jurypresentatie. Door de beperkte ruimte gebruikte ze deze muur evenwel voor deze korte presentatie (5 min.). Ze benadrukt dat ze vervolgens alles onmiddellijk heeft opgeruimd en de werken opgehangen, zodat de jury de werken in de best mogelijke omstandigheden kon bekijken. Volgens verzoekende partij laat het verslag deze cruciale informatie weg om een negatieve indruk te wekken. Ze meent dat de jury hieruit een conclusie trekt in plaats van zich te focussen op de feiten en de te beoordelen competenties. Verzoekende partij merkt ook op nergens te lezen dat de jury oordeelt over haar (groei)proces, wat door de Raad op de hoorzitting van 11 januari 2017 zelf werd aangehaald als een belangrijk aspect voor de evaluatie.

Verzoekende partij wijst erop dat – waar de jury schrijft dat zij zich niet explicet wil positioneren met haar werk – zij haar keuzes heeft toegelicht. Ze is van oordeel dat zij haar werk wel kan beargumenteren. Verzoekende partij benadrukt ook dat ze bewust geen kunstenaars heeft toegelicht om de korte tijd (5 min inleidende presentatie en 15 min vragen) te spenderen aan haar werk. De jury heeft hierover ook geen vraag gesteld.

Waar de jury zich negatief uitspreekt over de installatie in de kelder en de chaotische wijze van presenteren, wijst verzoekende partij erop dat zij bij de inleiding heeft vermeld dat het

niet de ideale omstandigheden waren en dat ze op twee weken tijd geen volledige blackbox kon opstellen. Ze stelt dat het concept van dit werk belangrijk is en dat zij – gezien de omstandigheden – haar best heeft gedaan. Ze merkt op dat ze door een eerdere oneerlijke beoordeling haar werk nu niet in dezelfde omstandigheden kan tonen als voordien, toen ze meerdere maanden voorbereidingstijd kreeg.

Verder stelt verzoekende partij vast dat twee van de eindcompetenties niet werden beoordeeld door de jury. Ze stelt eveneens vast dat de interne en de externe jury dezelfde punten geven. Ze wijst erop dat de Raad tijdens de hoorzitting zelf aanhaalde dat het de bedoeling van beide jury's is om verschillende meningen te vormen. Dit valt volgens haar niet af te leiden uit deze beoordeling, noch uit de commentaren. Volgens haar had de Raad bovendien tijdens de hoorzitting van 14 september het advies uitgesproken om elk jurylid afzonderlijk een punt te laten geven.

Verzoekende partij weet dat het beoordelen van kunsten niet eenvoudig is, maar ze had verwacht dat de academie een duidelijke indeling per competentie zou maken, elk element afzonderlijk zou beoordelen en hieruit een samengesteld punt zou afleiden. Verzoekende partij stelt dat zij haar toestemming heeft gegeven voor de jurysamenstelling, met de voorwaarde dat de juryleden de eindcompetenties kunnen beoordelen, doch volgens haar blijkt nu dat ze hiertoe niet in staat waren. Zij wil er ten slotte nog op wijzen dat verwerende partij het arrest van de Raad slechts oppervlakkig opvolgt en concrete adviezen naast zich neerlegt. Bij het overleg omtrent de jurysamenstelling biedt ze bovendien weerstand omdat dit opgelegd wordt door de Raad. Verzoekende partij stelt ook de kwaliteit van verwerende partij in vraag, vermits zij andere aspecten dan competenties beoordeelt om een punt toe te kennen en respect en empathie voor de studenten en zijn/haar toekomstperspectieven afwezig is. Ze vreest ook dat er voor deze situatie geen oplossing was, en ze maakt zich geen illusie meer om nog een diploma te behalen. Ze merkt nog op dat naast de mogelijkheid tot een doctoraat, haar eveneens de kans wordt ontnomen om ooit leerkracht in de fotografiekunsten te worden.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat de plaats, het tijdstip en de samenstelling van de jury voor het nieuwe jurymoment in overleg met verzoekende partij gebeurde. Zij werd bovendien ook op de hoogte gebracht van de criteria die werden gehanteerd voor het zoeken naar een jury. Verwerende partij benadrukt dat er, om het correcte verloop van de jurering te waarborgen, nog een neutrale waarnemer werd ingeschakeld.

Waar verzoekende partij aanhaalt dat zij geen antwoord verkreeg op haar vragen omtrent de verwachtingen van de jury en het implementeren van de permanente evaluatie, stelt verwerende partij dat hierop wel degelijk werd geantwoord door de ombuds. Ze wijst erop dat de ombuds bezwaarlijk dieper kan ingaan op de verwachtingen van de jury. Volgens haar worden de studenten hieromtrent ingelicht door middel van de ECTS-fiche. Verzoekende partij heeft daarenboven reeds twee jurymomenten meegemaakt waardoor zij effectief de gegeven feedback kan meenemen.

Waar verzoekende partij stelt dat het schooljaar 2015-2016 verschillende inbreuken omvatte van de docenten van de afdeling fotografie en dat er bij de jurybeoordeling ruimte was voor beïnvloeding door [E.U.] en [D.M.], werpt verwerende partij op dat zij geen enkel bewijs van deze zeer zware aantijgingen voorbrengt. Zij stelt dat zowel [E.U.] als [D.M.] ten stelligste ontkennen dat zij het resultaat van de jury van verzoekende partij hebben beïnvloed, alsook dat zij dergelijke uitspraken hebben gedaan ten aanzien van verzoekende partij.

Verder stelt verwerende partij dat alle competenties door de jury werden besproken en beoordeeld. Ze verwijst specifiek naar de motiveringen die werden opgenomen met betrekking tot de twee eindcompetenties waarvan verzoekende partij aanhaalde dat zij deze niet kon terugvinden. Verwerende partij benadrukt dat de juryleden allemaal onafhankelijk een quatering hebben gegeven. Zowel de interne als de externe juryleden kwamen tot een resultaat van 9/20, zodat dit tevens (omwille van de 50/50 verdeling) het eindresultaat was. Verwerende partij vermeldt ten slotte dat zij het jammer vindt dat verzoekende partij zich niet bij dit cijfer kan neerleggen, nu er reeds voor de derde keer een jury haar masterproject heeft beoordeeld en zij volledig onafhankelijk van elkaar tot hetzelfde resultaat zijn gekomen, met name dat verzoekende partij de beoogde eindcompetenties niet heeft behaald.

In haar *wederantwoordnota* verwijst verzoekende partij vooreerst integraal naar haar verzoekschrift. Verder wijst ze erop dat de juryleden in orde leken, maar dat zij volgende voorwaarde heeft gekoppeld aan haar goedkeuring: “*Als deze voorgestelde juryleden alle eindcompetenties kunnen beoordelen zoals in de studiefiche.*”. Volgens haar kon ze op voorhand immers geen inschatting van de competentie van de juryleden maken.

Verzoekende partij merkt ook op dat ze meer concrete richtlijnen omtrent de beoordeling wou, vermits uit het jurymoment van 2 oktober 2016 bleek dat de ECTS-fiche geen richtlijn was voor de beoordeling van de jury. Volgens haar is het makkelijk om te zeggen dat ze niet voldoet wanneer de verwachtingen niet duidelijk gecommuniceerd zijn. Ze stipt aan dat de ECTS-fiche doelen omvat, maar niet de concrete invulling, wat ruimte laat voor een hele brede interpretatie. Verzoekende partij stelt dat ze de invulling van het ‘groeipad’ dan maar zelf heeft ingevuld door een korte Powerpointpresentatie, aangevuld met enkele werken en haar onderzoek doorheen het jaar. Volgens haar was daarom een presentatie in een kantoorruimte geen optie en vond de jury plaats in een tentoonstellingsruimte. Ze heeft ook de blackbox opgesteld omdat dit volgens directeur [E.U.] te weinig aandacht kreeg tijdens het vorige jurymoment door de reproductie via foto’s. Ze benadrukt dat ze de moeite heeft gedaan om dit voor de jury op 2 februari opnieuw te presenteren, maar dat dit afgestraft werd omdat het niet in de ideale omstandigheden werd gepresenteerd.

Verzoekende partij ontkent niet dat er communicatie was over het jurymoment, doch zij betreurt de houding van [E.U.] en [D.M.] tijdens dit overleg. Ze merkt op dat er stress en faalangst aanwezig was bij haar, wat zij nooit eerder heeft gehad en wat werd veroorzaakt door de onduidelijke verwachtingen en de beïnvloeding van de contacten met [E.U.] en [D.M.].

Wat de motivering door de jury betreft, stelt verzoekende partij dat het gissen blijft hoe de beoordeling constructief tot stand is gekomen. Volgens haar bestaat het juryverslag uit losse argumenten die nu naar eigen goeddunken worden gekoppeld aan de competenties. Zo concludeert de jury dat zij niet over het nodige inzicht beschikt, maar werden haar hierover geen vragen gesteld. Verzoekende partij stipt aan dat een inzicht ontwikkelen meer aspecten omvat dan de eigen presentatievorm. Daarnaast wordt voor een andere kwalificatie verwezen naar het argument over de fragmentarische referenties naar kunstenaars. Vermits verzoekende partij – door de beperkte tijd – geen verwijzing naar kunstenaars heeft gemaakt, is dit argument volgens haar gewoon een leugen.

Waar verwerende partij ten slotte aanhaalt dat verzoekende partij voor de derde keer een negatieve beoordeling kreeg en zij zich hierbij niet kan neerleggen, stelt verzoekende partij dat zij verbaasd is dat de Academie steeds dezelfde fouten blijft maken, die de aanleiding vormden om dit te melden in een brief aan de Raad.

Beoordeling

Bij de beoordeling van het verzoek wijst de Raad vooreerst op de grenzen van zijn bevoegdheid. Inzonderheid kan de Raad zich niet in de plaats stellen van de bevoegde organen van verwerende partij die het eindwerk van verzoekende partij hebben geëvalueerd. De Raad kan enkel nagaan of verwerende partij heeft gehandeld in overeenstemming met het toepasselijke regelgevend kader en of de beoordeling niet kennelijk onredelijk is.

De Raad kan het middel van verzoekende partij betreffende het vage karakter van de puntensamenstelling van de jurybeoordeling niet bijtreden. Uit het dossier blijkt volgens de Raad duidelijk dat zowel de interne als de externe deeljury een score hebben toegekend aan het werk van verzoekende partij. Beide deeljury's quoteerden het eindwerk met een score van 9 op 20. De score van beide deeljury's bepaalt in gelijke mate het eindresultaat. *In casu* behaalde verzoekende partij aldus 18 op 40 of, omgerekend, 9 op 20.

De Raad merkt op dat het feit dat de interne en de externe deeljury telkens slechts uit twee leden bestond voor verzoekende partij een bekend gegeven was. De Raad stelt vast dat verzoekende partij met deze jurysamenstelling heeft ingestemd. In die context ziet de Raad geen grond om de aangevochten beslissing te vernietigen. Dat verzoekende partij aanhaalt dat zij er de voorwaarde aan verbond dat deze jury voldoende deskundig was, brengt de Raad niet tot een ander besluit. De Raad ziet geen overtuigende elementen om tot een onvoldoende deskundigheid van bepaalde juryleden te beslissen. Het lijkt de Raad trouwens belangrijk in deze bijzonder terughoudend op te treden nu verzoekende partij zich op de ondeskundigheid van juryleden beroept na door hen op negatieve wijze te zijn geëvalueerd.

De Raad kan aannemen dat verzoekende partij de samenstelling van de jury en de bepaling van de locatie voor de tentoonstelling van haar werken als een moeilijk proces heeft ervaren. De Raad is zich ervan bewust dat de nieuwe jury zich opdrong als gevolg van de eerder beslissing van de Raad en dat ook verwerende partij door deze beslissing tot de inspanning om de jurering opnieuw te organiseren, werd verplicht. De Raad kan niet aannemen dat het moeilijke verloop van de organisatie van de presentatie van het eindwerk van verzoekende partij op enigerlei wijze de regelmatigheid van de jurering en de erop gebaseerde beslissing van de interne beroepsinstantie in het gedrang brengt.

Ook het feit dat verzoekende partij – een masterstudente – en, rekening houdend met de informatie waarover zij beschikte (ECTS-fiche, in het kader van het opleidingsonderdeel georganiseerde activiteiten tijdens het academiejaar, ...), geen naar haar mening afdoend antwoord kreeg op een expliciete vraag naar de verwachtingen van de jury, maakt de aangevochten beslissing niet onregelmatig, noch onredelijk. Een masterstudent wordt geacht op basis van de aangehaalde informatie te kunnen inschatten hoe hij zijn eindwerk best voorstelt en vorm geeft. De Raad stipt in deze trouwens aan dat verwerende partij erop wijst dat op 30 januari 2017 door [D.M.] informatie aan verzoekende partij is verstrekt met betrekking tot relevante aandachtspunten bij de presentatie van haar eindwerk.

Indien, zoals verzoekende partij aangeeft, de directeur ([E.U.]) bij verzoekende partij opmerkingen maakte over de moeilijkheid om binnen de daartoe beschikbare termijn een nieuwe jury samen te stellen, kan dit betreurd worden. Dat verzoekende partij dit ongepast acht en er een vermoeden van intimidatie in ontwaart, betekent echter niet dat de jurybeslissing door een onregelmatigheid zou zijn aangetast, vermits de betrokken directeur geen deel uitmaakte van de jury. Ook het feit dat verzoekende partij op de dag van de juryverdediging geen antwoord kreeg op haar vraag aan de juryvoorzitter naar het resultaat en het verdere verloop van het meedelen van de punten, kan de Raad niet aanmerken als een onregelmatigheid.

Vervolgens slaat de Raad acht op het juryverslag. De Raad leest erin dat de scoretoekenning, na beraadslaging door de interne en de externe juryleden afzonderlijk, van een motivering is voorzien. De Raad gaat er – op basis van de opbouw van het juryverslag – vanuit dat de interne en de externe juryleden na de beraadslaging en de scoretoekenning binnen de respectieve “deeljury’s” hebben samengezet om de jurybeslissing te motiveren. De motivering is door alle juryleden ondertekend. De Raad neemt bijgevolg aan dat de motieven door zowel de interne als de externe juryleden zijn gedragen.

De Raad merkt op dat deze werkwijze niet toelaat vast te stellen welke motieven de interne juryleden en welke motieven de externe juryleden tot hun score, die zij onafhankelijk van elkaar toekennen en die *in casu* toevallig gelijkloopt, hebben gebracht. Dit is vooral relevant nu verwerende partij er precies voor koos door middel van “interne juryleden” en “externe juryleden” diverse perspectieven te voorzien bij de beoordeling van het eindwerk van verzoekende partij. Hoe deze perspectieven doorwegen in de appreciatie van het eindwerk en

bijgevolg in de motieven om tot een score te komen, blijkt op generlei wijze uit de motivering die verwerende partij heeft bijgebracht. Dit is des te belangrijker nu de score van de deeljury's bepalend is voor het eindresultaat. Elk van de deeljury's kent, na beraadslaging, immers 50% van de punten toe. Deze punten worden “mechanisch” opgeteld om tot het eindresultaat te komen. Dit eindresultaat wordt vervolgens gemotiveerd, terwijl de student in het ongewisse blijft omtrent de motieven die elke deeljury – wiens score bepalend is voor het eindresultaat – in de beraadslaging tot het door de deeljury toegekende resultaat heeft gebracht, tenzij indien de motieven van beide deeljury's perfect met elkaar zouden overeenstemmen. *In casu* acht de Raad de motivering steriel, in zoverre zij door de gezamenlijke jury is opgesteld, nadat elk van de deeljury's waaruit de gezamenlijke jury is samengesteld heeft beraadslaagd en tot een globale score is gekomen.

Desondanks kan de Raad er niet omheen dat de beslissing van de jury van een motivering is voorzien en dat de afzonderlijke motivering door elk van de deeljury's van de punten die deze heeft toegekend niet uitdrukkelijk door de toepasselijke reglementering voor de beoordeling van eindwerken bij verwerende partij is voorzien. Wat dit aspect van de motivering betreft, kan de Raad bijgevolg niet besluiten dat de beslissing niet kan standhouden.

Tevens neemt de Raad kennis van de motivering. Hij doet dit, zoals verwerende partij zelf aangeeft, met inachtneming van de eindcompetenties die de student moet bereiken. Deze luiden als volgt :

“De student(e)

- maakt een bewuste keuze uit verworven artistieke inzichten en vaardigheden en past deze toe in het autonome onderzoeksproject – verwezenlijkt een eindproject: de masterproef
- kan een artistiek project concipiëren, organiseren, documenteren, presenteren en argumenteren voor deskundigen uit het werkveld
- ontwikkelt inzichten in diverse verschijningsvormen van de beeldcultuur
- beschikt over een brede kennis en gefundeerd inzicht in de traditionele en actuele (audiovisuele) kunsten.
- is vaktechnisch, theoretisch en inzichtelijk voorbereid om als kunstenaar, vormgever, leraar of deskundige het werkveld te betreden.

Het bereikte gespecialiseerde niveau wordt gewaardeerd door het culturele werkveld en het bredere publiek.

Na de opleiding is de student voorbereid om als autonoom kunstenaar aan de slag te gaan. Velen kiezen ook voor toegepaste fotografie (architectuurfotografie, mode, documentaire of journalistieke opdrachten...). Een aantal van onze studenten komt ook in het onderwijs terecht en geeft les in kunsthumaniora's, het deeltijds of hoger kunstonderwijs.”.

De Raad leest de motivering, die zelf aangeeft dat zij door de juryleden voor de beoordelingen aan de hand van de beoogde eindcompetenties wordt gegeven, met de terughoudendheid die de bevoegdheid waarover hij beschikt, hem gebiedt. De Raad leest in de motivering verwijzingen naar de eindcompetenties die beoordeeld dienden te worden. De Raad kan, rekening houdend met zijn bevoegdheid, dan ook niet vaststellen dat de beoordeling en de motivering die deze tot uitdrukking brengt onvoldoende verband zouden houden met de eindcompetenties die verzoekende partij dient te bereiken.

Dat het werk dat verzoekende partij aan de jury voorstelde op bijval van anderen in het culturele veld kan rekenen, zoals verzoekende partij aanhaalt, leidt er niet *ipso facto* toe dat de evaluatie ervan door de daartoe bevoegde organen in de schoot van verwerende partij onredelijk is. *In casu* kan de Raad, acht slaand op de elementen die verzoekende partij bijbrengt en binnen de bevoegdheid waarover hij beschikt, niet oordelen dat de aangevochten evaluatie niet standhoudt. Hetzelfde geldt met betrekking tot de opmerking betreffende de professionaliteit van verzoekende partij. De Raad stipt eveneens aan dat het, op basis van de elementen van het dossier, evenmin mogelijk is in redelijkheid tot het besluit te komen dat het juryverslag met een leugen zou zijn begonnen.

De Raad stelt nog vast dat verzoekende partij bepaalde elementen in de beoordeling aanhaalt waarin zij de jury niet kan bittreden. De Raad merkt op dat hij niet kan beslissen dat deze onenigheid met de inschatting van het werk door de jury *in casu* de beoordeling onderuit haalt. De opmerking waarnaar verzoekende partij verwijst betreffende de opstelling in de “kelder” betreurt de Raad in zoverre er onvoldoende begrip uit blijkt voor de beperkingen waartoe een nieuwe jurybeoordeling binnen het door de Raad opgelegde tijdskader heeft geleid, doch de Raad is niet van oordeel de beoordeling als kennelijk onredelijk te moeten kwalificeren. Tenslotte kan de Raad, rekening houdend met de bevoegdheid waarover hij beschikt, niet oordelen dat het juryverslag de volgende competenties niet aanraakt: “ontwikkelt inzichten in diverse verschijningsvormen van de beeldcultuur” en “beschikt over een brede kennis en gefundeerd inzicht in de traditionele en actuele (audiovisuele) kunsten”.

Dat de studente over bepaalde aspecten niet is bevraagd tijdens de presentatie hoeft volgens de Raad niet te betekenen dat deze aspecten niet op basis van de waarnemingen van de jury in de beoordeling zijn meegenomen.

In acht genomen dat de beoordeling een eindwerk in een kunstenopleiding betreft, kan de Raad niet vaststellen dat de motivering die aan de jurybeslissing is gegeven verzoekende partij, die zich op het einde van haar studie “fotografie” bevindt, onvoldoende inzicht biedt in de gronden die tot het haar toegekende evaluatiecijfer hebben geleid. Rekening houdend met de wijze waarop de motivering het al dan niet bereikt hebben van competenties concretiseert, kan de Raad, binnen de hem toekomende bevoegdheid, niet besluiten dat de beslissing, in het licht van de eraan gegeven motieven, kennelijk onredelijk zou zijn.

Waar verzoekende partij aangeeft onvoldoende duidelijkheid te hebben verkregen over de verwachtingen met betrekking tot de eindwerkpresentatie, stipt verwerende partij aan dat verzoekende partij op 30 januari 2017 door [D.M.] is meegedeeld dat het, wat de permanente evaluatie betreft, belangrijk is dat zij de pedagogische kern ([J.L.] en [A.L.]) inzage kan geven in het groeipad van haar masterproef. Verzoekende partij wordt tevens aangeraden de opmerkingen uit vorige jury’s ter harte te nemen.

De Raad is van oordeel dat verwerende partij terecht het belang van de permanente evaluatie aanstipt. Ter zake leest de Raad in de ECTS-fiche dat toon- en controlesmomenten tijdens het academiejaar in de quoteringen worden meegenomen. In het verzoekschrift leest de Raad dat verzoekende partij nergens in de aangevochten beslissing kon lezen dat over haar (groei)proces is geoordeeld, terwijl zij aangeeft dat het belang van dit aspect van de evaluatie door de Raad tijdens de hoorzitting van 11 januari 2017 is opgemerkt.

De Raad kan in de aangevochten beslissing en de motieven ervan, zoals reeds in een eerder arrest aangestipt, niet afleiden hoe met dit aspect van de in de ECTS-fiche voorziene toetsing rekening is gehouden. Niets uit de beslissing van het interne beroepsorgaan wijst erop dat met deze verplichting uit de ECTS-fiche rekening is gehouden bij het bepalen van de score die aan verzoekende partij is toegekend. De Raad leest in het juryverslag weliswaar dat de student getuigt van werklust en inzet en een ruim vooronderzoek realiseerde, maar ziet niet in hoe deze loutere vermelding er blijk kan van geven dat aan de in de ECTS-fiche voorziene toetsingswijze is voldaan. Dit laat de Raad niet toe vast te stellen welke

controlemomenten/toonmomenten tijdens het academiejaar hebben plaatsgevonden en hoe zij mee zijn opgenomen in de quoteringen. Hierbij wezen opgemerkt dat uit de formulering van het luik “Toetsing” in de ECTS-fiche blijkt dat de “jurybeoordeling” (academiejaar – jurybeoordeling permanent (permanente evaluatie) – 100%) niet *het* toonmoment/controlemoment is waarnaar de volgende passage in de ECTS-fiche verwijst :

*“- toon/controlemomenten tijdens het academiejaar
(worden mee opgenomen in de quoteringen)”.*

In die zin kan de Raad niet anders dan vaststellen dat de beslissing vanuit dit oogpunt niet regelmatig is, met name niet in overeenstemming met de studiefiche voor het betrokken opleidingsonderdeel.

De Raad acht het beroep in de aangegeven mate gegrond.

Verwerende partij neemt een nieuwe beslissing tegen 20 april 2017 en houdt hierbij rekening met bovenstaande overwegingen, in het bijzonder wat de organisatie van de toon- en controlemomenten tijdens het academiejaar en de “opname” ervan in de eindscore, overeenkomstig de ECTS-fiche, betreft. De Raad overweegt tevens dat met het oog op een nieuwe beslissing door het bevoegde orgaan van verwerende partij de organisatie van een nieuw jurymoment zich omwille van de overwegingen van dit arrest niet opdringt.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt beslissing van de interne beroepscommissie van 13 februari 2017.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 20 april 2017 een nieuwe beslissing, rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 4 april 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter

Jean Goossens bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 27 maart 2017

Arrest nr. 3.569 van 27 maart 2017 in de zaak 2016/086

In zake: xxx

tegen: de UNIVERSITEIT GENT
                  woonplaats kiezend te 9000 Gent
                  Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 maart 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van 29 februari 2016 waarbij een bijkomende inschrijving wordt geweigerd en de beslissing van de rector van 3 maart 2016 met dezelfde strekking.

II. Verloop van de rechtspleging

Bij arrest nr. 2.882 van 13 april 2016 verklaart de Raad het beroep onontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing, ontvankelijk in de mate dat het de tweede bestreden beslissing betreft, en wordt aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag gesteld.

Bij arrest nr. 26/2017 van 16 februari 2017 heeft het Grondwettelijk Hof over deze prejudiciële vraag uitspraak gedaan.

Verwerende partij en verzoekende partij hebben een aanvullende nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De verzoekende partij is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2009-2010 voor het eerst ingeschreven als student in het hoger onderwijs, met name in de opleiding bachelor of laws in de Rechten. Van het studiepakket van 60 studiepunten behaalt zij credits ten belope van 10 studiepunten, waarna zij een bindende studievoortgangsbewakingsmaatregel krijgt opgelegd, ertoe strekkende dat zij bij een volgende inschrijving via diplomacontract dient te slagen voor de helft van de opgenomen studiepunten.

In het academiejaar 2010-2011 schrijft verzoekster zich in voor de resterende 50 studiepunten van de voormelde bacheloropleiding. Zij behaalt één credit ten belope van 3 studiepunten. De beslissing waarbij verdere inschrijving voor die opleiding wordt geweigerd, vecht verzoekster niet aan.

In de academiejaren 2011-2012, 2012-2013 en 2013-2014 is verzoekster ingeschreven bij andere hogeronderwijsinstellingen.

In het academiejaar 2014-2015 schrijft verzoekster zich opnieuw in bij verwerende partij, waar zij drie opleidingsonderdelen uit de bacheloropleiding Rechten opneemt via examencontract, ten belope van 18 studiepunten. Zij slaagt voor twee vakken, ten belope van 12 studiepunten.

In het academiejaar 2015-2016 schrijft verzoekster zich in bij verwerende partij via examencontract. Zij behaalt in de januarizittijd één credit (5 studiepunten), voor één vak slaagt zij niet en voor een derde legt zij geen examen af.

Op 29 februari 2016 richt verzoekster een vraag tot bijkomende inschrijving voor vier opleidingsonderdelen via examencontract. Verzoekster beschikt op dat ogenblik over een leerkrediet van 2 studiepunten. Artikel 11 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij bepaalt, voor zover hier relevant, het volgende:

“ARTIKEL 11 Toelatingsvoorwaarden inzake leerkrediet

§1. Voor een inschrijving via een diplomacontract of examencontract met het oog op het behalen van een diploma in een bacheloropleiding of een master-na-bacheloropleiding en voor een inschrijving via een creditcontract of examencontract met het oog op het behalen van een creditbewijs, kunnen

studenten zich inschrijven ten belope van hun nog voorhanden zijnde leerkrediet. Dit geldt niet voor studenten die zich voor het eerst inschrijven in een bacheloropleiding aan de [verwerende partij]:

zij kunnen zich slechts inschrijven in een bacheloropleiding indien zij voldoende leerkrediet hebben om alle nog resterende studiepunten van het eerste modeltrajectjaar op te nemen.

Studenten die een bachelordiploma behaalden, kunnen zich inschrijven voor de aansluitende masteropleiding (al dan niet na een voorbereidings- of schakelprogramma) ongeacht de stand van hun leerkrediet.

Studenten die een masterdiploma behaalden, kunnen zich inschrijven voor een bacheloropleiding, een masteropleiding of voor een creditdoelcontract ongeacht de stand van hun leerkrediet.

§2. Uitzonderlijke toelating tot inschrijving bij tekort aan leerkrediet

Bij tekort aan leerkrediet kan een individuele uitzondering worden toegestaan door de Rector. Studenten dienen daartoe een gemotiveerde aanvraag in bij [...], via [...]. De studenten betalen het gewone studiegeld.”

Verzoekster richt haar vraag aan de trajectbegeleider, die dezelfde dag meedeelt dat verzoekster over onvoldoende leerkrediet beschikt.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Verzoekster richt vervolgens aan de rector een vraag tot afwijking op het verbod op inschrijving, met daarin de volgende motivering:

“Ik zou mij graag inschrijven voor een aantal vakken in examencontract in de rechtenopleiding, maar ik heb nog 2 studiepunten en daarom mag ik mij niet inschrijven via examencontracten. Ik studeer ook nog op de [hogeschool] en heb mij daar via diplomacontract ingeschreven voor een aantal vakken, daarmee dat ik maar 2 studiepunten heb (de overige zijn al ingezet).

Ik heb mij in het eerste semester ook ingeschreven voor een aantal vakken via examencontract, terwijl ik ook was ingeschreven voor de [hogeschool]. Het enige verschil was dat ik mij toen eerst was gaan inschrijven bij de [verwerende partij] en dan bij de [hogeschool], zodat bij de [verwerende partij] er nog leerkrediet vorhanden was, maar dat ik dan een week later heb ingezet voor vakken in diplomacontract.

Zou het mogelijk zijn om hier een uitzondering te maken zodat ik mij toch nog zou kunnen inschrijven voor een aantal examencontracten? Aangezien dit nooit een probleem is geweest. De reden voor mijn laag leerkrediet was mijn thuissituatie, maar die is nu al opgelost. Ik heb namelijk door mijn vader zijn alcoholisme in een zware depressie gekomen en kon daardoor moeilijk functioneren, mijn ouders zijn ondertussen al gescheiden en ik ben uit mijn depressie geraakt en ben op een zeer goede weg.

Ik hoop op een positief resultaat.”

Bij beslissing van 3 maart 2016 weigert de rector de afwijking toe te staan, onder opgave van de volgende motieven:

“In antwoord op uw verzoek deel ik u mee dat ik u – ondanks begrip voor uw situatie – geen individuele uitzondering kan toestaan bij uw inschrijving voor het academiejaar 2015-2016 cf. artikel 11: Toelatingsvooraarden inzake leerkrediet van het Onderwijs- en examenreglement 2015-2016.

De reden voor deze beslissing is dat u tijdens uw eerste semester onvoldoende studievoortgang heeft gemaakt aan de [verwerende partij]. U was namelijk maar geslaagd voor één opleidingsonderdeel. Ik heb dan ook liever dat u eerst aantoon dat u uw huidige pakket tot een goed einde kan brengen.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

Verzoekster stelt nog een beroep in bij de institutionele beroepscommissie. Dit beroep wordt bij beslissing van 14 maart 2016 onontvankelijk verklaard op grond van het gemis aan bevoegdheid in hoofde van de beroepscommissie.

IV. Ontvankelijkheid

A. Bevoegdheid van de Raad

Wat de tweede bestreden beslissing betreft, wierp verwerende partij de onbevoegdheid van de Raad op. Zij stelde daarbij het volgende:

“In zijn arrest nr. 2.751, eveneens d.d. 12 januari 2016 (zaak 2015/597) heeft de Raad beslist wel bevoegd te zijn voor beroepen tegen weigeringen op grond van artikel 11 OER 2015-16 indien de student wel nog over een zeker leerkrediet beschikt doch niet voldoende om alle gevraagde opleidingsonderdelen op te nemen, omdat in dat geval de bestreden beslissing “is te beschouwen als de weigering van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven” (art. I.3, 69°, g Codex Hoger Onderwijs). Deze rechtspraak is in het voorliggende geval evenwel niet van toepassing, nu de studente geen inschrijving neemt via diplomacontract doch wel via examencontract met het oog op het behalen van een credit.

De beslissing waarbij een student geen toelating krijgt tot inschrijving via een creditcontract omdat hij of zij beschikt over onvoldoende leerkrediet (een inschrijving, ook bij examencontract, is slechts mogelijk ten belope van het resterende leerkrediet – verzoekster beschikte bij haar inschrijving op 29 september slechts over 2 studiepunten leerkrediet, waardoor ze voor geen enkel opleidingsonderdeel een creditcontract kan nemen) is evenwel geen studievoortgangsbeslissing in de zin van artikel I.3, 69°, g Codex Hoger Onderwijs. Verwerende partij ziet ook geen andere grondslag in de Codex Hoger Onderwijs op basis waarvan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen zich bevoegd zou kunnen verklaren voor voorliggend beroep.

Het beroep is dan ook onontvankelijk nu de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen niet bevoegd blijkt te zijn.”

In zijn arrest nr. 2.882 van 13 april 2016 heeft de Raad aan het Grondwettelijk Hof de volgende vraag gesteld:

Schendt artikel I.3, 69° g) van de Codex Hoger Onderwijs de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, op zich genomen en/of in samenlezing met artikel 6 van het EVRM, doordat toegang tot de door de decreetgever noodzakelijk geachte procedure voor de Raad voor geschillen die betrekking hebben op een weigering tot het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt zich nog niet eerder heeft ingeschreven, enkel openstaat voor studenten die (beogen te) zijn ingeschreven middels een diplomacontract en niet voor studenten die (beogen te) zijn ingeschreven middels een examencontract of een creditcontract.

Bij arrest nr. 26/2017 van 16 februari 2017 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat artikel I.3, 69°, g), van de Codex Hoger Onderwijs, gecoördineerd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 oktober 2013 tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs, in samenhang gelezen met artikel II.285 van die Codex, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt, in zoverre het niet voorziet in een beroeps mogelijkheid bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen ten behoeve van (kandidaat-)studenten die zijn ingeschreven met een credit- of examencontract.

Het Grondwettelijk Hof overwoog ter zake het volgende:

“B.8. Met de prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over het feit of het ontbreken van de mogelijkheid voor (kandidaat-)studenten om een beroep bij de Raad in te stellen tegen een studievoortgangsbeslissing waarbij het voor de eerste keer opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in een credit- of examencontract, dat een

geïndividualiseerd traject beoogt, wordt geweigerd, bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Die beroeps mogelijkheid bestaat wel met betrekking tot andere beslissingen waarbij aan de studievoortgang wordt geraakt, in het bijzonder beslissingen waarbij het voor de eerste keer opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in een diplomacontract, dat een geïndividualiseerd traject beoogt, wordt geweigerd.

B.9.1. Nog het verschil in de financiering, noch het contracttype van de student kan redelijkerwijs het bekritiseerde verschil in behandeling verantwoorden. Het gaat in het ene en het andere geval effectief om beslissingen die « qua aard en juridische natuur nauw aansluiten » en die van dien aard zijn dat zij het door de (kandidaat-)student beoogde flexibele studietraject en de daarmee gepaard gaande studieduur kunnen belemmeren.

B.9.2. Een (kandidaat-)student die ongunstig wordt geraakt door een eenzijdige en bindende beslissing die raakt aan zijn studievoortgang en die niet is vermeld in artikel I.3, 69°, van de Codex Hoger Onderwijs, zou zich weliswaar kunnen wenden tot de hoven en rechtbanken om een wettigheidscontrole uit te oefenen op beslissingen genomen door onderwijsinstellingen.

In tegenstelling tot de procedure bij de Raad zijn die vorderingen niet kosteloos en bestaat er een risico dat een rechtsplegingsvergoeding dient te worden betaald. Bovendien leiden zij enkel tot beslissingen die, anders dan de beslissingen van de Raad, slechts een relatief gezag van gewijsde hebben en die de beslissing van de onderwijsinstelling niet uit het rechtsverkeer wegnemen.

B.10. De in het geding zijnde bepaling, in samenhang gelezen met artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs, is niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre zij tot gevolg heeft dat een beroeps mogelijkheid bij de Raad voor de betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen enkel wordt voorbehouden aan studenten die zijn ingeschreven met een diplomacontract en in een dergelijke beroeps mogelijkheid niet is voorzien voor (kandidaat-)studenten die zijn ingeschreven met een credit- of examencontract.

B.11. Aangezien de in B.10 gedane vaststelling van de lacune is uitgedrukt in voldoende nauwkeurige en volledige bewoordingen die toelaten de in het geding zijnde bepaling toe te passen met inachtneming van de referentienormen op grond waarvan het Hof zijn toetsingsbevoegdheid uitoefent, staat het aan de verwijzende rechter een einde te maken aan de schending van die normen.

B.12. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.”

Verwerende partij verklaart in haar aanvullende nota zich naar de wijsheid te gedragen wat de bevoegdheid van de Raad betreft.

Beoordeling

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof blijkt dat artikel I.3, 69°, g) van de Codex Hoger Onderwijs, samen gelezen met artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs, strijd met het grondwettelijk gewaarborgde gelijkheidsbeginsel wanneer de toegang tot de Raad voor de in artikel I.3, 69°, g) bedoelde geschillen wordt uitgesloten voor studenten die (beogen te) zijn ingeschreven middels een diplomacontract.

Een grondwetsconforme lezing van de voormelde bepalingen leidt ertoe dat de Raad bevoegd is. De exceptie wordt verworpen.

B. Belang van verzoekende partij

Standpunt van partijen

Verwerende partij doet in haar aanvullende nota gelden dat verzoekster geen belang (meer) heeft bij de procedure. Deze procedure heeft *c.q.* had immers, zo stelt verzoekster, betrekking op het academiejaar 2015-2016. Dat academiejaar is ondertussen evenwel afgelopen, en het is niet meer mogelijk om voor een afgelopen academiejaar nog een inschrijving te verlenen of examens af te nemen.

Verzoekende partij stelt dat zij voor het academiejaar 2016-2017 een inschrijving aan de Universiteit Gent heeft gevraagd, maar dat deze werd geweigerd. Gelet op de alsdan nog openstaande vraag naar de bevoegdheid van de Raad, heeft verzoekster deze beslissing niet aangevochten. Zij heeft zich voor vier opleidingsonderdelen met een examencontract ingeschreven aan een andere universiteit, alwaar zij stelt vier credits te hebben behaald.

Beoordeling

Het feit dat niet binnen het tijdsbestek van het academiejaar 2015-2016 uitspraak kon worden gedaan over de grond van verzoeksters vordering is toe te schrijven aan de prejudiciële procedure die diende te worden doorlopen.

In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat ofschoon rechtstreeks materieel rechtsherstel voor het academiejaar 2015-2016 niet meer mogelijk is, aan verzoekster niet het rechtens vereiste belang kan worden onttrokken bij haar beroep.

De exceptie wordt verworpen.

C. Ontvankelijkheid wat het voorwerp betreft

Wat het voorwerp van het beroep betreft, herhaalt verwerende partij wat zij reeds in de antwoordnota deed gelden met betrekking tot de ontvankelijkheid in zoverre het beroep is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Over deze exceptie heeft de Raad reeds uitspraak gedaan in zijn arrest nr. 2.882 van 13 april 2016. In dat arrest is het beroep onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing. De rechtsmacht van de Raad ter zake is uitgeput.

Het beroep is op grond van het voormelde arrest ontvankelijk voor zover het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Ten gronde

Verzoekster steunt een enig middel op het evenredigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat zij haar studies Rechtspraktijk aan de hogeschool had aangevat om later te kunnen doorstromen naar de opleiding Master in de rechten en dat zij – op het ogenblik van het indienen van het beroep – voor drie opleidingsonderdelen was ingeschreven in de opleiding rechtspraktijk. Bij het behalen van een credit voor die opleidingsonderdelen, dient zij enkel nog de Stage, de Bachelorproef, Seminarie 2 en een derdejaarsvak af te leggen om het diploma Rechtspraktijk te behalen. Verder stipt verzoekster aan dat zij er bij de voorgaande inschrijvingen aan de Universiteit Gent (examencontract) steeds heeft op gewezen dat zij tegelijk was ingeschreven aan een hogeschool en dat zij over

minder leerkrediet beschikte dan wat nodig was voor de vakken waarvoor zij zich inschreef. Volgens verzoekster heeft de centrale studentenadministratie haar steeds verzekerd dat dit geen probleem was, daar er voor examencontracten geen leerkrediet moet worden ingezet.

Verzoekster doet gelden dat bij haar het vertrouwen op verdere inschrijvingen werd gewekt doordat zij aldus gedurende twee semesters kon inschrijven boven het saldo van haar leerkrediet, en haar curriculum zonder meer werd goedgekeurd. Zij wijst er tevens op dat noch bij de inschrijving, noch op de puntenlijst een opmerking werd gemaakt over studievoortgang of daaraan gekoppelde voorwaarden. Verzoekster stelt te voldoen aan de regels die op haar van toepassing zijn (artikelen 24, 2, 3 en 8 OER 2015-2016).

De bestreden beslissing, steunend op een onvoldoende studievoortgang in het eerste semester, is voor verzoekster niet aanvaardbaar omdat zij aan de hogeschool slaagde voor 4 van de 5 vakken, zij bij verwerende partij voor het vak Bestuursrecht niet aan het examen kon deelnemen en voor het overige slaagde voor twee van de vier vakken.

Verzoekster wijst erop dat zij veel leerkrediet heeft verloren door haar thuissituatie, met name de door verzoekster nader uiteengezette problematische situatie waarin haar vader verkeerde sinds de aanvang van haar hogere studies. Verzoekster stipt aan dat vooral de examenperiodes zeer zwaar waren, en dat zij faalangst en een depressie ontwikkelde, en dat haar ouders in de zomer van 2014 zijn gescheiden waarna haar situatie is gestabiliseerd.

Door de weigering tot inschrijving op basis van ontoereikend leerkrediet voelt verzoekster zich onrechtvaardig behandeld; zij verwijst ter zake naar het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Tot slot doet verzoekster gelden dat zij door de houding van verwerende partij geen zekerheid meer heeft over haar rechtspositie. Meer bepaald zet verzoekster uiteen dat indien zij bij haar eerste inschrijving had geweten dat zij over voldoende leerkrediet diende te beschikken voor een inschrijving middels examencontract, zij zich aan een andere universiteit zou hebben ingeschreven waar deze voorwaarden niet van toepassing zijn.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij naar artikel 11, §1 van het onderwijs en examenreglement 2015-2016, dat luidt: “*voor een inschrijving via een diplomacontract of examencontract met het oog op het behalen van een diploma in een bacheloropleiding of een*

master-na-bacheloropleiding en voor een inschrijving via een creditcontract of examencontract met het oog op het behalen van een creditbewijs, [...] studenten zich [kunnen] inschrijven ten behoeve van hun nog vorhanden zijnde leerkrediet". In individuele gevallen kan de rector een uitzondering op deze toelatingsvoorwaarde toestaan.

Verwerende partij doet gelden dat de beslissing om een student die geen of onvoldoende leerkrediet meer heeft, al dan niet nog toe te laten om in te schrijven via examencontract, tot de discretionaire bevoegdheid van de rector behoort. Ter zake beschikt de Raad slechts over een marginaal toetsingsrecht.

Inzake de onderliggende feiten wijst verwerende partij erop dat de studieloopbaan van verzoekster niet zeer sterk kan worden genoemd: tijdens de twee academiejaren waarin verzoekster aan de Universiteit Gent via diplomacontract was ingeschreven, behaalde ze slechts drie credits. De stand van haar leerkrediet op het einde van die twee academiejaren bedroeg 56. Ook bij de studies aan de hogeschool ging nog heel wat leerkrediet verloren, alsook na een inschrijving aan een andere universiteit. In het academiejaar 2014-2015 slaagde verzoekster wel voor twee van de drie opgenomen opleidingsonderdelen aan de Universiteit Gent, maar in de januarizittijd van het academiejaar 2015-2016 haalde zij voor slechts één opleidingsonderdeel een credit.

In die omstandigheden is het volgens verwerende partij mogelijk wel streng, maar zeker niet onredelijk om te beslissen aan verzoekster voorlopig geen toelating te geven tot het sluiten van bijkomende creditcontracten, en verzoekster eerst te laten aantonen dat ze het pakket dat ze reeds heeft opgenomen, tot een goed einde kan brengen.

Wat de door verzoekster aangehaalde persoonlijke omstandigheden betreft, wijst verwerende partij erop dat de thuissituatie is verbeterd en verzoekster van haar depressie is hersteld, en dat bovendien verzoekster bij haar afwijksaanvraag geen enkel bewijsstuk heeft toegevoegd waaruit blijkt dat zij inderdaad door persoonlijke problemen en depressie onvoldoende heeft kunnen presteren in haar studies. Evenmin is naar oordeel van verwerende partij aangetoond dat verzoeksters situatie derwijze is verbeterd dat die thans wel goede vooruitzichten biedt voor de toekomst. In die omstandigheden is het volgens verwerende partij niet onredelijk om aan te nemen dat er inderdaad onvoldoende garanties zijn op een betere studievoortgang.

In haar *wederantwoordnota* vestigt verzoekster er nogmaals de aandacht op dat zij bij de voorgaande inschrijvingen aan verwerende partij steeds heeft meegedeeld dat zij ook aan de hogeschool is ingeschreven en dat zij over onvoldoende leerkrediet beschikte voor de door haar beoogde inschrijving aan de Universiteit Gent. Inzake de thuissituatie merkt verzoekster op dat haar nooit om enig bewijs is gevraagd.

In haar *aanvullende nota* herneemt verwerende partij wat zij in de antwoordnota heeft uiteengezet. Verzoekster harerzijds deelt mee haar beroep te handhaven en legt bewijs voor van de vier credits die zij in de rechtenopleiding aan een andere universiteit behaalde.

Beoordeling

Artikel 11, §1 van het op onderhavig geschil toepasselijke onderwijs- en examenreglement 2015-2016 staat een inschrijving in de gevallen waarin verzoekster zich bevindt (niet de eerste inschrijving in een bacheloropleiding) middels een diplomacontract of examencontract slechts toe ten belope van het leerkrediet waarover de student nog beschikt. Krachtens artikel 11, §2 kan de rector een individuele uitzondering toestaan na gemotiveerde aanvraag.

Dat verwerende partij in het verleden in strijd met artikel 11, §1 zou hebben gehandeld door verzoekster een inschrijving toe te staan zonder dat zij over het daarvoor vereiste leerkrediet beschikte, betekent in de voorliggende omstandigheden niet dat zij voor latere academiejaren slechts met miskenning van het vertrouwensbeginsel of het rechtszekerheidsbeginsel alsnog toepassing van die bepaling zou kunnen maken.

Vooreerst zij erop gewezen dat het vertrouwensbeginsel niet *contra legem* kan worden toegepast – *in casu* de door verzoekster aangevoerde inschrijving in strijd met artikel 11, §1 van het onderwijs- en examenreglement en zonder uitputting van de in artikel 11, §2 voorgeschreven toelatingsprocedure – en verzoekster aldus geen recht kan verwerven op de bestendiging van een onwettige toestand (M. VAN DAMME en A. WIRTGEN, “Het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel”, in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Beginselen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 359 e.v.).

Opdat er van een vaste gedragsregel sprake zou zijn, dienen bovendien ook de omstandigheden naar aanleiding waarvan het bestuur een beslissing neemt, voldoende vergelijkbaar te zijn. Te dezen is niet betwist dat verzoeksters leerkredietsaldo doorheen de opeenvolgende academiejaren is blijven dalen. De Raad is er niet van overtuigd dat de voorgaande beslissingen inzake de inschrijving van verzoekster moeten geacht worden de verwachting te hebben gewekt dat verzoekster in elke omstandigheid van onvoldoende leerkrediet nog zou worden ingeschreven – die veronderstelling zou ten andere des te meer knellen wanneer het leerkredietsaldo van verzoekster negatief zou zijn geworden. Overigens is de bestreden beslissing ook gesteund op het concrete motief dat verzoekster in het eerste semester van het academiejaar 2015-2016 onvoldoende studievoortgang had geboekt.

De stelling van verzoekster dat zij, indien zij had geweten dat verwerende partij ooit wél van artikel 11, §1 van het onderwijs- en examenreglement toepassing zou maken, elders een inschrijving zou hebben genomen, overtuigt evenmin. Verzoekster was immers telkens ingeschreven middels een examencontract en heeft aldus bij die inschrijvingen geen leerkrediet verloren voor de opleidingsonderdelen waarvoor zij niet slaagde.

Aldus geeft verzoekster niet aan in welke mate haar rechtstoestand nadelig zou zijn beïnvloed door haar eerst wel en vervolgens niet langer toelating tot inschrijving te verlenen.

Wat ten slotte de bijzondere omstandigheden betreft die verzoekster uiteenzet, kan de Raad enkel vaststellen dat de bestreden beslissing weliswaar niet concreet ingaat op de familiale omstandigheden die verzoekster heeft aangehaald en dus niet lijkt te getuigen van enige formele motivering ter zake.

Dit neemt evenwel niet weg *primo* dat wat verzoekster zelf in haar motivatiebrief heeft meegedeeld eerder summier is en in hoofdzaak wijst op problemen die in het verleden liggen, en *secundo* dat verzoekster zich niet op een schending van de formele motiveringsplicht beroept, terwijl deze regel niet van openbare orde is en dus de Raad niet vermag ambtshalve ter zake een middel op te werpen.

Het beroep is ongegrond.

VI. Anonimisering

Met toepassing van artikel II.313, §2 van de Codex Hoger Onderwijs vraagt verzoekster dat bij de publicatie van het arrest haar identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyveld	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.570 van 27 maart 2017 in de zaak 2017/078

In zake: Joren VAN LAETHEM
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Pascal Lahousse
kantoor houdend te 2800 Mechelen
Leopoldstraat 64
Bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de UC LEUVEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jan Bergé
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 8 maart 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 2 februari 2017 waarbij aan verzoeker een examencijfer van 9/20 wordt toegekend voor het opleidingsonderdeel Stages 3 (flexibel traject) en tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 2 maart 2017 waarbij verzoekers intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pascal Lahousse, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Jan Bergé, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is tijdens het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding professionele bachelor Secundair Onderwijs. Tot de opleiding behoort het opleidingsonderdeel ‘Stages 3 (flexibel traject)’ (27 studiepunten).

Verzoeker volbrengt de stage aan de Middenschool Sint-Gertrudis te Landen, en geeft gedurende zeven weken – opgedeeld in twee periodes: van 26 september tot 21 oktober 2016 en van 14 november tot 2 december 2016 – lessen Wiskunde en Fysica (Wetenschappelijk werk en Natuurwetenschappen). Tijdens de stage wordt verzoeker begeleid door de volgende mentoren: de heer B.K. (Wetenschappelijk werk), mevrouw S.V. en mevrouw F.H. (Natuurwetenschappen) en de heer D.J. (Wiskunde). De stagebegeleiders van de hogeschool zijn mevrouw V.A. (Fysica) en mevrouw P. (Wiskunde).

De stage mondt uit in een examencijfer van 9/20.

Dat is de eerste bestreden beslissing

Tegen deze beslissing dient verzoeker op 8 februari 2017 het volgende intern beroep in:

“1. FYSICA

De mentoren van fysica waren:

- voor Wetenschappelijk werk: Dhr. [B.K.] (6 uren) en
- voor Natuurwetenschappen: Mevr. [S.V.] (2 uren, gedurende de eerste stageperiode) en Mevr. [F.H.] (2 uren, gedurende de tweede stageperiode).

Zij vulden wekelijks de beoordelingsformulieren van de UCLL in. Op deze formulieren worden de competenties beoordeeld die voor de UCLL noodzakelijk zijn om een stagiair te beoordelen. Er is ook steeds de mogelijkheid om opmerkingen te noteren om de beoordeling toe te lichten.

De indicatoren werden als volgt aangekruist:

- 31 keer “Zeer Goed”
- 319 keer “Goed”

- 151 keer “Voldoende”
- 5 keer “onvoldoende”.

De kolom “Ruim Onvoldoende” werd nooit aangekruist. Er kan dus redelijkerwijze aangenomen worden dat de mentoren van oordeel waren dat aan de vereiste competenties werd voldaan. (inventaris: Wekelijkse beoordelingsformulieren Fysica)

Er was een eerste evaluatiemoment door de stagebegeleider Mevr. [V.A.] op maandag 14/11/2016 (week 5 van de stageperiode). Door omstandigheden kon slechts een deel van de les gegeven worden. Mevr. [V.A.] kwam de week erna terug voor een tweede evaluatiemoment. Uit het evaluatieverslag van de UCLL d.d. 23/12/206 en uit het gesprek van 22/12/2016 blijkt dat de stage voor fysica final als voldoende wordt beoordeeld.

2. WISKUNDE

Voor wiskunde is er 1 mentor, nl. de heer [D.J.].

De eerste vier weken (van 26/09/2016 tot 21/10/2016) van de stage werd grotendeels les gegeven als co-leerkracht, geheel volgens afspraak met de mentor en het UCLL. De tweede periode (van 14/11/2016 tot 02/12/2016) heeft verzoeker zelf les gegeven.

De stagebegeleider Mevr. [P.] komt in week 5 op di 15/11/2016 voor één en enig evaluatiemoment. Op te merken valt dat in deze les:

- De mentor Dhr. [J.] niet aanwezig is in de les (verhinderd).
- Een secretariaatsmedewerkster aanwezig is in de klas.
- Het smartbord niet opgestart kan worden wegens een intern ICT-probleem (startte uiteindelijk na ongeveer een halve les wet op) waardoor de helft van de les niet volgens plan verliep.
- Mevr. Palmaerts minstens twee keer in en uit het klaslokaal gaat,

Uit het evaluatieverslag van de UCLL dd. 23/12/206 en uit het gesprek van 22/12/2016 blijkt dat de stage voor wiskunde final als onvoldoende wordt beoordeeld.

Deze beoordeling is onaanvaardbaar om de hierna volgende redenen.

2.1 Het evaluatiemoment van 15/11/2016

Tijdens de gehele stageperiode werd door Mevrouw [P.] slechts één enkele les bijgewoond op dinsdag 15 november 2016. Deze les verloopt niet helemaal volgens plan: het smartbord functioneert niet gedurende ongeveer de helft van de les (een duidelijke overmachtssituatie), de mentor is afwezig en er is een lid van het secretariaat aanwezig in de klas. Aangezien het krijtbord erg klein is kan dit niet als vervanging van het smartbord gebruikt worden. (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 2, punt 1.4)

De lesdoelen werden bereikt hoewel deze omstandigheden uiteraard de kwaliteit van de les niet hebben bevorderd. Het is normaal dat een stagiair stress ervaart als een evaluator aanwezig is. Bovendien is Mevrouw [P.] een aantal keren in en uit de klas gegaan, wat natuurlijk de concentratie van de stagiair en de leerlingen niet bevorderde.

2.2 Het ontbreken van een tweede evaluatiemoment

Het is werkelijk onverklaarbaar dat er geen tweede evaluatiemoment is geweest. Een stageperiode van 7 weken wordt hier negatief beoordeeld op basis van één enkele les die door omstandigheden buiten de wil van verzoeker geen ideaal verloop kende. De stageperiode wordt gereduceerd tot een momentopname, dat nooit representatief kan zijn om de vaardigheden van de stagiair te beoordelen.

Bovendien heeft verzoeker enkel en alleen op dit moment contact gehad over het lesgeven met mevrouw [P.]. Er heeft op geen enkel ander ogenblik een feedbackgesprek plaatsgevonden. Mevrouw [P.] heeft online haar feedback gepost. Dit werd besproken met [D.J.].

Het eigen stagereglement van de UCLL vermeldt overigens dat er per stageperiode minstens één evaluatiemoment moet zijn. Tijdens het gesprek van 11 januari 2017 wordt dan ook toegegeven dat hier organisatorisch iets misgelopen is binnen de UCLL.

Het is de logica zelve dat er minstens per stageperiode een evaluatiemoment zou zijn, zodat verzoeker de mogelijkheid zou krijgen om te remediëren, hetgeen hem duidelijk werd ontnomen.

Ook Dhr. [D.J.] vermeldt in zijn aanvullend schrijven: “Het bezoek van de (vak)mentor (=stagebegeleider) kwam op het moment dat ik op bijscholing was. Het was zijn tweede echte lesdag. Ik hoopte dat de (vak)mentor nog een tweede keer zou komen, want Joren heeft de laatste weken goede lessen gegeven.” (Inventaris: Verslag [D.J.] p.9)

Door dit “enige” evaluatiemoment wordt aan verzoeker de mogelijkheid ontnomen om de kwaliteit van zijn lesgeven aan te tonen.

Dat verzoeker weldegelijk deze vereiste kwaliteiten bezit, kan aangetoond worden op basis van het verslag van de heer [D.J.].

Dit verslag kan en mag niet genegeerd worden!

2.3 De evaluatie

2.3.1 De inhoud

Het evaluatieverslag opgemaakt door de stagebegeleiders bevat bijna uitsluitend opmerkingen geformuleerd door de heer [D.J.], die letterlijk overgenomen worden uit het verslag van deze laatste. Op uitzondering van enkele zinnetjes die toegevoegd werden door Mevr. [P.], bestaat de feedback van elke competentie integraal uit de tekst van [D.J.]. (Inventaris: Evaluatieverslag UCLL)

Het eindbeoordelingsverslag van Dhr. [D.J.] beoordeelt de verschillende competenties (15/12/2016) als volgt: in totaal wordt 24 keer “goed”, 31 keer “voldoende” en 6 keer “onvoldoende” gegeven. De stage wordt door de mentor finaal als “goed” geëvalueerd. De mentor wenst verzoeker in de algemene beoordeling proficiat met de stage en wenst verzoeker succes in het onderwijs.

De verbazing is dan ook enorm groot als blijkt dat deze goede eindevaluatie niet wordt overgenomen des te meer omdat vastgesteld wordt dat de stagebegeleider dit positieve verslag zelfs misbruikt om de door haar genomen beslissing te motiveren.

2.3.2 Beoordeling van de competenties

Het is opvallend hoe de beoordelingen van de competenties gemaakt door Mevrouw [P.] nooit beter zijn dan deze gemaakt door Mevrouw [V.A.]:

- Administratieve aspecten: voldoende t.o.v. goed
- Beroepsattitudes en kernkwaliteiten: voldoende t.o.v. goed
- Lesvoorbereiding: onvoldoende t.o.v. goed
- Begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: onvoldoende t.o.v. voldoende
- Organisator: onvoldoende t.o.v. voldoende
- Creatief en vernieuwend werken: onvoldoende t.o.v. goed
- Lid van een schoolteam: voldoende t.o.v. zeer goed
- Cultuurparticipant: niet beoordeeld t.o.v. voldoende

2.3.2.1 *Lesvoorbereiding*

De competentie “Lesvoorbereiding” wordt door Mevr. [P.] als onvoldoende beschouwd, terwijl in de (“algemene beoordeling” van de heer [D.J.] vermeld wordt dat “de inhoud van de lesvoorbereidingen volgens afspraak met de school van opleiding was”). Eigenaardig is ook dat in het “algemeen” deel van de evaluatie, bij “Positieve Punten” door Mevr. [V.A.] het tegendeel beweerd wordt: “Goede LVB's”. Verzoeker vindt dit des te opmerkelijker aangezien verzoeker beduidend meer tijd heeft besteed aan het uitschrijven van de LVB's en volledige OLG's van Wiskunde.

Verzoeker verklaart zich nader:

- In Opleidingsfase 3 (OF3) mogen de lesvoorbereidingen beknopter uitgeschreven worden. Dit betekent eigenlijk dat de Onderwijsleergesprekken (OLG's) niet in detail moeten worden uitgeschreven. (Inventaris: mail P. Goethals)
- Het bordboek werd door verzoeker gebruikt als bordschema.
- Bordschema's werden niet uitgeschreven: dit was volgens afspraak met de heer [D.J.], al vermeldt hij wel dat “dit bij sommige lessen wel zinvol had kunnen zijn”. Verzoeker had echter per les schriftelijk voor hemzelf een lesverloop gemaakt (met vermelding van bordschema). (Inventaris: Lesverlopen Wiskunde)
- De heer [D.J.] vroeg verzoeker om de OLG's volledig uit te schrijven. Dit heeft verzoeker gedaan. Dit is een erg tijdrovende bijkomende taak in OF3. (Inventaris: Stagemap: lesvoorbereidingen wiskunde. Staan ook op SIS). Werd dit nagekeken tijdens of na de stage?

Bovendien werd de inhoud van de lessen en de methode van lesgeven juist omschreven. “De lessen boden duidelijk toegevoegde waarde als ook de (zinvolle) gerichte vragen in de lesvoorbereiding vermeld werden.” In zijn aanvullend verslag maakt de heer [D.J.] nog duidelijk dat door de “omvangrijke lesopdracht (wekelijks 20 lesuren) het een zware opdracht is voor een beginnend lesgever om zo veel tijd te steken in de lesvoorbereidingen”. (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 9-10)

Het is hier ook weer zeer opvallend dat Mevr. [P.] in haar feedback op deze competentie letterlijk de zin “Er wordt ook te weinig aandacht besteed aan het uitschrijven van gerichte vragen” overneemt. Zij laat dan wel het woord “aanvankelijk” weg (!!!) en ook het vervolg van de opmerking, nl. “Dat beterde de laatste twee weken van de stage”. (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 2, punt 1.11). De positieve commentaren van de heer [D.J.] over deze competentie worden door haar niet vermeld. Waarom niet?

Mevr. [P.] verwijst dan nog naar de eerste opleidingsfase (Inventaris: Eindevaluatie UCLL p. 2). Verzoeker wenst hierbij dan ook naar de vorige opleidingsfase te verwijzen waarin verzoeker zeer goede beoordelingen kreeg. (Inventaris: beoordelingsformulieren wiskunde OF2)

2.3.2.2 Begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen

De competentie “Begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen” werd door de heer [D.J.] uitvoerig besproken. Hij quoteerde 11 keer “V” 3 keer “G” en 2 keer “O”.

Weer valt het op dat Mevr. [P.] in haar Feedback vooral de kritisch geformuleerde werkpunten letterlijk overneemt, terwijl de positieve opmerkingen ontbreken, bv. Punt 14 : “Alle leerlingen kregen bij Joren kansen, ook wie al een keer niet reageerde in de klas zoals je dat zou wensen. Tijdens de ondersteuningslessen werd de PC zinvol ingeschakeld ter differentiatie. Hier kregen alle leerlingen kansen.” (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 4, punt 2.14).

2.3.2.3 Creatief en vernieuwend werken

De competentie “creatief en vernieuwend werken” wordt door Mevr. [P.] als “Onvoldoende” gequoteerd en de beslissing wordt niet eens gemotiveerd. Nochtans kunnen uit het verslag van de heer [D.J.] voldoende elementen gevonden worden die er op duiden dat aan deze competentie meestal wel werd voldaan. Hier kan eenvoudig verwezen worden naar de indicatoren die vermeld worden voor deze competentie (zie evaluatieverslag) en het verslag gemaakt door de mentor. Ter illustratie uit het verslag van de mentor:

- 1.5: ... af en toe heeft Joren een eigen opbouw voorzien...
- 1.9: ... eigen inbreng...
- 1.11: ...dat beterde de laatste twee weken van de stage...
- 2.5: ...de lessen kregen daardoor een veel grotere waarde...
- 2.10: bereid van het leerwerkboek af te wijken en in andere werkwijzen te stappen...
- 2.14: ...tijdens ondersteunende lessen werd PC zinvol ingeschakeld ter differentiatie. Hier kregen alle leerlingen kansen...
- 2.16: ...het klasleergesprek werd naar het einde van de stageperiode toe zeer goed uitgevoerd...
- 3.8: ...optimale participatie van de leerlingen realiseert Joren na een paar opmerkingen hierover. Nu komt iedereen aan bod, ook de zwakkeren...
- 3.11: ...hij heeft oog voor de socio-emotionele en gedragsproblemen bij leerlingen...
- 4.2: ...eigen creatieve inbreng was er zeker, maar niet altijd adequaat...

- 6.2: ...het aanvankelijk gebruik van dialectische woordjes en stopwoordjes tijdens het lesgeven was na een paar opmerkingen zo goed als helemaal verdwenen...
- 6.4: ...hij evolueerde van te snel spreken en af en toe onverstaanbaarheid naar goed articulerend en expressief...
- uit aanvullend commentaar: ... organisatie verbeterde sterk tijdens de laatste weken...

De geformuleerde beoordeling is dus niet enkel ongemotiveerd, maar kan integendeel zelfs tegengesproken worden op basis van het verslag van de mentor.

Verzoeker gaf per week enkele lessen “ondersteuning”. Tijdens deze lessen bereidde verzoeker verschillende werkvormen voor. Enkele voorbeelden:

- Verzoeker liet de leerlingen hun eigen controletaetsen verbeteren (zelfstandig werken).
- Verzoeker zocht internetsites waarop de leerlingen op hun eigen niveau oefeningen konden maken. Verzoeker was voldoende voorbereid op mogelijke defecten op vlak van ICT.
- Verzoeker liet de leerlingen zijn zelf gemaakte oefeningen maken en zelf verbeteren aan de hand van verbetersleutels.

Dit kan perfect bevestigd worden door de heer [D.J.]!!

2.3.2.4 Organisator

Over de beoordeelde competentie “organisator” kan weer verwezen worden naar het verslag van de mentor.

Er wordt duidelijk vermeld dat naar het einde van de stage de lestijd functioneel werd benut. Er wordt eveneens vermeld dat er “niet altijd” vlotte overgangen waren tussen lesfasen, of dat er “niet altijd” duidelijke werkafspraken werden gemaakt. Om de juiste inhoud van deze opmerkingen te kunnen evalueren lijken inlichtingen van de mentor noodzakelijk. Deze inlichtingen werden zelfs nooit gevraagd, er werd nooit contact opgenomen met de heer [D.J.] (Inventaris: Mail [D.J.]).

Wat weer enorm opvalt is dat de feedback door Mevr. [P.] letterlijk uit het verslag van Mr. [D.J.] gekopieerd werd. Aangezien de quatering grotendeels “G” (4 van de 8) is bewijst dat de opmerkingen wijzen op het feit dat er nog werkpunten zijn maar dat er desalniettemin aan de minimale vereisten werden voldaan. Een eigen inbreng door Mevr. [P.] was hier na overleg met de mentor op zijn plaats geweest. Een tweede evaluatiemoment samen met de mentor had[] een betere referentie geweest om de competenties objectiever te beoordelen.

2.3.2.5 Lid van een schoolteam

Het verschil in quatering op de competentie “Lid van een schoolteam” (V t.o.v. ZG) geeft nogmaals de weinig objectieve beoordeling door Mevr. [P.] weer.

Nochtans blijkt weer maar eens uit het verslag van Mr. [D.J.] dat verzoeker een “goede collega” was. Verzoeker citeert: “Joren bood zelf aan om een aantal dagen meer te komen dan aanvankelijk afgesproken, toch fijn, zeker als je weet dat hij van ver moet komen. Hij deed dat dan ook. Hij nam ook deel aan een paar lessen LO. Hij stelde ook voor op donderdag een uur langer te blijven om de inhaalles voor de tweedejaars mee te verzorgen.” Ook nam ik geregeld speeltijdtoezicht over, niet alleen die van de heer [D.J.] (Inventaris: Verslag D. Jacques p. 5, punt 3.9-3.10)

2.3.2.6 Inhoudelijk expert

De competentie “Inhoudelijk expert” werd als V beoordeeld. Het verslag van de heer [D.J.] bestaat hier uit de volgende quoteringen: 4xG, 5xV, 1xO. Er staan enkele hele mooie commentaren bij, zoals “Hij speelde ad rem in op vragen en legde soms verband met een vak, economie, wetenschappen, sport.” en “Joren kan de inhoud van het boek correct overbrengen”. Toch kiest mevrouw [P.] ervoor om de drie meest negatief geformuleerde commentaren te copy-pasten naar het verslag van de UCLL. (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 6 + Eindevaluatie UCLL)

2.3.3 Gebrek aan overleg

Niet alleen het feit dat men het verslag van de stagementor misbruikt om een negatieve beslissing te nemen is onaanvaardbaar. Het geheel wordt zelfs hallucinant wanneer vastgesteld moet worden dat in de periode na de stage en voor de evaluatiebesprekking door Mevr. [P.] geen enkel contact genomen werd met Mr. [D.J.] om de stage te bespreken. Het verslag wordt op een enorm negatieve manier geïnterpreteerd door mevrouw [P.], terwijl het wel duidelijk is dat de heer [D.J.] meer dan tevreden was. (Inventaris: Verslag [D.J.] p. 10)

Dit gebrek aan overleg getuigt van een absoluut gebrek aan respect van de stagebegeleider voor de mentor en verzoeker. Het duidt op weinig professionalisme en beroepseer om op deze manier de toekomst van verzoeker te bepalen en te hypothekeren.

2.4 Algemene opmerkingen

Het is niet correct dat het verslag van de heer [D.J.] op deze manier werd gebruikt. Uiteraard moet zo'n verslag geen 10 pagina's vol lof zijn over verzoeker. Het moet duidelijk zijn waaraan nog kan gewerkt worden. Het feit echter dat de indicatoren overwegend als “Voldoende” en “Goed” werden beoordeeld, alsook de eindbeoordeling als “Goed” werd gequoteerd duiden er op dat verzoeker over de nodige vaardigheden beschikt om op een pedagogische verantwoorde wijze les te geven. Het feit echter dat er zoveel uit dit verslag letterlijk overgenomen wordt met uitzondering van de quoteringen en de eindbeslissing door de mentor zonder enig overleg, kan gewoon niet. (Inventaris: Eindevaluatie UCLL. Copy-paste van mevrouw [P.] in fluo)

3. Besluit

Een negatieve eindbeoordeling (9/20) is een manifeste schending [] van de beginselen van behoorlijk bestuur in het algemeen en meer in het bijzonder een schending van het

zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en de feitenvinding. De materiële motiveringsplicht is eveneens geschonden.

Het hoeft geen betoog dat de besteden beslissing op een evidente wijze een onjuist gebruik gemaakt heeft van de beleidsvrijheid, met andere woorden er werd op een kennelijk onredelijke wijze gehandeld.

(LP. Suetens, " Algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de rechtspraak van de Raad van State, T.B.P., 1981,87)

Deze kennelijk onredelijke wijze is een schending van het redelijkheidsbeginsel.

En eigenlijk is er geen verschil tussen het redelijkheidsbeginsel en het materiële motiveringsbeginsel. Wat zijn motieven anders dan de redenen van een bestuurshandeling, en hoe kunnen redenen aanvaardbaar zijn als ze niet redelijk zijn.

Het redelijkheidsbeginsel is een aspect van het motiveringsbeginsel.

De motivering moet duidelijk zijn, niet tegenstrijdig, juist, pertinent, precies en volledig.

(I. Opdebeek en A. Coolsaet, Formele motivering van bestuurshandelingen, Brugge, die Keure, 1999, 150-156).

Het is duidelijk dat de motivering niet voldoet aan de vooropgestelde criteria, hetgeen een schending impliceert van de voormelde beginselen van behoorlijk bestuur en een schending van de uitdrukkelijke Motiveringswet.

Het is duidelijk dat er in casu een algemene evaluatie dient te geschieden, waarbij verplicht moet rekening worden gehouden met alle relevante gegevens.

Indien dit niet het geval zou zijn, is er een miskenning van het zorgvuldigheidsbeginsel als beginsel van behoorlijk bestuur. Dit beginsel verhindert namelijk dat er een lichtzinnige besluitvorming tot stand zou komen.

De bestreden beslissing is behept met een flagrante schending van de feitenvinding, hetgeen voortvloeit uit het gebrek aan de zorgvuldigheidsplicht.

Zowel verzoeker als zijn raadsman wensen dienaangaande gehoord te worden."

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep, en verwerpt het op grond van de volgende motivering als ongegrond:

"[...]

GEGRONDHEID VAN HET BEROEP

• **Aantal lesbezoeken (slechts 1 evaluatiemoment)**

De student vindt dat er niet voldoende stagebezoeken, lesbezoeken plaatsvonden. Volgens de ECTS-fiche wordt in minstens 1 stagebezoek voorzien, indien mogelijk. De student heeft 3 stagebezoeken gekregen: 1 voor wiskunde, 2 voor fysica.

Onvoldoende of geen goede begeleiding kan er overigens niet toe leiden dat een negatief resultaat moet worden gewijzigd in een positief resultaat tenzij er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden. Deze uitzonderlijke omstandigheden moeten van dien aard zijn dat zij de evaluatie onbetrouwbaar maken, of het slagen de facto onmogelijk maken. Dit is niet aan de orde in deze zaak. De student heeft voor het onderwijs fysica 2 lesbezoeken van een stagebegeleider gehad en voor het onderwijsvak wiskunde 1 lesbezoek. Er waren dus 3 lesbezoeken terwijl het stagevademecum vermeldt (blz. 6): “Wij [de opleiding] steven er naa[r] dat elke student in elke periode minstens 1 stagebezoek krijgt”.

Het volstaat dat er over de stage-activiteit voldoende informatie beschikbaar is, zodat de stagebegeleider met kennis van zaken de stage kan beoordelen. Het dossier bevat voldoende beoordelingen/observaties van de mentoren én feedback van de stagebegeleiders van de hogeschool. Redelijkerwijze mag worden aangenomen dat de stagebegeleidster zich op grond van deze gegevens een betrouwbaar beeld heeft kunnen vormen van het geheel van de activiteiten van de student.

- **Onvoldoende begeleiding**

De student beweert dat er onvoldoende tussentijdse begeleiding was en geen mondelinge feedback plaatsvond.

Na elk stagebezoek heeft de stagebegeleider van de hogeschool mondelinge feedback gegeven. Deze feedback kon de student nadien ook op het elektronisch systeem, SIS, nalezen. Ook via mail is er op verschillende momenten contact geweest met de student.

De student zelf heeft overigens wat betreft het onderwijsvak wiskunde zelf niet om feedback gevraagd. Hij stuurde tijdens de stage geen enkel lesbeoordelingsformulier van de mentor door. Ook voor het onderwijsvak fysica heeft de student pas na lang aandringen, en pas na afloop van de stage, de wekelijkse beoordelingsformulieren van dit onderwijsvak doorgestuurd. Voor het onderwijsvak wiskunde is er zelfs geen enkel beoordelingsformulier ingevuld door de stagementor tijdens de stage. De student moet er nochtans voor zorgen dat de wekelijkse beoordelingsformulieren worden doorgegeven aan de hogeschool. Als hij dat had gedaan, had de stagebegeleider meer tussentijdse feedback kunnen geven. Voor zover de feedback te beperkt zou zijn – wat niet het geval is – is dat te wijten aan de nalatigheid van de student zelf.

De student beweert nu dat de stagementor het beoordelingsformulier van de opleiding niet wilde invullen. Dat heeft hij tijdens de stage niet gesignaleerd aan de opleiding. Indien hij dit wel gemeld had, zoals dat hoorde, had de opleiding contact kunnen opnemen met de stagementor.

Er is enkel een samenvattend verslag op een door de mentor zelf opgesteld formulier. Dat samenvattend verslag werd ruim na de deadline aan de opleiding doorgegeven. Op die manier kon de stagebegeleider geen feedback meer geven tijdens de stage. Het is nu wat gemakkelijk van de student om te beweren dat er te weinig begeleiding is geweest terwijl hij zelf nalatig is geweest in het doorgeven van de informatie op basis waarvan feedback kon worden geformuleerd.

- **Uitzonderlijke omstandigheden tijdens lesbezoek van 15 november**

De student roept allerlei omstandigheden in die volgens hem aannemelijk maken dat hij de les niet beter kon geven zodat deze les niet representatief is voor zijn kunnen. Het smartbord functioneert niet in het begin van de les, krijtbord te klein, ... Maar de student moet er nu net voor zorgen dat hij goed voorbereid is om de les te geven en dat hij oplossingen heeft voor deze problemen.

De student wijst ook op de stress die een lesbezoek van een stagebegeleider met zich meebrengt. Het is – in een evaluatiecontext – normaal dat de student onder stress staat wanneer hij een stagebezoek krijgt. In die zin is dit geen uitzonderlijke omstandigheid (zie R. Stvb. 2009/045).

- **Verschil/discrepantie tussen beoordeling van de twee onderwijsvakken**

De student volgt de opleiding tot leraar secundair onderwijs en koos voor het onderwijsvak fysica en het onderwijsvak wiskunde.

Hij wijst op het verschil in de beoordeling van de stagebegeleidster voor het onderwijsvak fysica met de beoordeling van de stagebegeleidster voor het onderwijsvak wiskunde en lijkt te suggereren dat de beoordeling voor het onderwijsvak wiskunde niet valide is.

Maar dat de student goed of beter lesgeeft in het vak fysica impliceert nog niet dat hij dit ook kan voor het onderwijsvak wiskunde. De betere expertise in het ene onderwijsvak kan de mindere competentie in het andere onderwijsvak niet compenseren. Het stagevademecum vermeldt voor wat betreft de eindbeoordeling (zie punt 7.2.2., blz. 14):

Bij de eindbeoordeling wordt rekening gehouden met alle bewijzen die in de loop van het stage opleidingsonderdeel zijn verzameld en met de evolutie die de student in de loop hiervan heeft doorgemaakt. Het is dus niet zo dat de student voor elke stageperiode apart een cijfer krijgt en dat er op het einde van het opleidingsonderdeel een gemiddelde wordt gemaakt van de verschillende beoordelingen.

- **Beoordelingsformulieren van stages uit de eerdere opleidingsfase**

Bij zijn inleidend verzoekschrift voegt de student beoordelingsformulieren van zijn stages uit de 2de opleidingsfase (zie stukken nr. 8 van de student). Deze beoordelingsformulieren hebben betrekking op een andere opleidingsfase en zeggen niets over de lesprestaties van de student tijdens de stage waarover dit beroep gaat, de stage van de 3de en laatste opleidingsfase. De Interne Beroepscommissie kan deze beoordelingsformulieren niet in aanmerking nemen als bewijs van de competenties vereist om te slagen in “stages 3”.

De student brengt deze beoordelingsformulieren bij als reactie op het feit dat de stagebegeleidster verwijst naar de competenties van de eerste opleidingsfase.

De stagebegeleidster verwijst niet naar de competenties die de student toonde in de eerste of de tweede opleidingsfase maar wel naar datgene wat de student toont in de derde opleidingsfase waarbij ze vaststelt dat bordschema's ontbreken en te weinig aandacht is voor het uitschrijven van gerichte vragen. Dit zijn cruciale aspecten, competenties waarop al van in het begin van de opleiding, de eerste opleidingsfase, wordt gehamerd. Als dit niet wordt getoond tijdens een stage op het einde van de

opleiding, de derde opleidingsfase, betekent dit dat de student deze competentie nog niet voldoende beheert om als startbekwame leraar te worden aanzien.

Dat de student de betrokken competenties toonde in de 2de opleidingsfase bewijst nog niet dat hij ze én opnieuw toonde in de derde fase én dat zijn werkwijze in de derde fase beantwoordt aan de evaluatiecriteria van de derde fase. Elk opleidingsonderdeel heeft zijn eigen finaliteit en goede prestaties op eerdere of andere opleidingsonderdelen bewijzen niet per se dat de competenties van de derdefase-stages zijn verworven.

- **Lesvoorbereidingen – kwaliteit**

De student zegt in het verweerschrift dat een student van de derde opleidingsfase de lesvoorbereidingen slechts schematisch mag uitwerken en dat zijn lesvoorbereidingen dus wet voldoen.

Bij de bewijzen van de student zitten slechts lesvoorbereidingen wiskunde van één week. Voor de andere weken ontbreken lesvoorbereidingen. Er zijn voor één andere week wel “lessschema’s” terug te vinden. Deze lesschema’s zijn heel chaotisch en op kladpapier opgesteld. Ze voldoen niet aan de eisen van de opleiding. De opleiding verwacht op z’n minst een schets van de beginsituatie, een situering in de eindtermen, de lesdoelen dienen grondig verwoord te worden en een schematisch overzicht van de leerstof mag niet ontbreken, alsook een vermelding van de te gebruiken didactische leermiddelen.

- **Verschil/discrepantie tussen beoordeling stagementor en die van stagebegeleider?**

Er is geen verschil in feedback tussen de mentor en de stagebegeleidster. Er is wel een verschil in waardeoordeel dat aan de feedback wordt gegeven. In dit geval is de mentor wiskunde van goede wil en heeft sympathie voor de student. Hij is heel loyaal naar de student toe. Maar de stagebegeleider van de hogeschool mag niet oordelen op basis van sympathie maar op basis van evaluatiecriteria en de competenties die de opleiding vereist om te kunnen slagen voor een stage van de 3de opleidingsfase.

Een stagementor heeft overigens geen evaluerende opdracht/bevoegdheid maar begeleidt de student. De Interne Beroepscommissie verwijst hiervoor zowel naar het UCLL-onderwijs- en examenreglement en als het stagevademecum:

Artikel 113.3 Onderwijs- en examenreglement:

Een externe deskundige die deelneemt aan de beoordeling van een student voor een opleidingsonderdeel, kan nooit als eindverantwoordelijke voor een opleidingsonderdeel optreden.

Stagevademecum punt 7.2.1:

De mentor heeft geen evaluerende taak en kan alleszins niet mee het resultaat bepalen.

De student beweert dat de eindevaluatie van de stagebegeleidster niet strookt met de positieve beoordelingen die hij kreeg van de stagementor met wie hij samenwerkte. In zijn samenvattende beoordeling is de stagementor inderdaad positief maar daarmee is nog niet aangetoond dat de student basiscompetenties vereist door de opleiding voldoende beheert. Hierna volgt het samenvattend verslag van de mentor waarin de

verantwoording van de stagebegeleidster wiskunde is toegevoegd in het blauw. Het samenvattend verslag van de mentor is niet conform de beoordelingsformulieren van de opleiding. De mentor plaatst de criteria vaak niet onder de juiste basiscompetenties, herhaalt bepaalde criteria meermalen en focust vooral op de leraar als opvoeder. Dit geeft een vertekend beeld van het kunnen van de student.

Eindbeoordeling wiskunde dd. 15-12-2016 — mentor wiskunde – [D.J.]

[tabel]

Attitudes-beroepshouding

Joren heeft de eerste vier weken van zijn stageperiode les gegeven als co-leerkracht. Hij deed dat op een uitstekende manier, fijn om mee samen te werken. Zijn positief-kritische ingesteldheid en zijn zin voor samenwerking zijn pluspunten. Hij wil het zeker goed doen.

Niet alle geboden kansen op ICT-gebied zijn benut. Hier kwam weinig inbreng van Joren zelf. De operationele toestand van ons ICT-park was ook wel niet uitnodigend hiertoe.

Wiskundige begrippen, namen en symbolen dienen correct gebruikt. Daar kan nog aan gewerkt. *Verantwoording stagebegeleidster: Dit is essentieel voor het leerproces van de leerlingen en weegt dus zwaar door.*

Joren wordt door zijn vriendelijke en begripvolle omgang door de leerlingen zeer gewaardeerd. Ik heb zorg gevoeld voor de zwaksten en dat is niet evident voor een beginner en uiterst belangrijk voor de leerlingen.

Joren heeft o.a. ook een gesprek meegemaakt met een ouder van een leerling die op het punt stond om van optie te veranderen. Hij nam actief deel aan dat gesprek. Ook hier voelde je betrokkenheid met de leerling en verantwoordelijkheidszin.

Aanvullend

Tijdens de stageperiode heb ik alleen maar goede wil gevoeld om deze stageperiode tot een goed einde te brengen. In de lesvoorbereidingen moest nog meer tijd gestoken worden. Gerichte vragen in de lesvoorbereiding helpen de leerstof onder de knie krijgen en zorgen voor een zinvol lesverloop binnen de beschikbare tijd. Dat was nu moeilijk door de omvangrijke lesopdracht. Joren heeft wekelijks 20 lesuren gegeven. Dat is uiteraard een zware opdracht voor een beginnend lesgever.

Verantwoording stagebegeleidster: Gerichte vragen formuleren zijn een basis voor een goed onderwijsleergesprek. Het is een vereiste vanaf de eerste opleidingsfase. Ook dit werkpunt weegt zwaar door.

Tijdens drie weken ‘co-leerkrachtstage’ heeft Joren zelf af en toe een les gegeven. De vierde week werden de rollen omgekeerd om uiteindelijk alle lessen op te nemen tijdens de laatste drie weken van de stage. De organisatie van die lessen was aanvankelijk niet goed, maar verbeterde sterk tijdens de laatste weken van de stage.

Het bezoek van de (vak)mentor van de school kwam op het moment dat ik op bijscholing was. Het was zijn tweede echte lesdag. Ik hoopte dat de (vak)mentor nog een tweede keer op bezoek zou komen, want Joren heeft de laatste weken goede lessen gegeven.

Verantwoording stagebegeleidster: Dit gaat over 2 weken van de 7 weken.

Joren bood zelf aan om een aantal dagen meer te komen dan aanvankelijk afgesproken, toch fijn, zeker als je weet dat hij van ver moet komen. Hij deed dat dan ook. Hij nam ook deel aan een paar lessen LO. Hij stelde ook voor op donderdag een uur langer te blijven om de inhaalles voor de tweedejaars mee te verzorgen.

Algemene beoordeling

	<p>De inhoud van de lesvoorbereidingen was volgens afspraak met de school van opleiding. De lessen boden duidelijk toegevoegde waarde als ook de (zinvolle) gerichte vragen in de lesvoorbereiding vermeld werden.</p> <p><i>Verantwoording stagebegeleidster: Zoals de mentor eerder vermeldt, ontbreekt een gerichte vraagstelling vaak.</i></p> <p>De lessen waren meestal kwaliteitsvol. Er zijn wel nog bijsturingen mogelijk. Richtlijnen werden gevolgd. De evolutie was duidelijk positief.</p> <p>De betrokkenheid met de leerlingen is uitstekend. Enige terughoudendheid van Joren zelf zou wel zinvol zijn.</p> <p>Joren wordt met vallen en opstaan vast een goede leerkracht, zorgzaam en begripvol voor elke leerling, zeker ook een fijne opvoeder en een goede collega.</p> <p>Ik wens hem proficiat met deze stageperiode. Veel succes in het onderwijs!</p>
Goed	

Extra bemerkingen stagebegeleidster wiskunde [A.P.]

Het al dan niet slagen voor een bepaalde competentie berust ook niet op het maken van het rekenkundig gemiddelde van alles scores samen. Er zijn dingen die zwaarder doorwegen dan andere.

Het hoofdprobleem zit hem in de lesopbouw. Die is onvoldoende gestructureerd. Dit is een gevolg van onvoldoende voorbereiding, want hier ligt de basis van gerichte vragen en een goed bordschema. Dit uit zich dan ook tijdens de lessen waar te weinig gerichte vragen aan bod komen en de leerlingen weinig structuur krijgen aangeboden. Joren maakt veel gebruik van het bordboek (hij is hier heel afhankelijk van) maar dit is geen synoniem voor een bordschema. Een bordschema is een weergave van de kern van de les. Een kapstok waar leerlingen kunnen op terugvallen bij het oplossen van de oefeningen.

Ook correcte verwoording en het gebruik van leermiddelen zijn belangrijk. Als je hier als leerkracht voldoende aandacht aan besteedt, kweek je bij leerlingen diezelfde

attitude. Joren maakt geen gebruik van leermiddelen en besteedt te weinig aandacht aan correcte verwoording. Dit laatste is, in combinatie met herhaling, zeer essentieel om de leerstof te doen beklijven.

Joren scoorde ook onvoldoende op BC5, creatief en vernieuwend werken. Hij beperkt zich vooral tot werkvormen zoals OLG (onderwijsleergesprek) en doceren, en dat eerste loopt dan al niet altijd goed. Hij probeert zelden andere werkvormen uit.

Joren is inderdaad heel bezorgd naar leerlingen toe en het is fijn te lezen dat hij leerlingen bijwerkt. Maar een goede les kan deze nood voorkomen.

- **Gebrek aan overleg met stagementor**

De student klaagt erover dat er een gebrek aan overleg was tussen de mentor en de stagebegeleider.

De evaluatiemethode van de opleiding [] voorziet niet in een overlegmoment met de mentor.

In dit geval zijn er overigens wel meerdere gesprekken geweest waarvan één op vraag van de mentor natuurwetenschappen (fysica), de heer [K.]: deze stagementor wilde de stagebegeleider voor het onderwijsvak wiskunde tijdens haar stagebezoek wiskunde dringend spreken omdat hij op dat moment niet tevreden was over de student.

Overzicht van de verschillende gesprekken met de mentoren.

- Gesprek tussen Meneer [K.] (stagementor fysica) en [A.P.] (stagementor wiskunde) op 15 november 2016 op vraag van Meneer [K.]
- Gesprek tussen Meneer [K.] (stagementor fysica) en [I.V.A.] (stagebegeleidster fysica) op 21 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [D.J.] (stagementor wiskunde) en [I.V.A.] (stagementor fysica) op 28 november 2016

- **Motivering van de onvoldoende op stage voor de onderwijsvakken fysica-wiskunde**

Het eindcijfer van 9/20 voor stages 3 is als volgt gemotiveerd:

Joren creëert voor de leerlingen een veilige leeromgeving, maar geen krachtige.

De eindbeoordeling geldt voor de twee vakken, er wordt slechts één punt gegeven. Waar de beoordeling voor fysica voldoende lijkt, kan het geheel toch de doorslag naar een onvoldoende geven. De totale beoordeling is gebaseerd op

- Stagebezoek wiskunde door [A.P.] op 15 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [K.] en [A.P.] op 15 november 2016 op vraag van Meneer [K.]
- Stagebezoek fysica door [I.V.A.] op 21 november 2016
- Stagebezoek fysica door [I.V.A.] op 28 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [K.] en [I.V.A.] op 21 november 2016
- gesprek tussen Meneer [J.] en [I.V.A.] op 28 november 2016
- Eindverslag van de mentor wiskunde
- Wekelijkse beoordelingsformulieren fysica
- Verschillende mails zijn naar Joren gestuurd in verband met het inleveren van de beoordeelingsformulieren. Voor wiskunde hebben we geen wekelijkse

beoordelingsformulieren ontvangen, enkel een eindverslag ruim na de deadline, opgesteld door de mentor.

Volgende evaluatie is opgesteld door de stagecommissie op 20 december 2016 en bekrachtigd door de examencommissie op woensdag 1 februari 2017.

Er is geen verschil in feedback tussen de mentoren en de lectoren. Er is wel een verschil in waardeoordeel dat aan de feedback gegeven wordt.

Uittreksel uit stagevademecum punt 7.2.1 *De mentor heeft geen evaluerende taak en kan alleszins niet mee het resultaat bepalen.*

Besluit: Joren heeft op het einde een verbetering doorgemaakt. Maar zijn niveau was te wisselend. De goede periodes waren te schaars. We beoordelen hem niet startbekwaam te zijn.

VOLGENDE ASPECTEN, ATTITUDES EN BASISCOMPETENTIES WORDEN ONVOLDOENDE BEHAALD

LESVOORBEREIDING

- Lesvoorbereidingen wiskunde worden onvoldoende uitgewerkt. Minimumvereisten: een schets van de beginsituatie, een situering in de eindtermen, de lesdoelen dienen grondig verwoord te worden en een schematisch overzicht van de leerstof mag niet ontbreken, alsook een vermelding van de te gebruiken didactische leermiddelen.
- Bordschema's ontbreken vaak in de lesvoorbereiding en dit uit zich tijdens het geven van de lessen.

BASISCOMPETENTIES

BCI De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen

- Gerichte vraagstelling ontbreekt in de voorbereiding wiskunde en dat uit zich tijdens het geven van de les zelf.
- Passer en meetlat worden onvoldoende gebruikt in de lessen wiskunde.
- Leerstof wordt onvoldoende verwoord en herhaald. Herhaling is belangrijk om de leerstof bij de leerlingen te laten beklijven.
- Er is onvoldoende variatie in werkvormen. Er wordt enkel gebruik gemaakt van onderwijsleergesprek en doceren.
- Probleemstelling wordt onvoldoende op het niveau van de leerlingen gebracht.
- Onderwijsleergesprek wordt onvoldoende uitgediept. Als een bepaalde leerling het antwoord niet weet, wordt meer dan eens overgestapt naar leerling met meer inzicht om op die manier het goede antwoord te bekomen. Doorvragen is een essentieel onderdeel van een goed onderwijsleergesprek. Het is bovendien ook belangrijk om dit te doen om op die manier redeneringsfouten bij de leerlingen te achterhalen.

BC4 De leraar als organisator

Bij het lesproces lopen de verschillende fasen door elkaar (theorie, uitleg, verklaring). De kern van de les toelichten blijft een werk punt. Het is nochtans essentieel dat leerlingen weten wat nu precies de kern van de les inhoudt. Er zit de weinig structuur in de lesvoorbereiding en dit uit zich in het verloop van de les. Er wordt te weinig structuur geboden aan de leerlingen.

BC5 Creatief en vernieuwend werken

- Er is onvoldoende gebruik van vernieuwende werk vormen.
- Er wordt onvoldoende gereflecteerd over het eigen handelen en het effect op de leerlingen.
- De student komt onvoldoende los van het bordboek.

De Interne Beroepscommissie is van mening dat de examencommissie van de opleiding op grond van deze motivering en rekening houdend met de cesuurregeling een zeer voordelige score van 9/20 heeft toegekend. Volgens de normale cesuurregels wordt maximum een 8/20 toegekend indien de student een onvoldoende scoort op 2 basiscompetenties. Hier krijgt de student een onvoldoende voor lesvoorbereiding én voor 3 basiscompetenties. Toch kent de examencommissie een 9/20 toe.

• **Hernemen in het tweede semester**

Ter informatie vermeldt de Interne Beroepscommissie dat artikel 103 van het Onderwijs- examenreglement voorziet in een regeling voor de student die na de eerste examenperiode een tekort behaalde op een opleidingsonderdeel waarvoor slechts 1 examenkans mogelijk is. De student mag dit opleidingsonderdeel al in de het tweede semester opnieuw hernemen. De student moet dus niet wachten tot volgend academiejaar om zijn opleiding verder te zetten. De Interne Beroepscommissie adviseert de student hierover een gesprek aan te gaan met opleidingshoofd [S.] om een geïndividualiseerd traject te bespreken.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

De verwerende partij gedraagt zich naar de wijsheid wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft.

Het is mogelijk dat de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, in welk geval haar beslissing in de plaats is gekomen van de initiële examenbeslissing, waardoor deze laatste uit het rechtsverkeer is verdwenen en niet langer het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad.

Aangezien evenwel verwerende partij nalaat het onderwijs- en examenreglement neer te leggen, of enig ander stuk waaruit de omvang van de bevoegdheid van de interne beroepscommissie blijkt, kan de Raad dat aspect van het ontvankelijkheidsonderzoek in dit dossier niet voeren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Enig middel

Voor zover de Raad uit het verzoekschrift kan begrijpen, beroeft verzoeker zich in een enig middel op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en “de feitenvinding” (wat de Raad begrijpt als een verwijzing naar de materiële motiveringsplicht). Tevens zoekt het middel steun in “het motiveringsbeginsel”.

Standpunt van partijen

Ter inleiding van het middel zet verzoeker in zijn verzoekschrift het volgende uiteen:

“Het hoeft geen betoog dat op basis van de hierna vermelde feitelijkheden er op een evidente wijze een onjuist gebruik gemaakt is van de beleidsvrijheid, met andere woorden er werd op een kennelijk onredelijke wijze gehandeld.
(L.P. Suetens, “Algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de rechtspraak van de Raad van State”, TBP 1981,87).

Deze kennelijk onredelijke wijze is een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Het redelijkheidsbeginsel is een aspect van het motiveringsbeginsel.

De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de voormelde wet van 29 juli 1991, bestaat erin dat de betrokkene in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan de beslissing werd genomen, derwijze dat blijkt, of minstens kan worden nagegaan of de overheid is uitgegaan van gegevens die in rechte en in feite juist zijn, of zij die gegevens correct beoordeeld heeft, en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar beslissing is kunnen komen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is het besluit met een annulatieberoep te bestrijden.

De motivering moet duidelijk zijn, niet tegenstrijdig, juist, pertinent, precies en volledig (I. Opdebeek en A. Coolsaet, Formele motivering van bestuurshandelingen, Brugge, die Keure, 1999, 150-156).

Het is duidelijk dat de motivering van de bestreden beslissing absoluut niet voldoet aan de vooropgestelde criteria, hetgeen een schending impliceert van de voormelde beginselen van behoorlijk bestuur.

Het is duidelijk dat er in casu een algemene evaluatie dient te geschieden, waarbij verplicht moet rekening worden gehouden met alle relevante en correcte gegevens.

Indien dit niet het geval zou zijn, is er een miskenning van het zorgvuldigheidsbeginsel als beginsel van behoorlijk bestuur. Dit beginsel verhindert namelijk dat er een lichtzinnige besluitvorming tot stand zou komen.

Uiteraard mag Uw Raad bij de beoordeling van de zaak niet de beoordeling overdoen die de bevoegde instanties van de verwerende partij hebben gedaan. Uw Raad zal moeten nagaan of de bestreden beslissingen, zoals in casu de aangevochten bevestiging van de scores door de interne beroepsinstantie, op een regelmatige wijze is tot stand gekomen en niet kennelijk onredelijk is.

Het betreft in casu geen louter kennisexamen, maar een beoordeling van een stage, zodat een cijfer niet kan volstaan als motivering.

De weergegeven motivering is niet duidelijk, tegenstrijdig, niet correct, niet pertinent en manifest in strijd met de gegevens van het administratief dossier. Het administratief dossier omvat onder meer de stagebeoordeling van de stagementor van het vak wiskunde, waarbij aan verzoeker een eindbeoordeling “goed” wordt verleend. Deze voorbereidende beslissing wordt grotendeels op een selectieve niet-onderbouwde wijze overgenomen door de stagebegeleidster en plots wordt hiervoor een 9/20 verleend, terwijl de andere stage “Fysica” eveneens met een voldoende werd afgesloten.

Dat de bestreden beslissing kennelijk onredelijk is kan niet aangetoond worden door de eigen overtuiging van verzoeker dat hij weldegelijk voldoet aan de vereiste competenties, maar wel op basis van objectieve gegevens van het administratief dossier, zoals hierna uiteengezet.”

Vervolgens herneemt *c.q.* parafraseert verzoeker – zonder inhoudelijk iets toe te voegen – wat hij in het intern beroep heeft uiteengezet onder de titels ‘het evaluatiemoment van 15/11/2016’ (thans: ‘het stagebezoek van 15/11/2016) en ‘het ontbreken van een tweede evaluatiemoment’ (thans: ‘het ontbreken van een tweede stagebezoek). Daarna volgt een nagenoegwoordelijke herhaling van wat in het intern beroep is neergeschreven onder titel ‘2.3 De evaluatie’ en wat in huidig verzoekschrift is getiteld ‘De evaluatie van de stagebegeleider voor wiskunde’.

Daarna komt verzoeker tot de volgende kritiek op de bestreden beslissing:

“4.1 Aantal lesbezoeken (pagina 2)

Uit het verslag van de interne beroepscommissie komt naar voor dat in het stagevademecum gesteld wordt dat er gestreefd wordt naar minstens één stagebezoek per periode. In totaal waren er tijdens de gehele stage 3 stagebezoeken uitgevoerd. Gemakshalve wordt er door UCLL van uitgegaan dat het hier één stageperiode betreft van 7 weken, terwijl evengoed kan gesteld worden dat het hier 2 stageperiodes betreft. Uit het stagevademecum blijkt ook niet duidelijk of elke stagebegeleider minstens één bezoek moet afleggen, of dat het voldoende is dat slechts één van de twee stagebegeleiders een stagebezoek doet.

In de logica van UCLL zou één bezoek tijdens de 7 weken stage voldoende zijn geweest (7 weken = één periode ; bezoek van één van de twee stagebegeleiders per periode voldoende). In een andere logica was het wenselijk geweest dat er 4 stagebezoeken zouden zijn geweest (7 weken = twee periodes ; bezoek van elk van de stagebegeleiders per periode).

Deze discussie is eigenlijk niet ter zake: er zijn voldoende valabiele argumenten aanwezig voor de stagebegeleider wiskunde om de student ter gelegenheid van een tweede stagebezoek de kans te geven om aan te tonen dat hij in normale omstandigheden wel in staat is te voldoen aan de gestelde verwachtingen. Enig empathisch vermogen maakt duidelijk dat het stressniveau van de student door de abnormale omstandigheden de hoogte ingaat, ver boven het normale stressniveau dat bereikt wordt door de aanwezigheid van de stagebegeleider. Van een normale les, representatief voor de kwaliteiten van de student, kan duidelijk geen sprake zijn in de gegeven context.

Verzoeker wenst er op te wijzen dat in deze les de gestelde lesdoelen wel degelijk bereikt werden en dat verzoeker wel degelijk oplossingen had voor de onvoorzien toestand. Van een ‘normale’ les kan echter niet gesproken worden.

Verzoeker wijst er op dat in de feedback die volgde op deze les hoegenaamd niet verwezen werd naar de onvoorzien omstandigheden.

Het is evident dat het dan ook totaal onmogelijk is om de evolutie van een student te beoordelen als er maar slechts één stagebezoek wordt uitgevoerd. Hoe kan men een ‘evolutie’ waarnemen en beoordelen als men slechts één lesuur gaat bijwonen? Meer zelfs, er wordt geen overleg gepleegd met de stagementor, terwijl hij de aangewezen persoon is om de "evolutie" van verzoeker te beoordelen vermits hij als enige het overgrote deel van de lessen heeft begeleid.

Nochtans komt hierna nog aan bod dat de evolutie cruciaal is in de eindevaluatie.

4.2 Onvoldoende begeleiding (pagina 2)

Er wordt door verzoeker nergens beweerd dat er onvoldoende tussentijdse begeleiding was of dat er geen mondelinge feedback heeft plaatsgevonden.

Het ontbreken van de wekelijkse evaluatieformulieren voor wiskunde lijkt in het verslag van de interne beroepscommissie toegeschreven te worden aan een gebrekige of onvoldoende inzet van verzoeker.

Er moet benadrukt worden dat de wekelijkse evaluatieformulieren effectief door verzoeker werden aangeboden aan de stagementor wiskunde.

Het was de keuze van de stagementor om deze documenten niet wekelijks in te vullen, maar om in de plaats aan het einde van de stage een globaal eindverslag te maken. Deze keuze heeft hij gemaakt na de eerste periode. Tijdens de eerste periode stelde de stagementor telkens dat hij de voorgelegde evaluatieformulieren ‘nog wel zou invullen’.

Het feit dat de stagementor de aangeboden documenten niet invult kan op geen enkele manier aan de verzoeker toegeschreven worden. De student is verantwoordelijk om de documenten te overhandigen, en desgevallend om de ingevulde exemplaren in ontvangst te nemen, maar nooit verantwoordelijk voor het invullen ervan. Overigens heeft verzoeker hier meer dan voldoende op aangedrongen. Trouwens, het feit dat elke mentor van fysica elke week de beoordelingsformulieren invulde (zie inventaris), bewijst voldoende dat de verzoeker zijn verplichtingen volledig wenste na te komen.

De stelling als zou de student de onderwijsinstelling niet op de hoogte hebben gebracht van deze weigering gaat evenmin op. Immers, tijdens de les ‘reflectie en portfolio’, gegeven op 12/10/2016 door de stagecoördinator Mevr. [V.A.], werd door Joren reeds melding gemaakt van het feit dat de mentor de wekelijkse evaluatieformulieren niet zou invullen. Hierop volgde geen enkele reactie.

Er volgde evenmin enige actie na het lesbezoek (15/11/2016) van de stagebegeleider voor wiskunde toen bleek dat de evaluatieformulieren niet in de stagemap zaten (wordt zelfs niet vermeld in de feedback van dit bezoek). Er kan op dit ogenblik dus onmogelijk gesteld worden dat de UCLL niet op de hoogte werd gebracht van het ontbreken van de wekelijkse evaluatieformulieren.

Anderzijds kan wel gesteld worden dat de communicatie van de UCLL naar de mentor wiskunde toe m.b.t. de noodzaak tot invullen van de wekelijkse evaluatieformulieren ontoereikend moet zijn geweest of zelfs onbestaande en dat de UCLL op geen enkel ogenblik is tussengekomen om alsnog aan te dringen op de noodzaak tot invullen van de wekelijkse evaluatieformulieren bij de stagementor. Het is onvoorstelbaar dat er geen afspraken of duidelijke richtlijnen zijn vanuit de instelling naar de mentor toe in verband met de stage en de administratieve verplichtingen: een eenvoudig gesprek of een richtlijn/vademecum voor de mentor is toch niet teveel gevraagd?

Ook het laattijdig indienen van het samenvattend verslag van de stagementor wiskunde is op geen enkele manier een gevolg van een of andere tekortkoming van de student, maar is in dit geval volledig de verantwoordelijkheid van diegene die het verslag moet maken. Als het verslag te laat klaar is, kan de student er onmogelijk voor zorgen dat het op tijd zou ingediend zijn.

Zo heeft verzoeker alle moeite gedaan om zijn mentor wiskunde te overtuigen om zijn verslag tijdig te laten toekomen zoals blijkt uit de volgende mails:

“Voor wiskunde is meneer [J.] een verslag aan het schrijven. Ik heb hem vorige week verteld dat de stagebesprekingen begin deze week doorgaan en gevraagd of hij dit zsm zou kunnen afwerken (...).” Mail dd. 11.12.2016 uitgaande van verzoeker.

“Meneer [J.] is ermee bezig, ten allerlaatste morgen heeft u zijn beoordelingsverslag.” Mail dd. 14.12.2016 uitgaande van verzoeker.

“Ik heb hem net nog kunnen bereiken via de telefoon, hij zou het vanavond / vannacht afwerken en naar u en vrouw [P.] doorsturen.” Mail dd. 15.12.2016 uitgaande van verzoeker.

Overigens kan men op dit ogenblik terecht stellen dat het niet invullen van de wekelijkse evaluatieformulieren verzoeker in dit geval onherstelbare schade heeft toegebracht. Hierdoor heeft verzoeker immers geen schriftelijke feedback gekregen van de mentor. Eveneens wordt hierdoor een eindverslag gemaakt dat afwijkt van de ‘gewone’ vorm en inhoud, en dat door de stagebegeleider aangegrepen wordt om de stage als onvoldoende te quoteren en dit had in het andere geval onmogelijk niet kunnen gebeuren.

4.3 Uitzonderlijke omstandigheden tijdens lesbezoek van 15 november 2016 (pagina 3)
De opmerkingen van Interne Beroepscommissie zijn niet volledig en niet correct.

Er wordt geen melding gemaakt van het feit dat de mentor zelf afwezig was. Dit is nochtans zeer belangrijk voor het evalueren van een les aangezien nu slechts één partij een zeer subjectief oordeel kan vellen en niet kan overleggen met de mentor. De mentor kan verzoeker op dat moment ook niet verdedigen en/of uitleggen aan de stagebegeleider hoe hij wil dat verzoeker zijn lessen geeft. Hoe kan de stagebegeleider nu weten welke waarden als lesgever de mentor hanteert als zij niet eens samen dezelfde les van verzoeker gezien hebben? De mentor zegt duidelijk ook in zijn eindverslag dat hij verwacht en gehoopt had dat de stagebegeleider nog eens een les zou bijwonen en dat dit de tweede les was die de student volledig zelfstandig gaf. (eerste vier weken : co-teaching, volgens afspraak met UCLL)

Interne Beroepscommissie stelt dat het smartbord in het begin niet werkte (dit was trouwens de eerste keer dat dit gebeurde door een intern ICT-probleem) terwijl dit probleem zeker een halve les heeft geduurd.

Dat mevr. [P.] enkele keren het klaslokaal verliet wordt evenmin vermeld.

Verzoeker heeft zeker verwezen naar de extra stress dat een stagebezoek in deze setting met zich meebrengt. Dit argument werd door verzoeker niet gebruikt om te spreken van een uitzonderlijke omstandigheid (zie verweerschrift). Hij heeft enkel gesteld dat de "ongelukkige" omstandigheden voor extra stress gezorgd hebben. In die zin zijn de "ongelukkige" omstandigheden wel een uitzonderlijke omstandigheid.

De verwijzing naar de "uitzonderlijke omstandigheden" is belangrijk want die hadden de aanleiding moeten zijn voor een volgend lesbezoek, dat er duidelijk niet geweest is.

4.4 Verschil/discrepantie tussen beoordeling van de twee onderwijsvakken (pagina 3)

In het verslag van de interne beroepscommissie wordt gesteld dat het mogelijk is dat er verschillende beoordelingen worden gegeven door de stagebegeleiders: het ene vak is immers het andere niet.

Even goed kan gesteld worden dat de ene evaluator de andere niet is.

Het verschil in beoordeling tussen de stagebegeleiders is systematisch, en overschrijdt ook het vak want ook als "lid van een schoolteam" (hoort niet echt bij wiskunde, noch bij fysica) is er een opvallend verschil in beoordeling. Nochtans hebben beide stagebegeleiders zich voor dit "oordeel" moeten baseren op dezelfde gegevens.

Nog in het verslag van de interne beroepscommissie wordt verwezen naar het stagevademecum waar gesteld wordt dat bij de eindbeoordeling "rekening gehouden wordt met alle bewijzen die in de loop van het stage opleidingsonderdeel zijn verzameld en met de evolutie die de student in de loop hiervan heeft doorgemaakt". Uit wat voorligt blijkt duidelijk dat de stagebegeleider op geen enkel ogenblik rekening houdt met de evolutie die verzoeker in de loop van het stage opleidingsonderdeel heeft doorgemaakt. Het is om evidente redenen uitermate moeilijk om evolutie te beoordelen aan de hand van één enkel lesbezoek (NB er werden in totaal plusminus 84 lessen wiskunde gegeven).

De gehanteerde motivering is dan ook manifest fout en niet afdoende.

4.5 Lesvoorbereiding — kwaliteit (pagina 4)

Verzoeker verwijst naar het verweerschrift voor wat betreft de competentie "lesvoorbereiding" (punt 2.3.1.1).

Bij de overgemaakte bewijzen bevinden zich volgens ons de lesvoorbereidingen van de drie laatste weken. Overigens heeft het UCLL alle lesvoorbereidingen binnen handbereik, want ze zijn allemaal elektronisch beschikbaar voor de school (gepost op "SIS").

De chaotische lesschema's naar dewelke verwezen wordt betreffen beknopte lesschema's die verzoeker maakte om voor zichzelf tijdens de les een houvast te hebben, en werden gemaakt als extra bovenop de vereiste voorbereidingen.

4.6 Verschil/discrepantie tussen beoordeling stagementor en stagebegeleider (pagina 4)
De stelling dat er geen verschil is in feedback tussen de mentor en de stagebegeleider, maar enkel in het waardeoordeel, wordt al te gemakkelijk ingenomen en nergens op een adequate wijze gemotiveerd.

Deze stelling is onverdedigbaar en onverantwoord gezien de totale afwezigheid van overleg tussen stagementor en stagebegeleider. Evengoed kan immers gesteld worden dat het waardeoordeel correct is, maar dat de feedback die eraan gekoppeld is moet aangepast worden.

De bewering als zou de mentor wiskunde van goede wil zijn, sympathie hebben voor de student en loyaal zijn is louter speculatief. Verder gaan in deze redenering en stellen dat de beoordeling gemaakt werd op basis van deze "gevoelens" is evenmin verdedigbaar en verantwoord, en louter gebaseerd op niet bewezen veronderstellingen.

Het is goed mogelijk dat het onderwijs- en examenreglement geen evaluerende bevoegdheid toekent aan de mentor, en dat die het resultaat niet mee kan bepalen. Nochtans kan vastgesteld worden dat gevraagd wordt aan de mentor om wekelijkse "evaluatieformulieren" in te vullen, en dat het eindverslag van de mentor wiskunde, op enkele details na, bijna volledig gebruikt/misbruikt wordt door de stagebegeleider om de stage als onvoldoende te beoordelen. De mentor speelt in deze wel degelijk een duidelijke rol in de evaluatie van verzoeker.

Verzoeker is akkoord dat het samenvattend verslag van de mentor niet conform de beoordelingsformulieren van de opleiding is of dat er bepaalde fouten gemaakt worden in het verslag. Dit is echter een probleem van de mentor, waar de student onmogelijk verantwoordelijk kan voor gesteld worden, en zeker niet de negatieve gevolgen ervan moet dragen.

De Interne beroepscommissie gaat zelfs nog verder in haar hallucinante motivering door te stellen dat de mentor van wiskunde van goede wil is en sympathie heeft voor verzoeker en grijpt dit "subjectief" niet bewezen element aan om te stellen dat de waardeoordeelen van de mentor niet correct zouden zijn.

Dergelijk ongecontroleerd standpunt wordt op geen enkele wijze bewezen, laat staan dat er een begin van bewijs wordt geleverd.

Integendeel, de mentor van wiskunde was voor verzoeker een zeer strenge, maar rechtvaardige leermeester, die enorm begaan is met "zijn" vak wiskunde. Het is uiteraard zijn taak, zijn beroepseer om in zijn beoordeling een correcte beoordeling te maken en het juiste objectief waardeoordeel te verlenen.

Welk belang zou de mentor hebben om deze waardeoordeelen te maximaliseren? Integendeel, de bekomen waardeoordeelen zijn reeds zeer streng beoordeeld.

Het eindbesluit van de mentor is dan ook zonder enig probleem positief. Dat er soms werklijntjes worden aangehaald, is dan ook de normaalste zaak van de wereld.

Maar wat totaal abnormaal is, is dat dezelfde feedback van de mentor wiskunde wordt 'misbruikt' door de betrokken stagebegeleider om alles te minimaliseren en enkel de negatieve aspecten te vergroten, terwijl zij hiervan totaal geen weet heeft, want ze heeft slechts amper één les gevolgd bij verzoeker of anders gesteld zij heeft 1/84 van de gegeven stagelessen gevolgd of slechts 1,19 %!

Hoe durft de stagebegeleider dan te stellen bij de beoordeling in punt 2.5 (leer- en ontwikkelingsprocessen begeleider) dat er weinig groei is en /of geen evolutie is!

Een dergelijke beoordeling alsdan met een onvoldoende quoteren is dan ook manifest onredelijk en in strijd met de realiteit.

De Interne beroepscommissie erkent dat de samenvattende beoordeling van de mentor inderdaad positief is, maar men gaat hieraan koppelen dat hierdoor niet bewezen is dat [hij] de basiscompetenties onvoldoende zou beheersen.

Waaruit blijkt dit? Nergens wordt aangetoond dat de samenvattende beoordeling van de mentor vals is of dat deze strijdig is met de realiteit!

Verzoeker toont aan dat op basis van het objectief verslag van de mentor dat verzoeker de vereiste basiscompetenties weldegelijk onder de knie heeft! Overigens dit blijkt toch ook voldoende uit de beoordelingen die verleend werden naar aanleiding van de lessen fysica!

4.7 Eindbeoordeling wiskunde d.d. 15/12/2016 – mentor wiskunde – [D.J.] (pagina 5)

Hieronder volgt de eindbeoordeling wiskunde d.d. 15/12/2016 van de heer [D.J.]. In het blauw zijn de opmerkingen van de interne beroepscommissie hernoemd, en in het rood de repliek van verzoeker op deze opmerkingen.

Om het geheel beter te kaderen nog volgende opmerkingen :

- Verzoeker was verplicht zich te baseren op het bordboek, eenvoudig om dat dit boek gebruikt wordt door de mentor. De mentor is zelf medeauteur van het boek. Dit maakt dat de vrijheid om van de opgelegde structuur af te wijken eerder gering is, om niet te zeggen bijna afwezig.
- Er is geen bruikbaar krijtbord in de klas. Een bordschema is waarschijnlijk nuttig als lesvoorbereiding, maar kan nooit in de praktijk gebruikt worden.
- Er wordt enkel commentaar gegeven op de items die door de stagebegeleider lager gequoteerd worden dan door de mentor, of op quoteringen die "onvoldoende" zijn.
- Wordt er verwacht van een stagiair of deze "startbekwaam" is aan het begin van de stage, of mag er bijgeleerd worden tijdens de stage en is het voldoende startbekwaam te zijn aan het einde ervan?
- De stagebegeleider voor wiskunde heeft slechts les bijgewoond van de 84.
- Op het ogenblik van de eindevaluatie van 23/12/2016 heeft de stagebegeleider geen onderhoud gehad met de stagementor : niet voor, niet tijdens en niet na de stage.”

Vervolgens geeft verzoeker, nog steeds wat de eindbeoordeling wiskunde betreft, kritiek bij de verschillende opmerkingen die de stagebegeleider heeft geplaatst bij de evaluatie door de stagementor wiskunde, met inbegrip van wat onder de titels ‘attitudes-beroepshouding’ en ‘aanvullend’ is vermeld.

Verder stelt verzoeker:

4.8 Attitudes — beroepshouding (pagina 9)

Ook hier is de beoordeling van de mentor van wiskunde correct en objectief. Zo worden (uiteraard) de min- en pluspunten opgesomd.

- “Joren heeft de eerste vier weken van zijn stageperiode les gegeven als concluderende leerkracht. Hij deed dat op een uitstekende wijze, fijn om mee samen te werken. (eigen onderlijning)
- “Zijn positief- kritische ingesteldheid en zijn zin voor samenwerking zijn pluspunten.”
- “Joren wordt door zijn vriendelijke en begripvolle omgang door de leerlingen zeer gewaardeerd.”
- “Ik heb zorg gevoeld voor de zwaksten en dat is niet evident voor een beginner en uiterst belangrijk voor de leerlingen.”
- “(...) ook hier voelde je betrokkenheid met de leerling en verantwoordelijkheidszin” (eigen onderlijning)

Daartegenover plaatst de mentor een werk puntje: “Wiskundige begrippen dienen correct gebruikt. Daar kan nog aan gewerkt.”

Dit is duidelijk een constructieve bemerking.

4.9 Aanvullend (pagina 9)

Ook hier wordt door de stagementor positieve en opbouwende kritiek verleend: - “alleen maar goede wil gevoeld....

- Joren heeft wekelijks 20 lesuren gegeven. Dat is uiteraard een zware opdracht voor een beginnend lesgever.

- De organisatie van de lessen was aanvankelijk niet goed, maar verbeterde sterk tijdens de laatste weken van de stage!

Dit is ook de reden waarom de stagementor heeft gemeld dat hij hoopte dat de stagebegeleider nog een tweede keer op bezoek zou komen, want Joren heeft de laatste weken goede lessen gegeven.

De bemerking van de stagebegeleider is dan ook weinig betekenisvol: “dit gaat over 2 weken van de 7 weken.”

Wederom een motivering die niet afdoende en zeker niet pertinent is!

4.10 Algemene beoordeling (pagina 10) en extra bemerkingen

De eindconclusie van de heer [D.J.] van de stageperiode voor het vak wiskunde is niet voldoende, maar GOED.

Toch slaagt een stagebegeleider er in om verzoeker neer te sabelen met een onvoldoende met een motivering die vol staat van algemene bewoordingen. Dit is ook logisch, want ze heeft slechts 1,19% van de gegeven stagelessen bijgewoond, terwijl de mentor bijna alle lessen heeft bijgewoond en een algemene beoordeling “goed” geeft.

Enkel en alleen deze vaststelling, is voldoende om te zeggen voor recht dat de beslissing tot het verlenen van 9/20 een kennelijk onredelijke beslissing is.

4.11 Gebrek aan overleg met de stagementor (pagina 10)

Het probleem dat zich stelt natuurlijk niet over de verschillende gesprekken, naar dewelke verwijzen wordt in het verslag van de IB, maar wel over de afwezige communicatie tussen de stagementor voor wiskunde en de stagebegeleider voor wiskunde voor, tijdens en na de stage.

Elk redelijk persoon leest dat de mentor verzoeker beschouwt als een zeer valabele leerkracht voor de toekomst met een goede beoordeling.

Dat de stagebegeleider hierover anders oordeelt, zonder enig overleg met de mentor, op basis van interpretaties, veronderstellingen en veralgemeeningen is ronduit verwerpelijk en onaanvaardbaar. Het lijkt wel alsof de stagebegeleider op geen enkele manier wenste tegengesproken te worden in haar (voor)ingenomen autoritaire beslissing.

4.12 Pagina 12 — laatste alinea

De opmerking dat een “zeer voordelige score van 9/20” werd toegekend is ronduit tergend.”

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij als volgt op de grieven van verzoeker (voetnoten zijn weggelaten):

“De verzoekende partij geeft in de aanhef van zijn uiteenzetting over de middelen een beperkte theoretische omschrijving ervan, en stelt dat ‘*de motivering van de bestreden beslissing absoluut niet voldoet aan de vooropgestelde criteria, hetgeen een schending impliceert van de voormelde beginselen van behoorlijk bestuur*’.

Een middel moet concreet en begrijpbaar worden geformuleerd. Het volstaat niet om over 20 bladzijden een aantal bezwaren over de stage en de evaluatie aan te brengen om de schending het motiveringsvereiste, materieel dan wel formeel, aan te tonen. Het beroep bij uw Raad is inderdaad van jurisdicionele aard.

Op dezelfde wijze mag aan het bewijs van de beweerde schending van het zorgvuldigheids- en het redelijkheidsbeginsel een eis van pertinentie, concreetheid en duidelijkheid worden gesteld. Een middel kan niet de vorm van een loutere stijlformule aannemen.

De verwerende partij antwoordt onder dit voorbehoud verder als volgt.

Wat het enige stagebezoek voor het onderwijsvak wiskunde betreft stelt de bestreden beslissing met verwijzing naar de regel in het stagevademecum dat de opleiding streeft naar minstens één stagebezoek in elke stageperiode.

De verzoekende partij gaat er van uit dat de stagebegeleidster op grond van het stagebezoek van 15 november 2016 een beslissend oordeel over de stage heeft genomen. Dit is een loutere veronderstelling die in niets een bevestiging vindt. De eindbeslissing van 9/20 over de stage van de verzoekende partij is genomen op grond van het geheel van de voorliggende documenten en vaststellingen, o.m. het eindverslag van de mentor en de beoordelingsformulieren, de vaststellingen van de stagecommissie etc.

Nu de verzoekende partij niet aantoont dat het stagebezoek van 15 november 2016 een foutief beslissende invloed op de score voor het OPO had, is zijn kritiek niet pertinent. In ondergeschikte orde geldt, in overeenstemming met de bestreden beslissing, dat aan het voorschrift van 1 lesbezoek per stageperiode is voldaan.

De verzoekende partij brengt de kritiek over het aantal lesbezoeken rechtstreeks in verband met de uitzonderlijke omstandigheden van het lesbezoek van 15 november 2016.

Hij legt paradoxalerwijze uit, enerzijds, dat de uitzonderlijke omstandigheden bovenop de gewone stress van een lesbezoek (afwezigheid van de mentor, aanwezigheid van een

secretariaatsbediende, het smartblad werkte niet, de stagebegeleider verliet enkele keren het klaslokaal) aanleiding had moeten geven tot een nieuw lesbezoek om een beoordeling van het stagemoment in normale omstandigheden toe te laten, en anderzijds, dat het bereiken van de lesdoelen in de abnormale situatie aangeeft dat de competenties in een normale situatie zeker verworven zijn.

Het argument heeft op die wijze geen inhoud.

Bij wijze van herhaling: de uitzonderlijke omstandigheden van 15 november 2016 zijn niet pertinent, nu ze geen beslissende invloed op het beoordeelde eindresultaat van de stage hebben gehad. Het tegendeel blijkt niet uit het dossier. De bestreden beslissing stelt ook correct dat de druk die de student tijdens het lesbezoek ondervindt op zichzelf geen uitzonderlijke omstandigheid is. Hij moet ook rekening kunnen houden met bijvoorbeeld een ICT-probleem. Er is geen aanwijzing dat het incident de beoordeling onregelmatig maakt.

Met betrekking tot de gebrekkige begeleiding en feedback schijnt de verzoekende partij vooral te willen zeggen dat de afwezigheid van de wekelijkse evaluatieformulieren van de stagementor wiskunde hem een kans op adequate begeleiding heeft ontnomen.

De bestreden beslissing stelt daarover op pertinente wijze:

“Na elk stagebezoek heeft de stagebegeleider van de hogeschool mondelinge feedback gegeven. Deze feedback kon de student nadien ook op het elektronisch systeem, SIS, nalezen. Ook via mail is er op verschillende momenten contact geweest met de student.

De student heeft overigens wat betreft het onderwijsvak wiskunde zelf niet om feedback gevraagd. Hij stuurde tijdens de stage geen enkel lesbeoordelingsformulier van de mentor door. Ook voor het onderwijsvak fysica heeft de student pas na lang aandringen, en pas na afloop van de stage, de wekelijkse beoordelingsformulieren van dit onderwijsvak doorgestuurd. Voor het onderwijsvak wiskunde is er zelfs geen enkel beoordelingsformulier ingevuld door de stagementor tijdens de stage. De student moet er nochtans voor zorgen dat de wekelijkse beoordelingsformulieren worden doorgegeven aan de hogeschool. Als hij dat had gedaan, had de stagebegeleider meer tussentijdse feedback kunnen geven. Voor zover de feedback te beperkt zou zijn – wat niet het geval is – is dat te wijten aan de nalatigheid van de student zelf.

De student beweert nu dat de stagementor het beoordelingsformulier van de opleiding niet wilde invullen. Dat heeft hij tijdens de stage niet gesignaleerd aan de opleiding. Indien hij dit wel meldt had, zoals dat hoorde, had de opleiding contact kunnen opnemen met de stagementor.”

De verzoekende partij voert een verdere polemiek over de al dan niet bereidheid van de mentor wiskunde om de wekelijkse beoordelingsformulieren in te vullen. Dit debat is niet vruchtbaar. Essentieel is, zoals de bestreden beslissing het stelt, dat de verzoekende partij gedurende de stage wiskunde het probleem niet heeft aangekaart. Overigens laten de evaluatie van de mentor wiskunde (stuk 8), noch de wekelijkse evaluaties van de mentoren fysica (stuk 11), noch de eindevaluatie (stuk 12) vermoeden dat er gebrek aan

begeleiding en feedback vanuit de hogeschool was, laat staan dat daardoor de beoordeling onregelmatig zou zijn wegens het verzuim van een verantwoordelijkheid van de verwerende partij.

De verzoekende partij stelt verder onterecht dat de verwerende partij moet zorgen voor richtlijnen naar de mentor toe. De richtlijn is precies dat de student de wekelijkse beoordelingsdocumenten aan de mentor moet aanbieden en aan de opleiding bezorgen. De verwerende partij heeft ter zake geen verantwoordelijkheden.

Wat de discrepantie tussen de beoordelingen voor de onderwijsvakken fysica en wiskunde betreft meent de verzoekende partij dat dit verschil in zijn nadeel onverklaarbaar is. Hij voegt daarmee niets toe aan zijn bezwaar in het intern beroep.

De verwerende partij kan redelijkerwijze alleen antwoorden dat de beoordeling van de onderscheiden stagebegeleiders verschillend kan zijn, hetgeen nog niet betekent dat één van beide niet valide is. Het komt aan de verzoekende partij toe om aan te tonen dat de evaluatie voor het onderwijsvak wiskunde op zichzelf genomen niet correct is, en op die wijze aanleiding heeft gegeven tot een foutieve globale beoordeling. Het komt neer op het bewijs van een schending van het zorgvuldigheids- en/of redelijkheidsbeginsel. Dit is niet wat op grond van de lapidaire uiteenzetting van het voorliggende beroep kan worden aangenomen.

Het is pertinent om op te merken, zoals de bestreden beslissing het met verwijzing naar het stagevademecum doet, dat de student cumulatief moet slagen op beide onderwijsvakken van de stage, en dat een compensatie tussen de beide quoteringen niet mogelijk is

Over de kwaliteit van de lesvoorbereidingen stelt de bestreden beslissing wat volgt.

“Bij de bewijzen van de student zitten slechts lesvoorbereidingen wiskunde van één week. Voor de andere weken ontbreken lesvoorbereidingen. Er zijn voor één andere week wel ‘lesschema’s’ terug te vinden. Deze lesschema’s zijn heel chaotisch en op kladpapier opgesteld. Ze voldoen niet aan de eisen van de opleiding. De opleiding verwacht op z’n minst een schets van de beginsituatie en situering in de eindtermen, de lesdoelen dienen grondig verwoord te worden en een schematisch overzicht van de leerstof mag niet ontbreken, alsook een vermelding van de te gebruiken didactische leermiddelen.”

De verzoekende partij toont niet aan dat de lesvoorbereidingen wiskunde aan de gestelde kwaliteitseis voldoen. Dit is een essentieel beoordelingspunt dat in het stagevademecum en de richtlijn wordt onderstreept, en waarop de stagebegeleider de klemtoon heeft gelegd, door bij herhaling te wijzen op het belang van een volledige lesvoorbereiding met bordschema's, gerichte vragen, etc. Er wordt geen schending van een regel of van een beginsel aangetoond. Het excusus dat de schema's extra's bovenop de voorbereidingen zijn is niet geldig, en berust ook niet op een materieel bewijs.

De verwerende partij heeft in de bestreden beslissing met betrekking tot het verschil tussen de beoordeling van de stagmentor en de stagebegeleider gesteld dat de stagmentor geen evaluerende opdracht of bevoegdheid heeft (punt 7.2.1. stagevademecum) terwijl de stagebegeleider instaat voor de beoordeling, hetgeen

betekent dat de stagebegeleider op grond van alle elementen van de stage vaststelt of de competentiedoelstellingen zijn bereikt. De mentor waardeert, c.q. quoteert niet, de stagebegeleider wel.

De mentor en de begeleider hebben derhalve een essentieel verschillende taak en opdracht. De verzoekende partij laat op een foutieve wijze verstaan dat er twee beoordelingen zijn die elkaar tegenspreken, waaruit daarenboven nog zou moeten worden begrepen dat er een evidente schending van een niet nader toegelicht algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is.

De verzoekende partij toont op die wijze niet aan dat de beoordeling van de stagebegeleider zoals die geleid heeft tot het punt van 9/20 op zichzelf onregelmatig is, c.q. op onredelijke wijze subjectief.

De toelichting van de verzoekende partij berust op een foutief begrepen opdracht van de stagebegeleider in het evaluatieproces. De toets van o.m. de bevindingen van de mentor aan de doelstellingen van de stage behoort tot de eigen expertise van de stagebegeleider, hetgeen niets van doen heeft met het aantal lesbezoeken dat de begeleider heeft afgelegd.

Een en ander blijkt voldoende uit de kwalitatieve beoordelingen van de stagebegeleider als duiding van de verschillende indicatoren van de eindevaluatie van de mentor (zie de bestreden beslissing en stuk 9). De evaluatie van de mentor werd niet genegeerd, maar beantwoord en verwerkt.

De toelichting van de verzoekende partij brengt de beoordeling van de stagebegeleider zoals opgenomen in de eindbeoordeling en bevestigd in de bestreden beslissing niet in het gedrang.

De onbewezen tegenspraak van feiten, de tendentieuze commentaren tot ondersteuning van de bevindingen van de mentor, de ongemotiveerde kwalificaties van de bevindingen van de stagebegeleidster als subjectief of ongefundeerd steunend op het eenmalige lesbezoek van 15 november 2016 zijn niet van die aard dat de motivering van de bestreden beslissing als ongeldig of niet pertinent moet worden beschouwd.

Het kan niet verwonderen dat de verzoekende partij de beoordeling van de mentor wiskunde steevast als correct en objectief omschrijft. Dit betekent nog niet dat de beoordeling van de stagebegeleider en bij uitbreiding van de verwerende partij als incorrect en subjectief moet worden afgedaan.

Ook de stagebegeleidster heeft sterke punten opgemerkt. Zoals voor een verbeterend traject geldt dat dit nog niet zonder meer aanleiding moet geven tot een beslissing dat de vereiste competenties onverdeeld verworven zijn.

In dit verband merkt de verwerende partij nog op dat op de (retorische?) vraag van de verzoekende partij of de stagiair startbekwaam moet zijn bij het begin van de stage dan wel bij het einde ervan, alleen maar het duidelijke antwoord kan worden gegeven dat de competenties uiteraard bij het einde van de stage moeten verworven zijn. Dit is wat in het oordeel op coherente wijze is vastgesteld.

Tenslotte: uit niets blijkt dat het overleg tussen de stagementor en de stagebegeleidster wiskunde niet was zoals het behoort, en nog minder dat daardoor een onregelmatig eendoordeel zou zijn geveld.”

Verzoeker zijnerzijds dupliceert in zijn *wederantwoordnota* nog het volgende:

“5. Repliek op de antwoordnota

5.1. De middelen:

Verweerde poneert dat de door verzoeker ingeroepen middelen niet concreet en/of begrijpbaar zouden zijn.

Deze exceptie is manifest ongegrond, temeer dat verwerende partij er wel in slaagt om op een gemotiveerde wijze te repliceren op de door verzoeker ingeroepen middelen en de hiermede verbonden feitelijke toelichting. De repliek van verweerde behelst 9 pagina's, waardoor zij haar eigen exceptie heeft ongedaan gemaakt. De uiteenzetting van de middelen heeft de bedoeling om de verwerende partij toe te laten zich te verdedigen.

5.2. Het enige stagebezoek:

Verwerende partij poogt te ontkennen dat op grond van het stagebezoek van 15 november 2016 een beslissend oordeel over de stage werd genomen.

Verzoekende partij stelt echter dat moet besloten worden dat de stagebegeleidster voor wiskunde op grond van het enige stagebezoek van 15/11/2016 een beslissend oordeel over de stage genomen heeft.

Het geheel van de voorliggende documenten en feiten waarop de beslissing is gebaseerd betreft (beslissing van de interne beroepscommissie –stuk 1 uit de inventaris van Meester Berg – pagina 11):

- “Stagebezoek wiskunde door [A.P.] op 15 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [K.] en [A.P.] op 15 november 2016
- Stagebezoek fysica door [I.V.A.] op 21 november 2016
- Stagebezoek fysica door [I.V.A.] op 28 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [K.] en [I.V.A.] op 21 november 2016
- Gesprek tussen Meneer [D.J.] en [I.V.A.] op 28 november 2016
- Eindverslag van de mentor wiskunde
- Wekelijkse beoordelingsformulieren fysica ”

Het eindverslag van de mentor wordt “aangepast” door de stagebegeleidster zodanig dat een eindevaluatie “onvoldoende” kan gegeven worden. Dat deze “aanpassing” gebeurt zonder overleg met de stagementor (er was GEEN contact tussen de stagebegeleidster en de mentor) bewijst overduidelijk de vooringenomenheid van de stagebegeleidster.

Meer zelfs, de interne beroepscommissie gaat deze discrepantie toe schrijven aan het feit dat de mentor van wiskunde van goede wil is en sympathie heeft voor verzoeker. Dat de mentor loyaal is naar de verzoeker toe!

Wanneer dergelijk standpunt wordt gebruikt als motivering van de bestreden beslissing, dan zal verweerde hiervan het bewijs moeten leveren (Actori incumbit probatio).

Verweerde blijft dienaangaande in gebreke en de antwoordnota van verweerde zwijgt hierover ook in alle talen.

Verweerde poogt verder te stellen dat ook één en ander het resultaat is van gesprekken tussen de stagebegeleidster fysica en mentor wiskunde en/of gesprekken tussen stagebegeleidster wiskunde en de mentor van fysica.

Wederom moet verzoeker vaststellen dat hiervan geen enkel spoor terug te vinden is in het administratief dossier, zodat opnieuw niet voldaan is aan de opgedragen bewijslast en derhalve een uitdrukkelijke schending is van het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, de feitenvinding en het motiveringsbeginsel.

Dezelfde redenering dient te worden aangehouden voor de zogenaamde “vaststellingen van de stagecommissie”. Verzoeker stelt zich de vraag welke vaststellingen, waar staan deze te lezen?

Beoordelingsformulieren zijn er al helemaal niet, tenzij die van fysica en deze stage wordt als “voldoende” beoordeeld.

Redelijkerwijze mag besloten worden dat enkel het stagebezoek van 15 november 2016 overblijft als basis voor het beslissend oordeel.

In het stagevademecum staat uitdrukkelijk vermeld dat de studenten recht hebben op:

- “ 1. Een goede organisatie van de stages.
  - 2. Op de optimale inzet en zorg van de stagementoren en stagebegeleiders
  - 3. Leer- en ervaringstijd (al doende leren met vallen en opstaan)”
- (stagevademecum, p. 11)

In casu kan er bezwaarlijk gesproken worden over een goede organisatie of een optimale inzet van de stagebegeleiders.

Hoe kan men op een correcte en adequate wijze een oordeel vellen wanneer men slechts één uurtje een les wiskunde gaat bijwonen en dan iemand moet quoteren op basis van een “evolutie”.

Verwerende partij poogt haar beslissing te onderbouwen door te stellen dat ook werd geoordeeld op grond van het geheel van de voorliggende documenten en vaststellingen, o.m. het eindverslag van de mentor (p. 5 antwoordnota).

Welnu de eindverslagen van zowel de mentor fysica en als de mentor wiskunde waren zonder enig voorbehoud POSITIEF.

Enkel alleen al deze objectieve vaststellingen dat een beoordeling van 9/20 gebaseerd is op uitsluitend positieve eindverslagen is manifest strijdig met het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en de feitenvinding.

5.3. De uitzonderlijke omstandigheden dd. 15.11.2016:

De eerder aangehaalde uitzonderlijke omstandigheden tijdens de fameuze les d.d. 15.11.2016 waren inderdaad niet bevorderlijk om een “perfecte” les te geven. Maar door het feit dat er geen tweede lesbezoek heeft plaatsgevonden, werd de kans ontnomen om in aanwezigheid van de mentor en in normale omstandigheden de bekwaamheid van verzoeker te tonen.

De impliciete beslissing om geen tweede lesbezoek af te leggen voor het vak wiskunde is op zich reeds een aanfluiting van de rechten van de student die geïncorporeerd zijn in stagevademecum, nl. recht op een goede organisatie van de stages en optimale inzet en zorg van de stagebegeleiders.

Dit is des te erger vermits verzoeker wel op een adequate wijze meermaals zijn beroepsbekwaamheid heeft aangetoond voor het vak Fysica, waaromtrent geen enkele discussie wordt gevoerd.

Het plots gemanifesteerd ICT-probleem (tijdens de les wiskunde) is niet zomaar een klein te verwaarlozen bagatел. De lessen zijn gebaseerd op het bordboek waarvan de stagementor medeauteur is en dat ook moest gebruikt en gevuld worden. Als de

beoordeling van deze les de basis wordt van een globale negatieve beoordeling dan is er sprake van onregelmatigheid.

Als blijkt dat de stagebegeleidster de aanwezigheid van deze extra stressoren niet erkent, en simpelweg stelt dat verzoeker dit maar moet kunnen opvangen, het niet de moet vindt om een tweede stagebezoek uit te voeren dan is dit op zijn minst onzorgvuldig en onredelijk te noemen.

Bovendien is door de afwezigheid van de mentor niet te bewijzen dat de verzoeker niet voldeed aan de vereiste competenties en kan de stagebegeleidster eender wat beweren.

5.4. Gebrekkige begeleiding en feedback:

Er wordt verkeerdelyk gesteld dat het niet invullen van de wekelijkse beoordelingsformulieren gedurende de stage wiskunde door de verzoekende partij niet werd aangekaart.

Zoals blijkt uit het verzoekschrift tot beroep dat de stagecoördinator door verzoekende partij mondeling werd ingelicht van dit feit ter gelegenheid van een les die door de stagecoördinator werd gegeven (12/10/2016 Mevrouw [V.A.] – reflectie en portfolio).

Bovendien hadden de stagebegeleidsters meer dan voldoende gelegenheid tijdens hun respectievelijke stagebezoeken van 15, 21 en 28 november om vast te stellen dat de wekelijkse evaluatieverslagen niet aanwezig waren in de stagemap van verzoeker.

Verder stelt verwerende partij dat “de opleiding contact had kunnen nemen met de mentor als verzoekende partij de afwezigheid van de wekelijkse evaluatieformulieren had gemeld”. Dit is niet correct. De opleiding werd op de hoogte gebracht, kon dit zelf vaststellen tijdens de stagebezoeken bij het inkijken van de stagemap (uiteraard in de veronderstelling dat de stagebegeleidsters hun opgedragen taak correct uitvoeren en minstens de stagemap grondig hebben bestudeerd tijdens de stagebezoeken) en heeft geen enkele actie ondernomen.

Verweerde maakt het zich hier al te gemakkelijk door alle verantwoordelijkheid af te schuiven op de student.

Een verwijzing naar de stagewijzer opleidingsfase 3 (stuk 5 verwerende partij - p. 29) leert het volgende :

“Afspraken met de stageschool

Aan de scholen (stagecoördinatoren en stagementoren) vragen wij het volgende:

- De student ontvangt minstens één week voor de aanvang van de stageperiode de lesonderwerpen van de betrokken stagementoren.*
- Bij het afhalen van de lesonderwerpen maakt de student de nodige afspraken met de stagementoren aangaande het inleveren van de door hem gemaakte lesvoorbereidingen met het oog op het verbeteren van deze voorbereidingen door de stagementoren.*
- Ten laatste op de laatste werkdag voor de eerste stageperiode (in principe de vrijdag voorafgaand aan de eerste stageweek) krijgt de student de nodige feedback op zijn lesvoorbereidingen, zodat hij zich goed kan voorbereiden op het geven van de lessen.*
- Op het einde van de stageperiode vult elke stagementor het beoordelingsformulier in en laat dit via de student aan de hogeschool bezorgen. De stagementor kan evenwel ook beslissen om het beoordelingsformulier naar de hogeschool op te sturen.*

De student maakt zelf afspraken met de stageschool en de stagementoren over het ophalen van de lesonderwerpen in de stageschool en het inleveren van de

lesvoorbereidingen die de student gemaakt heeft. Hij probeert een moment te vinden waardoor hij zelf geen lessen mist.”

Nergens kan teruggevonden worden dat de student moet zorgen dat de afspraken tussen de hogeschool en de stagementor/stagebegeleider gecommuniceerd moeten worden. Het lijkt integendeel duidelijk dat van een hogeschool minstens verwacht mag worden dat zij zelf voor de communicatie zorgt met de mentor en de stageschool, en dat niet alles op de student afgeschoven wordt.

En nogmaals, de student kan enkel zorgen voor het voorleggen en overmaken van de beoordelingsformulieren, niet voor het invullen ervan.

In dit geval is er allerminst sprake van nalatigheid van verzoeker, wel integendeel.

Het past om in dit onderdeel te verwijzen naar stuk 12 van de verwerende partij met name: Administratieve aspecten:

Indicatoren :

- De stagemap is ordelijk, volledig en steeds aanwezig
- De beoordelingsformulieren worden tijdig voorgelegd
- De student houdt zich aan de gemaakte administratieve afspraken (eigen onderlijning)

De beoordeling hiervoor is Goed (stagebegeleidster fysica) en Voldoende (stagebegeleidster wiskunde)

Wederom een anomalie in de motivering: enerzijds verwijt verwerende partij verzoeker dat hij verantwoordelijk is voor het ontbreken van de beoordelingsformulieren, die zich in de stagemap moeten bevinden en anderzijds wordt gesteld dat verzoeker een voorbeeldige student is die de beoordelingsformulieren tijdig heeft voorgelegd!!

Opnieuw een manifeste inbreuk op het motiveringsbeginsel, redelijkheidsbeginsel, feitenvinding en het zorgvuldigheidsbeginsel.

5.5. Kwaliteit van de lesvoorbereidingen:

Hierbij verwijst verzoeker naar het verzoekschrift tot beroep.

De indruk wordt gewekt dat er voornamelijk lesschema's terug te vinden zijn die heel chaotisch lijken en op kladpapier opgesteld werden. Het betreft hier heel zeker documenten die door verzoekende partij werden opgesteld voor persoonlijk gebruik, als (geheugen)steuntje tijdens de les.

Het gaat hier niet om een excuus.

De lesvoorbereidingen die voorgescreven worden door de hogeschool werden wel degelijk gemaakt en alle lesvoorbereidingen zijn integraal beschikbaar voor de hogeschool via het elektronisch portaal (SIS) : hier ontbreekt geen enkele lesvoorbereiding.

In stuk 12 van verwerende partij kan vastgesteld worden: “de lesvoorbereiding is volledig, correct en gestructureerd opgesteld”. (eigen onderlijning)

5.6. Verschil tussen beoordeling van de stagementor en de stagebegeleider:

De fundamenteel verschillende beoordelingen zijn contradictorisch, zoals reeds eerder uiteengezet.

Dat de mentor niet mag quoteren, maar wel waarderen verandert niets aan de zaak ten gronde.

Verwerende partij stelt dat de positieve beoordelingen (= waardeoordelen) door de stagebegeleidster (enkel voor wiskunde en niet voor fysica) werden beantwoord en verwerkt.

Welnu deze “beantwoording en verwerking” is duidelijk niet geschied op basis van objectieve pertinente criteria, maar door de subjectieve ingesteldheid van één stagebegeleidster, door te stellen dat de mentor van wiskunde een te grote sympathie

had voor verzoeker. Bijkomend, door het summiere contact met de student tijdens de stage (1 bezoek en bijhorende feedback) en door de afwezigheid van overleg met de mentor is de stagebegeleidster wel verplicht om in vele gevallen uit te gaan van interpretaties, veralgemeningen en veronderstellingen.

Een dergelijke redenering, zonder enig begin van bewijs, is uiteraard kennelijk onredelijk. Het is een manifeste inbreuk op het redelijkheidsbeginsel vermits de verhouding tussen de bestreden beslissing en de feiten in werkelijkheid volkomen ontbreekt.

Het is verheugend vast te stellen dat verwerende partij bevestigt dat de stagiair startbekwaam moet zijn op het einde van de stage. Nochtans lijkt de stagebegeleidster voor wiskunde de duidelijke positieve evolutie tijdens de stage mordicus en bij herhaling te negeren. Meermaals wordt in het stageverslag van de mentor deze positieve evolutie in het licht gesteld, en op geen enkel moment wordt dit door de stagebegeleidster in overweging genomen. Hoe zou de stagebegeleidster kunnen oordelen over de startbekwaamheid van de stagiair aan het einde van de stage, zonder zich te baseren op het eindverslag van de mentor? Door een tweede bezoek?

Er kan inderdaad niet gesteld worden dat het overleg tussen de stagebegeleidster wiskunde en de stagementor wiskunde niet was zoals het behoort : het overleg heeft nooit plaatsgevonden. Het eendoordeel is in tegenstelling met wat beweerd wordt hierdoor absoluut onregelmatig.

Opnieuw een manifeste inbreuk op het motiveringsbeginsel, redelijkheidsbeginsel, feitenvinding en het zorgvuldigheidsbeginsel.

5.7 Bijkomende opmerkingen

Aan de inventaris werd door tegenpartij stuk 6 toegevoegd. Dit is een nieuw stuk voor de verzoekende partij. Dit stuk is niet gedateerd, niet ondertekend en de herkomst ervan is onduidelijk, de inhoud is niet onderbouwd. Voor de zoveelste maal blijkt de bewering van de hogeschool (“ ... hij was eerder een hulp dan een co-teacher.”) in schril contrast te staan met het verslag van de stagementor: “ ... Joren heeft de eerste vier weken van zijn stageperiode les gegeven als coleerkracht. Hij deed dat op een uitstekende manier, fijn om mee samen te werken. Zijn positief – kritische ingesteldheid en zijn zin voor samenwerking zijn pluspunten. Hij wil het zeker goed doen.”

Verzoekende partij heeft na een laatste lezing nog een opmerking over de motivering van de basiscompetentie “creatief en vernieuwend werken” (zie beslissing interne beroepscommissie UC Leuven – stuk 1 uit de inventaris). In het initiële beroep dat verzoekende partij instelde voor de interne beroepscommissie (zie huidig schrijven punt 3.3.3.3 – pagina 9) wordt gesteld dat de onvoldoende quotering voor deze competentie niet eens werd gemotiveerd.

Het is opmerkelijk dat in het schrijven van de interne beroepscommissie nu wél een motivering kan teruggevonden worden, nl. het gewoon herhalen van de indicatoren, maar dan de negatieve formulering ervan :

Indicatoren :

- Gebruikt vernieuwende /creatieve didactische werkvormen en inzichten
- Reflecteert over relaties tussen het eigen handelen en het effect ervan op de groep/op een individuele leerling
- Kan op basis van reflectie en feedback zijn handelen aanpassen
- Komt los van handboek en werkboek

De motivatie van de stagebegeleider om onvoldoende te quoteren :

- Er is onvoldoende gebruik van vernieuwende werkvormen

- Er wordt onvoldoende gereflecteerd over het eigen handelen en het effect op de leerlingen
- De student komt onvoldoende los van het bordboek
Geen van beide opmerkingen behoeft commentaar.”

Beoordeling

Uit de uiteenzetting van het enig middel begrijpt de Raad dat verzoeker enkel de beoordeling voor het onderdeel Wiskunde betwist. Het dient gezegd dat verzoekers uiteenzetting weinig coherent is opgebouwd. De Raad heeft al meermaals aangegeven dat hij zich wat de juridische onderbouwing van een verzoekschrift betreft lankmoedig opstelt en, in de geest van de bedoelingen van de decreetgever, niet vereist dat rechtsmiddelen in sacrale bewoordingen worden gesteld opdat zij als dusdanig zouden worden (h)erkend en beantwoord. Dit ontslaat een verzoekende partij er evenwel niet van om de beoogde onregelmatigheid “duidelijk” (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25*) aan te brengen. De Raad beschouwt als een aspect van die duidelijkheid onder meer dat de feitelijke grieven – en in voorkomend geval de juridische afbakening ervan in middelen – eenduidig worden aangevoerd. Daarmee verstaat zich moeilijk dat eenzelfde grief verspreid over het verzoekschrift meermaals terugkomt als variaties op een thema, zoals te dezen het geval is inzake onder meer het verloop van het stagebezoek (randnummer 3.1 op pagina 6 en randnummer 4.3 op pagina's 13 en 14) en het aantal les- of stagebezoeken (randnummer 3.2 op pagina 6 en randnummer 4.1 op pagina's 11 en 12).

Voorts merkt de Raad preliminair op dat de tweede bestreden beslissing kennelijk uitvoerig is gemotiveerd, zodat een schending van de formele motiveringsplicht niet kan worden aangenomen.

Wat het stagebezoek van 15 november 2016 betreft, is de Raad van oordeel dat de afwezigheid van de mentor geen decisief element kan zijn in verzoekers prestaties. Dat dit mogelijks een bijkomend element van stress kan zijn geweest is gewis mogelijk, maar heeft niet tot gevolg dat de omstandigheden dermate uitzonderlijk waren dat dit een eigen weerklank in de beoordeling moest krijgen. Hetzelfde geldt voor de stelling dat de stagebegeleider het klaslokaal tweemaal heeft verlaten. Bovendien heeft de mentor nadien zijn visie omtrent verzoekers prestaties kunnen geven, zodat ook niet is aangetoond dat door

zijn afwezigheid tijdens de bijgewoonde les relevante informatie voor verzoekers quotering verloren zou zijn gegaan.

Verzoeker duidt verder niet welke impact of onregelmatigheid moet worden gezien in het gegeven dat een secretariaatsmedewerkster wél aanwezig was.

De Raad kan begrijpen dat het niet aangenaam is wanneer de elektronica verzoeker in de steek laat, maar is van oordeel dat de overwegingen van de interne beroepscommissie ter zake – met name: dat de student voldoende voorbereid moet zijn en oplossingen voor deze problemen dient te hebben – niet als onredelijk kunnen worden beschouwd. Uit de tweede bestreden beslissing volgt dat de beroepscommissie deze omstandigheden niet als ‘uitzonderlijk’ heeft aangemerkt.

Verzoeker voert ook aan dat het “werkelijk onverklaarbaar” is dat er slechts één stagebezoek door de stagebegeleider heeft plaatsgevonden.

Zoals verzoeker zelf aangeeft, schrijft het stagevademecum voor (stuk 4 administratief dossier, randnummer 3.2.3) dat de opleiding “ernaar streeft” om elke student in elke periode minstens één stagebezoek te geven. Het betreft dus geen bindende voorwaarde, al kan de Raad begrip opbrengen voor het aanvoelen dat het voorgeschrevene wel het absolute minimum benadert om een stagedoend student nog met afdoende kennis van zaken te quoteren. Er is daarbij niet bepaald dat dit bezoek tevens per onderwezen vak afzonderlijk geldt. Verzoeker heeft *in casu* in twee periodes stage gelopen: van 26 september tot 21 oktober 2016 en van 14 november tot 2 december 2016. Uit het administratief dossier (stuk 7) blijkt dat er in de eerste periode geen klasbezoek is geweest, maar in de tweede periode drie (één voor Wiskunde en twee voor Natuurwetenschappen/Fysica). Het stagevademecum schrijft weliswaar voor dat een stagebezoek onder meer bestaat uit een gesprek met de klasmentor – een voorwaarde die voor het vak Wiskunde niet is voldaan zodat dat stagebezoek niet als dusdanig kan worden beschouwd – maar verzoeker beweert niet dat een dergelijk gesprek ook bij de twee stagebezoeken Natuurwetenschappen/Fysica achterwege is gebleven. Daardoor is globaal voldaan aan de vereisten van het stagevademecum. Bovendien is de beoordeling niet beperkt tot wat de stagebegeleiders daarbij hebben waargenomen, aangezien zij ook over ruime schriftelijke feedback van de stagementoren kunnen beschikken (stukken 8 en 11 administratief dossier).

In randnummers 3.3.2 en 4.4 voert verzoeker aan dat het “opvallend” is hoe de beoordelingen van de competenties door de stagebegeleider voor Wiskunde nooit beter zijn dan deze door de stagebegeleider voor Natuurwetenschappen/Fysica.

Uit dat loutere geven kan de Raad niet vaststellen dat de beoordeling voor Wiskunde onjuist, onredelijk of vooringenomen zou zijn. Het betreft immers, zoals de interne beroepscommissie aangeeft, twee verschillende vakken of vakdomeinen, en de voorgelegde stukken laten de Raad niet toe te besluiten dat het uitgesloten of zelfs onwaarschijnlijk is dat verzoeker tijdens de stage voor het ene vakgebied beter presteerde dan voor het andere. Dat er ook voor aspecten die niet strikt vakgebonden zijn een verschil in beoordeling tussen de twee stagebegeleiders voorligt, leidt niet tot een andere conclusie.

Waar verzoeker aanvoert dat ten onrechte geen rekening is gehouden met de evolutie die hij tijdens de stage heeft doorgemaakt, moet de Raad vaststellen dat verzoeker in gebreke blijft om aan te tonen waar die positieve evolutie zich precies voordoet. Het is niet aan de Raad om in de stukken van het dossier op zoek te gaan naar het bewijs van een dergelijk beweerd feit.

De grief kan niet leiden tot vernietiging van de bestreden beslissingen.

In randnummers 3.3.3 en 4.6 voert verzoeker aan dat er grote verschillen zijn in de beoordelingen tussen de klasmentor Wiskunde en de stagebegeleider voor dat vak.

De beoordeling van de lesvoorbereidingen wordt door verzoeker bekritiseerd onder randnummers 3.3.3.1 en 4.5. Aangevoerd wordt dat de lesvoorbereidingen volgens de stagmentor Wiskunde conform waren aan de afspraken met de stageschool en dat de lesvoorbereidingen ook door de stagebegeleider Natuurwetenschappen/Fysica ‘goed’ werden bevonden. Verzoeker herneemt verder zijn uiteenzetting uit het intern beroep.

Dit middel werd in de tweede bestreden als volgt beantwoord:

“De student zegt in het verweerschrift dat een student van de derde opleidingsfase de lesvoorbereidingen slechts schematisch mag uitwerken en dat zijn lesvoorbereidingen dus wel voldoen.

Bij de bewijzen van de student zitten slechts lesvoorbereidingen wiskunde van één week. Voor de andere weken ontbreken lesvoorbereidingen. Er zijn voor één andere week wel “lesschema’s” terug te vinden. Deze lesschema’s zijn heel chaotisch en op kladpapier opgesteld. Ze voldoen niet aan de eisen van de opleiding. De opleiding verwacht op z’n minst een schets van de beginsituatie, een situering in de eindtermen, de lesdoelen dienen grondig verwoord te worden en een schematisch overzicht van de leerstof mag niet ontbreken, alsook een vermelding van de te gebruiken didactische leermiddelen.”

Hierop repliceert verzoeker in het huidige beroep enkel dat volgens hem de lesvoorbereidingen van de laatste drie weken zich bij de overgemaakte bewijzen bevinden, en dat de opleiding bovendien alle lesvoorbereidingen ter beschikking heeft aangezien ze op het elektronisch leerplatform zijn geplaatst. De Raad kan enkel vaststellen dat deze stukken zich niet in het administratief dossier bevinden dat door de verwerende partij werd neergelegd, en dat voor zover verzoeker meent dat zij daarin wél hadden moeten zijn opgenomen, hijzelf in gebreke blijft om ze bij de eigen stukken te voegen – desgevallend bij de wederantwoordnota. Rekening houdend met de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, kan het middelonderdeel niet worden aangenomen.

Vervolgens betwist verzoeker in de randnummers 3.3.3.2 (begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen), 3.3.3.3 (creatief en vernieuwend werken), 3.3.3.4 (organisator), 3.3.3.5 (lid van een schoolteam), 3.3.3.6 (inhoudelijk expert) en 4.6 en 4.7 voor deze specifieke competenties de lagere beoordeling die de stagebegeleider geeft, afgezet tegen de beoordeling van de stagementor.

In de tweede bestreden beslissing wordt gesteld dat er eigenlijk geen verschil in feedback tussen beiden voorligt, maar dat het waardeoordeel wel verschilt, waarbij er op wordt gewezen dat de stagementor van goede wil getuigt en sympathie heeft voor de student terwijl de stagebegeleider voor haar beoordeling enkel mag uitgaan van de vraag of de beoogde competenties zijn bereikt. Er wordt tevens op gewezen dat de stamentor geen evaluerende maar een begeleidende opdracht heeft, zoals ook in het onderwijs- en examenreglement en in het stagevademecum is bepaald. De interne beroepscommissie is, na afpunten van de commentaren en beoordelingen van de stamentor, van oordeel dat diens samenvattend verslag bovendien niet in overeenstemming is met de beoordelingsformulieren van de opleiding: criteria worden vaak niet onder de juiste basiscompetenties geplaatst, sommige criteria worden meermaals herhaald en er wordt vooral gefocust op de leraar als opvoeder. Verzoeker noemt deze stelling ‘onverdedigbaar en onverantwoord’ gelet op het gebrek aan

overleg tussen stagementor en stagebegeleider en acht de inschatting van de uitgangspunten die aan de stagementor worden toegeschreven louter speculatief. Wel is verzoeker het ermee eens dat de rapportering door de stagementor niet conform de richtlijnen van de hogeschool is, maar verzoeker meent dat hijzelf daarvoor niet verantwoordelijk kan worden gehouden.

De Raad herinnert eraan dat hij zijn beoordeling niet in de plaats mag stellen van deze die door de bevoegde organen van de onderwijsinstelling is gemaakt. Het is derhalve niet aan de Raad om op basis van de voorliggende stukken te oordelen of verzoeker geslaagd dient te worden verklaard of een welbepaald hoger examencijfer dient te krijgen. De Raad kan enkel nagaan of de beoordeling en de onderliggende motieven naar recht verantwoord zijn en niet strijden met enig beginsel van behoorlijk bestuur – in dit geval de door verzoeker aangevoerde beginselen van de redelijkheid, de zorgvuldigheid en de materiële motivering.

Uit de stukken van het administratief dossier blijkt vooreerst dat de stagementor Wiskunde aan verzoeker voor tal van de in het geding zijnde competenties zelf één of meer keer ‘onvoldoende’ heeft toegekend voor bepaalde deelaspecten: deelcompetenties 5 en 6 bij ‘begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’, deelcompetenties 3 en 6 bij ‘organisator’ deelcompetentie 7 bij ‘inhoudelijk expert’. Bovendien heeft de stagebegeleider – de repliek op het verslag van de stagementor en de eindevaluatie samen lezend – zeer omstandig gemotiveerd waarom bepaalde positieve appreciaties door de stagementor niet konden worden gevuld. Dat de beoordeling door de stagementor vormelijk niet geheel volgens het opgelegde stramien is verlopen, valt te betreuren, maar de Raad kan uit de tweede bestreden beslissing niet opmaken dat dit aspect verzoeker ten kwade wordt geduid; er wordt enkel aangegeven dat de meer gunstige beoordeling door de stagementor ook vanuit dat aspect moet worden gerelativeerd.

De beoordeling door de stagebegeleider kan mogelijk als streng worden beschouwd, maar is daarom nog niet onredelijk of onregelmatig. Wat het door verzoeker aangevoerde gemis aan overleg tussen stagementor en stagebegeleider, kan naast de hierboven reeds in herinnering gebrachte werkwijze voor de beoordeling van de stage nog worden bedacht dat een aantal competenties door de stagebegeleider ook op stukken kunnen worden beoordeeld, alsook op de eigen waarnemingen tijdens het klasbezoek.

Onder randnummers 4.2 en 4.11 werpt verzoeker op dat hij onvoldoende begeleid is geworden, met dien verstande dat het niet gaat om een tekortschietende tussentijdse begeleiding of een gebrek aan mondelinge feedback. Verzoeker kadert deze grief in het feit dat de stagementor de begeleidingsformulieren niet wekelijks invulde en dat verzoeker

daarvoor niet verantwoordelijk is – te meer daar hij bij de klasmentor herhaaldelijk heeft aangedrongen op het invullen van deze documenten. Uit een en ander leidt verzoeker af dat de communicatie tussen de opleiding en de klasmentor ontoereikend of onbestaand moet zijn geweest.

Hierboven is reeds geoordeeld dat de onvolkomenheden in de schriftelijke rapportering door de stagementor niet aan verzoeker ten kwade zijn geduid. Het middel kan dan ook niet leiden tot nietigverklaring van de bestreden beslissingen.

De beoordeling van de attitudes komt aan bod onder randnummer 4.8 van het beroepsschrift. Op het evaluatieformulier is aangegeven dat de stagebegeleider Wiskunde verzoeker hiervoor beoordeelt met een ‘voldoende’, en verzoeker maakt niet duidelijk waarom de commentaar van de stagebegeleider bij de beoordeling van de stagementor niet zou kunnen overtuigen. Verzoeker heeft de beoordeling van ‘attitude’ bovendien niet tot voorwerp gemaakt van zijn intern beroep, zodat dit middel thans niet meer op ontvankelijke wijze kan worden aangevoerd. Eenzelfde oordeel dringt zich op ten aanzien van wat verzoeker thans onder de randnummer 4.9 en 4.10 van zijn verzoekschrift aanvoert.

Het enig middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 27 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.571 van 27 maart 2017 in de zaak 2017/080

In zake: Lana HAMBROUCK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Hilde Minnen
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Ballaarstraat 69-71 bus 5
Bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de UC LEUVEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jan BERGÉ
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 7 maart 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 28 februari 2017 waarbij het examencijfer van 6/20 voor het opleidingsonderdeel Klinische stage en professionalisering wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 maart 2017.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Hilde Minnen, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Jan Bergé, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is tijdens het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding professionele bachelor ‘Voedings- en dieetkunde’. Tot de opleiding behoort het opleidingsonderdeel ‘Klinische stage en professionalisering’ (11 studiepunten). Het is het enige opleidingsonderdeel dat verzoekster scheidt van haar diploma.

Het opleidingsonderdeel bestaat uit twee afzonderlijke onderwijsleeractiviteiten (OLA’s), met name ‘Klinische stage’ (9 studiepunten) en ‘Professionalisering – klinisch’ (2 studiepunten). De OLA ‘Klinische stage’ wordt geëvalueerd aan de hand van permanente evaluatie, de OLA ‘Professionalisering’ wordt beoordeeld op basis van (i) de uitvoering van een eigen overdrachtcasus-opdracht tijdens de terugkomdag (40%), (ii) de medewerking tijdens de casusoverdrachten van de medestudenten (15%) en (iii) vijf verslagen (45%).

Het opleidingsonderdeel komt volgens de ECTS-fiche niet in aanmerking voor een tweede examenkans in hetzelfde academiejaar.

Verzoekster behaalt voor ‘Klinische stage’ een deelcijfer van 4/20 en voor ‘Professionalisering’ een deelcijfer van 14/20, wat resulteert in een examencijfer van 6/20, op grond waarvan verzoekster niet geslaagd wordt verklaard.

Tegen deze examenbeslissing stelt verzoekster op 8 februari 2017 een intern beroep in bij de interne beroepscommissie. Over de tijdigheid van het beroep bestaat tussen partijen geen betwisting.

In dit intern beroep voert verzoekster vier middelen aan.

Met betrekking tot het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* stelt verzoekster dat uit het dossier niet blijkt dat de examenbeslissing werd genomen door de jury van stagebegeleiders – terwijl zulks door het stagedraaiboek is voorgeschreven – en dat bij de tussentijdse evaluatie door de stagebegeleider geen gebruik werd gemaakt van het voorgeschreven evaluatiedocument.

Ten aanzien van de materiële motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel voert verzoekster – samengevat – aan de stagebegeleider een officieel evaluatiedocument heeft opgesteld en enkel is voortgegaan op de evaluatie van de stagementor; dat er op zeer korte termijn een

negatieve kentering is gekomen in de evaluatie van de stage met punten van kritiek die hetzij nieuw zijn in vergelijking met de tussentijdse evaluatie, hetzij met die tussentijdse evaluatie op gespannen voet staan; dat de stagebegeleider slechts tweemaal aanwezig was en daarbij slechts één werk punt heeft aangegeven zodat de eindevaluatie zich – in het licht van de overige elementen in het dossier – niet laat begrijpen.

Verzoekster beroept zich in derde orde op het onpartijdigheidsbeginsel en verwijt de stagementor een vooringenomen houding.

Ten slotte voert verzoekster aan dat zij verstoken is gebleven van de gepaste begeleiding en feedback.

Op 13 februari 2017 vindt een bemiddelingsgesprek plaats. In het verslag dat daarvan wordt opgesteld (stuk 16 administratief dossier) wordt gesteld dat de stageplaats na twee weken de hogeschool heeft gevraagd om de stage af te breken, wat ‘zelden of nooit gebeurt’. Tijdens een gesprek met verzoekster is geadviseerd dat zij zich tot de studentenbegeleider zou wenden. De stage werd uiteindelijk voortgezet; het verslag maakt melding van een positieve evolutie in de communicatie nadien. Dat die communicatie niettemin nog niet voldoende was, werd volgens het verslag niet in de tussentijdse evaluatie opgenomen om verzoekster niet te demotiveren.

Daar de bemiddeling niet tot een wederzijds akkoord leidt, neemt de interne beroepscommissie op 28 februari 2017 een beslissing ten gronde. Deze luidt als volgt:

“ [...]”

Concrete verloop van de stage

De student loopt gedurende 7 weken stage in ziekenhuis AZ Vesalius (Tongeren) van 16 september tot 4 november 2016. De volgende begeleidingsmomenten vonden plaats:

- 05/10/2016: eerste stagebezoek van stagebegeleidster (werkpunten: communicatie en kennis diëten)
- 18/10/2016: tussentijdse evaluatie met stagebegeleidster (werk punt communicatie verbeterde, kennis diëten nog te tonen)
- 02/11/2016: eindevaluatiegesprek tussen studente en stagementor. De studente ondertekent het eindevaluatieformulier niet.
- 30/11/2016: gesprek tussen studente, opleidingshoofd en stagebegeleidster
- 04/12/2016: studente bezorgt eigen eindevaluatie aan het opleidingshoofd en stagebegeleidster. Op grond van bijkomende informatie verstrekt door de studente, wordt de deelscore voor professionalisering aangepast maar deze aanpassing heeft geen gevolgen voor het totale eindresultaat.

De studente behaalde de volgende deelresultaten:

- Klinische stage: $4/20 \times 9 = 36/180$
- Professionalisering: $14/20 \times 2 = 28/40$
- Dus $64/220$ of $5,8/20$ of afgerond $6/20$ voor het volledige opleidingsonderdeel

BEZWAREN VAN DE STUDENT

De student dient intern beroep in tegen het eindcijfer van $6/20$ op het gehele opleidingsonderdeel voor zover het is gebaseerd op de score van $4/20$ voor de onderwijsleeractiviteit 'stage'. Samen met het eindcijfer van $6/20$ werd de studente meegedeeld dat zij zich volgend academiejaar niet meer kan inschrijven voor dit opleidingsonderdeel (niet geslaagd na 2 inschrijvingen). Ook tegen deze beslissing dient de studente intern beroep in.

De studente beroeft zich op de volgende argumenten:

- Bij de tussentijdse evaluatie werd het begeleidingsinstrument waarin de opleiding voorziet, niet gebruikt.
- De stagebegeleidster en de stagementor gaven onvoldoende begeleiding tijdens de stage.
- Er is een onverklaarbare discrepantie tussen de positieve tussentijdse evaluatie en het negatieve eindcijfer. Het eindcijfer wordt niet onderbouwd door het stagedossier.
- De stagebegeleidster baseerde het finale cijfer voor de stage enkel op het eindevaluatieverslag van de stagementor en stelde zelf geen officieel evaluatiereport op.
- De stagementor was vooringenomen: wijzigde haar houding na de positieve tussentijdse evaluatie omdat ze vernam dat de studente vorig jaar niet was geslaagd op stage.
- Bij het bepalen van het eindcijfer heeft de opleiding de evaluatieprocedure die ze zelf voorschrijft in het stagedraaiboek niet gevolgd: het eindcijfer is niet bepaald door een jury van stagebegeleiders alhoewel het stagedraaiboek hierin voorziet.

I.ONTVANKELIJKHEID VAN HET BEROEP

[...]

I.BESLISSING WEIGERING INSCHRIJVING

De studente meent dat ze haar opleiding niet meer verderzetten. Dat is niet het geval. De hogeschool bewaakt de studievoortgang van haar studenten inderdaad met een aantal maatregelen. Eén daarvan is dat de student een opleidingsonderdeel niet voor een derde keer kan hernemen. Maar op deze maatregel geldt een uitzondering voor studenten die al ver zijn gevorderd in hun opleiding. Vermits de studente valt onder deze uitzondering (is minder dan 70 studiepunten verwijderd van haar diploma), zal zij de klinische stage toch mogen hernemen, ook al is ze al twee keer niet geslaagd voor het opleidingsonderdeel waarvan de stage deel uitmaakt.

II.BEZWAREN TEGEN DEELRESULTAAT VOOR STAGE

- Begeleidingsformulier niet gebruikt bij tussentijdse evaluatie

Het stagedraaiboek (blz. 17) vermeldt het volgende:

"Halverwege de stageperiode wordt er, in overleg met de stagementor, een stagebezoek gepland. Op de stageplaats wordt er een tussentijds evaluatiegesprek gehouden met de stagiair en de stagementor van de instelling aan de hand van evaluatieformulier (zie 6.4.6). Dit gesprek heeft als doel het functioneren van de

stagiair met betrekking tot de uitgevoerde activiteiten, houding t.o.v. het beroep, en het algemeen verloop van de stage in de instelling te bespreken en zo inzicht te verkrijgen in de ontwikkelingen die plaatsgevonden hebben in de uitvoering van de verschillende taken. Vastgesteld wordt in welke mate de leerdoelen gerealiseerd zijn wat betreft kennis, vaardigheden en inzichten. Er wordt hulp geboden bij die onderdelen van de stage waar er nog problemen kunnen zijn. De begeleider bemiddelt eventueel bij knelpunten waar stagiair en stagementor samen geen oplossing voor vinden. De stagebegeleider maakt een verslag van dit stagebezoek dat ondertekend wordt door alle partijen en door de stagiair wordt toegevoegd aan het e-poffolio.”

Bovenstaande paragraaf haalt aan dat het gesprek gehouden wordt aan de hand van het formulier. Er staat nergens vermeld dat uitsluitend dit formulier door de stageplaats mag worden gebruikt. De opleiding informeert de stageplaatsen dat het document een handige tool is om zinvolle feedbackmomenten te organiseren. Sommige stageplaatsen/mentoren registreren input op een wijze die voor hen handiger/makkelijker werkt. De opleiding staat dit toe, zolang er een verslag van de tussentijdse evaluatie gemaakt wordt. Dit verslag is per mail verzonden aan de studente (zie verderop en dossier dat de advocate van de studente bijbrengt).

Het is ook zo dat de student volgens het stagedraaiboek het document tussentijds zelf moet invullen. Blijkbaar heeft de studente die richtlijn zelf niet toegepast, want die documenten heeft ze niet aangeleverd aan de opleiding.

- Onvoldoende begeleiding en geen remediëringsskans

De studente beweert dat ze onvoldoende begeleiding kreeg van de stagementor en de stagebegeleidster waardoor ze geen kans kreeg om zich te verbeteren en haar werkpunten te remediëren.

De studente is wel degelijke gewezen op de punten waaraan ze diende te werken en wel op twee momenten, 5 oktober en 18 oktober.

Uit het dossier van de opleiding blijkt – en dit wordt ook niet tegengesproken door de studente – dat de eerste twee weken van de stage bijzonder slecht verliepen. Zo slecht dat de stagebegeleider van de hogeschool vervroegd contact moest nemen met de stagementor vermits de stage-instelling op dat moment overwoog om de stage stop te zetten wegens de moeilijke communicatie met de studente.

De stagebegeleidster gaat al twee weken na de start van de stage (5 oktober 2016) op stagebezoek wat zeer uitzonderlijk is vermits het stagebezoek normaal gezien pas halverwege de stageperiode plaatsvindt. Dit vroege stagebezoek komt er op vraag van de stagementor omdat zij overweegt de stage af te breken. Van dit uitzonderlijke stagebezoek stelt stagebegeleidster [G.S.] een verslag dat ze per mail verstuurd naar de studente (Lana) en de stagementor ([C.B.]). Het verslag luidt als volgt:

“Naar aanleiding van het stagebezoek, een mail met een overzicht van de aandachtspunten en gemaakte afspraak.

Lana heeft problemen met communicatie binnen verschillende aspecten van de stage:
[...]

Lana heeft het advies gekregen te werken aan haar communicatieve vaardigheden, hierbij wil ze zich graag laten begeleiden. Lana zal [M.W.] contacteren om zo snel als mogelijk een afspraak te maken. Met de stageplaats is overeengekomen dat Lana hiervoor eventueel een halve dag vrij mag nemen, waarbij de gemiste uren kunnen ingehaald worden.

Hoe tot op heden de communicatie verloopt is zeer moeilijk werkbaar voor de stageplaats. Beide partijen, zowel de stageplaats als Lana, willen zich engageren om de huidige situatie om te buigen naar een positieve situatie. Van Lana wordt verwacht dat ze zich meer openstelt en meer bewust omgaat met haar omgeving, waarbij correct communiceren een cruciale rol speelt.

Bovenstaande opsomming met aandachtspunten dient als leidraad bij het realiseren van een groeiproces. De stagementor zal over een week tussentijds met Lana de verschillende aandachtspunten opnieuw overlopen.

Indien er geen evolutie waarneembaar is over 2 weken, opteert de stageplaats om de verdere begeleiding te onderbreken.”

Deze mail is inhoudelijk zeker geen positieve tussentijdse evaluatie, zoals de student wit laten geloven. In de mail worden verschillende pijnpunten (communicatie met patiënten en het team van diëtisten) benoemd waaraan de studente moet werken. Indien er geen verbetering is na 2 weken, zou de stage worden afgebroken door de stageplaats.

Het normale stagebezoek vindt halverwege de stageperiode plaats op 18 oktober. Ook hiervan stelt de stagebegeleidster een verslag op dat zowel aan de studente als de stagementor per mail werd bezorgd.

[...]

Er was dus een positieve evolutie in de communicatie en de studente mag de stage verderzetten.

In deze stage heeft de stageplaats na twee weken gevraagd om de stage stop te zetten. Dat is zeer uitzonderlijk. De stageplaats en de opleiding hebben de studente de kans geboden haar stage af te ronden. De toelating om een stage verder te zetten, is geen garantie op een credit. Het voltooien van een stage evenmin.

In dit verslag wordt de studente de opdracht gegeven “ook te tonen dat haar kennis omtrent diverse diëten goed is, en ze in staat is om na afronding van de stage patiënten in de klinische setting op een correcte wijze te begeleiden.” Dit is een klein verbeterpuntje maar een ernstig werk punt dat de kern van de opleiding tot diëtiste uitmaakt want het gaat over het toepassen/overbrengen van voedingskennis.

De student klaagt erover dat ze geen feedback kreeg van de stagementor. In principe vindt er wekelijks een gesprek plaats tussen stagementor en stagiair. De opleiding kan niet bewijzen of nagaan of de stagementor de student verdere tussentijdse signalen gaf over het feit dat ze niet goed bezig was. In elk geval mag ook worden verwacht van de studente dat ze zelf initiatieven onderneemt om deze feedback te vragen, zeker wanneer ze 2 keer wordt gewezen op belangrijke werkpunten.

De studente ziet ook een gebrek aan begeleiding in het feit dat de stagebegeleidster niet aanwezig tijdens het eindevaluatiegesprek. De stagebegeleidster is nooit aanwezig bij het eindevaluatiegesprek. Een zogenaamd driehoekgesprek maakt geen deel uit van de evaluatieprocedure in deze opleiding.

Er is de studente dus wel een remediëringsskans geboden. Alleszins is er geen sprake van onvoldoende, laat staan gebrekkige begeleiding. Onvoldoende begeleiding kan er overigens niet toe leiden dat een negatief resultaat moet worden gewijzigd in een positief resultaat tenzij er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden. Deze uitzonderlijke omstandigheden moeten van die[n] aard zijn dat zij de evaluatie onbetrouwbaar maken, of het slagen de facto onmogelijk maken. Dit is niet aan de orde in deze zaak. In de twee verslagen van de stagebegeleidster wordt de student duidelijk gewezen op werkpunten. De studente wist of behoorde te weten dat ze zich diende te herpakken.

- discrepantie tussen de positieve tussentijdse evaluatie en het negatieve eindcijfer.

Volgens de studente is een onverklaarbare discrepantie tussen de positieve tussentijdse evaluatie en het negatieve eindcijfer zodat het eindcijfer niet wordt onderbouwd door het stagedossier. Uit het bovenstaande blijkt dat er geen sprake is van een positieve tussentijdse evaluatie, integendeel. Tot tweemaal toe wordt de studente gewezen op ernstige werkpunten:

- op 5 oktober: communicatie met patiënten en team moet verbeteren
- op 18 oktober: tonen dat ze kennis over diëten kan overbrengen op patiënten.

Na het eerste bezoek van de stagebegeleidster op de stageplaats was er inderdaad een positieve evolutie in de communicatie, maar deze werd niet verdergezet na het tweede stagebezoek. Volgens de stagementor heeft de student deze positieve trend niet verder kunnen aanhouden. Dat er een positieve evolutie is tijdens de stage betekent nog niet dat de studente op het einde van de stage de vereiste competenties bereikt.

De stagebegeleider gaf de studente bij de tussentijdse evaluatie ook een belangrijk werk punt, met name het tonen van haar kennis over diëten. Bij de eindevaluatie bleek dat de studente dit werk punt niet voldoende aanpakte tijdens het verdere verloop van de stage.

- Vooringenomenheid stagementor

De studente heeft de indruk dat de stagementor op het einde van de stage vooringenomen was omdat ze had vernomen dat de studente op een eerdere stage in een ander ziekenhuis een score van 8/20 behaalde.

Het is begrijpelijk dat studenten – zeker in de context van een stage waar het evaluatieproces zeer complex verloopt en er nauwere individuele contacten zijn – zich vragen stellen over de objectiviteit van de beoordeling indien zij een onvoldoende krijgen toegekend. De stagebegeleiders en stagementoren zijn verplicht de studenten objectief te beoordelen. Er geldt een vermoeden in hoofde van de stagebegeleiders en stagementoren dat zij inderdaad objectief hebben gehandeld. Het is aan de student om ernstige en voldoende concrete aanwijzingen te geven die het aannemelijk maken dat er geen correcte en objectieve beoordeling is gebeurd (zie ook R. Stvb. 2015/117).

Dat een stagementor zegt te weten dat een vorige stage niet succesvol verliep, bewijst op zichzelf nog niet dat de stagementor vooringenomen is. De hogeschool of haar stagebegeleider heeft de stagementor alleszins niet op de hoogte gebracht van de eerdere stage. De stagebegeleidster kende de studente overigens niet vóór de stage van dit academiejaar.

De student verwijst naar eerdere goede resultaten op andere opleidingsonderdelen om haar vermoeden van vooringenomenheid te ondersteunen. Maar de eerdere resultaten van andere opleidingsonderdelen zijn niet relevant vermits elk opleidingsonderdeel zijn eigen finaliteit heeft. Van belang is dat de studente de door de opleiding vooropgestelde competenties laat zien, wat echter niet het geval was.

De student reikt dus geen voldoende elementen aan die het vermoeden van objectiviteit ten aanzien van de stagementor (als beoordelaar) weerleggen.

- Evaluatie enkel op basis van verslag stagementor zonder jury van stagebegeleiders

De studente vindt het ontrecht dat de evaluatie enkel is gebaseerd op de beoordeling van de stagementor. Maar zo wordt de stage in deze opleiding georganiseerd: de studente komt terecht in een authentieke werksituatie en wordt geobserveerd door de stagementor en haar team van diëtisten. Op basis van die observaties bepaalt de opleiding het eindresultaat.

Op vraag van de Interne Beroepscommissie is de jury van stagebegeleiders opnieuw samengekomen om het eindcijfer inhoudelijk te motiveren. Op basis van de observaties van op de stageplaats en de evaluatiecriteria van de opleiding, de vereiste competenties, onderbouwt de jury de toekenning van het deelresultaat voor de stage als volgt:

- De kennis van basiswetenschappen, essentiële medische opleidingsonderdelen en voedings- en dieetleer integreren en toepassen in de praktijk:
  - volgt instructies op zoals aangegeven door de begeleidende diëtiste. Dit gebeurt zonder een eigen interpretatie en soms wat ‘te letterlijk’
  - antropometrische handelingen worden uitgevoerd zonder enige uitleg of instructies naar de patiënten
  - Bij het geven van een dieetuitleg lijkt Mej. Hambrouck haar kennis niet volwaardig.
  - Als de patiënt aangeeft last te hebben van reflux, wordt hier niet op in gegaan gebruikt het voedingsprogramma (Magister/C-MEAL) meestal correct, doch werden er regelmatig onnauwkeurigheden vastgesteld Bv. Patiënt wenst in plaats van een warme maaltijd een broodmaaltijd 's middags. Hierbij werden de groenten [] niet op “niets” gezet. Er werd geen rekening gehouden met het dieet, afleiding diabetes was niet ingezet op de broodmaaltijd. Ook de portie van de broodmaaltijd werd niet aangepast.
  - De studente vindt op de juiste plaatsen wetenschappelijke informatie. Ze kan de essentie hier uithalen, maar het interpreteren en verwerken is een uitdaging voor haar.

- Diëtistische diagnose: een interpretatie van de gegevens werd niet gegeven, Belangrijke bloedparameters werden door de studente gemarkerd op het overzichtsblad, meer niet. GFR wordt door de studente correct opgezocht, maar ze lijkt niet altijd zeker over de interpretatie hiervan. Het komen tot een diëtistische diagnose verloopt erg traag.
- De studente heeft rekening gehouden met de HACCP-richtlijnen die gelden tijdens de uitvoering van de bandcontrole. Zowel short, haarnetje en handschoenen werden correct gedragen. Op het einde van de bandcontrole bleek dat de studente toch een onvolledig overzicht had over de bandcontrole gezien zij de standaard menu niet kon benoemen.
- De studente begrijpt vakterminologie en zoekt verduidelijking op waar nodig

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat het integreren en toepassen van kennis in de praktijk ondermaats is.

- Voedings-en diëtistische zorg bij een patiënt/cliënt uitvoeren en voorlichting geven i.v.m. voeding en dieet
  - De studente gebruikt het dieetblad en overloopt de adviezen zonder rekening te houden met de informatie die de patiënt aan geeft
  - vergeet soms een voedingsgroep uit te leggen (vb. groenten bij een lever- en galsparend dieet)
  - Productkennis is tijdens een enkele dieetuitleg naar voor gekomen
  - Als de patiënt aangeeft last te hebben van reflux, wordt hier niet op in gegaan
  - lijkt het volledige aspect van de situatie van de patiënt niet in te schatten
  - Het uitrekenen van een dagschema voor een diabetespatiënt was zeer theoretisch zonder rekening te houden met de patiënt die op consultatie kwam. De vragen die door de educator hierover gesteld werden, kon ze niet weerleggen.
  - De studente gaf wel aan dat volgens haar school altijd moet uit gegaan worden van de meest gezonde adviezen, zonder rekening te houden met de individuele voorkeuren van de patiënt (De opleiding spreekt dit tegen!!!)

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat voedings- en diëtistische zorg bij een patiënt uitvoeren en voorlichting geven onder het verwachte niveau ligt.

- Bereidheid om eigen competenties te verdiepen en te verbreden tijdens de stage
  - De studente volgde enkele opleidingen aangeboden door de stageplaats
  - Opmerkingen of feedback worden letterlijk gebruikt, zonder interpretatie. Bv: er werd aan de studente gevraagd om een opgesteld dieetblad na te kijken. Dit handelde over een AWZ- dieet. Verschillende collega's maakten erg nuttige opmerkingen welke werden geïmplementeerd. Lana haar toevoeging was om de porties brood bij te noteren in deze algemene bundel. Als feedback werd uitgelegd dat porties met de patiënt zelf besproken worden. Gezien het moment in de

stage waarop aan Lana gevraagd werd om dit dieetblad na te lezen, was haar opmerking wat “verrassend” aangezien de individualiteit van porties voor haar toch duidelijk zou moeten zijn.

- Bijkomende taken aangereikt tijdens de stage dienen ter verbreding van de kennis van de student, thans reageerde de student “vervelend” naar de begeleidende diëtisten toe wanneer ze een bijkomende opdracht kreeg.
- De studente toont weinig zin voor initiatief
- De studente kijkt weinig kritisch naar zichzelf
- De studente heeft het moeilijk bij het ontvangen van feedback (reageert nors)

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat de studente in slechts beperkte mate zich bereid getoond heeft om de eigen competenties te verdiepen en te verbreden.

- Teamgericht kunnen werken

- De studente lijkt moeilyk haar plek te vinden binnen het team
- Weinig communicatie met de collega's: bv: Indien de studente aanpassingen doorvoert, geeft zij deze niet door aan de collega's van de keukenadministratie. Dit werd verschillende keren aan haar uitgelegd, maar gebeurde nog steeds niet op het einde van de stageperiode.
- Studente vraagt weinig hulp of uitleg (Bv. diabetesconventie)
- Inter- en intradisciplinaire communicatie verloopt stroef
- Student hanteert onaangepast taalgebruik (bv: komt cru uit hoek, reageert nors op feedback)
- Respecteert de stage uren niet, vertrekt soms vroegtijdig
- Toont weinig interesse in de andere taken van de collega's
- De collega's bieden hulp aan, doch de studente gaat hier niet op in, waardoor het werk onvolledig was
- De studente informeert de collega's niet hoe ver ze gevorderd is met bepaalde taken
- Het uren- en taken overzicht werd niet wekelijks ingediend bij de stagmentor ter ondertekening
- In een multidisciplinair overleg (MDO) zal Lana haar inbreng doen na veelvuldig en meermaals stimuleren. Om Lana meer zelfvertrouwen te geven, werd reeds op voorhand door de begeleidende diëtiste overlopen wat ze kon zeggen. Echter was Lana haar inbreng dan soms nog beperkt in het MDO.
- De studente is lang bezig in de voorbereiding en de uitvoering van haar taken waardoor deze niet volwaardig zijn uitgevoerd.

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat de studente het bijzonder moeilijk heeft met team-gericht werken.

- Contact maken met patiënten, een gesprek aangaan, een gesprek in goede banen leiden
  - Studente heeft een verzorgd taalgebruik

- Er waren geen opmerkingen in kader van beroepsethiek en beroephouding
- Het “verpersonaliseren” van een gesprek blijft afwezig
- Het gesprek lijkt eerder eenrichtingsverkeer i.p.v. interactie, waardoor de patiënt niet wordt gemotiveerd tot verandering
- Studente houdt geen rekening met de mogelijkheden van de patiënt (bv. bij patiënt met goed zittend gebit, zal toch doorgevraagd worden naar kauwproblemen), dit is weinig respectvol voor de patiënt
- Antropometrische handelingen worden uitgevoerd zonder enige uitleg of instructies naar de patiënten

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat de studente voor communicatie met de patiënt niet het beoogde niveau haalt.

- Een consultatie stapsgewijs en probleemoplossend leiden
  - De studente lijkt het volledige aspect van de situatie van de patiënt niet in te schatten
  - Ook de reden waarom iets gedaan moet worden lijkt niet altijd door te dringen
  - Antropometrische handelingen worden uitgevoerd zonder enige uitleg of instructies naar de patiënten
  - Het uitrekenen van een dagschema voor een diabetespatiënt was zeer theoretisch zonder rekening te houden met de patiënt die op consultatie kwam. De vragen die door de educator hierover gesteld werden, kon ze niet weerleggen.

Op basis van bovenstaande is de opleiding van mening dat ook het stapsgewijs en probleemoplossend leiden van een consultatie beneden het verwachte niveau zijn.

Het eindcijfer is tot stand gekomen op basis van het evaluatieformulier ingevuld door de stageplaats en de rekentool die deel uitmaakt van het SASSO+C-instrument. De jury van stagebegeleiders (in dit geval, het opleidingshoofd, de stagebegeleider en stagecoördinator die ook stagebegeleider is) kwam tweemaal bijeen:

De jury van stagebegeleiders komt een eerste keer samen op 09/01/2017. De jury bestudeert het evaluatieformulier en de motivering van de stageplaats, controleert op inconsistenties en koppelt het cijfer terug aan de stageplaats. Op grond van bijkomende informatie verstrekten door de studente en na verificatie bij de stageplaats, wordt het evaluatieformulier voor wat betreft het deelaspect plannen en organiseren (AV2.1 en AV2.4) en voor wat betreft plannen en ontwikkelen van eigen deskundigheid (AV7.3.) aangepast (zie bijlage 1) maar deze aanpassing heeft geen invloed op het uiteindelijke resultaat.

Op vraag van de Interne Beroepscommissie komt de jury een tweede keer samen op 20/02/2017 (zie bijlage 2).

Vermits de jury opnieuw is samengekomen, is een eventuele nietigheid van de evaluatieprocedure rechtgezet. Voor zoveel als nodig trekt de Interne Beroepscommissie op grond van de devolutieve werking van het beroep de beslissing van de jury aan zich

en zet haar beoordeling in de plaats van die van de jury en de examencommissie. Op basis van het bovenstaande acht de Interne Beroepscommissie de toekenning van het deelresultaat voor de klinische stage correct en gefundeerd door het stagedossier. Zij behoudt dus met andere woorden dit cijfer.

BESLISSING

Het beroep van de studente is ontvankelijk maar niet gegrond."

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

De verwerende partij gedraagt zich naar de wijsheid wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft.

De Raad ziet geen redenen om het beroep onontvankelijk te verklaren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Eerste middel

Verzoekende partij steunt een eerste middel op het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat zij in haar intern beroep heeft opgeworpen dat uit de initiële examenbeslissing niet bleek dat de jury van stagebegeleiders was samengekomen, en dat de interne beroepscommissie na het indienen van het intern beroep alsnog de jury heeft samengeroepen – “ten einde deze onregelmatigheid te regulariseren”. Een dergelijke rechzetting *post factum* is volgens verzoekster niet ernstig en toont aan dat verwerende partij de eigen richtlijnen niet respecteert.

Bovendien, zo vervolgt verzoekster, schrijft het stagedraaiboek voor dat de jury van stagebegeleiders het eindcijfer vastlegt aan de hand van het beoordelingsinstrument SASSO+C, dat bestaat uit (i) het begeleidingsformulier (ii) het evaluatieformulier en (iii) de rekentool, terwijl uit de bestreden beslissing blijkt dat enkel het eindevaluatieformulier van de stagementor in rekening werd gebracht en er van een begeleidingsformulier of een rekentool geen sprake is.

Het grieft verzoekster dan ook dat, in weerwil van de voorschriften van het stagedraaiboek, door de stagebegeleider geen gebruik werd gemaakt van het voorgeschreven begeleidingsformulier en dat het evaluatieformulier niet werd gebruikt door de stagebegeleider bij de tussentijdse evaluatie. Het motief van de bestreden beslissing dat niet is voorgeschreven dat enkel dat formulier zou kunnen volstaan alsook een communicatie via e-mail, overtuigt verzoekster niet.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij als volgt:

“Het middelonderdeel met betrekking tot het niet bijeenkomen van de jury van stagebegeleiders voor het vaststellen van het oorspronkelijke punt heeft geen betrekking op de bestreden beslissing, maar op de eerste beslissing die in het intern beroep werd aangevochten. Het middelonderdeel is onontvankelijk omdat het geen rekening houdt met de devolutieve werking van het intern beroep. Overigens berust de kritiek op een fout gegeven: de jury vergaderde op 9 januari 2017, hetgeen is vermeld in de bestreden beslissing en in het juryverslag van 20 februari 2017. Er is geen verslag van de vergadering van 9 januari 2017.

De verzoekende erkent dat de jury van stagebegeleiders met het oog op de bestreden beslissing wel degelijk heeft vergaderd, met name op 20 februari 2017 zoals het uit het verslag van de jury blijkt.

Het middelonderdeel is subsidiair ongegrond omdat de jury met het oog op de eerste beslissing wel vergaderde, en essentieel omdat de bestreden beslissing in elk geval niet door het beweerde verzuim kan aangetast zijn. De eigen regel (6.4.6. SDB) is niet geschonden.

Punt 6.4.1. SDB stelt dat het begeleidingsformulier een *hulpmiddel* voor de mentor en de student is. Punt 4.2.1. SDB, voluit geciteerd in de bestreden beslissing, stelt dat het tussentijds evaluatiegesprek tussen de stagiair, mentor en begeleider wordt gehouden aan de hand van het evaluatieformulier voorzien in punt 6.4.6. SDB. De bestreden beslissing legt uit:

“Er staat nergens vermeld dat uitsluitend dit formulier door de stageplaats mag worden gebruikt. De opleiding informeert de stageplaatsen dat het document een

handige tool is om zinvolle feedbackmomenten te organiseren. Sommige stageplaatsen/mentoren registreren input op een wijze die voor hen handiger/makkelijker werkt. De opleiding staat dit toe, zolang er een verslag van de tussentijdse evaluatie gemaakt wordt. Dit verslag is per mail verzonden aan de studente.”

De verzoekende partij ontkent niet het verslag in de vorm van de e-mail van 19 oktober 2016 over het stagebezoek met tussentijdse evaluatie van 18 oktober 2016 te hebben ontvangen. Het is in de bestreden beslissing op pagina 6 en 7 voluit geciteerd.

Het SASSO+C-instrument bestaat volgens het punt 6.4.1. SDB uit drie delen (begeleidingsformulier, evaluatieformulier en rekentool), maar dit staat er niet aan in de weg dat alleen het eindevaluatieformulier in aanmerking wordt genomen voor het bepalen van het resultaat (punt 6.4.6. SDB).

Uit punt 4.2.1. SDB over het stagebezoek blijkt dat het evaluatiegesprek de vorm aanneemt van een functioneringsgesprek. Uit de e-mails van 05 en 19 oktober 2016 van de stagebegeleider blijkt voldoende dat het doel van het stagebezoek werd bereikt. Overigens waren er bij uitzondering, en exclusief wegens de problemen die de verzoekende partij als stagiair stelde, twee stagebezoeken, en niet alleen het gewone bezoek voorzien voor 18 oktober 2016.

De afwezigheid van een begeleidings- of tussentijds evaluatiedocument naar de vorm van het SASSO+C-instrument verhindert principieel noch concreet een correcte vaststelling van de score op het OPO. De verzoekende partij bewijst niet dat het anders is. De bestreden beslissing stelt verder zonder tegenspraak van de verzoekende partij vast dat de stagiair het (tussentijds) begeleidingsformulier zelf moet invullen een aanreiken (punt 4.3.6. SDB), hetgeen zij niet heeft gedaan (overigens heeft zij ook niet het eindevaluatieformulier ondertekend, punt 6.4.6. SDB).

De verwerende partij heeft haar eigen regels niet geschonden. De beweerde schending berust overigens op een interpretatie van het SDB die niet spoort met haar formulering en het normdoel. De regels zijn transparant van bij de aanvang van het academiejaar kenbaar.

Ook in het derde middelonderdeel gaat de verzoekende partij er foutief van uit dat een bepaald formulier *moet* worden gebruikt. De verwerende partij verwijst naar wat hierboven is gezegd.”

Verzoekster harerzijds dupliceert in haar *wederantwoordnota* nog het volgende:

“Verzoekster merkte in het verzoekschrift op dat de jury van stagebegeleiders pas wordt samengeroepen wanneer een student dit aanhaalt in een interne beroepsprocedure. Verwerende partij beweert dat er op 9 januari 2017 een samenkomst van de jury zou geweest zijn, maar hiervan wordt geen verslag voorgelegd [voetnoot weggelaten] zodat verzoekster hieruit afleidt dat er geen eerdere samenkomst is geweest.

Uit de mail dd. 27 oktober 2016 die verwerende partij met haar antwoordnota voorlegt (stuk 7 bundel UCLL), blijkt overigens hoe de beoordeling voor het opleidingsonderdeel tot stand komt. Het is de stagementor die beslist of een student al dan niet geslaagd is en dit nog zelfs vooraleer de stage afgelopen is. De jury van stagebegeleiders is dan naderhand samengeroepen teneinde de beslissing van de stagementor te trachten te motiveren. Verzoekster meent dat dit een schending is van het *patere legem* - beginsel.

Verwerende partij verwijst in de antwoordnota naar het stagedraaiboek (6.4.1) om te stellen dat de finale beoordeling door de stagementor gebeurt. Verwerende partij leest dit stagedraaiboek kennelijk verkeerd aangezien er in artikel 6.4.1 uitdrukkelijk staat dat de stagebegeleider de student finaal beoordeelt.

Met de antwoordnota legt verwerende partij een e-mail voor van de stagementor dd. 27 oktober 2016 (stuk 7 bundel verwerende partij) – dit is meer dan een week vooraleer de stage definitief was afgelopen – waarin wordt vermeld dat verzoekster niet geslaagd is: “*De stageplaats gaat haar niet laten slagen.*”

Uit deze voorgelegde e-mail blijkt duidelijk dat het de stagementor (*c.q.* de stageplaats) is die de finale beoordeling geeft en niet de stagebegeleider noch de jury van stagebegeleiders. Verwerende partij schendt hierbij haar eigen regels zoals opgenomen in het stagedraaiboek. Het is duidelijk dat de rekentool niet meer nodig was en samenkomst van de jury ook niet. De beslissing dat verzoekster niet geslaagd was, bleek al op 27 oktober 2016, louter op basis van een telefonisch onderhoud tussen stagebegeleider en stagementor. Dit is tegen de voorziene procedure in het stagedraaiboek.

Ook de wetenschappelijke toelichting over het SASSO + C-instrument dat verwerende partij als bijlage voegt bij het stagedraaiboek bepaalt hierover het volgende:

*“De stagementor beoordeelt maar evalueert niet; **hij kent geen punten toe en beslist niet of de prestatie al of niet voldoet om te slagen.** Deze ‘evaluatie’ van de prestatie en de quoterig is de bevoegdheid van de opleiding en gebeurt pas in de volgende stap.”* (eigen aanduiding)

Uit de mail van mevr. [S.] van 27 oktober 2016 blijkt duidelijk dat de stageplaats beslist heeft verzoekster niet te laten slagen. Het is niet de bedoeling van het SASSO + C-instrument dat het op die manier gebeurt. Verweerster schendt deze regels (die overigens correct worden geïmplementeerd in het stagedraaiboek maar verkeerd worden toegepast).

Bovendien blijkt ook deze e-mail dat de beslissing om verzoekster niet te laten slagen al genomen was op 27 oktober 2016, hetzij 6 (stage)dagen na de positieve tussentijdse evaluatie en op een ogenblik dat de stage nog maar in de zesde week zat. Ook hiermee schendt de verwerende partij haar eigen regels. Het stagedraaiboek bepaalt namelijk dat de stage beoordeeld wordt aan het einde van de stageperiode (6.4.6 van het stagedraaiboek). Wanneer verzoekster nog meer dan 15% van de totale stage moest presteren, werd zij toch al niet-geslaagd verklaard door de stagementor en bij uitbreiding verwerende partij.

Verwerende partij valt niet enkel volledig terug op de beoordeling door de stagementor maar neemt deze beoordeling ook aan op meer dan een week vóór het einde.

Verwerende partij stelt onterecht dat enkel het eindevaluatiedocument in rekening *kan* worden gebracht voor de berekening van de score en verwijst hiervoor naar artikel 6.4.6 van het stagedraaiboek. Dit is niet correct. Artikel 6.4.6 van het stagedraaiboek bepaalt: “*Enkel het evaluatieformulier dat op het einde van de stage wordt ingevuld, wordt in aanmerking genomen voor het berekenen van de ruwe score.*” Dit geeft aan dat een tussentijds evaluatieverslag niet in rekening genomen wordt voor de toekenning van het cijfer, niet dat er geen rekening moet worden gehouden met het begeleidingsdocument (dat er niet is) en de rekentool (dat er ook niet is). In artikel 6.4.1 van het stagedraaiboek wordt duidelijk bepaald dat ook de andere 2 elementen onderdeel uitmaken van het SASSO + C-instrument, dat de basis vormt voor de beoordeling. De student moet beoordeeld worden aan de hand van het (gehele) SASSO+C-instrument, hetgeen *in casu* niet gebeurd is.

Tenslotte argumenteert verwerende partij dat het tussentijdse verslag op eender welke manier kan opgesteld worden, en dus ook per e-mail. Zij stelt dat het overigens de verantwoordelijkheid van de student is om dit officiële evaluatiedocument aan te reiken. Mevr. [S.] schreef in haar mail van 19 oktober 2016 letterlijk dat verzoekster haar mail als relaas van het tussentijds stagebezoek kan opnemen in de portfolio (stuk 5). Er werd dus van de verwerende partij niet gewezen op het officiële evaluatiedocument maar de stagebegeleider haalde zelf aan dat de mail wel voldoende was. Tenslotte werd verzoekster ook nooit gevraagd om het eindevaluatieverslag te ondertekenen, hetgeen zij overigens ook niet zou gedaan hebben omdat zij het niet eens was met de inhoud. Er kan verzoekster dan ook niets verweten worden.”

Beoordeling

Naar luid van de bestreden beslissing, die ter zake door verzoekster niet wordt tegengesproken, beschikt de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid. In die hoedanigheid kan de beroepscommissie een vormelijke onregelmatigheid herstellen of doen herstellen – tenzij de aard van de onregelmatigheid zulks niet zou toelaten – en vervolgens een nieuwe beslissing ten gronde nemen. Aldus vermocht de beroepscommissie een verslag van de jury van stagebegeleiders te laten opstellen, om dit vervolgens bij het dossier te voegen en in de beraadslaging aan te wenden. Voor zover verzoeksters kritiek dat deze handelswijze ‘niet ernstig’ is kan worden begrepen als een wettigheidskritiek, is het middel ongegrond.

Wat de vorm van de stagebeoordeling betreft, blijkt vooreerst uit het stagedraaiboek (6.4.1) dat de evaluatie van de stage gebeurt aan de hand van het SASSO+C-instrument, dat bestaat uit drie delen: een begeleidingsformulier, een evaluatieformulier en de rekentool. De eerste twee heten daarbij bruikbaar te zijn voor de student, de stagementor en de

stagebegeleider en zij worden ook aangemerkt als ‘hulpmiddelen’ voor de student en de mentor; de rekentool is enkel beschikbaar voor de stagebegeleider. Verder stelt het stagedraaiboek (6.4.6) dat enkel het evaluatieformulier dat op het einde van de stage wordt ingevuld in aanmerking wordt genomen voor het berekenen van de ruwe score, die op zijn beurt de basis vormt voor de definitieve score door de jury van stagebegeleiders. In de mate dat het middel aan de bestreden beslissing verwijt enkel op het evaluatieformulier bij de eindevaluatie te steunen, faalt het derhalve in rechte.

Voorts is de Raad van oordeel dat uit de libellering van het stagehandboek (“enkel het evaluatieformulier dat op het einde van de stage wordt ingevuld, wordt in aanmerking genomen voor de berekening van de ruwe score”) volgt dat een gebruik bij tussentijdse evaluaties niet is voorgeschreven.

Uit de voorliggende stukken volgt niet, zoals verzoekende partij in haar wederantwoordnota doet gelden, dat de eindbeoordeling door de stagementor is gegeven. Het feit dat de stagebegeleider in een e-mail (stuk 7 administratief dossier) laat weten dat verzoekster het positieve elan heeft losgelaten en dat de stageplaats haar niet zal laten slagen, bewijst niet dat een bindende beslissing werd genomen. Dat de jury en vervolgens de interne beroepsinstantie de appreciatie van een stagementor of stageplaats bijvalt of een daarmee overeenstemmende beslissing neemt, ontneemt aan die beslissing van de jury of de beroepsinstantie niet haar autonome hoedanigheid.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Het tweede middel van verzoekende partij zoekt steun in de materiële motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel, alsook – zo blijkt uit de toelichting bij het middel – in de formele motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat de stagebegeleider, mevrouw S., een eerste keer langskwam na twee weken stage en dat zij met een e-mail van 5 oktober 2016 bevestigde dat

de communicatie moest verbeteren om de stage te laten slagen. Verzoekster ontkent niet dat deze e-mail enkele werkpunten bevat en houdt niet voor dat het om een positieve evaluatie gaat. Integendeel doet zij gelden dat deze e-mail geen tussentijdse evaluatie uitmaakt, doch slechts een e-mail is met werkpunten teneinde de communicatie op de stageplaats te verbeteren. Verzoekster stelt verder dat zij onmiddellijk contact heeft opgenomen op met de studentenbegeleider (mevr. W.) om te werken aan haar manier van communicatie. Uit de tussentijdse evaluatie van twee weken later, blijkt volgens verzoekster dat haar positieve feedback werd gegeven met slechts één werk punt.

In repliek op de overweging in de bestreden beslissing dat een positieve tussentijdse evaluatie geen garantie biedt op een geslaagde stage en dat verzoekster de gunstige evolutie niet heeft kunnen aanhouden, stipt verzoekster aan dat er tussen de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie slechts acht stagedagen liggen, en het ernstig noch geloofwaardig is te stellen dat haar prestaties op die korte tijd zo sterk achteruit zouden zijn gegaan. Verzoekster neemt ook op de korrel hoe de uitgesproken negatieve eindevaluatie contrasteert met de tussentijdse evaluatie, waarin aangehaalde kritiekpunten niet voorkomen of zelfs tegenstrijdige appreciaties te lezen zijn. Bovendien, zo vervolgt verzoekster, wordt niet aangetoond wat de visie van de stagementor precies inhoudt, aangezien ter zake elk document ontbreekt. Niettegenstaande de duidelijke kritiek van verzoekster op de beoordeling van de stagementor, heeft de jury zich ten onrechte enkel op het evaluatieformulier van die stagementor gesteund. Verzoekster wijst vervolgens op wat zij belangrijke en onverklaarbare discrepanties noemt tussen enerzijds de tussentijdse evaluatie en anderzijds de eindbeoordeling. De bestreden beslissing blijft naar oordeel van verzoekster in gebreke om desbetreffend een onderbouwde motivering te geven.

Verder argumenteert verzoekster dat de toegekende scores geen steun vinden in het stagedossier. Zij voert aan dat de stagebegeleider slechts tweemaal aanwezig is geweest en dat verzoekster onmiddellijk het enige geformuleerde werk punt van de tussentijdse evaluatie ter harte heeft genomen. Wat betreft de wijze van uitleggen van een dieet heeft zij bovendien gemeld dat de stagementor een andere werkwijze hanteerde dan wat verzoekster in de opleiding had geleerd.

Tot slot werpt verzoekster op dat voornamelijk ‘algemene vaardigheden 3’ in rekening werd gebracht en verzoekster hierop slecht werd beoordeeld, waarbij het voor verzoekster niet

opgaat om dit onderdeel telkens terug op te nemen bij het weergeven van de te verwachten competenties. Bovendien blijkt niet uit de ECTS- fiche dat een onvoldoende voor één onderdeel automatisch leidt tot een onvoldoende als eindcijfer.

In haar *antwoordnota* betwist verwerende partij de stelling van verzoekster, en stelt zij het volgende:

“Het middel bestaat voor wat de beweerde schending van de materiële motiveringseis betreft uit een amalgaan van feiten en elementen, zonder duidelijke aanduiding van de concrete effectieve schending.

Het volstaat niet om te wijzen op een verschil tussen bijvoorbeeld de vaststellingen van een tussentijdse evaluatie (concreet de e-mail van 19 oktober 2016 van de stagebegeleider over het stagebezoek van 18 oktober 2016) en de eindevaluatie van de stagmentor van 15 december 2016 om te zeggen dat er een motiveringsgebrek is. De eindbeslissing van de examencommissie, gesteund op de vaststellingen van de jury van stagebegeleiders van 09 januari 2017, zoals bevestigd in de bestreden beslissing, moet op haar eigen draagkracht worden beoordeeld. Bij uitbreiding geldt hetzelfde voor de bestreden beslissing die uitdrukkelijk steunt op het verslag van 20 februari 2017 van de jury van stagebegeleiders waarvan de verzoekende partij de inhoud wel tegenspreekt, maar niet weerlegt, in essentie niet omdat zij geen oog heeft voor de chronologie van de stage en de evaluatie ervan, en evenmin voor het precieze doel en de draagwijdte van het onderzoek van de jury, dit is de toets van de eindevaluatie van de stagmentor in het evaluatieformulier voedings- en dieetkunde zoals dit op grond van de bevindingen de stagebegeleider heeft geleid heef tot een mathematische score aan de competenties zoals vermeld in de ECTS-fiche (zie aanvang van het verslag van de jury).

De verzoekende partij brengt deze toets op zichzelf niet in het gedrang.

In zoverre het middel bezwaren en argumenten aanbrengt die niet in het intern beroep aan de orde zijn gesteld, kan aan de bestreden beslissing ook geen weerleggend motiveringsgebrek worden verweten [vermelding in voetnoot: Het middel(onderdeel) is in dat geval ook onontvankelijk (R. Stvb. 30 juni 2015, nr. 2015/088)]. In dit verband verwijst de verwerende partij uitdrukkelijk naar de bestreden beslissing die als antwoord op het bezwaar in het intern beroep over de schending van de materiële motiverings- en het redelijkheidsbeginsel de evaluatie van de jury van stagebegeleiders heeft geciteerd, overgenomen en zich eigen gemaakt. De verzoekende partij bekritiseert de motieven van het juryverslag op zichzelf niet, laat staan dat zij ze in het gedrang brengt. Het zijn deze motieven die bij uitbreiding de beslissing over het OLA stage dragen. Het juryverslag verwerkt op die wijze de materiële vaststellingen van de evaluatie, inbegrepen de evaluatie van de stagmentor. Indicatoren voor de beoordeling van competenties kunnen van verschillende aard zijn en kunnen ook op verschillende wijze worden geapprecieerd, hetgeen eigen is aan een discretionair oordeel. Dit betekent nog niet dat de motivering van het eendoordeel ongeldig is. Een feit of vaststelling is overigens altijd een andere categorie dan een oordeel of appreciatie.

De uiteenzetting van de verzoekende partij bevat enkele feitelijke onjuistheden of vertekende werkelijkheden.

- De verwerende partij heeft de positieve feedback van de e-mail van 19 oktober 2016 van de stagebegeleider wel degelijk in aanmerking genomen, zo niet zou hij niet uitdrukkelijk zijn vermeld. De interpretatie van de verzoekende partij is onjuist.

- De e-mail van 19 oktober 2016 bevat als werkpoint niet het *tonen* van de vakkennis van de verzoekende partij inzake diëten. Het werkpoint stelt uitdrukkelijk dat de vakkennis omtrent diëten moet worden bijgeschaafd, en die kennis ook moet worden omgezet in de afronding van een correcte begeleiding van de patiënten in de klinische setting. De verzoekende partij minimaliseert ten onrechte de draagwijdte van het werkpoint, dat wel degelijk een essentieel karakter heeft.

- De verzoekende partij meent dat de positieve tussentijdse evaluatie van 19 oktober 2016 niet op grond van valabiele feiten tot de negatieve eindevaluatie van 28 oktober 2016 (overleg tussen de stagiaire en de mentor) kan hebben geleid. Een dergelijk feitelijk vermoeden bestaat niet, laat staan dat het een juridisch geldig vermoeden zou zijn. De tussentijdse evaluatie bevat ten eerste een werkpoint waarvan de verzoekende partij zoals gezegd de draagwijdte grondig onderschat. Ze kan op zichzelf ook niet dwingend of bindend tot een positieve eindevaluatie leiden. Hierbij verliest de verzoekende partij ook de chronologie van de feiten uit het oog: het vervroegde evaluatiemoment van 05 oktober is er gekomen om dat de stageplaats meende dat de stage bij ongewijzigde houding van de studente moest worden stopgezet. Het evaluatiemoment zal een schokeffect hebben veroorzaakt, en dus een verbetering, hetgeen op zichzelf nog geen garantie voor een voldoende verbetering daar stelt. Op 28 oktober blijkt dat de evolutie niet positief gebleven is. De mentor heeft de studente en de stagebegeleider daarover op diligente wijze geïnformeerd. De stage was nog niet beëindigd, en de verzoekende partij heeft ze willen verderzetten. Een en ander geeft haar evenwel niet de legitimiteit om te suggereren dat de positieve trend na 18 oktober 2016 onmogelijk kon zijn omgebogen. Integendeel, de ernst van de feiten bij het begin van de stage spreekt niet tegen dat het moeilijk zal geweest zijn om de doorgedreven competenties van de derde opleidingsfase te halen. De verzoekende partij miskent de feiten.

- Het is onjuist dat de stagebegeleider *amper een persoonlijke evaluatie* verrichtte. De stagebegeleider heeft rekening gehouden met eigen vaststellingen tijdens de stagebezoeken, met het verslag van de mentor, met de schriftelijke mededelingen over de stage (e-mailverkeer bv.) en is zo individueel en als lid van de jury van stagebegeleiders actief tot omzetting van de gegevens in een score gekomen. Aldus was er zeker een persoonlijke evaluatie.

- Het feit dat de stagementor *kennelijk niet op dezelfde manier diëten uitlegde aan patiënten op de wijze dat de verzoekende partij het leerde* is niet bewezen. De interpretatie kan berusten op een (op zichzelf evident) gebrek aan ervaring van de studente, of op het gebrek aan inhoudelijke vakkennis zoals dit in de evaluatie wordt geduid. Het feit kan niet als geldig in aanmerking worden genomen voor een kritiek op de motieven van de bestreden beslissing.

- De jury kan er niet worden van verdacht om bij de beoordeling van de competenties de algemene vaardigheden 3 meer in rekening te hebben gebracht met de bedoeling de verzoekende partij nadelig te behandelen.

Uit een en ander volgt dat de verzoekende partij het middel steunt op meerdere feitelijke onjuistheden of onterechte interpretaties. Zij bewijst geen onregelmatige foutenvinding aan de zijde van de verwerende partij.

Met betrekking tot de kritiek op de beoordeling van de competenties door de jury van stagebegeleiders merkt de verwerende nog het volgende op, overwegend ten overvloede:

- De verzoekende partij aanvaardt klaarblijkelijk niet dat zij nog een onvolledige kennis van haar vakgebied heeft of kan hebben.
- Het incident met betrekking tot de bijscholing diabetes, waarvan de verzoekende partij slechts twee van de drie opleidingen zou hebben gevolgd, heeft geleid tot aanpassing in de evaluatie zoals het in de bestreden beslissing is aangeduid, hetgeen de verzoekende partij uitdrukkelijk erkent. Dat een en ander invloed heeft op het eindcijfer volgt uit de regel dat een onvoldoende op één onderdeel leidt tot een cijfer van maximaal 9/20. Deze regel blijkt inderdaad niet uit de ECTS-fiche, maar wel uit punt 6.4.6. SDB.
- De vaststelling van een verbetering in een tussentijdse evaluatie geldt voor het moment van de vaststelling, en betekent niet dat de evolutie noodzakelijk positief blijft. Een verbetering betekent ook niet noodzakelijk dat de competentie verworven is [verwijzing in voetnoot naar R. Stvb. 24 augustus 2016, nr. 3031]. Er kan een verslechtering zijn. Een positieve, constructieve feedback is pedagogisch verantwoord en staat een globale, op het ogenblik van de feedback nog niet afgeronde stage als ‘onvoldoende’ niet in de weg [verwijzing in voetnoot naar R. Stvb. 13 augustus 2015, nr. 2247].
- Het item over het uur waarop de verzoekende partij de stage dagelijks aanving (15 minuten te vroeg) is vooral relevant voor wat betreft de communicatie die de verzoekende partij daarover met de stageplaats heeft gevoerd. Het gaat echter niet over een decisief element in de beoordeling, en om die reden is het een overtollig motief.

Het redelijkheidsbeginsel wordt geschonden indien een beslissing wordt genomen die een andere beslissingnemer in gelijkaardige omstandigheden kennelijk niet zou nemen.

Uit niets blijkt dat de bestreden beslissing van die[n] aard is.

Het middel is ongegrond.”

In haar *wederantwoordnota* dupliceert verzoekster als volgt:

“Het is voor het eerst bij de antwoordnota dat verwerende partij 2 mails voorlegt van respectievelijk 27 en 28 oktober 2016 (stukken 7 en 8 bundel UCLL). Uit deze mails

zou moeten blijken dat de negatieve eindbeoordeling niet onverwacht kwam en dus de eindbeslissing in die zin gedragen wordt.

In de mail van 27 oktober 2016 informeert mevr. [S.] haar collega's als volgt:

"*Beste [S.]*

Ik heb net Vesalius aan de lijn gehad. De positieve elan die Lana had genomen is weer volledig verdwenen. Ze is totaal niet meer geïnteresseerd, stopt ook regelmatig vroeger met werken, niet veel telkens iets van een 5 minuten, maar dat hoort uiteraard niet en geeft idd blijk van desinteresse. Zij grijpt deze stage duidelijk niet aan als een kans om te leren en te groeien als diëtiste. De stageplaats gaat haar niet laten slagen. Lana krijgt woensdag haar finale gesprek met de mentor. Ik wilde je alvast op de hoogte brengen."

(eigen aanduiding)

Uit deze mail blijkt alleszins – en spijt[s] hetgeen verwerende partij ontkent – dat verzoekster op 19 oktober 2016 een positief elan had ingezet en dus goed presteerde. Plots (6 stagedagen later) zou verzoekster niet meer geïnteresseerd zijn en telkens te vroeg stoppen. De beweerde verminderde interesse maar vooral het beweerde (doch betwiste) vroeger stoppen wordt in deze mail aangehaald als dé reden voor het niet – slagen, terwijl verwerende partij in de antwoordnota aangeeft dat het niet respecteren van de uren geen decisief element is geweest in de beoordeling (pagina 14 antwoordnota).

In een volgende mail van 28 oktober 2016 vatte mevr. [S.] het gesprek met de stagementor als volgt samen (stuk 8 bundel verwerende partij):

"Uit het gesprek van gisteren bleek dat Lana deze positieve trend niet heeft weten door te zetten.

- 1) *De wijze van communiceren ging weer achteruit*
- 2) *Vragen naar taken bleven uit*
- 3) *Lana verlaat de werkvloer vroegtijdig. Dit was niet een éénmalige gebeurtenis*
- 4) *De algemene attitude van Lana werd als storend ervaren door de andere collega's*
- 5) *Wat niet werd besproken was de kennis omtrent diëten. Hebben jullie nog verder kunnen toetsen? Wat waren hier de bevindingen? " (eigen aanduiding)*

Uit deze mails blijkt duidelijk dat de reden voor het niet-slagen de attitude is van verzoekster en haar wijze van communiceren alsook het feit dat zij de werkvloer te vroeg zou verlaten. De stagementor heeft in het gesprek niet aangegeven dat de kennis van verzoekster omtrent de diëten niet voldoende zou zijn. De stagebegeleider vroeg er explicet naar maar er wordt door verwerende partij geen mail voorgelegd waar daarop geantwoord wordt. Nochtans wordt in de bestreden beslissing aangehaald dat haar kennis omtrent de diëten niet goed zou zijn en dat zij daarom niet geslaagd is (basiscompetenties: (1) kennis van basiswetenschappen, essentiële medische opleidingsonderdelen en voedings- en dieetleer integreren en toepassen in de praktijk en (2) Voedings-en diëtistische zorg bij een patiënt/cliënt uitvoeren en voorlichting geven i.v.m. voeding en dieet).

Het voorgaande toont aan dat er helemaal geen probleem was met de kennis van verzoekster over diëten. Verwerende partij haalt dit enkel aan omdat het tonen van deze kennis het énige werk punt was in de tussentijdse evaluatie dd. 19 oktober 2016. Indien de kennis van verzoekster zo slecht was, waarom werd ze tijdens de stage dan alleen gelaten met patiënten? Ook de twee resterende dagen (3 en 4 november 2016) heeft zij zonder enige begeleiding (stagementor was met verlof) haar werkzaamheden bij de patiënten verder mogen zetten. Dit zou onverantwoord zijn, tenzij er toch vertrouwen was in het kunnen van verzoekster. Dit strookt niet met de negatieve eindevaluatie.

Uit de antwoordnota blijkt ook dat het gebrek aan stage-uren niet decisief is geweest dus dat de stagementor haar enkel een onvoldoende heeft gegeven omwille van de vermeende moeilijke communicatie (punten 1-2 en 4 van de geciteerde mail van 28 oktober 2016).

Verzoekster heeft reeds in haar verzoekschrift verwezen naar de tussentijdse evaluatie van 19 oktober 2016 waarin duidelijk werd aangegeven dat haar communicatie op alle vlakken verbeterd is (stuk 5). De stagementor bevestigde dit (stuk 6). De bestreden beslissing kan niet worden gedragen door een vermeende verslechtering in de communicatie wanneer verzoekster hierop slechts 6 stagedagen eerder nog positief geëvalueerd werd en haar in tussentijd niet werd gemeld dat er een plotselinge verslechtering zou zijn.

Het is dan ook volledig ten onrechte dat verwerende partij in haar antwoordnota schrijft dat de stagementor de studente en de stagebegeleider op diligente wijze heeft geïnformeerd over het feit dat de evolutie niet positief is gebleven. Verwerende partij legt hiervan geen enkel bewijs voor. Meer nog, deze bewering is in strijd met de bestreden beslissing waarin uitdrukkelijk wordt gesteld: “*de opleiding kan niet bewijzen of nagaan of de stagementor de student verder tussentijdse signalen gaf over het feit dat ze niet goed bezig was*”.

Nog opmerkelijk in de antwoordnota is dat verzoekster leest dat er op 15 december 2016 een eindevaluatie zou zijn overgemaakt van de stagementor. Verzoekster vraagt zich af over welke eindevaluatie van 15 december 2016 het gaat. De eindevaluatie was op 2/11 en werd ook die dag doorgestuurd aan verzoekster (stuk 9). Is dit alweer een document dat verwerende partij voor haar achterhoudt?

Verder wordt in de antwoordnota vermeld dat de stagebegeleider de stagementor opnieuw zou bezocht hebben op 27 januari 2017 en dat hiervan een verslag werd opgesteld. Verzoekster stelt vast dat er geen verslag wordt voorgelegd van een onderhoud op 27 januari 2017. Verzoekster moet dan ook concluderen dat er geen verslag van is. Is dit alweer een document dat verwerende partij voor haar achterhoudt?

Verzoekster heeft in haar verzoekschrift expliciet aangegeven dat de bestreden beslissing niet gedragen wordt door de tussentijdse evaluatie. Ten onrechte leest verwerende partij hierin enkele onjuistheden. Verzoekster weerlegt dit:

- De positieve tussentijdse evaluatie staat haaks op de zeer negatieve eindevaluatie. Verwerende partij kan hieraan geen enkele verklaring geven.

- Verzoekster heeft het werk punt wel degelijk begrepen. Zij heeft hieraan gewerkt en hoorde alleen maar [dat] het goed was wat zij deed. Bovendien herhaalt verzoekster dat zij de laatste dagen van haar stage helemaal alleen werd gelaten omdat de stagementor met vakantie was. Dit zou de stagementor niet gedaan hebben indien er geen vertrouwen was.
- Er is geen overleg met verzoekster geweest (wel een mail tussen mentor en de school: stukken 7 en 8 bundel verweerde). Verzoekster werd niet op de hoogte gebracht dat ze niet goed bezig zou zijn.
- Verwerende partij spreekt zich hierbij tegen aangezien reeds na het telefonisch onderhoud met de stagementor op 27 oktober 2016 vast stond dat verzoekster niet geslaagd was.
- Verzoekster betwistte terecht dat zij geen kennis had van de diëten. Verzoekster heeft het galsparend dieet in de mail van 1 november uitvoerig vermeld. Hieruit blijkt dat ze de dieetbladen van de stageplaats vergeleek met de cursus van de school.
- De beoordeling van de competenties die de jury van stagebegeleiders op 20 februari 2017 kennelijk uitvoerde, deed er niet meer toe gelet op de duidelijke beslissing die de stagementor nam en waarmee verwerende partij uitging van het feit dat zij niet geslaagd was (stukken 7 en 8 verwerende partij). Verzoekster kan zich niet van de indruk ontdoen dat het verslag naderhand – tijdens het interne beroep – werd opgesteld in functie van de beslissing dat zij niet geslaagd was en niet andersom (zoals het behoort).

Verder heeft verzoekster ook aangehaald dat er een discrepantie is tussen het eindevaluatieverslag van de stagementor (dat als basis geldt voor het verslag van de jury van stagebegeleiders). Verwerende partij trekt hieruit een aantal foutieve gevolgen. Verzoekster weerlegt deze:

- Verzoekster betwist wel degelijk dat zij onvoldoende kennis zou hebben gehad van de diverse diëten. Dit werd zowel in het interne als in het externe beroep aangehaald. Uit de zelfevaluatie blijkt duidelijk dat ze een realistische kijk heeft op haar eigen kennis en kunnen. Verzoekster heeft ook steeds goede punten op zelfreflectie gekregen, hetgeen niet wordt betwist.
- Het incident met de bijscholing toont voor verzoekster aan dat de stagementor haar verkeerd geëvalueerd heeft en zelfs objectief vaststelbare feiten verkeerd weergaf op het eindevaluatieformulier. Verwerende partij paste de beoordeling aan, hetgeen aangeeft dat zij dit ook erkende. Het standpunt van verweerde dat een onvoldoende op 1 onderdeel automatisch leidt tot een onvoldoende eindcijfer van 9/20 staat haaks op het uitgangspunt van de SASSO + C-beoordelingsinstrument. Zoals uit de wetenschappelijke bijlage bij het stagedraaiboek blijkt, moet het eindevaluatieformulier in een rekentool worden ingegeven en volgt daaruit een eindcijfer. Verwerende partij moet het instrument toepassen zoals het behoort.
- De positieve feedback wordt ten onrechte door verweerde geminimaliseerd. Als er dan al op enkele dagen tijd een negatieve evolutie zou geweest zijn, moet dit blijken uit het stagedossier.
- Verzoekster noteerde goed dat het punt van de uren geen decisief element in de beoordeling is geweest. Nochtans wordt dit wel door de stagementor aangehaald

als reden waarom verzoekster niet geslaagd was (zie de mails van 27 en oktober 2016). Het feit dat verzoekster elke dag 15 minuten te vroeg begon, duidt op interesse voor en betrokkenheid bij de stage, dit in tegenstelling met bewering dat zij niet geïnteresseerd zou zijn (zie de mails van 27 en oktober 2016). Dat de stagementor dit niet kon appreëriën, toont duidelijk aan dat zij een probleem had met verzoekster.”

Beoordeling

Verzoeksters stage vangt aan op 19 september 2016 en duurt zeven weken. Een eerste stagebezoek door de stagebegeleider vindt plaats op 5 oktober 2016.

Verzoekster ontket niet dat dit eerder is dan gepland, en spreekt evenmin tegen dat de timing is ingegeven door het feit dat de stagementor problemen signaleerde en de stageplaats op een beëindiging van de stage aanstuurde indien de situatie niet beterde. Zulks kan met recht een uitzonderlijke demarche worden genoemd, die wijst op ernstige problemen.

Met een e-mail van diezelfde 5 oktober 2016 zendt de stagebegeleider aan zowel de stageplaats als aan verzoekster een overzicht van de aandachtspunten en de gemaakte afspraken. Aan deze afspraken wordt vervolgens gerappelleerd in de terugkoppeling na het stagebezoek van 18 oktober 2016. De stagebegeleider stipt aan dat er een positieve evolutie is in verschillende aspecten van de patiëntgerichte communicatie en dat ook de communicatie binnen het team sterk is verbeterd. Verder is de taakgerichte communicatie zonder opmerkingen gebleven. Er zijn evenwel ook werkpunten: het uitleggen van een dieet verloopt ‘beter’, zelfzeker overkomen bij de patiënt blijft een aandachtspunt en die zelfzekerheid hangt ook samen met kennis, de kennis omtrent diëten moet nog worden bijgeschaafd, verzoekster moet nog aandacht schenken aan haar stemvolume, zeker bij patiënten op gerontologie/geriatrie, de actieve deelname bij multidisciplinair overleg blijft een aandachtspunt en in de communicatieve vaardigheden heeft verzoekster “de eerste stappen gezet”.

Zo deze beoordeling positief te noemen is, dan kan dit in redelijkheid enkel zo zijn in het perspectief van de eerder voorgenomen stopzetting van de stage – een beslissing die uiteindelijk is afgewend. Er blijven in ruimer perspectief immers nog heel wat duidelijke aandachtspunten en werkpunten. De Raad kan verzoekster dan ook niet bittreden waar zij in

het verslag van het stagebezoek van 18 oktober 2016 slechts één werk punt leest, met name “*ook* tonen dat verzoekster haar kennis omtrent diverse diëten goed is en [dat zij] patiënten correct kan begeleiden”. De nog in te lossen verwachtingen inzake de diëten zijn slechts één onder de vele, en de negatieve evaluaties die daarmee verband houden bij de eindbeoordeling zijn zeker niet de enige ernstige tekorten die het eindresultaat hebben bepaald. Kortom, in de mate dat het verslag wordt gelezen in het licht van de aangetoonde en verworven kennis en vaardigheden, kan het bezwaarlijk als “zeer positief” worden beschouwd.

In die lezing van de stukken, overtuigt de door verzoekster aangevoerde dialectiek tussen de stand van zaken op 18 oktober 2016 en de eindbeoordeling dan ook niet. Alleszins is die eindbeoordeling voor de Raad niet – zoals verzoekster het stelt – flagrant in strijd met het tussentijds verslag, en evenmin derhalve toont verzoekster aan dat er op zeer korte tijd een niet te verklaren achteruitgang in de beoordeling van de prestaties zou voorliggen.

In dat opzicht kan het middel niet worden aangenomen.

Of verzoekster kan overtuigen met de inhoudelijke kritiek die zij tegen de eindbeoordeling aanvoert, is een andere zaak.

Verzoekster werpt op dat er “belangrijke en onverklaarbare discrepanties” zijn tussen de vermeldingen op het evaluatieformulier van de stagementor en de tussentijdse evaluatie van de stagebegeleider. Ofschoon dit niet uitdrukkelijk in het opschrift van het middel is vermeld, kan uit de libellering van de grief en het hernemen van de kritiek ter zake uit het intern beroep worden aangenomen dat verzoekster zich tevens steunt op de formele motiveringsplicht. Zij verwijt immers aan de bestreden beslissing dat deze in gebreke blijft om ten aanzien van die kritiek een onderbouwde motivering te geven.

Daar verzoekster in de uiteenzetting van het middel herhaaldelijk aangeeft dat het verslag van de jury van stagebegeleiders onderdelen van het evaluatieformulier overneemt (lees: zonder er een eigen appreciatie aan toe te voegen), moet worden aangenomen dat de tussenkomst van het juryverslag tijdens de interne beroepsprocedure zonder dat verzoekster daaromtrent tegenspraak heeft kunnen voeren, zonder invloed is op de discrepanties die verzoekster aanvoert. Met andere woorden: de kritiek die verzoekster doet gelden kon ook reeds bij het intern beroep – en met name: tegen het evaluatieformulier – worden opgeworpen.

Verzoekster hééft zulks ook gedaan, met name schematisch in haar verzoekschrift op intern beroep en uitgebreid in een bij dat intern beroep gevoegd stuk (eertijds stuk 10, thans stuk 11 van verzoekster). De Raad leest in de bestreden beslissing evenwel geen enkele beoordeling, laat staan weerlegging van deze grieven. Evenmin geeft de bestreden beslissing enige reden aan waarom de beroepscommissie meende aan de aldus geformuleerde kritiek te kunnen voorbijgaan. Zelfs uitgaande van de premissie dat de formele motiveringsplicht het bestuur niet oplegt om op élk middel te antwoorden, en dat het kan volstaan dat de motivering op zich afdoende is om de genomen beslissing te onderbouwen (cf. I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, *Formele motivering van bestuurshandelingen*, Brugge, die Keure, 2013, 160 e.v.), dringt de vaststelling zich op dat de aard en omvang van de hier bedoelde grieven door de interne beroepscommissie niet geheel buiten beschouwing konden worden gelaten.

Wat verwerende partij thans in de antwoordnota aanvoert komt te laat om in het licht van de formele motiveringsplicht in aanmerking te worden genomen, te meer nu deze repliek niet aan de interne beroepscommissie kan worden toegeschreven.

In die mate is het middel gegrond.

Derde middel

Verzoekende partij steunt in haar derde middel op een schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat zij van de stagementor tijdens het eindevaluatiegesprek vernam dat zij kennis had van de eerdere stage die verzoekster aflegde (in een ander ziekenhuis) voor ditzelfde opleidingsonderdeel in het academiejaar 2015-2016 en waarvoor zij een examencijfer van 8/20 behaalde. Verzoekster stelt verwonderd te zijn over het feit dat een extern persoon zoals de stagementor kennis kon hebben van deze vertrouwelijke gegevens, en zij kan zich niet van de indruk ontdoen dat de stagementor vooringenomen was, hetgeen mogelijk een verklaring kan zijn voor de plotselinge wijziging van een positieve naar een negatieve beoordeling.

Op een vraag ter zake aan de stagebegeleider, stelt verzoekster geen antwoord te hebben ontvangen. De enkele overweging in de bestreden beslissing dat de hogeschool dergelijke informatie niet aan een stagementor door geeft, overtuigt verzoekster niet daar zij niet inziet hoe de stagementor anders op de hoogte zou kunnen zijn. Onjuist heet dan weer het motief te zijn dat de stagebegeleider verzoekster niet kende vóór het huidige academiejaar, nu verzoekster eerder reeds van mevrouw S. les had gekregen.

Een en ander leidt er voor verzoekende partij toe dat de stagebeoordeling niet met de vereiste objectiviteit is gebeurd.

Verwerende partij stelt hier in haar *antwoordnota* het volgende tegenover:

“In hoofdorde merkt de verwerende partij op dat het beginsel van de objectieve onpartijdigheid erin bestaat dat het bestuur of een beslissingnemend lid ervan in een dubbele en onverenigbare hoedanigheid beslist of aan de beslissing deelneemt, terwijl het aangewezen zou zijn dat de beslissing om die reden niet kon of mocht genomen zijn, of er niet aan de beslissing mocht zijn deelgenomen.

In ondergeschikte orde laat de verwerende partij het volgende gelden. De bestreden beslissing motiveert:

“Er geldt een vermoeden in hoofde van de stagebegeleiders en stagementoren dat zij inderdaad objectief hebben gehandeld. Het is aan de student om ernstige en voldoende concrete aanwijzingen te geven die het aannemelijk maken dat er geen correcte en objectieve beoordeling is gebeurd (zie ook R. Stvb. 2015/117). Dat de stamentor zegt te weten dat een vorige stage niet succesvol verliep, bewijst op zichzelf nog niet dat de stamentor vooringenomen is. De hogeschool of haar stagebegeleider heeft de stamentor alleszins niet op de hoogte gebracht van de eerdere stage. De stagebegeleider kende de studente overigens niet voor de stage van dit academiejaar.”

Dit motief is pertinent en afdoende. De verzoekende partij brengt ook in haar beroep tot vernietiging geen elementen aan dat het vermoeden van objectiviteit van de stamentor in het gedrang brengen. De bedenking in de bestreden beslissing is pertinent. De verzoekende partij legt zelfs niet uit in welke context de stamentor het feit van de eerste stage voor hetzelfde OPO heeft vermeld. De vermelding kan een positieve of ondersteunende toon hebben gehad. Uit de bekende gegevens van de zaak kan geen vooringenomenheid worden afgeleid.

Het debat over de al of niet bekendheid van de stagebegeleider met de stagiaire in haar studieverleden is al evenmin een gedocumenteerd feit. En zelfs indien de verzoekende partij les van de stagebegeleider zou hebben gekregen, dan nog kan niet worden

begrepen hoe dit feit in verband kan worden gebracht met het beweerde doorgeven vertrouwelijke informatie aan de stageplaats.

De incidenten hebben geen betekenis. Er is geen schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Het middel is ongegrond.”

Verzoekster stelt hier in haar *wederantwoordnota* nog het volgende tegenover:

“Verwerende partij haalt aan dat verzoekster geen elementen naar voren brengt die wijzen op partijdigheid van de stagementor. Verzoekster verwees nochtans explicet naar objectief vaststelbare elementen: de bewering van de stagementor over het vroegtijdig vertrekken (en tegelijk verzoekster niet toelaten het tegendeel te bewijzen: zie stuk 13 verwerende partij en de mails tussen verzoekster en de stageplaats stuk12) en de twee zogezegd niet gevolgde opleidingen.

Daarnaast is er ook het gegeven dat de stagementor kennis had van de vorige stage van verzoekster. Ten onrechte stelt de verwerende partij in de antwoordnota dat verzoekster niet documenteert dat de stagementor kennis had van haar eerdere stage. Verzoekster heeft in haar verzoekschrift de e-mail toegevoegd die zij op 2 november 2016 verstuurde aan de stagebegeleider (stuk 10). In deze mail stelde verzoekster uitdrukkelijk de vraag hoe het kwam dat de stagementor op de hoogte was van de stage die zij het voorgaande academiejaar had afgelegd. De context wordt hierin duidelijk weergegeven. Zij kreeg geen antwoord op deze mail. De inhoud van deze mail werd ook niet ontkend. Hiermee staat het vast dat de stagebegeleider dit gemeld heeft aan de stagementor en er dus vertrouwelijke informatie werd doorgegeven vanwege de school aan een derde, die hiermee de onpartijdigheid en objectiviteit in de beoordeling in het gedrang heeft gebracht.

Louter ten overvloede merkt verzoekster nog op dat mevr. [S.] tijdens het bemiddelingsgesprek aanhaalde dat zij op deze mails van verzoekster niet kon antwoorden omdat zij met vakantie was (stuk 16 verwerende partij, pagina 3). Verzoekster stelt nu vast dat de stagebegeleider op diezelfde dag – 2 november 2016 – wel de moeite nam om te communiceren met de stagementor (stuk 9 bundel verwerende partij) maar vakantie inriep om de mails van verzoekster niet te beantwoorden. Dit toont aan dat de stagebegeleider de mail van verzoekster gelezen heeft maar het niet nodig vond om erop te antwoorden en dus akkoord ging met de inhoud ervan.”

Beoordeling

De Raad brengt zijn vaste rechtspraak in herinnering, dat deskundigheid en objectiviteit in hoofde van beoordeelaren wordt vermoed, en dat het aan de verzoekende partij toevalt om aan de hand van concrete elementen dit vermoeden aan het wankelen te brengen.

Dat bewijs levert verzoekster niet.

Het gegeven dat de stagementor kennis heeft van de beoordeling die verzoekster kreeg voor een andere stage op een andere stageplaats en in een vorig academiejaar kan worden betreurd, maar verzoekster toont niet concreet aan welke invloed dit heeft gehad enerzijds op de beoordeling van de huidige stage door die stagementor en anderzijds op de beoordeling door de jury van stagebegeleiders.

Het middel is niet gegrond.

Vierde middel

Het vierde middel is gesteund op een gebrek aan begeleiding en feedback.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat geen gebruik werd gemaakt van de in het stagedraaiboek opgenomen standaardformulieren, en dat zij enkel e-mails heeft ontvangen op 5 oktober 2016 en op 19 oktober 2016. De stagementor heeft geantwoord dat zij met de inhoud daarvan akkoord ging, en dus ook met de daarin weergegeven positieve tussentijdse evaluatie.

Bovendien, zo vervolgt verzoekster, heeft zij geen enkel ander werk punt gekregen dan het tonen van haar kennis over de diverse diëten, waaraan zij stelt te hebben voldaan. Aldus kon verzoekster op geen enkele grond vermoeden dat er een negatieve evaluatie zou volgen. Het is pas op maandag 31 oktober 2016 dat de stagementor mondeling aangeeft dat de evaluatie negatief zal zijn.

Bovendien blijkt volgens verzoekster uit het dossier geen enkele schriftelijke feedback vanwege de stagementor. De eenvoudige vermelding in de bestreden beslissing dat de positieve evolutie zich volgens de stagementor niet heeft doorgestoken, is voor verzoekster dan ook onvoldoende. Immers, in voorkomend geval had de stagementor moeten bijsturen. Ook vanuit de instelling ondervond verzoekster onvoldoende begeleiding en feedback: mails van 1

en 2 november 2016 bleven onbeantwoord en de stagebegeleider was niet aanwezig bij het eindevaluatiegesprek tussen verzoekster en de stagementor, wat nochtans gelet op de gesignaleerde problemen een teken van begeleiding had geweest.

Verzoekster besluit door te stellen dat zij het verslag met de negatieve eindbeoordeling pas na het beëindigen van de stage ontving en er dus geen enkel tussentijds signaal werd gegeven. Het valt volgens verzoekster nochtans aan de stagebegeleiding toe om een signaal te geven wanneer een ‘voldoende’ naar een minder gunstige beoordeling dreigt te evolueren.

De repliek van verwerende partij in haar *antwoordnota* luidt als volgt:

“Hierboven [...] is al gezegd dat er geen verplicht gebruik van begeleidingsformulieren en/of tussentijdse evaluatieformulieren is. De verslagen van de stagebezoeken van 05 en 18 oktober 2016 volstaan als bewijs van de correcte opvolging door de stagebegeleider.

De bestreden beslissing stelt hierover nog het volgende:

“Er staat nergens vermeld dat uitsluitend dit formulier [begeleidings- of evaluatieformulier volgens punt 6.4.6. SDB] door de stageplaats mag worden gebruikt. De opleiding informeert de stageplaatsen dat het document een handige tool is om zinvolle feedbackmomenten te organiseren. Sommige stageplaatsen/mentoren registreren input op een wijze die voor hen handiger/ makkelijker werkt. De opleiding staat dit toe, zolang er een verslag van de tussentijdse evaluatie gemaakt wordt. Dit verslag is per mail verzonden aan de studente.”

Het is ook zo dat de student volgens het stagedraaiboek het document tussentijds zelf moet invullen. Blijkbaar heeft de studente die richtlijn niet toegepast want die documenten heeft ze niet aangeleverd aan de opleiding.”

De redenering is pertinent, juist en draagkrachtig. Er is over de tussentijdse evaluatie voldoende verslaggeving, wat ook blijkt uit het feit dat de e-mails van 5 en 19 oktober 2016 de kern van de kritiek van de verzoekende partij zijn.

Wat onvoldoende begeleiding en feedback betreft stelt de bestreden beslissing terecht en afdoende:

“De studente beweert dat ze onvoldoende begeleiding kreeg van de stagementor en de stagebegeleider waardoor ze geen kans kreeg om zich te verbeteren en haar werkpunten te remediëren.”

De studente is wel degelijk gewezen op de punten waaraan ze diende te werken en wel op twee momenten, 5 oktober en 18 oktober.

Uit het dossier van de opleiding blijkt – en dit wordt ook niet tegengesproken door de studente – dat de eerste twee weken van de stage bijzonder slecht verliepen. Zo slecht dat de stagebegeleider van de hogeschool vervroegd contact moest nemen met de stagementor vermits de stage-instelling op dat moment overwoog om de stage stop te zetten wegens de moeilijke communicatie met de studente.”

(volgen de e-mails van 5 en 19 oktober 2016)

De studente klaagt erover dat ze geen feedback kreeg van de stagementor. In principe vindt er wekelijks een gesprek plaats tussen de stagementor en de stagiaire. De opleiding kan niet bewijzen of nagaan of de stagementor de student verder tussentijdse signalen gaf over het feit dat ze niet goed bezig was. In elk geval mag ook worden verwacht van de studente dat ze zelf initiatieven onderneemt om deze feedback te vragen, zeker wanneer ze twee keer gewezen op belangrijke werkpunten.

De studente ziet ook een gebrek aan begeleiding in het feit dat de stagebegeleider niet aanwezig was tijdens het eindevaluatiegesprek. De stagebegeleider is nooit aanwezig bij het eindevaluatiegesprek. Een zogenaamd driehoeksgesprek maakt geen deel uit van de evaluatieprocedure in deze opleiding.”

Daaraan kan nog worden toegevoegd, bij wijze van herhaling, dat het verstrijken van de periode van 18 tot 28 oktober 2016 noodzakelijk was voor de observatie van de evolutie van de stagiaire na de vaststelling van de verbetering. Er kon redelijkerwijze niet eerder worden gezegd dat er opnieuw een verslechtering was. Een observatietijd heeft eigen rechten, een evolutie kan niet evident op elk ogenblik worden geduid, daarvoor bestaan geen precisiemeetinstrumenten. Een en ander wijst niet op een gebrek aan begeleiding of feedback, en zeker niet in die mate dat het verzuim dermate zwaarwichtig en apert is dat het de oorzaak zou zijn van het ongunstig eindresultaat of van een niet valide eindbeoordeling [verwijzing in voetnoot naar R. Stvb. 24 augustus 2016, nr. 3028; R. Stvb. 29 augustus 2016, nr. 3035].

Het middel is ongegrond.”

In haar *wederantwoordnota* doet verzoekende partij in repliek nog het volgende gelden:

“Verzoekster krijgt pas voor het eerst via de antwoordnota – en dus 5 maanden na datum – kennis van de 2 mails van resp. 27 en 28 oktober 2016 waarin door de stagementor een negatieve evolutie werd gemeld aan de school. Verzoekster werd hiervan door niemand ingelicht, niet door de stagementor die dit in eerste instantie had moeten doen en niet door de school die dit na kennissename hiervan had moeten doen. Verzoekster was in de veronderstelling dat ze goed verder evolueerde, mede ook door de positieve *feedback* van haar collega's. Het is dan ook duidelijk dat zij geen enkele kans op remediëring heeft gehad en dus ook elke kans haar ontnomen werd om wel te bewijzen dat ze het kan.

De bestreden beslissing stelt al te eenvoudig dat “*de opleiding niet kan bewijzen of nagaan of de stagementor de student verder tussentijdse signalen gaf over het feit dat*

ze niet goed bezig was”. Het is nochtans aan de verwerende partij om aan te tonen dat zij verzoekster er op gewezen heeft of in geval van detachering van haar beoordelingsbevoegdheid aan de stagementor, komt het aan de verwerende partij toe om aan te tonen dat de stagementor dit wél gedaan heeft. Gedurende het gehele stageverloop (dat verzoekster voor de duidelijkheid nog eens duidelijk weergeeft in haar stuk 16) wordt dit nergens vermeld.

De wetenschappelijke toelichting bij het SASSO + C-instrument die door verwerende partij wordt gevoegd als bijlage bij het stagehandboek bepaalt niet voor niets (stuk 3 bundel verweerster):

“Het is belangrijk dat de mentor de student kansen biedt om zijn handelen te observeren (periode van meeloopstage). De mentor geeft de student daarna ook oefenkansen en voorziet observatiemomenten. Het is cruciaal dat de student gedurende de stage feedback krijgt inclusief werkpunten om zijn functioneren te verbeteren en dat de student hier ook open voor staat.”

En verder:

“Het is belangrijk dat aansluitend bij de tussentijdse evaluatie of in elk geval zo snel mogelijk daarna feedback wordt gegeven aan de student en dat er met het oog op het verbeteren van het functioneren met de student werkpunten worden afgesproken en dat die ook worden geregistreerd in de formulieren. Op die manier wordt vermeden dat een student die een eindscore behaalt die voor verbetering vatbaar is, kan aantonen dat zijn stagementor hem er op geen enkel moment heeft op gewezen dat zijn prestaties niet aanvaardbaar waren en dat hij die moet verbeteren inclusief om welke reden en de wijze waarop.

(eigen aanduiding)

In het SASSO + C – beoordelingsinstrument dat verwerende partij hanteert, wordt gewezen op het belang van de feedback en de noodzaak om dit op te nemen in de formulieren. Ook in het stagdraiboek zelf wordt dit overigens explicet opgenomen (art. 6.4.1.: “de mentor begeleidt en ondersteunt de student in dit leerproces”).

In dit geval doet de situatie zich voor dat verzoekster kan aantonen dat de stagementor er haar op geen enkel moment op heeft gewezen dat haar prestaties niet aanvaardbaar waren en dat zij deze moet verbeteren. Gezien de volgens de eindevaluatie manifeste onbekwaamheid van verzoekster had elke verslechtering onmiddellijk moeten gemeld worden en getracht worden bij te sturen.

Verwerende partij stelt verder dat gezien het verzuim dermate zwaarwichtig is, het niet mogelijk was voor verzoekster zich te herpakken. Dit is niet correct. Er was nog meer dan een week na 27/10 en dus was herpakken nog mogelijk, indien het aan verzoekster was gemeld. Wanneer verzoekster op 1 week zodanig kan verslechteren (tussentijdse evaluatie dd. 19 oktober 2016 – eindevaluatie 27 oktober 2016), is het ook mogelijk dat zij op diezelfde periode sterk verbetert. Verwerende partij heeft het verhinderd door hierover niet te communiceren.

Het valt op dat verwerende partij zich al te gemakkelijk verschuilt achter de vaste rechtspraak van de Raad, waarin wordt geoordeeld dat onvoldoende begeleiding er niet

toe kan leiden dat een negatief resultaat moet worden gewijzigd in een positief resultaat, behalve in geval van uitzonderlijke omstandigheden. Het is nochtans aan de school om aan te geven wanneer een negatieve eindevaluatie dreigt plaats te vinden zodat de student in kwestie zich kan herpakken. Zeker de positieve evolutie indachtig – die door verwerende partij werd uitgesproken in de tussentijdse evaluatie van 19 oktober 2016 en ook erkend wordt in haar mails van 27 en 28 oktober 2016 – kon er van verzoekster niet worden verwacht dat zij zou moeten weten dat ze zich moest herpakken. Geen enkel element wees er voor verzoekster op dat de beoordeling negatief zou zijn.

Deze omstandigheden zijn wel degelijk bijzondere omstandigheden die erop wijzen dat het gebrek aan begeleiding en remediëring van verwerende partij er rechtstreeks toe geleid heeft dat verzoekster niet geslaagd is. De evaluatie die door de stagementor werd gegeven staat haaks op de tussentijdse evaluatie, hetgeen deze eindevaluatie onbetrouwbaar maakt. Bovendien was het voor verzoekster *de facto* onmogelijk om wél te slagen, nu zij geen enkel signaal kreeg dat zij niet goed bezig was.”

Beoordeling

De Raad brengt vooreerst in herinnering dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quotering (zie bv. RStvb. 10 november 2015, nr. 2.580; RStvb. 22 december 2015, nr. 2.745). Het is immers, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd (RStvb. 12 mei 2015, nr. 2015/068; RStvb. 10 november 2015, nr. 2.568). Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was.

Aan die voorwaarden is te dezen niet voldaan.

Het bevreemdt de Raad weliswaar dat niet is voorzien in een periodieke schriftelijke terugkoppeling door de stagementor, wat nochtans niet ongebruikelijk is. Ook het feit dat in de bestreden beslissing moet worden toegegeven dat er ‘in principe’ wekelijks een gesprek plaatsvindt tussen stagementor en stagiair, maar dat niet kan worden bewezen of zelfs nagegaan of de stagementor tussentijdse signalen heeft gegeven, is weinig vertrouwenwekkend. Het stagedraaiboek schrijft nochtans in randnummer 4.1.4., *in fine*, een wekelijks gesprek voor. In dat opzicht lijkt de stagebeoordeling structureel voor verbetering vatbaar te zijn.

Deze vaststellingen laten evenwel niet toe te besluiten dat het er sprake is van een dermate verregaand gemis aan begeleiding dat de regelmatigheid van de beoordeling erdoor wordt aangetast. Uit het dossier blijkt immers dat er op 5 oktober 2016 een eerste tussentijdse beoordeling met gesprek is geweest, waarvan verzoekster bovendien per e-mail verslag heeft ontvangen. Hierboven is reeds aangegeven dat in die feedback meer dan één werk punt of aandachtspunt te lezen valt. Op 18 oktober 2016 heeft een tweede stagebezoek plaatsgevonden, dat resulteerde in de beslissing om de stage verder te zetten; ook daarvan heeft verzoekster terugkoppeling ontvangen.

In het licht van de hierboven uiteengezette principes met betrekking tot de beoordeling van een middel van deze strekking, is de Raad van oordeel dat verzoekster geenszins van elke bijsturing of begeleiding verstoken is gebleven. Het feit dat op e-mails van verzoekster door de opleiding niet werd geantwoord, kan worden betreurd, maar leidt niet tot een andere conclusie.

Wat verzoekster aanvoert aangaande de aan- of afwezigen bij het eindevaluatiegesprek kan in het licht van dit middel niet als dienstig worden beschouwd, daar feedback op dat ogenblik hoe dan ook niet meer nuttig in de stagepraktijk kan worden toegepast.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van 28 februari 2017.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoekster een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 6 april 2017.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 maart 2017, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Piet Versweyveld bijzitter

Jan Geens bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder